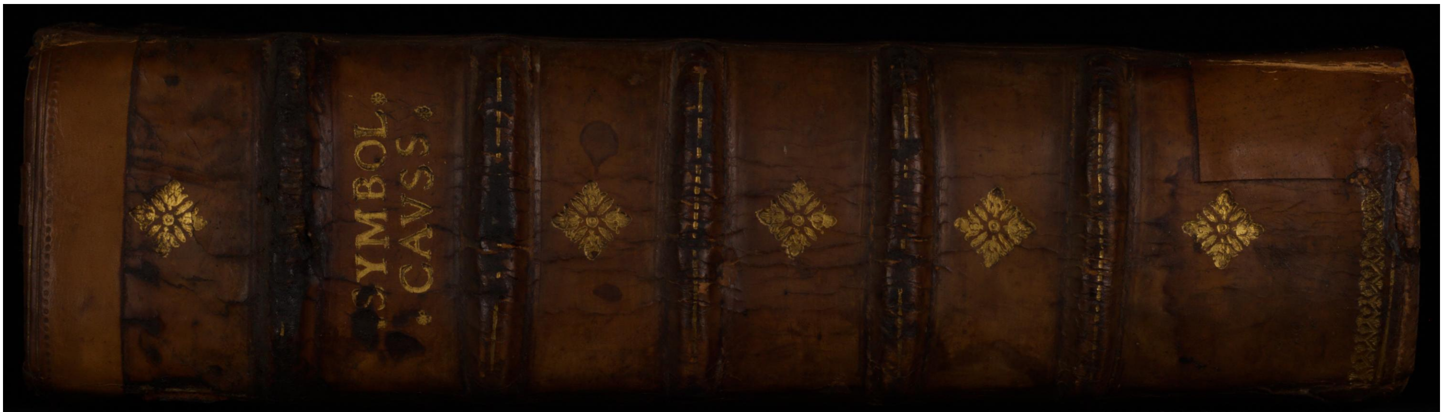

SYMBOL.
CAVSS.

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO *Trecensi, è Societate* IESV.

PARISIIS,

Sumptibus ROMANI DE BEAVVAIS
Bibliopolæ Rothomagensis.

M. DCXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

FONS sapientiæ Verbum Dei in excelsis
ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM HISTORICARVM SYNTAGMATA.
Ex Horo, Clemente, Epiphanio & aliis cum Notis & Obseruationibus.
Auctoré P. Nicolao Caußino Trecensi è Societate IESV.
Cum priuilegio Regis
L. Gaultier incidit
PARISIIS,
Sumptibus ROMANI DE BEAVVAIS Bibliopolæ Rothomagensis. M.DCXVIII.

Clarißimo atque integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO,

NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRÆSIDI.

M*VNVS amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarissime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumque opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidissent, à te præcerpi, et per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in istis*

etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, et sua maturitate conditos iucundius offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur? Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cum Patrem tuum magni nominis virum, cum auos, et proauos, qui in Neustria ius cum summa dignitate dixerunt, cum Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certè eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castißimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, et quæ hoc sæculo rarißima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, et lenocinijs probitatem. Quibus tu inprimis virtutibus tum multis insuper promeritis, cum nostram societatem, meque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum; quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex Henrici Magni Collegio.

Tuus in Christo
Nicolaus Caussinus.

LIBRI INSTITVTVM.

CVM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentissima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epidictica solet eloquentia.

Placuit autem consulto vitare tritam similitudinum copiam, & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remotæ, ex sanctioris cuiusdã disciplinæ adytis essent depromptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius aliique complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam quæ ex Merceri, & aliorum interpretatione coaluit, incidissem, (non sum qui alienis insultem laboribus) sed miratus sum quo pacto Mercerus ipse, *Turturem auem* nobis pro *pastinaca pisce*, & *Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites*, non

tolerandis ſanè erroribus exhiberet, itaque has & ſimiles maculas ex Hori verſione diſpunxi, notis illuſtraui, obſeruationibus ad locos præſertim difficiliores locupletaui.

Poſtremò addere viſum eſt quæ Clemens Alexandrinus & ſanctus Epiphanius in hoc argumenti genere ſunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij veſtigiis inſiſtens, *Polyhiſtorem Symbolicum* in XII. libros diuiſum edidi, qui variorum ſymbolorum & parabolarum hiſtoricarum ſtromata ex omni hiſtoria magna eruditionis copia & ſuauitate complectitur. hæc de libri inſtituto.

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA ANTIQVISSIMA ſit, & ea Moſes apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoque Græcorum philoſophi exculti.

NVLLA vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata qua non aliquis ſapientiæ radius velut per nubes emiſſus, ſaltem refracto ſubluſtrique lumine vibraret.

Eſt enim blanda & conciliatrix, & quaſi ſui læua ſcientiæ illecebras, quæ non patitur hominem tanquam ſaginati corporis inutilem belluam perpetuo ad paſtum curaſque nugatorias abiici, ſed quandam honeſtatis facem infixit pectori, quæ ſi fuerit excitata crebriùs, illos quos in animis hominum cernimus ſciendi igniculos non obſcurè ventilabit.

Inde

Inde omnes artes ſcientiæque floruerunt, quibus animus contra ſarcinam corporis, & iſtam ſalebroſam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclariſſimis ſtudiis adoleſceret, tandemque ad formam ſcientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, ſed variis difficultatum anfractibus contenderet.

Primi hominum poſt Hebræos Ægyptij hoc ſciendi deſiderium videntur præter cæteros impenſiùs excoluiſſe, & per varias diſciplinas peruagati ſe exquiſitis ingenij inuentis nobilitaſſe.

Magni autem ſemper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum ſcientia, inter arcanas numerata diſciplinas, & paucis iiſque nobilibus ſacerdotum ingeniis celebrata, qua & imbutum Moyſem accepimus. Nam cum illum *Eruditum omni ſapientia Aegyptiorum*, ſacræ dicant literæ, Philo in libro de vita Moyſis, rem plenius explicans ait, Moyſem numeros & Geometriam, vniuerſamque Muſicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepiſſe ab Ægyptiis doctoribus, & inſuper occultam philoſophiam deſcriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc eſt notis animalium quæ ipſi venerantur pro numinibus. καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν τὴν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῶν ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι.

Act.7.22.

Philo de vita Moſis.

Ex quo apparet quam vetus ſit illa ſapientia, quæ & Moſem diſcipulum habuerit. Plato in Philæbo literarum Ægyptiorum inuẽtionem tribuit Theuto ſiue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris anti-

quiſſimi hiſtoriam accuratiſſima (vt ait Euſebius) cura Græcè vertit. Græcos autem poſtea his Ægyptiorum excultos diſciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec diſſimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat ſe Ægyptum luſtraſſe his verbis,

Euſeb. li. 1. de præp Euang, c. 11.

Ηδ' ὅσον Αἰγυπτίων ἱερὸν λόγον ἰξελόχευσα
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τε πόληας.

Refert quoque Proclus, Solonem apud Ægyptios in Sai audiſſe ſacerdotem nomine *Partanit*, in Heliopoli eum qui dicebatur *Oclapi*, in Sebemyto *Ethimon*, à quibus non dubium eſt quin hanc ſymbolicam ſapientiam acceperit, cuius veſtigia in ſuis ſententiis reliquit Pythagoras cum *Aenopheum* Heliopolitam pręceptorem habuiſſet, miratus quam ab eo acceperat, hieroglyphicorum ſolertiam in ſuis quoque ſymbolis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICAE SCIENTIAE
PRIMA SEMINA AB HEBRAEIS *mentibus profecta.*

NEQVE tamen crediderim primos omnino huius ſapientiæ auctores Ægyptios fuiſſe: Nam ſi quod ait Alexander hiſtoricus in eo volumine, quod de Iudaica hiſtoria conſcripſit, Abraham in Heliopoli cum ſacerdotibus Ægyptiis vixit, à quo illi Aſtrologiam didicerunt, quam ſe ab Henoch longa annorum ſucceſſione propagatam accepiſſe profitebatur: Credibile eſt cæterarum quoque ſcientiarum ſemina per

Alexander auctor Iudaicæ hiſtoriæ citatur ab Euſebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clemente Alexandr. Strom. li. 1.

na per Abrahamum ſparſa, nec ſymbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit ſapientia, caruiſſe.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quaſi ſcenam politiſſimis imaginibus diſtinctam primorum ſtatim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent ſimulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immerito Epictetus dixit ineſſe hominum animis, τοῦ θεοῦ σύμβολα, quæ ipſe nobis per tot obiectas ſui ſpecies inurit. Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot viſas fuiſſe literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen ſuum nomen mortalibus conſignaret.

Duplex Ægyptiorum ſcientia.

Philo de vita Moyſis Clemens ſtrom. lib. 1.

Facit vt hoc credam, poſterorum, qui eodem ſpiritu afflati ſcripſerunt, ſolers & excogitata ratio, qui tam ſæpe religionis noſtræ myſteria ſymbolis figuriſque adumbrarunt, vt nihil ſit in ſacro inſtrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum ſermonem Hebræi veteres fecere, vt quicquid eſſet acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maſchal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas ſimilitudineſque pertinet.

Virtus præſes Hieroglyphicorum ſtatuebatur ab Ægyptiis. Origen. homil. 1. ſuper Numeros.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD ÆGYPTIOS PECVLIARI *ratione culta.*

Duplex Ægyptioruũ scientia.

VERVM Ægyptij, vt hanc de symbolis scientiam præ cæteris magno in pretio semper habuerunt, multisque figurarum monumentis celebrarunt, non frustra dicuntur reliquis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Ægyptiorum, vnam quidem popularem, apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram verò arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, qua per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæque Theologiæ, Physiologiæ, & Politicæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Philo de vita Mosis Clemens strom. li. 1.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hanc de symbolis scientiam Origines appellat in caput secundum epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.

Virtus præses Hieroglyphicorũ statuebatur ab Aegyptiis.

Origen. homil. 1. super Numeros.

QVIBVS MONVMENTIS ÆGYPTII SVA HIEROGLYPHICA *consecrarint*.

AT vero ne vnquam huius ſcientiæ memoria excideret, auebant in operoſis obeliſcorum pyrãmidumque molibus, tum in apparatiſſimis templorum valuis conſecrare ſymbolorum ſuorum monumẽta; quod ſanctus Cyrillus Alexandrinus aduerſus Iulianum diſputans de Moſis figuris, clariſſimè oſtendit. Innuit quippe fuiſſe apud Ægyptios quoſdam ænigmatum magna induſtria & grauitate præditos, quos illi nominare ſolent Hieroglyphos, qui templis & obeliſcis notas inſculpebant, non vulgaribus vtentes literis, ſed aliis figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant ſcientiam (addit autem aliquot exempla.) Si vellent, inquit, ſignificare Deum, hoc eſt ſummam, & quæ ſuper omnia eſt naturam, pingebant oculum: cui ſceptrum ſubſtituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & ſit ei regia dignitas. Nam ſceptrum ferè regis intelligitur ſymbolum; quamuis etiam per ſtantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari poſſit, ſed quaſi ſemper ſtare, & quodammodo ſuſtinere, & fundare omnia, diſcatur. Dicuntur autem aſpidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & ſerpentem in figuram temporis, eò quod longus ſit, & multis voluminibus flexuoſus leniſſimè repit. Inſuper & furorem & iram per ænigma declarantes, inſculpebant craticulam,

Cyrill aduerſ. Iuliã. lib. 9.

cui subiicitur ignis & cor superponitur. hæc ille de sculptura Hieroglyphicorum.

Anastasius Synaita Anagogicarum contemplat. in Hexaemeron l. 1. sub finem.

Anastasius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiusmodi figuris apud Ægyptios cœlatis meminit, cum ait Ægyptios sacra ratione draconem qui vorat caudam, insculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum significantes. Quo pacto autem, & quam variè sæpe aspersa essent in istis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri proposui, potes agnoscere. Huc spectant illa Lucani,

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in saxis tantum volucresque, feræque,
Sculptaque seruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI ÆGYPTII HAC SCRIBENDI FORMVLA PER *Hieroglyphicas literas fuerint vsi.*

PRIMVM igitur celebrata frequentiùs apud Ægyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc scribendi normam septemtrionalibus populis fuisse ignotam discimus ex Olao magno. *Nonnulli* (inquit) *pro priuatis computis instar Aegyptiorum, variis animalium figuris pro literis vtebantur.*

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet coniicere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Ale-

xandrinum, Dario bellum minanti pro literis misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos symboli interpretationem infra subiecimus.

Diodorus quoque testatur Æthiopum literas variis animantibus, extremitatibusque hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύπους ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκροτηρίοις ἀνθρώπων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. Græci quidem sapientes, & si minime dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientum figuratis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.

Diodor. Biblioth. hist. lib. 3. c. 2.

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, ÆNIGMA, EMBLEMA, PARABOLA, *Apologus, Hieroglyphicum.*

CELEBRANTVR in ista imaginum scientia Symbolum, Ænigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum. quæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & signum rei animo conceptæ; Itaque tesseræ hospitales, militares, theatrales, vocantur symbola; collatio quoque conuiuarum nomine *συμβόλου* censeri solet, siue annulus esset, aut nummus, siue cibus. Itaque malè Casaubonus in Athenæum libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampium, quod nul-

Symboli vox.

Dalecampius malè à Casaubono reprehensus.

lum diſcrimen inter συμβολὴν, & σύμβολον, cum agitur de conuiuij ſymbolo, ſtatuerit. Is autem nodum in ſcirpo quærens ita diſtinguit. Συμβολὴ (inquit) *eſt collatio eraniſtæ ad conuiuium: Quiſque enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ* Συμβολαὶ, *&* *conuiuium huiuſmodi* ἔρανος *vel* δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. *Mutato vero genere ſymbolum vocabant annulum, vel quiduis aliud arræ loco ſolitum dari ei ſodalium, qui iubebatur cœnam parare.* hæc ille.

Non nego quidem συμβολὴν rectè vſurpari pro iſta collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum erraſſe contendo criticum hominem, qui neget ſymbolum pro eadem re vſurpari. Et facilè quidem eſt conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expreſsè vocem ſymboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: ſymbolum vero dare ſicut vnuſquiſque ſolet pro parte ſua cibos ad veſcendum*, Cibos expreſsè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Caſaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, ſiue quod eſſent mentis, voluntatis, ſtipulationiſque ſigna, ſiue ἀπὸ τοῦ συμβάλλεσθαι, quod ſimul eſſent coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus ſymbola propriè appellantur *occultæ rei ſigna*, vel etiam (vt vult Budæus) ſimilitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox ſymboli ſi fusè ſumatur, omnem penè ſimilium rationem complectatur; ſi propriè ea dicantur ſymbola, quæ rem, in qua ineſt aliquid obſcu-

ritatis, figuratè significant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi possunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, griphorumque lusus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipsis antiquæ sapientiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, siue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam scirpi flexuosis ambagibus intorti ad Ægyptiorum Regem & sapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomastico, postquam quæstiones conuiuiales in duas partes distribuit, in ænigma scilicet & griphum, ita hæc duo distinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus sanè verbis innuit ænigma iocosum fuisse, griphum vero præter iocos, res etiam serias habuisse.

Parum accuratè griphum ab ænigmate à Iulio Polluce distingui.

Sed hæc leui fundamento dicuntur: nam Clearchus apud Athenæum cum griphum definiret, statim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν *Griphum iocosum esse sermonem*: & si exempla quæ Athenæus affert consideres, plures griphos inuenies minutulas lusiones, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum.

Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & Ænigma apud veteres confusa fuisse ostendit, cum ait γρῖφον esse ζήτημα, αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè autem vtrumque definitur δεινὸς καὶ σκο-

τεινὸς λόγους. Sermo implexus & obſcurus, cuius varia ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βέδυ.

Aer βέδυ.

Ελκειν τὸ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, & Cleanthes Philoſophus Solem *Plectrum*. Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermathena.

Sol Plectrum.

Secundum Ænigmatum genus eſt eorum, quæ verſantur in literarum & ſyllabarum tenuiculis quibuſdam & puerilibus aucupiis, vt ſi pronuntiari iubeamus *piſcis*, aut plantæ nomen quod incipiat ab æ, vel recitari verſum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales ſunt quos ἀσίγμους griphos vocant. Si petamus dictionem verſibus accommodatam cuius initium ſit βα̃ vt βασιλεύς, aut finis νὰξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios ſenſus vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuoſis contrariarum propoſitionum ambagibus, quale eſt illud piſcatorum de pediculis.

Ὅσ' ἕλομεν λιπόμεσθ' ὅσ' οὐκ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus eſt rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio, quale eſt illud de Cinara.

Ἐγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ· εἰμὶ δ' χλωρὴ
Αὐχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.

Σφαί-

Σφαίρη δ' ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσῃς,
Ἔνδον ἐμῶν λαγένων μητέρος ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput eſt: cerebrum tamen. alta virentem
E terra ceruix ſurgere ſponte facit.
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite. quare
Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum iſto ænigmatum genere in ratione ſymboli conueniat, differt tamen quod rem ſublatis ænigmatum velis puriùs liquidiúſque proponat. Eſt enim propriè ſymbolum aliquod ingenioſum, ſuaue, & moratum, ex pictura & lemmate conſtans, quo aliqua grauior ſententia indicari ſolet.

Vt ſi velis ſignificare patientiam rebus aduerſis illuſtrari, tum depingas Cerauniam gemmam, quam aiunt in locis dumtaxat fulmine ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultus ſuauiter emicantem, & addas *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola eſt ſimilitudo ducta à forma ad formam, vt vult Ariſtoteles Rhetoricorum libro tertio. Hoc eſt rerum alioqui diuerſarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici qui putant parabolam non niſi ex rebus fictis trahi, ex omni enim hiſtoria tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi cum aliquam moralem fabulam, quales ſunt Æſopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημώδεις quod tritas & vulgares ſimilitudines complectitur. Alterum ἱερὸν ſacrum, hoc eſt è ſanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historiis desumuntur, de quibus egi in eo libro qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summùm Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Ægyptiorum sapientes vtebantur.

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

AVCTOR huius libri vulgo *Horus Apollo Niliacus* appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox *Horus Apollo*. Siquidem Horus apud Ægyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα quoque scriptum reperio.

Sed quis hic Horus siue Horapollo valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ verba præfixere. Ὧρος Ἀλεξανδρεὺς Γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακα τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ

τῆς αἶ διφθόγγου, καὶ Φρυνίχου. κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo noſtro non conueniunt, primùm quia Niliacus eſt, non Alexandrinus, deinde quia Ægyptiacè ſcripſit, vt author eſt Philippus, non Græcè.

Tertio quia Suidas qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de Ει diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν nuſquam meminerit.

Eadem de cauſa puto falli Cœlium Rhodiginum qui putat hunc auctorem fuiſſe Horapollinem Grammaticum ex Ægypto nobilem, arte clariſſimum, nec vllo veterum tempeſtate Theodoſij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt diſcimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum ſcriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Ἀλεξανδρείας ſe cum Helladij Beſantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidiſſe refert Photius in Bibliothec. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Reſtat igitur vt dicamus, Horum alium eſſe ab iſtis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt coniicere licet, longè antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quaſi idem eſſet ac Ægyptius, (vt nonnulli voluerunt) ſed à Nilo vrbe Ægypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria ſignificat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de ſacris literis ſuæ gentis ſcripſiſſet,

Philippus Græcus auctor eius libellum Ægyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundissimis Græcorum elegantiis Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS Prouincialis societatis IESV in Prouincia Franciæ, potestate ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præposito Generali MVTIO VITELESCO, facultatem concedo, vt P. NICOLAI CAVSSINI è societate IESV Sacerdotis, de *Symbolica Aegyptiorum sapientia* libri, eruditorum ex eadem societate nostra virorum iudicio approbati, typis excudantur.

Datum Flexiæ xix.
Nouembris, 1618.

STEPHANVS CHARLETVS.

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ
ΝΕΙΛΩΟΥ, ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ.
HORI APOLLINIS
NILIACI HIEROGLYPHICA.

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA,

quæ ipse quidem Ægyptio sermone prodidit, Philippus vero lingua Græca donauit.

1. *Quo pacto æuum significent.*

AEVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint eleměta. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpentem pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Ægyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum [1] dijs circumponunt. Cæterum hoc animali æuum significare propterea Ægyptij dicunt; quod quum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus [2] immortale est, cætera mortalia: vtpote quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absque vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, merito sane deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1 DIIS *circ.*] Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs Ægyptij circumponant, & de huius cæterorumque Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.

2 IMMORTALE] Philo Biblius non dicit immortale, quod Ægyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ, * ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ,

ἃ ἐξενήνοχε μὲν αὐτὸς Αἰγυπτίᾳ φωνῇ, μετέφρασε δὲ Φίλιππος εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον.

* Νειλιακοῦ.

α'. Πῶς αἰῶνα σημαίνουσι.

ΑΙΩΝΑ σημαίνοντες, ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, διὰ τὸ αἰώνια εἶναι στοιχεῖα. Αἰῶνα δὲ ἑτέρως γράψαι βουλόμενοι, ὄφιν ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὴν οὐρὰν ὑπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα κρυπτομένην, ὃν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι οὐβαῖον, ὅ ἐστιν ἑλληνιστὶ βασιλίσκον. ὅνπερ χρυσοῦν ποιοῦντες, θεοῖς περιτιθέασιν. αἰῶνα δὲ λέγουσιν Αἰγύπτιοι διὰ τοῦδε τοῦ ζώου δηλοῦσθαι, ἐπειδὴ τριῶν γενῶν ὄφεων καθεστώτων, τὰ μὲν λοιπὰ θνητὰ ὑπάρχει, τοῦτο δὲ μόνον ἀθάνατον, ὃ καὶ προσφυσῆσαν ἑτέρῳ παντὶ ζώῳ, δίχα καὶ τοῦ δακεῖν ἀναιρεῖ. ὅθεν ἐπειδὴ δοκεῖ ζωῆς καὶ θανάτου κυριεύειν, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν θεῶν ἐπιτιθέασι.

β′. Πῶς κόσμον.

Κόσμον βουλόμενοι γράψαι ὄφιν ζωγραφοῦσι τὴν
ἑαυτοῦ ἐσθίοντα οὐράν, ἐστιγμένον φολίσι ποικίλαις.
διὰ μὲν τῶν φολίδων αἰνιττόμενοι τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
ἀστέρας βαρύτατον δὲ τὸ ζῶον. καθάπερ καὶ ἡ γῆ. λειό-
τατον δὲ, ὥσπερ ὕδωρ. καθ' ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆ-
ρας ἀφεὶς, ἀποδύεται· καθ' ὃ καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνιαύ-
σιος χρόνος ἐναλλαγὴν ποιούμενος, νεάζει. τὸ δὲ ὡς τρο-
φῇ χρῆσθαι τῷ ἑαυτοῦ σώματι, σημαίνει, τὸ πάντα ὅσα
ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐν τῷ κόσμῳ γεννᾶται, ταῦτα
πάλιν καὶ τὴν μείωσιν εἰς αὐτὸν λαμβάνειν.

γ′. Πῶς ἐνιαυτόν.

Ενιαυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, ἶσιν τουτέστι γυ-
ναῖκα, ζωγραφοῦσιν· τῷ δὲ αὐτῷ, καὶ τὴν θεὸν σημαί-
νουσιν. Ισις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστὶν ἀστὴρ, Αἰγυπτιστὶ κα-
λούμενος Σῶθις, ἑλληνιστὶ δὲ Ἀστροκύων, ὃς καὶ δοκεῖ βα-
σιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὁτὲ μὲν μείζων, ὁτὲ δὲ ἥσσων
ἀνατέλλων, καὶ ὁτὲ μὲν λαμπρότερος, * ὁτὲ δὲ οὐχ
οὕτως. ἔτι δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τούτου τοῦ ἄστρου ἀνατολήν,
σημειούμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων
τελεῖσθαι· διόπερ οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν Ισιν λέγου-
σιν. καὶ ἑτέρως δὲ ἐνιαυτὸν γράφοντες, φοίνικα ζω-
γραφοῦσι διὰ τὸ δένδρον τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν

ἰσθ' ὅπ.

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, ſerpentem pingunt, qui ſuam ipſius caudam rodat, varijs interſtinctum ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas quibus cœlum mundusve diſtinctus eſt, obſcure indicantes. Cæterum hoc animal non ſecus ac terra grauiſſimum eſt, læuiſſimum autem ac maxime lubricum, inſtar aquæ. Inſuper vt ſerpens, quotannis [1] pelle ac ſenio ſimul exuitur; ſic & annuum ſpatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuueneſcit. Quod vero velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcumque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eumdem reſolui, & tanquam imminutionem ſumere.

1 PELLE *ac ſenio*] Stat. Thebaid. LIV.
——verni blanda ad ſpiramina Solis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, lætiſque minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porro annum demonſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingunt: quo etiã ſigno deam ſignificãt. Eſt autem apud eos Iſis ſidus quod Ægyptio quidẽ nomine Sothis, Græco vero Aſtrocyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatũ videtur obtinere: vt qui oriens, modo maior ſit, modo minor, interim ſplẽdidior, interim vero ſecus. Ad hæc quoniã in huiuſce ſideris exortu, ea ſignis quibuſdã obſeruamus, quæ toto anno peragẽda ſunt; propterea non temere annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc ſola ex

omnibus ad singulos lunæ ortus, singulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. Nomen autem βάϊς à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde βαϊοφόρος Dominica palmarum. quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam: Lunam vero deorsum vergentem, quod in ortu quidem dicant eam quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, [1] quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinque diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant Ægyptij. Quatuor siquidem diei quadrâtes, diem perficiunt.

1 QVARTAM] Huius hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus. Mercerus hîc in parergo ludens rem minime attingit.

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatẽ,

ἀνατολὴν τῆς σελήνης, μίαν βάϊν γράφουσιν, ὡς ἐν ταῖς δώδεκα * βαΐσιν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι.

βάεσιν.

δʹ. Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, βάϊν ζωγραφοῦσιν, ἢ σελήνην ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω. βάϊν μὲν, τῆς προειρημένης ἐπὶ τοῦ φοίνικος αἰτίας χάριν· σελήνην δὲ ἐπεστραμμένην εἰς τὸ κάτω, ἐπειδή φασιν, ἐν τῇ ἀνατολῇ πεντεκαίδεκα μοιρῶν ὑπάρχουσαν, πρὸς τὸ ἄνω τοῖς κέρασιν ἐσχηματίσθαι. ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει, τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν πληρώσασαν, ὡς τὸ κάτω τοῖς κέρασι νεύειν.

εʹ. Πῶς τὸ ἐνιστάμενον ἔτος.

Ἔτος τὸ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, τέταρτον λέγουσιν, ἐπειδή φασι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας * προστίθεσθαι, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θεοῦ, τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν, ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περιττὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι, τὰ γὰρ τέσσαρα τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει.

ἢ. προστίθεσθαι.

ϛʹ. Τί δηλοῦσιν ἱέρακα γράφοντες.

Θεὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἢ ὕψος, ἢ ταπεί-

νωσιν, ἢ ὑπεροχὴν ἢ νίκην, ἱέρακα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, διὰ τὸ πολύγονον εἶναι τὸ ζῶον, καὶ πολυχρόνιον ἔτι γε μὴν, ἐπεὶ καὶ δοκεῖ εἴδωλον ἡλίου ὑπάρχειν παρὰ πάντα τὰ πετεινὰ πρὸς τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ὀξυωπῶν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἰατροὶ πρὸς ἴασιν ὀφθαλμῶν τῇ ἱερακίᾳ βοτάνῃ χρῶνται. ὅθεν καὶ τὸν ἥλιον ὡς κύριον ὄντα ὁράσεως, ἔσθ' ὅτε ἱερακόμορφον ζωγραφοῦσιν. Ὕψος δὲ, ἐπεὶ τὰ μὲν ἕτερα ζῶα εἰς ὕψος πέτεσθαι προαιρούμενα, πλαγίως * φέρεται, ἀδυνατοῦντα κατ' εὐθὺ χωρεῖν. μόνος δὲ ἱέραξ εἰς ὕψος κατ' εὐθὺ πέτεται. Ταπείνωσιν δὲ, ἐπεὶ τὰ ἕτερα ζῶα οὐ κατὰ κάθετον * χωρεῖ πρὸς τοῦτο, πλαγίως δὲ καταφέρεται. ἱέραξ δὲ κατ' εὐθὺ ἐπὶ τὸ ταπεινὸν τρέπεται. Ὑπεροχὴν δὲ, ἐπειδὴ δοκεῖ πάντων τῶν πετεινῶν διαφέρειν. Αἷμα δὲ, ἐπειδὴ * φασι τοῦτο τὸ ζῶον ὕδωρ μὴ πίνειν, ἀλλὰ αἷμα. Νίκην δὲ, ἐπειδὴ δοκεῖ τοῦτο τὸ ζῶον, πᾶν νικᾶν πετεινόν· ἐπειδὰν γὰρ ὑπὸ ἰσχυροτέρου ζώου καταδυναστεύηται, τηνικαῦτα ἑαυτὸν ὑπτιάσας ἐν τῷ ἀέρι, ὡς τοὺς μὲν ὄνυχας αὐτοῦ ἐν τῷ ἄνω ἐσχηματίσθαι, τὰ δὲ πτερὰ καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ κάτω τὴν μάχην ποιεῖται. οὕτω γὰρ ἀντιμαχόμενον αὐτῷ ζῶον, τὸ αὐτὸ ποιῆσαι ἀδυνατοῦν, εἰς ἧτταν ἔρχεται.

Margin notes: περιγρά-φεται. — πρὸς τοῦτο χωρεῖ. — δοκεῖ.

ζ. Πῶς δηλοῦσι ψυχήν.

Ἔτι γε μὴν καὶ ἀντὶ ψυχῆς ὁ ἱέραξ τάσσεται, ἐκ τῆς τοῦ ὀνόματος ἑρμηνείας. καλεῖται γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις

aut humilitatem, aut præstantiam, aut sanguinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur. Inde etiam fit, vt solem interdum, tanquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem vero, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porro seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuose deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstātiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt non aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quod cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas vero ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis quæ cum eo cōgreditur efficere nequeat, ita facile eam in fugam vertit, ac sibi victoriā parat.

De Accipitris cultu & Symbolis apud Ægyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Ægyptiis

accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor. [1]Cor autem ex Ægyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam quam cum anima habet naturæ consentionem, aquam omnino non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1 COR *autem animæ ambitus*] De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl. 7.

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem describentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi vero, quod raro tamen accidit, vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiuncti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quod scilicet animali viduam agēti vitam obuij facti fuerint. Proinde in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptiis ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορεὶ, nimirum κορεὶ cornicem appellantes.

Locus perplexus.

De hoc multa dissero ad obseruationem Hierogl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

ὁ ἱέραξ, βαιήθ. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα διαιρεθὲν ψυχὴν σημαίνει καὶ καρδίαν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν βαῒ ψυχή, τὸ δὲ ἠθ καρδία. ἡ δὲ καρδία κατ' Αἰγυπτίους, ψυχῆς περίβολος. ὥστε σημαίνειν τὴν σύνθεσιν τοῦ ὀνόματος, ψυχὴν ἐγκαρδίαν. ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἱέραξ διὰ τὸ πρὸς τὴν ψυχὴν συμπαθεῖν, ὕδωρ οὐ πίνει τὸ καθόλου, ἀλλ' αἷμα, ᾧ καὶ ἡ ψυχὴ τρέφεται.

η'. Πῶς ἄρεα, καὶ ἀφροδίτην.

Τὸν ἄρεα καὶ τὴν ἀφροδίτην γράφοντες, δύο κορώνας ζωγραφοῦσιν, ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα. ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον δύο ὠὰ γεννᾷ, ἀφ' ὧν ἄρρεν καὶ θῆλυ γεννᾶσθαι δεῖ. ἐπειδὰν δὲ γεννήσῃ, ὅπερ σπανίως γίνεται, δύο ἀρσενικὰ, ἢ δύο θηλυκὰ, τὰ ἀρσενικὰ ταῖς θηλείαις γαμήσαντα οὐ μίσγεται ἑτέρᾳ κορώνῃ, οὐδὲ μὴν ἡ θήλεια κορώνη * ἑτέρᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀποζυγῶντα διατελεῖ. διὸ καὶ μιᾷ κορώνῃ συναντήσαντες, οἰωνίζονται οἱ ἄνθρωποι, ὡς χηρεύοντι συντετυχηκότες ζώῳ. τῆς δὲ τοιαύτης αὐτῶν ὁμονοίας χάριν, μέχρι νῦν οἱ ἕλληνες ἐν τοῖς γάμοις ἐκκορεῖ. κορεῖ * κορώνην λέγουσιν ἀγνοοῦντες.

ἑτέρᾳ κορώνη.

θ'. Πῶς γάμον.

Γάμον δὲ δηλοῦντες, δύο κορώνας πάλιν ζωγραφοῦσι, τοῦ λεχθέντος χάριν.

ι. Πῶς μονογενές.

Μονογενὲς δὲ δηλοῦντες, ἢ γένεσιν, ἢ πατέρα, ἢ κόσμον, ἢ ἄνδρα, κάνθαρον ζωγραφοῦσι. μονογενὲς μὲν ὅτι αὐτογενές ἐστι τὸ ζῶον, ὑπὸ θηλείας μὴ κυοφορούμενον* μόνου γὰρ γένεσις αὐτοῦ* τοιαύτη ἐστίν. ἐπειδὰν ὁ ἄρσην βούληται παιδοποιήσασθαι βοὸς ἀφόδευμα λαβὼν, πλάσσει σφαιροειδὲς παραπλήσιον τῷ κόσμῳ σχῆμα, ὃ ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν κυλίσας ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύσιν, αὐτὸς πρὸς ἀνατολὴν βλέπει, ἵνα ἀποδῷ τὸ τοῦ κόσμου σχῆμα. αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀπηλιώτου εἰς λίβα φέρεται, ὁ δὲ τῶν ἀστέρων δρόμος ἀπὸ λιβὸς εἰς ἀπηλιώτην. ταύτην οὖν τὴν σφαῖραν κατορύξας εἰς γῆν, κατατίθεται ἐπὶ ἡμέρας εἰκοσιοκτὼ, ἐν ὅσαις καὶ ἡ σελήνη ἡμέραις τὰ δώδεκα ζώδια κυκλεύει, ὑφ᾽ ἣν ἀπομένον ζωογονεῖται τὸ τῶν κανθάρων γένος. τῇ ἐνάτῃ δὲ καὶ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ ἀνοίξας τὴν σφαῖραν, εἰς ὕδωρ βάλλει. ταύτην γὰρ ἡμέραν νομίζει σύνοδον εἶναι σελήνης καὶ ἡλίου, ἔτι τε καὶ γένεσιν κόσμου. ἧς ἀνοιγομένης ἐν τῷ ὕδατι, ζῶα ἐξέρχεται, τουτέστιν οἱ κάνθαροι. Γένεσιν δὲ, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. Πατέρα δὲ, ὅτι ἐκ μόνου πατρὸς τὴν γένεσιν ἔχει ὁ κάνθαρος. Κόσμον δὲ, ἐπειδὴ κοσμοειδῆ τὴν γένεσιν ποιεῖται. Ἄνδρα δὲ, ἐπειδὴ θηλυκὸν γένος αὐτοῖς οὐ γίνεται. Εἰσὶ δὲ καὶ κανθάρων ἰδέαι τρεῖς. πρώτη μὲν αἰλουρόμορφος καὶ ἀκτινωτὴ ἣν τῷ ἡλίῳ ἀνέθεσαν διὰ

μόνη τοιαύτη.

10. *Quo modo vnigenam.*

Vnigenam autem ſignificantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, ' aut virum, Scarabæum pingunt. Ac vnigenam quidem, quod per ſe gignatur hoc animal, vtpote in vtero fœminæ non prius efformatum ac geſtatum: eius enim ſolius huiuſcemodi ortus eſt. Cum mas ſobolem procreare vult, bouis fimum nactus, globulũ eiuſdem cuius mundus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occaſum auerſis pedibus volutarit; ipſe rurſum, vt orbi perſimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipſe quidem orbis à Subſolano circumagitur in Africum. At ſiderum contrarius eſt curſus, ab Africo ad Subſolanum. Hanc itaque pilam in terra defoſſam recondit in dies octo & viginti. nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci ſigna perluſtrat, ſub qua toto illo tempore permanens animatur ſcarabæorum genus. Nono autem & viceſimo die apertam pilam in aquam coniicit (eum enim diem eſſe putat quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi inſuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc eſt ſcarabæi. Ortum autem, propter iam dictam cauſſam. Patrem, quod ex ſolo patre ortum habeat ſcarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non ſit in eorum genere fœmina. Sunt porro ſcarabæorũ formæ tres: Prima felium ſpecie, ac veluti radiis inſignita, quam & Soli ob ſignificationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem, iuxta varium ſolis habitum & curſum, pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil

Vide Plin. l. 11. cap. 28. & obſeruationem noſtrã ad hoc Symbolum.

extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresque apparere. Quamobrem etiam quæ apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statua, felis speciē præ se fert. Habet autem & scarabæus omnis digitos triginta; propter triginta mēsis dies, quibus Sol oriens suum per singula zodiaci signa cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie, quod quum & Lunæ consecratum sit, propterea eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ elationem esse perhibent Ægyptiorum filij. Tertium vnicorne est, & suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

1 AVT *virum*] De annulis scarabæo insignitis ad Signum virilitatis dico in obseru.

11. *Quid, vulturem describentes, indicent.*

Cæterum matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porro & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorū oua illic ad esum dumtaxat, non item ad fœtū suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus dumtaxat & inefficax congressus, oua ad gignendū tollendamq. sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem

τὸ σύμβολον· φασὶ γὰρ τὸν ἄρρενα αἴλουρον, συμμεταβάλλειν τὰς κόρας τοῖς τοῦ ἡλίου δρόμοις. ὑπεκτείνονται μὲν γὰρ κατὰ πρωῒ πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ ἀνατολήν. στρογγυλοειδεῖς δὲ γίνονται κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ἀμαυρότεραι δὲ φαίνονται δύνειν μέλλοντος τοῦ ἡλίου. ὅθεν καὶ τὸ ἐν ἡλίου πόλει ξόανον τοῦ θεοῦ αἰλουρόμορφον ὑπάρχει. ἔχει δὲ πᾶς κάνθαρος καὶ δακτύλους τριάκοντα, διὰ * τὴν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ μηνὸς, ἐν αἷς ὁ ἥλιος ἀνατέλλων, τὸν ἑαυτοῦ ποιεῖται δρόμον. δευτέρα δὲ γενεὰ, ἡ δίκερως καὶ ταυροειδὴς, ἥτις καὶ τῇ σελήνῃ καθιερώθη, ἀφ᾽ οὗ καὶ τὸν * ἐν οὐρανῷ ταῦρον, ὕψωμα τῆς θεοῦ ταύτης λέγουσιν εἶναι παῖδες Αἰγυπτίων. τρίτη δὲ ἡ μονόκερως καὶ ἰδιόμορφος, ἣν Ἑρμῇ διαφέρειν ἐνόμισαν, καθὰ καὶ ἶβις τὸ ὄρνεον.

* τὴν τριακονταήμερον.

* οὐράνιον.

ια. Τί γῦπα γράφοντες δηλοῦσι.

Μητέρα δὲ γράφοντες, ἢ βλέψιν, ἢ ὅρον, ἢ πρόγνωσιν, ἢ ἐνιαυτὸν, ἢ οὐρανίαν, ἢ ἐλεήμονα, ἢ Ἀθηνᾶν, ἢ Ἥραν *, ἢ δραχμὰς δύο, γῦπα ζωγραφοῦσι. μητέρα μὲν ἐπειδὴ ἄρρεν ἐν τούτῳ τῷ γένει τῶν ζώων οὐχ ὑπάρχει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα * γένη γυπῶν, ἃ ὑπὸ ἀνέμου * συλλαμβάνει, ὧν τὰ ὠὰ πρὸς βρῶσιν αὐτῶν μόνον, οὐκέτι δὲ πρὸς ζωογονίαν ἐστὶ χρήσιμα. γυπῶν δὲ οὐχ ὑπηνέμιον ποιουμένων τὴν ὀχείαν, ἡ τῶν ὠῶν γένεσις ζωογονεῖται. Βλέψιν δὲ, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων ζώων ἁπάντων ὀξυωπέστερον ὁρᾷ ἡ γὺψ, ἐν μὲν * ἀνατολῇ τοῦ

* Puto legendum ἢ γραμμὰς vide suo loco.

* ὀρνέων γένη.

* συλλαμβάνονται αὐτῶν.

* τῇ.

ἡλίου ὄντος, πρὸς δύσιν βλέπουσα, ἐν δύσει δὲ τοῦ θεοῦ ὑπάρχοντος, πρὸς ἀνατολήν. ἐξ ἱκανοῦ διαστήματος πορίζομένη τὰ πρὸς χρῆσιν αὐτῇ βρώσιμα. Ὅρον δὲ, διότι πολέμου μέλλοντος τελεῖσθαι, τὸν τόπον ὁρίζει, ἐν ᾧ μέλλει ὁ πόλεμος γίνεσθαι, πρὸ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐπ' αὐτὸν παραγινομένη. Πρόγνωσιν δὲ, διά τε τὰ προειρημένα, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο πλείονας *σφαζομένους καὶ *ἡττωμένους βλέπει, τὰ μιθομένη τὴν ἑαυτῆς ἐκ τῶν πτωμάτων τροφὴν, διὸ καὶ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, κατασκόπους ἔπεμπον σκεπτόμενοι κατὰ ποῖον τοῦ πολέμου αἱ γῦπες βλέπουσι μέρος, ἐντεῦθεν σημειούμενοι τοὺς ἡττωμένους. Ἐνιαυτὸν δὲ, διὰ τὸ ἐν τούτῳ τῷ ζώῳ τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ ἔτους διαιρεῖσθαι, ἐν αἷς ὁ ἐνιαύσιος ἐκτελεῖται χρόνος. ἑκατὸν γὰρ εἴκοσιν ἡμέρας ἔγκυος μένει, καὶ τὰς ἴσας τοὺς νεοσσοὺς ἐκτρέφει. ταῖς δὲ λειπούσαις ἑκατὸν εἴκοσι τὴν ἑαυτῆς ἐπιμέλειαν ποιεῖται, μήτε κυοφοροῦσα, μήτε τρέφουσα, παρασκευάζουσα δὲ ἑαυτὴν εἰς ἑτέραν σύλληψιν· τὰς δὲ λοιπὰς πέντε τοῦ ἔτους ἡμέρας, ὡς ἤδη προεῖπον, εἰς τὴν τοῦ ἀνέμου ὀχείαν καταναλίσκει. Ἐλεήμονα δὲ, ὅπερ δοκεῖ παρά τισιν ἐναντιώτατον ὑπάρχειν, ἐπεὶ τοῦτο τὸ ζῶον πάντα ἀναιρεῖ ἀναγκάσθησαν δὲ τοῦτο γράψαι, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἑκατὸν εἴκοσιν ἡμέραις ἐν αἷς τὰ ἑαυτῆς ἐκτρέφει τέκνα, ἐπὶ πλεῖον οὐ πέτεται. περὶ δὲ τοὺς νεοσσοὺς καὶ τὴν τούτων τροφὴν ἀσχολεῖται ἐν αἷς ἀπορήσασα τροφῆς τὴν

Pro his duobus habet tantum vetus. σφαζομένη.

Sole in occasum, occidente vero in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eum accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium vero, tum ob iam dictam caussam, tum etiam quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porro, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis vero centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinque autem illos, qui supersunt anni dies, in venti, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eo impulsi sunt, quod centum illis ac viginti diebus quibus suos educat, pene nunquã euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto

femore ſugendũ eis exhibet & impertitur ſanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidẽ ſuperius cœli hemiſphærium occupaſſe, Iuno vero inferius. Quin & vulturũ genus, vt iam expoſui, fœminas tantum complectitur. Quam ob cauſſam & cuiuis fœminei ſexus animãti Ægyptij vulturem, vt in eo ſexu principem ac primariũ apponunt: ex quo & deam omnem, ne ſigillatim vnamquamque percurrens, prolixior ſim, * ſignificantes, vulturẽ pingunt Ægyptij. Inſuper & matrẽ innuere volentes, vulturem pingunt: eſt enim mater fœmineæ naturæ. οὐρανίαν autem hoc eſt cœlum (neque enim placet ipſis, maſculino genere οὐρανὸν dicere) quoniã horum omniũ generatio inde eſt. Duas denique drachmas, quod apud Ægyptios duæ lineæ vnitas eſt. Vnitas vero cuiuſlibet numeri ortus eſt atque principiũ. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quod generationis ipſe ſibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas eſſe videatur.

Oſtendo hîc drachmarum nomen irrepſiſſe pro lineis quod Pieriũ torſit dubitatione. vide obſeruat.

12. *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicãtes ſcarabæum & vulturem pingunt. Mineruam vero vulturem & ſcarabæum. Ipſis enim videtur mundus ex mare ac fœmina cõſtare. Vulturem autẽ Mineruæ appingunt, quod hi ſoli ex diis apud ipſos mares ſint ſimul ac fœminæ.

* Non poſſunt iſta congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter ſe oppoſita reſponderent? Scribe, Ηφαιστον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Αθηνᾶν δὲ καὶ Ηφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. Vulcanũ indicantes ſcarabæũ pingunt, Mineruam vero ſimul cum Vulcano, vulturẽ, & ſcarabæũ.

παράσχηται τοῖς νηπίοις, τὸν ἑαυτῆς μηρὸν ἀνατεμοῦσα, παρέχει τοῖς τέκνοις τοῦ αἵματος μεταλαμβάνειν, ὡς μὴ ἀπορήσαντα τροφῆς ἀναιρεθῆναι. Ἀθηνᾶν δὲ καὶ ἥραν, ἐπειδὴ δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις, ἀθηνᾶ μὲν τὸ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαίριον ἀπειληφέναι. τὸ δὲ κάτω, ἥρα. καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ, ὡς προεῖπον, γένος θηλειῶν ἐστὶ γένος μόνον, δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζῳδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι, γῦπα ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν, ἀφ' οὗ καὶ πᾶσαν θεὰν, ἵνα μὴ περὶ ἑκάστης γράφων μηκύνω τὸν λόγον * σημαίνοντες, τὴν γῦπα γράφουσιν Αἰγύπτιοι. μητέρα οὖν θέλοντες σημῆναι, γῦπα ζωγραφοῦσι. μήτηρ γάρ ἐστι θηλυκοῦ ζώου. Οὐρανίαν δὲ (οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν) ἐπεὶ τούτων ἡ γένεσις ἐκεῖθέν ἐστι. Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί. μονὰς δὲ, παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις. εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι, γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς.

ιβ´. Πῶς ἥφαιστον γράφουσι.

Ἥφαιστον δὲ γράφοντες, κάνθαρον καὶ γῦπα ζωγραφοῦσι. Ἀθηνᾶν δὲ, γῦπα καὶ κάνθαρον. δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ κόσμος συνεστάναι, ἔκ τε ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν γῦπα γράφουσι· οὗτοι γὰρ μόνοι θεῶν παρ' αὐτοῖς ἀρσενοθήλεις ὑπάρχουσι.

ιγ΄. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσι.

Θεὸν δὲ ἐγκόσμιον σημαίνοντες, ἢ εἱμαρμένην, ἢ τὸν πέντε ἀριθμόν, ἀστέρα ζωγραφοῦσι. θεὸν μὲν, ἐπειδὴ πρόνοια θεοῦ, τὴν νίκην προστάσσει, ᾗ τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ παντὸς κόσμου κίνησις ἐκτελεῖται, δοκεῖ γὰρ αὐτοῖς δίχα θεοῦ, μηδὲν ὅλως συνεστάναι. εἱμαρμένην δὲ, ἐπεὶ καὶ αὕτη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται. τὸν δὲ πέντε ἀριθμὸν, ἐπειδὴ πλήθους ὄντος ἐν οὐρανῷ, πέντε μόνοι ἐξ αὐτῶν κινούμενοι τὴν τοῦ κόσμου οἰκονομίαν ἐκτελοῦσι.

ιδ΄. Τί κυνοκέφαλον γράφοντες δηλοῦσι.

Σελήνην δὲ γράφοντες, ἢ οἰκουμένην, ἢ γράμματα, ἢ ἱερέα, ἢ ὀργὴν, ἢ κόλυμβον, κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι. Σελήνην μὲν, ἐπειδὴ τὸ ζῶον τοῦτο συμπάθειαν τινα πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ σύνοδον ἐκτήσατο. ὅταν γὰρ ἐν τῷ μέρει τῆς ὥρας ἡ σελήνη συνοδεύουσα ἡλίῳ ἀφώτιστος γένηται, τότε ὁ μὲν ἄρσην κυνοκέφαλος οὐ βλέπει, οὐδὲ ἐσθίει. ἄχθεται δὲ εἰς τὴν γῆν νενευκὼς, καθάπερ πενθῶν τὴν τῆς σελήνης ἁρπαγήν. ἡ δὲ θήλεια μετὰ τοῦ μὴ ὁρᾶν, καὶ ταυτὰ τῷ ἄρρενι πάσχει, διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς ἱεροῖς τρέφονται κυνοκέφαλοι, ὅπως ἐξ αὐτῶν γινώσκηται τὸ ἡλίου καὶ σελήνης μέρος τῆς συνόδου. οἰκουμένην δὲ ἐπειδὴ ἑβδομήκοντα

13. *Quid ſidus pingentes, innuant.*

Deum mundo inhabitantem ſignificantes, aut fatũ, aut quinarium numerũ, ſidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atq. imperat, qua & ſiderum orbiſq. vniuerſi motus peragitur. Exiſtimant enim ſine Deo nihil prorſus conſiſtere. Fatũ autem, quod id quoque è ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur. Quinariũ vero numerum, quoniam cum quamplurima atque adeo innumera ſint in cœlo ſidera, ſola ex his quinque, motu ſuo orbis pulcherrimam efficiunt diſtributionem ac moderamen.

Merceri verſio θεὸν ἐϋκόσμιον, *Deum pulchre ornatum*, repoſui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam ſignificat per vniuerſum commeantem. Quinque autem illæ ſtellæ ſunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam ſtellæ nomine cenſeri non ſolent.

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.*

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut ſacrificum, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Dei cõgreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaq. permanet, tum mas quidem cynocephalus nec quoquam intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptũ deplorans, mœret. Fœmina vero præterquam quod nuſquã oculos cõtorquet, ipſa quoq. eodẽ quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vſq. tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarũ autem orbem, quoniam ſeptuaginta

Natio pro natatione ſeu vrinatore in hunc locum irrepſerat.

duas ferunt iam olim orbis habitati fuiſſe regiones: hos porro, ſi diligenter in templis nutriantur & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandã ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem a ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idque per ſeptuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorſus interit. Litteras, quia eſt [apud Ægyptios] natio quædam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in ſacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei ſacerdos apponit, vna cum ſcirpeo ſtilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, ſit ne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari ſunt; & an litteras pingat. pingit itaq. in ea tabella litteras. Præterea hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui litterarum omnium particeps eſt. Sacrificum vero, quod natura cynocephalus ab eſu piſcis atq. adeo panis qui piſce ſit intinctus abhorret, ſicut & externi ſacerdotes. Adde quod circũciſus gignitur, quam quidẽ circumciſionem ſummo curant ac peragunt ſtudio ſacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maxime iracundum eſt, & ad indignationẽ procliue. Natationem porro, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione ſordes ac ſqualorem contrahunt: ſolum hoc ad eum quem inſtituit locum nando peruenit, nec tamen vllis a natiuo colore transfertur, aut ſordibus inquinatur.

Ιχθυώμενον ἄρτον hîc aliquis verterat Panem ex piſcibus. Imo intellige, panem iuſculo piſcis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piſcibus feciſſe, hoc perrarũ eſt, nec Ægyptiis conſuetũ.

δύο χώρας τὰς ἀρχαίας φασὶ τῆς οἰκουμένης εἶναι. Τούτοις δὲ τρεφομένοις ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ ἐπιμελείας τυγχάνοντας, οὐ, καθάπερ τὰ λοιπὰ ζῶα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τελευτᾷ, οὕτω καὶ τούτους; ἀλλὰ μέρος αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν * νεκρούμενον, ὑπὸ τῶν ἱερέων θάπτεσθαι, τοῦ λοιποῦ σώματος ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὄντος. ἕως δ' ἂν αἱ ἑβδομήκοντα καὶ δύο πληρωθῶσιν ἡμέραι, τότε ὅλως ἀποθνήσκει. Γράμματα δὲ, ἐπειδή ἐστι συγγένεια κυνοκεφάλων * Αἰγυπτίοις ἐπισταμένων γράμματα. διὸ ὁ εἰς ἱερὸν ἐπειδὰν πρῶτα κομισθῇ κυνοκέφαλος, δέλτον αὐτῷ παρατίθησιν ὁ ἱερεὺς, καὶ σχοινίον, καὶ μέλαν, πειράζων εἰ ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐστὶ συγγενείας γράμματα, καὶ εἰ γράφει. ἔτι δὲ καὶ τὸ ζῶον, ἐπὶ ἑρμῇ ἐνεμήθη τῷ πάντων μετέχοντι γραμμάτων. Ἱερέα δὲ, ὅτι φύσει ὁ κυνοκέφαλος ἰχθὺν οὐκ ἐσθίει, ἀλλ' οὐδὲ * ἰχθυώμενον * ἄρτον, καθάπερ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκτός. γεννᾶται * δὲ περιτετμημένος, ἣν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιτηδεύουσι περιτομήν. ὀργὴν δὲ, ἐπείπερ τὸ ζῶον τοῦτο παρὰ τὰ ἄλλα θυμικώτατόν τε καὶ ὀργίλον ὑπάρχει. κόλυμβον δὲ, διότι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κολύμβῳ χρώμενα, ῥυπαρὰ * φαίνονται· μόνον δὲ τοῦτο εἰς ὃν τόπον πρόκειται πορευθῆναι κολυμβᾷ, κατὰ μηδὲν τῷ ῥύπῳ παραφερόμενον.

Rectè hic ex Romano codice νεκρούμενον. cōtra Merceri coniecturā qui legit ἐσθιόμενον.

Αἰγύπτια.

ἰχθυώμενος

ἄρχον-τε.

φαίνεται.

ιε'. Πῶς γράφουσι σελήνης ἀνατολήν.

Σελήνης δὲ ἀνατολὴν γράφειν βουλόμενοι, πάλιν κυνοκέφαλον ζωγραφοῦσι, * σχήματι τοιῷδε ἑστῶτα καὶ τὰς χεῖρας οὐρανὸν ἐπαίροντα, βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα. τοῦτο γράφουσι τὸ σχῆμα ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς, ὁ κυνοκέφαλος ποιεῖται ὡς εἰπεῖν προσευχόμενος τῇ θεῷ, ἐπειδὴ ἀμφότεροι φωτὸς μετειλήφασι.

σχήματι.

ιϛ'. Πῶς ἰσημερίας δύο.

Ἰσημερίας * δύο πάλιν σημαίνοντες, κυνοκέφαλον καθήμενον ζωγραφοῦσι ζῶον· ἐν ταῖς δυσὶ γὰρ ἰσημερίαις τοῦ ἐνιαυτοῦ, δωδεκάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην * ὥραν οὐρεῖ. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ταῖς δυσὶ νυξὶ ποιεῖ. διόπερ οὐκ ἀλόγως ἐν τοῖς ὑδρολογίοις αὐτῶν Αἰγύπτιοι κυνοκέφαλον καθήμενον γλύφουσιν. ἐκ δὲ τοῦ μορίου αὐτοῦ ὕδωρ ἐπιρρέον ποιοῦσιν. ἐπεὶ, ὥσπερ προεῖπον, τὰς τῆς ἰσημερίας δώδεκα σημαίνει ὥρας. ἵνα δὲ μὴ εὐρύτερον ᾖ τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὡρολόγιον ἀποκρίνεται, μηδὲ πάλιν στενότερον. ἀμφοτέρων γὰρ χρεία. τὸ μὲν γὰρ εὐρύτερον, ταχέως ἐκφέρον τὸ ὕδωρ, οὐχ ὑγιῶς τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ. τὸ δὲ στενότερον, κατ' ὀλίγον καὶ βραδέως ἀπολύον τὸν κρουνὸν, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διεί-

Ꝝ.

Deest in veteri ὥραν.

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manusq. in cœlum tollentem, ac [1] regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortũ demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari; quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1 REGIVM *insigne.*] Mercerus vir alioqui eruditus hîc abusus est voce τοῦ βασιλείου quam putauit significare regium insigne, sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

De hac pictura in obseruationibus.

Rursum æquinoctia significantes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctiis, duodecies in die per singulas nimirum horas vrinam reddit, idemq. & noctu facit. Quare non immerito suis hydrologiis Ægyptij cynocephalũ sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idque propterea quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioseque constructũ, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumq. enim magni refert. siquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non recte horæ modum ac dimẽsionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductũ laxat) remedium hoc excogitarunt, vt [1] quicquid pilorũ est, ad caudã

vſque abradentes, pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulã in vſum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipſis viſum eſt non abſque ratione quadam, ſicut nec in cæteris facere: & quod etiam ſolus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per ſingulas horas adlatrat.

1 QVICQVID *pilorum &c.*] Hic locus valde perplexus eſt, & male ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam noſtram in obſeruat.

17. *Quomodo animum ſiue iram innuant.*

Animum autem ſiue iram volentes ſignare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem vero rotundam, & circumquaque radiorum more ſparſos pilos inſtar Solis. Quare & ſub ſolio hori, hoc eſt Solis, leones ſupponunt, huius animalis cum Deo ſimilitudinem maximam demonſtrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eo quod horis præſit.

De hoc plura in obſeruationibus.

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robuſtiſſima ſint.

19. *Quomodo vigilantem commonſtrent.*

Vigilantem autem ſedulumque hominem, aut etiam cuſtodem oſtendẽtes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilãs oculos claudit, eoſdem quum dormit, apertos habet, quod quidem cuſtodiæ atq. excubiarum ſignum eſt. Quocirca non abſque

ῥαντες, πρὸς τὸ ταύτης πάχος, σίδηρον κατασκευάζουσι, πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἀρέσκει ποιεῖν, οὐκ ἄνευ λόγου τινὸς (ὡς) καὶ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἰσημερίαις, μόνος τῶν ἄλλων ζώων δωδεκάκις τῆς ἡμέρας κράζει καθ' ἑκάστην ὥραν.

ιζ'. Πῶς θυμὸν δηλοῦσι.

Θυμὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι. κεφαλὴν γὰρ ἔχει μεγάλην τὸ ζῶον, καὶ τὰς μὲν κόρας πυρώδεις, τὸ δὲ πρόσωπον, στρογγύλον, καὶ περὶ αὐτὸ ἀκτινοειδεῖς τρίχας, κατὰ μίμησιν ἡλίου· ὅθεν καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦ ὥρου, λέοντας ὑποτιθέασι, δεικνῦντες τὸ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ζώου σύμβολον. ἥλιος δὲ ὁ ὧρος ἀπὸ * τῶν ὡρῶν κρατεῖν.

*τῆς.

ιη'. Πῶς ἀλκὴν γράφουσιν.

Ἀλκὴν δὲ γράφοντες, λέοντος τὰ ἔμπροσθεν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ εὐσθενέστερα αὐτῷ ὑπάρχειν ταῦτα τὰ μέλη τοῦ σώματος.

ιθ'. Πῶς ἐγρηγορότα γράφουσιν.

* Ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν, ἐπειδὴ ὁ λέων ἐν τῷ ἐγρηγορέναι, μέμυκε τοῖς ὀφθαλμοῖς, κοιμώμενος δὲ ἀνεῳγότας τούτοις ἔχει, ὅπερ ἐστὶ, τοῦ φυλάσσειν σημεῖον. διόπερ καὶ

*γρηγορόντα.

συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι.

κ΄. Πῶς φοβερόν.

Φοβερὸν δὲ σημαίνοντες, τῷ αὐτῷ χρῶνται σημείῳ. ἐπειδὴ ἀλκιμώτατον ὑπάρχον τοῦτο τὸ ζῶον, πάντας εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας φέρει.

κα΄. Πῶς νείλου ἀνάβασιν.

Νείλου δὲ ἀνάβασιν σημαίνοντες, ὃν καλοῦσιν Αἰγυπτιστὶ νουῦ, ἑρμηνευθὲν δὲ σημαίνει νέον· ποτὲ μὲν λέοντα γράφουσι, ποτὲ δὲ τρεῖς ὑδρίας μεγάλας· ποτὲ δὲ οὐρανὸν, καὶ γῆν ὕδωρ ἀναβλύζουσαν. λέοντα μὲν, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος εἰς * λέοντα γινόμενος πλείονα τὴν ἀνάβασιν τοῦ * νείλου ποιεῖται. ὥστε * ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τούτῳ, τὸ διμοιρον τοῦ νέου ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. ὅθεν καὶ τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν, λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ * τῶν ἱερατικῶν ἔργων προστάται ἀφ᾽ οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ᾽ εὐχὴν πλεονασμοῦ ὑγρότητος. * Τρία δὲ ὑδρία, ἢ οὐρανὸν, καὶ γῆν ὕδωρ βλύζουσαν, τὸ μὲν ὑδρεῖον ὁμοιοῦντες καρδίᾳ * γλῶσσαν ἐχούσῃ. καρδίᾳ μὲν ἐπειδὴ παρ᾽ αὐτοῖς τὸ ἡγεμονικόν ἐστι τοῦ σώματος αὐτη, καθάπερ ὁ νεῖλος τῆς * Αἰγυπτίας ἡγεμὼν καθέστηκε. γλῶσση δὲ, ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσαν ταύτην, &

λέοντι m.f. vbi præpositio ἐν deest.
ποιεῖσθαι τοῦ θεοῦ.
ἐμμένον ἀρχαῖον.
ἴσ. λείπει τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται.
καρδίαν γλῶσσῃ.
Αἰγύπτου.

ſignificatione templorum clauſtris, leones qui cu-ſtodum loco ſint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. ix. Symbol. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, ſigno vtuntur, quia quum viribus maxime polleat animal hoc, omnibus qui eum inſpexerint, metum iniicit.

21. *Quomodo Nili aſcenſum & exundationem.*

Nili inſuper inundationem ſignificantes, quem Ægyptio nomine Nun (quod ſi interpreteris, nouum ſonat) appellāt, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo vero cœlum ac terrā aquæ copiam ſcaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonē ſubit, ampliorem Nili facit inundationem. Quādiu enim Sol in hoc ſigno perſiſtit, ſæpenumero in duplum ipſius Nili aqua excreſcit. Quare & tubos canaleſq. ſacrorum fontium, * ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vſque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis ſigno vti ſolent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ copiam ſcaturiat, * nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Ægypti dux eſt ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuo in humido eſſe gaudeat, inſuper & ipſam genitricem cauſamque

Soliti ſunt ij qui olim ſacris præerāt.

Pingunt, hydriam ſimilem facientes.

rerum ſtatus appellant. Tres porro hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum ſententia ſit inundationis cauſſa effectrix. Vnã quidã Ægyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Ægyptum exæſtuat. Tertia imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas Æthiopiæ partes contingunt. Quod autem Ægyptus ex ſeſe aquam gignat; inde facile eſt deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idq. propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola Ægyptiorum regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus eſt ac media non ſecus atque in oculo pupilla, æſtate ſibi inundationes Nili procreat.

De hoc Hieroglyphico dico in obſeruationibus, quod autem ait Nilum ab Ægyptiis νοῦν appellari, congruentia dicit Heſychio, qui in dictione νοῦς, ait eam ſignificare ψυχὼ, ποταμὸν, & μονάδα. Hic igitur fluuius eſt Nilus.

22. *Quomodo Aegyptum deſignent.*

Ægyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſuperne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic Ægyptum quia immodice calet, continenter quæ in ſe ſunt, animare ac procreare.

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm. 2. L. v. Sym. 102.

23. *Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus ſit.*

Hominẽ qui nunquã ſolo natali relicto, peregrinatus fuerit, ſignificãtes, Onocephalũ pingunt, quia

γεννήτειραν τοῦ εἶναι καλοῦσι. τρία δὲ ὕδρεια, καὶ οὔτε πλείονα, οὔτε ἥττονα, ἐπειδὴ ἡ τῆς ἀναβάσεως ἐργασία κατ' αὐτοὺς τριμερὴς ὑπάρχει. ἓν μὲν ὑπὲρ τῆς γῆς* Αἰγυπτίας τάξαντες, ἐπειδή ἐστι καθ' αὐτὴν ὕδατος γεννητική. ἕτερον δὲ, ὑπὲρ τοῦ ὠκεανοῦ. καὶ γὰρ ἀπὸ τούτου ὕδωρ παραγίνεται εἰς Αἴγυπτον ἐν τῷ τῆς ἀναβάσεως καιρῷ. τρίτον δὲ ὑπὲρ τῶν ὄμβρων. οἳ γίνονται κατὰ τὰ νότια τῆς Αἰθιοπίας μέρη, κατὰ τὸν τῆς ἀναβάσεως τοῦ νείλου καιρόν. ὅτι δὲ γεννᾷ ἡ Αἴγυπτος τὸ ὕδωρ, δυνατόν ἐστιν ἐντεῦθεν μαθεῖν. ἐν γὰρ τῷ λοιπῷ κλίματι τοῦ κόσμου, αἱ τῶν ποταμῶν πλημμύραι ἐν τῷ χειμῶνι ἀποτελοῦνται, ὑπὸ τῶν συνεχῶν ὄμβρων τοῦ τοιούτου συμβαίνοντος, μόνη δὲ ἡ Αἰγυπτίων γῆ, ἐπεὶ μέση τῆς οἰκουμένης ὑπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡ λεγομένη κόρη, θέρους, ἀλλὰ τὴν τοῦ νείλου ἑαυτῇ ἀνάβασιν.

*Αἰγύπτου.

κβ'. Πῶς Αἴγυπτον γράφουσι.

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες, θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν, δηλοῦντες ὅτι ὡς ἡ τοῦ ζηλοτύπου καρδία, διαπαντὸς πυροῦται, οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς θερμότητος, διαπαντὸς ζωογονεῖ τὰ ἐν αὐτῇ ἢ περὶ αὐτὴν ὑπάρχοντα.

κγ'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ ἀποδημήσαντα τῆς πατρίδος.

Ἄνθρωπον τῆς πατρίδος μὴ ἀποδημήσαντα σημαίνοντες, ὀνοκέφαλον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὔτε

ἀκούει τινὸς ἱστορίας, οὔτε τῶν ἐπὶ ξένης γινομένων αἰσθάνεται.

κδ'. Πῶς φυλακτήριον.

Φυλακτήριον δὲ γράφειν βουλόμενοι, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων ζωγραφοῦσι, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος, ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. οὕτω γάρ, φασιν, οὐδὲν τῶν δαιμονίων ἐφάψεται. ἐπειδὴ καὶ χωρεὶς γραμμάτων, ταῖς δυσὶ κεφαλαῖς ἑαυτοὺς φυλακτηριάζουσι.

κε'. Πῶς ἄνθρωπον ἄπλαστον γράφουσιν.

Ἄπλαστον δὲ ἄνθρωπον γράφοντες, βάτραχον ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὴ τούτου ἡ γένεσις ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ ἰλύος ἀποτελεῖται. ὅθεν καὶ ἔσθ' ὅτε ὁρᾶται τῷ μὲν ἑτέρῳ μέρει αὐτοῦ βατράχῳ, τῷ δὲ λοιπῷ γεώδει τινὶ ἐμφερής, ὡς καὶ * ἐκλιπόντι τῷ ποταμῷ * συνεκλιπεῖν.

ἐκλείποντι. συνεκλείπειν.

κϛ'. Γῶς ἄνοιξιν.

Ἄνοιξιν δὲ θέλοντες δηλῶσαι, λαγωὸν ζωγραφοῦσι, διά τὸ πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγότας ἔχειν τοῦτο τὸ ζῶον.

κζ'. Πῶς τὸ λέγειν.

Τὸ λέγειν δὲ γράφοντες, γλῶσσαν ζωγραφοῦσι, καὶ ὕφαιμον ὀφθαλμόν, τὰ μὲν πρωτεῖα τῆς λαλιᾶς τῇ γλώσσῃ μερίζοντες, τὰ δευτερεῖα δὲ ταύτης τοῖς ὀφθαλμοῖς. οὕτω γὰρ οἱ * τε λόγοι τελείως τῆς ψυχῆς καθεστήκασι, πρὸς τὰ κινήματα αὐτῆς συμμεταβάλλοντες

γε.

nec vllam audit historiam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præsidium.*

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dęmonem inuadere posse asserunt. Sic enim & sine litteris, duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidiis tuentur.

De phylacteriis dico in obseruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemque atque informem fœtum demonstrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur, adeo vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quod semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo sermonem.*

Sermonem porro designantes, linguam pingunt, & subcruentum oculum: primas quidem sermonis partes linguæ, secundas vero oculis tribuentes. Sic etenim perfectè cõsistunt ipsius animi sermones, quum ad eius motus sensaque accõmodan-

tur ac variantur: præſertim quum apud Ægyptios animus, alter ſermo nominetur. Quin & aliter ſermonem innuentes, linguam ſubtuſq. manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo aſcribentes, manui vero, vt quæ linguæ placita exequatur, ſecundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodeſt χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος vt loquitur D. Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philoſopha ſententia Pacuuius.

28. *Quomodo ſilentium.*

At ſilentium ſignificãtes, numerũ. M. LXXXXV. pingunt, qui triennij numerus eſt, ſi ex trecentis ſexaginta quinque diebus annus conſtituatur, intra quod tempus niſi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes ſignificare, quod Ægyptiis væè dicitur, ſonitum pingunt aëris, hoc eſt tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius reſonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri faſciculũ pingunt, hoc primam indicãtes educationem, cuius ſicut & genituræ non facile quis initium inuenerit.

31. *Quomodo guſtum.*

Guſtum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim guſtus eo vſque retinetur. Guſtum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum guſtum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis abſoluitur guſtus.

εἴπερ καὶ ἑτέρα λαλιὰ παρ' Αἰγυπτίοις ὀνομάζεται. ἑτέρως δὲ τὸ λέγειν σημαίνοντες, γλῶσσαν καὶ χεῖρα ὑποκάτω γράφουσι, τῇ μὲν γλώσσῃ τὰ πρωτεῖα τοῦ λόγου φέρειν δεδωκότες, τῇ δὲ χειρί, ὡς τὰ τῆς γλώσσης βουλήματα * αἰνυούσῃ, τὰ δεύτερα.

* ἀναλυούσῃ

κη'. Πῶς ἀφωνίαν.

Ἀφωνίαν δὲ γράφοντες, ἀριθμόν, ͵α λ ε'. γράφουσιν, ὃς τελεῦται διχρόνου ἀριθμὸς ἐν τριακοσίων ἐνενήκοντα πέντε ἡμερῶν τοῦ ἔτους ὑπάρχοντος. ὀφ' ὃν χρόνον μὴ λαλῆσαν τὸ παιδίον, σημαίνεται ὡς παραπεποδισμένον τῇ γλώσσῃ.

κθ'. Πῶς φωνὴν μακρόθεν.

Φωνὴν δὲ μακρόθεν βουλόμενοι δηλῶσαι, ὃ καλεῖται παρ' Αἰγυπτίοις οὐαιέ, ἀέρος φωνήν, γράφουσι, τουτέστι βροντήν, ἧς οὐδὲν καταφθέγγεται μεῖζον, ἢ δυναμικώτερον.

λ'. Πῶς ἀρχαιογονίαν.

Ἀρχαιογονίαν δὲ γράφοντες παπύρου ζωγραφοῦσι δέσμην, διὰ τούτου δηλοῦντες τὰς πρώτας τροφάς. τροφῶν γὰρ οὐκ ἄν τις εὕροι, ἢ γονῆς ἀρχήν.

λα'. Πῶς γεῦσιν.

Γεῦσιν δὲ δηλοῦντες, ἀρχὴν στόματος ζωγραφοῦσιν. ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις μέχρι ταύτης σώζεται. γεῦσιν δὲ λέγω τελείαν. γεῦσιν δὲ μὴ τελείαν δηλοῦντες, γλῶσσαν ἐπὶ ὀδόντων ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πᾶσα γεῦσις τούτοις τελεῖται.

λβʹ. Πῶς ψυχὴν ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν.

Ψυχὴν * ἐνταῦθα πολὺν χρόνον διατρίβουσαν βουλόμενοι γράψαι, ἢ πλημμύραν, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσι. ψυχὴν μὲν, ἐπειδὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ * πολυχρονιώτατον ὑπάρχει τοῦτο τὸ ζῶον. πλημμύραν δὲ, ἐπειδὴ ἡλίου ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σύμβολον, οὗ μηδέν ἐστι πλεῖον κατὰ τὸν κόσμον. πάντων γὰρ ἐπιβαίνει καὶ πάντας ἐξερευνᾷ ὁ ἥλιος. εἰκότως οὕτω πολὺς ὀνομασθήσεται.

Phœnix ὄρνις χιλιετὴς à Nonno vocatur Dionys. l. 40. * πάντα.

λγʹ. Πῶς τὸν χρονίως ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα.

Καὶ τὸν χρονίως δὲ ἀπὸ ξένης ἐπιδημοῦντα δηλοῦντες πάλιν φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἐπὰν ὁ χρόνος τοῦ μοιριδίου αὐτὸν καταλαμβάνειν μέλλῃ, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν παραγίνεται, καὶ ἀποδοὺς ἐὰν φθάσῃ ἐντὸς τῆς * Αἰγυπτίου τὸ χρεὼν, κηδεύεται μυστικῶς, καὶ ὅσα ἐπὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων Αἰγύπτιοι τελοῦσι, ταῦτα καὶ τῷ φοίνικι ὑπάρχειν ὀφείλει. λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπ' Αἰγυπτίων, διὸ καὶ τὸν νεῖλον αὐτοῖς πλημμυρεῖν, ὑπὸ τῆς θερμότητος τούτου τοῦ θεοῦ, περὶ οὗ μικρὸν ἔμπροσθεν ὁ λόγος ἀποδοθήσεται (σοι) * παρ' ἡμῶν.

Αἰγυπτίας. * ἴσ. ἀποδοθεν.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animam quæ diutiſſime in hac vita morá traxerit, aut etiã inundationem cõmõſtrare volẽtes, Phœnicem auem pingunt. Animã quidem, quòd omniũ quæ toto orbe ſunt animantiũ, hoc maxime diuturnæ vitæ eſt. Inundationem vero, quod velut ſignũ Solis ſit phœnix, quo nihil in orbe maius, cũ omnia ſubeat, * omnes ſcrutetur & diſquirat. Atque adeo omnia. πολὺς hoc eſt multus vocitari ſolet.

Γλημμύϱεαν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certe interpretatione, ratio quæ affertur ab Oro inepta limato ſaltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Heſychio πλημμυϱεαν duo ſignificare ῥοῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco deſignat multitudinem, non inundationem. vnde manifeſta ratio eſt cur Phœnix πλῆθος ſignificet, quia Solis Hieroglyphicum eſt qui πολὺς nominatur. Poſſet quidem inundationem ſignificare, ſed in alium ſenſum torquenda eſſet huius Symboli ratio.

33. *Quomodo eum qui ſero tandem è regione peregrina ad ſuos redeat.*

Quin & eum innuentes qui lõgo tẽpore peregrinatus, tandẽ in ſolũ natale remeat, rurſũ phœnicem auem pingunt. Hæc enim in Ægyptũ, cum tempus mortis inſtat, quingenteſimo demum anno regreditur: vbi ſi naturæ debitum perſoluerit, magna ſolẽnitate ac ritu funeratur. Quæcũque enim in cæteris ſacris animalibus religioſè obſeruãt Ægyptij, ea & phœnici tribui debent. fertur ſiquidẽ Sole magis apud Ægyptios gaudere, quam apud cæteras gẽtes. ideoq. Nilum ipſis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulo ante à nobis ratio reddita eſt.

De hac Phœnicis ætate non conſentiunt auctores. mille annos eidẽ tribuit Nonnus. Septem millia Chæremon Ægyptius, vt eſt apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cum Phœnicis vita magni anni fieri conuerſionem rara fides eſt inter auctores.

(inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnũ annum non quingentis & quadraginta, ſed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis conſtare dicant. Difficile eſt in re tam fabuloſa aliquid certum ſtatuere. Quod autem ait, *fertur ſiquidem Sole*, &c. id Ægyptiis non Phœnici tribuendum. itaque, quod inconcinne hic author dixit, λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγυπτίων, corrigendum λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidẽ animal Mercurio attributũ ac dicatũ eſt, cordis omnisq. rationis pręſidi & moderatori. Nam & Ibis per ſe ipſa magna ex parte cordi adſimilis eſt, de qua re plurimi apud Ægyptios agitantur ſermones.

Mercurio Ibin ſacram dicunt, vel quia ex Poëtarũ fabulis Mercurius in pugna Gigantum ſub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. vel quia (vt ait Ælianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondũ emiſſo ſermone poſſunt comparari, Candidæ vero prolatæ ſunt orationis typus. Eamdem Lunæ ſacram aſſerunt quod tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decreſcit. Quam porro habeat cum corde ſimilitudinem, explico ex Æliano, Synt. 2. l. 8. Symb. 26. vbi quoque oſtendo quo cõſilio Moyſes dicatur ſecũ in exercitu Ibides detuliſſe.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autẽ indicantes, cœlũ pingunt rorem fundẽs, innuentes quod quemadmodũ ros decidẽs, in omnes quidẽ plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ ſunt vt molliri poſſint, cęteras vero quæ ſuapte natura duræ ſunt, non itẽ: ſic & doctrina cõmuniter ad omnes pertingit homines, quam quiſquis felici natus eſt ingenio, vt rorem arripit, qui vero ingenij facultate deſtituitur, idem efficere non poteſt.

Doctrinã per aquam, & rorẽ ſignificatã oſtẽdo quoq. Synt. 2. l. 1. 61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras.*

Cæterum Ægyptias litteras, aut ſacrũ ſcribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum

λδ΄. Πῶς καρδίαν γράφουσι.

Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν, ἶβιν ζωγραφοῦσι. τὸ γὰρ ζῶον, ἑρμῇ ᾠκείωται, πάσης καρδίας καὶ λογισμοῦ δεσπότῃ, * ἐπεὶ καὶ ἡ ἶβις αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν * ἐμφερής. περὶ οὗ λόγος ἐστὶ πλεῖστος παρ᾽ Αἰγυπτίοις φερόμενος.

ἐπειδὴ ἡ ἀμερής.

λέ. Πῶς παιδείαν.

Παιδείαν δὲ γράφοντες, οὐρανὸν δρόσον βάλλοντα ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες, ὅτι ὥσπερ δρόσος πίπτουσα, εἰς πάντα τὰ φυτὰ χωρεῖ, καὶ τὰ μὲν φύσιν ἔχοντα ἁπαλύνεσθαι, ἁπαλύνει, τὰ δὲ σκληρὰ μένοντα ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ἀδυνατεῖ τὸ αὐτὸ τοῖς ἑτέροις ἐκτελεῖν· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ μὲν παιδεία κοινὴ καθέστηκεν, ἣν ὥσπερ ὁ μὲν εὐφυὴς ὡς δρόσον ἁρπάζει, ὁ δὲ ἀφυὴς ἀδυνατεῖ τοῦτο δρᾶσαι.

λϛ΄. Πῶς Αἰγύπτια γράμματα.

Αἰγύπτια δὲ γράμματα δηλοῦντες, ἢ ἱερογραμματέα, ἢ πέρας· μέλαν καὶ κόσκινον, καὶ σχοινίον

ζωγραφοῦσιν. Αἰγύπτια μὲν γράμματα, διὰ τὸ τούτοις πάντα τὰ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενα ἐκτελεῖσθαι. σχοίνῳ γὰρ γράφουσι, καὶ οὐκ ἄλλῳ τινί. κόσκινον δὲ, ἐπειδὴ τὸ κόσκινον πρῶτον ὑπάρχον σκεῦος ἀρτοποιΐας, ἐκ σχοίνου γίνεται. δηλοῦσιν οὖν ὅτι πᾶς ὁ ἔχων τὴν τροφὴν, μαθήσεται τὰ γράμματα, ὁ δὲ μὴ ἔχων, ἑτέρᾳ τέχνῃ χρήσεται. ἀφ' οὗ καὶ ἡ παιδεία παρ' αὐτοῖς σβῶ καλεῖται, ὅπερ ἐστὶν ἑρμηνευθὲν, πλήρης τροφή. ἱερογραμματέα δὲ, ἐπειδὴ ζωὴν καὶ θάνατον οὗτος διακρίνει. ἔστι καὶ παρὰ τοῖς ἱερογραμματεῦσι βίβλος ἱερὰ καλουμένη ἀμβρής, δι' ἧς κρίνουσι τὸν κατακλιθέντα ἄρρωστον πότερον ζώσιμός ἐστιν, ἢ οὔ, τοῦτο ἐκ τῆς κατακλίσεως τοῦ ἀρρώστου σημειούμενοι. πέρας δὲ, ἐπειδὴ * μαθὼν γράμματα εἰς ὅρμον ζωῆς ἀδεὴς ἐλήλυθεν, οὐκέτι πλανώμενος τοῖς τοῦ βίου κακοῖς.

* ὁ

λζ'. Πῶς ἱερογραμματέα.

Ἱερογραμματέα δὲ πάλιν, ἢ προφήτην, ἢ ἐνταφιαστὴν, ἢ σπλῆνα, ἢ ὄσφρησιν, ἢ γέλωτα, ἢ πταρμὸν, ἢ ἀρχὴν, ἢ δικαστὴν βουλόμενοι γράφειν, κύνα ζωγραφοῦσιν. Ἱερογραμματέα μὲν, ἐπειδήπερ τὸν βουλόμενον ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι, χρὴ πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριῶσθαι, μηδενὶ * χαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες.

* προσχαριζόμενον.

pingunt. Ægyptias quidé litteras, quod his omnis apud eos ſcriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla ſcribunt. Cribrum vero appingunt, quoniam hoc cum primum ſit panis conficiendi inſtrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus ſuppetit, eum litterarum ſtudiis animum adiuncturum: cui vero non ſuppetit, aliis operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen ſi interpreteris, plenum alimentum ſonat. Sacrum autem ſcribam, quoniam hic vitam mortemque dignoſcit. Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, ſacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, ſit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, ſignis quibuſdam, perſpicientes. Finem denique, quoniam qui litteras didicit, ad tranquillum vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. Iunceum ſtylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Strommatum libro ſexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non ſtudere, contrarium ſæpe vſuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.

30. *Quomodo ſacrum ſcribam.*

Rurſum ſacrum ſcribam, aut vatem, aut veſpillonem, aut ſplenem, aut odoratum, aut riſum, aut ſternutationem, aut magiſtratum, aut iudicem volentes ſignare, canem pingunt. Sacrum quidem ſcribam, quoniam quicumque voluerit, vt par eſt & abſolutiſſime hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, aſſidueq. omnibus canum more allatrare, & ferum eſſe, nullique gratificari.

Vatem autem, quod canis præter cætera animantia defixis in deorũ ſimulacra, non ſecus ac vates conſueuere, intentiſq. aſpiciat oculis. Sacrorũ vero pollinctorem,[1] quod & hic nuda & reſecta, quibus iuſta facit, ſimulacra cõtẽpletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuiſſimum habet: & ſiue ei mors, ſiue rabies acciderit, ex ſplene id cõtingit. Enimuero & qui eius funus procurant, vbi morituri ſunt, magna ex parte ſplenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciſo diſſectoq. cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porro, riſum ac ſternutamentum: quoniam qui abſolute ſplenetici ſunt, nec odorari poſſunt, nec ridere, neque vero ſternutare.

1 QVOD *& hic nuda & reſecta*] Locus hîc perperam ab interprete diſtortus. Vide in obſeruat.

38. *Quonam modo magiſtratum innuant, aut iudicem.*

Magiſtratum vero aut iudicem quum deſignant, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſupra dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adiiciunt.

Recte hîc animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus. Vnam copulatiuam καὶ, peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat, & reſtituendum, Προστιθέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, τὸ σχῆμα γυμνόν.

39. *Quomodo ſignificent eum qui ſacrum pallium geſtat.*

Significãtes eum qui ſacrum geſtat palliũ, domus

Προφήτην δὲ, ἐπειδὴ ὁ κύων ἀτενίζει παρὰ τὰ ἄλλα τῶν ζώων εἰς τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα καθάπερ προφήτης. Ενταφιαστὴν δὲ τῶν ἱερῶν, ἐπειδὴ καὶ οὗτος γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα * θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα. Σπλῆνα δὲ, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ζῶον μόνον, παρὰ τὰ ἕτερα, ἐλαφρότερον ἔχει. εἴτε θάνατος αὐτῷ, ἢ μανία περιπέσοι, ἀπὸ τοῦ σπληνὸς γίνεται, καὶ οἱ θεραπεύοντες δὲ τὸ ζῶον τοῦτο ἐν ταῖς * κηδείαις, ἐπειδὰν μέλλωσι τελευτᾶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπληνικοὶ γίνονται. ὀσφραινόμενοι γὰρ τῆς τοῦ ἀνατεμνομένου κυνὸς ἀποφορᾶς, πάσχουσιν ὑπὸ τούτου. Οσφρησιν δὲ καὶ γέλωτα καὶ πταρμὸν, ἐπειδὴ οἱ τέλεοι σπληνικοὶ, οὔτε ὀσφραίνεσθαι, οὔτε γελᾶν, οὔτε μὴν πτάρνυσθαι δύνανται.

θεωρεῖται. καρδίαις.

λη'. Τίνι τρόπῳ δηλοῦσιν ἀρχὴν ἢ δικαστήν.

Αρχὴν δὲ, ἢ δικαστὴν ὅταν γράφωσι, παρατιθέασι τῷ κυνὶ καὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην σχῆμα γυμνόν. διότι ὥσπερ ὁ κύων, καθάπερ προεῖπον, εἰ τὰ τῶν θεῶν εἴδωλα ὀξυωπεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἄρχων δικαστὴς ὢν, ἐν τοῖς παλαιοτέροις χρόνοις γυμνὸν ἐθεώρει τὸν βασιλέα. διὸ καὶ ἐπὶ τούτου παρασυνεποιοῦσι τὴν βασιλικὴν στολήν.

λθ'. Γῶς σημαίνουσι παστοφόρον.

Παστοφόρον δὲ σημαίνοντες, φύλακα οἰκίας ζω-

γράφουσι, διὰ τὸ ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

μ´. Πῶς ἐμφαίνουσιν ὡροσκόπον.

Ὡροσκόπον δὲ δηλοῦντες, ἄνθρωπον τὰς ὥρας ἐσθίοντα ζωγραφοῦσιν, οὐχ ὅτι τὰς ὥρας ἐσθίει ὁ ἄνθρωπος. οὐ γὰρ δυνατὸν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ αἱ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν ὡρῶν πορίζονται.

μα´. Πῶς δηλοῦσιν ἁγνείαν.

Ἁγνείαν δὲ γράφοντες, πῦρ καὶ ὕδωρ ζωγραφοῦσιν, ἐπεὶ διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται.

μβ´. Πῶς αἰνίττονται ἀθέμιτον, ἢ καὶ μῦσος.

Ἀθέμιτον δὲ δηλοῦντες, ἢ καὶ μῦσος, ἰχθὺν ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν * τούτου βρῶσιν μισεῖσθαι καὶ * μεμιᾶσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς. κενοποιὸν γὰρ ἰχθὺς πᾶς, καὶ ἀλληλοφάγον.

τούτου. μεμιαίσθαι

μγ´. Πῶς γράφουσι στόμα.

Στόμα δὲ γράφοντες, ὄφιν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ ὁ ὄφις οὐδενὶ ἑτέρῳ τῶν μελῶν ἰσχύει εἰ μὴ τῷ στόματι μόνον.

μδ´. Πῶς ἀνδρείαν μετὰ σωφροσύνης.

Ἀνδρεῖον δὲ μετὰ σωφροσύνης δηλοῦντες, ταῦ-

custodem pingunt, quod ab eo templũ custodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici male à Mercero intellectus multis erroris ansã dedit. Quid sit παστοφόρος explico in obs. ad Hierogl. 39. l. 1.

40. *Quomodo natalitium sydus, siue eum qui horarum rationem obseruat, exprimunt.*

Natalitium sydus horarum inspectorem demonstrantes, hominem pingunt horis vescentem, non quòd horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri potest) sed quod hominibus cibi statis horis parentur & apponantur.

Ὡροσκόπος non de natalitio hîc sidere intelligendum, vt interpres accepit, sed de sacerdote Ægyptiorum Astrologo qui ὡροσκόπος nominabatur, vt docui in obseruationibus.

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elemẽtis omnis lustratio fiat atq. expiatio.

Lege Plutarch. q. 1. ῥωμαϊκῶν, & quæ annotaui in obseruationibus.

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inq. suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinẽ cum tẽperãtia coniunctã innuentes,

taurum integra corporis constitutione præditum pingunt. *

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Porro impurum scelestumq. notantes animum * coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione gratulationeve prosequens. Cuius rei argumentum est apertissimum, quod anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingens defigit, quasi indignabunda, inuitaq. deæ ortum aspiciens. idem quoque in exortu dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, quum sibi ortum nunciaret horarum obseruator, huic insidentes animali per medium ipsum velut Gnomones quosdam, ortus rationem ac tempus accurate certoq. cognoscebant: Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres * non signatam comedunt, quod simultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deserto locum aquis scatentem nactus fuerit, posteaquam biberit, labris turbat, lutumq. aquæ commiscet, ac pedibus in eam puluerem coniicit, idq. vt nulli alij animanti aqua sit ad potum idonea. Adeo praua atq. infesta putatur * coturnicis natura.

orygem.

fort. absque iugulatione.

orygis.

ρον * ὑγιᾶ φύσιν ἔχοντα ζωγραφοῦσι. * [ὑγιῆ.]

με΄. Πῶς ἀκοήν.

Ἀκοὴν δὲ γράφοντες, ταύρου ὠτίον ζωγραφοῦσιν. ἀκούει γὰρ ὁ ταῦρος ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος.

μϛ΄. Πῶς δηλοῦσιν ἀκαθαρσίαν.

Ἀκαθαρσίαν δὲ γράφοντες, * ὄρτυγα ζωγραφοῦσιν, [ὄρυγα.] ἐπειδὴ ἐπ' ἀνατολὴν ἐρχομένης τῆς σελήνης, ἀτενίζων εἰς τὴν θεὸν, κραυγὴν ποιεῖται, οὐκ εὐλογῶν αὐτὴν, οὐδὲ εὐφημῶν. σημεῖον δὲ τούτου ἐναυγέστατον. τοῖς γὰρ ἐμπροσθίοις αὐτοῦ σκέλεσιν ἀνορύσσων τὴν γῆν, ζωγραφεῖ ἑαυτοῦ τὰς κόρας, ὡσπερεὶ ἀγανακτῶν, καὶ μὴ βουλόμενος ἰδεῖν τὴν τῆς θεοῦ ἀνατολήν. τὰ δ' αὐτὰ ποιεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου θείου ἀπὸ ἀνατολῆς. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς, τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν, ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς τινων γνωμόνων, τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πάντων * ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν. [ἴσ. ἀσφάγιστον.] ἐπειδὴ ἀντιδικίαν τινὰ πρὸς τὴν θεὸν ἔχον φαίνεται. καὶ γὰρ κατὰ τὴν * ἐρημίαν, [ἔρημον.] οὗ * ἂν λάβηται ὑδραγωγοῦ τόπου ποτὸν, * τοῖς χείλεσιν [ἐάν.] ἀναταράσσει. καὶ μιγνύει τῷ ὕδατι τὴν ὕλην, τοῖς [ἴσ. ταῖς χηλαῖς.] δὲ ποσὶν εἰς αὐτὸ ἐπιπέμπει κόνιν, πρὸς τὸ μηδενὶ ἑτέρῳ ζώῳ τοῦτο πότιμον ὑπάρξαι, οὕτω πονηρὰ καὶ ἀπεχθὴς ἡ τοῦ * ὄρυγος ἐνομίσθη φύσις. [ὄρτυγος.]

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο καθῆκον ἐργάζεται, τοῦ θεοῦ αὐτῆς πάντα γεννώσης καὶ αὐξανούσης, ὅσα κατὰ τὸν κόσμον ἐστὶ χρήσιμα.

μζ. Πῶς ἀφανισμόν.

Ἀφανισμὸν δὲ δηλοῦντες μῦν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ πάντα ἐσθίων, μιαίνει καὶ ἀχρηστοῖ. τῷ αὐτῷ δὲ σημείῳ χρῶνται, καὶ κρίσιν θέλοντες γράψαι. πολλῶν γὰρ καὶ διαφόρων ἄρτων κειμένων, ὁ μῦς τὸν καθαρώτατον αὐτῶν ἐκλεξάμενος ἐσθίει. διὸ καὶ τῶν ἀρτοκόπων κρίσις ἐν τοῖς μυσὶ γίνεται.

μη. Πῶς ἰταμότητα.

ὀπ.

Ἰταμότητα δὲ δηλοῦντες, μυῖαν ζωγραφοῦσιν, * ἥτις συνεχῶς ἐκβαλλομένη, οὐδὲν ἧττον παραγίνεται.

μθ. Πῶς γνῶσιν ζωγραφοῦσι.

Γνῶσιν δὲ γράφοντες, μύρμηκα ζωγραφοῦσιν. ὃ γὰρ ἂν ἀσφαλῶς κρύψῃ ἄνθρωπος, οὗτος γινώσκει, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ὅτι παρὰ τὰ ἕτερα τῶν ζώων εἰς χειμῶνα πορίζόμενος ἑαυτῷ τροφάς, οὐ διαμαρτάνει τοῦ τόπου, ἀλλ' ἀπταιστος εἰς αὐτὸν παραγίνεται.

ν. Πῶς υἱὸν ζωγραφοῦσιν.

Υἱὸν δὲ βουλόμενοι γράψαι, χηναλώπεκα ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον φιλοτεκνότατον ὑπάρχει.

Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quæ toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem vero & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem variiſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit. Neque hoc ſolum nomine, ſed & quod præter cætera animantia ſibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo errore ad ipſum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes ſignificare, vulpâſerem pingunt. Hoc enim animal maxime amans eſt liberorum.

Si quando enim ipsum venator simul cum paruulis persequatur; & pater & mater vltro se venatoribus dedunt, vt seruentur paruuli. Quam ob caussam Ægyptiis placuit hoc animal colere.

Vulpanser est de Anserum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ quod in anserina specie vulpis habeat calliditatem. pullos suos (inquit) Ælianus amat impensius, eamdemque operam quam perdix in iis tuendis ponit. Nam venatorem sese ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentem significant. Quum enim cæterarum volucrum more possit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defossa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illũ arido bouis stercore circumlinunt, cui & ignem subiiciunt. Pelicanus autem conspecto fumo, dum pennis suis ignem vult extinguere, contra potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facile ab aucupibus capitur. Quam ob caussam non consentaneum existimarunt eo vesci sacerdotes, quum omnino pro liberis in discrimen sese coniiciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eo vescitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanseres, sed * beneuolentia quadam certamen hoc suscipere.

* amentia.

Attigi etiam Syntagm. 2. l. 3. Symb. 5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicãtes animum, Cucupham pingunt,

κἂν γὰρ διώκηταί ποτε εἰς τὸ συλληφθῆναι σὺν τοῖς τέκνοις, ὅ, τε πατὴρ, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν αὐθαιρέτως διδόασιν ἑαυτοὺς τοῖς κυνηγοῖς, ὅπως τὰ τέκνα διασωθῇ. δι' ἣν τὴν αἰτίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον.

να. Πῶς ἄνουν.

Πελεκᾶνα δὲ γράφοντες, ἄνουν τε ἤδη καὶ ἄφρονα σημαίνουσιν. ἐπειδὴ δυνάμενος ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις κατατίθεσθαι τὰ ἑαυτοῦ ὠὰ, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πετεινῶν, τοῦτο οὐ ποιεῖ. ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀνορύξας γῆν, ἐκεῖ κατατίθεται τὰ γεννώμενα. ὅπερ ἐπιγνόντες ἄνθρωποι, τῷ τόπῳ βοὸς ἀφόδευμα ξηρὸν περιτιθέασιν, ᾧ καὶ πῦρ * ὑποβάλλουσι. θεασάμενος δὲ ὁ πελεκὰν τὸν καπνὸν, τοῖς ἰδίοις πτεροῖς βουλόμενος ἀποσβέσαι τὸ πῦρ, ἐκ τῶν ἐναντίων κατὰ τὴν κίνησιν ἐξάπτει αὐτό. ὑφ' οὗ κατακαιόμενα τὰ ἑαυτοῦ πτερὰ, εὐσυλληπτότερος τοῖς κυνηγοῖς γίνεται, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐνομίσθη τοῖς ἱερέας ἐσθίειν αὐτὸν, ἐπειδὴ ἅπαξ ἁπλῶς ὑπὲρ τέκνων ποιεῖται τὸν ἀγῶνα. Αἰγυπτίων δὲ οἱ * πολλοὶ ἐσθίουσι, λέγοντες ὅτι μὴ κατὰ νοῦν τὴν μάχην, ὥσπερ οἱ χηναλώπεκες, ἀλλὰ κατὰ * εὔνοιαν ὁ πελεκὰν ποιεῖται.

(Margin: * ἐπεμβάλλουσι. * λοιποὶ. * ἄνοιαν.)

νβ. Πῶς εὐχαριστίαν δηλοῦσι.

Εὐχαριστίαν * γράφοντες, κουκοῦφαν ζωγραφοῦσι,

(Margin: * διὰ γραφ.)

διότι τοῦτο μόνον τῶν ἀλόγων ζώων ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν
γονέων ἐκτραφῇ, γηράσασιν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἀντα-
ποδίδωσι χάριν. ἐν ᾧ γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἐξετράφη τό-
πῳ, νεοσσιὰν αὐτοῖς ποιήσας τίλλει αὐτῶν τὰ πτερά, τρο-
φάς τε χορηγεῖ, μέχρις οὗ πτεροφυήσαντες οἱ γονεῖς
βοηθεῖν ἑαυτοῖς δυνηθῶσιν. ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων
κουκουφὰ προτίμησίς ἐστι.

νγ'. Πῶς ἄδικον καὶ ἀχάριστον.

Ἄδικον δὲ καὶ ἀχάριστον, ἱπποποτάμου ὄνυχας δύο,
κάτω βλέποντας γράφουσιν. οὗτος γὰρ ἐν ἡλικίᾳ γενό-
μενος, πειράζει τὸν πατέρα, πότερόν ποτε ἰσχύει μα-
χόμενος πρὸς αὐτόν. καὶ ἐὰν μὲν ὁ πατὴρ ἐκχωρήσῃ,
τόπον αὐτῷ μερίσας, οὗτος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα
* ἐπίγαμον ἥκει, καὶ ἐᾷ τοῦτον ζῆν, εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέ-
ψειεν αὐτῷ ποιήσασθαι πρὸς τὴν μητέρα γάμον,
ἀναιρεῖ αὐτὸν, ἀνδρειότερος καὶ ἀκμαιότερος ὑπάρ-
χων. εἰς δὲ τὸ κατώτατον μέρος ὄνυχας δύο ἱπποποτά-
μου, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοῦτο ὁρῶντες καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ
λόγον ἐπιγινώσκοντες, προθυμότεροι εἰς εὐεργεσίαν
ὑπάρχωσι.

* ἐπὶ γάμον.

νδ'. Πῶς ἀχάριστον πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ εὐεργέτας.

Ἀχάριστον καὶ μάχιμον τοῖς ἑαυτοῦ εὐεργέταις σημαί-
νοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν. ὁ γὰρ ἄρσην ἰσχυρότε-
ρος γενόμενος διώκει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπὸ τῆς

propterea quod ſolum hoc ex mutis animantibus, poſteaquam à genitoribus educatum fuerit, iiſdem ſenio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita eſt, eodem nidum ipſis extruit, pennis eorum euulſis, cibumque ſubminiſtrat, donec renatis plumis, parentes ſibi ipſi opem ferre queant. Quare & diuinorum ſceptrorum cucupha inſigne atque ornamentum apud eos eſſe ſolet.

Κυκουφὰ, Kiranides l. 10. c. 70. putat eſſe vpupam, quod autem Parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipſi ſua ſponte exuunt.

53. *Quomodo iniuſtum & ingratum.*

Iniuſtum vero atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorſum vergentes pingunt. Hic enim quum ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et ſi quidem pater ceſſerit, locum ei aſſignans, ipſe cum ſua ipſius matre connubium contrahit, & eum ſinit viuere. Quod ſi non ſinat pater eum matri iungi; ipſum quum fortior ſit ac robuſtior, interimit. Cæterum ideo geminos eius vngues deorſum maxime inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiuſque cauſam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores ſint.

54. *Quomodo ingratum bene de ſe meritos.*

Ingratum atq. infeſtũ iis à quibus beneficio affectus eſt ſignificãtes, colũbam pingunt. Mas enim vbi robuſtior euaſerit, ex conſortio matris patrem

expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem cum aëris constitutio pestilens est, omniaque tum animata tum inanima, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac lue seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque iis qui quod diis ministrent, puri castiq. permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absque capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; merito, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen vero regis in media reuolutione scribunt, obscure innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porro angui apud Ægyptios nomen est Meisi.

Si recte expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιςον sensui repugnat. Itaque Pierius legit κάλλιςον, mallem tamen Κϱάτιςον, cum potentissimum regem designari dicat qui vniuerso terrarum orbi imperitet.

μητρὸς, καὶ οὕτως αὐτῇ πρὸς γαμὸν μίσγεται. καθαρὸν δὲ τοῦτο τὸ ζῶον ὑπάρχειν δοκεῖ. ἐπειδὴ οὔσης λοιμώδους καταστάσεως, καὶ παντὸς ἐμψύχου τε καὶ ἀψύχου νοσωδῶς διαπεθειμένου, τοὺς ἐσθίοντας, τοῦτο μόνον, οὐ μεταλαμβάνει. τῆς τοιαύτης κακίας. διόπερ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, οὐδὲν ἕτερον τῷ βασιλεῖ ἐν τροφῆς μέρει παρατίθεται, εἰ μὴ μόνον περιστερά. τὸ δὲ αὐτὸ τοῖς ἐν ἁγνείαις οὖσι, διὰ τὸ ὑπηρετεῖσθαι τοῖς θεοῖς. ἱστορεῖται δὲ, ὅτι οὐ χολὴν ἔχει τοῦτο τὸ ζῶον.

νε'. Πῶς τὸ ἀδύνατον γενέσθαι.

Ἀδύνατον δὲ γενέσθαι σημαίνοντες, πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι περιπατοῦντας ζωγραφοῦσιν. ἢ καὶ ἄλλως βουλόμενοι τὸ αὐτὸ σημαίνειν, ἀκέφαλον ἄνθρωπον περιπατοῦντα ζωγραφοῦσιν. ἀδύνατα δὲ ἀμφότερα ὑπάρχοντα, εὐλόγως εἰς τοῦτο παρειλήφασι.

νϛ'. Πῶς βασιλέα κάκιστον.

Βασιλέα δὲ κάκιστον δηλοῦντες, ὄφιν ζωγραφοῦσι κοσμοειδῶς ἐσχηματισμένον, οὗ τὴν οὐρὰν ἐν τῷ στόματι ποιοῦσι. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐν μέσῳ τῷ εἰλήματι γράφουσιν, αἰνιττόμενοι γράφειν τὸν βασιλέα τοῦ κόσμου κρατεῖν. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ὄφεως παρ' Αἰγυπτίοις ἐστὶ μεισί.

νζ΄. Πῶς βασιλέα φύλακα.

Ετέρως δὲ βασιλέα φύλακα δηλοῦντες, τὸν μὲν ὄφιν ἐγρηγορότα ζωγραφοῦσιν. ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως, φύλακα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ φύλαξ ἐστὶ τοῦ παντὸς κόσμου. καὶ ἑκάστοτε τὸν βασιλέα ἐγρήγορον εἶναι.

νη΄. Πῶς μηνύουσι κοσμοκράτορα.

Πάλιν δὲ τὸν βασιλέα κοσμοκράτορα νομίζοντες καὶ μηνύοντες, αὐτὸν μὲν ὄφιν ζωγραφοῦσιν. ἐν μέσῳ δὲ αὐτοῦ, οἶκον μέγαν δεικνύουσιν, εὐλόγως. ὁ γὰρ βασίλειος οἶκος παρ' αὐτοῦ * ἐν τῷ κόσμῳ.

νθ΄. Πῶς λαὸν πειθήνιον βασιλεῖ.

Λαὸν πρὸς βασιλέα πειθήνιον δηλοῦντες, μέλισσαν ζωγραφοῦσι. καὶ γὰρ μόνον τῶν ἄλλων ζώων, βασιλέα ἔχει, ᾧ τὸ λοιπὸν τῶν μελισσῶν ἕπεται πλῆθος, καθὸ καὶ οἱ ἄνθρωποι πείθονται βασιλεῖ. αἰνίττονται δὲ ἐκ τῆς τοῦ μέλιτος. * ἐκ τῆς τοῦ κέντρου τοῦ ζώου δυνάμεως * χρηστὸν ἅμα καὶ εὔτονον εἶναι πρὸς * διοίκησιν.

λείπει ἴσ. γλυκύτητος, καί.
λείπει ἴσ. ὅτι χρὴ τὸν βασιλέα.
λείπει ἴσ. πρὸς πράξεις, καί.

ξ΄. Πῶς βασιλέα μέρους κόσμου κρατοῦντα.

Βασιλέα δὲ οὐ τοῦ παντὸς κόσμου κρατοῦντα, μέρους δὲ, βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίτομον ὄφιν ζωγραφοῦσι, δηλοῦντες τὸν μὲν βασιλέα διὰ τοῦ ζώου, ἡμίτομον δὲ, ὅτι οὐ τοῦ παντὸς κόσμου.

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assidue vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & indicantes, ipsum quidem anguem pingunt, sed in eius medio magnam domum effingunt ac repræsentant: nec sane absque ratione. regia enim domus quæ ab eo regitur * in mundo est.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regiis iussis obsequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo sequatur, cuique non secus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obscure, tum ex mellis insigni vtilitate, tum ex vi quam in aculeo habet hoc animal, vtilem simul ac potentem esse ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, sed parti dumtaxat imperantem volentes significare, anguem dimidiatum pingunt: regem quidem per ipsum animal, non toti vero orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus sit, designantes.

61. *Quomodo late rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui ſupra expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales dumtaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, quibus & exoritur in noſtro apparens hemiſpherio: reliquis vero duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterum rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maxime ſit hoc animal, multoſq. liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit, indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum oſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

ξα'. Πῶς παντοκράτορα.

Παντοκράτορα δὲ ἐν τῷ τοῦ ζώου τελειώσεως σημαίνουσι, πάλιν τὸν ὁλόκληρον ὄφιν ζωγραφοῦντες, οὕτω παρ᾽ αὐτοῖς τοῦ παντὸς κόσμου τὸ διῆκόν ἐστι πνεῦμα.

ξβ'. Πῶς γναφέα.

Γναφέα δὲ δηλοῦντες, δύο πόδας ἀνθρώπου ἐν ὕδατι ζωγραφοῦσι. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ ἑρμοῦ ὁμοιότητος δηλοῦσι.

ξγ'. Πῶς μῆνα.

Μῆνα δὲ γράφοντες, σελήνης σχῆμα, καθὸ καὶ προείρηται, ἔχον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἰσημερινὰς μόνας, ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τῆς ἡμέρας ὑπαρχούσης, ζωγραφοῦσι, καθ᾽ ἃς καὶ ἀνατέλλει. ταῖς δὲ λοιπαῖς δύο, ἐν δύσει ἐστί.

ξδ'. Πῶς ἅρπαγα, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον.

Ἅρπαγα δὲ, ἢ πολύγονον, ἢ μαινόμενον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ πολύγονον, καὶ πολύτεκνον ὑπάρχειν καὶ μαινόμενον. ἐπὰν γὰρ ἁρπάσαι τι βουλόμενος ἀποτύχῃ, θυμωθεὶς καθ᾽ αὐτοῦ μαίνεται.

ξε' Πῶς ἀνατολήν.

Ἀνατολὴν δὲ λέγοντες, δύο ὀφθαλμοὺς κροκοδείλου. ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ παρὰ παντὸς σώματος ζώου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀναφαίνονται.

ξϛ'. Πῶς δύσιν.

Δύσιν δὲ λέγοντες, κροκόδειλον κεκυφότα ζωγραφοῦσιν. αὐτόπτικον γὰρ καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον.

ξζ'. Πῶς σκιάζουσι σκότος.

Σκότος δὲ λέγοντες, κροκοδείλου οὐρὰν ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ οὐκ ἄλλως εἰς ἀφανισμὸν καὶ ἀπώλειαν φέρει ὁ κροκόδειλος οὗ ἐὰν λάβηται ζώου, εἰ μὴ τῇ οὐρᾷ τῇ ἑαυτοῦ διαπληκτίσας ἄτονον παρασκευάσει. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ μέρει ἡ τοῦ κροκοδείλου ἰσχὺς καὶ ἀνδρεία ὑπάρχει. ἱκανῶν δὲ καὶ ἄλλων ὑπαρχόντων σημείων, τῇ τῶν κροκοδείλων φύσει, αὐτάρκη τὰ δόξαντα ἐν τῷ προκειμένῳ συγγράμματι εἰπεῖν.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facile, & maxime procliue eſt hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκον quod Mercerus vertit ad *partum facile, & maxime procliue.* At Trebatius, *Eſt hoc animal rotundum, & promiſcue parit.* Nugæ: lege αὐτόκυπτον καὶ καταφερὲς τὸ ζῶον, ſuapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad ſenſum accommodatius.

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porro tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt crocodili vis ac robur. Cæterum quum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM apud Ægyptios insculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamq. in medium afferam rationem: quæ & quum ex aliis exemplaribus nequaquam sint exposita, necessario subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes, innuant.*

Depicta Ægyptiis stella nunc Deum significat, nunc noctem, nunc vero tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus masculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obseruationibus.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum quum in solstitio est hyberno siue in bruma significant.

Vide ad obseruationem Hieroglyph. 3. l. 2.

ΩΡΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΝΕΙΛΩΟΥ, ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡ' Αἰγυπτίοις ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἑρμηνείας,

Βιβλίον δεύτερον.

Δια δὲ τῆς δευτέρας πραγματείας, περὶ τῶν λοιπῶν ὁ λόγος ὑγιᾶ σοι παραστήσομαι, ἃ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων ἀντιγράφων οὐκ ἔχοντά τινα ἐξήγησιν, ἀναγκαίως ὑπέταξα.

α'. Τί ἀστέρα γράφοντες δηλοῦσιν.

Ἀστὴρ παρ' Αἰγυπτίοις γραφόμενος, ποτὲ μὲν θεὸν σημαίνει, ποτὲ δὲ νύκτα, ποτὲ δὲ χρόνον, ποτὲ δὲ ψυχὴν ἀνθρώπου ἄρρενος.

β'. Τί ἀετοῦ νεοσσόν.

*Καὶ ἀετοῦ νεοσσόν, ἀρρενογόνον καὶ * κυκλοηδὸν σημαίνει.*

ἴσ. νεοσσός.

γ'. Τί δύο πόδας * συνηγμένους καὶ βεβηκότας.

Δύο πόδες * συνηγμένοι καὶ βεβηκότες, δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι.

ἴσ. συνηγμένους. συνηγμένοι. Lego hic δύο πόδες vbi vitiose πολύποδες in mſ.

δ'. Τί ἀνθρώπου καρδίαν φάρυγγος ἠρτημένην.

Ἀνθρώπου καρδία φάρυγγος ἠρτημένη, ἀγαθοῦ ἀνθρώπου στόμα σημαίνει.

ε'. Πῶς πολέμου στόμα.

Πολέμου στόμα δηλοῦσιν, ἀνθρώπου χεῖρες ζωγραφούμεναι, ἡ μὲν ὅπλον κρατοῦσα, ἡ δὲ τόξον.

ϛ'. Τί δάκτυλον.

Ἀνθρώπου στόμαχον δηλοῖ δάκτυλος.

ζ'. Πῶς νόσον δηλοῦσιν.

Ἄνθη δὲ ἀνεμώνης, νόσον ἀνθρώπου σημαίνει.

η'. Πῶς ὀσφὺν ἀνθρώπου.

Ὀσφὺν, ἢ στάσιν ἀνθρώπου βουλόμενοι ζωγραφεῖν, τὸ νωταῖον ὀστοῦν γράφομεν.

θ'. Πῶς διαμονὴν, καὶ ἀσφάλειαν σημαίνουσιν.

Ὄρτυγος ὀστέον ζωγραφούμενον, διαμονὴν καὶ ἀσφάλειαν σημαίνει, διότι δυσπαθές ἐστι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

De hac cordis significatione dico ad Hieroglyph. 7. l. 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, altera scutum, altera vero arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis stomachum demonstrat digitus.

Stomachus hîc proprie est ventriculi orificium superius, seu fistula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum significent.*

Flores autem anemones, morbum hominis significant.

In eodem genere Symboli Astrampsychus ponit lactucam. Θείδακας ἔσθειν σωμάτων δηλοῖ νόσον. Nonnulli anemonas morborum Symbolum esse dicunt, quod colligantur, tertianis quartanisque remedio.

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut statum constitutionemq. hominis volentes notare, os spinæ dorsi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum significent.*

Coturnicis os pictum, stabile ac tutum quippiam indicat, quod difficile huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumque ſubire conſpexerant.

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo ſagittaſque iaculans, tumultum ſignificat.

12. *Quomodo dimenſionem.*

Hominis digitus dimenſionem notat.

13. *Quomodo deſponſatam mulierem.*

* Deſponſatam mulierem volentes oſtendere, ſolis circulum, ſimul cum ſtella & ipſo diſco ſolis bipartito pingunt.

* prægnantem mſ.

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum verſus in ſublime tendens, ventos oſtendit. Item & aliter: Accipiter expanſas in aëre alas habens, ventum, qui alas quaſdam habere videtur, ſignificat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cœlum aſcendens, ignem indicat.

Sic luſit Sympoſius in fumum. Et qui me genuit ſine me non naſcitur ipſe.

ι'. Πῶς ὁμόνοιαν.

Ἄνθρωποι δύο ἀξιούμενοι, ὁμόνοιαν δηλοῦσι.

ια'. Πῶς ὄχλον.

Ἄνθρωπος καθωπλισμένος, καὶ τοξεύων, ὄχλον σημαίνει.

ιβ'. Πῶς ἀναμέτρησιν.

Ἀνθρώπου δάκτυλος, ἀναμέτρησιν σημαίνει.

ιγ'. Πῶς γυναῖκα ἔγκυον.

* Γυναῖκα ἔγκυον βουλόμενοι δηλῶσαι, ἡλίου κύκλον σὺν ἀστέρι μετὰ ἡλίου δίσκου, δίχα τετμημένου σημαίνουσι. * ἔγκυον mſ.

ιδ'. Πῶς ἄνεμον.

Τὴν ἀνατολὴν ἱέραξ ἐπὶ μετεώρου θέων, ἀνέμοις σημαίνει. ἔτι καὶ ἄλλως, ἱέραξ διατεταμένος τὰς πτέρυγας ἐν ἀέρι, οἷον πτέρυγας *ἔχων, ἄνεμον σημαίνει. ἴσ. ἔχοντα τὸν.

ιε'. Πῶς πῦρ.

Καπνὸς εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνων, πῦρ δηλοῖ.

ις΄. Πῶς ἔργον.

λείπει βοὸς

Τὸ * ἄρρενος κέρας ζωγραφούμενον, ἔργον σημαίνει.

ιζ΄. Πῶς ποινήν.

λείπει βοὸς
* γρ. πονεῖν.

Τὸ δὲ θηλείας * κέρας ζωγραφούμενον * ποινὴν σημαίνει.

ιη΄. Πῶς ἀνοσιότητα.

Προτομὴ σὺν μαχαίρᾳ ζωγραφουμένη ἀνοσιότητα δηλοῖ.

ιθ΄. Πῶς ὥραν.

Ἵππος ποτάμιος ζωγραφούμενος, ὥραν δηλοῖ.

κ΄. Πῶς πολυχρόνιον.

Ἔλαφος κατ᾽ ἐνιαυτὸν βλαστάνει (τὰ) κέρατα. ζωγραφουμένη δὲ πολυχρόνιον σημαίνει.

κα΄. Πῶς ἀποστροφήν.

Λύκος, ἢ κύων ἀπεστραμμένος, ἀποστροφὴν δηλοῖ.

κβ΄. Πῶς μέλλον ἔργον.

Ἀκοὴ ζωγραφουμένη, μέλλον ἔργον σημαίνει.

16. *Quomodo opus.*

Masculi [bouis] cornu pictum, opus notat.

Masculorum cornua maiora sunt & tortuosiora, fœminarum minora & minus flexæ.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam ostendit. * laborem.

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippopotamus depictus horam significat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obseruationibus.

20. *Quomodo longæuum ac diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renascuntur. Is depictus longissimam vitam significat.

21. *Quomodo auersionem.*

Lupus aut canis auersus, auersionem monstrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus significat.

Quia scilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certe per aurem auditores tantum sapientiæ, non πρακτῆρας ἔργων significat. Quod si manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. *Quomodo percussorem aut sanguinem.*

Crocodili vespa * per aërem volans, aut crocodili noxium sanguinem, aut cædem designat.

Hoc est ex corrupto Crocodili sanguine procreata.

Σφὴξ scribendum sine γ pro quo σφίκα habet corona pretiosa liber Græcus.

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem significat: quemadmodum enim hic de repente pullos [cornicum] noctu, sic & mors homines nec opinantes inuadit atque opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδῃ θανατηφόρον ἀλλ' ὅταν ᾄδῃ
Δημόφιλος, θνάσκει κ' αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetustißimum.*

Sermones & folia, aut signatus liber, vetustissimum indicant.

26. *Quomodo obsidionem.*

Scala obsidionẽ, quod inæqualis sit atq. accliuis.

Κλίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Significat etiam scopulum sub aquis latentem apud Tzetzem Chil. 7. & nauale apud Moschopulum ad Iliad. l. 1.

27. *Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.*

Litteræ septem duobus inclusæ digitis, musam, inexpertum, aut fatum significant.

Parum accurate hoc Philippus expressit, cum nullam rationem subiiciat, nec quos digitos qualve literas intelligat designet, itaque vix coniecturæ ansam reliquit.

28. *Quid linea significet super alteram inflexa.*

Recta linea simul cum alterna superne inflexa,

κγ'. Πῶς φονέα, ἢ αἷμα.

Κροκοδείλου σφὴξ ἀεροπετὴς, ἤτοι αἷμα κροκοδείλου βλαπτικὸν, ἢ φόνον σημαίνει.

κδ'. Πῶς θάνατον.

Νυκτικόραξ, θάνατον σημαίνει. ἄφνω γὰρ ἐπέρχεται τοῖς νεοσσοῖς * τῶν κορωνῶν κατὰ τὰς νύκτας, ὡς ὁ θάνατος ἄφνω ἐπέρχεται.

* ex mſ. insertū.

λε'. Πῶς παλαιότατον.

Λόγοι καὶ φύλλα, ἢ βιβλίον ἐσφαγισμένον, παλαιότατον δηλοῖ.

κς'. Πῶς πολιορκίαν.

Κλίμαξ πογιορκίαν διὰ τὸ ἀνώμαλον.

κζ'. Πῶς ἄπειρον, ἢ μοῦσαν, ἢ μοῖραν.

Γράμματα ἑπτὰ ἐν δυσὶ δακτύλοις περιεχόμενα, μοῦσαν, ἢ ἄπειρον, ἢ μοῖραν σημαίνει.

κη'. Τί σημαίνει γραμμὴ, ἐπικεκαμμένη ἑτέρα.

Γραμμὴ ὀρθὴ μία, ἅμα γραμμῇ ἐπικεκαμμένῃ,

*al. em. * ἢ) δέκα γραμμὰς ἐπιπέδας σημαίνουσι.

κθ΄. Τί δηλοῦσι χελιδόνα γράφοντες.

Τὴν ὁλόκληρον σημαίνειν βουλόμενοι κτῆσιν γονικὴν καταλειφθεῖσαν τοῖς υἱέσι, χελιδόνα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ κυλίει ἑαυτὴν εἰς πηλὸν, καὶ κτίζει τοῖς νεοττοῖς φωλεὸν, μέλλουσα τεθνάναι.

λ΄. Τί μέλαιναν περιστεράν.

Γυναῖκα χήραν ἐπιμείνασαν ἄχρι θανάτου θέλοντες σημῆναι, περιστερὰν μέλαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐ συμμίγνυται ἑτέρῳ ἀνδρὶ, ἕως οὗ χηρεύει.

λα΄. Τί ἰχνεύμονα.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ, καὶ μὴ δυνηθέντα ἑαυτῷ βοηθῆσαι δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἄλλων ἐπικουρίας, θέλοντες δηλῶσαι, ἰχνεύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὅταν ἴδῃ ὄφιν, οὐ πρότερον ἐπιτίθεται αὐτῷ, ἀλλὰ βοῇ τοὺς ἄλλους ἐπικαλουμένη, τότε ἐναντιοῦται τῷ ὄφει.

λβ΄. Τί δηλοῦσιν ὀρίγανον ἱερογλυφοῦντες.

Λεῖψιν μυρμήκων βουλόμενοι σημῆναι, ὀρίγανον ἱερογλυφοῦσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ λείπειν τοὺς μύρμηκας, ἀποτιθεμένη τόπῳ ὅποθεν ἐξέρχονται.

decem planas lineas indicat.

Hoc, & huiusmodi signa, sunt ex hominum impositione leuissimo plerumq. fundamento, haud dissimilia iis quæ Nicolaus Smyrnæus Astabasdas collegit de signis numerorum.

29. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras comparat.

Diserte D. Ambrosius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo minuscula corpore sed egregie pio sublimis affectu, indiga rerum omnium pretiosiores auro nidos struit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanserit vitæ statu, volentes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua est, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim cōspicatus serpentē, non protinus in eū irruit, sed vocatis prius clamore aliis, tum demū ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex Æliano Synt. 2. l. 6. Symb. 16.

32. *Quid notent, origanum in sacris insculpentes.*

Formicarum absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l. 20. c. 17.

33. *Quid ſcorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, ſcorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin vero victorem alterum, quiq. inimicum ſuſtulerit, innuant; aut crocodilum pingunt, aut ſcorpium: ſi quidem celeriter ſuſtulerit; crocodilum: ſi lente; ſcorpium, ob eius difficilem tardumq. motum.

De hoc odio ſcorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt. 2. l. 5. Symb. 28.

34. *Quid muſtelam.*

Vbi mulierem quæ viri præſtet opera, volunt exprimere, muſtelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monſtrare, porcum pingunt: quod eiuſmodi ſit porci natura.

Ægyptiis igitur, Iudæis, & Perſis execrationi fuit, contra Samiis honori, qui ſuem pro tutela Nauium ſumpſerunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. Heſychius. Inde explicatur obſcurum prouerbium quod eſt in ſtromateo. Ναῦς δέ τις ὠκύπορος Σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod ſi immoderatam iracundiam, ex qua quica eſt commotus, febrim contraxerit; Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos vero cauda cæſos, quod catulorum oſſa ſi inter ſe collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκστοίζειν Mercerus dicit eſſe ἐκ στοᾶς ἐκβάλλειν, ſed hoc ſine vllo teſtimonio. Lege potius ἐκστίζειν, quod eſt etiam flagellare.

λγʹ. Τί σκορπίον, καὶ κροκόδειλον.

Ἄνθρωπον ἐχθρὸν ἑτέρῳ ἴσῳ ἐναντιούμενον σημῆναι θέλοντες, σκορπίον καὶ κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν. ἑκάτερος γὰρ ἑκάτερον ἀναιρεῖ. εἰ δὲ ἐναντίον τὸ ἀναιρετικὸν τοῦ ἑτέρου σημαίνουσι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν, ἢ σκορπίον. ἀλλ' εἰ μὲν ὀξέως ἀναιροῦντα, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν. εἰ βραδέως ἀναιροῦντα, σκορπίον, διὰ τὸ δυσκίνητον.

λδʹ. Τί γαλῆν.

Γυναῖκα ἀνδρὸς ἔργα πράττουσαν βουλόμενοι σημῆναι, γαλῆν ζωγραφοῦσιν.

λεʹ. Τί χοῖρον.

Ὅτε βούλονται ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, διὰ τὸ τὴν φύσιν τοῦ χοίρου τοιαύτην εἶναι.

λϛʹ. Πῶς θυμὸν ἄμετρον.

Εἰ δὲ θυμὸν ἄμετρον, ὥστε καὶ ἐκ τούτου πυρέττειν τὸν θυμούμενον, λέοντα γράφουσιν, ἐκσοβοῦντα τοὺς ἰδίους σκύμνους. καὶ λέοντα μὲν, διὰ τὸν θυμόν. τοὺς σκύμνους δὲ ἐκσοβουμένους, ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ τῶν σκύμνων κοπτόμενα πῦρ ἐκβάλλει.

λζ΄. Πῶς γέροντα μουσικόν.

Γέροντα μουσικὸν βουλόμενοι σημῆναι, κύκνον ζωγραφοῦσιν, ἐπειδὴ γὰρ ἥδιστον μέλος ᾄδει γηράσκων.

λη΄. Τί δηλοῦσι κάνθαρον τυφλὸν γράφοντες.

Ἄνδρα ὑπὸ ἡλιακῆς ἀκτῖνος πυρέξαντα καὶ ἐντεῦθεν ἀποθανόντα βουλόμενοι σημῆναι, κάνθαρον τυφλὸν γράφουσιν· ἐπειδὴ γὰρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου τυφλούμενος ἀποθνήσκει.

λθ΄. Τί δηλοῦσιν ἡμίονον γράφοντες.

Γυναῖκα στεῖραν βουλόμενοι σημῆναι, ἡμίονον γράφουσιν. αὕτη γὰρ φύσει στεῖρά ἐστι.

μ΄. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη.

Γυναῖκα γεννήσασαν θήλεα βρέφη πρώτως, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν, εἰ δὲ ἄρρενα, πάλιν ταῦρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ νεύοντα ζωγραφοῦσιν.

μα΄. Πῶς δηλοῦσι σφῆκας.

Σφῆκας βουλόμενοι σημῆναι, νεκρὸν ἵππον ζωγραφοῦσιν. ἐκ γὰρ αὐτοῦ ἀποθανόντος πολλοὶ γίνονται σφῆκες.

37. *Quomodo ſenem Muſicum.*

Senem muſicum volentes cõmonſtrare, cycnum pingunt: quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελεῖς φθόγγους πλέκει, Καὶ τὸ πλοῦτης δέξιοῦται τὸν χρόνον (inquit) Sapiens Phile.

38. *Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.*

Hominem qui ex ſolaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

39. *Quid mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura ſterilis eſt.

40. *Quomodo mulierem quæ infantes feminas pepererit.*

Mulierem feminas primum infantes enixam ſignificantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares vero rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeo deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Λαιστεροὶ hoc eſt ſiniſtri ſunt nominati. Λαιστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœminæ in ſiniſtra.

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolum enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Hoc ad ἀντιπαθείας referendum de quibus multa paſſim exempla. Sapiens Phile, ἵππον δὲ ταχὺ ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺ τὸ σφυρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus enim præſtantiſſimum cenſebatur aduerſus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur. 3. prouerb. 12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, vnde Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. *Lauream virgam geſtat*, de eo dici ſolet, qui eſt aduerſus inſidias munitus.

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excreſcentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem qui cum ex ſe bilioſus non ſit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem qui ſuapte natura bile careat, ſed eam ab altero ſuſcipiat, notantes, columbam pingunt dorſo erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Ariſtoteles 2. hiſtor. anim. 15.

μβʹ. Πῶς δηλοῦσι γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν.

Γυναῖκα ἐκτιτρώσκουσαν βουλόμενοι σημῆναι, ἵππον πατοῦσαν λύκον ζωγραφοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ πατοῦσα τὸν λύκον ἐκτιτρώσκει ἡ ἵππος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴχνος ἐὰν πατήσῃ τοῦ λύκου, παραχρῆμα ἐκτιτρώσκει.

μγʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἰατρεύοντα ἑαυτὸν ἀπὸ χρησμοῦ.

Ἄνθρωπον ἀπὸ χρησμοῦ ἰατρεύοντα ἑαυτὸν βουλόμενοι σημῆναι, φάσσαν κρατοῦσαν φύλλον δάφνης ζωγραφοῦσιν, ἐκείνη γὰρ ὅτε ἀρρωστεῖ, φύλλον ἐπιτίθησι δάφνης εἰς τὴν νοσσιὰν ἑαυτῆς καὶ ὑγιαίνει.

μδʹ. Πῶς κώνωπας πολλούς.

Κώνωπας πολλοὺς ἐπιφοιτῶντας βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, σκώληκας γράφουσιν. ἐκ τούτων γὰρ γεννῶνται οἱ κώνωπες.

μεʹ. Πῶς ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δεχόμενον.

Ἄνδρα μὴ ἔχοντα χολὴν αὐτοφυῶς, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δεχόμενον γράφοντες, περιστερὰν ζωγραφοῦσιν ἔχουσαν τὰ ὀπίσθια ὀρθά. ἐν ἐκείνοις γὰρ τὴν χολὴν ἔχει.

μϛʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν.

Ἄνθρωπον ἀσφαλῶς οἰκοῦντα πόλιν σημῆναι βουλόμενοι, ἀετὸν λίθον βαστάζοντα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἀπὸ θαλάττης, ἢ ἀπὸ γῆς λίθον ἐπαίρει, καὶ τίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν νεοσσιὰν, διὰ τὸ ἀσφαλῶς μένειν.

μζʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ ὑφ' ἑτέρου καταδιωκόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῶς ἔχοντα, καὶ καταδιωκόμενον ὑπὸ ἰσχυροτέρου, βουλόμενοι σημῆναι, ὠτίδα καὶ ἵππον ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ ἵπταται, ὅταν ἴδῃ ἵππον.

μηʹ. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσι προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον.

Ἄνθρωπον προσφεύγοντα τῷ ἰδίῳ πάτρωνι καὶ μὴ βοηθούμενον, θέλοντες δηλῶσαι, στρουθὸν καὶ γλαῦκα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ θηρευόμενος, πρὸς τὴν γλαῦκα τρέχει καὶ πρὸς αὐτῇ ὢν πιέζεται.

μθʹ. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον.

Ἄνθρωπον ἀσθενῆ καὶ προπετευόμενον βουλόμενοι σημῆναι νυκτερίδα ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ μὴ ἔχουσα πτερὰ, ἵπταται.

46. *Quomodo hominem qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem ſignificent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem geſtet. Hæc enim è mari vel terra ſublatum lapidem in ſuum infert nidum, quo tutior ſit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt. 2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremq. hominem, quem alius perſequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior inſectetur, volétes deſignare, otidem & equum pingunt. Hæc enim equo cōſpecto protinus auolat.

Otis auis *Tarda* de qua Plinius lib. 10. c. 23. Saltans capitur, vnde Χαύνοις καὶ κενοδόξοις ὥτοις ὁκάλοιω. Ælius Dionyſius apud Euſtatium.

48. *Quomodo eum qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen, ab eo ſentit auxilium.*

Hominem qui ad proprium patronū confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Πάτρωνος nomen recentioribus Græcis vſurpatum vt apud Latinos. Scholiaſt. Euripid. Πάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον. Heſychius putat quoq. centum primos Romuli Senatores πάτρωνας nominatos.

49. *Quomodo hominem qui quum viribus non valeat, temere tamen aliquid ſuſcipit, atq. audacius ſe gerit.*

Imbecillum hominem laſciuientem tamen & audacius aliquid molientem, cum monſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum Auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeque nutrientem.*

Mulierem lactantem ac bene nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hîc Merceri hallucinatio, & vbi turtures visi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen τρυγὼν positum est pro vespertilione, quod vnum inter volatilia proprie dicitur τρύζειν, vt author est Iulius Pollux. vel Turturis & vespertilionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumq. cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremoniisq. addictum significãtes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimũ edit dulcissimumq. concẽtum.

Vox τελετὴ non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterùm de Cicada habes etiam illud Anacreontis σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Quomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quiq. errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusq. ceteris volucribus volat.

ν'. Πῶς γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν.

Γυναῖκα θηλάζουσαν, καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν, αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν, ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει.

να'. Πῶς ἄνθρωπον κηλούμενον ὀρχήσει.

Ανθρωπον δι' ὀρχήσεως καὶ αὐλητικῆς κηλούμενον βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὑπὸ αὐλοῦ καὶ ὀρχήσεως ἁλίσκεται.

νβ'. Πῶς ἄνθρωπον μυστικόν.

Ανθρωπον ἤ μυστικὸν, ἢ τελεστὴν βουλόμενοι σημῆναι, τέττιγα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ διὰ τοῦ στόματος οὐ λαλεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ῥάχεως φθεγγόμενος, καλὸν μέλος ἀείδει.

νγ'. Πῶς βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι.

Βασιλέα ἰδιάζοντα, καὶ μὴ ἐλεοῦντα ἐν τοῖς πταίσμασι βουλόμενοι σημῆναι, ἀετὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐρήμοις τόποις ἔχει τὴν * νοσσιὰν, καὶ * ὑψηλότερον πάντων τῶν πετεινῶν ἵπταται.

νεοσσιὰν

ὑψηλότερος

νδ'. Πῶς ἀποκατάστασιν πολυχρόνιον.

Ἀποκατάστασιν δὲ πολυχρόνιον βουλόμενοι σημῆναι, φοίνικα τὸ ὄρνεον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὅτε γεννᾶται, ἀποκατάστασις γίνεται πραγμάτων. γεννᾶται δὲ τοιούτῳ τρόπῳ. ὅταν μέλλῃ τελευτᾶν ὁ φοῖνιξ ῥήσσει ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ὀπὴν ἐκ τοῦ ῥήγματος λαμβάνει, καὶ ἐκ τοῦ ἰχῶρος τοῦ καταρρέοντος, (διὰ τῆς ὀπῆς) ἄλλως γεννᾶται. οὗτος δὲ ἅμα * τῇ πτεροφυήσει, σὺν τῷ πατρὶ πορεύεται εἰς τὴν ἡλίου πόλιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ὃς παραγενόμενος ἐκεῖ ἅμα τῇ ἡλίου ἀνατολῇ, ἐκεῖσε τελευτᾷ. καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὁ νεοσσὸς πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα ἄπεισιν. οἱ δὲ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου, τοῦτον τὸν ἀποθανόντα φοίνικα θάπτουσι.

τῷ πτεροφυῆσαι.

νέ. Πῶς φιλοπάτορα.

Φιλοπάτορα βουλόμενοι σημῆναι ἄνθρωπον, πελαργὸν ζωγραφοῦσιν. ὑπὸ γὰρ τῶν γεννησάντων ἐκτραφεὶς, οὐ χωρίζεται τῶν ἰδίων πατέρων, ἀλλὰ παραμένει αὐτοῖς ἄχρις ἐσχάτου γήρως, θεραπείαν αὐτοῖς ἀπονέμων.

νϛ'. Πῶς τέκνα δηλοῦσιν ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσιν.

Τέκνα ἐπιβουλεύοντα ταῖς μητράσι σημῆναι βουλόμενοι, ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐν τῇ * οὐ τίκτεται, ἀλλ' ἐκβιβρώσκουσα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεται.

ἴσ. λείπει ὠδίνῃ.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volētes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum: Iam iam moriturus phœnix in terram sese summo impetu proiicit, vnde & vulnus accipit. Ex sanie vero [vulneris] defluente alius gignitur, qui simul ac pennæ ei natæ sunt, cum patre Heliopolin, quæ in Ægypto est, proficiscitur: quo quum peruenerit, pater illic, simul ac Sol ortus est, moritur: post cuius mortem pullus in suam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Ægyptij sacerdotes sepulturæ mandant.

Hic nouam instaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obseruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris studiosum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipsis seiungitur, sed ad extremum vsque senium vna permanet, pietatem ipsis obseruantiamq. rependens.

56. *Quomodo liberos matribus insidiantes.*

Liberos matri insidiantes vt demonstrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, sed exeso diruptoq. matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem qui ex accuſatore conuiciis affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo halitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtendo ex Æliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem qui igne vratur.*

Hominem qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Miratur Geſnerus vir multæ lectionis Salamandras hîc dici bicipites, & merito. plagam vidit non tamen ſanauit. Exiſtimarim ego ſic legendum αὕτη γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. Ignem vtrimque, hoc eſt ab vtroque latere cingentem extingunt, & id capite à quo maxime frigidus humor inſtillatur quo ſcholiaſtes Nicandri ignem extingui voluit. Porro quando audis hominem πυρὶ καιόμενον exhiberi per Salamandram, intellige flammis obſeſſum, non conſumptum.

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum ſignificantes, talpam pingunt, qui neque oculos habet, neque omnino videt.

60. *Quomodo hominem qui domi ſeſe continet.*

Hominem qui domo non exeat ſignificantes, formicam ſimulq. pennas veſpertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipſis egreditur.

61. *Quomodo hominem qui ſibi ipſe damni ac perniciei autor ſit.*

Eum qui proprio & à ſe illato damno lædatur,

νζ΄. Πῶς ἄνθρωπον δηλοῦσιν ὑπὸ κατηγορίας λοιδορηθέντα καὶ ἀσθενήσαντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ κατηγορίας, λοιδορηθέντα καὶ * ἀσθενήσαντα ἐντεῦθεν βουλόμενοι σημῆναι, βασιλίσκον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τοὺς πλησιάζοντας τῷ ἑαυτοῦ φυσήματι φονεύει.

* νοσήσαντα.

νη΄. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον.

Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον βουλόμενοι σημῆναι, σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ.

νθ΄. Πῶς ἄνθρωπον τυφλόν.

Ἄνθρωπον τυφλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἀσπάλακα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὀφθαλμοὺς οὐκ ἔχει, οὔτε ὁρᾷ.

ξ΄. Πῶς ἀπρόϊτον ἄνθρωπον.

Ἄνθρωπον ἀπρόϊτον βουλόμενοι σημῆναι, μύρμηκα καὶ πτερὰ νυκτερίδος ζωγραφοῦσι, διότι ἐντιθεμένων τῶν πτερῶν εἰς τὴν νεοσσιὰν τῶν μυρμήκων, οὐ προέρχεται αὐτῶν τις.

ξα΄. Πῶς ἄνθρωπον διὰ τῆς οἰκείας ἐξωλείας βλαπτόμενον.

Ἄνθρωπον διὰ τῆς ἰδίας ἐξωλείας βλαπτόμενον ση-

μῆναι βουλόμενοι, κάστορα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ καταδιωκόμενος, εἰς τὴν ἄγραν τοὺς ἰδίους διδύμους ἀποσπῶν ῥίπτει·

ξϛʹ. Πῶς ἄνθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου.

Ανθρωπον κληρονομηθέντα ὑπὸ μεμισημένου τέκνου βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον ἔχοντα ὀπίσω ἕτερον μικρὸν πίθηκον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾷ δύο πιθήκους. καὶ τὸν μὲν ἕνα αὐτῶν φιλεῖ λίαν, τὸν δὲ ἕτερον μισεῖ. ὃν δὲ φιλεῖ, ἔμπροσθεν βαστάζων φονεύει. ὃν δὲ μισεῖ, ὄπισθεν ἔχει, καὶ ἐκεῖνον ἐκτρέφει.

ξζʹ. Πῶς ἄνθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα.

Ανθρωπον τὰ ἴδια ἐλαττώματα κρύπτοντα βουλόμενοι σημῆναι, πίθηκον οὐροῦντα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὐρῶν κρύπτει τὸν ἴδιον οὖρον.

ξηʹ. Πῶς τινὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα.

Τινὰ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀκούοντα θέλοντες σημῆναι, αἶγα ζωγραφοῦσιν αὕτη γὰρ ἀναπνεῖ διὰ τῶν ῥωθώνων, καὶ τῶν ὤτων.

ξθʹ. Πῶς ἄστατον.

Τινὰ δὲ ἄστατον καὶ μὴ μένοντα ἐν ταυτῷ,

volentes ſignare, caſtorem pingunt. Hic enim quum ſe venatione peti videt, proprios teſtes euulſos in prædam obiicit.

Ορχεις κάστορος ὀνομάζουσι καστόρειον ἔνδοξόν τε καὶ πολύχρηστον φάρμακον. De hac tamen abſciſſione diſceptant auctores, quos vide apud Geſnerum.

62. *Quomodo hominem qui ſibi inuiſo filio hereditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuiſus filius ſucceſſerit, innuentes, ſimium pingunt, retroq. paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum ſupra modum diligit, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſidue geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοστοργία maxime eſt circa recentem prolem, Τὰς πιθήκους γὰρ φασὶν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Syneſius ep. 1.

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cum notare eum volunt qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαία, lib. 10.

64. *Quomodo eum qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ῥωθωνία μυκτῆρες. Anonymus liber de nuptiis Theſei.

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neq. in eodẽ perſiſtentem

ſtatu,ſed modo,robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. Quomodo eum qui ab inferioribus victus ſit.

Eum qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt; hyænæ vnam, alteram pardi. Hæ enim ſi ſimul iungantur; pardi quidem pellis pilos abiicit, altera non item.

Attigi etiam Syntagm. 2.

67. Quomodo hominem inimico ſuperiorem, vel inferiorem.

Eum qui inimico ſuperior euaſerit, monſtrantes, hyænam ad dextram verſam pingunt: rurſus eandem ſiniſtrorſum, victum indicantes. Hæc enim quum ab aduerſario inuaditur, ſi ad dexteram deflexerit, inſequentem interimit: ſi ad ſiniſtram, ab eodem perimitur.

68. Quomodo eum qui intrepide oblatas ſibi pertulerit calamitates.

Eum qui ad extremum vſque vitæ ſpiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & conſtanti ſuperarit animo, ſi velint monſtrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim ſuccinctus quis, etſi per

ἀλλ᾽ ὁτὲ μὲν ἰσχυρὸν καὶ θρασὺν, ὁτὲ δὲ ἀσθενῆ καὶ δειλὸν βουλόμενοι σημῆναι, ὕαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ὁτὲ μὲν ἄρρην γίνεται, ὁτὲ δὲ θήλεια.

ξϛʹ. Πῶς ἄνθρωπον ὑπὸ ἐλαττόνων ἡττώμενον.

Ἄνθρωπον δὲ ἡττώμενον ὑπὸ (τῶν) ἐλαττόνων βουλόμενοι σημῆναι, δύο δέρματα ζωγραφοῦσιν, ὧν τὸ μὲν ὑαίνης ἐστὶ, τὸ δὲ ἄλλο παρδάλεως. ἐὰν γὰρ ὁμοῦ τεθῇ τὰ δύο ταῦτα δέρματα, τὸ μὲν τῆς παρδάλεως ἀποβάλλει τὰς τρίχας, τὸ δὲ ἄλλο οὔ.

ξζʹ. Πῶς ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον, ἢ νικώμενον.

Ἄνθρωπον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ περιγινόμενον δηλοῦντες, ὕαιναν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. ἐὰν δὲ νικώμενον, ἀνάπαλιν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ στρεφομένην ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ διωκομένη ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στραφῇ, ἀναιρεῖ τὸν διώκοντα. ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ διώκοντος.

ξηʹ. Πῶς ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως.

Ἄνθρωπον παρελθόντα τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ συμφορὰς ἀφόβως ἄχρι θανάτου, βουλόμενοι δηλῶσαι, δέρμα ὑαίνης ζωγραφοῦσιν. ἐὰν γάρ τις τὸ δέρμα τοῦτο περιβάλληται, καὶ παρέλθῃ διά τινων ἐχθρῶν, οὐ μὴ

ἀδικηθήσεται ὑπό τινός, ἀλλὰ παρέρχεται ἀφόβως.

ξθ'. Πῶς ἄνθρωπον διαιθέντα τοῖς ἰδίοις ἐχθροῖς.

Ανθρωπον διατεθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν, καὶ μετὰ ζημίας μικρᾶς ἀπαλλαγέντα βουλόμενοι σημῆναι, λύκον ζωγραφοῦσιν, ἀπολέσαντα τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς. οὗτος (γὰρ) μέλλων θηρεύεσθαι, ἀποβάλλει τὰς τρίχας καὶ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς.

ό. Πῶς ἄνθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Ανθρωπον φοβούμενον τὰ ἐπισυμβαίνοντα αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βουλόμενοι σημῆναι, λύκον καὶ λίθον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ οὔτε σίδηρον, οὔτε ῥάβδον φοβεῖται, ἀλλὰ μόνον λίθον. ἀμέλει ἐάν τις προσρίψῃ τούτῳ λίθον, εὑρίσκει αὐτὸν πτοούμενον. καὶ ὅπου ἂν πληγῇ τῷ λίθῳ ὁ λύκος, σκώληκας ἐκ τῆς πληγῆς ἀναφέρει.

οα'. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ θυμῷ σωφρονισθέντα ὑπὸ πυρός.

Ανθρωπον ὑπὸ πυρὸς σωφρονισθέντα, καὶ ἐπὶ θυμῷ, θέλοντες δηλῶσαι, λέοντας καὶ δᾷδας ζωγραφοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο φοβεῖται ὁ λέων, ὡς τὰς ἀνημμένας δᾷδας. καὶ ὑπ' οὐδενὸς δαμάζεται ὡς ὑπὸ τούτων.

medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l. 5. Symb.

69. Quomodo hominem ab hostibus oppressum.

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. Quomodo hominem ea timentem quæ sibi ex improuiso, occultaq. quadam ratione contingunt.

Eum qui discrimina timeat sibi ex insperato occultoque obiecta, cum monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga sed à lapide dumtaxat timet. Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, consternatum illico deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit; ibi succrescere solent pullulareque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit: At vbi tympani strepitu increpuit, statim procul à se expulit.

71. Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æque timet leo, atque accensas faces, nullaque magis re domatur, quàm his.

Hoc confirmat Oppianus l. 4. De venatione, versu 132.
Ἔξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος ἠΰκομος λίς. & quomodo venatores facibus instructi leones insequantur describit eodem loco fusius.

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui ſibi ipſe medeatur.*

Eum qui febri laborans ſe ipſe curet, monſtrantes, Leonem pingunt, qui ſimiam voret. Is enim febre correptus, ſi ſimiam vorarit, protinus conualeſcit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum qui ex iis in quas paulo ante inciderit calamitatibus poſtea modeſtior euaſerit, ſi innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim ſi ferociat; caprifico ligatus manſueſcit.

74. *Quomodo hominem necdum certa ſtabilique temperantia præditum.*

Dubium parumq. ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris; iuncturam pedis conſequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. *Iuncturam pedis conſequi deprehẽdes.* (inquit Mercerus) valde obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum, & (vt ait vetus Gloſſarium) faſciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitque bouem ita religatum ſuum trahere vinculum, nec recte coërceri.

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ea pingunt animantia conyza veſcentia. Hanc enim

οβ'. Πῶς ἄνθρωπον πυρέττοντα, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα.

Ἄνθρωπον πυρέττοντα καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ θεραπευθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, λέοντα ζωγραφοῦσι πίθηκον τρώγοντα. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πυρέξῃ, φαγὼν πίθηκον ὑγιαίνει.

ογ'. Πῶς ἄνθρωπον σωφρονισθέντα ἀπὸ τῆς προτέρας ἐξωλείας.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐξωλείας τῆς προτέρας ὕστερον σωφρονισθέντα βουλόμενοι δηλῶσαι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον ἀγριοσυκέᾳ. οὗτος γὰρ ὅταν ὀργᾷ, δεσμεῖται ἀγριοσυκῇ, καὶ ἡμεροῦται.

οδ'. Πῶς ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον.

Ἄνθρωπον σωφροσύνην ἔχοντα εὐμετάβλητον, καὶ μὴ σταθηρὰν, βουλόμενοι σημῆναι, ταῦρον ζωγραφοῦσι περιδεδεμένον τὸ δεξιὸν γόνυ. τοῦτον γὰρ ἐὰν δήσῃς τῷ δεξιῷ γόνατι, καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις.

οε'. Πῶς ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορόοικον.

Ἄνθρωπον προβάτων καὶ αἰγῶν φθορόοικον βουλόμενοι σημῆναι, αὐτὰ τὰ ζῶα γράφουσι τρώγοντα κόνυζαν.

ταῦτα γὰρ φαγόντα κόνυζαν, ἀποθνήσκει δίψῃ καταφλεχθέντα.

οϛ'. Πῶς ἄνθρωπον τρώγοντα δηλοῦσιν.

Ἀνθρώπων τρώγοντα βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ζωγραφοῦσιν ἔχοντα τὸ στόμα ἀνεῳγμένον. ἐπὶ ζῷ γάρ. *

οζ'. Πῶς ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον σημαίνουσιν.

Ἅρπαγα ἄνθρωπον καὶ ἀνενέργητον βουλόμενοι σημῆναι, κροκόδειλον ἔχοντα ἴβεως πτερὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφοῦσι. τοῦτο γὰρ ἐὰν ἴβεως πτερῷ θίγῃς, ἀκίνητον (αὐτὸν) εὑρήσεις.

οη'. Πῶς γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ.

Γυναῖκα γεννήσασαν ἅπαξ βουλόμενοι σημῆναι, λέαιναν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ δὶς οὐ κυΐσκει.

οθ'. Πῶς ἄνθρωπον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἄμορφον.

Ἄνθρωπον ἄμορφον γεννηθέντα κατὰ τὴν ἀρχήν, ὕστερον δὲ μορφωθέντα βουλόμενοι σημῆναι, ἄρκτον ἐγκυμονοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ αἷμα συνεστραμμένον καὶ πεπηγὸς τίκτει. ὕστερον δὲ τοῦτο θαλπόμενον ἐν τοῖς ἰδίοις μηροῖς διατυποῦται, καὶ τῇ γλώττῃ λειχόμενον τελειοῦται.

herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

Κόνυζα eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l.4.c.365.

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigrum inertemq. hominem ſignificant, crocodilum pingentes qui Ibis pennam in capite habeat. Hunc enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes.

Attigi etiam Syntagm. 2.

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam.*

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Ægyptiorum. hoc putat Ariſtoteles, & Plin. l.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, informemque editum.*

Hominem qui initio quidem informis natus ſit, ſed poſtea formam acceperit, innuunt, depicta vrſa prægnante. Hæc namque ſanguinem primo condenſatum & concretum parit: hunc poſtea propriis fouens femoribus, efformat, linguaq. lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm. 2.

80. *Quomodo robuſtum hominem, quaque è re ſua ſint ſubolfacientem.*

Eum qui ſimul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoſcenda quæ vtilia ſint, volentes ſignificare, elephantum pingunt cum ſua proboſcide. Hac enim odoratur, & incidentia conſequitur.

81. *Quomodo regem à ſtultitia imprudentiaque abhorrentem.*

Regem qui omni ſtudio ſtultitiam fugiat atque imprudentiam, ſignificant, elephantum & arietem ſimul pingentes. Ille enim viſo ariete fugit.

82. *Quomodo regem qui nugatorem auerſetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, ſignificant, elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarenſium ſtratagema, qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiſerunt. meminit Ælianus de animalibus lib. 16. c. 36.

83. *Quomodo hominem qui celeriter quidem, ſed inconſulto inconſiderateque moueatur.*

Eum ſignificantes qui agilis ſit & velox, abſque iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac ſiquidem conſpecta, temere in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Geſnerus, & cæt.

πʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἰσχυρὸν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικόν.

Ἄνθρωπον ἰσχυρὸν, καὶ τῶν συμφερόντων ὀσφραντικὸν βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσιν, ἔχοντα τὴν προβοσκίδα. ἐκεῖνος γὰρ ταύτῃ ὀσφραίνεται, καὶ κρατεῖ τῶν παρασιπλόντων.

παʹ. Πῶς ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν καὶ ἀφροσύνην.

Ἄνθρωπον βασιλέα φεύγοντα μωρίαν ἢ ἀφροσύνην βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα καὶ κριὸν ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ θεωρῶν τὸν κριὸν φεύγει.

πβʹ. Πῶς βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον.

Βασιλέα φεύγοντα φλύαρον ἄνθρωπον βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι μετὰ χοίρου. ἐκεῖνος γὰρ ἀκούων φωνῆς χοίρου, φεύγει.

πγʹ. Πῶς ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον.

Ἄνθρωπον ὀξὺν μὲν κατὰ τὴν κίνησιν, ἀσκέπτως δὲ καὶ ἀνοήτως κινούμενον βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον καὶ ἔχιδναν ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ ὁρῶσα τὴν ἔχιδναν φεύγει.

πδ'. Πῶς ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς * ἰδίας ταφῆς.

Ἄνθρωπον προνοούμενον τῆς ἰδίας ταφῆς βουλόμενοι σημῆναι, ἐλέφαντα ζωγραφοῦσι κατορύττοντα τοὺς ἰδίους ὀδόντας. τούτους γὰρ πεσόντας λαβὼν κατορύττει.

πέ. Πῶς ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον.

Ἄνθρωπον ζήσαντα τέλειον βίον θέλοντες δηλῶσαι, κορώνην ἀποθανοῦσαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ζῇ ἑκατὸν ἔτη κατ' Αἰγυπτίους. τὸ δὲ ἔτος κατ' Αἰγυπτίους τεττάρων ἐνιαυτῶν.

πϛ'. Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτῷ κρύπτοντα κακίαν.

Ἄνθρωπον ἐμφωλεύοντα ἑαυτῷ κακίαν, καὶ ἀποκρύπτοντα ἑαυτὸν, ὥστε μὴ γνωσθῆναι τοῖς ἰδίοις, θέλοντες σημῆναι, πάρδαλιν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ κρύφα τὰ ζῶα θηρεύει, μὴ συγχωροῦσα τὴν ἰδίαν * ὀσμὴν ἀφιέναι καταδιωκτικὴν οὖσαν τῶν ἄλλων ζώων.

πζ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας.

Ἄνθρωπον ἐξαπατώμενον διὰ κολακείας βουλόμενοι σημῆναι, ἔλαφον μετὰ αὐλητοῦ ἀνθρώπου ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ θηρεύεται ἀκούουσα ἡδέα συρίγματα ᾀδόντων, ὡς κατακηλεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

84. *Quomodo hominem qui suæ prospiciat sepulturæ.*

Vt denotent eum qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iustamque ætatem vixerit.*

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Ægyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui suum scelus ac maleficium tegat.*

Designantes hominem qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit * impetum ac pernicitatem innotescere, qua in illis persequendis vtitur.

* odoratū

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum suauissimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facile in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt: quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænunciat.

Id quoque attigit Gesnerus ex Oro in vpupa sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vuæ esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta læsa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumve insidiis cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidiis cauentem quum volunt significare; gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ορδινον. Vox Romana, Græca ciuitate donata qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Sarracenos & Constantinus in Tacticis, λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρεσβύτης τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit,

πη΄. Πῶς πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου.

Πρόγνωσιν εὐκαρπίας οἴνου βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν πρὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἀμπέλων κράζῃ, εὐοινίαν σημαίνει.

πθ΄. Πῶς ἄνθρωπον, ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα.

Ἄνθρωπον ὑπὸ σταφυλῆς βλαβέντα, καὶ ἑαυτὸν θεραπεύοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔποπα ζωγραφοῦσιν, καὶ ἀδίαντον τὴν βοτάνην. οὗτος γὰρ βλαβεὶς ὑπὸ σταφυλῆς, ἀδίαντον ἀποτιθέμενος εἰς τὸ ἑαυτοῦ στόμα περιοδεύεται.

ϟ΄. Πῶς ἄνθρωπον ἑαυτὸν φυλάττοντα ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

Ἄνθρωπον ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν ἑαυτὸν φυλάττοντα βουλόμενοι σημῆναι, γέρανον γρηγοροῦντα ζωγραφοῦσιν. αὗται γὰρ ἑαυτὰς φυλάττοισι γρηγοροῦσαι κατ᾽ ὄρθινον ἐν πάσῃ τῇ νυκτί.

ϟα΄. Πῶς γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα.

Γέροντα ὑπὸ λιμοῦ ἀποθανόντα θέλοντες δηλῶσαι, ἀετὸν ἐπικεκαμμένον ἔχοντα τὸ ῥάμφος ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γηράσκων ἀποκάμπτεται τὸ ῥάμφος αὐτοῦ, καὶ λιμῷ ἀποθνήσκει.

ξϛ'. Πῶς ἄνθρωπον ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα.

Ανθρωπον ἀεὶ ἐν κινήσει καὶ θυμῷ διάγοντα καὶ μήτε ἐν τῷ τρέφεσθαι ἡσυχάζοντα βουλόμενοι σημῆναι, κορώνης νεοσσοὺς ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἱπταμένη τρέφει τοὺς νεοσσούς.

ξζ'. Πῶς ἄνθρωπον εἰδότα μετέωρα.

Ανθρωπον εἰδότα τὰ μετέωρα θέλοντες σημῆναι, γέρανον ἱπτάμενον ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ὑψηλῶς πάνυ ἵπταται, ἵνα θεάσηται τὰ νέφη, μὴ ἀέρα χειμάζῃ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ διαμένῃ.

ξη'. Πῶς ἄνθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν.

Ανθρωπον ἀποταξάμενον τὰ ἴδια τέκνα δι' ἀπορίαν βουλόμενοι σημῆναι, ἱέρακα ἐγκύμονα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ τίκτων τρία ᾠὰ, τὸ ἓν μόνον ἐπιλέγεται καὶ τρέφει, τὰ δὲ ἄλλα δύο κλᾷ. τοῦτο δὲ ποιεῖ, διὰ τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τοὺς ὄνυχας ἀπολύειν, καὶ ἐντεῦθεν μὴ δύνασθαι τὰ τρία βρέφη τρέφειν.

ξθ'. Πῶς ἄνθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι.

Ανθρωπον ὀκνοῦντα τὴν διὰ τῶν ποδῶν κίνησιν ποιεῖσθαι

92. *Quomodo hominem in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidem quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis scientiæ gnarum cùm significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neque tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem qui inopia pressus liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideóque tres pullos simul educare non possit.

95. *Quomodo hominem mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardũ & segnem volẽtes

monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus femur inter eundum infle-ctit, quare etiam κάμμηρος Græcè hoc eſt camerus à femoris inflexione dicitur.

96. Quomodo impudentem hominem, acutique ac celeris viſus.

Hominem inuerecundum & viſu celerem deſi-gnantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſan-guinem habet quam in oculis. Porro qui illos ſan-guine reſperſos habent, impudentes dicunt. Ergo & poeta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequiuerit.

Hominem qui cum diu ſeſe mouere non potue-rit, poſtea tandem pedibus moueatur, demonſtran-tes, ranam pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primo ſine pedibus naſcitur, ſed poſtea-dum augetur, pedes * aſſumit poſteriores.

prius

98. Quomodo omnibus inimicum hominem.

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſor-tium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pin-gunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commer-cium habere deprehenditur.

Idem habet Ælianus de Animalibus Anguillas ſeparatim ab aliis piſcibus viuere, neque cum iis temere inueniri.

99. Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare

βουλόμενοι σημῆναι, κάμηλον ζωγραφοῦσιν. ἐκείνη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων ζώων τὸν μηρὸν κάμπτει, διὸ καὶ * κάμηρος λέγεται.

ἄλ. κάμμηρος.

ζς'. Πῶς ἄνθρωπον ἀναιδῆ καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξύν.

Ἄνθρωπον ἀναιδῆ, καὶ κατὰ τὴν ὅρασιν ὀξὺν θέλοντες δηλῶσαι, βάτραχον ζωγραφοῦσιν. ἐπεὶ γὰρ αἷμα οὐκ ἔχει, εἰ μὴ ἐν μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς. τοὺς δὲ ἐκεῖ αἷμα ἔχοντας, ἀναιδεῖς καλοῦσιν· διὸ καὶ ὁ ποιητής. οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

ζζ'. Πῶς ἄνθρωπον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι.

Ἄνθρωπον πολὺν χρόνον μὴ δυνηθέντα κινεῖσθαι, ὕστερον καὶ κινηθέντα τοῖς ποσὶ βουλόμενοι σημῆναι, βάτραχον ἔχοντα τοὺς ὀπισθίους πόδας ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ γεννᾶται ἄπους, ὕστερον δὲ αὐξανόμενος, προσλαμβάνει τοὺς ὀπισθίους * πόδας.

πρότερον.

ζη'. Πῶς ἄνθρωπον πάντων ἐχθρόν.

Ἄνθρωπον πάντων ἐχθρὸν καὶ ἀπεσχοινισμένον θέλοντες δηλῶσαι, ἔγχελυν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ οὐδενὶ τῶν ἰχθύων συνευρίσκεται.

ζθ'. Πῶς ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ.

Ἄνθρωπον σώζοντα πολλοὺς ἐν θαλάττῃ θέλοντες

σημῆναι, νάρκην τὸν ἰχθὺν ζωγραφοῦσι. αὕτη γὰρ ὅταν ἴδῃ τοὺς πολλοὺς τῶν ἰχθύων μὴ δυναμένους κολυμβᾶν, συλλαμβάνει πρὸς ἑαυτὴν καὶ σώζει.

ρ. Πῶς ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα.

Ἄνθρωπον τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ἄχρηστα κακῶς ἀνηλωκότα βουλόμενοι σημῆναι, πολύποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ πολλὰ καὶ ἀσώτως ἐσθίων, παρατίθεται τὴν τροφὴν εἰς τὰς θαλάμας, καὶ ὅταν ἀναλώσῃ τὰ χρήσιμα, τότε καὶ ἄχρηστα ἐκβάλλει.

ρα. Πῶς ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα.

Ἄνθρωπον τῶν ὁμοφύλων κρατήσαντα βουλόμενοι σημῆναι, κάραβον καὶ πολύποδα ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ τοὺς πολύποδας κρατεῖ, καὶ τὰ πρωτεῖα φέρει.

ρβ. Πῶς ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ.

Πατέρα, ἢ ἄνθρωπον μὴ προνοούμενον ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προνοούμενον θέλοντες σημῆναι, πίνναν καὶ καρκῖνον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ ὁ καρκῖνος μένει κεκολλημένος τῇ σαρκὶ τῆς πίννης, καὶ καλεῖται πιννοφύλαξ ἀκολούθως τῷ ὀνόματι. ἡ οὖν πίννα διόλου κέχηνεν ἐν τῷ κόγχῳ πεινῶσα. ὅταν οὖν αὐτῆς κεχηνυίας παρεισέλθῃ ἰχθύδιόν τι,

volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint; ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, ſed vno omnes ore contradicunt. Itaque hic auctor Ori interpres νάρκλω forraſſe poſuit pro Nautilo ſeu Nauta piſce, cuius mira in natando induſtria. de qua vide Ariſtotelem l.9. de Animal. c.37. & Oppian. l.1. ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem qui vtilia ſimul & inutilia male conſumpſerit.*

Hominem qui vtilia ſimul & inutilia male conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim quum multa eaq. intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia conſumſerit, tum & quæ ſuperſunt inutilia abiicit.

101. *Quomodo eum qui ſuæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt; carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interq. eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem qui ſui curam rationemq. non habeat.*

Patrem, aut hominem qui ſe ipſe non curet, ſed à domeſticis & propinquis curetur, volentes ſignificare, oſtreum & cancrum pingunt. Hic enim carni oſtrei velut agglutinatus manet: vnde & ex conſecutione nominis, πιννοφύλαξ, quaſi oſtrei cuſtos vocatur. Oſtreum igitur plane hiat in concha eſuriens. Si itaque dum hiat, piſciculus aliquis irrepſerit,

mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Hoc Ælianus Plinius & cæteri meminere, vide Syntagm. 2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarum pingunt. Is enim vnus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα sit legendum, λαιμὸς est gula: vel certe παροιμιακῶς Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem insatiabilem. Nam λάμια apud Hesychium est bellua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem hic tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles. *Scaro diuersa omnino ventris species est, & ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.*

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi sumtos cibos euomuerit, auide rursum cibos vorat, vt satiari non possit, significantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit Ælianus l. 1. de Animal. c. 16. & 17. vt ostẽdo Syntagm. 2.

105. *Quomodo hominem ob cædẽ factã supplicio affectũ.*

Hominem qui cædis admissæ pœnas dederit, quemq. pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina autem caudæ, est radius siue stimulus quem hic piscis habet insignem. Dioscor. l. 2. c. 22. Τὸ κέντρον τῆς τρυγόνος nominat. βέλος ῥίγιστον Oppianus, qui eius venenum diserte describit l. 2. de piscatu. lege igitur hamo, ἀγκίστρῳ, non *laqueo*, vt reddit Mercerus, implicatam Pastinacam.

106. *Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, poly-

ὁ πιννοφύλαξ δάκνει τῇ χήλῃ τὴν πίνναν. ἡ δὲ αἰσθομένη καταμύει τὸν κόγχον, καὶ οὕτως κυνηγετεῖ τὸ ἰχθύδιον.

ργʹ. Πῶς ἄνθρωπον * λάμειαν ἔχοντα.

Ανθρωπον * λάμιαν ἔχοντα βουλόμενοι σημῆναι, σκάρον ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ μόνος τῶν ἰχθύων μηρυκᾶται, καὶ πάντα τὰ παραπίπτοντα ἰχθύδια ἐσθίει.

λαμίαν ms.

ρδʹ. Πῶς ἄνθρωπον τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν ἐμοῦντα.

Ανθρωπον ἐμοῦντα τὴν ἰδίαν τροφὴν, καὶ πάλιν ἀπλήστως ἐσθίοντα βουλόμενοι σημῆναι, ἔνυδρον γαλεὸν ζωγραφοῦσιν. οὗτος γὰρ κύει μὲν διὰ τοῦ στόματος, νηχόμενος δὲ καταπίνει τὸν γόνον.

ρεʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα.

Ανθρωπον ἐπὶ φόνῳ κολασθέντα, καὶ μεταμεληθέντα βουλόμενοι σημῆναι, τρυγόνα περιπεπλεγμένην ἀγκίστρῳ ζωγραφοῦσιν αὕτη γὰρ καταχθεῖσα ῥίπτει τὴν ἐν τῇ οὐρᾷ ἄκανθαν.

ρϛʹ. Πῶς ἄνθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια.

Ανθρωπον ἀφειδῶς κατεσθίοντα τὰ ἀλλότρια καὶ ὕστερον καταναλωκότα τὰ ἴδια, βουλόμενοι σημῆναι, πολύ-

ποδα ζωγραφοῦσιν. ἐκεῖνος γὰρ ἐὰν ἀπορήσῃ τροφῆς τῆς ἀπὸ ἄλλων, τὰς ἰδίας πλεκτάνας ἐσθίει.

ρζ΄. Πῶς ἄνθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα.

Ανθρωπον ἐπὶ καλῷ ὁρμήσαντα, καὶ ἀντὶ τούτου κακῷ περιπεσόντα βουλόμενοι σημῆναι, σηπίαν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ ἐὰν ἴδῃ τινὰ βουλόμενον αὐτὴν θηρᾶσαι, προΐεται εἰς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς κοιλίας τὸ μέλαν, ὥστε ἐκ τούτου μηκέτι αὐτὴν βλέπεσθαι, καὶ οὕτω φεύγει.

ρη΄. Πῶς ἄνθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικόν.

Ανθρωπον συνοχέα καὶ ἑνωτικὸν βουλόμενοι σημῆναι, λύραν ζωγραφοῦσιν. αὕτη γὰρ συνέχειαν φυλάττει τῶν ἰδίων κρουσμάτων.

ρθ΄. Πῶς ἄνθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ γεγονότα τῆς ἑαυτοῦ φρονήσεως.

Ανθρωπον πάλαι μὲν ἀποστάντα τῶν ἰδίων νοημάτων, ὕστερον δὲ τῆς ἑαυτοῦ γεγονότα φρονήσεως, καὶ τάξιν ἐπαγαγόντα τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ βουλόμενοι σημῆναι, σύριγγα ζωγράφουσιν. αὕτη γὰρ ἐπιστρεπτική ἐστι καὶ ἀναμνηστικὴ καταθυμίως πεπραγμένων * αὐτῷ, καὶ μάλιστα πεπραγμένον ἐκτελοῦσα φθόγγον.

pum pingunt. Is enim ſi victu aliunde quæſito indiguerit, propria edit flagella.

Πλεκτάνας. alij Cirros & acetabula nominant.

107. *Quomodo eum qui rerum honeſtarum amore flagret.*

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt jam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem ſignificant qui alios ſibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum.

Videtur alluſiſſe D. Ignatius Martyr, in epiſtola ad Philippenſes, cum verum Epiſcopum deſcribens ait, συνήρμοσται γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαῖς κιθάρα.

109. *Quomodo eum qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumq. vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit: Inſuper & maxime compoſitum edit ſonum.

110. *Quomodo eum qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æque omnibus impertiatur significare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaque æquales habet.

Struthionem Λιβύης πτερόεν βοτὸν αἰγικυλόδηρον nominat Oppian. lib. 4 de Piſ.

111. *Quomodo hominem ædificandi ſtudioſum.*

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci ſacrarum ſcripturarum Finis.

ρί. Πῶς ἄνθρωπον * ἴσον πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα. ἴσως

Ανθρωποι ἴσως πᾶσι τὸ δίκαιον ἀπονέμοντα βουλόμενοι σημῆναι, στρουθοκαμήλου πτερὸν γράφουσι. τοῦτο γὰρ τὸ ζῶον πανταχόθεν ἴσα ἔχει τὰ πτερυγώματα παρὰ τῶν ἄλλων. Ald. ἴσως

ρια΄. Πῶς ἄνθρωπον φιλοκτίστην.

Ανθρωπον φιλοκτίστην βουλόμενοι σημῆναι, χεῖρα ἀνθρώπου γράφουσιν. αὕτη γὰρ ποιεῖ πάντα τὰ κτίσματα.

Ωρου Απόλλωνος Νειλώου ἱερογλυφικῶν τέλος.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ε΄ στρωμάτων Ἱερογλυφικά.

α΄.

Ναὶ μὴν καὶ ἐν Διοσπόλει τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καλουμένου Πυλῶνος, διατετύπωται παιδίον μὲν γενέσεως σύμβολον· φθορᾶς δὲ ὁ γέρων. θεοῦ τε αὖ ὁ ἱέραξ. ὡς ὁ ἰχθὺς, μίσους. καὶ κατ' ἄλλο πάλιν σημαινόμενον ὁ κροκόδειλος ἀναιδείας. φαίνεται τοίνυν συντιθέμενον τὸ πᾶν σύμβολον δηλωτικὸν εἶναι τοῦδε. ὦ γινόμενοι καὶ ἀπογινόμενοι θεὸς μισεῖ ἀναίδειαν.

β΄.

Ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ, ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἐμφάσεως τοῦ περὶ τῶν τροχίσκων συμβόλου, φησὶ κατὰ λέξιν. ἐσήμαινον γοῦν οὐ διὰ λέξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων ἔνιοι τὰς πράξεις. διὰ λέξεως μὲν, ὡς ἔχει τὰ λεγόμενα Δελφικὰ παραγγέλματα, τὸ Μηδὲν ἄγαν· καὶ τὸ Γνῶθι σαυτὸν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. διὰ δὲ συμβόλων, ὡς ὅ τε τροχὸς ὁ στρεφόμενος ἐν τοῖς τῶν θεῶν τεμένεσιν εἱλκυσμένος παρὰ Αἰγυπτίων, καὶ τὸ τῶν θαλλῶν τῶν διδομένων τοῖς προσκυνοῦσι. φησὶ γοῦν Ὀρφεὺς ὁ Θρᾴκιος.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Diospolei, quæ est vrbs Ægypti, in æde sacra quæ vocatur Pylon, expressus est puellus signum generationis: senex vero interitus: & rursus Dei symbolum accipiter, vt piscis symbolum odij. & in alio rursus significato Crocodilus est signum impudentiæ. videtur ergo vniuersum hoc symbolum simul positum hoc significare! O *qui nascimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionysius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit *ad verbum*: significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones; per verba quidem, sicut se habent quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis*: & *Nosce teipsum*, & quæ sunt his similia: per symbola autem, vt & rota quæ vertitur in deorum templis, quæ tracta est ab Ægyptiis, & rami qui dantur iis qui adorant. Sic enim Orpheus Thracius.

Ramorum aſt quis ſunt hominum terreſtria curæ,
Non vno ſtant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna eſt conſiſtere parte:
Sed quam cœperunt curſus partem omnia ſeruant.

Rami aut vt ſunt Symbolum primi nutrimenti, aut vt ſciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longiſſimo tempore permanentes: ſe autem accepiſſe exiguum vitæ tempus ea de cauſa volunt dari ramos: fortaſſè autem etiam vt ſciant quod ſicut ij rurſus vruntur, ita illoſque hanc vitam cito eſſe relicturos & ignis opus futuros.

III.

Ex Ægyptiis alij quidem in nauigio, alij vero in Crocodilo Solem oſtendunt: ſignificant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè ſignificat Crocodilus per quandam aliam ſacerdotalem hiſtoriam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis ſignum eſt eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipſius terræ & agriculturæ & alimenti eſt bos.

Θαλλῶν δ' ὅσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὸς ἔργα μέμηλεν.

Οὐδὲν ἔχει μίαν αἶσαν ἐπὶ φρεσὶν, ἀλλὰ κυκλεῖται

Πάντα πέριξ· στῆναι δὲ καθ' ἓν μέρος οὐ θέμις ἐστίν.

Ἀλλ' ἔχει, ὡς ἤρξαντο δρόμου μέρος ἶσον ἕκαστος.

Οἱ θαλλοὶ ἤτοι τῆς περὶ τῆς σοφῆς σύμβολον ὑπάρχουσιν, ἢ ὅπως ἐπιστῶνται οἱ πολλοὶ οὐ μὲν καρποὺς δι' ὅλου θάλλειν καὶ αὔξεσθαι διαμένοντας ἐπιπλεῖστον· σφᾶς δὲ αὐτοὺς ὀλίγον εἰληχέναι τὸν τῆς ζωῆς χρόνον· τούτου χάριν διδόασι τοῖς θαλλοὺς βούλονται· ἴσως δὲ ἵνα ἐπιστῶνται ὅτι ὡς οὗτοι αὐ καίονται, οὕτως καὶ αὐτοὺς εἰς τοῦτον τὸν βίον ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι.

γ΄.

Αἰγυπτίων οἱ μὲν, ἐπὶ πλοίου· οἱ δὲ, ἐπὶ κροκοδείλου τὸν ἥλιον ἐπιδείκνυουσιν. σημαίνουσι δὲ ὅτι ὁ ἥλιος δι' ἀέρος γλυκεροῦ καὶ ὑγροῦ τὴν πορείαν ποιούμενος, γεννᾷ τὸν χρόνον· ὃν αἰνίσσεται ὁ κροκόδειλος, διά τινα ἄλλην ἱερατικὴν ἱστορίαν.

δ΄.

Πρὸς τοῖς δὲ, ἀλκῆς μὲν καὶ ῥώμης σύμβολον αὐτοῖς ὁ Λέων.

Ἀνδρείας τε καὶ παῤῥησίας ὁ ἵππος.

ε΄.

Ὥσπερ ἀμέλει γῆς τε αὐτῆς καὶ γεωργίας καὶ σοφῆς ὁ βοῦς.

ϛ'.

Ἀλκῆς τε αὖ μετὰ συνέσεως ἡ σφίγξ, τὸ μὲν σῶμα πᾶν λέοντος, τὸ πρόσωπον δὲ ἀνθρώπου ἔχουσα.

ζ'.

Ὁμοίως τε τούτοις σύνεσιν, καὶ μνήμην, καὶ κράτος, καὶ τέχνην, ὁ ἄνθρωπος αἰνισσόμενος τοῖς ἱεροῖς πρὸς αὐτῶν ἐγλύφεται.

η'.

Φασὶ γοῦν καὶ Ἰδάνθουραν τὸν Σκυθῶν βασιλέα, ὡς ἱστορεῖ Φερεκύδης ὁ Σύριος, Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον, πόλεμον ἀπειλοῦντα, πέμψαι σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμάτων, μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστόν, ἄροτρον· ἀπορίας δὲ οὔσης οἵας εἰκός, ἐπὶ τούτοις Ὀροντοπάγας μὲν ὁ χιλίαρχος ἔλεγεν παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχὴν τεκμαιρόμενος, ἀπὸ μὲν τοῦ μυὸς τὰς οἰκήσεις· ἀπὸ δὲ τοῦ βατράχου τὰ ὕδατα· τὸν ἀέρα τε ἀπὸ τοῦ ὄρνιθος, καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὅπλα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρότρου τὴν χώραν. Ξιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἡρμήνευσεν· ἔφασκεν γὰρ ἐὰν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν, ἢ ὡς μύες κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη.

θ'.

Ἀνάχαρσίν τε τὸν Σκύθην φησὶ καὶ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν τῇ μὲν λαιᾷ, τὰ αἰδοῖα· τῇ δεξιᾷ δέ, τὸ στόμα, αἰνιττόμενον, δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώττης κρατεῖν ἢ ἡδονῆς.

VI.

Roboris autem rurſus cum ingenij ſolertia, Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque ſimiliter ingenij ſolertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo ſignificans, ab eis in ſacris inſculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharũ regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Iſtrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum miſiſſe pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cum autem de his vt erat conſentaneum exorta eſſet dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue vero aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro vero regionem: Xiphodres autem contra eſt interpretatus. Dicebat enim, Niſi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam ſubierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharſin quoque Scytham dicit dormientem, ſiniſtra quidem continuiſſe pudenda, os autem dextra, ſignificantem oportere quidem vtrumque, ſed maius eſſe linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam vero in iis quoq. quæ ab iis vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum ſimulacra vocant quatuor literas. Atque duo quidem canes ſunt Symbola duorum hemiſphæriorum, vt quæ circumeant & cuſtodiant: Accipiter vero Solis, eſt enim igneus & qui vim habet interimendi: Peſtilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbroſa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij qui volunt tropicos ſignificari à canibus, qui cuſtodiunt & inſtar ianitorum obſeruant acceſſum Solis ad Auſtrum & Septentrionem. Æquinoctialem autem qui eſt altus & peruſtus, ſignificat accipiter, ſicut Ibis obliquum ſeu ſigniferum. Numeri enim inuentionis & menſuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuiſſe Ægyptiis, ſicut ex circulis obliquus.

ι'.

Ηδη δὲ κἀν ταῖς καλουμέναις παρ' αὐτοῖς κωμασίαις τῶν θεῶν χρυσᾶ ἀγάλματα. δύο μὲν κύνας, ἕνα δὲ ἱέρακα, καὶ Ἶβιν μίαν περιφέρουσι, καὶ καλοῦσι τὰ τέσσαρα τῶν ἀγαλμάτων εἴδωλα, τέσσαρα γράμματα. εἰσὶ γ' οὖν οἱ μὲν κύνες σύμβολα τῶν δυεῖν ἡμισφαιρίων, οἷον περιπολούντων καὶ φυλασσόντων· ὁ δὲ ἱέραξ ἡλίου· πυρώδης γὰρ καὶ ἀναιρετικός· αὐτίκα τὰς λοιμικὰς νόσους ἡλίῳ ἀνατιθέασιν· ἡ δὲ Ἶβις σελήνης, τὰ μὲν σκιερὰ τῷ μέλανι τὰ δὲ φωτεινὰ τῷ λευκῷ τῶν πτίλων εἰκαζόντων. εἰσὶν δ' οἱ τοὺς μὲν τροπικοὺς πρὸς τῶν κυνῶν μηνύεσθαι βούλονται, οἱ δὴ διαφυλάσσουσι καὶ πυλωροῦσι τὴν ἐπὶ νότον καὶ ἄρκτον πάροδον τοῦ ἡλίου· τὸν δ' ἰσημερινὸν ὑψηλὸν ὄντα καὶ διακεκαυμένον, ὁ ἱέραξ δηλοῖ, καθάπερ ἡ Ἶβις τὸν λοξόν· ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζώων ἡ Ἶβις ἀρχὴν παρεσχηκέναι τοῖς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, ὡς τῶν κύκλων ὁ λοξός.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
Βιβλιοθήκης βίβλον γ̄.

α'.

Ο Μὲν οὖν ἱέραξ αὐτοῖς σημαίνει πάντα ὀξέως γινόμενα, διὰ τὸ ζῶον τοῦτο τῶν πτηνῶν ὑπάρχειν ὀξύτατον.

β'.

Ο δὲ Κροκόδειλος σημαντικός ἐστι πάσης κακίας.

γ'.

Ο δὲ ὀφθαλμὸς δίκης τηρητὴς, καὶ παντὸς τοῦ σώματος φύλαξ.

δ'.

Η μὲν δεξιὰ τοὺς δακτύλους ἐκτεταμένους ἔχουσα σημαίνει βίου πορισμόν.

ε'.

Η δὲ εὐώνυμος τήρησιν καὶ φυλακὴν χρημάτων.

EX DIODORO BIBLIOTHECÆ HISTORICÆ LIBRO TERTIO.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt significat: quod auis hæc omnium sit velocissima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index est.

III.

Oculus iustitiæ seruator, & custos corporis.

IV.

Dextera passis digitis victus suppeditationem.

V.

Sinistra contracta conseruationem facultatum & custodiam denotat.

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoq. Ælianus lib. 11. c. 30. Isid. l. 1. Origin. c. 2.

CVM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, sua ipsius vestigia cauda obtegit; ne illis insistentes venatores, lustrum inueniant, atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster Iesus Christus spiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre missus, sui ipsius spiritualia cooperuit vestigia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem descendit, vt saluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis: quapropter illi qui ignorabant, desuper illum descendisse, dicebant; Quis est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cùm feceris elee-

ΕΚ ΤΩΝ

ΑΓΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΩΝ.

ΘΕΟΣ ΔΥΣΠΕΡΙΛΗΠΤΟΣ.

Ο λέων, τὰ ἑαυτοῦ ἴχνια κρύπτων.

ΟΤΕ περιπατεῖ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἔρχεται αὐτῷ ὀσμὴ τοῦ κυνηγοῦ, τῇ οὐρᾷ συγκαλύπτει τὰ ἴχνη· ἵνα μὴ ἀκολουθοῦντες τοῖς ἴχνεσιν οἱ κυνηγοὶ, εὕρωσιν αὐτοῦ τὴν ποίμνην, καὶ καταλάβωσιν αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτοσὶ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ νοερὸς λέων νικήσας ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἡ τοῦ Δαβὶδ ῥίζα, ἀποσταλεὶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὰ νοερὰ αὐτοῦ ἐκάλυψεν ἴχνη, τουτέστι τὴν θεότητα, ἕως τῆς κατελεύσεως. Κατῆλθε γὰρ εἰς τὴν τῆς Μαρίας νηδὺν, τοῦ σῶσαι τὸ πεπλανημένον ἀνθρώπινον γένος. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. ἐκ τούτου οἱ ἀγνοοῦντες ἄνωθεν κατελθόντα, ἔλεγον. Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγει, Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

ΑΛΛΩΣ.

Οὕτω καὶ σὺ νοητὲ ἄνθρωπε ποιοῦντός σου ἐλεη-

μοσύνην, μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά σου τῆς δεξιᾶς σου τὸ ἔργον, μή πως ἰχνολογήσῃ σε ὁ διάβολος τοῖς ἔργοις σου τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ ἐκκλίνῃ σε ἐπὶ τὰ πονηρά.

β΄. ΖΩΗ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Φῶς καὶ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ λέοντος τοῖς σκύμνοις ἀποδοθέντα.

ΟΤΑΝ τέξηται τὸν αὐτῆς σκύμνον ἡ λέαινα ἄπνουν τε καὶ τυφλὸν τυγχάνοντα ἐμβλέπουσα, προσκαθέζεται προσέχουσα αὐτῷ τριήμερον. μετὰ δὲ τὸ συμπληρωθῆναι τὰς τρεῖς τῶν ἡμερῶν, παραπλάζων ὁ ἄρρην λέων, καὶ ἐμφυσήσας αὐτῷ, καὶ εὐθὺς βλέπει καὶ ζῇ. ὅταν οὖν κοιμᾶται, γρηγοροῦσιν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἀπὸ ἑπτὰ βημάτων τοῦ κυνηγοῦ παραισθάνεται καὶ διαδιδράσκει, τοῦ μὴ συνεμπεσεῖν αὐτῷ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ τὰ ἄπιστα ἔθνη διὰ τῆς τριημέρου ταφῆς, καὶ ἐγέρσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνέβλεψαν, καὶ ἐζωοποιήθησαν. πρὸ γὰρ τοῦ βαπτίσματος νεκροὶ καὶ τυφλοὶ ὠνομάζοντο. διεβλέποντο δὲ ὑπὸ τῆς λεαίνης, τουτέστιν, ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἕως τῆς τριημέρου ταφῆς. ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ ἄρρην λέων, τουτέστιν, ὁ ζῶν λόγος, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐζωοποίησεν αὐτούς, καὶ ἀπῆρε πάντας ἐκ τοῦ ᾅδου.

mosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

LEAENA mortuum & cæcum edit catulum, iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat; his vero transactis leo accedit, & in catulum spirat, qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cum vero dormit, euigilant eius oculi, ita vt venatorem ab septem stadiis præsentiat; ipsumque fugit, neque ab illo capitur.

Origen. homil. 17. in cap. 49. Genes. hoc idẽ attigit.

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur. cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos Spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. Christianvs a Daemone irretitvs.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, ſimilis eſt boui, duóque habet cornua in modum ſerræ, éſtque præ omnibus animalibus terribile aſpectu: itaque proceras arbores quatiens, illas diſſecat, ramoſque præſcindit, nec eſt vllum animal illo fortius. Paſcitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibuſque tanquam bos terram petit. Eſt autem illic arbor dicta Tanus, viti ſimilis & alba ramis, quos cùm Vrus capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaque venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, conſidera quanto te Vro generoſiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit teſtamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua ſunt contra poteſtates aduerſas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum ſignificat, Tanus

γʹ. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ ΠΕΠΕΔΗΜΕΝΟΣ.

Ὁ οὖρος περὶ τὴν Τάνιν ἀλοεῖ.

ΟΟΥΡΟΣ μέγιστόν ἐστι ζῶον πολὺ ὑπερβάλλον τὰ ἕτερα, βοῒ παραπλήσιος, δύο κέρατα ἐν ἑαυτῷ πρίονι ὅμοια ἔχων, αὐστηρὸς τῇ θεωρίᾳ παρὰ πάντα τὰ ζῶα· ὥστε τὰ μεγάλα δένδρα διακινηθούμενος τοῖς κέρασι διαπρίειν καὶ κλωνοκοπᾶν, καὶ οὐδὲν τῶν ζώων δύνασθαι ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιήσασθαι. νέμεται δὲ ὁ αὐτὸς οὖρος πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ αὐθέως μεθύσκεται, καὶ παλαίει πρὸς γῆν τοῖς κέρασιν ὥσπερ βοῦς. ἔστι δὲ ἐκεῖ δένδρον ὀνομαζόμενον τάνις, κλήματος μόρφωσιν ἔχουσα λευκοκλώνου. καὶ κινηθούμενος ὁ αὐτὸς οὖρος τῇ κεφαλῇ πρὸς τὰ ἔρνη τῆς τάνυος, τὸ κέρας αὐτοῦ δέδεται ὑπ᾽ αὐτῆς. παραγινομένου τιγαροῦ τοῦ κυνηγοῦ, καὶ εὑρίσκοντος ἐμπεπεδημένον τῶν κεράτων, κρατεῖ αὐτόν.

Τάνις est ἀγριάμπελος, vitis sylvestris.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, νόησον ἐπὶ οὔρου γενναιότερόν σε ἐποίησεν ὁ θεός. ἀντὶ δὲ τῶν κεράτων, δέδωκέ σοι τὰς δύο διαθήκας, τουτέστι, παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην, κεράτιον εἰς τὰς ἐναντίας δυνάμεις, ἵνα μὴ προσεγγίσῃ πρός σε ὁ πονηρός. εἶπε γὰρ ὁ προφήτης, ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν κερατιοῦμεν.

ΑΛΛΩΣ.

Ὠκεανὸς ἑρμηνεύεται τὸ μέγεθος τοῦ πλούτου, τάνις

ἡ ἡδονὴ τοῦ βίου. ἐμπλεκόμενος ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου ἀμελεῖ τῆς πίστεως. ἐπερχομένου δὲ τοῦ κυνηγοῦ, τουτέστι τοῦ διαβόλου, καὶ εὑρίσκοντος αὐτὸν συμπλεκόμενον, καὶ ἀμελοῦντα τῆς πίστεως, κατακυριεύει αὐτοῦ.

η'. ΤΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΟΛΙΣΘΗΜΑ.

Ὁ ἐλέφας ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀπατηθείς.

ΕΣΤΙ γὰρ ὁ ἐλέφας μέγιστον ζῶον, προβοσκίδα ἔχων, τοῦ διαφθεῖραι τὰ ἐπερχόμενα αὐτῷ ζῶα. ὁμοίως καὶ τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν διὰ τῆς προβοσκίδος αὐτοῦ κυβερνᾶται. οὐ γὰρ ἔχει ἁρμοσίας. καὶ κύψας νέμεται, καὶ οὐ κάμπτει γόνατα. ἡ θήλεια δὲ ζητεῖ βοτάνην τὴν λεγομένην μανδραγόραν, καὶ μεταλαμβάνει ἐξ αὐτῆς, καὶ εὐθέως πυροῦται, καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἄρρενα, καὶ παραπέζουσα κομίζει αὐτῷ τὴν βοτάνην. καὶ μεταλαμβάνει ὁ ἄρρην ἐξ αὐτῆς, καὶ εὐθέως πυροῦται, καὶ συγγίνεται τῇ θηλείᾳ. ἐπερχομένου δὲ τοῦ καιροῦ τοῦ τεκεῖν, εἰσβαίνει ἔς τινα λίμνην τοῦ ὕδατος, τὸ ὕδωρ καταμεσοῦσα, ὡς τοῦ πλησιάσαι τοῖς μαστοῖς, καὶ ταύτῃ γεννᾷ. ἐὰν γὰρ τέξηται ἐπὶ τῆς γῆς, ἀδυνατήσει ὁ σκύμνος ἐγερθῆναι ἀμοιρῶν ἁρμοσιῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Πρόδηλον δὲ ὅτι ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ οὐχ ὥσπερ ἡ Εὔα τοῦ τῆς παρακοῆς ξύλου προεγεύσατο, ποριζομένη καὶ τῷ ἑαυτῆς γαμέτῃ, ὅστις μετὰ τὴν γεῦσιν εὐθέως τῶν

vero vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit. venator igitur, hoc est, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens, in suam potestatem redigit.

IV. PRIMI HOMINIS LAPSVS.

Elephas à fœmina deceptus.

ELEPHAS maximum est animal, proboscidémque habet, qua quæ ipsum adoriuntur animalia, percutit. hac cibum & potum sibi subministrat, non enim habet compages, propensúsque pascitur, genua haud incuruans. Femina herbam quæ mandragora dicitur, quærit, quam gustat, & coëundi cupiditate accensa, ad marémque properans, illam ipsi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miscetur. Iam cum instat pariendi tempus lacum ingreditur, pertentátque aquam; qua mammillas vsque pertingente parit. si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari posset, cùm membrorum compagibus careat.

Hæc de Elephante historia recentiores etiam habet auctores vt Vincentiũ, quos credibile est hunc locum compilasse.

APODOSIS.

Manifestum est, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustasse: illa enim dedit viro; qui vt comedit,

ſenſit præceptum Domini tranſgreſſum eſſe. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradiſus.

V. Christianvs poenitens.

Ceruus ad fontes.

Geoponicωn auctor l. 19. c. 5. Huius proprietatis rationẽ reddit, quod Ceruus afflans ſerpẽtem afficiat eum vertigine.

CERVVS ſimilis eſt ſilueſtri capreæ: illius cornua tribus ramis diſtinguuntur, vt & triplex eſt eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorúmque ſiluas, & montium valles, vt velociſſimus curſor contento gradu perluſtrat, ſerpentiúmque cauernas odore indagat; & ſicubi ſerpens deliteſcit, è veſtigio ſubodoratur, ſtatimque nares ad limen cauernæ admouet, halitúmque trahit: prodiens igitur ſerpens in fauces cerui ſeſe ingerit, ille obuium deuorat. qua de cauſa appellationem ſortitus eſt, videlicet quòd ex imo ſerpentes ad ſe attrahat. Poſtquam autem ſerpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd ſi trium horarum ſpatio aqua ſe explere non poteſt, moritur: ſin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde propheta Dauid: Sicut deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ſic deſiderat anima mea ad te Deus.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra

παραβεβηκέναι ἤθελε. τί δὲ ἐγγύνησε; τὸ δὴ δήπου τὸ ἁμαρτάνειν. τίς γὰρ ἡ τῆς γυναικὸς λίμνη; ὁ παράδεισος.

ε΄. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΜΕΤΑΝΟΩΝ.

Η ἔλαφος πρὸς τὰς πηγάς.

ΕΣΤΙ δὲ ἡ ἔλαφος μόρφωσιν ἔχουσα ἀγρίας δορκάδος· τὸ δὲ κέρας αὐτῆς τέταρχον, κατὰ τὰς τρεῖς ἀνακαινίσεις. ζῇ δὲ ἔτη πεντήκοντα, καὶ διατρέχει ὡς καλὸς δρομεὺς τὰς νάπας τῶν ὑλῶν, καὶ τὰς φάραγγας τῶν ὀρέων, καὶ ὀσφραίνεται τὰς ὀπὰς τῶν ἑρπετῶν· καὶ τὸν ὄφιν ὅπη περ διαβίβοντα παραχρῆμα γιγνώσκει, καὶ εὐθέως τίθησι τὴν ῥῖνα αὐτῆς ἐπὶ τὴν θύραν τῆς ὀπῆς, καὶ ἀναιρεῖ τὴν πνοὴν, καὶ ἐξιὼν ὁ ὄφις εἰσβαίνει εἰς τὸν λάρυγγα τοῦ ἐλάφου, ἡ δὲ καταπίνει αὐτόν. διὰ τοῦτο ἔλαφος ὀνομάζεται, διὰ τὸ ἑλεῖν τοὺς ὄφεις ἐν τοῖς βάθεσι. τρέχει γὰρ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐὰν μὴ τρεῖς ὥρας γεύσηται τοῦ ὕδατος, τελευτᾷ. εἰ δὲ εὕρῃ ὕδωρ, πάλιν ζῇ ἔτη πεντήκοντα. διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ προφήτης· ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ θεός.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, τρεῖς μὲν ἀνακαινίσεις ἔχεις. τούτων ἡ μὲν ἐστὶ τὸ βάπτισμα τῆς ἀφθαρσίας, ἡ δὲ τὸ χάρισμα τῆς υἱοθεσίας, καὶ ἡ μετάνοια. καὶ ὅτε εὕρῃς τὸν ὄφιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου (τουτέστι τὴν ἁμαρτίαν) δρο-

μαρτας χωρεῖ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἤγουν ἐπὶ τοὺς κρουνοὺς τῶν γραφῶν (κατὰ τὰς ἑρμηνευούσας προφη-τείας) καὶ πίε ὕδωρ ζῶν, τουτέστι τὸ ἅγιον δῶρον. κοινωνῶν γὰρ ἐν μετανοίᾳ, ἀνανεώσῃ σαυτὸν λοιπὸν διὰ τῆς αὐ-τῆς, καὶ τεθανατωθήσεται ἡ ἁμαρτία.

ς'. Η ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ.

Η τοῦ ἀετοῦ νεότης.

ΕΣΤΙ γὰρ ὁ ἀετὸς βασιλεὺς τῶν ὀρνέων. ἀετὸς δὲ κα-λεῖται διὰ τὴν πολυετίαν αὐτοῦ. ὅτε μὲν ζῇ ἔτη ἑκα-τόν. καὶ γηράσαντος γυμνοῦται ὁ περιμυκτὴρ, καὶ ἀμ-βλυώττουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, τοῦ μὴ ὁρᾶν, καὶ οὐκ ἰσχύει φαγεῖν. ἀνέρχεται δὲ εἰς ὕψος λίαν, καὶ ῥίπτει ἑαυτὸν ἐπὶ ἀκροτόμου πέτρας, προσκρούσας αὐτῇ τὸ ῥάμφος, καὶ λούεται εἰς τὴν ψυχρὰν λίμνην, καὶ κάθηται κατὰ τὸ ἡλιακὸν θερμόν. πίπτουσι δὲ λεπίδες ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ πάλιν ἐς νέους τελεῖν ἄρχεται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν πολλὰ ἁμαρτήσῃς, ἄνελθε εἰς ὕψος, τουτέστιν εἰς τὸ συνειδός σου. καὶ ῥίψον σε κατὰ πέτραν, ἤγουν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, κλαῦσον τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν σου. ἐν τῇ λίμνῃ καθαρίσθητι ταῖς δα-κρυρροαῖς σου. θερμάνθητι κατὰ τὸν ἥλιον, ἤγουν κατὰ τὴν ἐκ-κλησίαν, καὶ κατὰ τὸ ἅγιον πνεῦμα, σπεῦσον τὴν ταχίστην

cordis recessus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc est, ad scripturarum scaturigines statim confuge, sanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam si pœnitentiam egeris, ab ea iterum, deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. Poenitentia et renovatio.

Aquilæ iuuentus.

AQVILA volucrum regina, à longissima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cùm verò senescit, rostrum ei incuruatur, caligantque oculi, ita vt nec videre possit, nec cibum capere. igitur in altum sese attollit, & in præruptam se proiicit rupem, ad quam rostrum allidit, & se frigidis immergit aquis, aduersusque solares radios se opponit, tuncque ex oculis cadunt lippidines, ac iterum iuuenescit.

Non dissimilis est Sadaia de Aquila narratio.

APODOSIS.

Tu igitur, ô spiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppressus, in altum ascende, hoc est, in tuam ipsius consciẽtiam, atque te ad petram, scilicet ad fidem orthodoxam proiice, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id est, lachrymis abstergens, Solis radiis incalesce, hoc est, in cœtu fidelium, & in sancto Spiritu ad

calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abiice, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis paſtus.

Fortè hæc Auis eſt γυπαίετος quã diu ieiunare ſcribunt.

VVLTVR cunctis auibus voracior eſt: quadraginta enim diebus cibo abſtinet, quem cùm inuenit, totidem ſe ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abſtinentiam quadragenaria ingluuie compenſat.

APODOSIS.

Tu igitur ſpiritualis homo, qui in quadrageſimali ieiunio Dominicam reſurrectionem expectas, noli ventri fœdè indulgere, ne quadrageſimalis abſtinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

Nota ex aliis PP. hiſtoria. Ariſtoteles tamen Ælian. non meminere.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis eſt amans, femina nido incubat, pullos ſuos cuſtodiens, ipſoſque fouet, complectitúrque, & nimiis oſculis ſauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. poſt tres verò dies accedit

ἐπὶ τὴν θέρμην τῆς μετανοίας. ῥίψον ἀπὸ σοῦ τὰς λεπίδας τὰς ἁμαρτίας, καὶ πάλιν ἀνακαινισθήσεται, ὡς ἀετοῦ, ἡ νεότης σου, καὶ δίκαιος ὀνομάσῃ παρὰ τῷ θεῷ.

ζ'. ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΟΣ ΜΕΤΑ ΤΑΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Γυπὸς ἔδεσμα.

Ο ΓΥΨ, ὄρνεόν ἐστι, τῇ ἥπλῃ τῆς γαστρὸς τὰ πάντα ὑπερακοντίζον. ἐσθίει ἀπαστίαν ἀπὸ τεσσαράκοντα τῶν ἡμερῶν· ἐὰν δὲ λαχὼν τύχῃ ἐδέσμασιν, ἐσθίει λίτρας τεσσαράκοντα, καὶ ἀναπληροῖ τὴν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀσιτίαν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ, νοητὲ ἄνθρωπε, ὃς ἀπαστίαν ἦγες ἡμέρας τεσσαράκοντα, περικρίνων τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν, μὴ θέλῃς γαστριμαργίᾳ σχολάζειν, ἵνα μὴ ἀποβάλῃς τὴν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν.

η'. ΧΡΙΣΤΟΣ.

Ἡ Πελεκάν.

ΕΣΤΙ γὰρ ἡ πελεκὰν φιλότεκνον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ ὄρνεα. ἡ δὲ θήλεια καθέζεται ἐν τῇ νεοττιᾷ, φυλάττουσα τὰ τέκνα, καὶ περιθάλπει αὐτὰ ἀσπαζομένη, καὶ κολαφίζουσα ἐν φιλήματι, ὅπως ταῖς πλευραῖς κατεργάζεται, καὶ τελευτῶσι. καὶ μετὰ ἡμέρας τρεῖς, παρα-

γενομένου τοῦ ἄῤῥενος πελεκᾶνος, καὶ εὑρίσκοντος αὐτὰ τεθνηκότα, ὀλοφύρεται τὴν καρδίαν λίαν. πεπληγμένος δὲ τοῦ πόνου, κολαφίζει τὴν ἰδίαν πλευρὰν, καὶ ὀπὰς αὐτῇ ἐμποιεῖ, καὶ καταῤῥεῖ αἷμα, ἐπιστάζων ἐπὶ τὰς πληγὰς τῶν τεθνηκότων νεοσσῶν, καὶ οὕτως ζωοποιοῦνται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἤνοιξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα, καὶ ὕδωρ. ἐπέσταξεν τὸ αἷμα ἐπὶ τοὺς τεθνηκότας νεοσσοὺς, τουτέστι τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὴν Εὔαν, καὶ τοὺς λοιποὺς προφήτας, καὶ τοὺς πάντας θανόντας, καὶ ἐφώτισε τὴν οἰκουμένην, καὶ ἐζωοποίησεν αὐτοὺς διὰ τῆς τριημέρου ταφῆς, καὶ ἐγέρσεως αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐλάλησε διὰ τοῦ προφήτου, Ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ.

θ. ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΡΠΟΣ ΓΟΝΙΜΑΤΑΤΟΣ.

Τὸ τῆς πέρδικος πολύτεκνον.

ΕΣΤΙΝ ἡ πέρδιξ πολύτεκνος. νεοττοποιησαμένη δὲ πορεύεται ἡ θῆλυς, καὶ γεννᾷ τὰ ᾠὰ καθ' ἑκάστην. καὶ οὐκ ἀρκεῖ αὐτῇ τῆς ἰδίας γαστρὸς ὁ τόκος, ἀλλὰ κλέπτουσα τὰ ᾠὰ τῶν ἀλλοτρίων, φέρει αὐτὰ ἐπὶ τὴν νεοττιὰν αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν πολλὰς ἐλεημοσύνας ποιήσῃς, μὴ ἀρκέσωσί σοι, ἀλλὰ δράμε εἰς ἑτέρας

mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valde angitur doloréque impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanátque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitæ restituuntur.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus, cuius latus lancea aperuit, continuóque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euam, ceterósque prophetas, & super omnes mortuos sanguinem suum fudit, vniuersúmque mundum illuminauit, & per triduanam sepulturam ac resurrectionem suam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus sum Pelecano solitudinis.

IX. Bonorum operum fructus vberrimus.

Perdicis fœcunditas.

Perdix prolis fœcunda est. constructo enim nido singulis diebus oua parit, nec verò proprij ventris sufficit illi fœtus; verùm aliarum auium discurrens suffuratur oua, & ad nidum suum illa defert.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

APODOSIS.

Sic tu, spiritualis homo, si multas feceris eleemosynas, ne tibi satis esse putes, sed ad alia præcepta

festina, & nidum tuum abunde imple, hoc est, cor tuum expia, & te aduersus contrarias potestates valde muni.

X. Amor fidelis in Devm.

Turturis viduitas.

Meminit etiã Basil. Homil. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans est turtur. mas & femina vnà volant, pullosque procreant: si verò morte separantur, ad finem vsque vitæ viduitatem custodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, spiritualis homo, cum peccatis onustus, tempus esse pœnitendi iudicaueris, abiice praua opera, nec nouis te sordibus, id est, peccatis implices, sed vnico coniugio contentus esto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in secundo aduentu mansionem inuenias.

XI. Christi resvrrectio.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior est. pauo enim aureas argenteásq. habet alas: Phœnix verò hyacinthinas, & smaragdnias, preciosorúmq. lapidum coloribus distinctas. coronam autẽ habet in capite

ἐντολὰς, καὶ πλήθυνον σφόδρα τὴν νεοτιάν σου. τουτέστι, ἅγνισον τὴν καρδίαν σου, καὶ σκλήρυνον λίαν σε κατὰ τῶν ἐναντίων δυνάμεων.

ι'. ΕΡΩΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ ΠΙΣΤΟΣ.

Η τῆς τρυγόνος χρεία.

ΕΣΤΙ ἡ ζυγὼν φίλανδρον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ πετεινά· καὶ πορεύονται ἀμφότεροι ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ νεοσσοποιοῦσιν. ἀποζευχθέντων δὲ αὐτῶν, φυλάσσουσι τὴν μονογαμίαν, ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, νοητὲ ἄνθρωπε, ὅταν παρὰ ληφθῇς ἀνομιῶν, καὶ δόξῃ σοι καιρὸς τοῦ μετανοῆσαι, ἀπόβαλλε τὸ κακουργεῖν, καὶ μὴ περιπέσῃς εἰς ἕτερον ῥύπον, τουτέστιν εἰς ἑτέραν ἀμαρτίαν, ἀλλὰ φύλαττε τὴν μονογαμίαν σου· τουτέστι τὸν ὅρον τῆς γυναικός σου, ἵνα εὕρῃς μονὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ.

ια'. ΧΡΙΣΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ.

Η Φοίνιξ.

ΦΟΙΝΙΞ τοῦ ταῶνος ὡραιοτέρα ὑπάρχει. ὁ ταὼν γὰρ χρυσίῳ, καὶ ἀργυρείῳ καταπετάσας τὰς πτέρυγας κέκτηται· ἡ δὲ φοῖνιξ, ὑακίνθου καὶ σμαράγδου, καὶ λίθων πολυτελῶν. στέφανον γὰρ φέρει ἐπὶ τὴν κεφαλήν,

καὶ σφύρας κατέχει ἐπὶ τοῖς ποσὶν αὐτῆς. ἡ φοῖνιξ τῆς Ἰνδίας ἐγγὺς κοιτάζεται, καὶ ἀμφὶ τὰ πεντακόσια ἔτη τὸν βίον διάγει εἰς ταῖς κέδροις τοῦ Λιβάνου ἄβρωτος, καὶ ἄποτος, τρέφεται δὲ ἐν πνεύματος. καὶ μετὰ τὰ πεντακόσια ἔτη ἀναμέστας ἐμποιεῖ τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἀρωμάτων, καὶ ὅταν σημάνῃ ὁ ἱερεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως, ἐγείρεται ἐκ τοῦ ἰδίου τόπου, καὶ πορεύεται πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ εἰσερχομένη εἰς τὸν ναὸν μετὰ τοῦ ἱερέως, εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ μέλη αὐτῆς, σποδὸς γίνεται. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ εὑρίσκει αὐτὴν πτερυγομένην οὖσαν. τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀναπεπλησμένη πτερύγων ἀσπάζεται τὸν ἱερέα, καὶ ἀνακαινιζομένη ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὸν ἴδιον τόπον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ πῶς οὖν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι ἠπίστησαν τὴν τριήμερον ἀνάστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπείπερ τὸ ὄρνεον διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐζωοποιήθη, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ τρόπῳ οὐκ ἐδύνατο ἐγεῖραι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν; διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ προφήτης· δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, ἀνθήσει.

ιβ'. ΤΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΓΝΩΡΙΣΙΣ.

Ὁ ταὼς τοὺς αὐτοῦ πόδας εἰσορῶν.

ΕΣΤΙΝ ὁ ταὼς τερπόμενον ὄρνεον παρὰ πάντα τὰ πετεινά. ἔστι δὲ μορφόχροος, καὶ πτερύγων ὡραίων. περιπατῶν γὰρ ὁρᾷ αὐτὸν τερπόμενον, ἐγκεκυφείαν δὲ

& in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani absque cibo & potu, vento pascitur. at post quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleως sacerdos sacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad sacerdotem pergit, vnáque templum ingreditur vsque ad sacrarium, & in cinerem tota consumitur. sequenti autem die alis renatis reperitur. tertia verò die iam integra sacerdotem salutat, restaurat áque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini nostri Iesu Christi triduanam resurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum spatio ipsa se suscitet? aut quomodo seipsum à mortuis suscitare non potuit, cùm de illo dixerit Propheta: Iustus vt Phœnix florebit?

XII. PECCATORVM SVORVM AGNITIO.

Pauo suos pedes intuens.

PAVO inter omnes volucres auis est iactabunda: corporis enim forma atq. alis pulcher est. Cùm ambulat, se ipse lætitia exsultans intuetur, dimittit

Fabella tamen existimatur.

verò caput, & in terram oculos coniicit: cùm autem ſuos conſpicit pedes, grauiter vociferatur, ſcilicet quòd illi ceteris corporis ſui partibus non reſpondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id eſt, peccata aſpexeris, vociferare, & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt ſponſo iuſtus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

Notaui idem alio loco ex Climacho.

AIT Chriſtus in Euangelio: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Phyſiologus in ſerpente plures ineſſe naturæ proprietates ait.

Prima ſerpentis proprietas.

Cum ſenio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuueneſcere parat, quadraginta diebus cibo abſtinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno niſu contendens pronúſque tranſire nititur, cutémque exuit, qua depoſita gaudet, atque iterum iuueneſcit.

ἔχων τὴν κεφαλὴν ὑποβλέπει. ὅταν δὲ ἴδῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ, φωνεῖ ἀγρίως, αὐτοὺς ἀνομοίως ἔχειν πρὸς τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ σώματος φάσκων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν νοητὲ ἄνθρωπε, ὁρῶν τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ ἀγαθά σου, τέρπου, καὶ ἀγάλλου· ὅταν δὲ ἴδῃς τοὺς πόδας σου, τὰ ἁμαρτήματά σου, φώνησον, καὶ κλαῦσον πρὸς τὸν θεὸν, καὶ μίσησον τὴν ἁμαρτίαν, ὥσπερ ὁ ταὼς τοὺς πόδας, ἵνα δίκαιος τῷ νυμφίῳ φανῇς.

γ'. Η ΣΤΕΝΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟΝ ΠΥΛΗ.

Ὄφις διὰ ῥήγματος εἰσδυόμενος.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ εἶπεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, Γίνεσθε φρόνιμοι, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. ὁ φυσιολόγος ἔλεξε περὶ τοῦ ὄφεως, ὅτι πολλαὶ φύσεις εἰσὶν ἐν αὐτῷ.

Πρώτη φύσις τοῦ ὄφεως.

Ὅταν γηράσκει ἀμβλυώονται αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐὰν ἀνανεάζειν ἑαυτὸν βούληται, νηστεύει ἡμέρας τεσσαράκοντα, ἕως ἂν τὸ δέρμα αὐτοῦ χαυνωθῇ, καὶ εὑρίσκει πέτραν, καὶ ῥαγάδα στενὴν, προσκύψας δὲ διὰ τῆς ὀπῆς ὠθεῖται πρᾶσαι, καὶ ἐκβάλλει τὸ γῆρας, καὶ ἀποβαλὼν αὐτὸ τὴν πωλιὰν παρέχει νεανίσκων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ, νοητὲ ἄνθρωπε, ἐὰν θέλῃς τὸ πάλαι ποτὲ γῆρας τοῦ κόσμου ἀποβαλέσθαι, διὰ τῆς στενῆς, καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, διὰ νηστείας τὸ σῶμα μάστιζον· στενὴ γάρ ἐστιν ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἐπάγουσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ιδ'. ΔΑΙΜΟΝΟΣ ΟΡΜΗ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΑΠΕΙΡΗΜΕΝΟΙΣ.

Ὄφις προσαλλόμενος εἰς γυμνούς.

ΟΦΘΕΙΣ τῷ ὄφει ὁ ἄνθρωπος ἐνδεδυμένος, φοβεῖ αὐτὸν τὰ μάλιστα, καὶ διαδιδράσκει. ὁραθεὶς δὲ γυμνὸς, καταθαρρεῖ αὐτοῦ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ νοητῶς ἐννόησον, ὅτι ἡνίκα ὁ πατήρ σου ὁ Ἀδὰμ ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ ἀναβαλλόμενος τὴν θεοῦ ὑφαντὸν στολὴν, οὐκ ἴσχυσε ἐμπεσεῖν τῷ ἐχθρῷ, ἀλλὰ ἔφυγε μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ· ὅταν δὲ γυμνὸς ἔμεινε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ παραβὰς, τότε ὁ πονηρὸς ἐκράτησεν αὐτόν.

ιε'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΒΕΙΑ.

Ὄφις τὴν κεφαλὴν φυλάσσων.

ΤΟΥ ἀνθρώπου αὐτὸν ἀποκεραμῆσαι ἰσχύοντος, ὅλον τὸ σῶμα παραδίδωσι, τὴν κεφαλὴν μόνην φυλάσσει.

APODOSIS.

Et tu, ſpiritualis homo, ſi per anguſtam & arctam viam veterem mundi ſenectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Eſt enim anguſta porta, & arcta via quæ ducit ad regnum cælorum.

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN GRATIA DESTITVTOS.

Serpens inſiliens in nudos.

CVM ſerpens veſtitum hominem conſpicit, pauet, ipſumque fugit: quòd ſi nudum videt, illum petit.

Iſidorus & Albertus aliter narrant.

APODOSIS.

Et tu ſpiritualiter conſidera, quòd cùm noſter parens Adamus veſte à Deo contexta in Paradiſo indutus fuit, illum adoriri diabolus non potuit, ſed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei tranſgreſſus nudus manſit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando ſerpens ab homine petitur, caput ille tantùm cuſtodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire: hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glyssa.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem purámque & diuinis ac cælestibus eloquiis scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitiæ venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ὅλον τὸ σῶμα θανάτῳ παραδοῦναι, μόνην τὴν κεφαλὴν φυλάττοντες· τουτέστι, τὸν Χριστὸν μὴ ἀρνούμενοι, ὅπερ ἐποίουν οἱ ἅγιοι μάρτυρες· ἡ κεφαλὴ γὰρ παντὸς ἀνδρὸς ὁ Χριστός ἐστιν· ὡς γέγραπται.

ιϛ'. ΑΚΑΚΙΑ.

Ὄφις τὸν ἰὸν ἀποτιθέμενος.

ΟΤΑΝ ἐπὶ τὴν πηγὴν τοῦ ὕδωρ πιεῖν ἔλθῃ ὁ ὄφις, οὐ φέρει τὸν ἰόν, ἀλλά γε ἀφεὶς αὐτὸν ἐν τῇ νεοσσιᾷ, οὕτω καθαρὸς πορεύεται, ἵνα μὴ τοὺς ἐξ αὐτῆς πίνοντας φαρμακεύσηται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὀφείλομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὸ ἀέναόν τε καὶ ἄκακον ὕδωρ σπεύδοντες, τὸ τῶν θείων καὶ ἐπουρανίων λογίων ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ γέμον, μὴ φέρειν σὺν ἡμῖν τὸν τῆς κακίας ἰόν, οὐ μὴν ἀλλὰ πᾶσαν κακίαν καὶ λοιδορίαν, πᾶν τε πονηρὸν ἐνθύμημα ἀφεῖναι, καὶ οὕτως ἄμωμοί τε καὶ καθαροὶ πορευθῶμεν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, ὅπως μὴ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καταφαρμακεύσωμεν.

ιζ'. ΦΡΟΝΗΣΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ.

Η Μύρμηξ.

Ο Σολομὼν εἶπεν ἐν ταῖς παροιμίαις· Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ. ὁ Φισιολόγος εἶπε περὶ τῆς μύρμηκος τὰς πολλὰς φύσεις ἐχούσης.

Πρώτη φύσις τῆς μύρμηκος.

Ὅταν ἐπιμελῶς βαδίζουσιν ἕκασται κομίζουσαι τὸν κόκκον, καὶ οὐ λέγουσι τοῖς φέρουσι, δότε ἡμῖν, οὐδ' ἁρπάζουσιν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' αὐτόματοί τε ξυλλέξουσαι οἴχονται ἀπιοῦσαι.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ταῦτα ἐπὶ τῶν σωφρόνων τε καὶ μωρῶν παρθένων εὑρεῖν ἔστι.

ιη'. ΣΥΝΕΣΙΣ.

Η Μύρμηξ τοὺς κόκκους διχοτομῶν.

ΟΤΑΝ ἀποταμιεύσῃ τοὺς κόκκους ἐν τῇ ποίμνῃ, διχοτομεῖ αὐτούς, μὴ χειμῶνος καταλαβόντος σαπῶσιν οἱ κόκκοι, καὶ λιμοκτονηθῶσιν αὐταί. ἡ γὰρ μύρμηξ θυμόσοφος τυγχάνουσα προνοεῖ καῦμα μέγα, ἢ καὶ βροχὴν ἔρχεσθαι. θεωρουμένου δέ σου τὸν μύρμηκα τὸν κόκκον τοῦ σίτου εἰς τὴν ὀπὴν, εἰσκομίζουσαν, ἐρχόμενον νόει τὸν χειμῶνα. τὴν δὲ ἐκφέρουσαν θεάσῃς, γαλήνην ἐσομένην γνῶθι.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbiis: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipsæ fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernum tempus præsentit. Itaque cùm eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educentem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò, ô homo, ſermones veteres ab ſpiritualibus ſepara. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex ſpiritualis eſt. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVLPES verſutum eſt animal. cùm enim eſurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi ſtrata animámque continens, ac ſimulans ſe mortuam ſupina iacet, oculis & pedibus ſurſum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipſa veſcantur: illa verò arripit eas ſubitò, ac pro libito deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipſum, vt quàm negligenter ſe in oratione gerat: ſícque facillimè irretitur.

XX. AMOR TENEBRARVM ET HVMILITAS.

Nyćticorax.

AIT Pſaltes, Factus ſum ſicut nycticorax. Phyſiologus igitur auem eſſe dicit amantem

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Καὶ σὺ οὖν, ὦ ἄνθρωπε, τὰ τῆς παλαιᾶς ῥήματα ἐκ τῶν πνευματικῶν διάστελλε. τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει. Παῦλος γὰρ εἶπε· Ὁ νόμος πνευματικός ἐστι. πρὶν γὰρ τῷ νόμῳ μὴ προσέχοντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐλιμοκτονήθησαν.

ιθ'. ΔΑΙΜΩΝ ΘΗΡΕΥΤΗΣ ΨΥΧΩΝ.

Η ἀλώπηξ ὄρνιθας λαβοῦσα.

Η Αλώπηξ ἐστὶ πολύτροπον ζῶον. πεινάσασα δὲ καὶ ἀποροῦσα τροφῆς, ἀπέρχεται ἐπὶ τοὺς ἡλιακοὺς τόπους, καταρρίψασα αὐτὴν ἐς γῆν, καὶ ἀνελομένη τὴν πνοὴν, καὶ ὑποκρίνουσα τεθνηκυῖαν κεῖται ὑπτία, τοὺς ὀφθαλμοὺς τε καὶ τοὺς πόδας ἄνω ἔχουσα· ἐπερχομένων δὲ τῶν πετεινῶν, καὶ αὐτὴν κατεσθίειν βουλομένων, ἐκείνη ἑτοίμως αὐτὰ κρατεῖ, καὶ ὅσα βούλεται καταβρώσει.

Vide Oppian. l. 3. Κυνηγ. v. 460. Οἰωνοὺς τε δόλοισιν ἑλεῖν, καὶ τέκνα λαγωῶν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ὁ διάβολος παγιδεῦσαι τὸν ἄνθρωπον βουλόμενος, διαπειράζει αὐτὸν, ὅπως ἀμελῶς ἔχηται τῆς προσευχῆς, καὶ ῥᾷστα οὕτως παγιδεύει αὐτόν.

κ'. ΦΙΛΟΣΚΟΤΙΑΙ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ.

Νυκτικόραξ.

ΦΗΣΙΝ ὁ ψαλμῳδός· Ἐγενόμην ὡσεὶ νυκτικόραξ. ὁ γοῦν Φυσιολόγος λέγει τοῦτο τὸ πετεινὸν

ὑπεραγαπᾷν τὴν νύκτα, ἢ τὴν ἡμέραν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως ἐστὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους, τουτέστι τὸν λαὸν τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων, τῶν ποτε τὴν υἱοθεσίαν καὶ ἐπαγγελίαν τῶν πατέρων ἐσχηκότων. ἐκ τούτου καὶ ὁ σωτὴρ ἔλεγε, μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν, δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ἐρεῖς μοι, ὅτι ὁ νυκτικόραξ ἀκάθαρτόν ἐστι. ἔστι πῶς ὁ σωτὴρ ἔλεγε διὰ τὸν ἀπόστολον, ὅτι τὸν μὴ γνῶντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν· ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, ἵνα ὑψώσῃ τοὺς πάντας· τὰ πάντα γέγονεν, ἵνα πάντας σώσῃ.

Vide Oppian. l. 3. κυνηγ. v. 400. ὄρνισι τὰ ἀλεεινὰ ... καὶ πάντα χα... γεται.

κα΄. ΕΝ ΜΙΚΡΟΙΣ ΜΕΓΑΛΑ.

Η Μέλισσα.

ΕΙΡΗΤΑΙ διὰ τοῦ σοφοῦ· μικρὰ ἐν πετεινοῖς μέλισσα, καὶ ἀρχὴ γλυκυσμάτων ὁ καρπὸς αὐτῆς.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ὡσαύτως τὰ θεϊκὰ ἔργα ἀνεξιχνίαστα ἐν ἀνθρώποις, ἐστὶ θαυμαστὰ ἐν ὑψηλοῖς, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι, καὶ κηρίον, καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ κτίσματα.

magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est, Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adoptionem, repromissionémque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia, vt omnes saluos faceret.

XXI. In parvis magna.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Rana aquatica.

Terrestres Ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.

TERRESTRIS hæc rana calorem ſolis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempeſtates omniáq. ſuſtinet. Aquatica verò nihil horum tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deiicit.

APODOSIS.

Sic & qui otioſè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SALVTARIS.

Charadrij medici oculi.

Charadreus hic cũ Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

EST auis Charadrius dicta, quam Phyſiologus ait albam eſſe totam abſque vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitque hominis ægritudo lethalis, proſpectum ſuum

κβ'. Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΑΡΓΟΣ.

Η ξηροβάτραχος.

ΟΥΤΩΣ ἡ ξηροβάτραχος δέχεται τὸ θερμὸν τοῦ ἡλίου, τοῖς τε πάγοις, ὄμβροις, ἀνέμοις, καὶ χειμῶνας, καὶ πάντα ὑπομένει, οὐδαμῶς τε ἀπειρηκώς ἐστιν. ὁ δὲ ὑγροβάτραχος ἀδυνατεῖ ὑπενεγκεῖν τι τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καταλαβόντος τοῦ χειμῶνος, βάλλει ἑαυτὸν εἰς τὸν βυθόν· ἐπιλάμψαντος δὲ τοῦ ἡλίου, ἐξερχόμενος ἡδέως θερμαίνεται, ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ ἡλίου θέρμη παχυνθῇ, αὐτὴν φέρειν οὐ δύναται, καὶ πάλιν ῥίπτει ἑαυτὸν βυθόνδε.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ οἱ μοναχοί, οἱ μὴ ἀσκούμενοι οὐχ οἷοί τε ἔσονται ὑπομένειν πεῖναν, δίψαν, γύμνωσιν, ἐγκράτειαν καὶ χαμαικοιτίαν. οἱ δὲ ἐναθλούμενοι ἥδιστα νηστεύουσι, καὶ πάντα φέρουσι.

κγ'. ΧΡΙΣΤΟΥ ΟΨΙΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ.

Χαραδρίου ὀφθαλμοὶ ἰατρικοί.

ΕΣΤΙ γὰρ πετεινὸν λεγόμενον χαράδριος. ὁ Φυσιολόγος ἤλεγξε περὶ τούτου ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι, μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον. καὶ ἐὰν τις νοσῇ, ἡ νόσος τοῦ ἀνθρώπου εἰ ἔστιν εἰς θάνατον, ἀποστρέφει ἀπὸ τοῦ νοσοῦντος τὸ

πρόσωπον αὐτοῦ ὁ χαράδριος. ἐὰν δὲ ἡ νόσος πρὸς ζωήν ἐστιν, ἀτενίζει τὸν νοσοῦντα ὁ χαράδριος, καὶ ὁ νοσῶν τὸν αὐτόν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως ὁ κύριος ἡμῶν Χριστὸς ὁλόλευκός ἐστι, μηδεμίαν μελανίαν τοῦ κόσμου ἔχων. ὃς μὲν ἀπὸ τῶν ἀπολουμένων πρόσωψιν ἑαυτοῦ ἀποστρέπει, ὃς δὲ τῶν ἁγίων εἰς τὸ πρόσωπον βλέπει. ἀλλ' ἐρεῖς μοι, ὅτι χαράδριος ἀκάθαρτός ἐστι, καὶ πῶς φέρεται εἰς πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ; ἀκάθαρτος δὲ ἐστὶ καὶ ὁ ὄφις, καὶ ἐμαρτύρησεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς λέγων· Καθὼς ὕψωσε Μωσῆς τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

κη΄. ΔΑΙΜΩΝ ΚΑΤΑΠΑΙΖΩΝ ΜΑΤΑΙΩΝ.

Ο Δενδροκόλαψ εἰς ἀκάρδια δένδρα εἰσερχόμενος.

Ο Δενδροκόλαψ ὄρνεόν ἐστι ποικίλον, καθάπερ καὶ ὁ διάβολος ποικίλος ἐστι. πορεύεται δὲ ὁ δενδροκόλαψ διὰ τῶν τοῦ δρυμοῦ ὑλῶν, καὶ τῷ πτερμυκτῆρι παίει, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκροᾶται· καὶ εἰ μὲν ἐστὶ κωφὸν καὶ ἀκάρδιον τὸ δένδρον, ἐκκόπτει καὶ ἐς αὐτὸ εἰσέρχεται· εἰ δὲ ὁλοκάρδιόν ἐστιν, ἐκφεύγει, ἐκεῖθεν ἀπερχόμενος εἰς ἕτερον δένδρον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτως ὅτε διάβολος διὰ δρυμοῦ πορεύεται, τουτέστι,

charadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit viſum, & viciſſim æger in charadrium.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem & ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens: Quemadmodum exaltauit Moſes ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DAEMON ILLVDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

PICVS auis eſt varij coloris, quemadmodum & diabolus verſipellis eſt: nemoris fruteta ingreditur, roſtroque petit, aurem iis admouens: quòd ſi ſiderata inaniſve arbor fuerat, illam excidit, atque exciſam occupat: verùm ſi ſolidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

Picus arbores perforat unde δρυοκελώπης dicitur.

APODOSIS.

Non aliter diabolus ſiluam, naturæ videlicet hu-

manæ, illtrat atque in arboribus considet, hominis inquam cor ad inhonesta traducens, ferit, atque attentè obseruat. si itaque hominem esse inualidum atque excordem animaduertat, ipsum inuadit, & in eo nidum suum construit, quod si firmo integroque esse corde sentiat, fugit statim, & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis est castissima: mas enim nec feminam illecebris ad coïtum prouocat, nec ipsi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in senectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc est, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta scripsit. Sed & Dominus similiter in Decalogo iubet, sic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rursus, Non mœchaberis.

FINIS.

διὰ τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, καὶ ἐπὶ τοῖς δένδροις καθέζεται, ἤγουν τοῖς ἀνθρώποις, μεταβάλλων τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν, παίει καὶ τὸ ὠτὶ ἀκούει. καὶ ὃν μὲν ὁ ἄνθρωπος κωφός τε καὶ ἀκάρδιός ἐστιν, ἐν αὐτῷ εἰσερχόμενος νεοσσεύει· ἐὰν δὲ ὁλοκάρδιος, ταχέως ἐκφεύγει, καὶ εἰς ἑτέροις ἐπανακάμπτει.

κε΄. ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΝΕΙΑΣ ΤΥΠΟΣ.

Ο ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Εστι δὲ ὁ πελαργὸς ἁγνόπατον ὄρνεον οὕτε γὰρ ὁ ἄρρεν τὴν θήλειαν θελγέτροις πρὸς τὴν ὀχείαν ἐκκαλεῖ. ἡ δὲ βία συνάπτεται. τὸ γὰρ ὄρνεον τοῦτο τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ εὐσεβεία θαυμασία γηροβοσκεῖ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οὕτω καὶ ἡμᾶς δύο θείας ἐντολὰς ἐπιπληρεῖν δεῖ, τουτέστι ἐκκλίνειν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, καὶ ἀγαθὸν ποιεῖν, ὥσπερ γέγραφεν ὁ βασιλικὸς προφήτης. καὶ ὁμοίως δὲ ἐν δεκαλόγῳ προστάττει ὁ κύριος οὕτω λέγων, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. καὶ αὖθις· Μὴ μοιχεύσεις.

ΤΕΛΟΣ.

AD
HORI APOLLINIS
HIEROGLYPHICA
OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi,
è societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS, MAXIME VERO BASILISCIS, ET ASPIDIBVS insignitæ Deorum & Regum Coronæ?

AD HIEROGLYPHICVM PRIMVM, LIBRI PRIMI.

BASILISCVM serpentem *Diis circumpositum* Horus asserit hoc hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Quomodo igitur *circumponunt?* Nempe sic existimo Deorum Capiti, hoc est Coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus l. 1. parte 2. Quinetiam Ælianus libro 6. de Animalibus, cap. 38. disertè testatur, Ægyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς αἰνιττόμενα τὸ ἀκίνητον, vt *stabilem imperij firmitatem declararent*; quamquam (opinor) melius Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat, quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, insignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cũ hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit.* vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Diis tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis*. Talis quippe ab iis censebatur natura serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sachomathon: scribunt enim *Taautum* Ægyptiorum Deum Draconum natu-

Θεοῖς περιτιθέασι.

Quomodo Basiliscus dicatur Diis circũponi.

Aegyptiorum Regũ Diademata aspidibus implexa quid significarent?

Aspides Regibus, Basiliscus Diis tributus, & quare?

Taautus.

Aegyptiorum Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

ram atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea, & senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit Ælius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab Ægyptiis nominatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loquitur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agatho-dæmonas appellant.* Nec tantùm Ægyptij, sed & Phœnices quoque Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Eusebius lib. I. De præpar. Euang. cap. 7. Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὅμως δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Aegyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoq. eodē nomine appellarunt.

Draconia dicta tēpla. Strabo l. 14.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa nominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ semina, adeò hanc speciem Dæmon habuit in deliciis, vt nec sine Serpentum effigie consecrata superstitionis domicilia crederentur, quod constat ex Persio. Nota præterea est Epidauriorum, Atheniensium, Argiuorum, Borussorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix superstitio.

Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maxime Basilisco, cuius natura supra cæteros serpentes velox est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, Pierius de Basilisco accepit, qui vt sol & non adeo pensiculatè auctores examinat, & qui Pierium descripsit in Basilisco, Gesnerus in eandē quoque mentem incidit, quam ego non arguo, sed ab Epie quē Pierius laudat manasse non comperio. Cæterum quod hîc tria serpentium genera facit, terrestres opinor intelligit, aquatiles & volatiles, quorum meminit Strabo l. 15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifestè reluctatur Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à Pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent. Non dissimilis fabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortalem à sacerdotibus Ægyptiorum ostensam memorat.

Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Ægyptios ſidus magni nominis, quod idem eſt cum Canicula. Ab eius ortu Heliaco Ægyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipſa mundi ſtatuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro compoſuit, docet his verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ρωμαίοις, ἀλλὰ Καρκῖνος· πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ Σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ Σώθεως ἀνατολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Ægyptiis principium anni eſt, non Aquarius, vt Romanis, ſed Cancer, in Cancro enim eſt Sothis (quam Canis ſidus Græci dicunt.) Neomenia autem eſt ipſis Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Sothis caniculа anni primordiũ apud Aegyptios.

Hæc autem Sothis, à rege Petoſiride apud Vettium valentem vocatur Σὴθ, idque genere maſculino, cùm dicit τοῦ Σὴθ ἀνατολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi inſigne mēdum irrepſerat ἀστρομύων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Sothis, alias Σὴθ.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas ſtellas, vnam in capite quæ Iſis vocatur, & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum lib. 1. Bibliothecæ, inter titulos Iſidis hic legitur.

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego ſum in aſtro canis refulgens.

Hæc doctè ſimul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo diſſentire cogor, ab homine erudito, quod eandem ſtellam neget appellari *Mæram*, & *Neæram* apud Hyginum reponat. Ego *Mææ* veriſſimam lectionem puto, & ex Nonno Dionyſiacωn ſcriptore comprobo; ſic enim lib. 5. ſcribit,

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Mæræ correctus.

Πυρώπιδος ἀστέρα Μαίρης.

Igneæ aſtrum Mæræ.

Vbi *Neææ* nomen conuenire non poteſt. Et certè Etymologia congruit, nam μαίρειν eſt lucere. Porrò de huius ſide-

ris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ιλιαδ. X.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ᾽ ἐστὶ, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil. Astronom. l. v.

Exoriturque canis, latratque canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatque incendia Solis.

Quod autem dicit in huius sideris exortu Ægyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de iis quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste, vt apparet ab Ægyptiis, manauit ad Græcos, qui cum sæpè iis diuinationibus abuterentur, minimè mirandum est perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια, καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέχεσθαι βίβλια γὰρ πάντα, id est, Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus mensium, & auspiciis Calendarum, admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

Σεληνοδρόμια, vulgò Almanachs vnde orta.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami, aut Salomonis, aut Pauli sæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum quintum, libri primi.

PLeraque sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei?* pro quo fœdâ imprimis notâ apud Censorinum legitur *annus diei*. Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicunt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. *annum Dei* trecentis & sexaginta quinq; diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilē & hic Solem, κατ᾽ ἐξοχὴν θεὸν nominari. Nō ob eam rationē quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosque primum nominarint θεούς, quia perpetuo cursu vi-

Annus diei apud Censorinū pro anno Dei, id est Solis.

ſu viderent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Ægyptios: deinde θεοσ nomen omnibus ſtellis voluentibus facit eſſe commune.

Cur Sol Deus κατ᾽ ἐξοχὴν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iſide & Oſiride: vbi notat ipſius Oſiridis per quem Solē intelligebant Natali, auditam fuiſſe vocem, quæ ſignificaret natum eſſe μέγαν θεὸν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipſius poſtea numinis honorem vſurpata eſt. Accedit quod Iſin & Oſirin Solem videlicet & Lunā ſupra cæteros omnes Deos colerent Ægyptij, eiſque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Pliſtonices Oſiridis ſiue Serapidis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo conflatum ſtupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autē omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, ſine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Caſtores τὼ Σιώ, & Ægyptij Oſirin τὸν θεόν. Iſin τὴν θεόν.

Oſiridis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo.

Iam quod grauioris eſt difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum dumtaxat cubitos complectebatur expreſſerunt, & eundem annum Τέταρτον quaſi quadrantem diceres, nominarunt. Obſeruo ex Cenſorino libro de die Natali duplicem Ægyptiorum annum fuiſſe, vnum quidem minorem trecentorum & ſexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno inſuper die intercalari addito, vt Horus definit, ſi non ex ciuili ratione, ſaltem ex arcana Sacerdotū obſeruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Ægyptios intercalandi conſuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & ſexaginta quinque diebus abſolutis, ſex præterea horæ ad curſum qui ex motu Solis definitur ſingulis annis adduntur. Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Ægyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod

Duplex annus Aegyptiorum.

erat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Censorini verbis colliges quæ ita se habent.

Ad Ægyptiorum verum annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικὸν, latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius sumitur cum primo die eius mensis quem vocant Ægyptij θὼθ caniculæ sidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis solos habet dies trecentos sexaginta quinque, sine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus est quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno millesimo, quadringentesimo sexagesimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à plerisque dicitur, & ab aliis ὁ θεοῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facilè est Hori symbolũ interpretari. Annum vertentem, hoc est ciuilem significantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέταρτον, quadrantem dicunt. Quorsum? nisi quia ciuilis annus est quarta pars anni magni? & præterea in vno quoque anno quarta diei pars redundat? quam rationem subintexit cùm dicit, Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno superuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NOn est hîc meum (quod præmonui) consilium, actum agere: quamobrem quæ de accipitre à Pierio sunt annotata lubẽs volensq; prætermitto. Tantum ea quæ aut ipse omisit, aut incertis auctoribus indicauit (quod sæpè facere solet) comemoro, & quæro imprimis cur ἡλίου εἴδωλον, Accipiter nominetur, curve in accipitris effigiẽ Sol

ſiue, Oſiris fuerit efformatus, & quorſum idem ales Apollini ſit peculiari ſuperſtitione dedicatus. Duas cauſas inuenio. Vaticiniorum & medicinæ ſcientiam. Quippe accipitrem poſt exceſſum è vita immortali ſpiritu vigere, & oracula petentibus reddere credebat gens fabuloſiſſima, vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuiſſe apud Ægyptios memorat Ælianus. Sed quod magis mirere Porphyrius in eo opere quod de abſtinendo ab animatis conſcripſit, refert aliquos eo dementiæ veniſſe, vt ſi quando augurandi ſcientiam auidè quærerent, præſagorum animalium, atque imprimis accipitrum fibras cruore adhuc ſtillantes deglutirent, quo Accipitris animam cum cruore haurirent; & ita ſe ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam ſpiritu incitatos credebant.

Accipitrum fabuloſa oracula.

Accipitrum inteſtina à falſis prophetis deuorata.

Quo ſpectat etiam vaniſſimi Kiranidis de ariolandi modo ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id eſt, in ſapphiro ſculpe accipitrem, & ſub pedibus eius xiphiam piſcem, deinde incluſam ſub eadem gemma herbæ xiphij radicem geſta in annulo. Hic enim annulus caſtus eſt, quem ſi habueris omnia tanquam ex oraculo cognoſces, quod ſi eandem gemmam in ſimulachro aliquo collocaris, de rebus quas ſcire volueris fundet oracula.*

Kiranidis fabuloſa commentationes & deliria.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum ſuperſtitioſæ gentis ſtatum, quæ cùm animam accipitris haurire ſe credebat, Dæmonem impuriſſimo pectore admittebat. Neque verò tantum accipitrem oraculorum ſcientia pollere crediderunt, ſed & ipſum ſacerdotum doctorem fecerunt. Narrat enim Diodorus delatum ab eo ſecundum Ægyptiorum fabulas ad ſacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continerentur. Eius verba ſunt libro primo Bibliothecæ pagina ex edit. H. S. SS. Τινὲς δὲ φασὶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. Addit idem author in huius rei monumentum Ægyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpureum, & accipitris pennam in ca-

Accipiter myſticum librum defert.

pite gestare, quod nobilitatis apud Ægyptios fuit monumentum.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus aciem perutilem, cuius Ætius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pappos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur, foliis laciniatis breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis iisque amaris. Hæc est Hieracia quæ hîc ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob caussas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit.

Hieracium herba quæ.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum VII. *lib.* I.

PRæter Hori rationem quæ ab Ægyptio nomine Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo vocabulo sacram hanc auem nominant animam cordatam significat) occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Ægyptiorum, sed & Græcorum, & Romanorum Philosophia statuit. Mitto infinitos locos, & laudatores huius sententiæ, vnum tantùm ex Fabio, declamatione decima placet ascribere, vbi agit de sepulchro excantato, & prohibitis adolescentis Manibus, ne in complexum Matris reuolarent, sic autem definit. *Animam flammei vigoris impetum, perennitatemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sidera volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque spiritum ducimus, nec interire, nec solui, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerem effregerit, & exonerata membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere sedes in astra.*

Anima flāmei vigoris impetus.

Anima leui igne lustrāda ex testimonio gētilium.

Igneas igitur non tantùm facit animas, ſed volucri ſiderum igne accenſas. Vnde Martianus Capella l. 1. ſeptem planetas in animam quaſi in ſobolem ſuam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιστικὸν, à Marte θυμητικὸν, à Mercurio ἑρμηνευτικὸν, à Venere ἐπιθυμητικὸν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole αἰσθητικόν. Hac eadem ratione freti igneam eſſe animorum naturam dixerunt, quod & ab aſtris igneis fluere, & in aſtra redire, imò quod magis mireris ſtellas poſt exceſſum è corpore fieri crederent quod annotauit Ariſtophanes, vnde & Horus 1.l. 2. ἀστέρα ſymbolum eſſe dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἄρρενος.

Martiani Capellæ de planetis in animam influentibus ſententia.

Hanc ſententiam ſpectauit Prudentius cùm dixit, *Oris opus, vigor igneolus*. Quæ cùm apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda ſunt: Eſt enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis habet eſſentiam, ſed aliquam dumtaxat ſimilitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus eſt libro de anima, cap. 9. qui eandem facit caloris aërei & lucidi, & Cæſarius iunior qui animam in vas aliquod ſphæricum clariſſima luce perfuſum deformat.

Tutius & prudentius loquutus eſt Philo cum libro ſecundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρείας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expreſſum beatæ naturæ ſimulachrum, decerptam à Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Philo quid cenſuerit de animo.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον. *Cor ſeptum animæ*, appoſitè ad eorum ſententiam dixit, qui animam in corde conſtituerunt, quamquam de ea re diuerſæ fuerunt ſententiæ. Marcus Varro ſingulas hominum animas in octo partes diſtribuit inter ſe proportione maximè diſſimiles: Quinque enim ſtatuit quibus ſentiunt homines, ſextam qua cogitant, ſeptimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quaſi in varias propagines diſcriminatã per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde ſtabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem

Cor quomodo ſeptum animæ.

Octo partes animæ ſecundum Varronem.

qui animæ facultates, per singulas corporis partes exprimunt. per στῆθος autem siue cor τὸν θυμὸν delineant.

Sic enim habet D. Dionysius libro de diuinis nominibus cap. IX. Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμόν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. Mentem scilicet respondere capiti, opinionem ceruici, pectori animum, cupiditatem ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, sed cùm mentis, rationis, & consilij communiter autores in corde collocant. Sic suum לבב Hebræi doctores accipiunt, & לב קונה possidens cor prouerbiorum 15. 32. idem est ac sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

D Dionysij pulchra obseruatio de comparatione animæ cum corpore.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scitè notauit Eusebius historiæ Ecclesiasticæ libro sexto, capite secundo in Leonide Origenis Patre, qui cùm in filio adolescentulo agnosceret θεάζουσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus denudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum consecrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapiũ Sardianum extat honorifica Proæresij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneã demiratiauditores, eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ, testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis, quam summus Ægyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Ælianus variæ historiæ libro XIV.

Sapphirus Veritatis.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quàm in pectore admirabiles illas gemmas rationalis insutas gestabat, quas dubiis temporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura ex Iosepho & Epiphanio dixi Sym-

bolorum Syntag. 2. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cùm Eurycles suos, & στερνομάντεις, è pectore quasi ex domicilio sapientiæ voces depromere curauit.

Eurycles iidem ac ἐν ἐγγαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam è corde veluti ex sua sede elicerent, per cordis cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit,

Sagaque punicea defixit numina Cera,

Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectanabus, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio Disquisit. magic. l. 1. c. 4.

Cur cornix in nuptiis inuocata, & quid sit ἐκ κορὶ Κορὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. l. 1.

SCopulus est hic locus ad quem multi offenderunt: Nil opus est omnium commemorare sententias. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congesserunt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed verbis adeo corruptis expresserunt, vt nihil minùs videantur quàm huius auctoris sententiam intellexisse. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil distortius. Pierius paulò liquidior sententiis, in hac tamen verborum interpretatione, quæ maximè desiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres obseruauit, nuptialibus festis* ἐκκορηκορώνη *clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auspicatißimo nominari solitam.* Tùm suspicatur mendum, & aliter apud Æschylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod affert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem accuratius inspiciamus, Tragœdia Æschyli quæ laudatur nō extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parũ in Hori mente inquirenda diligens.

ſcholiaſte conſectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. ſub finem explicans illud Poëtæ,

ἅλικες
Οἷα παρθένοι φιλῦσιν ἑταῖραι
Εσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Quid ſit apud Pindarum ὑποκουρίζεσθαι.

Coetaneæ vt Virgines ſociæ ſolent in veſpertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid ſit ὑποκουρίζεσθαι, reſpondet idem eſſe ac iuuenilius animi cauſſa, laſciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχὴν τε καὶ παίζειν. Alij cenſent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuiſſe ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόρους ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod ſponſum & ſponſam celebrarent.* Tertiam ſubinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. Σὺν κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis eſſe liquidum eſt. Hic proferuntur Æſchyli verba ex Tragœdia Danaïdum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κἄπειτα δ' εἶσι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Εως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νομοῖσι θέντων, σὺν κόροις τε καὶ κόραις.

Horum ſenſus eſt. *Deinde verò prodit lucidum ſolis iubar, Interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui ſtatuerunt* (hanc cantilenam) Σὺν κόροις τε καὶ κόραις. Hæc Æſchylus. nam quæ ſequuntur κἂν τῷ βίῳ ἀχορεῖ. ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Æſchyli, ſed ex alio capite ducta ſunt, & tam fœdè diſcerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci poſſit. Hadrianus Iunius vir eruditiſſimus longè ſagacius locum illum peruidit animaduerſorum lib. 1. c. 1. vbi Cælij Rhodigini quia hæc ipſa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Diſpeream* (inquit) *ſi ſe ipſus intellexerit, tãtum abeſt vt Hori ſententiam peruidiſſe illum putem.* Tum emẽdans contextum proculdubio deprauatum, legit ἐκκόρει κόρη κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo Cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod ſiniſter eſſet ſolitariæ Cornicis occurſus velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus ſatis apposité,

Iunius in hic Hori loco diſcutiẽdo accuratior.

poſitè, quæ prima quidem ſpecie, probabilitate ſenſum percellunt. Sed tamen accuratius ſpectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam primùm vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè eſt ſordibus purgare, ac emundare, & non niſi durius ſignificat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias poſt Hymenæum inuocaretur. nec dicas inuocatas fuiſſe duas cornices non ſingularem, Ælianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis ſcribit, non aliter quàm Horus ſingulari numero vſurpauit, cùm ait conſueuiſſe veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur conſtet inuocatam fuiſſe cornicem, non poteſt dici euerri & eliminari ſi quidem inuocare, & eliminare, planè repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, planè inuocatam potius quàm expulſam Cornicem ſignificat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ ſolitaria credebatur infauſta, ſed Κορώνην dixit nomen ſpeciei, non numeri, ab omni enim numero abſtrahit.

Iunij ſententia eleuatur.

Dicam ego quod ſentio, cùm verbum Κορεῖν frequentius ſaturare ſignificet, ita hæc Hori verba interpretanda exiſtimo, ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, *Exſatura ô puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles vt ominatas conſequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi Coroniſtæ hoc eſt Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant ſtipem, & prandium ad fores Patris familias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo æruſcatores illi precantur vt illuſtrem, & locupletem maritum nanciſcatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impenſe colat. Verſus autem Phœnicis ſunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt.

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici ex Phœnice antiquo auctore erutus.

Ω παῖ θύεραν ἄγκλινε· πλοῦτος ἤκουσε.

Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα.
Θεοὶ γένοιτο μετάπεμπτος ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα κ᾽ ὠνομαστὸν ἐξεύροι.
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.

O puella fores aperi. Plutus audiuit.
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij fiat multis procis expetita puella,
Et locupletem virum, & celebrem nanciscatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et Matri filiolam in genua deponat.

Cornix ærea in vrbe Coronæa.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & simul grauium auctorum, de Cornice in nuptiis inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia sanctis confirmant, quibus etiam addi potest, quod habet Pausanias in Messenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta, quàm licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuisse. Videre est quoque apud Festum huius superstitionis relicta Romanis vestigia. Nam erat (inquit) *Corniscarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur*. Cuius rei nulla commodior est ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix sit coniugalis amoris symbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina quoad viuit ad alterum marem, quod si mors diuortium fecerit, qui superstes est è coniugibus perpetuum sibi indicit celibatum.

Cornicæ Diuæ apud Festum.

Quomodo Scarabæus viri symbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impresso.

Ad Hieroglyphicum decimum.

POrphyrius in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς de abstinẽdo scilicet ab animatis copiosè scripsit, de Scarabæo tradit multa Horo planè consentientia. Illi (inquit)

cumulata sapientia, & diuinarum rerũ consuetudine quædam animalium magis quàm Homines à Diis intellexerunt amari, quæ Soli maximè consecrata putant, quia natura eorum sanguine & spiritu copiosissimo cõstet. Et post pauca Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Ægyptij summopere venerantur, animatam Solis effigiem esse putantes. Scarabæus autem omnis virilem sexum habet, & spermate in stercus infuso, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & mensem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Eusebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Appion famosus Grammaticus mundi cymbalum, suæ gentis in hac re ineptias satis robusta oratione potest excusare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum τὸν ἄνδρα significare, idem est ac si dixisset ἀνδράγαθον virum fortem & bellicosum, quia omnes Scarabæi mares nascuntur. Præclara est in eo argumento Æliani obseruatio libro decimo de animalibus, capite decimoquinto. Vbi annotat Ægyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita pręcipiebat, consueuisse in annulis gestare insculptam scarabęi effigiem, significante (inquit) per hoc symbolum legislatore, Δεῖν ἄρρενας εἶναι πάντας πάντη τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes esse masculos, qui pro patria pugnarent.* Itaque milites in sacramento non tantum quod ait Polybius pollicebantur se πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos se & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires.* Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant se *viros, & viros bonos*, quod licet ex Senecæ epistola 37. ad Lucilium coniicere vbi sumptis à re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promisisti virum bonũ, sacramento ligatus es.* Quòd si ignaui essent milites, non iam viri sed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bũduica Britannorum Regina apud Dionem Cassium, libro sexagesimo secundo Neronem Imperatorẽ mollitie plusquam muliebri dissolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα ἢ Δομιτίαν.

Pulchra Aeliani obseruatio de annulo militum Aegyptiorum.

Sacramentum militare.

Militũ Romanorum σφραγῖδες & notæ.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomen candenti plerumque ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφραγῖδα στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtomus homilia tertia in epiſtolam ſecundam ad Corinthios. Sed omnium rectiſſimè Christiani qui cùm longè aliam ſectentur militiam, iubentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem in memoriam ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς myſticus, vel piſcatoris in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim pręcipit Clemens Alexandrinus pædagogi lib. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειὰς, ἢ ἰχθὺς, ἢ ναῦς οὐρανοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσικὴ, κἂν ἁλιεύων τις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verùm in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne, candentibus notis venerandum nomen IESV, aut ſignum crucis curabant ſibi inuri, quòd eruditè notauit Procopius antiquus author ad illud Iſaiæ 44. *Iſte dicet Dei ſum*, Τὸ δὲ χειρὶ διὰ τὸ στίζειν ἴσως πολλοὺς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορείαν.

Chriſtiani quid iubentur ferre in annulis.

Mos piorũ inurẽdi ſibi ferro candenti in cute nomen IESV ex Procopio.

Ad ſummum quod habet de oculis ſcarabæorum & felium pro ſtatu Lunæ variantibus, id ipſum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Aſtræo annotauit, qui oculorum ſuorum incremento & decremento Lunæ deſignabat alternationes, quamobrem cùm in Aquitaniam veniſſet vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ viciſſitudines alternatim regnabant, fuit illis cariſſimus, quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba ſunt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσει τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔριδας τοὺς ἐκεῖσε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατίσταντο διάδοχοι, quod memini me notaſſe in ſymbolis, citatur autem à Photio biblioth. p. 358.

Antonij Diogenis lepida obſeruatio.

Porrò quod hîc ait de ſcarabæorum variis generibus, plenius hæc enumerantur à Plinio, libro vndecimo, cap. vigeſimo octauo, & cęteris locis vt lib. 30. c. 11. l. 29. cap. vlt.

Scarabæorum diuerſa genera.

vbi nominat Lucanos, Stercoratios, Κοπριόνας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas, Χρυσοζώσας Longipedes, Tauros.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hîc notandum videtur quod habet Ælianus de animalibus. Vulturem non modò Ægyptiis, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant: At verò fortium militum corpora deuoranda obiiciebant Vulturibus, fortunatos quippe eos dictitantes qui sacrialitis ventrem pro tumulo habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimulandos gloriæ aculeis militum animos institutum fuit, nam cùm multi propter eorum quæ macie ceciderant cadauerum statum, congressum præliorum reformidarent: Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totum in speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consilio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dæmonem quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascere credebant, instrata pelle vulturis stulta depinxit gentilitas. Reuera autem sæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamatione 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sidera diris agitare carminibus, tumulos bustaque scrutari, & amputatis cadaueribus ipsas in scelera armare manus.* Et Apuleius Milef. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur à lamiis, sed & bustis rogis reliquiæ quædam & cadauerum præsegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipso momē-*

Barcæorũ stratagema ad milites animãdos.

Eurymnus Dæmon uis ?

to choragij funebris, præpeti celeritate alienam sepulturam ante-uortunt.

Addit ad significationes Vultures vanus Kirandes hunc ad facundiam sermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficiorũ fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, candelabra ex vulturis tibiis sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim animaduerterent. Euax quoque auctor est lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri, contra noxios vsus præsentissimum remedium. Sed hæc ex Vanorum (opinor) Philosophia.

Candelabra ex vulturis tibiis.

Cæterùm quod Horus dixit, οὐρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Ægyptium esse vocabulum, sed ne Græcum quidem est hoc præsertim significat. Nam præter nomen Musæ proprium, οὐρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ cuius meminit Iulius Pollux Onomastici l. IX. c. VII. Ἡ δὲ οὐρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν· τοῖς δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία ϖρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans sese pilam in cœlum proiicit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero Odyss. θ. Horus igitur οὐρανίαν dixit pro cœlo ad imitationem alicuius verbi Ægyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non οὐρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit ἐρήμας δι' αἰθέρος.

Vrania ludus pilæ.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba, Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς. Quæ Pierius ita reddit. *Si drachmas duas ostendere voluissent. Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarum instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vni-*

Perplexi loci explicatio de drachmis quæ pro lineis irrepserant.

tas ipsa vna cum binario numeros omnes generat.

Hæc παραφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari, cùm tamen hîc de ea re nulla sit quæstio.

Ego sic existimo δραχμὰς pro γραμμαὶ in hunc locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drachmis sit sermo declarat quod statim sequitur, παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί. Apud Ægyptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hoc binario linearum, vnitatem significarent, hic nodus est; qui vt facilius soluatur, primùm statuendum quod ex Pythagora, Damascio, Synesio & cęteris notum est, Deum appellari Μονάδα, *Vnitatem*. Signum autem Dei, & magni mysterij, apud Ægyptios fuit duplex linea, quarũ altera alteri in perpendiculi modum ductæ substerneretur. Cuius rei cùm ab iis ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hęc diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quamobrem & per easdem lineas in crucis modum compositas quas ita reuerebantur, & *magnæ Vnitatis* hoc est Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent. Crucis sacrosanctum mysterium apud hanc gentem adumbratum graues auctores tradunt. Isidorus libro primo Origin. cap. 3. Ruffinus l. 11. c. 29. Socrates l. 5. c. 17. Sozom. l. 7. c. 15. Niceph. l. 21. c. 16. addúntque sub Theodosio Imperatore cùm Solo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hieroglyphicas compertas esse literas quæ Crucis præferrent formam.

Crucis signum apud Aegyptios dictum monadis hoc est Dei signum.

Quomodo sidus fati hieroglyphicum.

Ad Symbolum decimumtertium libri primi.

VETVS Aegyptiorum & Chaldęorum error, qui deinde longe manauit incrementis. Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρι-

Qui astra dixerunt fata.

κῆς οἰκονομίας συνίςαϑαι. Fatum ex siderum cursu, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscripserunt, vt Ptolomæus qui fatum definit caussarum connexionem quæ ex astrorum motibus vim & efficacitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat

Μοιρηδίοις πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

Fatales fatorum omnium Indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati*. Satyr. 7. v. 200. Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem,

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de pręparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota epistola 228. ad Harpocram Scholasticum. Clemens Alexandrinus Stromatum lib. 4. D. Augustinus de ciuitate Dei, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, & doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Ægyptiorum & cęterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem esse positam nec occidere, nec fornicari, nec furari, nec adorare simulachra: vnde in illa regione nullum templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienam quispiam sollicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille & cætera quæ fusiùs prosequitur ex quibus hanc ἀςρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Bracarense, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit.* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animas vel corporis membra dissipata*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Bracarensis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

dissipata credunt, & nominibus Patriarcharum ascripta dicunt, sicut Priscillianus dixit, Anathema sit. Obseruatione dignum est quod notauit Suidas Astrologos, Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quòd soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Ægyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stylo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Marcianus Capella *scribas Iouis* appellat, quòd eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. Συμμαχεῖ τοῖς ἀνθρώπων βουλεύμασι τε καὶ πράγμασι.

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. lib. 1.

VIdere est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidē pingit, *Regū insigne capite gestantem*, quàm sententiam secutus est quoque Pierius, hieroglyphicorum lib. 6. *Ad cynocephali, inquit, speciem addebāt, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatos Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen, & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regē spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaque re obtinet principatum: & est veluti aliorum principiū, atq; exemplar. Igitur hieroglyphi-

Blaconomion quid?

corũ scriptores prototypa imaginũ, & symbolorum quorũ primaria & vberior est significatio appellãt βασιλείοις. Vt enim rex viuus & spirãs longè præstãtior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nã quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχέτυπος, Cynocephalus verò sit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videar illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum XI. lib. I. cùm dixisset vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est, & quasi regula cæterorum vtitur eodem nomine βασιλεύς: sic enim habet, Καὶ τὸ τῶν Γυπῶν δὲ ὡς προεῖπον γένος θηλειῶν ἐστὶ γένος μόνον· δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι Γῦπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantùm complectitur. Quam ob causam & cuius fœminei sexus animanti Ægyptij vulturem vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologiis.

Ad Hieroglyphicum decimumsextum lib. I.

Ægyptiorum horologiis siue clepsydris sculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret; sed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείροντες. Interpretes sic reddunt, *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius craßitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo in clepsydris viuum animal statui, non effigiem ani-

malis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissionẽ aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa coniicere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt, *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere significat, existimo restituendum τρίπα vel τρύμα διείραντες. Errore librariorum fortè scriptum est κ, pro π, vt sæpe fit, & τρίχα positum pro τρίπα. hîc aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere se existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem est ac τρύμα, siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa liber Græcus qui sæpe citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cùm ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono, & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse τρίπα, & ita sententiam intelligendam, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel ad membrum & naturam quæ per caudam hic significatur, perforant, per foramen autem ferream fistulam seu canalem traiiciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, siue æreũ Epistonium aquæ defluentis emissio. διείρειν autem τρίπα rectè dicitur quasi insubulare, vel subula facere foramen. De ista clepsydræ fabricatione & foramine, sic scribit Aristophanis Scholiastes in vespis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον, ἐῶντες εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & sinebant fluere vsque ad foramen.* Et rursus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχον μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoque 3. Metamorphoseos formam eius attigit cum sic describit: *Hic rursus præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua populum sic adorat.* Porrò de vsu clepsydrarum in foro superuacaneum arbitror hîc pluribus inculcare, Lege ibidem. ἵνα

μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ, & latinè redde, ne verò latior sit machina. vbi interpres cum sua periphrasi sensum non assequitur, *Ne foramen illud acutè artificioséque confectum*. Non enim de foramine intelligendum, sed περὶ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horologio, & in modũ tubi fistulata, vel de vasculo in cynocephali formam artificiosè dolato. Cæterum de hac diuisione horarum ex cynocephali obseruatione mentionem fecit Victorinus in commentariis ad Rethoricos Ciceronis.

De Niliaco Incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

VAriæ sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellaniciј, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide apud Diodorum. Tres autem hic affert rationes, Prima ad Ægyptum aquarum genitricem, Secunda ad Oceanum, Tertia ad Imbres Æthiopiæ causam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro qui asserit. Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔπι δὲ κισσηρώδη τὴν φύσιν ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν πόταμον. hoc est, *Tota Aegyptus à flumine congesta est, & laxa naturâque pumicosa, rimas in se habet magnas, & continuas, per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æstate autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorsus asserit exstillantes terræ sudores tantum fluuij augmentum facere. Altera quæ est de Oceano, sacerdotes etiam aliquot Ægyptiorum assertores habuit qui Nilum ex Oceano terram circumfluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere idem Hi-

ſtoricus oſtendit. Tertia quæ ad Æthiopiæ imbres pertinet longè probabilior eſt, & hanc ſequutus eſt Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec ſatis robuſtè eandem refellit Brodeus vir alioqui eruditus Miſcellaneorum lib. 7. cap. 4. quod, vt ait, à veteribus ſcriptoribus perhibeatur rarò in Æthiopia pluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Æthiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cùm Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriã, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant. *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* quaſi vellet dicere hanc Ægyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire. Itaque cenſeo legendum, ἀφ᾽ οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ᾽ εὐχὴν ὁ πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idque non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλεῖθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantùm Ægyptiis, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quę Leonis partem aliquam exhibebãt, ſculptas etiam in altaris angulis Leonum ſpecies coniicit. eru-

Leonum effigies in templis.

ditiſſimus Villalpandus. Quin etiam magnum illud & tremendum altare vbi iuge ſacrificium Deo offerebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox eſt אֲרִיאֵל Ariel, ab ארי quod eſt Leo, & אֵל Deus quam Chaldæus paraphraſtes apud Iſayam 29. vertit *altare*.

Magnum altare Hebræorum cur Leo Dei dictũ.

Cuius rei cauſam reddunt Hebræi doctores, quod ſicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipſum altare perennibus flammis hoſtias abſumeret, vel quod Leo ſymbolum ſit diuinæ maieſtatis, ſiue ad ſpeciem illam oculos coniicias quæ omnibus animantibus terrorem iniicit, ſiue ad clementiam ſpectes, quâ vt omnium penè ſcriptis celebratur depreſſis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum eſt ex regia illa ſede Salomonis leunculis inſigni, quam Ioſephus antiquitatum Iudaïcarum libro octauo capite quinto nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῆ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Eoſdem Leonum rictus in fontibus ab Ægyptiis prudenti quadam ſacerdotum deſtinatione collocatos teſtatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προεστάται, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos canaleſque ſacrorum fontium ſolent iÿ qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari, quod ſol cùm in Leonis ſigno perſiſtit ſæpenumero in duplum aqua ipſius Nili excreſcit.* Traductum ab Ægyptiis in cæteras nationes non ſuperſtitionis, ſed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro ſecundo, epiſtola ſecunda ad Domitium, Piſcinam deſcribens, Leonũ rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piſcinam fluentum de ſupercilio montis elicitum, canabibuſque circumactis per exteriora natatoriæ littora curuatum ſex fiſtulæ prominentis Leonum ſimulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingreßis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in thronis regum.

In fontibus.

Addo poſtremò loco fuiſſe Leones ſepulchrorum, maximè verò fortium virorum inſignia. Siquidem Pauſanias in Bœoticis eorum Thebanorum ſepulchrum deſcribens, qui in acie aduerſus Philippum ceciderant, Προσιόντων (in-

Leones in ſepulchris & à quo primũ mos ille inuentus.

quit) δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπίσημα δ' ἔπεστιν αὐτῷ Λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolomæus Hephæstion qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτῷ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμέου λέοντος, ἐννεαδάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. Λέοντα δ' ἔστιν ἰδεῖν τῷ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλκῆς, ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφεστῶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem dumtaxat digitos habuisse, extaréque tumulum digiti auulsi. Leonem verò ex lapide Lacedemone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris lapideos statuere Leones.*

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NOn satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cùm amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum, siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossarium πέταλον laminam reddit. Mitto quæ de ligaturis λειψάνων, de indumentis infantum, de inauribus, de lectis, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Gretserus noster vir multæ eruditionis in commentariis de cruce. Hic quod Horus ad Ægyptiorum phylacteria pertinuisse dicit. Δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τοῦ

Phylacteria cur πέταλα.

ἄρσενος ἔσω βλέπουσαι, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœminæ extra aspiciens* plenius discutiendum est. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas quarum frequentissimus erat vsus in amuletis. Alij quippe signa gestabant genituræ suæ, seu (vt vno verbo dicimus) Horoscopa quibus se tota vita protegi ac fortunari credebãt. Notus in eo argumẽto famosus Octauij Cæsaris Capricornus nummis eius incisus, quem summam Astrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Augusto fuisset fortunatissimus. Alij illustrium asseruabant virorum effigies, vt Pythagorei Præceptoris sui Pythagoræ imaginẽ, & multi, Alexandri magni numismata, quos Diuus Chrysostomus homilia vigesima prima ad populum Antiochenũ meritò perstringit. Alij falsorum Deorum species magicis characteribus incisas. Tales erant imagunculæ quas Basilides hereticus sectatoribus suis instar amuletorum deferendas tradere solebat. Hic cũm trecentos & sexaginta quinque cœlos statueret, summum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ statuebat, cuius nomen numerum illum ccclxv. complectitur. Exstat apud Cardinalem Baronium tomo secundo, istorum amuletorum species, hominis nempè figura, portentosis vndique literis impressa.

Signa genituræ seu Horoscopa pro amuletis gestata.

Basilidis imagunculæ magicæ.

Nec dissimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, dirissima prorsus simulachra, & nefariis imbuta superstitionibus. Mactabant quippe puerum primigenium, cuius caput à corpore reuulsum sale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi spiritus nomine, & charactere signatam, mox odore & suffitu cereisque accensis venerabantur, & quamquam hoc secretis parietibus occultabatur scelus, nonnumquam tamen etiam occisorum infantium præsegmina, laminis & bracteis inclusa, superstitiosoque ritu excantata gestabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelsus lib. de Hyperphysicis morbis præcipit his verbis. *Fabricet medicus ceream imaginem ad similitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam*

Theraphim quæ ex Elia Thesbite.

Idola magica ad curationes morborum detestabili ritu vsurpata.

particulam similem affectu parti, idque indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam sanitatem ægro restitui posse. Ac tandem additis magicis precatiunculis ceream illam imaginem in ignem proijciat. At si fortè ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger. Vides lector detestabiles lusus dæmonis in humanam perniciem lasciuientis. Totam hanc nefandi ritus superstitionem damnat articulus Parisiensis qui est vigesimus primus. *Quod imagines*, inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas constellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ, aut etiam baptizatæ, exorcisatæ, aut consecratæ, aut potius execratæ secundum prædictas artes, & sub certis diebus habeant virtutes mirabiles quæ in libris huiusmodi superstitiosis recitantur, error est in fide, & philosophia naturali, & astronomia vera.*

Amuleta sanctorum.

Contra hæc ipsa Dæmonum περίαπτα sancti plerumque verbis & rebus sacris vsi sunt. Narrat enim Leontius Episcopus sanctum Simeonem solum mulieri magæ amuletum in tabula conscripsisse, quo gestato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera gestabant quædam pendula vascula admodum preciosa, quæ illæ בתי נפש *domum animæ*, appellabant. Sic religiosæ personæ oleum sanctæ crucis in vasculo, quod S. Spiridionē fecisse refert Surius tomo sexto, aut aliquid simile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & iisdem de collo suspensis sanctiores aliis videri volebant; Tum vero in illos qui ex suis capillis & vestibus aliis largiebantur quæ ad collum appenderent homil. 43. in Matthæum. vnde Canon. 36. Concilij Laodiceni error quoque in eo nonnullorum clericorum castigatur, qui imprudentius huiusmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum sacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

Arpedonaptæ apud Aegyptios qui?

CAue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti testimonio qui suam eruditionem intemperantius prædicans scribit. Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα. καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς κω με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Αρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonstratione lineis nemo me adhuc superauit, nec qui Aegyptiorum quidem vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas esse Ægyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum, & iidem qui apud Assyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταὶ, vt author est Lucianus in Macrobiis. Siquidem Ægyptiorum sacris, & doctrinis præfecti nunc ἱεροφόροι & ἱερόστολοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ φέροντες, ὥσπερ ἐν κίστῃ ἐς περιστέλλοντες. *Quòd sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent.* (Vt disertè notauit Plutarchus in Iside & Osiride) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantùm sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidã apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοί, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex iis Regi Ægyptiorum prædixisse, futurum Israëlitam virtute & gloria clarissimum, qui Ægyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Iidem etiam erant phylacteriorum scientissimi quorũ author peruetustus fertur Iachim in ea gente περιάπτων ἐς ἱερογραμματοιδῶν ἔμπειρος. At verò cùm Horus describat, ἱερογραμ-

Hierophori & Hierostoli qui?

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scribæ de Moyse vaticinium.

ματεία τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑλακτοῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηχθισμένον μηδενὶ χαριζόμενον. Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Ægyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant qua opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuãtes. Tum ex astrologia & sacrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. Πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δὲ δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea sceptrum commune cum Regibus habebant, quòd ad honorem agriculturæ sicut & Æthiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro l. 3. 145. 101. colligere. Et illi quidem primis temporibus Ægyptiorum sacerdotes hanc dignitatem obtinuerunt. Nam postquam sub Romanorum imperio Ægyptus esse cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex sacrificiis, in viles Chaldæos, haruspices, & aliptas degenerarunt, quòd licet ex Hadriani epistola apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopisco in Saturnino, statim à principio. Vbi præcautione opus est, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Christianos cum Isiacis sacerdotibus confundit, & iisdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Aegyptum quam mihi laudabas Seruiane charissime totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Christiani sunt, & deuoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè nisi velis hac ratione excusare, quòd de Apostatis loquatur, qui vt est in actis Epimachi Ægyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο, *tecto Christianismo impietatem simularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Christianæ pietatis simulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas sordes impiorum sacrifico-

Sacerdotũ priorum apud Aegyptios dignitas.

Sacerdotũ postremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Christianos.

rum natio deuenerit. Hoc ipsum plenius ostendit diuus Cyprianus vbi Senatorem à Christiana fide Apostatam, atque ad Serapidis & Isidis cultum nefariè abreptum insectatur, simul Ægyptios sacerdotes, in quorum collegium cooptatus fuerat, describit his verbis.

Cyprianus in Senatorē Apostatam à Christo ad Isin.

Namque sacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idque licere putant quod non licet, vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Laphatisque tenent extenso pollice lumbos
Et proprium mutant vulgato crimine sexum.
Cumque suos celebrant ritus his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quid sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici,
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntque cruorem.

Quæ illic Cyprianus de vestibus, & flagitiosissimis moribus prosequutus est, copiosè describit Apuleius l. 8. Metamorph. vbi nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *varijs coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis lineis: Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus differit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus in vsu fuisse declarat Herodotus lib. 2. vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum suppliciis frequenti diuerberatione sua sponte cæsos.

Entaphiastæ.

Proximi erãt sacerdotibus ἐνταφιασταὶ & ταριχευταὶ, qui cadauera maximè sacrorũ animalium curabant, quos vt ait Diodorus lib. 1. Πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρείας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτας ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt liberè ingrediun-*

tur. Tanta autem superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & insuper quinquaginta talenta à Ptolomæo fœneratum memoret Diodorus p. 76. l. 1. p. 2. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen, operæpretium est de hac re audire Clementem Alexandrinum, qui totam hanc sapientum, & sacerdotum Ægyptiorũ seriem disertissimè tradit Stromatum libro sexto p. 456. Primus, inquit, procedit is qui vulgo ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex symbolis Musicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Post cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος ὡρολόγιον τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoscopus gestans in manu horologium & palmam astrologiæ symbola.* Eum quatuor libros Mercurij de astrologia oportet semper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit,* inquit, *scriba sacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, adscribendum, & stylum iunceum quo scribunt.* Hunc oportet scire ea quæ vocantur Hieroglyphica, & mundi descriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium stellarum, Ægyptique chorographiam & Nili descriptionem, tum instrumentorum, ornamentorumque sacrorum, tum locorum consecratorum, mensuras præterea & quæcumque ad templa & res sacras attinent. Deinde sequitur, στολιστὴς ἔχων τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, stolistes seu ornator, qui iustitiæ cubitum & calicem ad libandum gestat. Is scit omnia quæ ad disciplinam & sacrificia primitias hymnos, preces, pompas denique & dies festos spectant. Post omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui spectabilem in sinu gestat hydriam, quem sequuntur qui emissos panes portant.* Is vt qui sit sacrorum præfectus ediscit libros decem qui vocantur sa-

Quis apud Aegyptios Sacerdotes Odus.

Quis horoscopus?

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

Quis stolistes.

Quis Propheta.

cerdotales, de Diis & legibus, & vniuersa sacerdotum disciplina.

Quis Pastophorus?

Meminit quoque eo loco παστοφόρων, qui sex Mercurij libros de medicina ediscunt, hoc est de anatomia, & morbis, instrumentisque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem esse ex ordine sacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi describens eum qui idola ostendit, παστοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuisse quemdam ædituum, de quo dico ad symbolum 39. lib. 1. in notis.

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui existimarunt omnes Ægyptiorum sacerdotes communiter vocari Prophetas, quod sensisse videtur Diogenes Laërtius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Ἀντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν M. Οὔλπιος Ἀπολλώνιος προφήτης, προφήτην, hîc dicit esse ἱερέα, abusus communi nomine proprij loco, nec satis ea discriminans quæ apud Ægyptios (vt doctissime ostendit Clemens) inter se distincta erant.

Grauis error de Idolorum sepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. libri primi.

AD hieroglyphicum 37. Γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum est in hoc loco, & puto restituendum ἀναπεπταμένα. Quàm enim ridiculum est hæc verba de Pollinctore accipere, & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & resecta quibus iusta facit simulachra contemplatur.* Et vbi Pollinctor iusta facit, hoc est sepelit simulachra? & simulachra in partes concisa esto Pollinctores funerarint sacra animalia priùs dissecta vnguentisque oblita, non tamen hoc simulachris aureis & marmoreis vnquam factũ legitur quod per se ineptũ est, hæc igitur verba de Cane intelligenda sunt, γυμνὰ καὶ ἀναπεπταμένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata spe-

ctat, quæ custodit Deorum simulachra. Nam κηδεύεσθαι nõ semper funerare, sed curare & seruare significat. Quod autem Canes custodiæ templorum & simulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentive ex iis abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes sacri apud Ægyptios collucebant furto subducerentur, ex Horo colligere licet & Æliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios designari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cætum apud Christianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον, dictum fuisse notat vir eruditus: non tamen euincit iis quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustiniani 59. Citat ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκητὰς, aliquot exequiis mortuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον, fuisse propriè quod funera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici potest vbi propria verbi significatio quæritur. Neque enim si Apelles sit pictor & orator, ideo pictorem definiens, dicam, *Pictor est Orator.*

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. lib. 1.

AD hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες, Interpres vertit *sacrum pallium gestantem*, perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, diuus Hieronymus in Isaiam pastoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus tẽpli, ex quo παστοφόρος ædit0uus est aliquis potius, quàm *sacrum pallium gestans*, quæ verba nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem lib. 3. cap. 4. Onomastici παστὸς dicitur, παρὰ τῇ εὐνῇ παραπέτασμα, velũ quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnum, παστὸς ἡ ἐκ παραπετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi

pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastoforium dicitur. Verùm hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidere παστοφόρος, vt constat ex eodem Clemente lib. 3. pædagogi est, ex sacerdotibus Ægyptiorum, & vt facilè intelligi potest, Æditumus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monstrare, Σεμνὸν δεδορκὼς, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur παστοφόρος, neque enim Deorum thalamos, & ædes portat, sed custodit, manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet πλαστοφόρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatũ. Ego legendum existimo παστόφρουρος, *templi custos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεται τὸ ἱερόν.

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret?

Ad Hieroglyphicum 41. lib. 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, Διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hisce elementis fit lustratio, non ita intelligendum est, quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationibus principatum tenuerunt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam

Aures igne signatæ, & frons candenti ferro à Iacobitis inusta.

prodierunt

prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod verò ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantùm ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιρραντήρια, Latinis aquiminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quò spectant illa Euripidis in Alcestide.

Πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
Πηγαῖον ὡς νομίζεται
Γε χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
Χαίτα τ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος.
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio sumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum est dissensio. Alij siquidem de Oryge; alij de coturnice intelligunt. Multùm refert vtrum de quadrupede, an de aue sermo sit, quòd tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodiit excusus anno 1599. nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abrasum videretur: Deinde reposuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in sententia fuit quoque Pierius libro vigesimo septimo, haud ita diligens in Hori mente perscrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio

excíderit, quæ vt alia omittam vel hoc vno argumento re-
felli quam facillimè potest, quòd id ipsum animal de quo
hic sermo est, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν
γῆν, *Anterioribus cruribus, siue pedibus terram effodere.* Quæso
cur anteriores hic pedes nominantur, nisi quia sunt & po-
steriores? at si anteriores sunt & posteriores, apparet animal
esse quadrupes, quòd in auem tam citò efformauit Pierius.
Deinde si auis est, & coturnix, quomodo huic tanquam e-
quo insidentes facit Reges? quòd absurdum est. Omninò
de Oryge totum symbolum intelligendum; primùm quia
id omnium penè codicum fides postulat, & ὄρτυγος nomen
vt apparet non nisi timidè in alienam sedem irrepsit. Secú-
dùm quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quo-
que comprobat Ælianus de animalibus. Neque enim tan-
tum Orygem dicit, Solem Orientem auersari, sed etiā ad-
uersus eius exortum aluum deiicere, quo fit vt Serapidis
cultores tam præposterum animal malè oderint. Benè igi-
tur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus ni-
hil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquam
ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν
ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare &
sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Mirum
sanè est, quòd hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quòd à ne-
mine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus
Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tāto-
pere demiratur; sed non minus mirandū quomodo vir tam
emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus vo-
lutatus, tam facilem locū suo nitori restituere non potuerit.
Itaque totum hunc locum (inquit) *corruptum existimarim, nec qua
ratione possit restitui succurrit, nisi fortè pro* τῶν πτηνῶν, *legimus
*τῶν θηρῶν. Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia
(fateor) erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum
in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo v-
nius, & admodum affines literulæ mutatione posse totam
hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν,
quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Gram-

maticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus quòd in Orygem ferum animal cadere non poteſt. Hic quiſquis ita obiecerit, ſatisfactũ ſibi abunde exiſtimet, ſi Orygem inter pecudes eſui aptas videat annumerari à Columella libro 9. cap. 1. vbi ſic ſcribit. *Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, nec minus Orygum ceruorũmque genera, & aprorum, modo lautitiis & voluptatibus Dominorum ſeruiũt, modo quæſtui ac reditibus.* Vnde etiam Iuuenalis ſatyr. 11. *Et getulus Oryx hebeti lautiſſima cœna Cæditur.* Eſt enim Oryx de genere caprearum ſylueſtriũ biſulcus, & vnicornis, vt ex Ariſtotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen libro ſecundo de venatione, non vnum dumtaxat cornu, ſed plura videtur illi tribuere dum canit, Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαί. Nunc quod reliquum eſt difficultatis expediamus. Διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὡς τινῶν γνωμόνων τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut gnomones quoſdam ortus rationem ac tempus accuratè certóque cognoſcebant.* Primùm malim καθίζειν actiuè ſumere, & de horoſcopo intelligere quem Reges iubent Orygem conſcendere, vt certiùs Solis ortum dignoſcat. Quòd autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ, *per medium ipſum*, ſubobſcurũ eſt, neſcio enim quid ſibi cogitatione pinxit Mercerus, quaſi per medium hoc animal cui inſident intuentes reges, ortus ſpeculentur. Hîc τὸ μέσον accipiendum eſt, pro re interiecta & interpoſita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διὰ μέσου αὐτοῦ, *hoc eſt ipſius interuentu, ipſo mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & ſic ὄρυξ hic διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propenſionis qua ſolis primas faces præuidet, tempora diſcernant horoſcopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, Διὸ δὲ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν. Sacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt. Viſa eſt interpreti ſuſpecta vox ἀσφράγιστος, & fortè

(inquit) legendum ἀσφάγιστος, ſed omnino retinenda ve-
tus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus lib. 2. p. 65. E.
H. S. vbi oſtendit vetitum eſſe ſacerdotibus ſub pœna ca-
pitis ne victimam aliquam immolent, quàm priùs ſigillari
annulo non ſignarint, ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ζημίη ἐπι-
κέεται. Horus hic Orygem ſolum excipit eam opinor ob
cauſſam, quòd quæ Deorum ſigillo eſſent impreſſa in Deo-
rum poſſeſſionem tranſcribi viderentur; at nefas erat Ory-
gem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, &
quaſi eiuſdem peculium facere.

Antiqua lectio defenſa.

Ad Hieroglyphicum ſecundum, libri ſecundi.

HOC hieroglyphicum vt breue, ita difficile eſt, Καὶ ἀετοῦ
νεοσσὸν ἀρρενογόνον, καὶ κυκλονιδὸν σημαίνει. Primum Merce-
rus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσόν. Ego veterem lectionē
retineo, cùm bis in Horo conſtanti veterum codicum fide
ita legatur. Non aduertit Mercerus quòd doctiores Gram-
matici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero eſt
hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accuſatiuis no-
minatiuorum loco abuſos. Sic Nicetas in Alexio Angelo,
θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ. τῷ βασιλεῖ δὲ τῷ δὲ καὶ τρίτη θυγα-
τέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretioſa* Græcus liber θυγα-
τέρα in nominandi caſu pro θυγάτηρ habet. ἀρρενογόνος autem
non tantùm maſculus eſt, ſed mares generans. Vox κυκλον-
ιδὸς omnino deprauata eſt, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, &
interpretatur *orbiculatum*, ſed quis tales ſenſus probare poſ-
ſit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid ſignificet*. Vide num
legendum ſit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς eſt calli ſpeciem habens, &
per metaphoram robuſtus: ſic autem Aquilæ pullus in-
nuet maſculum, fortem, & robuſtum, qui ex diuturno la-
bore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter
hanc cicatricem obducamus.

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus sint perperam ab interprete positi.

Ad Hieroglyphicum 3. lib. 2.

HOC Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι. *Gemini pedes simul compacti & progredientes, solis cursum cum in solstitio est hiberno significant*, variæ sunt lectiones. Et primum quidem Manuscriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius Hieroglyphicon l. 27. non est admodum pugnax quo minus duo Polypi ad hibernum solstitiũ denotandum simul colligati exprimantur. *Impressorum*, inquit, *codicum lectio quæ est δύο πόδες, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est si pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis.* Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem significandum vnquam vsurparit, quamquam vt nihil est in istis symbolis tam alienum quod non aliquo cultu orationis, & rationis specie splendescat, posset illud fortasse dici, Polypum rectè Solis in hiberno solstitio tarditatem significare, quod sit vt ait Ouidius,

> ——— *crinali corpore segnis.*

Vel vt canit Oppianus,

> Παντοίας στροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
> Τεχνάζων.

Verùm quid opus esset geminos Polypos ad hoc symbolum pingere, & si sua natura tardi sunt, cur vincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες, legatur δύο πολλοῦ πόδες, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo libro primo, Hieroglyphico trigesimo secundo. Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hiberno tardè progredientem signifi-

candum quàm Hori siue Apollinis statuam, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progredientur? Difficilius quidem, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastulariis qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quam ob rem puto legitimam esse lectionem. Δύο πολλοὶ πόδες συνειργόμενοι, pro συνηγμένοι καὶ βεβηκότες.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. lib. 2.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius Hieroglyph. l. 29. & multum quidẽ laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur.* Hæc, inquam, rem acrius perpendenti nõ satisfaciunt. Primùm nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν vt constat sæpè vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia verè vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Χιλοὶ ὅτε χλοάουσι νέον δ' ἀπεχεύατο ποίην.
Pabula vbi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχεύατο, pro ἀπεχεύαντο per enallagen. Aliter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullũ animal execrabilius, nam Patrem interficit & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proiicere, vnde & vulnus accipit. Ex sanie verò vulneris defluente alium gigni, qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Ægyptius qui citatur à Tteztze, neque Philostratus & Herodotus: aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidius & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus, sed melius Lactantius de cineribus & reliquiis patris accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIEROGLYPHICA OBSERVATIONES.

Quorſum in templis Ægyptiorum rotæ?

Ad Clementis Alexandrini, lib. 5.

DIONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum conuerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant. Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici coniicio. Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcitè & ad illa Ægyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari*, quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat ϛεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, qui cingit cœlum*. Et præclarè quoque notatum eſt ab Iamblycho libro de myſteriis, Ægyptios ſolitos fuiſſe, Deum mundi Principem in loto arbore aquatica cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere: ex quo ſignificaretur circularis actio mentis in ſe vndique remeans. Quæ opinio adeo ſuperſtioſos animos oppreſſerat, vt in ſacris, ambitus & circuitiones frequentius vſurparent, vnde exſtat illud in ſymbolis Pythagoræ προσκυνεῖν περιφερόμενος, quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Ægyptiarum expreſſum à Pythagora memorat, rationémqne ſubintexit, hanc in ſacris circuitionem ad ſimi-

Deus mens in igne circulari ſecundũ Democritum.

similitudinem orbium cœlestium fieri pronuncians. Λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quòd *rotundum & volubilem Deum* Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandum, ex cruore ipsius hostiæ quæ Diis immolabatur circulum in ara delineabant, dicebantúrque id temporis πλειοῦσθαι, hoc est sacrificium consummare, cùm orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis cum Psal. 11. dixit, *Impios in circuitu ambulare*, & si vulgo explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundũ Remigium, Improbos semper in περιφερείᾳ incedere, neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus). Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset.

Conuersiones & circuli in sacris.

Alia ratio huius consuetudinis, quàm Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercle similiter Aegyptiis rotis inuoluit, & significat hæc figuræ mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldani viri sapientis, apud Cedrenũ ad Regem Francorum oratio, cuius memini symbolorum libro primo Synt. 2. Hic cum rotæ conuersionem è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrime defixis diu cõtemplatus fuisset, ex diuturno mœrore in solutiorem risum effusus est, cuius rei caussam sciscitanti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα. ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθος. *Hanc ego incertæ inconstantisque hominum felicitatis imaginem sentiens, risi cum quòd in mentem mihi veniret quàm instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiam fieri posse iudicans, vt quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium.*

Georgius Cedrenus in compendio, p. 475. edit. Basil.

Soldani dictum notabile ad Regem Francorum.

Ixionij amici, qui?

Adde ad idem symbolum *Ixionios amicos*, aulicos ſcilicet illos & paraſitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariam alligatos ſub aquas mittebat, rurſuſque in ſummum reuoluebat: cuius ludi quem tam ſæpè aulici in hoc rerum humanarum æſtu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in ſymbolis explico plenius.

Tertiam demum rationem nobis ſubiicere videtur Anacreon Poëta, ſed ſobrius, vbi rotam imaginem eſſe dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίοτος κυλισθεὶς,
Ολίγη δὲ κεισόμεθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis iacebimúſque
Cinis, oſsibus ſolutis.

Cum quo facit Perſius Satyr. 5.
Nam quamuis prope te, quamuis temone ſub vno
Vertentem ſeſe, fruſtra ſectabere canthum,
Cùm rota poſterior curras, & in axe ſecundo.

Vbi non tantùm vitæ volubilitatem, ſed & irremeabiles temporum lapſus deſignat, & oſtendit quàm arduum ſit deſidioſis diei præſenti manum iniicere.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum, ſignificarent?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

Symmachi error in loco Ezechielis.

SYmmachus ad illum locum Ezechielis, c. 8. *Et ecce applicant ramum ad nares ſuas*, innuit hic deriſionem ſignificari fœdo raucóque narium ſonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ᾆσμα. διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta ramorum mentione, qua in ſenten-

tia ſunt Septuaginta, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem anſam interpretationis daret ramorum ſimul, & deriſionis meminit his verbis, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipſi porrigunt ramum tanquã deridẽtes. Ratio ambiguitatis fuit vox הַזְּמוֹרָה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus & ſonum, & ramum ſignificat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit, ſed in eo errat quod geſtationem illam ramorum ſignum deriſionis interpretetur, cùm potius venerationis ſit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in ſuperſtitioſis gentilium ritibus, ad cultum falſorum Deorum fuiſſe prælatos vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupreſſum, Iſidi abrotonum? Certè apud Athenienſes feſtus erat dies ramorum nomine inſignis, quo in honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quaſi μόσχοι, hoc eſt tenues rami maximè vitis. Ex quo ὀσχοφορίας celebritate nomen, & ὀσχοφόροι, ſeu ramiferi appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum miniſtri qui acceptos vitis ramuſculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirrhadis ædem deferebant, vt diſertè teſtatur Scholiaſtes Nicandri, Ὠσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνησι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλάς, οἳ λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς Σκιρράδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quòd autem Deos venerantes & manum, & ramum (ſi tunc tenerent) ſecundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectè vertit, *& applicabant ramum ad nares ſuas in ſignum*, ſcilicet adorationis quam Soli præſtabant.

Hazmorach ramus & ſonus.

Oſchophori.

Hunc certè honorem Deo debitum ſacrorum ſimius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vſos fuiſſe in feſtiuitate tabernaculorum produnt ſacræ literæ, & diſertè teſtatur Ioſephus antiquit. l. 3. vbi ſcribit Iudæos ſolitos victimas Deo incendere, & ſimul pro gratiarum actione ſacrificare, manibus interim geſtantes ramos myrti, & palmæ ex quibus mala Perſcæ dependebãt. Eius verba ſunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς Περ-

Iudæi cur vſi malis Perſeæ arboris.

σέας προσόντος. Nota consulto mala Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarent cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Persea frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem deformatos.

Idem postea ramorum honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorum Æthiopicon lib. 10. ab Hydaspe rege præmittuntur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipsius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ καταστέψαντες, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Coronæ ex Loto.

Itaque si quem insigni populi fauore honestatum omniumque celeberrimo plausu & lætitia exceptum significare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia non solum ramos illos exhibebant, sed præterea folia, & flores in bene meritos spargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo libro de legatione ad Caium, Agrippam dicit fuisse, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid sit ἀνθοβολία.

Nec hoc tantum fauoris signo contenti, etiam ramos maximè palmarum ad fores insignium virorum affigere soliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè antiquorum ritu tot suppetunt testimonia vt nihil sit opus inculcare pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanquam verus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta,

Palmæ ad Rhetorum fores affixæ.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreásque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clarissimam rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, disco ex Porphyrio. Οἱ πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβανωτὸν, οὔτ' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷον τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κα-

Porphyrij obseruatio de primis sacrificiis. Theod. orat. 7. de sacrificiis.

τέχνιον. Antiqui, inquit, neque tus, neque aliam victimam offerebant, ſed folia, veluti primam pubeſcentis naturæ lanuginem manibus decerptam Diis adurebant, quo ſigno Deum creatorem teſtabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adoleſcerent.

Nec mirum igitur ſi hoc genus officij Chriſto exhibitum qui σοφία κοσμοτεχνίτης nominatur à Syneſio. Eſt porrò dignum obſeruatione, hanc Ceremoniam quàm anniuerſaria religione Eccleſia veneratur, apud Græcos fuiſſe percelebrem, Dominicamque ipſam palmarum quam nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον, quod βάϊς quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, ſit Palmæ ramus, vnde & βάϊα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha diſtribuebantur ea ſcilicet ſeptimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων. Hoc diſertè teſtatur Balſamon de Incenſ. Patriarchæ, die Catecheſ. Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων περιωπὴν, καὶ τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσέμνυν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelſam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumſpectionem, & Patriarcharum magnificentiam, cum reliquis auguſtam faciebant & annuæ erogationes, & donorum quæ* βάϊα *nominantur munifica largitio.* Et Imperator quidem palatinis ſuis, Patriarcha clericis diſtribuebat, quem ritum quoque fuſius deſcribit Luitprandus Rerum Europ. l.3.c.5. In ea quæ eſt ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quam in diuerſis conſtitutis officiis, numiſmatum aureorum erogationem, provt cuiuſque meretur officium Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, inquit, appoſita decem cubitorum longitudinis at quatuor latitudinis menſa, quæ numiſmata loculis congregata, provt cuique dabatur, numeris extrinſecus in loculis ſcriptis retinebat. Ingrediebantur denique ad Imperatorem non confuſè, ſed ordinatim ſecundum vocantis vocem, quæ ſcripta virorum nomina ſecundum officij dignitatem recitabat. Quorum primus vocatus eſt Rector domus, cui non in manibus ſed in humeris poſita

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos?

Dona & Largitiones Imperatorũ dictæ βάϊα, hoc eſt Rami palmarum & earum ritus.

ſunt numiſmata cum ſcaramangis (genus eſt veſtis) quatuor. Poſt quem ὁ Domeſticotos Aſcalonas & ὁ Delongariſtis ploas (doctè Meurſius emendat, δομεστικὸς τῶν σχολῶν, & δρουγγάρεις τῆς πλοΐας, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) ſunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat numiſmata, & ſcaramanga ſuſcipiẽtes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, ſed adiuuantibus aliis poſt ſe cum labore traxerunt. Poſt hos admiſſæ ſunt Magiſtri numero XXIV. quibus erogatæ ſunt numiſmatum aureorum libræ, vnicuiq; ſecũdum eumdem numerum viginti quatuor cum ſcaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos pone eſt ſequutus, & duodecim numiſmatum libris cum ſcaramanga vna donatus. Turba poſt hos immenſa vocatur, Protoſpathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille quod, quia ritus eſt præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cęteras porrò diſtribuendorum ramorum rationes rectè exſequitur Clemens Alexandrinus quę maximè ſpectant illud Homericum.

Οἵη τῶν φύλλων γενεὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expreſſum quoque fuiſſe cremationis & ſepulturæ ſymbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι, antiquis Ægyptiorum moribus congruere non poteſt, ſed Græcorum. Ægyptij enim cremationem deteſtabantur, quod ignem exiſtimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα καθεσθίον. belluam animatam omnia deuorantem, vt conſtat ex Herodoti libro tertio.

FINIS.

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΤΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini [illegible]

ΚΩΜΑΣΤΑΣ ab Ægyptiis nominatos [illegible] Clemens Alexandrinus [illegible] Ægyptium esse, sed ab Ægyptiis [illegible] usurpatum. [illegible] est [illegible] tum [illegible] Zonaras, vel [illegible], quæ voce [illegible]. Erant igitur [illegible] comus & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum [illegible], de quibus intelligenda [illegible] Synodus Trullana [illegible] Trullo [illegible] in Constantinopol[illegible] [illegible] nominatos [illegible] [illegible] Vox autem [illegible] Kalendas, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martii, & saltationes muliebres [illegible] in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis [illegible], per accubita intelligit hic lectos tricliniares. [illegible] vox exponitur in pandectis Canonum Græcorum. Vel certè quod probabilius est [illegible]

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

ΚΩΜΑΣΙΑΣ ab Ægyptiis nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen existimare nomen κωμασίας Ægyptium esse, sed ab Ægyptiis græcanicis vsurpatum. deriuatur enim vt satis liquet ἀπὸ τοῦ κωμάζειν quod est τὸ μετὰ αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc est cum musica & saltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus significatur. Erant igitur κωμασίαι conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obseruabant, de quibus intelligenda sexta Synodus Trullana dicta à Trullo, fastigio concamerato in Constantini Regia, quod aliter secretarium palatii nominatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτὰ, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυειν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔπι μὲν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων θεῶν. vbi inter cætera audis vetari Kalendas, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martii, & saltationes muliercularum in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum. Vel certè quod probabilius est κωμασίαι, hic

Βοτὰ, ἑορτὴ ἡ τελουμένη χάειν πανός.

Balsamon in commentariis.

Miror cur docti Viri reddiderint (Vota.)

sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius Metamorphoseos lib. XI. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur. Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiãtes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæq. modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum fauore solers poëta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamẽta votorum. ibant & dicati magno Serapidi tibicines, qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarẽ templi deique modulum frequentabant & pleriq. qui facilem sacris viam dari prædicabant. & cæt. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clemens Alexandrinus, Deorum Ægyptiorum simulachra, & quidem à personis lectissimis. Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium suscepisse Commodum Imperatorem: *Sacra Isidis coluit, vt & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Commodo. Ælius Spartianus in Pescennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphany Symbol. XXIII.

CHARADRIVM hic pro Ictero à S. Epiphanio vsurpatum nonnulli esse voluerunt, quod Ictericis facere

medicinam dicatur. Verum minime vacillasse memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, si modo hæc inter se fuissent distincta, testantur veterum testimonia, quæ hanc ipsam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus Æthiopic. lib. 3.
Ο Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται· καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τῷ ὀρνέῳ προσβλέποι, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν· οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενον ἕλκειν καὶ μεταστᾷν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος, Charadrius Ictericis medetur, & si Ictericus eum intueatur, refugit ille, & auersatur, oculis conuiuens, non propter inuidiam remedii (vt quidam putant) sed quia contagione se affici sentit, transeunte in ipsum per obtutum alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philes asserunt, & Plutarchus Symp. l. v. quæst. 7. vbi loquitur de Ictericis ἐμβλέποντες τῷ χαραδρίῳ θεραπεύονται.

Addit Suidas ideo mercatores qui hanc auem vendunt consulto occultare ante pretium persolutum, ne gratis, mercantibus Ictericis medeatur, vnde Hipponax Poëta lusit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνᾷς, *Charadrium vendis*.

Restat vt videamus an Charadrius idem sit cum Ictero, & difficultatem quidem facessit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Physiologo hunc Charadrium totum album esse, absque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, quæ quomodo Ictero conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Et si Icterum quem Latini Galgulum vocant separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidum esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

Sed & Gesnerus in descriptione Charadrii pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis: iisdemque partibus ex lu-

teo ſubruffis, niſi quod colli pars poſterior magis ad fuſcum tendit.

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadrium pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὀρνέου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quibus refellas Phyſiologum, niſi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis auruginem, Nam Euſtathius ad Homerum λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, ſed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari exiſtimant, quanquam ab aliis diſtingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCIPIVNT AENIGMATA

SYMPOSII POETÆ.

HÆC quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic tè deliro magistro.
Annua Saturni dum tempora festa redirent
Perpetuo semper nobis solemnia ludo
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ
Deliras inter vetulas, puerosque loquaces,
Cum streperet latè madidæ facundia linguæ.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti
Nescio quas paßim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicißim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector. quid non capit ebria musa?

I. GRAPHIVM.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinque manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. ARVNDO.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum linguæ digitis signata magistris.

III. ANNVLVS CVM GEMMA.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi,
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. CLAVVS.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed cludo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruor ab ipso.

V. CATENA.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. TEGVLA.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. FVMVS.

Sunt mihi, sunt lacrymæ, sed non est causa doloris.
Est iter ad cœlum, sed me grauis impedit aër.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. NEBVLA.

Nox ego ſum facie, ſed non ſum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant ſtellæ lucem, nec Cynthia lumen.

IX. PLVVIA.

Ex alto venio, longa delapſa ruina,
De cælo cecidi medias tranſmiſſa per auras.
Sed ſinus excepit, qui me ſimul ipſe recepit.

X. GLACIES.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nunc rigidi cæli duris connexa catenis.
Nec calcata pati poſſum, nec nuda teneri.

XI. FLVMEN ET PISCIS.

Eſt domus in terris, clara quæ voce reſultat,
Ipſa domus reſonat, tacitus ſed non ſonat hoſpes:
Ambo tamen currunt, hoſpes ſimul, & domus vna.

XII. NIX.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapſus
Sole madens, æſtate fluens, in frigore ſiccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. NAVIS.

Longa feror velox formoſæ filia ſiluæ
Innumeris pariter comitum ſtipata cateruis,
Curro vias multas veſtigia nulla relinquens.

XIV. PVLLVS IN OVO.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram, nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. VIPERA.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. TINEA.

Littera me pauit, nec quid sit littera noui.
In libris vixi, nec sum studiosior inde.
Exedi musas, nec adhuc tamen ipsa profeci.

XVII. ARANEA.

Pallas me docuit texendi nosse laborem,
Nec pepli radios poscunt, nec licia telæ.
Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. COCLEA.

Porto domum mecum, semper migrare parata,
Mutatoque solo non sum miserabilis exul,
Sed mihi conchylium de cælo nascitur ipso.

XIX. RANA.

Rauca sonans ego sum media vocalis in vnda,
Sed vox laude sonat, qua se quoque laudet & ipsa.
Cumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

XX. Testudo.

Tarda gradu lento, ſpecioſo prædita dorſo,
Docta quidem ſtudio, ſed ſæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ ſic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cœca mihi facies atris obſcura tenebris,
Nox eſt ipſe dies, nec ſol mihi cernitur vllus.
Malo tegi terra, ſic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida ſum vitæ, ſed non ſum pigra labore,
Ipſa ferens humeris ſecure præmia brumæ
Nec gero magna ſimul, ſed congero multa viciſsim.

XXIII. Musca.

Improba ſum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æſtate reuertor
Sed cito ſubmoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hoſpes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,
Non gratus Cereri, non paruam ſumo ſaginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus eſt, ſed ianua ſemper aperta,
Exiguo ſumptu furtiua viuo ſagina,
Quod mihi nomen ineſt, Romæ quoque conſul habebat.

XXVI. Grus.

Littera ſum cœli penna per ſcripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri diſcrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non ſit longior hoſtis.

XXVII. CORNICVLA.

Viuo nouem vitas, si non me Græcia fallit,
Atraque sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. VESPERTILIO.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris nec me committo diebus.

XXIX. ERICIVS.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis.

XXX. PISCATOR ET PISCICVLI.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum,
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses.
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. PHOENIX.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci.
Sed prius est fatum, læta quam lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. TAVRVS.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum, sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXIII. LVPVS.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes
Sanguineas prædas quærens, victusque cruentos,
Multa cum rabie vocem quoque tollere possum.

XXXIV. VVLPES.

Exiguum corpus, ſed cor mihi corpore maius,
Sum verſuta dolis, arguto callida ſenſu,
Et fera ſum ſapiens, ſapiens fera ſi qua vocatur.

XXXV. CAPRA.

Alma Iouis nutrix, longo veſtita capillo,
Culmina difficili peragrans ſuper ardua greſſu,
Cuſtodi pecorum tremula reſpondeo lingua.

XXXVI. PORCVS.

Setigeræ matris fœcunda natus in aluo
De ſuper ex alto virides expecto ſaginas,
Nomine numen habens, ſi littera prima periret.

XXXVII. MVLA.

Diſsimilis patri, matris diuerſa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex aliis naſcor, nec quiſquam naſcitur ex me.

XXXVIII. TIGRIS.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iuncta que ſum vento, vento velocior ipſo.
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. CENTAVRVS.

Quattuor inſignis pedibus, manibuſque duabus,
Diſsimilis mihi ſum, quia ſum non vnus, & vnus.
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. PAPAVER.

Grande mihi caput eſt, intus ſunt membra minuta.
Pes vnus ſolus, ſed Pes longiſsimus vnus.
Et me ſomnus amat, proprio nec dormio ſomno.

XLI. MALVA.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Nec duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. BETA.

Tota vocor græce, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam,
In terris nascor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. CVCVRBITA.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendeo nascor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. CEPE.

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam,
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. ROSA.

Purpura sum terræ pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si poßim viuere fato.

XLVI. LILIVM.

Magna quidem non sum, sed inest mihi maxima virtus,
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. THVS.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoque fatigor,
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. MYRRHA.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, ſed nunc ex arbore naſcor.
Lætus honor frondis, triſtis ſed imago doloris.

XLIX. EBVR.

Dens ego ſum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa receßi.
Nec remanent vires, ſed formæ gratia manſit.

L. FOENVM.

Herba fui quondam viridi de gramine terræ,
Sed calybis duro mollis præciſa metallo
Mole premor propria, tecto concluſa ſub alto.

LI. MOLA.

Ambo ſumus lapides, vna ſumus ambo iacentes,
Quam piger eſt vnus, tantum non eſt piger alter,
Hic manet immotus, non deſinit ille moueri.

LII. FARINA.

Inter ſaxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis conliſa medullis,
Et nunc forma mihi minor eſt, ſed copia maior.

LIII. VITIS.

Nolo thoro iungi, quamuis placet eſſe maritam:
Nolo virum thalamo, per me mea nata propago eſt.
Nolo ſepulchra pati, ſcio me ſubmergere terræ.

LIV. HAMVS.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci
Fallaces eſcas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto ſaginam.

LV. Acvs.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata, reuulsa,
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII. Clavvs caligaris.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo,
Vertice tango solum, capitis vestigia signo,
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillvs.

Findere me nulli possunt, præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus.
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non sum cincta comis, & non sum compta capillis,
Intus enim crines mihi sunt, quos non videt vllus.
Meque manus mittunt, manibusque remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris sum toto corpore plena.
Frondicomam sobolem morsu depascor acuto,
Mando tamen frustra, quia respuo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis, stat in alto gurgite silua,
Et manet in medijs vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præstat.

LXII. SPONGIA.

Ipſa grauis non ſum, ſed aquæ mihi pondus inhæſit,
Viſcera nota tamen patulis diffuſa cauernis,
Intus lympha latet, ſed non ſe ſponte profundit.

LXIII. TRIDENS.

Tres mihi ſunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens eſt, & ſolus in imo.
Meque tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. SAGITTA.

Septa graui ferro, leuibus circundata pennis,
Aëra per medium volucri contendo meatu.
Miſſaque diſcedens, nullo mittente reuertor.

LXV. FLAGELLVM.

De pecudis dorſo pecudes ego terreo cunctas,
Obſequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, ſed contra nolo nocere.

LXVI. LATERNA.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini ſiceris inſtar.
Noctibus in mediis faciem non perdo dierum.

LXVII. SPECVLAR.

Perſpicior penitus nec luminis arceo viſus,
Tranſmittent oculos intra mea membra meantes,
Nec me tranſit hiems, ſed ſol tamen emicat in me.

LXVIII. SPECVLVM.

Nulla mihi certa eſt, nulla eſt peregrina figura,
Fulgor ineſt intus radianti luce coruſcus,
Qui nihil oſtendit, niſi ſi quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex ſum quoque dura tacendi,
Vis auidæ linguæ finis, ſine fine loquendi.
Ipſa fluens dum verba fluunt, vt lingua quieſcat.

LXX. Pvtevs.

Merſa procul terris in ceſpite lympha profundo,
Non niſi perfoßis poſſum procedere riuis,
Labor & ad ſuperos alieno ducta labore.

LXXI. Tvbvs.

Truncum terra tegit, latitant in ceſpite lymphæ,
Alueus eſt modicus, qui ripas non habet vllas,
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum ſpiritus exit,
Nam redit aßidue, quamuis & ſæpe recedat.
Nunc mihi magna meæ eſt animæ, nunc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego ſum crudelior hoſpes in vnda,
Adfinis terræ, ſed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euaſi flammas, ignis tormenta refugi,
Ipſa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, mediis incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper ineſt intus, ſed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, ſed ſolos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quattuor æquales currunt ex arte ſorores.
Sic quaſi certantes cum ſit labor omnibus vnus,
Et prope ſunt pariter, nec ſe contingere poſſunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos ſumus ad cœlum quæ ſcandimus alta petentes
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt ſimul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta ſolo plano, manibus compreſſa duabus,
Ducor vbique ſequens, & me quoque iuncta ſequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

AEre rigens curuo, patulo componor in orbe
Mobilis eſt intus linguæ crepitantis imago.
Non reſonat poſitus, motus quoque ſæpe reſultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus eſt vnus, tres commiſcentur in vno.
Quiſque bonus per ſe, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil eſt, nihil eſt extrinſecus auctum.
Quod fuerat non eſt, cœpit quod non erat, eſſe.
Nec tamen inueni quidquid prius eſſe reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura ſororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. PERNA.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi ſoror eſt, plures licet eſſe putentur.
De fumo facies, ſapientia de mare nata eſt.

LXXXIV. MALLEVS.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires,
Sed capitis pugna nulli certare recuſo.
Grande mihi caput eſt, totum quoque corpus in illo.

LXXXV. PISTILLVS.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,
Vna mihi ceruix, capitum ſed forma duorum.
Pro pedibus caput eſt: nam cetera corpora non ſunt.

LXXXVI. STRIGILIS.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falſis auri mentita colorem,
Dedita ſudori, modico ſuccumbo labori.

LXXXVII. BALNEVM.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Eſt calor in medio magnus, quem nemo veretur.
Non eſt nuda domus, ſed nudus conuenit hoſpes.

LXXXVIII. TESSERA.

Dedita ſum ſemper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine caſus.
Non ego mœſta malis, non rebus læta ſecundis.

LXXXIX. PECVNIA.

Terra fui primo latebris abſcondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenque dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. MVLIER GEMINOS PARIENS.

Plus ego ſustinui, quam corpus debuit vnum.
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Diſceſſere duæ, ſed tertia pene ſecuta eſt.

XC. MILES PODAGRICVS.

Bellipotens olim ſæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit:
Nunc mihi vix duo ſunt, inopem me copia fecit.

XCII. LVSCVS.

Cernere iam fas eſt, quod vix tibi credere fas eſt.
Vnus ineſt oculus, capitum ſed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. FVNAMBVLVS.

Inter luciferum cœlum, terraſque iacentes,
Aëra per medium doctus meat arte viator.
Semita ſed breuis eſt, pedibus nec ſufficit ipſis.

XCIV. DE VIII. VT TOLLAS VII. ET VI. REMANEANT.

Nunc mihi iam credas, fieri quod poſſe negatur.
Octo tenens manibus, ſed me monſtrante magiſtro,
Sublatis ſeptem, reliqui tibi ſex remanebunt.

XCV. VMBRA.

Inſidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quod me nemo mouet, niſi qui prius ipſe mouetur.

XCVI. ECHO.

Virgo modeſta nimis, legem bene ſeruo pudoris,
Ore procax non ſum, nec ſum temeraria lingua,
Vltro nolo loqui, ſed do reſponſa loquenti.

XCVII. SOMNVS.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. MONVMENTVM.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

XCIX. ANCHORA.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

C. LAGENA.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæque regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX ÆNIGMATVM.

FINIS.

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA, T OBSERVATIONES.

*

N:

O.

P.

R.

S.

T.

FINIS.

ΚΑΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

ERRATA.

PAg. 16. ſcribe ταμιευομένη, pro τὰ μιενομένη. pag. 27. ὄσπερ pro ὥσπερ. pag. 56. δεικνύουσιν pro δακνύουσιν. pag. 67. σημαίνοισι pro σημαινείσι. pag. 99. ἀφροσύνην pro ἀσφροσύνην. pag. 119. τὴν pro τὸν. pag. 127. κατῆλθε pro χατ. p. ἄῤῥενα pro ἀῤῥένα. pag. 148. ὀυλάβδα pro ὀυκάβδα. pag. 159. ſcribe in titulo ὑγροβάτραχος pro ξηροβάτραχος. pag. 169. ſanchoniathon. 166. ſolet pro ſol &c. 168. repone, ſi perſtringantur, 180. macie pro in acie. 182. Vulturis pro Vultures. 190. canalibus pro canabilibus. 191. liciis pro leciis. 195. aſtrorum pro ſacrorum. 196. lapſatos pro laphatis. 201. πηγαῖον pro πηναῖον. 202. affinis pro affines. 214. admiſſi pro admiſſæ.

SVMMA PRIVILEGII.

AVCTORITATE Regia ſancitum eſt, ne quis librum de Symbolica Ægyptiorum ſapientia cum Polyhiſtore Symbolico, Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecenſi è ſocietate IESV, imprimat aut alibi impreſſum in hoc regno diuendat per ſexennium, præter Romanum de Beauuais Bibliopolam Rothomagenſem, aut eos quibus ipſe id iuris conceſſerit: hocque omnibus perinde clarum, notum, indictum, habeatur, ac ſi Regij diplomatis ſententia operis initio præfigatur finive poſtponatur. Qui ſecus faxit, librorum confiſcatione, & pœnis Regiæ diplomate declaratis mulctabitur. Datum Pariſiis vigeſima XIX. Aprilis M. DCXVIII. De conſilij ſententia,

Signatum, RENOVARD.

POLYHISTOR SYMBOLICVS,

Electorum Symbolorum, & Parabolarum historicarum stromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. Nicolao Caussino, Trecensi è Societate Iesu.

PARISIIS,

Sumptibus Romani de Beauvais, Bibliopolæ Rothomagensis.

M. DCXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

SVMMA PRIVILEGII.

AVCTORITATE Regis sancitum est, ne quis librum de Symbolica Ægyptiorum Sapientia cum Polyhistore Symbolico, Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi è societate IESV, imprimat aut impressum in hoc regno divendat per [illegible] annos, præter Romanum de Beauvais Bibliopolam Rothomagensem, aut eos quibus ipse id muneris concesserit: hocque omnibus perinde clarum, [illegible] indictum, habeatur, ac si Regio diplomati [illegible] [illegible] operis initio præfigatur [illegible] [illegible], [illegible] conditionibus, [illegible] diplomate declaratis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Signatum, RENOVARD.

POLYHISTOR SYMBOLICVS,

Electorum Symbolorum, & Parabolarum hiſtoricarum ſtromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecenſi è Societate IESV.

PARISIIS,

Sumptibus ROMANI DE BEAVVAIS, Bibliopolæ Rothomagenſis.

M. DCXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

LIBRI INSTITVTVM.

LIBROS de Symbolica Ægyptiorum ſapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illuſtri hiſtoriarum inſtrumento parabolas, non quidem illas δημώδεις, ſed electæ cuiuſdam doctrinæ notas, quæ à me diuerſos, vt fit, auctores legente, fuerant animaduerſæ, viſum eſt attexere.

Quas ego dum ad priuatorum ſtudiorum ſubſidium in ordinem digero, video vt res eſt per ſe ſuauis & aliquo delectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus ſpargi, eo habitu quo minimè deſiderabam: quamobrem viſum eſt aliquo ſaltem artificio dedolatas, atque exſculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus ſatisfaciam cumulatiùs, qui hæc à me cruda propelli deſiderabant in publicum. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYMBOLICVS.

PLACVIT hunc Librum Polyhistorem Symbolicum inscribere, quod variarum historiarum stromata contineat ad egregias aliquot sententias συμβολικῶς accommodata.

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBENDI GENVS, SED *grauißimis authoribus vsurpatum.*

NON est noua hæc scribendi ratio qua illustres aliquot historiæ rebus moralibus accommodantur: Auctores habet grauissimos puta Platonem, Dionem Prusæum, Maximum Tyrium, & cæteros: quorum oratio his parabolarum illuminata stellulis longè maius habet aucupium suauitatis.

At vero sancti Patres, vt Basilius & Ambrosius in suis Hexameris quàm sæpe res naturales efformant in Ethica quædam symbola, quæ ad vitam instituendam moresque regendos pertineant nihil opus est dicere.

Sed plenissimè hoc argumentum professus est Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac sanctus in suo Physiologo, siue interpretationibus, quas cum Clementis Alexandrini symbolis coniunxi. huius

vestigiis insistens duodecim parabolarum historicarum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARABOLARVM VSV SENTIAT *Clemens Alexandrinus.*

CLEMENS Alexandrinus lib. 5. stromatum de symbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis sic censuit.

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν.

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis forma ad res permultas, nam iuuat et ad rectam Theologiam, et ad pietatem, et ad demonstratiui generis orationes, ad breuitatis denique exercitationem specimenque sapientiæ.*

Hæc ille quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore ingenij suauius coniungunt.

QVOD ISTAE QVOQVE PARABOLAE SACRAS LITERAS EXORNENT, *Et locuples de hac re S. Augustini Testimonium.*

SANCTVS Augustinus epistola centesima decima nona de parabolis historicis ita iudicauit.

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVENTIA QVAEDAM EST DOCTRINAE SALVTARIS MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITALIA, A TEMPORALIBVS AD ÆTERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, *Eloquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigidè nonnunquam & tortuosè nulla habita loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcessit.

METHODVS LIBRI.

IN toto libro præmittere ſoleo hiſtorias, deinde interpretationes ſubiicere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀποδόσεις ſiue redditiones appellare. hiſtorias fermè omnes ex antiquis & probatis hiſtoricis attuli, ſi quæ interdum plus admirationis habere videantur, non fuit noſtri inſtituti ſcrupuloſius diſquirere, veritatem cum præſertim non tam hiſtoriam quam parabolas ſcriberem. Itaque de his fas eſt mihi dicere quod S. Auguſtinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percenſuiſſet, *multa ſic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim*. Interpretationes fermè ſunt ingenuæ, & exquiſitis veſtitæ optimarum ſententiarum ornamentis, potuiſſem quoque hiſtoricæ accommodationis iuxta Ιερογλύφων mentem fuſius reddere rationem, ſed nolui in rebus perſpectis commentariorum luxuria ſylueſcere, ſuum cuique in hac re arbitrium relinquo.

LIBRORVM ORDO, ET NVMERVS.

ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM historicarum

LIBER PRIMVS.

MVNDVS

Seu de iis quæ ad Cœlum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

TIMÆVS Pythagoricus Deum vocat Κόσμον ἰνδαλμικὸν, *Mundum exemplarem.* Vt enim mundus omnia suo complexu cingit: sic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuersalísque natura, vbique præsens, omnia videns, audiénsque, cuncta continens, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus sapientiæ, sanctitatis, intelligentiæ, vitæ, rationum, formarum. Quod Plato disertè his verbis definiuit. Τὰ γὰρ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot sunt animalia intelligibilia ille in se*

Dei præclara definitio ex Pythagor. sententia.

complexus seruat atque continet; non secus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, suo ambitu cingit. Inde illa nobilis figura mundi apud Ægyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis mysteriis inducunt. Deum siquidem vt refert Porphyrius apud Eusebium, Κνὴφ Ægyptii appellant, vbi nota in illo Pierij codice parũ fideliter legi Eneph, pro Cneph, nisi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod nomen apud Hebræos veritatem significat. Huius porro Cneph imaginem, humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite. Ouum præterea ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægyptij Phta, Græci Vulcanum vocant. Hîc Porphyrius coloris cœrulei, zonæ, & sceptri Hieroglyphica, vt per se satis nota prætermittens symbolum pennæ explicat, quod poni asserit propter obscuram Dei cognitionem, ἡ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κεῖται διὰ τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον. Ouo vero mundum visibilem significari refert idem Eusebius ex Pythagoræ philosophia qui testam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritus qui sunt in ouo aëris, Albumen aquæ, terræ porro partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Porphyrius apud Euseb. li. 3. de præpar. Euãg. c. 3. Iamblic. de mysteriis, titul. Opinio Aegypt.

Ouum mundus visibilis. ex Eusebio.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphicum, simulachrum ἀνθρωποειδὲς complicatos habens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilam capite sustinens, quo mundi forma, immobilis constitutio, rotunditas, & stellarum varietas significatur, eaque omnia à Deo regi, sustentaríque, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

Simulachrũ ἀνθρωποειδὲς mũdi hieroglyphicũ. ex eodem.

Apodosis.

Dei natura humani aut Angelici ingenij viribus comprehendi nullo modo poteſt; Hic enim ſibi ſuæ gloriæ latebras conſtituit, quas ſi mens conetur perrumpere, opprimitur magis quam lucet. Itaque diuinæ naturæ immenſam obſcuritatem ſignificantes Ægyptij dictitabant primum omnium principium tenebras eſſe, ſupra omnem intellectum poſitas, Tum in ſacris ceremoniis ter *incognitam caliginem*, hoc eſt Deum, vocabant, quod præclarè animaduertit Damaſcius Platonicus. Πρώτην ἀρχὴν νομίζουσι σκότος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο ἐπιφημίζοντες. Quæ cum ita ſint, ſatis erit humano ingenio poſt lucem fidei, Diuinæ maieſtatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoſcere.

Aegyptiorum præclara ceremonia.

Iuppiter eſt quodcumque vides.

II. Mvndvs Dei liber et tabvla.

Dei Canticum.

RHODI viuebat Protogenes, quò cum Apelles adnauigaſſet, auidus cognoſcendi opera eius famâ tantum ſibi cogniti, continuò officinam petiit, aberat ipſe, ſed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna cuſtodiebat. hæc Protogenem foris eſſe reſpondit, interrogauítque à quo quæſitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arreptóq; penicillo, lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Reuerſo Protogeni, quæ geſta erant, anus indicauit, ferunt artificem pro-

Tabula Apellis & Protogenis, ex Plinio.

tinus contemplatum ſubtilitatem, dixiſſe, Apellem veniſſe: non enim cadere in alium tam abſolutum opus. Ipſum tunc alio colore tenuiorem lineam in illâ ipsâ duxiſſe, præcepiſſéque abeuntem, ſi rediiſſet ille, oſtẽderet, adiiceretq; hunc eſſe quem quæreret, atque ita euenit. Reuertitur Apelles, ſed vinci erubeſcens tertio colore lineas ſecuit, nullũ relinquens amplius ſubtilitati locum. At Protogenes victum ſe confeſſus in portum deuolauit, hoſpitem quærens. Placuítque ſic eam tabulam poſteris tradi, vnicam quidem, ſed artificum præcipuo miraculo. Auidè Roma ſpectata eſt, ſpatioſiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas viſum effugientes, inter egregia multorum opera inani ſimilis, & eô ipſô alliciens, omnique opere nobilior. Plinius lib. 35. cap. 10.

Apodosis.

Deus in hac rerum vniuerſitate quaſi in tabulã, ſubtiliſſima operum ſuorum duxit lineamenta, ex quibus agnoſci poteſt: Nemo enim eſt tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum ſuſpexerit, mundi rectorem Deum non videat: Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem, licet deprehendere: ſic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem poſſumus colligere.

Magnitudo Dei ex minimis.

Materiæ ne quære modum, ſed perſpice vires
Quas ratio non pondus habet.

Manilius Aſtron. l. 4.

D. Auguſtinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: ſed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo, inquit, carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt*

illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrime currat, ac transeat. Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus temporum spatia, quæ tanquam syllabæ ac verba ad particulas huius sæculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili cantico, vel breuius vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire permittit. Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA PICTVRA.

Ex Sancto Damasceno.

S. Damascenus in historia Barlaami c. XII. homines mundi deliciis mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortitérque tenuit: Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At vero conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit quàm vt abscinderent: In imo barathro inspicit draconem, aspectu terribilem, flammam, & faces spirantem, sibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rursus basin illam supra quam constiterat, animaduertit quatuor aspidum capita de pariete emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbusculæ exiguam mellis suauitatem: quamobrem omissa malorum quæ illum obsederant memoria, totum se insanæ mellis dulcedini tradidit.

APODOSIS.

Hæc similitudo (inquit) est eorum qui voluptatis illecebris adhæserunt. Vnicornis est mors. Barathrum mundus, arbuscula à muribus corrosa, vita nostra per dierum & noctium curricula, cõsumpta. Quatuor Aspides, totidem elementa, quibus male temperatis compago totius corporis dissoluitur. Draco, infernus est, eos seducens qui se vitiis tradidere. Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem significat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor!

IV. COELVM.

Laboris perpetui Typus.

ÆGYPTII cœlum, ob ἀϊδιότητα, hoc est, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens subiectus sit, exprimunt. Plut. in Isid. & Osirid.

APODOSIS.

Viros magnos. & cœlestis particulæ plenius compotes, perpetuis iisque grauibus curis agitari oportet, atque instar cordis, aut cœli semper moueri, & quod ille dixit, *stantes mori.* Suet. in Vespasiano. Hoc diserte Latinus Pacatus in nobili Theodosij panegyrico descripsit his verbis.

Viri magni stãtes moriũtur. Suet. in Vespas.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodosij paneg.

Gaudent profecto diuina perpetuo motu, & iugi agitatione se vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, vestra natura est vt indefessa vertigo cælum

rotat, vt maria æstibus inquieta sunt, & stare sol nescit. Ita tu Imperator continuatis negotiis, & in se quodam orbe redeuntibus, semper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Chosrois cœlum.

CHOSROES réx Persarum machinam finxit, in qua cœli effigies, astrorumque conuersiones, cum sceptrigeris Angelis astantibus admirabili spectaculo cernebantur, tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipse eminens in medio, quasi Deus humanus, spectabat omnia. Cedrenus rem totam describit his verbis: Ingressus Bazacum vrbem Heraclius: εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτοφόρους περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς, καὶ ἤχους, ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεόμαχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad amicum Heraclii XIII. pag. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impius Chrosroës inani specie duntaxat expressit: Hoc vir sapiens solida quadam fœlicitatis possessione plenius videtur adeptus: Is enim cœlum sibi fixit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro stipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodoretus) ἐπιπτευφᾶ hic sub pedibus humanarum rerum cursus & recursus, reciprocásque negotiorum vicissitudines labi videt lætus, alacer, securus, & sui vbique similis. Hic verè:

Inconcussa dedit puræ sacraria menti.

Rupertus super Matth. hanc similitudinem videtur delibasse, cum dixit: *Cœlum ipsa mens, vel anima præcipuè sapientis; vt quæ habet lucida sidera, statos motus, concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum splendores fulgidißimos.*

Cœlum mens, vel anima sapientis, Rupertus.

VI. COELVM FORI BABYLONICI.

Iustitia.

ERAT, inquit Philostr. c.XVIII. lib.I. aula è sapphiris cœlestis coloris constructa, in qua aureæ Deorum effigies, quasi ex æthere, eminebant: spectator es (credo) actionum humanarum, & æquitatis præsides. Ex testudine verò illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant, ἴυγξες. Adrasteam vltionis Deam significantes, admonentesque regem, ne se supra hominem efferret: eas dicunt Magos, cum in regiam venissent, iussisse fieri, vocántque *Deorum linguas.*

Illices auiculæ Deorum linguæ.

APODOSIS.

Rectè & opportunè hic Iustitia exprimitur. Color cœlestis, augustam simul, & venerandam loci sanctitatem, simulachra, Dei, in iudiciis vindictam præsentem, in nefarios iudices significant, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

DINIÆ

VII. DINIÆ COELVM TERRENVM.

Bruta felicitas improborum.

DINIAS se ad Lunam prope accessisse dicebat, tanquam ad purissimam quandam tellurem. Idem quoque Xenophanes docuit, vt est apud Ciceronem Academic. quæst. 4. habitari in Luna, eamque esse terram multarum vrbium, & montium. Huic somno multa simillima apud Lucianum in verarum historiarum libris inueniuntur, quæ & hoc sæculo vani homines renouant.

Antonius Diogenes in libris incredibilium.

De corde quod remittebatur ad hūc locū, vide lib. 3. de Homine & in obseruat.

APODOSIS.

Homines voluptuarij, titillante sensuum lenocinio terram sibi fingunt in cœlo, & belluarum sordidissimas voluptates in Beatorum sede cōstituunt. Tales sunt Elysij Turcarum campi, qui domicilium suæ beatitudinis lupanari quoque fœdius esse voluerunt.

Elysij Turcarū campi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.

VIII. SOL IN NAVI.

Dei prouidentia.

PORPHYRIVS apud Eusebium de præpar. Euang. lib. 3. c. 3. refert Ægyptios inter cætera symbola hoc non inferioris notæ habuisse. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfusam collocabant in naui, quæ aduerso flumine raperetur, remis, velísque incitata. Huic autem se substernere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij mitescente sæuitia, per vndas deportare.

Apodosis.

Porphyrius physicos sequutus hoc symbolo denotari putat motum Solis in humido; per Crocodilum vero potabilem aquam, in qua Solem ferri contendunt Ægyptii: sed Iamblichus in mysteriis, titul. de expositione symbolorum Ægyptiæ Theologiæ, ἠθικῶς explicat, & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei manibus constitutum significant. Sicut enim gubernator clauo, vno quodam facilíque momento nauim mouet, & regit: Ita Deus ipse mundum desuper, videlicet à primis naturæ principiis præcipuas motionum caussas exhibens.

IX. Sol in Iosve Monvmento.

Principum vigilantia.

Inter cætera Iosue monumenta, præclarum illud est quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulo statuã Solis positam fuisse, quasi inde mortui cineribus adhuc staret: à quo inter viuos degente inaudito antea miraculo de illo cursus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ios.

Apodosis.

Præterquã illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, simulachrum Solis fuit expressum: Virtutes quoque Iosue designat, & maximè in regendo dexteritatem, ad omnia temporis momenta compositam, quod videtur indicasse Io-

ſephus, cum dixit, fuiſſe illum quem memoramus Naue filium, προυτέθμεθσαι τὰ κατ' ἀρετὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἄπαντα χεδὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare eſt Regum ſidus quia Princeps temporum,

--tempora diuidit æui,
Mutat nocte diem, radiiſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſúſque vagos ſtatione moratur.

Lucan. lib. x.

X. Solis Virgæ. Ηλίου βακτηρίαι.

Filij regum præſidia.

ÆGYPTII feſtum Solis baculorum celebrant vigeſima ſecunda die menſis Phaophe, poſt æquinoctium autumnale, Solíſque natos baculos aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως. innuentes fulcro, & robore Solem indigere, qui iam inclinatus à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem. Plutarch. in Iſide, & Oſiride.

Apodosis.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim ſenio tabeſcentem ſignificat, quæ virgis, hoc eſt filiorum adoleſcentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες στῦλαι δόμων. vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 3. l. 6.

Naſcere Dardanio promiſſum numen Iulo,
Vera Deum ſoboles naſcere magne puer:
Cui Pater æternas, poſt ſæcula tradat habenas,
Quique regas orbem cum ſeniore ſenex.

XI. SOLIS SACRVM.

Manſuetudo & ebrietatis fuga.

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipſi vtebantur. Græci quóque cum facerent ſacra Soli mel litabant, quòd exiſtimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino, & ebrietate alieniſſimum. Philocorus hiſt. lib. 12.

APODOSIS.

Sol mens mundi, abſtemius, viros principes quibus aliorum regendorum cura commiſſa eſt, circa vinum maximè temperãtes eſſe oportere ſignificat. πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.

Iſidor. Peluſ. ad Zenod. ep. 203. lib. 1.

Vinum fons peccatorum.

Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, è vino, tanquam è fonte, ſcaturiunt.

XII. SOLIS VICTIMA: Ἡλίου ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSÆ Soli ſub Mithræ nomine ſacrificant. Reges ergo equum album, ephippiis, phaleriſque inſignem eidem dedicant ad maieſtatem. Philoſtr. lib. 1.

APODOSIS.

Himerius orationem ſuam, cum equo albo, phaleras, cum Muſarum ornamentis, eum cui eandem conſecrarat, comparat cum Sole, ἐν τῷ ἐπιμωτηείῳ

λόγῳ; ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuẽti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur, illi dedicare, sed mentis præterea addendam esse puram candidam sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quanto magis anima ipsa cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. xv.

Quid voueat Domino quisquis bene corde volutat,
Ipsum se totum præparet, & voueat:
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cum homo castorum offert libamina morum,
Et de virtutum munera sacra litat.

Quomodo litãdum.

XIII. LVNAE SIMVLACHRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNÆ simulachrum Apollinopoli, quæ est vrbs Ægyptia, mira arte compositum cernebatur: specie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgo solet, sed virili: Tum verò Accipitris faciem præferebat, & altera manu hastam vibrans, fluuiatilem equum, per quem Typhona Ægyptij designare solent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter assurgens, quorum apici κύκλος δισκοειδὴς, Circulus in disci figuram efformatus insidebat. Eusebius l. 3. de præpar. Euang. c. 3. Quod autem hîc notat virilem fuisse Lunæ speciem, etsi caussam non explicet, tamen coniicien-

dum relinquit Ægyptios, Aſſyriorum cuidam ſuperſtitioni congrua dixiſſe. Siquidem in Aſſyria, Lunæ templum fuit apud Carras in quo, qui Lunæ muliebri ſupplicaret, hunc vxoris imperio ſubiici credebant; Qui verò Lunæ virili ſacrũ faceret, illum vxorium non eſſe, ſed ſuæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri ſpeciem effingebant, eique Solis inſignia adtexebant capiti, Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quam Lunam, quem maſculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c.xv.

Cum iſtis fermè cõgruũt quæ Aſſyrij in Adad & Adargatidis exprimebant ſimulachris. Vide Liliũ Syntag. I. de Hiſtoria Deorum.

Lunus Deus apud Carras.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod eſt ſymbolum Solis, caput præferens, oſtendit beneficia in ſuũ auctorem liberali animo regerenda, & originem omnium bonorum Deum in apice, & primordiis rerum ſemper eſſe conſtituendum, à quo quicquid eſt inter mortales luminis defluit.

Deus omniſonæ modulator & arbiter vnus
Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum
Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni
Fons opere, & finis, faciens bona, factáque ſeruans.
S. Paulinus, S. Felic. natal. IX.

Deus omnis harmoniæ operum præſes.

Præfert etiam hic Luna caſtiſſimæ Matronæ effigiem, quæ pudorem ſeruat, & Typhonem, hoc eſt impudentiam calcat, quæ virum ſuũ caput æſtimat, quæ ſe in eius voluntates & mores obſequij facilitate transfundit.

XIIII. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconſtantia.

PETIIT à matre Luna, vt ſibi tuniculam congruentem texeret; mater verò reſpondit. *Quî*

possum verò? cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rursum dimidio orbe videam. hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ, homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt: ita varias in vultu figuras conformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D. Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum Luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum, inquit, splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet. Sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundum quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit.

Ambitiosi & Cenodoxi cũ luna comparati à D. Bernardo.

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat; si minuatur, occasus. Plin. lib. II. cap. XIV.

APODOSIS.

Vis crescere, Deum religioso cultu intuere. Noli illi contumacis spiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euanescere, cum te ad occasum, hoc

est ad rerum creatarum ſolatiola conuerteris: Deum lucis fontem contemplare, & cum Syneſ. lyra cane.

Σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,	*Tu verò illuſtra Rex*
Ανάγωγα φάη,	*Oculos vt ad cœleſtia ſe attollant:*
Αψον δὲ σέλας,	*Accende ignem,*
Καὶ πυρκαϊαν,	*Et incendium,*
Σπέρμα τὸ βαιὸν	*Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ	*Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ.	*Capitis apice.*

Syneſ. hym. III.

XVI. Stella Pertinacis.

Prouidentia.

IN veteri numiſmate Pertinacis ſimulachrum cernitur, manibus verſus ingentem Stellam in cœlum ſublatis, cum inſcriptione; PROVID. DEOR. COS. II. Illuſtre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem inſtituit, cuius inſigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radiis circumfuſa, cum lemmate

Stella Magorum inſigne Stellatorum equitum.

Monſtrant regibus aſtra viam.

Apodosis.

Icon indicat Dei Prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium de quo Manilius,

-- Mundum diuino numine verti,
Atque ipſum eſſe Deum: nec fortè coïſſe magiſtra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus ſtruxit minimis, in quæ illa reſoluit.

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

ACE-

XVII. ACEPHALVS STELLA.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

MIHI videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compresso, significare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupiditati seruiens: τὸ λογιστικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πάθεσιν. Pædag. lib. 7. p. 117.

APODOSIS.

Congruit cum D. Hieronymi sententia, qui supra Matth. ait, *Cor habet in ventre gulosus, lascivus in libidine, cupidus in lucro.* Et in Epistol. *Animas in nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil tenue, nihil cœleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVÆ.

Clementia.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini insidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

APODOSIS.

Arguit offendendi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe, verùm ob illius clementiam quieſcere, & non niſi conſulto torqueri: diſertè in hanc ſententiam Seneca Natural. Quæſt. lib. 2. cap. 63. Quare ergo id fulmen quod ſolus Iuppiter mittit, placabile eſt; Perniciosum id de quo deliberauit, & quod aliis quoque diis auctoribus miſit. *Quia Iouem id eſt, regem prodeſſe etiam ſolum oportet, nocere non niſi cum pluribus viſum eſt.* Diſcant hoc ij quicumque magnam potentiam inter homines adepti ſunt, ſine conſilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, conſiderent multorum ſententias, placita temperent, & hoc ſibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem ſuum ſatis eſſe conſilium. Caſſiod. Var. 3. 46. *Materia eſt gloriæ principalis delinquentis reatus, quia niſi culparum occaſiones emergerent, locum pietas non haberet.*

Sine conſilio fulmen mittendum non eſt.

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maieſtatis Symbolum.

MITHRIDATES rex Aſiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapſum fulmen facias, quibus inuolutus erat, exuſſit, neque tamen ipſum læſit, veſtigium modo quoddam ignis in fronte relictum eſſe, quod facilè occultaret coma: rurſus cum iam vir eſſet, ita propinquũ ei dormienti cecidit, vt tela in pharetram, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarint: ipſe tum quoque intactus. Vide Muret. lib. 1. var. hiſt. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactúque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius lib. 2. c. 107. & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIÆ SYMBOLVM.

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub ignis specie colebant, omnibus diis præstantiorem re ipsa conuincerent. Et quidem omnes deorum statuæ ignis vi dissoluebantur, ventum erat in Ægyptum, & certamen propositum. Ægyptij igitur sacerdotes, Nili ingentem statuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ subtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen vim minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repente reseratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio exposuit. Ruff. lib. 2. hist. Ec-

clef. paulò aliter Suidas rem narrat in voce Cœnopus.

APODOSIS.

Ignis diuinitatis Symbolum esse docent non modo profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in Ioan. 3. Origen. 1. Periarch. August. contra Adimantum 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutes vberiore stylo prosequitur. Parabola autem prætereaindicat, nullam esse tam immensam potentiam, quæ ab alia si præsertim adhibeatur industria, domari, refrænarive non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIAE MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium λαμπαδουχία.

VOPHALENSIVM Æthiopum rex, singulis annis mittit, ex suis domesticis, qui ignem nouum principibus, & regibus, qui in illius ditione sunt, nomine ipsius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus, ad domum cuiusuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eo commeant, vt ignem inde in domos suas inferant, qui non facit vt proditor, & maiestatis reus punitur extremo supplicio, & si opus fuerit in eum comparatur exercitus. Osorius lib. 4.

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè testetur, igné fuisse Regiæ maiestatis Symbolum, vnde Imperatoribus

Romanis, & Constantinopolitanis olim prælatus. Addo etiam Patriarchis præiuisse λαμπαδάριον, (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgiis, & processionibus lampadem ante ipsos Ecclesiæ Principes gestabat. Notat Balsamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuisse insignitas, cum Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum essent redimitæ. αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διπλοῖς περιχρύσοις περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ καταχυκλοῦνται θριγκώματι. Totus hic ritus satis apertè demonstrabat à Regibus lucem dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eosque instar ignis omnia permeare, & vitalem spiritum suis popularibus impertiri.

Lãpades Imperatoribus, & Patriarchæ prælatæ.

XXII. Ignis Mithrae, praevivs regvm.

Sapientia cœlestis.

PERSAE ignem cœlitus delapsum apud se sempiternis ferculis custodiunt, cuius portionem exiguam quondam præisse Asiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplũ, qui πῦρ προπομπευτικὸν etiam mera luce vsurparint: Quanquam Indi non quaslibet faces, sed eas, quæ in ara Mithræ, hoc est Solis, essent accensæ prætulerunt: Narrat enim Philost. lib. 2. cap. 13. pag. 96. Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἀνθολ. ε. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspiciis reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum: θεοφιλεῖς ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς βασιλέας ἅμα τῇ [illegible] φύσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia bene vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est scientia, in quo splendor est, & calor: hoc, accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & prope ex ipsa Dei ara acceptam, in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumento fabula lib. 4. 68.

Canones Apostol. vetãt accendi lucernas Iudæorũ de oleo Christianorum.

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumque compilauit ad lumen suum.
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelestè spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus se excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, ad spirantium ventorum strepitum perhorrescens, cum hoc versiculo:

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APODOSIS.

Iamblichus interpretatur his verbis, αἰνίττεται γὰρ ὡς δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν, καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minime videre possis, at certè per res creatas sparsum, & in iis tacito quodam horrore spirantem, debes venerari. Porrò D. Dionysius cœlestis Hierarch. 15. Deum venti nomine commode designari ostendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem, insuperabilémque discessum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuisibiles latebras.

Deus vẽti nomine designatur. ex D. Dionysio.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mæcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt suauius,

Ἀνίσταται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ' ἔντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum seges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum statim Zephyrus suggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates. Poëtæ, olores.

Sint Mœcenates non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum est à Plutarcho de fortuna Alexandri lib. 2.

Καρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ,
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Ευμένεια, καὶ τιμὴ, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017. in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ioan. Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, qui cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, non poterat lauari, si verò supra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

Impiorũ & fornicariorum mors. Fulbertus Episcopus Carnotensis.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carnotensis ep. 79. apud Baron. Per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij significantur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis duri. Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam saluandos.*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucanis pluisse, anno antequam

tequam M. Crassus à Parthis interemptus est, omnésque cum eo Lucani Milites quorum magnus numerus in exercitu erat lib. II. c. LVI.

Apodosis.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores acerbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges & Principes quorum munus est mitioribus Iustitiæ, & benignitatis radiis in inferiora, hoc est in plebem influere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper armati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ conditionis obliuiscuntur: *Nullum enim Clementia ex omnibus magis, quam Regem aut Principem decet.* Senec. l. I. de Clementia.

Plvvia avrea.

Aurea contra pluuia Symbolum est fauoris opulentiæ, & felicitatis quam Reges in suos populares immittant.

Apodosis.

Hoc Rhodiis fertur contigisse quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxisse, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσῆν ἐπ' αὐτοὺς Διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit serenam:
Ducat nubila Iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris
Dum nostri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. I. Syluar. hæc ille de Imperatorum missilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum esse diceret, interrogatus à discipulis quo pacto volucres animos sortiri possent? Irrigate (inquit) alas aquis vitæ. interim sciscitantibus vnde has alas peterent, per parabolam more suo respondit: Quatuor amnibus paradisus Dei alluitur, & irrigatur, vobis salutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iustitiam, Fortitudinem, Temperantiam intelligit. Vide D. Ambros. lib. de Paradis. & Allegor. Philon. p.39. edit. Colon. Allobrog.

Ganges prudentiam. Ganges ramentis auri, prasino lapillo, & carbunculo nobilitatus prudentium inuenta, viuorem, seu viuacitatem mentis, & animæ facem significat.

Nilus temperantiam. Nilus, qui Ægyptum alluit, temperantiam designat, qua deliciarum, & voluptatum ardor restinguitur, & per hanc corporis Ægyptum virtutum riui scaturiunt.

Tigris fortitudinem. Tigris fluuiorum omnium velocissimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, sonitu magno, cursúque fertur, & obstantia quæque proruit, & demolitur.

Euphrates, Iustitiā notat. Euphrates, Iustitiæ symbolum est non obscurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam

tribuunt. At Iustitia est, ex quâ magna fructuum vbertas humanæ societati affluit.

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon pertractat in legis allegoriis, apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus significat, & Nilo respondet, pro fortitudine accipitur, Tigris, qui Assyrios alluit, hoc est, τοὺς εὐθύνοντας temperantiam designat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηεῖα sunt ἀπηθασσόντα.

Cupiditates θηεία sunt ἀπηθασσόντα. ex Philone.

XXVIII. Fons Æscvlapii.

Medicina.

FVIT in Æsculapij gymnasio fons olei, aureo fornice conspicuus, quem Heraclides cõstituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γυμνασίῳ χρυσῆν τοῦ ὀρόφου.

Apodosis.

Gymnasium Æsculapij, Medicorum academias significat, è quibus fontes olei, curationes scilicet ad miserorum mortalium salutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt splendidiora, si fornix aureus, Dei charitas, desuper vestigat:

Omnes humanos sanat medicina dolores.

Prop. Eleg. l. 2. idcirco

Τῶν δὲ ἐλευθερείων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς εὐδοξίας ἐνδεέστερον ἔχει, θεωρητικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν.

Plutarch. de præcept. sanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus seuera in primis, postea facilis.

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perspicuitate, ingredientibus quidem frigida, artubus infert horrorem; postmodum tam leniter calefacit, ac si potionem calidam ebibissent, qui eadem se abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aspera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil mansuetius.

Aspera principio (nec enim mihi fallere Mosem)
Prosequitur labor, adnitendum intrare volenti
---- mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

Sil. Italicus l. xv.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO castra ad Oxum flumen metante, atque in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Consultis vatibus, Aristander respondit, Olei fontem, laborem quidem, sed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Obseruatione dignum est, quod id ipsum in domini nostri natali contigit. Nam vt notat Orosius,

fons viâ transtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Christus toto vitæ cursu, pro nostrâ salute exantlauit, & ærumnosissimo omnium supplicio finiuit, ex quibus misericordia largius fluxit in terras effusa.

Fons Christi. Oros. l. vj.

Nec cedite curis.

Virtuti damnosa quies, nullúmque coronat
In stadio securus honor: sua gloria forti
Caussa laboris erit, rarúsque ad gaudia miles
Cui pax sola fuit, victoria semen ab hoste
Accipit. Arat. Diacon. l. 1. in Acta Apostol.

Gloria causa laboris est.

Arat. Diacon. l. j.

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus est Africæ, In quo omnia exstant, nihil mergitur. Pl. lib. 31. c. ij.

APODOSIS.

Religio, & cœlestis philosophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum salo, supra cupiditates statuit, si diligenter excolatur:

Hic secura quies, & nescia fallere vita,
Hic patiens operum, paruóque assueta iuuentus
Sacra Deûm, sanctíque patres, extrema per illos
Iustitia excedens, terris vestigia fecit.
Me vero primum sacræ ante omnia Musæ
Quarum sacra fero ingenti perculsus amore
Accipiant, cœlique vias, & sidera monstrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. Asbamæa aqva.

Voluptas.

Hæc fidem ſeruantibus dulcis, & aſpectu placida, periuris, & infidis infeſta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, puſtulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc diſcedunt, ſed ad aquam ſuam deplorant calamitatem. Philoſt. in vita Apoll. lib. I. c. IV. p. 7.

Apodosis.

Voluptas honeſta, vtentibus ſuauis, mala, è contrario fruentibus pernicioſa; quæ cum ſemel inuaſit in corpora, quibus ſordibus oppleta non inquinat, quibus vitiis animum non inficit? ad ſummum vltricis conſcientiæ furias, ſquallorem, & mœſtitiam ſuis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὃς δὲ μελιχρὸν ἔθιγεν, ἦ μέγα κλαύσει, Syneſ. inſ.

XXXIII. Asphalites.

Mundus.

In Aſphalite lacu Iudææ nihil mergi poteſt quicquam animam habens. Iſid. orig. lib. XIII. cap. XIII.

Apodosis.

Aſphalites vorago eſt mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem abſorbet, in eos tamen nihil iuris habet, qui animam habent, hoc eſt pruden-

tiam Christi, vel charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres piis
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit,
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

Μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
Προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς,
Ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεολαμπῆ.

Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. Boeotiæ lacvs.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

Boeotiæ lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit. Isidor. orig. l. XIII. cap. XIII.

Apodosis.

Vinum οἶνος μαινόλης, vt appellatur à D. Gregor. Nazianz. Bœotiæ lacus est, qui flammas succendit libidinis. D. Hieron. lib. II. aduersus Iouinianum cap. 6. *esus, & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis est.* Nec immeritò ab Aristophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα. πάντων δεινῶν μητρόπολις.

Vinũ lac Veneris. ab Athenæo. & malorum omnium metropolis, à Pontiano.

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandiâ accidit, vrbi Brielio, valde memorabile est. vrbs est in insulâ, in quâ nulla prorsus aqua dulcis in puteis, aliísve scaturiginibus inueniri potest, & quantauis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipsa, quam per insulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione potest: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo, est aditus, vnde vrbs tota sibi vsum aquæ parat, cum tamen circa hunc fontem foueæ putei omnes salsam contineant, vt memorat Georg. Bruin. in Brielio.

APODOSIS.

Maria virgo sola in hac inquinati generis humani massa, pura permansit. Cyprianus in sermone de Natiuitate Christi. *Non æquanda est mulieribus cunctis quæ genuit maiestatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit non culpa.*

XXXVI. CERON ET MELAS.

Institutio bona & mala.

EVDICVS in hetiæotidi fontes duos tradit esse, Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri, Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. histor. lib. XXXI. cap. II.

APO-

APODOSIS.

Bona institutio candidos, praua improbos facit, miscellanea versipelles: Quamobrem magnæ curæ esse debet recta iuuentutis institutio, idque à teneris, vt herbescens ætas in bonam frugem adolescat:

Principiis obsta sero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores composuisse suos. Ouidius.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIGNA memoratu villa est, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente eruperunt fontes calidi, perquam salubres oculis, quos Laureas Tullius suis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis literis eruditus, allusionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Istas nempe aquas oculis salutares, symbolum esse ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi

dispellerent. Plinius carmen affert laureæ dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clarißime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hîc etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

XXXVIII. Cizici fons.

Eucharistia permotionum remedium.

Cyzici fons amorem veneris tollit. Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

Apodosis.

Sanguis Christi potentissimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas restinguendas. D. Bern. *Si quis vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiusmodi, gratias agat corpori, & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod peßimum vlcus accedat ad sanitatem.*

Telum Cupidinis in tẽplo Dianæ Ephesiæ.

In idem ferme argumentum cadit.

Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ, pendens in vacuo.

In virtutis enim, & Castitatis regno quæ per

Dianam ſignificatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nil quod lædat habet.*

XXXIX. Clitor fluuius.

Collegium nobile.

MNASEAS Patrenſis in Periplo ſcribit, Clitoris fluuij piſces vocales eſſe. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib.8. p.331.

APODOSIS.

Clitor fluuius vocales piſces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantiſſimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piſcibus
Donatura Cycni, ſi libeat, modum.

Hor. od. 3. car. l.4.

XL. Fons Cupidinis.

Amor Cœleſtis.

CYZICI fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit, Plin. lib.XXXI. cap.II.

APODOSIS.

Terrenas cupiditates ponunt, qui ſe puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœleſtis Cupidinis facibus inflammantur. Is eſt de quo Marianus Scholaſticus Antholog. IV.

Cupido Cœleſtis.

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξένε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης.

Ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ᾽ οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ᾽ ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ᾽ ἑκάστης
Τούσδε φέρων πρώτῳ τῆς Σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hospes Venere, Non è terra
Sum, & corporeæ soboles lætitiæ:
Sed ego in pura hominum mente facem accendo,
Doctrinæ, animamque ad cælum perduco,
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ sapientiæ coronor.

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro esse ferunt fontem, in quo faces extinguntur accensæ, & accenduntur exstinctæ. Isidorus sic, *Eloquentia frigidos inflammat, accensos restinguit.*

APODOSIS.

Huius est languentis populi incitatio, & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad salutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις
ἀενάου πυρός. πυθ. εἰδ. α.

XLII. GALLVS.

Nè quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (si modicè bibas) medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit. Plinius.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,

Quos extra citraque nequit consistere rectum.

Hor. Satyr. 2. Suus cuique modus est, tamen magis ostendit nimium quam parum Cicero de Oratore. in quo consentiunt cum vetere Phocillidis dicto:

Πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβασίαι δ' ἀλεειναί.

Μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.

Omnium mensura optima, excessus damnosi.

Cum mensura comede, & bibe, & loquere.

XLIII, GNIDES AMNIS.

Virtus vnita.

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis absorpserat, minatus ita restrinxit, vt in trecentos sexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo concisa est. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Nimia propagatione, & concisione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη. Plutarch. in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit. Itum est in hanc sententiam. *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, quæ sua ora fluminibus, suos cursus, atque originem, ita fines dederit ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluuiis orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. Fons Indiae avrevs.

Beatitudo post fata.

Est fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in bibliotheca pag. 68. initio.

Apodosis.

Fictile est corpus humanum, aurum beatitudo, cuius deliciis non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus.

Felix qui potuit grauis
Terræ soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.

Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr.xx. l. III. & VII. l. VI.

XLV. Fons Indiae avrevs et ferrevs.

Eloquentia perfectorum.

Fons est quadratus in India vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro præ-

ſtantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbinéſque compeſcit. Ex eo ferro ſe duos gladios habuiſſe memorat Cteſias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adoleſcentum eloquentiæ, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutritas: Mox vbi iuuenari deſiit, ferreis armis pugnat, hoc eſt vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furioſos ſedat affectus, mentemque ſerenitate perfundit. Talis eſt magiſtra ſummorum oratorum eloquentia.

Det primos verſibus annos,
Mæoniúmque bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem,
Interdum ſubducta foro det pagina curſum,
Et fortuna ſonet celeri diſcincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro,
Grandiáque indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum ſuccinge bonis, ſic flumine largo
Plenus, pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE SAXOSÆ.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus inſulam eſſe ſaxoſam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontémque ibi eſſe

tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eámque maritimam: reliquo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS.

Initia plerumque aspera iucundos exitus sortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, austera: mox tanta iucunditate sensus perfundit, vt mella, rosas, & balsama spirare videatur.

Θάρσειν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.

Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela insigniter tradit esse in fortunatis insulis singularem duorum fontium naturam, ex altero qui gustauerit, risu soluitur in mortem, at verò affectis remedium est ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus significantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, nisi se, suúmque liquorem limpidissimum veritas instillet. Athanasius in Apologia ad Constantium, ῥόπαλόν ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωτον, ὡς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταῦτα μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκίπικρον.

HERODOTVS lib. IV. scribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere,

ac dulcem. Deinde post aliorum quatuor dierum iter perquam amarum. Athen. lib. 11. p. 43.

APODOSIS.

Voluptas initio mellea, acescit ad extremum. *Amores enim & deliciæ*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 11. de orat. *maturè & celeriter deflorescunt, & in omnibus rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est.*

Amores celeriter deflorescunt. Cic.

Ὃς δὲ τραπέζας,	*Qui autem in mensa*
Ἐπορεξάμενος,	*Porrecta manu*
Μελιχρῶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Ἦ μέγα κλαύσει,	*Eum valde sane pœnitebit*
Πικρὰν μερίδα,	*Acerbæ portionis,*
Τῶν ἀντίξων	*Contrariis ponderibus,*
Συνεφελκομένων.	*Eum detrahentibus.*
Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrenæ*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis*
Δικόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*

Boëtius lib. 3. metro 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fouentes,
Apiúmque par volantum
Vbi grata mella fundit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατεθέντων σοι μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερίδῃς, τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Arr. cxx.

Creaturis benè vtẽdum.

XLIX. HIMERÆVS.

Consuetudinis vis.

HIMERÆVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur. Solin. Polyhistor. p. 36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo poßit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu nostro mansuescere: nullique immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est.* Senec. de ira l. 3. c. 8.

Feræ conuictu mãsuescunt. Senec.

L. NILVS.

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus Imperio lustraret Ægyptum, fertur Ægyptiis pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib. v. cap. x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, recte vel ipso Vespasiano interprete Reges significat, vt enim ille in fœcundos Ægypti agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam sese effundere debent vtilitatem. Talis

fertur extitisse Manuel ille Comnenus, qui in exemplum summæ liberalitatis, dicitur: θάλασσα φιλοδωρείας, ἐλέους ἄβυσσος, τὴν προσηνείᾳ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyssus misericordiæ, morum suauitate congressúque facilis, sed regia virtute inimitabilis.*

Nicetas in Manuele.

LI. FONTES OBLIVIONIS, ET MEMORIÆ AD ORCHOMENON.

In Gratiis valent obliuio, & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem affert. Inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap. 2.

APODOSIS.

Orchomenos sedes est Gratiarum. In Gratiis autem duo spectabilia sunt, obliuisci si quid dederis, meminisse si quid acceperis. Ideo fontes obliuionis, & memoriæ, sunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odiosius quàm exprobratio beneficiorum, vnde exclamat ille proscriptus, & seruatus ab amico Cæsaris: *Redde me Cæsari, quousque dices, Ego te seruaui, ego te eripui morti.* Seneca lib. 11. de Beneficiis.

Cadit etiam in doctrinam, & philosophiam cœlestem, in qua duo spectare oportet, obliuisci priores vanitates, & in præsentia seriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologiæ, seu Philosophiæ profunda immensitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum scriptor, loco mediterraneo stagnum esse, ait, ambitu suo scutum nihil excedens, aqua resplendente quidem, sed turbulentiore nonnihil, in quem si quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod si iteret, amplius dilatari. Arist. de mirabil. auscult.

APODOSIS.

Talis est laudatarum artium procreatrix philosophia, in ea, quò plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis est Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazianz. oratione prima p. 32. ὑποχωρεῖ ἀεὶ τοσοῦτον, ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

-- Exigua est vis
Humani ingenij, tantoque angusta labori:
Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei secreta supremi!
Quis dubitet victo fragilem lassescere visu,
Vimque fatigatæ mentis sub pectore paruo
Turbari, inualidisque hebetem succumbere curis?

Prudent. in Symmach. l. 2.

LIII. SABBATIVS FLVVIVS ICON SABBATINÆ QVIETIS.

Sabbatis quiescendum. ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius, qui licet aliis diebus non intersistente vndarum cursu fluat vberius, singulis tamẽ sabbatis quasi diei religionem sentiret, quiescit, & exsiccatur. Hæc magni nominis Authores cõmemorant Iosephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter se discrepant: Iudaicus siquidem historicus indicat, eum interpositis sex diebus à fontibus deficere, & siccum alueum spectantibus exhibere. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die sui similem exoriri, non impetu quidem languidum, sed plenius fluentem. Eius verba sunt, πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ σχολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον, εἶθ᾽ ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & disertè, *In Iudæâ riuus sabbatis omnibus siccatur.* Quid igitur in hac scriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis assentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & sabbaticum nunquam nominassent, nisi Sabbatinæ quietis imaginem præ se tulisset. Deinde authoritas Eliæ Thesbitis Iudæi qui eiusdem mentionem facit in lexico in voce *Sambation. Sambation*, inquit, *nomen est fluuij de quo dicunt, quod per singulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo*

Ioseph. de bello Iudaico l. 7. cap. 24.

Plin. l. 31. cap. 2.

modo pertransiri poßit, ex quo sapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod cesset siue quiescat in Sabbato.

Consentit quoque cum Thesbite Zabamus, qui hunc ipsum fluuium Gozam à veteribus nominatum scribit, quod celeriter oculis surripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum scriptorum, quos legerim, præter Iosephum, diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc caussam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non poßint exire inde, nec Sabbato, ne violent illud.* hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis quas ipse non probat.

Apodosis.

Præclara hæc est imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus suorum vestigia præceptorum Deus impressit. Clamat D. Ignatius Martyr, Spiritus sancti tuba. ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτῃ νόμων χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ χορεῖς νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακὴν τὴν ἀναστικὸν τὴν βασιλίδα τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoscere antiquorum in colendis diebus festis religionem, nostrorum verò temporum deplorare impietatem, quibus cœci mortales, quod erat pietatis, hoc totum lasciuiæ tribuerunt. *Vnusquisque vestrum*, inquit, *Sabbatum colat, non corpore, sed mente, sacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remißione,* Dei *scilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam composito gradu incedens, aut saltationibus, aut choreis, in quibus nihil est bonæ mentis oblecta-*

tus. Post Sabbatum autem celebret quisquis Christum diligit, Diem Dominicum, diem resurrectionis, mysterio dicatum, Regem & principem omnium dierum.

Dies Dominicus rex. & princeps omnium dierum. Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACIS Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Festus: Salmacis nomine Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fuisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret, ob eam rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarúmque violandarum, quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuriæ causa frustra in aërem, & aquam reiicitur. hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία. Strab. lib. xiv. p. ccccl j.

LV. FONS SARDINIAE SOLIFVGAE REMEDIVM.

Vulnus, & salus.

FONS est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium. Solin. c. ix.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furentibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remediis auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter,

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. Selemnvs amnis.

Christi sanguis permotiones sanat.

Selemnvs amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur, σύμφορον εἶναι καὶ ἀνδράσιν, καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα. Pausan. in Achaicis. p. ccix.

Apodosis.

Selemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. Fons sicvlvs.

Pœnitentiæ symbolum.

Aristoteles in admirandis, cap. XXVIII. scribit in Sicilia fontem esse vorticis forma, in quo

in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis cögruit? Est illa verè fons Christi, de latere exiliens qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties exanimatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.*

Pœnitentia vires.

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in Indis, in quo nihil innatet, omnia mergantur. Plin. lib.xxxi. cap.ij.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ:

Apparent raræ nantes in gurgite vasto.

Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus Poëta Christianus qui vixit Clodouæi temporibus.

Post lapsum (inquit) *primorum Parentum*
Extunc paulatim retro sub lapsa referri
Vita prior, cunctisque malis laxarier orbis.
Et corrupta satis, dira pinguedine tellus
Lethali quædam suffudit germina succo.

LIX. SILARIS.

Vitiorum stupor.

DE Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta si quæ in aquam eius coniiciatur in saxum mutari, manente colore, formáque iisdem. Strab. lib. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

APODOSIS.

Cadit in stuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis sensum amiserunt, & cum pectore lapidei sint, & ferrei, specie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanũ ad humana.* D. Bernard. lib. 1. de Considerat. ad Eugen. Pontificem.

Homines ferrei, & lapidei. Ex D. Bern.

LX. SILIAS.

Ambitiosus.

SILIAE flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15.

APODOSIS.

Ambitiosus non patitur sibi quenquam dari superiorem, ne Deum quidem: tanta est & tam vecors superbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæsaris ingenio satis patet, qui iratus cœlo, quod obstre-

Caligulæ ridicula ambitio.

peret Pantomimis quos imitabatur curiosius, quam spectabat, quodque comessatio sua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem sine missione, Homericum illum exclamans versum,

Ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σε. *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. FONS SOLIS.

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepescens ad noctis media feruore & amaritudine infestatur. Plin. lib. 11.

APODOSIS.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi se noctu è pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici potest,

Inuenit propriis in fontibus ignes. Pœnitentia.

De Symbolo doctrinæ per aquam & rorē quod remittebatur ad hūc locū. vide Symbol. 63. huius libri.

LXII. AQVA STYGIS MORTIFERA SOLVM ASINI SCYTHICI CORNV NON LAEDIT.

Patientia inuicta.

AQVA Stygis omnia perforat, præter vasa ex cornu asini Scythici cōfecta. Hancce materiā miratus Alexander Delphos misit, & Apollini consecrauit. Ælian. de animalib. l. 10. c. 40. Pausan. l. 8. eius aquæ vim pestiferam vberiori stylo prosequutus, mortiferam esse ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ sæpius aquæ eius potu extinctæ sunt, quod ex inter-

uallo temporis cognitum est. Accedit, & aliud ad eius aquæ miracula: Vasa, & pocula omnia, siue vitrea, siue crystallina, siue Murrhina, siue è lapide aut testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius virus non sustinet. Mirum est, quo pacto vnius Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, & nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arenæ,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib.ix.

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingeniis aliena.

IN Sulmonensi Italiæ agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plin. lib.xvij. c.xxvj.

APODOSIS.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingeniis prodest, eadem tenues animos obruit. Non est om-

nium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum, omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minimè possunt, sic & sacras literas ferme omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclare disserit D. Chrysostom. Homil. 4. oper. imperf. si modo eius est.

Sacrarũ literarum sensus cognoscere, non est omnium.

LXIIII. Lacvs Troglodytarvm.

Praua inconstantia.

IVBA in Troglodytis lacum insanum esse dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiésque etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. Plin. Natur. histor. lib. xxxj. cap. 11.

Apodosis.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis

Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Electum semel attrita de fronte ruborem?
Iuuenal. Satyr. 13.

LXV. FONS VIRGINIS BALSAMVM VEGETANS.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Ægypto vidit hortum Balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit, Sarracenosque expertos frustra irrigare aliis aquis, quamobrem duxisse in illum fontem aliundè aquam, vt virtutem diuinam inde hauriens, abundè sufficeret ad irrigationem. Burch. cap. pen. Bozius de signis Eccl. lib.ij. cap.vij.

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factáque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur,

Quæ rapitur de fonte tuo,

O sola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè conformari emblema in Christianam pubem, quæ virginis Mariæ auspiciis crescit, & viget, cum hoc lemmate, *Crescit quodcumque rigat.*

LXVI. VIRGO AQVA

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib.1. Syluar. in balneo Etrusci.

Vos mihi quæ Latium ſeptenaque culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimque nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta eſt (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua ſubinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubeſcere narrabant fabulæ. Pauſan. in Corinth.

Canathus fons apud Argiuos.

APODOSIS.

Symbola ſunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanaſius eius encomium diſertiſſime proſequitur in libro περὶ παρθενίας vbi eam appellat, πλοῦτον ἀνεκλάλητον, στέφανον ἀμάραντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc eſt monile Eccleſiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata ſic Chriſto placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII. FONS VMBRIAE.

Liberalitas ſera.

NON procul à Narnia fons eſt, qui nunquam ſcaturire viſus eſt, niſi cum annonæ penuria propediem futura eſt. Leander in Vmbria.

APODOSIS.

Multi ſunt eo ingenio, vt nunquam riuulos be-

nignitatis aperiant, niſi res in ſummum diſcrimen ſint adductæ.

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δὲ βραδύνῃ,
Πᾶσα χάρις κενεὴ, μηδὲ λέγοιτο Χάρις.

Celeres Gratiæ dulciores. quod ſi tardior fuerit,
Cuiuis gratia vana, neque gratiæ nomine digna.

Lucianus.

LXVIII. MONS CINDACVLLVS.

VIRTVS.

MONS eſt eminentiſſimus apud Auſtrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis ſermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra xl. milliaria Italica in eodem lacu quaſi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideóque multi tempeſtatibus, vique ventorum agitati, ſummis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquilliſſimum portum adeſſe nouerunt. In eius montis ſummitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuerſarum arborum ſua ſponte naſcentium, non raritate magis, quàm ſuauitate velut ſatarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitiſſimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. Olaus magnus lib. II. c. XX.

APODOSIS.

TOTA regio vndique aſpera hanc habet arcem amœniſſimæ iucunditatis. Non diſſimili ratione virtus cum difficiles ipſa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum eſt, cœleſtium voluptatum

tum deliciis quam suauissime luxuriat. Plautus in Trinum.

-- Ibi animo
Labor grandis capitur, boni sibi hæc expetunt.
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. Heliconis fertilitas.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Poëtarum fabulæ, soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiã pastionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. In Bœoticis. Plutarchus iunior in Ismeno, ait, Heliconem, & Cytheronem fuisse duos fratres. Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρὼν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐριννύων μῦθος. Ἑλικὼν δὲ διὰ φιλοστοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

Apodosis.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.* Seneca ad Lucilium, epist. xvi.

LXX. Mons Lycævs vmbrarvm expers.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est area Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quod si forte homines bestiæve intra loci ambitum se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt; Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns. Paus. in Arcadicis Græc. edit. p. 269.

Apodosis.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescentes vanitatis vmbræ non permeant, sed intus omnia veræ, solidæque virtutis nixa radicibus consistunt:

Beatus es nunc mente pauper: sed spei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur gaudiis.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. Montes Persici.

Beatitudo cœlestis, bello & laboribus comparanda.

IN locis quæ in Magorum regione sunt eminentiora, referunt tres montes in spatioso campo esse positos: eos autem qui locum transmittunt, cum ad primum quidem mõtem peruenerint, audire vocem

confusam veluti clamantium, non paucorũ millium hominum, perinde ac si essent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem simul, & euidentiorem strepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pœana, perinde ac qui vicissent. Clemens Alexandrinus.

Apodosis.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.

Virtutum gaudia vulnus habent.

Diuus Prosper. Epigrammate 87.

LXXII. Anostvs.

Poenitentia.

Chivs refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum esse ἄνοστον, irremeabilem (ita enim appellatur) similem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine insignem, sed aërem impendere obscuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterũ voluptatis, alterum tristitiæ: & ad vtrumque arbores sitas esse, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen tristitiæ sunt eiusmodi naturæ, ac potestatis fructus producere, si quis iis vescatur, eum tantum eiicere lacrymarum, vt per vniuersum vitæ reliquum tempus fletibus, luctibúsque diffluat, & sic vitam finiat. Alteras verò quæ fluuio voluptatis agnoscuntur fructum contrarium ferre, qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quẽ amauit in eius obliuionem venit, paulatímque fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retro agit, ac re-

ſumit, abiecta enim ſenectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adoleſcentiam induit, tum pueritiam, poſtremo fit infans, & ſic denique expirat. Ælian. lib.3. Var. hiſt. c.18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc Anoſtus, domus eſt pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida eſt, nec tenebroſa. In ſtatu enim pœnitentiæ diſcutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit. Flumen triſtitiæ lacrymas pœnitentiæ ſignificat: flumen voluptatis conſolationem quæ triſtitiam ſequitur: Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam deſignat. S. Proſp. ep. 72.

Cor mundum & ſapiens fructu virtutis alatur,
Et Chriſti in noſtro pectore regnet amor:
Quo ſemel impletus nunquam vacuabitur illo;
Aeterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. IN EODEM ARGVMENTO EST.

Apolloniatarum regio quam ignis non lædit.

APOLLONIATARVM vrbs finitima eſt Epidamno, ſita in Ionico ſinu, atque in proximis vicinis circa ipſam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræque ſcaturigines aquam, ſic illa bitumen emittens, replénſque locum. Non procul etiam ſempiternus ignis oſtenditur. Ardens vero collis eſt, non ita magnus, neque ingens ſpatium occupans, neq; longũ ambitum complectens. Sulphur autem, & alumen olet: circumque ipſum

pulcherrima sunt arbusta, multáque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò, dies noctésque perseuerat, neque desiit vnquam, vt inquiunt Apolloniatæ, ante bellum quod cum Illyriis gesserunt. Ælian. lib.13. c.16. Var. histor.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris incorruptum repertum est. Suet. in Caligul. cap. 1.

Cor Germanici incrematũ. Suet. in Calig.

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Aetnæ faucibus erumpens non lædit.

Cnidias apud Photium.

Iustorum Hominũ regio.

LXXIV. CRETA NOCTVARVM EXPVLTRIX.

Iustitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temere fecisse, hanc auem à Polyde visam, atque ea coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue, nempe in ea, & nutrito, & occultato, vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt, nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hac re ipsa declarari cum nullũ in ea maleficum animal reperiatur. Hoc si quis velit, experiri venenatũ animal quodpiam foris assumit: quod

primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes talia machinantur. ad mouendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant: & simul terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouidens, ne serpentes pereant, ob eámque causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant. Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex domestico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum, & hosticum solum egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nam si Iouis nutus, neque in Thetidem, neque in alium quenquam, fuit, aut futurus est irritus vnquam: multo minimè in terram ei nutriciam vanus, aut irritus fuerit. Ælianus.

Apodosis.

Typus est regionis iustitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate summa Dei prouidentia, & singulari principis alicuius opera sit immunis. Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monstris caret.*

LXXV. Assasinorum paradisus.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Persidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multósque

ſicarios, quos dixere Aſſaſinos, hoc aſtu ſibi adiunxit: in valle quadá amœniſſima, & præruptis cincta montibus paradiſum omni deliciarum genere, qualem ſuis Mahumetes promittebat, inſtruxit in faucibus, per quas ſolus patebat aditus, arcem extruxit munitiſſimam, ne cui accedendi poteſtas eſſet præterquam conſciis. Affirmabat interim ſe claues Mahumetici paradiſi habere, & potione ſoporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat. Experrecti cum omnibus deliciis affatim fruerentur re vera ſe in paradiſo eſſe credebant. At præſtigiator ille capta opportunitate medicato poculo ſopitos rurſus extra paradiſum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratiſſimos poſtea habebat, quippe de paradiſo ſi principi obedirent ſecuriſſimos. Hac arte non paucos Chriſtianorum principum inſidiis circumuétos oppreſſit. Tandem anno ſalutis M. CC. LXII. Allaus rex Tartarorum ſenem hunc, in paradiſo triennali obſidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & aſſeclas omnes interimi iuſſit. Paul. Venet. l. I. cap. xxviij. Orient. hiſtor.

APODOSIS.

Si improbi terreſtris paradiſi ergo nullos labores recuſant, quid facient pij in honeſtis & ſanctis laboribus, quos cœleſtium deliciarum exceptura eſt immortalitas?

Explorant aduerſa viros perque aſpera duro,
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

Silius Italic. l. 3. de bell. Punic.

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ VITIS.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc eſt, combuſta, arboribus prorſus caret, ſiquidem camporum ſuperficies tota eſt cinericia, montana, & ſaxo, nigri coloris velut ex aduſtione fulminum. Itaque ſunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immiſſis procellis id accidiſſe dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridiſſimos explicat. Strab. Geograph. lib. xiij.

De hoc argumento ſic cecinit eximiæ indolis Poëta.

Eſt regio igniferis late combuſta ruinis,
Arboribúſque, ſatiſque carens, vbi torridus arui
Stat vapor, & ſteriles mundi ſqualentis arenæ.
Hanc nunquam pluuio perfudit ſydere vernus
Iuppiter, aut picto Thaumantis diſcolor arcu:
Sed ſitus informis terras premit, aruáque ſaxis
Aſpera, merentes cruciant ſub vomere tauros.
Tum forté exiguæ calamus ſi reptat auenæ,
Ægra ſoli macies creſcentem exſugit ariſtam.
Hinc fruſtrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & maleſuada fames, & triſtis egeſtas,
Crudeles longo ludunt examine diræ.
Nempe hic vt perhibent, ignitum fulmen olympo
Decidit, & rapidis fluxere vaporibus auræ,
Sulphureáſque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice ſorpſit.
At licet infeſtus terram decoxerit ardor,

Vaſtaritque

Vastaritque amplos pestis Liparëia tractus:
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ,
Et læto grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam,
Conseruátque suo defensam numine vitem.
Cui leues laxat Zephiros, succósque benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno,
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER, Φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt. Æl. lib. viij. cap. xv. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans, herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti, Prudentes igitur illi, qui instar elephantorum, si cum amœnam illam, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandémq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genore re-

fertam, fortiter contemnere maluerint: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* Senec. epist. 93.

LXXVIII. IVNONIS ARGIVÆ ET DIANÆ ÆTOLICÆ LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui, lupis aggregarentur. Strab. lib. 5. p. 149.

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ. θ. περὶ νόμων. Per hanc

Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. Dii Crvmenigeri.

Pecuniæ vis.

PHOENICES deos suos fingebant cum crumenis & marsupiis, quod nullum maius existimarent diuinitatis symbolum quam pecuniã: ex quo & Mercurij statua visebatur Constantinopoli, sacculum gestans. Georgius Codinus in parecbolis. τῦ κέρδους αἴτιον λέγουσιν καὶ ἐμπόριον τὸν ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱςῶσι βαςάζον μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοῖς πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναςείας.

Codinus de Diis Phœnicum.

Apodosis.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venustissimo epigrammate Arbiter illustrauit:

Arbiter de vi pecuniæ.

Quisquis habet nummos secura nauiget aura,
Fortunámque suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipsúmque licebit
Acrisium iubeat credere quod Danaen.

Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitque Catone prior.
Iuris-Consultus paret, non paret, *habeto,*
Atque esto quicquid Seruius, & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. Dii Democriti poena et beneficium.

Iustitiæ diuinitas.

Democritvs duos tantum deos credidit, Pœnam & beneficium. Plin. lib. II. cap. xvij. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & præmium.*

Apodosis.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia, dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orph. ὕμν. εἰς Δικ.

Orpheus de æquitate.

Ω θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινὴ,
Η καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις.
Α θραυστος τὸ συνειδὸς. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Οσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγὸν· ἀλλ᾽ ὑπὲρ αὐτοῦ
Πλάστιγξι βριαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αιεὶ γὰρ τὸ πλέον στυγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Εν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ἐσθλὸν ἱκάνει,
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.

O mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententiis semper iura administras
In tegra conscientia. Quæ franges omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum, sed illud

Trutinis violentis præterfluerunt immoderate.
Semper enim quod nimiū est odisti, & æquitate gaudes.
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III. Dea Syria.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum scripsit, in quo tradit se vidisse in Syria statuam in templo deæ multiformem, quæ quidem esset Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeseos, & Parcarū, quæ alterâ manu tenebat sceptrum, altera fusum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceston.

APODOSIS.

Dicetur de pulchritudine absolutissimâ, cui poterit etiam accōmodari illud Zeuxidis, qui suæ Helenæ non apposuit *faciebat*, quod alij consueuerant, sed ἡ Νέμεσις, quasi vellet dicere opus esse extra aleá.

Helena Zeuxidis.

IV. Deorvm Analecta colligenda.

Parua non contemnenda.

ANALECTA Deorum etiam venerationi sunt. Vide Philost. in vita Apollo. lib. j. c. XIII.

APODOSIS.

HOC adagio ostendetur etiam minima quæque summorum virorum colligenda cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de mensa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inscripsisset suo. ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσί, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που, καὶ θερά-

πόντες αὐτοῖς εἰσὶν, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum est, & conuiuæ Dij quorum famulis maxima cura est, ne qua etiam minima ambrosiæ particula, si fortè ceciderit, pereat.

V. ADONIDIS TEMPLVM; LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt. Ælia. l. xij. c. xxiij.

Ælianus de leonibus Adonidis.

APODOSIS.

Non templum Adonidis: sed sapientiæ, mores hominum duros, atque austeros mansuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modestiam componit, Huius siquidem ope,

Vis sapientiæ.

> *Venti sternuntur, & vndæ:*
> *Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.*
> *Securum blandi leporem fouere moloßi,*
> *Vicinúmque lupo præbuit agna latus.*
> *Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,*
> *Maßylam cerui non timuere iubam.*

VI. ÆSCVLAPII IMAGO.

Medicus.

ÆSCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput

premit, cane ad pedes decumbente. Pausan. in Corinth. p. lxvj.

APODOSIS.

Typus est medici in Æsculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem custodiam significat: Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortißimus Vmbro.

Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris

Spargere qui somnos, cantúque manúque solebat, Virgilius

Mulcebátque iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud sunt febres & morbi quam serpentes, iræ, & morsus? qui à medicis sopiuntur, atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Est Deus in nobis agitante calescimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit se in noua via vocem noctis silentio audiuisse, clariorem humana, quæ Magistratibus dici iuberet Gallos aduentare, id vt fit propter authoris humilitatem spretum, & paulò post Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectáque esset, mentio illata, iussúmque est templum in noua via *Aio loquutio*, fieri. Liuius l. 5. Cic. 1. de diuin.

APODOSIS.

Quam sæpe diuina vox clamat, & monet, & se vel repugnantium sensibus ingerit: Sed tamen proh dolor repudiatur. Et vrbe capta Romani Aij vocem agnouerunt: Sic improbi postquam in vltimum

discrimen sunt adducti sero, & Dei monentis verba, & suum stuporem recognoscunt. ἔπου θεῷ.

VIII. ALOADÆ, ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HERODES Sophista eos qui reconditis pecuniis sacrificant, Aloadas cognominabat, qui postquam Martem in vincula coniecissent, ei sacrificarent, τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπωνόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν. Philost. in Herode. Nota est de Oto & Ephialte fabula.

Philostratus de Aloadis.

APODOSIS.

Aloadæ, auari, idolum, diuitiæ, sacrificium, veneratio, videtur allusisse D. Chrys. hom. 64. in Math. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, sic aurum auari claustris, & vectibus sepiunt, pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipsi quod concluserunt, oculosque, & animam malunt, quam thesaurum perire.*

D. Chrys. de auaris.

IX. APOLLO AVRITVS.

Prudentia.

APOLLO sapientiæ præses Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidémque manibus fingebatur, quod iis apud Amyclas pugnantibus ea figura visus esset. Sosibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere symboli occurrit quod scribit Bembus in Veneta historia, barbaros quosdam coronas gestasse è culmo pictas, septem quasi auriculis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus

nus deinde operi non segniter admouenda, pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententiis ponderata, si modo expediant, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti præclare inculcat:

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas.
Tunc quoque congressus maioraque viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentésque adhibe cum facis ipse Deos!

Fabul. 32.

Auianus de desidiosis.

X. Apollinis Spondii Ara.

Diuites improbi.

THEBIS supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij ex victimarum cineribus congesta. Pausan. in Bœoticis p. ccxc.

Apodosis.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine, & cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib. ij. aduersus gentes. *Exercent auidum atque iniustissimum fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent insania: millibus possessionum semper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.*

Arnob. de improbis diuitibus.

XI. Amicitia.

PINGEBATVR iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria ſcriptum erat, *Mors, & vita.* In fronte *æſtas & hyems.* habebátque latus apertum vſq; ad cor, & brachium inclinatum digito cor oſtendens, ibi inſcriptum erat, *Longè & propè.* Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur.

Apodosis.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam ſemper virentem. nudum caput, fidele obſequium. rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors. perpetuam amicitiam. Æſtas, & hyems, proſpera, & aduerſa. Latus apertum, ſimplicitatem. indicium cordis, ſynceritatem amoris. longè, & propè. eiuſdem in omni loco conſtantiam. Vide Lilium Gyral. ſyntag. 1. hiſtori. deorum.

XII. Angerona.

Silentij religio.

INTER antiquiſſimas populi Rom. religiones ſacellum colitur Angeronæ, cui ſacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præſul ſilentij ipſius, preſſo obſignatóque ore ſimulachrum habet. Solinus.

Addit Valerium Soranum neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictum Romę nomen eloqui auſus fuiſſet, inde forte Angerona conſecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat. Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrum, nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere graue sit.*

Curtius de moribus Persarum in castigãda lingua.

XIII. MIDÆ ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parell. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος Κηπσήρει παρόμοιος καὶ σπανίως εὑρίσκεται τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Lapis quater in die colorẽ mutans.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum cum Tullio, sed animorum.*

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prælijs accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cuius magnificentissima substructio vt ex eo coniici potest, quod trecen-

tos, & sexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret, Quibus apertè significabat se per totidem virtutum, egregiéque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conscendisse. S. Epiphanius lib. de xij. Gemmis c. v. τὸ τέμενος παρὰ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & merito incredibile videri asserit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altissimum honoris culmen virtus conscendit, generosarum mentium labores, sudorem, & sanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere:

Hac proceres abiere pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHILOCHORVS scribit Amphyctionem regem Atheniésium, cum à Baccho didicisset vini temperandi rationem, primum diluisse, & idcirco qui sic mixtum biberũt, homines rectos ambulasse, cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου, Recti Bacchi dedicasse in horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxisse. Athen. lib. 2. p. lviij. c.

APODOSIS.

Vinum tempestiuè sumptum, lymphis dilutum, hominum generi salutare, idcirco inter horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης est, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Aristophan. Ἀφροδίτης γάλα.

Aristophanes de vino.

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conſcientiæ metus continuus.

ARICINAE Dianæ nemus eſt iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica ſacra ſunt vſurpata. perfuga ſacerdos conſtituebatur αὐτόχειρ τῦ ἱερωμένυ, qui priorem ſacerdotem ſua trucidauerat manu, ſtrictóque ſemper gladio paratus erat ad inſultus propulſandos. Strab. lib. 5. p. 166. n. 40.

APODOSIS.

Qui conſcientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente conſiſtere poſſunt, ferientis gladium ſemper expectant, ipſi vmbram capitis ſui timent.

Quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis.

Iuuenal. Satyr. 13.

XVII. CVPIDO ÆGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

ÆGYRAE ſimulachrum fuit fortunæ cui iunctus erat volucer Cupido. Pauſan. in Achaicis.

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur imò dementia, & ſummum corruptæ naturæ vitium, quod Antiſthenes, vt eſt apud Theodoretum oratione III. κακίαι ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἡττώμενοι οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς, ait eſſe τὸ ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta ſint & inſtar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum?

Amor vitiũ & morbus naturæ.

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas
Et lasciua volant leuibus periuria pennis,
Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO. κεραυνοφόρος.

Omnia vincit amor.

ALCIBIADES cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaque scutum ex auro, & ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur. Athen. lib. xij.

APODOSIS.

Potentior Cupido ictu fulmineo. eius potentiam sic describit Oppian. κυν. β.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σέθεν ἄπλετος ἀλκή;
Πόσσα νοεῖς! πόσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις!
Γαῖα πέλει σταθερὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύ γε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθὴρ. οἶδεν δέ σε μακρὸς ὄλυμπος.
Δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
Γαίης ὁππόσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ Λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἄλγεα πάντα, σὲ δ' εἰσέτι πεφρίκασι·
Σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἠέλιος φαέθων· σῷ δ' αὖ πυρὶ καὶ φάος εἴκει
Δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοὶ,
Τοίους ἄγελε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστοὺς,
Πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,

Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνεπλοίησας ἐπ᾽ ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id eſt,

Dure amor quantus es ! quanta tua infinita potentia !
Quanta cogitas ! quantum dominaris ! quantum Diue ludis !
Terra firma eſt, tuis tamen telis commouetur.
Inquies eſt mare, ſed tu illud ſtabiliſti,
Veniſti in cœlum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cœlum latum supernè,
Et quæcumque infra terram ſunt, triſtéſque cœtus mortuorum,
Qui Lethes hauſerunt ore obliuioſam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorreſcunt.
Tuo autem robore longe penetras, quantum nunquam
Sol lucidus aſpicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimeſcens, & ſimul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas ſagittas
Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibundas.
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente, hic enim canit,

Aliud Symbolũ ingenioſum.

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, feci ſeruire Tonantem.
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. Cvpido Pori et Pavpertatis filivs.

Amor Dei necessarius.

PAVPERTAS cum sobolem desideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπόν. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου. patre bono & sapiente, & omnibus sufficiẽte genitus, matre verò egente & inopi. an verò ex nostra inopia, & bonorum omnium affluẽtia, quæ in Deo est, ad ipsum redamandum, vel nolentes impellimur? An, si lubeat ad terrenos amores referre, ideo abundantiæ, & egestatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam personæ de mimo, modo egeant, modo diuites fiant: modo cum suis fruuntur deliciis, se Reges & Cæsares putent: modo orbati, vel ipsa satietate languidi, sibi inanes videantur, qui prius erant opulentissimi.

XX. Diana Cyndias.

Virgo intacta.

CYNDIADIS Dianæ simulachrum sub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. lib. 16. pag. 752. quanquam istas narrationes δυσδμαχετῶν, vt ait, διατελεῖ.

Apodosis.

Multa huiusmodi argumenta celebrantur in honorem sanctissimæ Virginis. cui nihil est ex cõmuni hominum macula contagionis instillatum.

Qualiter

Qualiter è spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quo lædat habens, matremque obscurat honore.

In eodem argumento est apud Pausaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis*, signum in flagrante Sylua illæsum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis superstitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

DYNDIMENES simulachrum aureum faciem habuit (cum ebur deesset) ex fluuialis equi dentibus conflatam. Pausan. in Arcadicis.

APODOSIS.

Diuites huius sæculi quasi aurea simulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hyppopotami, hoc est duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod si omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miserrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phædrus lib. 1. Fabula 8.

Phædrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cepit singulos
Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitaret præmium:
Ingrata es (inquit) *ore quæ nostro caput*
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. Epidotes leonem calcans.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδότης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens, Pausanias in Corinth. pag. 53. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat, vbi enim incubuit:

Tacet omne pecus, volucresque feræque
Et simulant fessos curuata cacumina somnos:
Nec trucibus fluuiis idem sonus occidit horror
Æquoris, & terris maria, acclinata quiescunt.
Statius.

XXIII. Eros, et Anteros.

Amor cœlestis, & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. Pausan. Eliac. lib. posteriore, p. ccij.

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest, qui rerum creatarũ vinculis tenetur irretitus. Bene vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit) & opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in animantiũ inuehit cogitationem: hic bello pacem substituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus inanis, vitæ pernicies, ædium denique à

D. Chrysost. de amore vtroque.

fundamentis subuersio. Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum, multæ opes bonorũ operum, magna virtutũ suppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; Si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisquis amat animam sanctam continuò talis erit, qualis est, quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Pausanias in Bœoticis pag. ccciij. Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη.

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia, gloriâ*: Vnde ille literarum amore incensus Poëta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Phadrus de gloria cupiditate.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cibelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere:
At meherculè narrabit quod quis voluerit,

Oliua nobis propter fructus est gratior?
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator:
O nata merito sapiens dicêre omnibus.
Nisi vtile est quod facimus stulta est gloria. Phædrus lib.3. lvj.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici, & Poëtæ.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare, & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dii sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.* Horat.

Os tenerum pueri, balbumque Poëta figurat.

FAVOR.

Vitæ aulicæ conditio.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & à Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus,

Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ, *hic dicit alumnum:*
Casu ille, ille animi dotibus esse satum.
Qui comes assiduus lateri? Assentatio. & ecquæ
Pone subit lentis paßibus? Inuidia.
Ecqui circumstant? Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpe* Libido *parens.*

Cur facis aligerum? fortunæ elatus ab aura
Aduolat alta, imò nescius esse gradu.
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotulæ insistit? fortunam imitatur, & infert
Se socium instabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet, atque extra sese ambitiosius effert?
Occæcare animos fata secunda solent.

XXVI. Fortuna Plutum gestat.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

XENOPHON Atheniensis, & Callistonicus Thebanus. Fortunæ simulachrum finxerunt Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus, & os, hic reliquas signi partes effert. Pausan. in Bœoticis p.ccxciv.

Apodosis.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec. lib. vj. de beneficiis. *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis: quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestro defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducitis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quantum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est. Non sunt vestra: in depositi causa sunt, iam iamque ad alium dominum spectantia: aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.*

Præclara de lubrico fortunæ. ex Seneca.

XXVII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FORTVNÆ aureæ effigies in cubiculo Principum poni solebat, quæ iisdem morientibus in successorum manus transferebatur semper vaga, & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonio Pio moriente scripsit. *Tertia die cum se grauari videret, M. Antonino rempub. & filiam præsentibus præfectis commendauit, fortunamque auream quæ in Principum cubiculo poni solebat transferri ad eum iussit.*

Capitolinus de Antonino moriente.

APODOSIS.

Fortuna principum aurea, sed tralatitia. Tacitus ann. 13. *Nihil rerum mortalium tam instabile, & fluxum est quam potentia non sua vi nixa.* Itaque *Fortunam* citius *reperias quam retineas*. Non tantum aurea est, sed *vitrea: cum splendet frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi superstitiose habitam libationibus & sacrificiis colebat, repente vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἐγεγόνει Τύλλε, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58.

Præclara ex Tacito de fortuna lubrico.

Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.

XXVIII. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FORTVNA apud Populum Rom. nomine Viscatæ culta, quod nos emimus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinóve illigata. Similis Atheniensium ἄπτερος νίκη, & Mars La-

conicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

Apodosis.

Icon est constantis, & perpetuæ fœlicitatis: quam tamen non est in humanis imperiis reperire:

> Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον
> Ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κεκτημένη.
> *Fortuna cauponatur totam vitam*
> *Intemperans sortita ingenium.*

Ἀνθ. βιβ. α.

Fortuna cauponatur vita.

XXIX. ΤΥΚΗ SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FORTVNA aurea seruatur in Imperatorum cubiculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alterius esset apud vtrumque, meminit Spartianus in Seuero. Fortunam deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimum simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri sub horam mortis dixisse fertur, vt alterius apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

Apodosis.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè est, in dies vel potius in horas mutabilis: οὐδὲν οὖν ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔργον, καὶ πρᾶγμα οὐδέν, ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὔρα, πρὶν ὑποστῆναι παραπρέχουσα, ἔρχεται δέ, καὶ πάλιν ἄπεισιν, ὥσπερ ἐν ταῖς παλιρροίαις. Philo Iud. Quod Deus sit immutab. pag. 248. *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderant, re ipsa nihil: Sed vmbra, aut*

Philo de incōstantia fortunæ.

aura, antequam subsistat prætercurrens. Accedit, & recedit Euripis, & æstibus maris similis.

XXX. FORTVNÆ OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

HIC prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictitabat, idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam*, & *obsequentem* dedicauit. Plutarch. in Fortuna Rom.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in deliciis esse videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortunæ obsequiũ periculosum.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοήτερος γίνεται, felicitate non secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Ætolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. xxxviij. & Eumenes Rhetor.

APO-

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub principum Virorum auspiciis florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cælum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMÆA,

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas.

DIDYMIS ciuitas est Milesiorum, Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Paus. in Eliacis p. clxj. l. 1.

ἀπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ αἵματος.

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominē impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate cōcretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat.

Theodorus Gadareus de crudeli.

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

SACELLVM Herculis in foro Boario est, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maiestatis ipsius remanent. Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum visceratione sacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquisse,

cuius olfactu refugerent canes. Solinus initio Polyhistoris.

APODOSIS.

Virtus vel solo sui odore terret, & fugat calumniatores. *Audaci timor esse potest.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat statum, & solenne Herculi sacrum, victima aries comparabatur, sed eos, qui ducebant, Asopus fluuius, qui cœlesti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter sacrum, faxúmque, vt aiunt Bœotij, stabant, cum tali commento hostiam simularunt. Pomo, specie, & magnitudine excellenti, festucas supponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus festucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm solitis sacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete esto. Iulius Pollux.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant:

Vaga cingitur astris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXV. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INTER Isidis effigies, ea non est ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare solebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus est, adeò se miserorum casibus impendit, & rebus omnibus alimenta necessaria largitur. Apul. Met. lib. xj. *Dulcem matris affectionem miserorum casibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius transcurrit beneficiis otiosum.*

Apul. de Dei beneficentia.

XXXVI. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

APVD Lacedæmonios rex erat sacerdos Iouis cœlestis, & Iouis Lacedæmonij.

APODOSIS.

Plures nunc seruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœlesti. Si Deus enim læsus fuerit, pro nihilo habent, & illud Tiberij vsurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò si Potentiorum aliquis cuius se Imperio manciparint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant. Ab iis sciscitandum,

Tiberij dictū callidum.

De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio?

Persius sat. 2.

XXXVII. IVNO MONETA.

Iustitia.

BELLVM aduersus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia, Iunonem consulunt quid opus sit facto, iubet eos armis iustitiæ pugnare, hoc pacto pecuniam nunquam defuturam, parent iussi, Iustitia, & fide certant cum hostibus, & his armis superant. Ex quo institutum vt Iuno Moneta appellaretur, & in eius templo numi

Suidas de Moneta Romanorum.

cuderentur. Suidas in voce, Μονήτα. τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι.

APODOSIS.

Armis Iustitiæ nihil omnino potentius.

Δίκης λόγχησι μάχου, καὶ πάντα δαμάσεις.

Plato de Iustitia.

Nec sine causa Plato Iustitiam appellat ἕρμα πόλεων.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas.

Pausanias de Iunonis.

IVNONIS Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pausan. in Eliacis lib. I. p. clxij. initio.

APODOSIS.

Absurdum cœlesti Iunoni sacrificare in cinere? absurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & sordibus oppleto facere. Quid sunt enim aliud rerum humanarum curæ?

Πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.

XXXIX. IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THEBANI cum alias arietibus abstinerent, vnum tamen quotannnis mactabant, cuius pellem simulachro Iouis induebant. Herod. lib. II.

APODOSIS.

Cœca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi Caprum faciunt: homicidæ, leonem: voluptuarij suem. Hinc ampla vitiorum seges, cum vitia ipsa pro numinibus habentur, Xenophanes Colophonius, Εἰ χεῖρας εἶχον βόες, ἢ λέοντες, ἢ

Xenophanes apud Theodoretum.

γράψαι χείρεσσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μέν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραφον. Si manus haberent boues, aut leones, aut pingere fingeréve ſicut & ipſi homines ſcirent; Equi quidem equis, Boues bubus ſimiles Deorum effigies facerent.

XL. Bacchi moderator pluuius Iupiter.

Vinum aqua diluendum.

PHILONIDES medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor eſt, tranſlata è mari rubro vite in Græciam à Baccho, multíſque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furiis acti inſanirent, alij crapula obruti iacerent, quibuſdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium diſſolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum eſſe. Deinde cum factum rurſus eſſet ſudum, ac ſerenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuerſos, vinum dilutum guſtantes mitem atque minimè moleſtam voluptatem ſenſiſſe. Ex eo Græci allato inter cenandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum ſcilicet inuocantes. Poſt cœnam verò cum temperatum poculum miniſtraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. Athen. l. XV. p. MCLXXV. A.

Apodosis.

Vinum aqua diluendum cœleſtis aqua docuit, ad id facit venuſtum epigr. Meleagri anth. l. εἰς οἶνον.

Meleager de vino aqua diluto.

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλαθ' ὁ κοῦρος,
Νίψαν, ὑπὸ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.

Τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
 Μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Nymphæ Bacchum quando ex igni exiluit puer,
 Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, quod si recuses
 Miscere, capies ignem ardentem.

XLI. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iustitia Dei Consilio regitur.

ATHENIS in curia quingentorum, qui summæ rei præerant, statua erat Consiliarij Iouis, βουλαίου Διός. Pausan. in Atticis pag. 3.

APODOSIS.

Vt intelligant iudices à Deo capienda omnia consilia, & inspectorem esse iudiciorum Deum.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis. Horat. odar. l. 3. 1.

XLII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei prouidentia.

INTER cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum sustentari docuerunt, hæc est non postrema, quod Iouem Centumpedã, & Tigillum exhibuerunt: Primum quod veluti centum nixus pedibus firmaret infima, alterum quod Tigilli instar supera fulciret.

APODOSIS.

Dei prouidentia vbique diffusa, ita cœlestia regit,

& firmat, vt infima quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ θεῷ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuiſum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perſpicit ipſius oculus non dormiens. Exſtat in Traiani nummo fœmina, ſtatura erecta, ſtola amicta, ſceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum oſtendens, qua prouidentiæ regimen ſignificatur. Simile eſt quod Eduardus ſextus rex Angliæ pinxit in ſymbolo. Erat globus cœleſtis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœleſti cum ſymbolo, *Nihil ſine Deo.* Octau. de Strada.

Traiani nummus.

Eduardi VI. Symbolum.

XLIII. IVPPITER CRETENSIS, ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex Surdus.

IN Creta Iouis erat ſimulachrum ſine auribus. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Hoc videlicet ſignificabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem ſurdum, aut iudicem querelas non audientem? quod magnum per ſe crimen eſt. nam, vt ait vir pius æquè ac doctus Petrus Bleſenſis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non poſtulat, vel argentum, ſed vt audiant cauſam populi, & arguant pro manſuetis terræ.*

Petrus Bleſenſis.

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR. Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FERVNT Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolaſſe, & cum perlitatum

esset muscas omnes trans Alpheum euolasse. Pauf. in Eliacis lib.j. p.clxj.

Apodosis.

Muscæ, improbi, abactor muscarum, vir grauis qui sua auctoritate compescat improbos, & calumniarum vellicationibus probis insultantes, ἢ διαβο-λὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων πειθὼ εὐπειθεστέρα, vt ait Achilles lib. 6. de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipsi conquiescere possint.

Achilles VI. de amoribus Clitophōtis calumniam vt depingit.

XLV. Ivpiter pingens Centavros in Nvbibvs.

Princeps in nugis occupatus.

Imago est amplissimorum hominum qui se nugis occupari patiũtur: & cum ad maxima quæque nati sint, reculis humanis, & inanibus ludis capiuntur: quid aliud sunt ista quam vt ait, D. Chrys. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita se habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεὸς ὦ Δάμι καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. II. c.x. Hoc præstitisse videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas sibi quotidie horas destinauit, ad capiendas muscas, quas stylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. Ivpiter Phidiae, et Ivpiter Homericvs.

Vrbes magis viris illustrantur, quàm viri Vrbibus.

APOLLONIVS apud Philostr. lib. iv. c. 11. vrbes pulchras cum Iouis simulachro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

Apodosis.

Significat viros illustres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta, quibus finem allatura est ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς τῷ δημιουργῷ ἔδοξε· τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διός, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου· τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem sedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia lustrantes haud quaquam dissimiles esse Homerici Iouis, qui ab Homero variis formis expressus est, longè admirabilius quàm si ex ebore constaret: Hic enim in terra duntaxat vt videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVII. ΖΕΥΣ ΦΥΛΑΞ.

Auxilium diuinum.

IOVI custodi Domitianus templum ingens, seq; in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vitelliana à furore hostium conseruasset. Sueton. in Domitiano.

Apodosis.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè reges, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia

Ecphãtis dictũ præclarũ de rege.

seruantur, Ecphantes de regno, ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ παρ᾽ ἁμῖν ἄριστοφυέστατον, ἄνθρωπος. θειότερος δὲ ὁ βασιλεύς, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτῶν τῷ κρείσσονι, τὸ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας· ὑπὸ τεχνίτα δ᾽ εἰργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum ſane ingenium præ cæteris animantibus homini datum eſt. Diuinior autem inter homines rex eſt, vt qui multum ſupra cõmunem naturam emineat. Corpore reliquis non diſſimilis, vtpotè natus ex eadem materia: ſed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipſum Archetypo ex ſeſe ſumpto.* Idcirco peculiari cura reges quaſi patres populi protegit.

XLVIII. Iustitiæ nummus.

IN antiquo nummo cernitur Iuſtitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectá retro dextram appenſo, claua ſupra leonis caput poſtremis pedibus reſidentis iniecta. ex antiquo num.

Apodosis.

Feroces domat Iuſtitia.

Αεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.

Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non ſubierunt iugum.

Orpheus in hymno Iuſtitiæ.

XLIX. Lamiæ oculi.

Peccata aliena curioſè obſeruare, ſua negligere.

LAMIA, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curioſiſſime luſtra-

ret, eoſdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vaſculo reponebat. Plutarch. de curioſitate. τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους· ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν.

APODOSIS.

Eſt illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta poſſint curioſitate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in propriis peccatis omnino cæcutiant.

Aſpice quid portet mantica poſterior.

Lucianus verarum hiſtori. lib. I. vbi agit de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit: περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάσσει. Oculos habent præter communem modum portatiles, & quiſquis vult ablatos ſeruat.

L. LATONA DELIACA.

Spes fruſtrata.

PARMENICVS Metapontinus (vt ſcribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cum in antrum Trophonij deſcendiſſet, reuerſus poſtea nunquam ridere potuit. Ea de re ſciſcitanti oraculum, ſic Pythia reſpondit,

> Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο,
> Δώσει σοι μήτηρ οἴκῳ, τὴν ἔξοχα τίε.

Sperans igitur poſt reditum ſe riſurum, cum id non contigiſſet, deceptum ſe ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid viſebatur in inſula, cum admiraretur; Latonæ fanum ingreſſus, & matris Apollinis inſignem ſtatuam ſpectaturum ſe con-

fidens, ligneam & deformem conſpicatus, præter opinionem, in riſum effuſus eſt. Athen. lib. xiv. p. MCXIV. A. B.

APODOSIS.

Apes fruſtrata, vbi expectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptúmque pręter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone oſtenditur.

Phædrus.

Mons parturibat gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima expectatio,
Quod ille pareret: At ille murem peperit.

LI. LYCI DAEMONIS CLIENTES.

Calumniatores.

ATHENIS in foro vbi agebantur cauſſæ Lycus quidam Genius ſculptus ſtabat lupina ſpecie. Apud hanc ſtatuam Sycophantæ pecunia corrupti verſari conſueuerant, velut apud Deum quempiam ſui quæſtus præſidem, eique in dies ſingulos triobolus ſecabatur. Zenobius cent. v. Prouerb. 2. Λύχος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυτο τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων· ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ συχοφάνται κατὰ δέκα γινόμενοι συνεστρέφοντο.

APODOSIS.

Merito in Lyci Dæmonis clientela ſunt calumniatores, fœdiſſimum genus hominum, lupi infeſta rabie in integerrimorum virorum famam ſemper armatum: *Hoc Præſide gaudent.*

LII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

CONSVETVM fuit antiquis Mercurio, quem viarum præsidem credebant, lapides sacros in aceruum coniicere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt iis qui idem tererent iter, commonstrarent viam. Hoc Prouerb. xxvj. indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit insipienti honorem.* Hebræj commentarij hunc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen est idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen esse Dei cuiusdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur. qua de re cum sciscitatus fuerim, responderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuisse.* Existimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij statuam lapidibus ab eius cultoribus impeti: sed hoc de aggesto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorẽ intelligendum, quod declarat Hesychius his verbis in voce Ἑρμαῖος, λόφος τοὺς σωροὺς τῶν λίθων Ἑρμαῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος γάρ. Vnde rectè Petauius noster vir politissimi iudicij ad Themistij oration. 23. pro ἐρωδιὸν Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex iis lapidibus aggestis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius l.26. *Mercurius Teutates tumulus in Hispania.* Hunc Teutatem Galli sub nomine Mercurij coluerunt:

> *Et quibus immitis placatur sanguine diro*
> *Teutates.* Lucanus.

Marcolis quid apud Hebræos.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurii coniecti ad viam demonstrandam, significant in societatis humanæ mutuum adiumentum suum quemque symbolum afferre oportere: eamq; artium inuentarum noua subinde accessione locupletari.

LII. METHE PAVSIÆ.

Ebrietas comes impudicitiæ.

Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα.

PAVSIAS pictor celeberrimus in tholo Æsculapij Cupidinem pinxit Citharœdũ, & Methen, seu ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per eius perspicuitatem muliebre os ostenderet. Pausan.in Corinth. p.lxix.

APODOSIS.

Ebrietas sæpe impuri amoris comes, οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinum enim lac veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. cap. I. ἀναθυμίασις θολωδεστέρα ὅσα ἐπισκοτεῖ τῇ ψυχῇ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumque cæcitate confundit.* Prouerb. xx. *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: omnis qui cum his miscetur non erit sapiens.* Hieron. in c.v. ad Galatas, *Semper ebrietati iuncta luxuria est.*

LIV. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, quod Diomedes ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis flatibus regionem vastabant, consecrauit. Pausan. in Messen.

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ ſchemate dicetur in egregiam fœminam quæ tempeſtates aliquas malorum ſedarit, & turbulentis calamitatibus auram lucis ſalutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cum antea fœdi miſeriarum turbines totam pœne terram laceraſſent, prima ſerenitatem mundo attulit, & aduerſis ventorum flatibus diſſipatis, Zephyrorum lenitatem Chriſti auſpiciis emiſit in terras: vnde recte appellari poteſt *Miſeris ſidus implorabile nautis.*

Beata Virgo.

LV. MINERVA PHIDIAE.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHIDIAS ille præſtanti vir ingenio, cum ſimulachrum Miueruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenienſium arce ſingulari induſtria a ſe expolitum collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginem, tanto artificio, vt nemo delere poſſet, aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti & ornamento, ſuam impreſſit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur. Theodotus in Epitome, ὁ πιστὸς ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVI. MINERVA SAITANA, Ἡ ἐν Σάει Ἀθηνᾶ.

Sapientia Cœlestis.

SAI Mineruæ, siue Isidis fanum erat, in quo hæc inscriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plut. in Isid. & Osirid. *Ego sum omne quod fuit: est, & erit & meum peplum adhuc nullus mortalium euoluit:* addit supra Plutarchum Proclus: Ὃν ἐγὼ τέκον καρπὸν Ἥλιος ἐγένετο. Quem peperi fructum Sol est.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνίτιδα Synes. nominat: pars tamen vltima de qualibet obscura scientia dici potest: vt de theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta est in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saïtanæ porrò Mineruæ meminit Plato. Σάϊς μεγίστη πόλις ἐν τῷ Αἰγύπτῳ οἷ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ᾽. ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ἐκείνων λόγος Ἀθηνᾶ. de Rep.

LVII. MOMVS.

CRITICI CENSORES.

PRODVCTA est Venus in deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis cincinnis, madentibúsque comarum fimbriis, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœlestibus diuina species, & omnium oculos inflexit admiratione suspensus. Aderat tum Momus Deus amentissimæ dicacitatis: rogatus quid de Venere sentiret,

ſentiret, Sandalium, inquit, habet nimis ſtridulum, & argutum. Vide Budæi Philologum.

APODOSIS.

Critici ſæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, ſoli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris anguſtiis capere non poſſint, minutias quaſdam, vt calceoli ſtrepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur: ἀφώνων λαθροδάκναι Κόρεις, Eloquentium clandeſtinè mordentes cimices.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOMVS vt reprehenſionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non ſuffixiſſet oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur. Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu inſidens, ſymbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio reſtrictæ, ne quocumque tempeſtas rapuerit, erumpat: Alioqui ſumma potentia lumine prudentiæ, & moderationis deſtituta, in quas pernicies non eſt eruptura?

--Nec qua iubet alta poteſtas
Ire, ſed armatas multum ſibi demere vires. Papinius.

LIX. Morpho, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COGNOMEN est Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus. Pauſ. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & constantia amoris coniugalis. Alij cenſent hoc vinculo notatas fuiſſe Laconum vxores περιδρόμους vagas, & ſequutuleias, quibus opus eſſet compedibus. Plutarchus refert apud ſuos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo ſponſa in domum viri deuecta eſt: quo ſymbolo oſtendunt, liminis cuſtodiam religiosè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμφαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀπάξοντος. Roman. quæſt. 29.

Bœotiorũ ritus.

LX. Lex.

Mors.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἠρεμωτέρους θηρίου, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. Pauſan. in Eliac. lib. priore.

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea ſignificabatur Icone, quæ in vniuerſum genus hominum vngues exerit, nec ſe quiſquam ab eius legibus vindicare poteſt:

Eripere vitam nemo non homini poteſt,
At nemo mortem. Seneca in Theb.

LXI. MVLIER FORMOSA, ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iustitia.

FORMOSA mulier (apud Pauſan. in Eliacis, l. 1.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens ſiniſtra, dextera fuſte cædens, Iuſtitiam ſignificat, quæ iniuriam malè multat.

APODOSIS.

Videtur pictor reſpexiſſe illud Orphei in hymno Iuſtitiæ.

Orpheus de Iuſtitia.

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως.

Audi dea malitiam mortalium frangens iuſtè.

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORVM SPECTACVLA.

Simulatio virtutis.

ATHENIENSES, vt vrbanis moribus compoſiti, & ad omnem lenitatem propenſi, Miſericordiæ aram in ſua ciuitate collocarunt: Mox vitiis cæterarum gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc eſt fœdiſſimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum ſingulis annis Europæ ſtetit, in ſuam vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vſum admitterent, fertur Demonax dixiſſe, Quæſo Athenienſes, ſi gladiatores Athenas inducere decreuiſtis, ſaltem aram Miſericordiæ diruite. Plutarch.

APODOSIS.

Eo ſunt ingenio præditi mortales, vt inter fœdiſſimas libidines, Lucretiarum imagines, inter in-

ſanos conuiuiorum furores, exempla ſobriorum ſine vllo vſu vaniſſime oſtentent, πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι. Plato.

LXIII. MVSARVM ARA ET SOMNI.

Somnus vtilis ſtudioſis.

TROEZENI (oppidum eſt Peloponneſi) cella fuit Muſarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longè ara, in qua Muſis ſimul, & ſomno ſacra faciebant. Muſis deorum omnium amicum Somnum arbitrati. Pauſ. in Corinth.

APODOSIS.

Modico ſomno ſtudioſis opus eſt, vt defeſſum continua agitatione animum nouis viribus recreent. Orpheus.

Orpheus de ſomno.

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἕρδων. Seneca in Hercule furente.

Túque ô domitor ſomne malorum,
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ.

Atque inde mos fluxit, vt cubitum diſcedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent. Vide Apollon. Schol. in hunc locum.

Aliud ſymbolū.

--Τέως ἐπί τε γλώσσῃσι καίοντο
Αἰθομέναις· ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἐμναίοντο.

LXIV. NEMESIS MARATHONIA, Ἡ ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.

Superbia punita.

NON longè à Marathone, vbi Perſæ ab Athenienſibus inſigni clade deleti ſunt, templum

erat,& signum Ramnusiæ deæ, quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat, quæ Persæ Atheniensiũ copias fastidiẽtes aduexerant, vt sibi trophæa statuerent, ἐς ἔργου ποίησιν. Pauſ.in Atticis p.xxxij. initio. Nemesis porro simulachrum coronã habebat, ceruis & victoriolis insignitam: lęua κλάδον μελίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens. vide Ammian. Marcell. lib. xiv. sub finem, edit.Lug. p.xxxv.

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt,& superbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feriuntur: Nemesis signum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienses victores populos significant: Corona, Nemesis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciscendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celsitatem: phiala, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonij epigramma quod è Græco Anthologiæ transtulit:

Ausonius de Nemesi.

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.

Ἀμφοτέροις δ᾽ ἕστηκα, καὶ Ἕλλησιν τρόπαιον
Νίκας, καὶ Πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.

Memoremque time Rhamnusidis iram.

LXV. NICE ATHENIENSIUM INVOLVCRIS.

Ἡ ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis.

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis, vt ea immobilem apud eos sui domicilij sedem

constituisse crederetur. Similiter apud Lacedæmonios signum fuit Martis Ενυαλίου, in compedibus. Pausan. in Laconicis.

APODOSIS.

In constantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum disertè lusit Pompeius Poëta, cum Romæ alæ in statua Victoriæ tactæ de cœlo conflagrassent. Anthol. IV. εἰς νίκης ἄγαλμα κε. κα.

Ρώμη παμβασίλεια τεὸν κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Νίκη γάρ σε φυγεῖν ἄπτερος οὐ δύναται.

LXVI. OROMAZÆ OVVM.

Bonum syncerum.

MAGORVM fabula est de ouo Oromazæ, in quo XXIV. deos, eosque bonos & propitios incluserat: quod cum totidem dij ab Arimanio pessimo genio conditi perforassent, bona sunt malis admixta. Plutarch. in Isid. & Osirid.

APODOSIS.

Ouum Oromazæ synceram partem aurei generis demonstrat, quæ sua sponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum prauitate commercium: At postquam flagitiorum lues irrepsit in terras, ita penitus adhæsit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte syncerum liceat inuenire, in quo non sit φθονερὰ μοῖρα, de qua Synes. in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli concessa viro.
Satin' parua res est voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod molesta est, ita quoique comparatum
Est in ætate hominum.

Ita Diis placitũ, voluptati vt mœror comes consequatur:
Quin incommodi plus malique illico adsit, boni si obtigit quid. Plautus in Amphitruone.
Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber. Martial. l. 1.

LXVII. Osiridis cvltores.

Beneficentia, & Charitas.

Osiridis cultores maximè cauent ne arborem hortensem perdãt, aut fontem obturent. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne iisdem benignitatis riuulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Ægyptiis, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. Osiris effigies.

Regum vigilantia, & potentia.

Ægyptii Osirim Regem, & dominum suum, oculi sceptriíve effigie exprimunt. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ præuiderunt: & cum sint veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, quod ait Plato, popularibus rectè prospicere debent, vt omnium

ſomnos ſua vigilantia tueantur. Rex vigila.

Tu ciuem patremque geras, tu conſule cunctis,

Nec tibi: nec tua te moueant, ſed publica vota.

Theodoſius ad Honorium apud Claudianum.

LXIX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSIRIDIS boni Dei Imago apud Ægyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idémque alimentum cito digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit ſuperuolans; & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, ſignificans ſe Crocodilum euitaſſe: quod ſi abripiat, manet tamen recta penna, ſicut eam ſtatuerat. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Acies oculorum, perſpicacitas eſt bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Miſericordia: penna recta, monumentum ſui quod poſteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βίον τῆς ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων.

LXX. PAVPERTATIS ET INDVSTRIÆ ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes induſtria.

APVD Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt. Philoſtratus lib. v. cap. 1.

APODOSIS.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius.

leius. *Prisca apud secula omnium ciuitatum conditrix, omnium artium temperatrix.* Senec. epist. xv. *Noua artificia fames docuit.* Quod disertè quoque persequutus est, Marcus Manilius Astronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines,

Apuleius de paupertate.

Tum quisque satis se nosse putabat.
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit: & sua quemque
Aduigilare sibi iußit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quæcumque sagax tentando repperit vsus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

CEPHISODOTVS in Pacis gremio Plutum puerum effinxit. Pausan. in Bœot. pag. ccxciv.

APODOSIS.

Ex pace efflorescit opulentia. Bacchyllid.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν Εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδῶν ἄνθεα.
Δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾷ φλογὶ μηρία, τῶν εὐτείχων τε μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Ἐν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται. Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος,
Ἀπὸ βλεφάρων ἆμος ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαί,
Γαιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactísque super aris diis vruntur boum
Fulua flamma femora, villosarúmque ouium.
Iuuenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ sunt.
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastásque cuspidibus munitas:
Et gladios ancipites ærugo conficit, ænearum
Non amplius tubarum clangor, neque surripitur mel-
leus somnus.
A palpebris nostrum qui fouet cor.
Conuiuiis autem amabilibus pleni sunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICÆ.

Vltio.

EST apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iusiurandum concipiunt indigenæ. Pausanias in Bœoticis pag. cccvij. Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Hesychius tradit) quæ non modo iis quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. Δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις, καὶ πραττομένοις.

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ὄμμα διὸς καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ solum caput cõstitui solitum memorat, quod voluit Hesychius cum dixit, Διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεσθαι; καὶ τὰ θαύματα, quasi tota caput esset, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortißima rerum.

IN Antiochi nummo ſculptus erat humi procumbens Leo, eumque ſuperuolans noctua. ex antiquo num.

APODOSIS.

Vires cedant Sapientiæ, & rectè ſapiens à Seneca cum exercitu fortiſſimo cõparatur. *Etenim ad omnem incurſum munitus & intẽtus, non ſi paupertas, non ſi luctus, non ſi ignominia, non ſi dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.* ep. lix.

LXXIV. SATVRNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Choreæ.

CARTHAGINIENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant à pauperibus miſerabiles victimas emere cogebantur. Aſtabat autem in ipſo ſacrificio mater rigida, & abſque gemitu: ſi enim ingemuiſſet iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante ſtatuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorum pulſu perſonabant*, ne quis clamor exaudiretur. Plut. de ſuperſtitione.

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & ſaltandum deuorat. In præclaris illis Bacchanalibus, quæ Chriſtiani magno noſtræ religionis rubore è paganis eruunt ceremoniis. iuuat de iiſdem Apollonium Etnicum hominem, & magum audire, qui ſic Athenienſium Bacchanalia perſtringit: ὑμεῖς δὲ ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, οἱ νέοι τὸ

Apollonius Bacchanalia exagitat.

ἐφηβικόν· οἱ πάλαι μὲν ὤμνυσαν ἀγραύλῳ φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα στήσεσθαι: νῦν δὲ ἴσως ὀμοῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quàm Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac iuuenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi iurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem vt puto iuratis pro patria vos Bacchaturos, & thyrsum sumpturos.

LXXV. Serapis Triceps.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, vt ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastum admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientisque, læua lupi, superne calathus insidet, quæ species vniuersa anguis habitu complexa est. Macrob. Satur. lib. 1. c. xx.

Apodosis.

Ad Solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite mõstratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritũ, futurumque actu præsenti valida, feruensq; est: sed & præteritũ tempus lupi capite signatur, quod memoria rerum trãsactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat euentum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat. An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem. Lupus, qui Marti dicatus est, vnde ὁπλίτης λύκος,

Lycophrõ de Marte.

Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam.

LXXVI. SIRENES SPOLIATÆ.

Literæ humaniores sacris deseruiunt.

MVSÆ victis Sirenibus, ex earundem pinnis alarum euulsis coronas sibi texuerunt. Pausanias in Bœot. pag. cccviij.

APODOSIS.

Literæ sacræ ex humanioribus spolia capiunt, & iisdem plerumque venustantur. Nam, vt ait D. Basilius in oratione de vtilitate ex Græcorum scriptis percipienda, Τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν. Adolescentes his mansuetioribus literis initiati, reliquis studiis vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Synesius in Dione *fibulam animæ*, περόνην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento sit istud præstandum, ostendo fusius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ ferulæ.

LXXVII. SVADA, ET VIOLENTIA THEMISTOCLIS.

Seueritas mixta suauitati.

THEMISTOCLEM ferunt, cum legatus ad Andrios venisset, pro concione dixisse, se duobus potentissimis Numinibus comitatum, ad vrbem accessisse, Suada & violentia. Plut. Themist.

APODOSIS.

Seueritatem cum mansuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem cōtempserint,

Frõtonis dictum de Nerua.

ſentiant aculeos authoritatis. Fronto ſenator deſiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret, Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ᾽ οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ᾽ οὗ πᾶσι πάντα. Malum eſſe imperatorem habere ſub quo nihil cuiquam liceat: Deterius vero eum habere ſub quo omnia omnibus liceant.

LXXVIII. TROPHONII ORACVLVM.

Literarum ſtudia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ ſacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abſtinens, Hercyna fluuio lotus: victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad ſummum admitti à Deo putabatur ad conſulendum, cùm ariete litatum eſſet: deducebatur tunc à ſacrificulis conſulto noctu, ad Hercynam fluuiũ: ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abſtergebatur, quos hermas nuncupabant. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuiſceretur, attentus maximè ad præſentia. Mox linea toga amictus, per ſcalas pedibus anterioribus in antrum deſcendebat, melleas placentas geſtans: Ibique modo viſu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuerſum eodem modo, quo deſcenderat, & adhuc attonitum ſacrificij in memoriæ ſolio collocabant, vt viſa vel audita exponeret. Hæc Pauſanias in Bœoticis pag. cccxiij. qui ſe adiuiſſe antrum & conſuluiſſe teſtatur.

APODOSIS.

Antrum Trophonij, Philoſophia: Expiatio, pur-

gatio mentis: lotio, purificatio: sacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ consuetudines dediscendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingressus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: visus, scientia.

LXXIX. Typhonis imago.

Improbitas.

TYPHONIS imago apud Ægyptios per fluuialem equum, cui accipiter insistebat, depingebatur. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Typhon improbos significat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex iis totus conflatus est improbus. ἐοίκει δὲ οὔτε τῷ γένει τὴν φύσιν, οὐδ' ὅλως ἀνθρώπων τινί· ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακόν, νωθής, καὶ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ' ὕπνου γινόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐναποτίθεσθαι τοῦ καθεύδειν ἐφόδια. Hæc Synesius de Typhone lib. de prouidentia.

LXXX. Venus Auerrunca.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφαία.

Adulteri detestatio.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apostrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies. Pausan. in Bœot.

Apodosis.

Apostrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas detestantur. Bene exclamat Antisthenes apud

Antisthenes, cõtra Venerem

Antisthenes cōtra Venerem

Theodoretum oratione tertia, Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego sagittis confoderem si deprehenderem, quando ex nostris permultas honestas,& morum bonitate insignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum subditi sunt miseri mortales, *fœdum morbum in Deos transcribunt.*

LXXXI. Venus calva.

Salus charior forma.

Venus calua à Populo Rom. culta est tali euentu: vrbs à Gallis occupata, obsessi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta fecissent, ædem Veneris caluæ consecrarunt. Lact. lib.1. c.20. Veget.lib.4.

Apodosis.

Icon Veneris Caluæ monebat salutem pulchritudini anteponendam. Cæterum alij non impensos Reip. saluti capillos, sed ob pruriginem abrasos volunt. Qua in sententia est Georgius Codinus Constantinopol. historiæ auctor Græcus, vbi agit de simulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνῆφην λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἄχρειοι.

Venus cum pectinem.

LXXXII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩ ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

Simulachrum celebratur Cnidiæ Veneris, cuius amore captus stultissimus adolescens, istud

istud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore consectatus. Philost. in vita Apollonij.

Apodosis.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur solidam gloriam rati, πᾶσιν αἰθέριός τις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. inquit Philo. *Multi totum iter ignorant veræ gloriæ, fascibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente sordescere.* Minutius Felix in Octauio.

LXXXIII. Venus Corinthiorum.

Luxuria.

APVD Corinthios Venus erat ex auro & ebore scitissimè elaborata, altera manu papauer, altera malum gestans. qui femora animalium in sacrificiis adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

Apodosis.

Venus aurea libido est blanda specie: malum, illecebra luxuriæ. papauer, sopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obscœni amoris fascinationes: felix qui eius illecebris abstinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

--Accipimus sacra data pocula dextra
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,

Et tetigit virga summos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, setis horrescere cepi,
Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

Ouid. Met. xv.

LXXXIV. VENUS NIGELLA,

Ἀφροδίτη ἡ Μελαινίς.

Amor pudore & verecundia plenus.

MANTINEÆ simulachrum fuit Veneris Nigellæ. Pausan. in Arcad.

APODOSIS.

Significat Venerei amoris consuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς ἀληθείας τὸ φῶς. Euripides.

LXXXV. VENUS PHIDIÆ.

Mulier casta.

VENUS Phidiæ vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede testudinem premebat. Pausan. in Eliacis lib. poster. p.cciij. τῇ δὲ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε.

APODOSIS.

Mulier egregia specie, & honestate parietis priuatis contineri, domi curam gerere, nec temere foris vagari debet. hoc enim per testudinem domiportam significatur. τῇ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε. τῇ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰ·

καὶ τὰς παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. Plutarch. in Isid. Osirid.

LXXXVI. VENVS SCOPÆ.

Mulier impudica.

FVIT apud Eleos non longè à Venere Phidiæ, Veneris πανδήμου, seu vulgiuagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. Pausan. in Eliacis lib. II.

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.* cap. IV. Oseæ.

LXXXVI. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZABVLVS qui primus aleam fertur inuenisse, non modo se insigni statua consecrauit, cuius in gremio tabula lusoria cernebatur: sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demonstrans, alto quodam loco condidit, & in sinus suos hanc aleæ tabulam gestans, vt quasi ipse lusor, & adinuentor huius malitiæ appareret.* (addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studio eius adhærere*

Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.

non ante manum in tabulam eius porrigeret, nisi authori huius prius sacrificasset. D. Cyprianus de aleatoribus.

Apodosis.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quærunt solertia, sed in iis inuentis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatores, *Zabulo sacrificant.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.

HOC, & altero libro, varias ab historia perſonarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipſa hominis natura ordiar: certè maximum omnium, atque illuſtriſſimum ſymbolum eſt, cum ſit μέγιστον ἀπάντων; & vt loquitur D. Gregorius Nazianz. πολυειδέστατος καὶ ποικιλώτατος. nam ſi ſecũdum naturam illam cœleſtem ſpectetur, quid eſt aliud, quàm vt ait idem auctor, *Deus terrenus*? οὐρανίδης χθόνιος, ſi ex aduerſa parte conſideretur, quid eſt aliud quam quod ait Ariſtoteles, Τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκών, καιροῦ λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή; Vnde & latus exiſtit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miſeriæ ſuis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipſo matris vtero clauſus, gemitus orditur. Non ſunt in malis numerandæ miſeriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus homines, τοὺς Ὀλυμπιονίκας conſtituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vitæ miseriæ salutares.

EST inter exempla, in vterum protinus reuersus infans Sagunti, quo anno ab Hannibale deleta est. Plinius.

APOD. In vterum credo reuerterentur omnes infantes, si miserias vitæ præuiderent: ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος, ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea sunt illa Plinij lib. vij. cap. I. *Incertum, ac fragile nimirum est hoc munus naturæ, quidquid datur nobis: malignum vero, & breue in iis etiam quibus largißimè contingit, vniuersum vtique æui tempus intuentibus. Quid, quod æstimatione nocturnæ quietis dimidio quisque spatio vitæ suæ viuit? Pars æqua morti similis exigitur, aut pœnæ nisi contingit quies. Nec reputantur infantiæ anni, qui sensu carent: nec senecta in pœnam viuacis, tot periculorum genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullum frequentius sit votum. Natura vero nihil hominibus breuitate vitæ præstitit melius: hebescunt sensus, membra torquentur, præmoritur visus, auditus, incessus, dentes etiam, ac ciborum instrumenta: & tamen vitæ hoc tempus annumeratur.* Ex iis miseriis salutare moderationis consilium existit vt discant homines non alta sapere, sed erecto animo omnia perferre incommoda, è quorum tolerantia suam gloriam decerpant. Γενναιότερον ἐκ τοῦ παθεῖν τὸ φιλόσοφον ὥσπερ ψυχρᾷ σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον. Hominis philosophia ex miseriarũ tolerantia fit gene-

Hominis miseria.

rosior, & vt ferrum infusa frigidâ, sic periculis acuitur. Nazianz. orat. 23.

II. Infans Rascatinvs in vtero plorans.

Vitæ miseria.

INFANS natus in Rascato duobus cornibus monstrosus, cuius ploratus XIV. diebus auditus antequam nasceretur. D. Canicul. coll. IV.

Ap. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbitates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immeritò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cum dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
Δάκρυσι δ᾽ ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
Ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενὲς οἰκτρόν.

Sum natus lacrymans, lacrymans moriorque, peregi
In lacrymis vitæ tempora longa meæ.
O genus humanum miserum & lachrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, Curásve acerbis sensibus gubernare. Cneus Mattius in Mimiambis: sed optimum miseriarum condimentum est Patientia.

III. Hominis cor.

Sapientia.

CORDIS effigies hieroglyphicum sapientiæ, & fortitudinis est, vt Varro tradit, hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij constare drachmis C. ab eo tempore annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: cre-

ditúmque inde ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere.

Cor vasculũ paruum omnium capax.

Ap. Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem paruum, vt ait Macarius Homil. 43. sed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita, & regnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipitia, ibi thesauri vitiorum. Hæc ille.

IV. Cor.

Symbolum vitæ.

Ægyptii regionem suam per cor figurabant. Αἴγυπτον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. Orus lib. 1. Hierogly. 22. & 21. cum corde comparat.

Ap. Vtrique principatus, vitæ, & salutis fons, copia, & vbertas bonorum ascribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiso cor significari putant. Philo in allegoriis legis. οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι, καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita instigante, Cor exectum, combustum, in cineresque redactum, vino temperatum sibi ipsis inuicem propinasse; quod de Iudæis narrat Michaël Neander in Erotematicis linguæ sanctæ.

V. Cor in anchorali fune.

Cupiditatum moderatio.

Exhibeatur cor æstuans anchorali fune reuinctum, quod significat his verbis Synesius in encomio

encomio caluitij οὐκ οὖν ἀνάσχου τοῦ λόγου, καὶ τήρησον ἐν πείσῃ, φασὶ, τὴν καρδίαν, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμεινε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlysses ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remansit. Versicul. Homericus. Ὀδυσσ. υ.

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.

Vbi Scholi. explicat πείσην, & πεῖσμα, ἀγκυρεῖα σχοίνια. vt annotat Leopardus emendat. lib. I. c. XVIII. & Iunij lapsum exagitat, ac cæteros, qui ad Pisam Olympiorum referunt.

A P. Cor sapientiæ sedes, non fune, sed diuinæ legis vinculis coërcendum: ne, si in intemperantes motus efferuescat, tota hominis interioris œconomia disturbetur.

De pelicano quod remittebatur ad hũc locũ. vide libro de auibus.

Medium tenuere beati.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVSITANI veteres abscissam captiuorum manum dextram diis immolabant. Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.

A P. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata, vel inuisa esse potest. Grata si honesta: inuisa, si patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodest ignaua opera, philosopha sententia? Tantum scis, quantum operaris: quod rectè dixit vir sanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant.
Accius in Astyanacte.

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SERPENS ieiuni hominis saliua necatur, vt est apud Plinium lib. XXXVIII. c. IV.

AP. Venereæ voluptates, ardórque libidinis, cibi & potus abstinentiâ restinguitur, D. Cyprianus de Ieiunio, & tentationibus Christi. *Ieiuniis vitiorum sentina siccatur, petulantia marcet, concupiscētiæ languent, fugitiuæ abeunt voluptates, extinguitur ardentis Ætnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit.* Ieiunium si discretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ spoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos distringit & ligat.

VIII. ÆTNÆI FRATRES.

Pietas in parentes.

ANAPIAS, & Amphinomus ex Ætnæi ignis irruptione cæteris aurum, & argentum asportantibus, parentes senes extulerunt. Tantæ pietati cessit clementior natura, & voraces flammæ in omnium excidium armatæ, se, vt viam piis fratribus darent, in duas partes diuiserunt: Quin, & locus omnis eorum passibus peragratus circumquaque instar amœnæ insulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obsessa, aut fuligine deturpata tenerentur. In tantæ

rei memoriam agrum Hierum Siculi consecrarunt. Photius, Pausan. in Phocicis, Strab. lib. 6.

Ap. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flammæ.

Ad idem symboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro: quem vbi pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam seruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν. Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. Agasiclis tripus.

Gloria Deo tribuenda.

Agasicles ab Halicarnasseis extorris factus est: quod tripodem, quem ipse ludis obtinuerat, non dedicasset Deo, sed domum retulisset. Herodot. lib. 1.

Ap. Rectè factorum omnis gloria à Deo est, & soli Deo tribuenda.

Diis te minorem quòd geris, imperas.

Huc omne principium, huc refer exitum. Horat. Od. vi. l. iii.

Omnibus in rebus geminum est opus omnipotentis,
Totum Iustitia est quod gerit aut Pietas:
Quæ simul in terris descendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti desit vtrumque bonum.

S. Prosper epigr. 28.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYSIPPVS Apellem arguit, quod Alexandrum pinxiſſet fulminantem, quod nec fecerat, nec vnquam facturus eſſet. Ipſe verò haſtam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam eſſet intermoritura. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

AP. Melius laudant, qui propriis laudibus clariſſimos viros afficiunt, quam qui fingunt alienas: hæ enim vanæ ſunt, & breui tempore pereunt: illæ ſolidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALEXANDRO magno in pueritia ſine parſimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuiciſſet thuriferas gentes ſupplicaret. At ille Arabia potitus thure onuſtam nauim miſit, & exhortatus, vt largè deos adoraret. Plin. lib. XII. c. XIV.

AP. Nunquam tenacem erga ſummum numen eſſe oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere ſenes. Equidem pendentia vidi
Serta ſuper ramos, ponénſque recentia dixi:
Cura Deum. Dij ſunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETÆ PRVDENS FACTVM.

Ambitio opimorum ſacerdotiorum periculoſa.

SENEX quidam, inquit D. Hieronymus, eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærenté, vtrũ Epiſcopus electus accipere deberet, ſuper diſco ſatis à terra erecto fecit volutari, cumque ille ſe poſtremo caſum timere dixiſſet, iuſſit vt deſcẽderet, atq; ibidẽ ſuper latam mollioris ſoli planitiem ſeſe agitaret: ex multa volutatione ſudáti ac defeſſo. ſurge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas: Itaq; edoctus de præeminẽtiæ periculo inuenis, electioni renũciauit. iuuenem vita defunctũ ſeni apparuiſſe ferunt, & poſtquã gratias egiſſet, dixiſſe. Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum. Marul. l.1. c.5.

A P. Periculoſa res eſt ampliorum dignitatum cupiditas: *Fortunam velut tunicam magis concinnam proba, quam longam.* Apuleius.

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANTIOCHVM ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti; cùm aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginẽ videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus teſſerã daret, ὑγίεια, ſeu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentũ erat: triplex triangulus inter ſe cõplicitus, ex quinq; paribus lineis ſeſe inuicem in puncto contingẽtibus. Quo non cunctanter

à ſe facto, pentagrammoque huiuſmodi, tùm in vexillis, tùm in reliquis militaribus indumentis appoſito, admirabilem contra hoſtes victoriam eſt conſequutus. Vide Cælium l.7. c.24.

A P. Quam magnificentius crucis ſignum, & quinque Crucifixi vulnera, atque illud Conſtantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambroſ. ſermone 43. *Nonne cum adhuc gentilis eſſes, ſolebas ſigna perquirere? Quæ ſigna quibus rebus eſſent proſpera, magna inquiſitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: ſcito, quia in vno ſigno Chriſti omnium rerum eſt tuta proſperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratiæ & lepôris efficacia.

PRÆCIPVA in arte Apellis venuſtas fuit, cum eadem ætate maximi pictores eſſent, quorum opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deeſſe iis vnam illam venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigiſſe: ſed hac ſibi neminem parem. Pl.nat.hiſt. lib.35. cap.10.

A P. Dici non poteſt quantum addat venuſtas magnis operibus: qua ſi fuerint deſtituta placere non poſſunt, quanquam moroſa diligentia expolita. Pulchritudo ipſa ſine lepôre, vt ait Euſtatius, δέλεαρ ἐστὶν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Eſt eſca ſine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roſcius) *eſt decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria poſt fatum.

ARRACHIONIS cadaueri victoriam & coronam iudicum ſententia conceſſit, cum ille in

victoria efflasset animam. Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione: στεφανοῦται δὲ αὐτῷ Ἀῤῥαχίων ἐναποθανὼν τῇ νίκῃ καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὑτοσὶ Ἑλλανοδίκης.

AP. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddit Honos. Prop.l.3.

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASCLEPIADES Prusiensis medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset: ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. Plin. lib. VII. cap. XXXVII.

AP. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem rectus derideat, AEthiopem albus.* Celebratur illud Leonis Bysantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicteriis vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum*, inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes.*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum pessimi.

ASOPODORVS Phliasius tibicine magno plausu laudato in hyposcemo adhuc moratus: Quidnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod ma-

lum accidisse, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. lib. xiv. *Arbuscula*, verò psaltria, *Sibilet cantu*, aiebat, *dum mihi plaudat eques*.

Ap. Argumentum pessimi turba est: quæramus quod optime factum sit, non quod vsitatissimum, & quod nos in possessionem felicitatis æternæ constituat, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Vulgus autẽ tam chlamydatos, quam coronatos voca. Seneca de vita beata ad Gallionem.

XVIII. Athleta.

Iustorum merita. ex Clem. Alexand.

Christianvm militem Iustum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hac parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec pusilli animi apud veteres, cum longo tempore corpusculum exercuisset ad fortitudinem, petens olympia cum Pisæi Iouis aspexisset statuam: Εἰ πάντα εἶπεν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθαι, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia (inquit) ô Iupiter mihi rectè parata sunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

Ap. Sic, cum Christianus citra reprehensionem, & cum bonâ conscientiâ, quod ad se attinet omnia impleuerit, & ad doctrinã, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam consequitur salutem:

--fit laurea iustis
Ex pretio, quod terror agit, mansuraque virtus
Crescit in aduersis, quæ testibus vsa periclis,
Ad meritũ discrimen habet. Arat. Diacon. l. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generosus.

AVGVSTO Cæsari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſúſq; ex improuiſo delapſæ leniter redderent. Suet. in Auguſt. c. 94.

AP. Ludunt cum Aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumque virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreßi.

OCTAVIVS infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas cõpeſcuit; *Cum primũ* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atque ex eo negantur ranæ ibi coaxare.* Sueton. in Auguſto. cap. 94.

AP. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cum noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clemẽtiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna ſapientia inuectam ſtabiliuit, & importunas calumniatorum linguas ſua authoritate repreſſit. Memini me hoc argumento olim aliquid luſiſſe in Porticus Lodoicеæ iconibus.

Elidit geminos annis surgentibus angues,
Alcides maior viribus ipse suis.
Increpat Augustus ranas, impuraque stagna,
Rana pauet iussus, stagna repente silent.
Tu quoque, tu sænæ vibrantia fulmina linguæ,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit esse tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris sedet iudex seuerissimus: cuius capiti circumuoluta aspis superne hominem inumbrat. Erat is rex Ægyptiorum adeò notæ & incorruptæ in diiudicandis litibus æquitatis, vt, si quem omnibus iustitiæ partibus absolutum significare vellent, Bocchyrim quasi Minoem & Rhadamantum dicerent: Ad hæc cum esset natura grauis & austerus, Isis illi aspidem immittere solebat, quæ capiti insidens hominem constantis in iure dicendo seueritatis admoneret. Plutar. in comment. de vitiosa taciturnitate.

AP. Aspis capiti circumfusa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidẽ lucello mancipant, & non arguunt pro mansuetis terræ: quod ait Petrus Blesensis, *Odit Deus lucrosam, & sanguinolentam iustitiam.*

XXII. Calanvs.

Mortis contemptus.

Calanvs Indus, cum longum vale dixisset Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando se ipsum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis suburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupresso, Myrtho, & Lauro: ille solitam cursus exercitationem cum obiuisset in media strue constitit coronatus foliis arundinum, affulgente sibi Sole quem ipse adorabat; Atque hoc dederat signum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum fecissent, ille circumdatus flammis immotus constitit, neque ante collapsus est, quam expirasset. Ælian. lib. 5. c. 6.

Similis exitus Ninacheti in India. vide Maffeiũ lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.

Ap. Calanus homo vanissimus in mortis caussa felix, vt putabatur. in morte valere cætera iubentur; si ex ipsa mortis specie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iustitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita discedit:

Nam sponte crematur
Vt redeat, gaudetque mori festinus in ortum.

XXIII. Calani corivm.

Imperij optima gubernatio, medium ne deserat orbem.

Calanvm Gymnosophistam ferunt exemplum Imperij Alexandro magno ob oculos posuisse: corium in medium coniecit siccum, & retorridum

cuius oram calcauit: id vno loco pressum cæteris partibus extulit se: Idem lustrans vndique, & pedibus stringens in quaque parte ostendit euenire, quoad medium occupauit, tunc omnes partes quieuere.

Ap. Ea imagine significauit media regni maxime premenda, neque procul ab iis vagandum. Plutarch. in Alexandro. Rectè quoque idipsum cordis, quod est veluti in homine medium, custodiæ accommodaretur: quod memini me ab eximiæ sapientiæ viro audiuisse; Nam & cum mundo cor sæpe comparatur, tum propter iugem motum, tum propter consilij sedem, quæ mentis illius diuinæ, qua vniuersum regitur est symbolum, allusit Ausonius cum dixit Edyll. XII.

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. Charetis stratagema.

Diuites ad fortia meticulosi.

Chares in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem cõmutarent: hoc facto, cum singuli alienarum vestium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur. Polyænus lib. 2.

Ap. Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediti. *Sed rure paterno*
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,

Quid metuas? cultrixque foci secura patella:
Hoc satis? an liceat pulmonem rumpere ventis?
Persius Satyr. 3.

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIPPVS (vt aiunt) Taurorum pugnam auide spectarat, & in hac cogitatione acerrime defixus decubuerat: Ex quo species hominem vexauit, recursans in somniis tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite, nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. lib. v. cap. vi. Genucio Cippo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, eum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium.

AP. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet: Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Raudusculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem

symbola esse imperij testatur, & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinit. lib. I. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua coniicit Nicolaus de Lyra.

XXVI. COMATES.

Musarum gratia.

COMATES in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnunquam Musis aliquid de gregibus Domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, Age (inquit) experiamur, an Musæ te sint nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum rediisset, Comatem viuum, atque incolumen inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrãtes suauiter ipsum aluerant. ex Theocrit. schol. Bilb. Cagn. lib. I. narrat.

AP. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*

Nec virtus suprema fefellit.

XXVII. Cyri ager.

Labor ante otium.

CYRVS vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubétque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: Tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes pene studiosi sunt, labores tamen quibus ea paritur, refugiunt, at meminerint, *Non cineris caussa vnquam euasit vapor,* (inquit Accius)

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.

Is dedit exosæ posthæc monumenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti. Auianus.

XXVIII. Cyri Tibicen.

Seueritas vtilis.

CYRVS Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cum nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multósq; pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis saltare. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbiæ. Phædrus.

Nam manſuetudo hominis repudiata merito ſeueritatem irritat: multi autem ita affecti ſunt, vt miti brachio ſecum agi nolint, & ſerius lenitatem requirant poſtquam armarunt ipſi iuſtitiam: Adhibere oportet in regendo duo Themiſtoclis numina πειθὼ, καὶ βίαν, vt qui illius ſuauitatem contempſerint, huius ſtimulos ſentiant. Eſt in hoc argumento lepidiſſima Phædri fabula de cicada & noctua lib. 3. ſſ.

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cauoque ramo ſomnum capere interdiu.
Rogata eſt vt taceret, multo validius
Clamare cœpit, rurſus admota prece
Accenſa magis eſt. Noctua vt vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua,
Hac eſt aggreſſa garrulam fallacia:
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit. ſi non faſtidis veni
Vna bibamus. Illa quæ ardebat ſiti,
Simul cognouit vocem laudari ſuam
Cupide aduolauit. Noctua egreſſa è cauo
Trepidantem conſectata eſt, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua.

XXIX. Demadis Athenæ.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Athenienſibus miſſus eſſet, rogatus ab eodem, an Macedone præſtantiores eſ-

sent

ſent Athenæ: vrbem continuo deſcripſit in menſâ, cuius opinor, cupiditate tantopere Philippus eſt inflammatus. Hermogenes 1. de Inuention.

Ap. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ vrbis coniiceret: ſic & in his terris, quæ in rebus creatis videmus, ſparsâ dignitatis, aut voluptatis vmbraculâ, animum cœleſtis vitæ amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. Diradis Sacerdos.

Caſtitatis illuſtratio.

IN Dirade Apollinis templum, cuius ſacerdos fœmina viri conſuetudine abſtinens, à quo ſingulis menſibus per noctem immolato diuino furore afflari credebatur. Pauſan. in Corinth.

Ap. Ad lumen mentis mirum in modum confert caſtitas corporis: vt enim Sol in puriſſimum cryſtallum radios eiaculans vberiore luce ſuffundit: ſic in caſtam mentem Deus influens pleniùs illuſtrat, ſcientia enim Dei ſingulare donum eſt.

Quem primum infernis licuit cognoſcere terris
Munera cœleſtum? quis enim condentibus illis
Clepſiſſet furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Diis cuperet Deus ipſe videri? Manil. Aſtron. lib. 1.

XXXI. Coena fvnebris Domitiani.

Viue memor lethi.

Domitianvs primoribus Senatorum, & equestris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erant enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, absq; comitibus, ac primum omniũ iuxta vnumquemque columnam collocat, factam instar sepulchri, in qua nomen eius scriptum erat, pendebátque de ea lychnuchus paruus, vt assolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam spectra quædam ingrediuntur, eosque horribili saltatione circumeunt, eoque facto ante ipsorum pedes consistunt: ad extremum omnia quæ in exsequiis mortuorum adhiberi solent in vasis eodem modo eis apposita fuerunt. Cœna interim peragebatur magno omnium silentio, vt qui timore pœne exanimati essent, Domitiano insuper sermonem, de iis, quæ ad mortes, & funera pertinerent, super mensam ingerente. Xiphilinus in Domitiano.

Ap. In hac cœna expressa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quam per sceleton Ægyptiorum argenteum, qui in conuiuiis præferri solebat, pueris interim hos versus accinentibus,

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Salutare sibi, & senatoribus documentum parauerat Domitianus, nisi risum potius quam sapientiam captasset.

XXXII. Enalli emersio.

Author ego inuentorque salutis.

ENALLVM ducem ferunt, vt submersam virginem seruaret, in mare desiluisse: sed ambos fluctibus obrutos diu latuisse: verum post aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emersisset vrinando, cum sympulo vndecim aureis litteris per ambitum signato, Διὸς σωτῆρος, *Iouis seruatoris*, quod virginem seruasset, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. Athenæus lib. XI.

AP. Fiet in eum, qui cum perditus videretur liberalitate, & beneficentia alicuius principis, rediit cum insignibus notis collati in se beneficij: vel certè Christus dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersam liberaret, se in cruoris sui rubrũ mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatem nostram fulgenti, præfert in eo titulum non Διὸς σωτῆρος, sed Χριστοῦ σωτῆρος, quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppreßis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus, arua, fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS APOLOGVS.

Non temere se præsidiis exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulás, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam: leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptiis: Patrem dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptiis, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluine cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma eum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat. Diodor. lib. XIX.

AP. Non facile hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVPOMPVS pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. Plin. lib. 34. cap. 8.

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horatius.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapsum vomerem manu pro malleo vsus restituisset, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduersario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: Ω παῖ τὴν ἀπ' ἀρότρου, *O puer istam ab aratro*, scilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adolescens, ingenti plaga aduersarium percussit, & vicit. Pausan. in Eliacis lib. posteriore.

AP. Cadit opportunè in eos, qui antea contempti insperatas palmas obtinent, & cæteris qui sibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur, præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui:

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Ausus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHÆSTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum silentio constringendum.

ALEXANDER, cùm Hephæstion ore sensim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, sed annulum sigillare ori apprimens, Regum arcana silentio obsignanda docuit. Plutarch. in Fortun. Alex.

APODOSIS.

Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι, Orph.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti οὐ γὰρ ἂν ἐπῄνεσαν οὗτοι τεχνικόν σε δράσαντα. Ælian. cap. 6. lib. 2.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento nota sus Parmenonis quam describit Phædrus Fabell. 86. Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum.

scurra digrunnit prior,
Mouetque plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.

* * * *

Peruellit aurem vero quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat Populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum e sinu,
Turpémque aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices.

XXXVIII. INDVS PARENTVM CINERES IN PROPRIO CAPITE SEPELIENS.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum Reges habent in deliciis bellissimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, qué fratres improbi propter ætatem contempserunt. Cum vero parentes senectute graues, contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo discedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere consumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in sui capitis vulnere, quod ense sibi inflixerat, sepelit. Insignem hanc eius pietatem conspicatus, admiratusque Sol, puerum in auem formosam admodum, & viuacem conuertit, crista supra caput eius erecta, vt gloriosi facinoris monumento. Æl. l. XVI. c. V.

AP. Parentes in capite sepeliunt, qui mortuorum memoriam sanctè retinent, & officiis pietatis frequentant, vnde sibi magnum decus, & ornamẽtum apud posteros comparant. Nasamines, vt habet Tertullianus c. 57. de Anima, propria oracula apud parentum sepulchra mansitando captabant. Celtæ eadem de causa apud virorum fortium sepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA MORS LVDIT INTER TRIVMPHOS.

Mortis Imperium.

IVSTINIANO Imperatori mortuo instrata vestis stragula, in qua Phrygio opere textæ victarum

vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipſe ſuis auſpiciis debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioſo murice veſtem,
Iuſtinianorum ſeries, vbi tota laborum
Nexo auro inſignita fuit, gemmiſque coruſca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occiſos Reges, ſubiectáſque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum diſtare coloribus aurum,
Omnis vt aſpiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, ſanguis depingitur oſtro.
Ipſum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Vvandalici calcantem colla Tyranni,
Plaudentem Libyam, fruges, laurumque ferentem.
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo geſtantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatiſque parentem.

Baron. ad annum Iuſtin. xxxix.

Martini V. ſymbol.

A P. Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperiis, & *æquo pulſat pede pauperum tabernas regúmque turres.* Paulò aliter hoc expreſſit Martinus V. anteà Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Epiſcoporum, diadema Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum enſem: omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt ſerues.

LACHARES captis Athenis à Demetrio veſtem ſeruilem, & ruſticam indutus, atramento faciem tingens,

tingens, calathum sterquilinio tectum portans, furtim egressus per exiguam portulam, conscēso equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini summo studio persequentes delusit, sigillatim Daricos in viam spargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam. Suidas.

APODOSIS.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno:
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebúsque salutem? Iuuenal. Satyr. 12.

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi solitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum prosequentes spargere: Quin, & septum eundem quadratum stadiorum duodecim aliquando cinxisse, in quo potione sumptuosa, & exquisita pleni lacus essent, paratáque cibariorum copia, vt compluscul is diebus liceret iis quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum assiduis ministrorū officiis: Idem Bardo Encomiastæ sacculum auri proiecit, quo sublato fertur Poëta dixisse: Currus, quem ducebat

impressa terræ vestigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. Athen. lib. IV.

Ap. Hic erit munificentissimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru subuectus, non fruges sparget, sed beneficia: Num verò magnificentior Christus dominus: qui intra Ecclesiæ septa suas oues cœlesti alimonia iucundissimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Eucharistiæ munus D. Basilius in epistola ad Amphilochium cõmodè appellat κοινωνίαν τοῦ ἀγαθοῦ, quod in eadem, cumulatissime bonorum omnium genera contineantur.

XLII. Methodii pictvra.

Iudicij diuini terror.

Bogoris Bulgarorum Princeps, supramodum venationibus delectabatur, quibus cupiens, non tantùm cum venatum iret perfrui, sed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem, historiis eam totam exornare iussit. Diuinóq; instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere suo arbitrio, modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte vidẽs, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, eos ille parua suorum manu, crucis

ſigno prælato, fudit: reique inopinatæ territos ad fidem Chriſti perduxit. Cedrenus.

Ap. Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & ſi hic terror picturæ, qualis veritatis futurus eſt?

Quæque latent maiora puta.

XLIII. Milo.

Fortitudo.

ERAT eius ſtatua vittata, ſimul compoſitis pedibus ſtans, ſiniſtra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & inſertis ſimiles, οἷον διείροντες. Philoſtr. lib. IV. cap. IX. in vita Apollonij.

Ap. Fortitudinis typus eſt Milo: pedes compoſiti immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compreſſionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ ſymbolum. τὴν ταινίαν δ' ἣ ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον. hæc affertur enarratio à Philoſtrato.

XLIV. Milo Lycei columnam sustinens.

Literarum protectio, vel Imperij ſuſtentatio.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philoſophorum ruinam minitante, in eius ſubiiſſe locum: itaque, & reliquos ſeruaſſe omnes, & ſeipſum ſubduxiſſe. Strab. lib. VI.

Ap. Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem ſuo, vel periculo, vel robore, vel authoritate, vel felicitate, vel liberalitate ſuſtentat. Principes ipſi columnæ mundi appellantur. Vnde Oppian. ad Antonium

Imperatorem lib. 1. de venatione initio.

Σοὶ μάκαρ ἀείδω γαίης ἐϋκυδὲς ἔρεισμα.

XLV. Morionis prudens dictum.

Exitium Discordia rerum.

Nicolavs Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta talerorum millibus in familia herciscunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in consessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducem interrogauit. Laudante eum duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestem dissecuit: Mox alteram partem indutus principi se obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes vero factum eius virgis coërcendum minitantur, vt libet, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem hac vestem dilacerare conaris.

Ap. Concordia paruæ res crescunt: Discordia maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Iungántque fidem frigora flammis. Boët. lib. 4. Metr. 6.

XLVI. Mosis abbatis prudens factum.

Ignosce.

Moses Abbas in deserto Scythi, cum accerseretur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset? peccata sua esse dixit, quæ vix ferret, posset nedum aliena iudicare: Quod præpositi monasterij audientes fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse. Marul. lib.5.cap.1.

Ap. Non temere de aliis iudicandum, ne vt sæpe fit, *Det veniam Coruis vexet censura Columbas.*

XLVII. Mogoris regis magistratus.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

Mogoris Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

Ap. Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Æneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dum inauguraretur, iussit expromi, idemque seruauit vsque ad obitum, quo sibi memoriam pristinæ vitæ identidem refricaret: At vero animus superbus,

ἐπιλήθεται ἕνεκα γαῖαν

Πολλὴν ἐπιστείβων θνητοὶ δὲ οἵ εἰσι τοκῆες. Rianus.

Ad idem argumẽtum pertinet, quod habet Sabellicus lib. 3. Enn. 10. de Archiduce Corinthiorum, qui in sua inauguratione, procedit agresti habitu, pileo tectus, calceos, & pastoralem baculum gerens, Pastorem agens magis, quàm Principem: aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ sobrietatis argumentum.

XLVIII. Onesili apes.

Mortuorum honores.

Onesili Regis Cyprij caput in ludibrium Amathusij supra portam vrbis suspenderant: in id examen apum mella congessit, fauísque referſit: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè sepelierunt, Onesiloque quotannis, vt heroï, sacra instituerunt. Vide Pier. lib. XXVI. c. III.

Ap. Mortuorum honoribus parentantes poëtæ significantur, eorum etiam ipsorum quos liuor extinxisse putabatur.

Maius ab exequiis nomen in ora venit.

XLIX. Orphei sudor.

Gloria fortium.

Alexandro in Persas expeditionem parante, Orphei statua in Pieria continuò sudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio sententia. Aristander verò Telmisseus vates eximius, Alexandrũ bono animo esse iubet, significari enim cuiusuis generis Poë-

tas magnopere laboraturos in Alexandro, eiusque rebus gestis describendis ac decantandis. Arrian. de expeditione Alexandri.

AP. Parabola congruet in viros gloria & prædicatione supra cæteros illustres: Quorum laudes in cœlum scriptis carminibus sit elatura posteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei statua, vide in Hypotyposibus, vbi Philostratus iunior, & Callistratus summo artificio depingunt.

L. PAVSIÆ ET GLYCERÆ CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

FLORVM inuicem odores, colorésque accendêre Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, essétque certamẽ artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos qua pinxit ipsam. Plin. lib. XXI. cap. I.

AP. Certamen illud cum vniuersitate rerum, & eloquentia videtur constitutum: Nihil est enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina, siue minax vltorem stringit iambon.

LI. Phalerei vomica.

Vtilitas ab inimicis.

PHALEREVS deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste. Plin. lib. VII. cap. L.

AP. Ab inimicis sæpe, quam non ſperamus vtilitatem capimus. τὸν νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Plut. ex Xenophonte lib. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis ſiquidem rebus frequenter naſcitur de aduerſitate proſperitas, & homines cùm lædere cupiunt, beneficia frequenter impertiunt.* Caſſiod. lib. IV. Var. 47.

LII. Philippi calix.

Aut vino aut ſanguine rores.

PHILIPPVS Auguſtus Francorum Rex, anno ſalutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus, in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus ſuis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut glorioſæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hoſtes mira alacritate ſuperarunt. Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilibus.

AP. Rectè conueniet in fideliſſimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium ſocietatem.

Commune periclum
Omnibus, vna ſalus. Longe nobiliori ratione Chriſtus Dominus cum ad cœleſte contubernium generoſos milites euocaret, communes laborum, & crucis

crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine prælibauit: vnde postea tantum Martyrum seminarium emersit.

Cruor ille pares sanctis spondebat honores
Orturis toto corpore Martyribus.
Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno semine messis erit. S. Prosper. epigr. 69.

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præsentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quispiam inuitarat ad cœnam, cumque venisset magno sanè comitatu, nonnihil conturbatus est hospes, vt qui non grandem cœnam instruxisset. Id sentiens Philippus, submisit qui singulos amicos admoneret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abstinent ab iis quæ fuerant apposita: atque ita factum est, vt conuiuium omnibus sufficeret. Plut. de tuend. val.

AP. Permulti præsentia negligunt, ob spem inanem futurorum.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris.

Extat in hoc argumento lepidissima Auiani fabula:

Piscator solitus prædam suspendere seta,
Exigui piscis vile trahebat onus
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:

Parce precor lachrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?
Nunc me saxosis genitrix fœcunda sub antris
Fudit, & in propriis ludere iußit aquis.
Tolle minas tenerumque tuis sine crescere mensis:
Hæc tibi me rursum littoris ora dabit.
Protinus immensi depastus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens absoluere piscem:
Difficiles queritur casibus esse vices.
Nam miserum est (inquit) *præsentem amittere prædam,*
Stultius & rursum vota diurna sequi.
Incerta pro spe, ne munera certa relinque,
Ne rursus quæras fortè nec inuenias. Fabul. xx.

LIV. PHOCENSIVM IVSIVRANDVM.

Fœdus firmum & stabile.

PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam consilio massam ferri candentem proiiciunt in mare, iurántque se prius non redituros, quàm ipsa sponte emergeret. Herod. lib. 1.

AP. Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg. 12. Æneid.

Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat,
Quo res cumque cadent, nec me vis vlla mouentem
Auertet, non si tellurem effundat in vndas
Diluuio miscens, cœlumque & tartara soluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æstimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis elegantiâ floruerat, cùm iam defloruiſſet à multis procis frequentata, dicebat ſe fecem pluris, quàm vinum vendere, propter inueteratam ſuæ formæ opinionem.

τὴν τρύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

AP. Idem ſæpe contingit doctis viris, qui cum ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant, etiam quæ langueſcente iam ætatis vigore faciunt, propter diuulgatam apud omnes ſapientiæ famam, magno gloriæ pretio diſtrahunt, atque diuendunt.

Eſt ſeris ſua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATAGEMA.

Noſce vt vincas.

POLYPERCON Peloponeſiis aditum obſidentibus, ſuos milites ad periculum adeundum confirmauit. pileum impoſuit, & tunicam duplicem indutus, acceptóque baculo dixit ad eos: qui nos in periculum vocant, ô commilitones, eiuſmodi ſunt homines. poſt his depoſitis, & armatura recepta: qui vero manum cum iis conſerent, inquit, eiuſmodi vſque in hoc tempus multorum, magnorúmque bellorum victores: quo audito milites obſecrabant ne amplius moram aliquam interponeret, ſed recta ad ineundam pugnam duceret. Polyænus lib. 4.

AP. Multum iuuat ad victoriam hoſtes noſſe,

ſit enim plerumque, vt metus & opinio,

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis. Iuuen. Sat. 3.

In eodem argumento eſt Brenni ſtratagema.

LVII. Item.

Brennus.

BRENNVS enim rex Gallorum volens ſuis perſuadere, vt expeditionẽ in Græciam ſuſciperent, conuocatis in concionem viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos viliſſimis corporibus, & infirmiſſimis præditos capitibus, raſos, & ſordidis palliis amictos: iuxtáq; eos maximos Gallorũ collocauit, & ſpecioſiſſimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti ſunt, vt proficiſci cum exercitu in Græciam non dubitarent. Polyænus l. 7.

LVIII. Roberti Dvcis Normanniæ stratagema.

Virtus pudore laceßita fit acrior.

IN expeditione Hieroſolymitana, Duce Petro Eremita, poſt occupatam à noſtris Nicæam, cum Solymãnus nouo exercitu Chriſtianis occurriſſet, & multitudine infeſtus eſſet: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillum in frequentiſſimos hoſtes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in poteſtatem hoſtium veniret, impetus furentium factus hoſtes diſſipauit. At duo millia noſtrorum deſiderata, quadraginta hoſtium millia circiter cecidere. Æmilius lib. 4.

Ap. Commentum fuit præstantissimi ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere. *aßistunt sociæ, virtusque, dolorque,*

Et pudor armatas pilo petit impiger alas. Sidon. in Panegyr. Soceri.

LIX. Romvli Manipvli.

Vita Humana.

Romvlvs primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquanque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto affixum gestabat: Vnde militum manipularium nomen. ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κόντῳ περικειμένην ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. Plut. in Romul. edit. Græc. pag. 39.

Ap. Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum: nihilque in illis serebatur, quod fructum proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & deliciis esse possent.

Horti Adonidis.

LX. Scilvri fascicvli.

Concordia.

Scilvrvs Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangerent: Quod cum ipsi facere se posse negarent, di-

ſtractis pedetentim ſingulis fuſtibus, totam facilè contriuit molem: ſignificans ſcilicet concordes germanos inuictos fore: Contra verò diſcordes facilè, vel à quouis debellari poſſe. Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.

A P. Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. Xenoph. lib. 4. de factis, & dictis Socratis. In hoc genere quoque ſymboli ſunt lapides Philadelphi, quorum meminit Mendeſius tertio de lapidibus, & Plutarchus in ſtrymone. Γεννῶνται δὲ ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι κόρακος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι. ſibi mutuo adhærent vt fratres.

LXI. Scori acvmen.

Fratrum diſcordiæ concors.

SCORVS Dacarum Dux, cum diſſidentibus inter ſe Romanis Dacas à bello illis inferendo dehortari vellet, in conſilium duos feroces canes adduci iuſſit, qui, vt ſoliti fuerant, ſtatim tanquam inter ſe commiſſi mordicus certare cœperunt: Non multo poſt lupum quoque adduci curauit: quo conſpecto nihil morati canes omiſſo prælio concordes ambo lupum petierunt: ab ea contentione Scorus ſermonem orſus, oſtendit, nihil eſſe, quod facilius Romanorum dirimere contentiones poſſet, quam, ſi ſe Dacarum bello peti ſenſiſſent. Fulgoſius l. 8. c. 10.

LXII. Selevci anchora.

Inexpugnabile rebus præſidium.

SELEVCVS anchorâ ſignatum femur habuit ab ipſa origine, filiique, & nepotes eius eodem in-

ſigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiendum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore ſubſiſtere. Amicis interim principem demulcẽtibus annulus apparuit, anchorâ ſignatus, atque impreſſus, quem ibi ipſe antea amiſerat. Ex quo magnam imperij ſpem concepit, nec excidit. Appianus Alexandrinus in Syriaca apud quem, & Ptolomæus Lagi filius hoc ſignum feliciter interpretatur. ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, οὐ κατοχῆς σύμβολον.

A P. Tum demum in ſpem cœleſtis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, ſacram anchoram amplexi fuerimus.

Crux nobis dedit arma ſalutis. Fortunat.

LXIII. SERAPION.

Liberalitas conſecrata.

SERAPIONEM pugilem ſtatua conſecrarunt Elei, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum ſecum vectandum curauerit ad releuandam famem. Pauſan. in Eliacis lib. II. p. CCII.

A P. Nullum magno Principe, immortalitatémque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in poſteris. Plin. in Paneg. Traiani.

Extra fortunam eſt quicquid donatur amicis,
Quas dederis ſolas ſemper habebis opes.

LXIV. TELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TELESILLA honeſto loco nata mulier, ſed ægro corpore, ad oraculum miſit de valetudine

ſciſcitata, cui reſponſum eſt, Μούσαις θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Muſis addicta, non modò Poëtria euaſit, ſed & ægritudini corporis fecit medicinam. Plutarch. in mul. virtut. in Argiu.

A P. Literarum vtilitas tanta eſt, vt non modò morbis animi, ſed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops eaſdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere oſtendit. Idyll xi.

Οὐδὲν ποτὶ τὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον ἐμοὶ δοκεῖ οὔτ' ἐπίπαστον,
Ἢ ταὶ Πιερίδες.

Nullum contra amorem natum eſt remedium aliud,
O Nicia; neq; quod inungi, vel aſpergi poßit, vt opinor,
Quam Muſæ.

LXV. THEAGENES.

Honor clariſsimorum virorum & inuidiæ pœna.

THEAGENES nobiliſſimus athleta quadringentis coronis illuſtris ſtatuam habuit, quam liuidus poſt fortis viri fatum ſingulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum ſæpius iteraret, oppreſſus eſt tandem à ſtatua. Mortem parentes vlciſcuntur, & ſecũdum Draconis leges damnatur ſtatua, & proiicitur in mare. Ex eo graſſata lues Thaſios malè mulctauit, nec prius ſedata eſt, quàm ſtatuæ ex mari extractæ florentiſſimos honores redderent. Pauſan. in Eliac. lib. poſteriore.

A P. Hoc aduerſus florentiſſimorum hominum famam poteſt inuidia, quod aduerſus Solem nebula: Breuiſſimo tempore nocet, & eadem diſſipata mitiores

mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.* Val. Flaccus Argon. lib. IV.

LXVI. Themistoclis apologus.

Non est ante festum posterius dies. Antiquorum honor.

Dictum perurbanum Themistoclis in iuniores Imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere, Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem vbi nam terrarum esses? Plut. in fort. Rom.

Ap. Noui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum,

Moribus antiquis res stat Romana, virisque.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἔτιου γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. Themistoclis Hydrophora.

Scientia non occultanda.

Themistocles Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum qui aquam distinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret. Plutarch. in Themistocl.

Ap. Digni sunt multi, qui scientias, & concessa

ſibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus ſocietatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum acceſſione locupletare poſſent. *Deus eſt mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via.* Plin. lib. II. cap. VII. hiſtor. Natural. *Magno animo nos non vnius vrbis mœnibus cluſimus, ſed in totius orbis commercium emiſimus.* Senec. lib. de tranquil.

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia bene vtendum.

THEMISTOCLES interpretem Græcum, qui Perſis miniſtrarat, interfici iuſſit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vſum Barbarorum conuertere. Plut. in Themiſt.

AP. Quid illis fiet apud ſummum Imperatorem, qui ſcientiam donum Dei ad impuriſſimarum voluptatum contubernia, aut ſcurrilium verborum nugas, aut, quod maius eſt, ad caſtra impietatis traduxerunt? *Penſemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium miſſi ſumus.* Gregor. Hom. XVII. in Euang.

LXIX. TIMOTHEI RETE.

Fœlicitas Imperatoris.

TIMOTHEVM fortiſſimum Imperatorem, & fœliciſſimum, inimici dormientem pinxerant, & rectè geſtantem, in quod ſua ſponte vrbes influerent. Plutarch. in Apoph.

AP. Significat eos, qui ſunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ ſuppeditari videntur omnia.

Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.

LXX. VISINVS.

Diſputator egregius.

VISINVS eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem ſolo aſpectu redigere ſolebat. Olaus magnus lib.III.cap.XVI.

AP. Cadit in acerrimum diſputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat. Ἔγχος ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro haſta habens os promptum, pro ſermone gladium, pro clypeo vocem. vt loquitur Nonnus Dionyſ. lib. 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

CONDVXERAT quidam portorium ad amnem, qua pons tranſitum præbebat, hac conditione, vt ſinguli pro ſingulis vitiis perſoluerent nummum. Aduenit quidam ſcabioſus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat conſtitutum, qui cum recuſaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitie alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos ſolues, minime, (inquit viator) & luctari incipit, dúmque à valentiore datur ad terram, con-

ſpicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus eſt. Gilbert. Cagn. lib. 1. narrat.

AP. Hic tot vitiis oppletus, nec fateri poteſt vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras impoſuit Iupiter nobis duas.
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit grauem.
Hac re videre noſtra mala non poſſumus:
Alij ſimul delinquunt cenſores ſumus.

Sed quid lucrantur qui ſibi folia ficus conſuunt, & peccata pene omnibus nota vehementi ſtudio tegunt? vt *Improbi pateant magis.*

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.

FERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multósque dies illic diligenter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasséque admirabundè. Cæterùm mente recepta, dixit suauius se nunquam atque eo tempore vixisse. Arist. de mirabili auscult.

AP. Quàm multi imperitis oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti. quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cùm nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num merito hæc à Græco comico appellantur ἐικελόνειρα. vmbris somniisque similia: nec malè illud Plautinum hîc vsurpari potest.

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirisque exemplis somnia in somnis danunt.

Bona εἰκελόνειρα.

II. Acessævs.

Procrastinator.

COMPERENDINATORIS Hieroglyphicum est Acessæus decussatis brachiis cœlum intuens, & expiscans an luna fluxu luminis orbem sui syderis impleat: hic nauta, vt satis ex adagio notum est, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vsque differebat; Lunas minimè fauentes caussatus, quæ tamen, cùm & auctu, & labore, & senio cœlum vsquequaque lustrarent, desidiosus hic Callipides nusquam soluebat de portu. Diogenianus Centuria 1. Adag. 57.

Ἦν δὲ κυβερνήτης ὃς ῥάθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γένηται.

AP. Tales sunt partim ignaui, partim etiam callidi, & malitiosi comperendinatores, qui cum minimè rem promoueant, in cœlum & sydera suæ negligentiæ caussam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. Alexander ebrivs moriens cvm Baccho expostvlat.

Nullum numen abest, si sit prudentia.

EPHIPPVS, lib. de Alexandri & Ephestionis sepultura; Proteas (inquit) Macedo bibacissimus fuit, robustóque corpore vitam traduxit, cum se plurimum in bibendo exercuisset. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cùm poposcisset, Proteæ id præbibit: Ille verò sumptū multis

laudibus regem prosequutus exhausit cum plausu omnium, ac paulò post poculum idem postulauit, rursúmque Alexandro propinans, id hausit. Rex autem generosè quidem ebibit, sed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimisso, ac iam inde morbo correptus, interiit: Baccho, vt fama est, irato, quòd Thebas patriam suam obedisset.

A P. Stultum est suorum malorum caussam in Deum, aut fatum, non in suas libidines & flagitia, reiicere. Sen. ep. 93. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminẽ: obiurgamus quotidie fatum.*

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SATYRVS in vitis, scribit Anaxandrum Eudæmonicum Philosophum, vnum ex assentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt stupendo fragore inopinatóque tonuit, omnibus pauore consternatis: Hoccine fecisti, ô Alexander Iouis fili? Athen. lib. VI.

A P. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ assentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæst. lib. IV. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, rusticitate simulata, quasi simplicitas illa non ars sit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non esse occultè, nec ex dissimulato blandiendum: *Perit*, inquit, *procari, si latet.* hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter assentabatur.

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignis conceßus.

ANAXENOREM cytharœdum extulerunt quidem theatra, ſed multò magis Antonius, qui eum etiam militibus ſtipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus conſtituit. Patria quoque ipſum haud mediocriter ornauit, ea ipſa purpura induens, quæ Ioui Soſipolidi, hoc eſt, vrbis Seruatori, erat conſecrata. Strabo lib. XIV.

AP. Hoc ſchemate exprimitur vilis, & tenuis homũcio, ſummis honoribus affectus; qualis Æſchines fingitur à Demoſthene, qui in nobili oratione περὶ στεφάνου, ἀρχαῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sic dentata ſibi videtur Aegle,
Emptis cornibus, indicoque cornu.
Sic quæ nigrior eſt cadente moro,
Cerußata ſibi placet Licoris. Martial. lib. I.

VI. ÆNETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympiis victor declaratus, ſimul atque coronam accepit, exceßit è vita. Pauſan. in Laconic. pag. c.

AP. Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων ἀιθέριπνα πράγματα. Mors certè in coronis & triũphis ludos facit, cum mortales in ipſo honorum limine, quos infinitis laboribus quæſierũt, importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit,

Prehenſa vouet expirare corona.

VII. ANTHEAS

VII. Antheas ad mvsicam.

Imperitus & indoctus auditor.

HIc Scytharum Rex Iſmeniam tibicinem bello captum canere iuſſit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, ſuauius ſe interdum equum hinnientem audiſſe. Plutarch. de Fortun. Alexand.

Ap. D. Hieronymus ad Marcellam: *Aſino quippè lyra ſuperfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουσε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. Antonii Antrvm Bacchicvm.

Gulæ triumphus.

SOCRATES Rhodius Antonium ſcribit Athenis commoratum: conſpicuum vndique ſuper theatro cœnaculum temporarium ædificaſſe, virenti fronde opacatũ, antri Bacchici ſpecie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorúmque pellibus, & reliquis Dionyſiacorum ludorũ ornamentis, cum amicis ſtatim à diluculo recubans ad ebrietatem vſque potaret.

Ap. Vitia ipſa plerumque authoribus diſplicent, & temperantiam laudant non ſobrij: at vbi ſe libido non contenta domeſticis parietibus, effert in publicum, & ſpeciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in ſummam deſperationem res veniſſe. habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum Typus.

APICIVS infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas est Campaniæ, vt plurimùm degens locustis vescebatur magno emptis, quæ illic nascentes, & maximas Smyrnæas, & Astacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vastæ, inusitatæque magnitudinis audisset reperiri, cõtinuò illo naui profectus, multáque incommoda nauigationis perpessus: sed cùm minores inuenisset, quàm fama diuulgasset, illicò ne commoratus quidem in portu Minturnas regressus est. Athen. lib. 1.

AP. Hic dementissimæ gulæ Catillo typus esse poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας πέρας dictus est. Describitur à Seneca de vita beata libro singulari. *Aspice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt isti vocant, bona conquirentes, & super mensam recognoscentes omnium gentium animalia. Vide hos eosdem è lectis suis spectantes popinam suam, aures vocum sono, spectaculis oculos, saporibus palatum suum delectantes: mollibus lenibúsque fomentis totum lacessitur eorum corpus, & ne nares interim cessent, odoribus variis inficitur locus ipse, in quo luxuriæ parentatur.*

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

ARTEMON, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur,

vel potiùs in lecto portaretur. Is adeò erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur. Vide Stromateum v.1317.

Ap. Diffidens malum improbitas, *omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Ὁ συνιστορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Qui aliquid sibi conscius, etiam si fuerit audacißimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidißimum.

Menander.

XI. Astomi.

Cenodoxi.

Astomorvm gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantùm viuens & odore, quem ex naribus trahit. Plin. lib.vii. cap.ii.

Ap. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudem prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia, hoc est, humanarum laudum quisquilias, res omninò leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, an vanæ gloriolæ auris; quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant.

Quicumque solam mente præcipiti petit,
Summámque credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctúmque terrarum situm,

Gloria terrarum vilis.

Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis. Boëtius Metro. 7. lib. 2.

XII. ATERGATIDIS PISCES.

Vltio diuina.

ATERGATIS regina piscium ad insaniam vsque auida, à Mopso Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Ascaloni vicino demersa, & suffocata est, atque ob suam insolentiam, & iniurias, à piscibus deuorata. Xanthus Lydius & Athen. lib. VIII.

AP. Eadem sæpè sunt voluptuariis libidinis, & suppliciorum instrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur:*

Et modò quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. ATHANATOS.

Diues stultus.

ATHANATOS vir robustus, prodigiosæ ostentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurnísque quingentorum pondo calceatus per scenam ingressus est. Pl. lib. VII. cap. 20.

AP. Cadit in stultos diuites, qui se ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus se potius scenicè ostentent quam salutis viam expediunt. Minutius Fœlix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo fœlicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate se subleuat, non sub diuitiarum pondere suspirat.* Rectè igitur apud Phædrum.

Cum victi mures mustelarum exercitu
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cauos.
Ægrè recepti tamen euaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conspicuum in prælio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui mersit tartareo specu.

Fabula lepida de muribus cornigeris.

XIV. CALIGVLÆ ACERVI AVREI.

Auaritia.

IDEM nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos, patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiù volutatus est. Tranquill. in Caligul. cap. XLIII.

AP. Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

At qui tantulo eget quantò est opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.
Horat. Satyr. I. lib. I.

Non omittendus est hîc Caliphas qui inter auri, & gemmarum aceruos volutatus fame interiit. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, com-

Caliphas in auro periit.

prehensus mediis auri gemmarúmque aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inedia, vel sanè pretiosa fame consumptus est. Sabellic. lib. 7. Ennead. 9.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

CALIGVLA pro Baccho ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat. Athen. lib. IV. pag. CXLVIII. de hoc cultu habes in Tranquillo cap. LII. *Vestitu calceatus, & cætero habitu, neque patrio, neque ciuili, ac denique humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius, & fœdius Iudicem in vinum se ingurgitare, & ebrium magni etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, sed sobrium appellabat, Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio, vbi mens, ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ? Ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum. Philochorus lib. XII.

Soli mel libatum.

XVI. CALIGVLÆ CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datóque negotio, vt simulachra Numinum reli-

gione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis apportarētur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. Sueton. in Calig. cap. XXII. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent. Suet. LVII.

Ap. Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. Caligvlæ Palma.

Victoria turpis.

MIRMILLONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more victorum cum palma discurrit. Sueton. cap. XXXII.

Ap. Laurea hæc est in mustaceo. quid fœdius quam Imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissimum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactarint iracundiæ.

Fœda est de vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam.

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet, ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profecto sentiam.

Noluit quippe de sanguine culicis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. Caligvlæ templvm.

Gulæ improbitas.

Caligvla cùm ſe pro Ioue Latiali adorandum exhibuiſſet, templum etiam numini ſuo proprium, & ſacerdotes, & excogitatiſſimas hoſtias inſtituit. In templo ſimulachrum ſtabat aureum Iconicum: amiciebatúrque quotidie veſte, quali ipſe vteretur. Magiſteria ſacerdotis ditiſſimus quiſque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hoſtiæ erant Phœnicopterij, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phaſianæ, quæ generatim per ſingulos dies immolarentur. Tranquill. in Caligul. xxii.

Ap. Humani Ioues potentes helluones, templum, culina: Sacerdotes, coqui: Hoſtiæ, cupediæ omnis generis. Recte exclamat Scribani noſtri viri doctiſſimi Philoſophus Chriſtianus. O vbi mens noſtra vix palmari ſtomacho ingentia fumant fumibula, feruent tripedales aheni, Babyloniæ calent fornaces, immanes æſtuant ignes, ſuperſtant fercula ferculis laſſatis menſis. Seruorũ, ancillarum, coquorum ſudat exercitus, natant penuaria vino, fatiſcunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum nõ raro gentium conduntur vina?

XIX. Cambles.

Maritus improbus.

Xanthvs in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gaſtrimargum fuiſſe,

fuisse, noctúque vxorem suam in frusta dissectam vorasse. Deinde crastino manè reperta coniugis manu, quæ ad eius os hæserat, re cognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. Athen. lib. x.

Ap. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. CANTIBARIS.

Gula lassatur non satiatur.

CLEARCHVS, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cùm mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum iniicere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. Athen. lib. x.

Ap. Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt saburrati cibis adhuc concupiscant, doleántque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustiis esset, quorum gula *Lassata cibis, nondum satiata recessit.*

XXI. CITHAROEDVS IASSIORVM.

Concionum & orationum neglectus.

CVM Citharœdus quippiam Iassi artem suam publicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est, dum tintinabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem piscium discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modum. Ad hunc accessisse dicitur Citharœdus, maximásque egisse gratias, qui tanto

ipsum honore affecisset, tantóq; studio musicę ferueret, cum reliquit, simul atque tintinabulum signum dedisset, discessissent. Quid ergo signũ datum est? inquit surdaster; tu igitur valeto, & statim è conspectu se proripuit. Strab. lib. XIV.

AP. Misera plerumque concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum studiis illecti relinquunt, & si quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire discum, quàm philosophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumq; se multum placuisse existimant, cùm ab auditoribus oscitantibus auditi vix fuerunt.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΣ.

Maiestatis vanus simulator.

CLEARCHVS Heracliæ tyrannus gestauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit. Plut. in Fort. Alex. lib. II. Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen
Ære, & Cornipedum cursu simularat equorum.
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tedis
Lumina) præcipitémque immani turbine adegit.

AP. Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus. parùm cordati sunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morũ truculentia, fugáque consuetudinis humanæ, maiestatem &

authoritatem Imperij ſibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν. Plutarchus.

XXIII. Cylicranes.

Vinoſi.

Popvli ita dicti, quòd poculi effigiem impreſſam humeris ſemper geſtarent. Athen. lib. xi. Κυλικρανες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia eſt poculum, gladius, aquale. Ibid.

Ap. Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinoſi, qui non modò amphoræ ſpeciem, ſed ipſam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequiſſimè exclamant, Od. xxi. lib. iii. *O nata mecum.*

XXIV. Ex Demetrio Matvla.

Honoris humani lubrica vicißitudo.

Cassander Athenis in ditionem acceptis vſus eſt humaniter, vrbíque ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophraſti diſcipulum, qui inſtaurauit popularis Reip. ſtatum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantùm valuerunt, vt Caſſandro mortuo, fugere in Ægyptum ſit coactus, ſtatuáſque eius amplius motu facto aduerſarij deiecerunt, conflauerúntque: addunt quidam conflationem in matulas

factam: κατεχώνευσαν ἔνιοι δὲ προστιθέασιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. Strab. lib. 9.

Ap. Nihil honoribus rebúsque humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimũ conflari in matulam? hos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τί μοι χρειὼ πνοιῆς ὤκιστα ῥεούσης,

Ανδρομέης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλυμένοιο.

Neque mihi opus aura celerrimè fluente,

Humano honore, & decore perituro. D. Gregor. Naz. ποιημάτ. α. D. Cyprian. epist. 2. *Malorum blandientium virus occultum est, & arridentis nequitiæ facies quidem læta, sed calamitatis abstrusæ illecebrosa fallacia.*

XXV. Democharis.

Verborum obscœnitas fugienda.

DEMOCHARIS, vt erat ore impuro, apud Athenienses vetitus est ignem Vestæ sacrum sufflare, ne fœdi spiritus contagione purissimam flammam contaminaret. Timæus Historicus.

Ap. Indigni sunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus institutas vsurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt suam, τῶν πραγμάτων γὰρ σκιαὶ οἱ λόγοι. Isidor. ep. CCXXXII.

Habent ista vt ait S. Paulinus in specie lenocinium: in gustu venenum, quorum vsus in crimine, pretium in morte numeratur. Paul. in epist. ad Iouium fratrem.

Libri obscœni in gustu habent venenum.

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.

Vilia charo vendita.

DEXICREON nauta, ſuadente Venere, nauim, non ſine elegantiorum mercatorum riſu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tàm caro vendidit, vt cæterarum mercium superaret pretium. Plutarch. in quæſt. Græc. 55.

AP. Quædam primo aſpectu videntur vilia, quorum ſummum precium neceſſitas facit.

Vel maxime deſpecta nunquam deſpice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.

Simulatio, vel hypocriſis.

DIOGENES Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petiit, quod minime Philoſophum decebat, ſibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam geſtare cum virtutis imagine in eius medio poſita, cuius ſacerdotem appellari ſe cupiebat. Vtrumque rex conceſſit, coronámque, & tuniculam inſuper largitus eſt. Ea Diogenes Lyſiodo fœminæ, quam deperibat, dono dedit, quę poſtridiè ipſo Diogene cũ rege & grauiſſimo comitatu ſedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omniũ riſu viſa eſt. Ath. l. v.

AP. Multi ſpeciem virtutis habent in veſte, quam nunquam habuerũt in pectore. Quid refert an Diogenes Philoſophus, an Lyſiodos tibicina ſigillum habeat virtutis? ſimile eſt illud prouerbio Gręcorum iactatum: πολλοὶ ναρθηκοφόροι παῦροι δὲ βάκχοι. *Multi Thyrſigeri, pauci vero Bacchi.* nõ omnes qui habent ci-

tharam sunt citharœdi, inquit Varro 11. de re rustica: *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpitérque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimáque mysteria: istorum Principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cúmque oporteret eos canere, mysteriaque perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo & leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atq; in sacris ceremoniis sacerdotes sacrorũ hymnorum voces edere consueuerunt: habebántque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, iis qui sumerent porrigebant: ad hunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes. Ioann. Europ. in Michaële. Baron. ad Michal. 13. IX.

Gryllus.

XXVIII. Dionysii Colvmbæ.

Liberalitas ficta.

DIONYSIVS senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas Virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis ὁλοπτέρυς dimittere, virginibúsque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent. Strab. lib. 6. pag. 149.

A P. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere: præclarè in illum Dionysium & similes eius cadunt hæc verba Senecæ. *O superbia magnæ fortunæ! ô stultißimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te subleuasti, hoc depreßior es, ostendísque te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris.* Seneca lib. 2. de beneficiis cap. 13.

XXIX. DIONYSII FILIÆ.

Improbitas affectatrix virtutis.

DIONYSII pater matricida bipedum quadrupedúmque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alteram temperantiam, tertiam iustitiam nominauit. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 2.

A P. Nemo adeò improbus est, qui virtutis nomen non affectet: tàm clara, tàm illustris est eius species, vt improbos obiecta cruciet, & cùm minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Magne Pater Diuûm sæuos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cùm dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
Virtutem videant intabescantque relicta. Pers. Sat. III. v. 35

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2. facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, &

loripes, in conuiuio claudicantis pedis soleam amisisset: furi, inquit, nil grauius imprecabor quàm vt eius pedi calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλεῖον κατευξόμαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. Athen. lib. VIII. pag. CCCVIII.

A P. Obliqua mali imprecatio sub boni specie emissa. Dorioni similes sunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit, qui ea sibi ardenter cupiunt, vel aliis eripiunt quibus vti non possunt.

Metiri se suo pede.

XXXI. EICADASTES PVGNANS IN PLACENTAS.

Gula lethifera.

EICADASTES Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere desierat, omnibúsque abstinentibus, ipse heroïcum illud inclamans ex Homero, quasi in Chimæram pugnaturus.

Τῷ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduersus illam gradior etsi manus igni similes habeat,

Impetum fecit, & perustis faucibus elatus est è conuiuio. Athen. lib. 7. pag. 298.

A P. Dignus hic Eicadastæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typum miseræ voracitatis proponatur. *Non poterat letho nobiliore mori.*

XXXII. CLITI AMORGOS.

Superbia seu vana gloria.

CLITVS, ad Amorgum, depressis tribus, aut ad summum, quatuor nauibus, tàm impotenti lætitia

lætitia exultauit, vt tridentem gestare, Neptunúmq; dici, & induere non erubesceret. Plutarch. de Fort. Alex. lib. II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus l. 5. de bellis ciuilibus. Ille enim se Neptuni, & Salatiæ filium in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

AP. Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent spiritus, & agunt tragicas simias, non tàm ridiculè, quàm turpiter. *Deforme est enim de seipso prædicare, falsa præsertim, cum irrisione audientium imitari militem gloriosum.* Cic. I. offic.

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum necessarium.

MYLASA vrbs est Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, sed tamen vtilissimæ ciuitati, in quem perorans, Hybreas dixit, Euthydemus *malum es ciuitati necessarium:* nam neque tecum viuere possumus, neque sine te. Strab. lib. XIV. pag. CCCCLIV. num. X.

AP. In eos qui nocent quidem, sed mala bonis compensant, talis erat Aterius: de quo Seneca IV. contra Proem. *Redimebat Aterius vitia virtutibus, & plus habebat quod laudares quam quod ignosceres.*

XXXIV. ERICI VENTOSVS PILEVS.

Potentes & gratiosi.

ERICVS Rex Suetiæ in arte magica nulli suo tempore secundus habebatur, támque familiaris erat malis dæmoniis, quorum cultui summoperè

vacabat, vt quocumque verteret pileum suum, confestim inde optatus ventus aspiraret. Olaus magnus lib. III. cap. XIII.

AP. Potentes & gratiosi homines ea sunt authoritate præditi, vt quemcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentium animorúmque conspiret fauor.

Omnes hoc sidere currunt.

XXXV. EVENIVS.

Pastorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli sacræ, quas noctu viri fortuna splendidi custodiebant. Euenius aliquis suas pro more vices agens in pecoris custodia, lupum ingredi in ouile, & sexaginta oues sua incuria deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. Herod. lib. IX.

AP. Commendat hæc tabula pastoribus Ecclesiæ vigilantiam, qui non Solis oues, sed sempiterni Dei custodiũt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, sed etiam senis Pastoris apud Aurelium Nemesianum præceptum audire.

Pastorum vigilãtia.

Te quoque non pudeat cum serus ouilia vises,
Si qua iacebit ouis partu resoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natosque tepenti
Ferre sinu tremulos, & nondũ stare probatos. Ecloga V.

XXXVI. FVLVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempestiua.

FVLVIVS Argent. bello Punico secundo, cùm corona rosacea interdiu è pergula sua in forum,

prospexisse dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emissus est. Plin. XXI. cap. 3.

A P. Hæc parabola eos perstringit, qui inter sacrosanctæ passionis tempora, & spinas Domini, deliciarum rosas vsurpant, quam indigna res in coronæ Christi contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari. Clem. Alex. pæd. II cap. VIII. ἀλόγιστον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον, αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τῷ σεμνῷ κυρίου πάθει, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Insanum est nos qui Christum spinis coronatũ audiuimus, quasi venerandis Domini cruciatibus illuderemus redimiri floribus.

Clemens de coronis Christ.

XXXVII. Fabriciani Venus.

Vitia nocent authoribus.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam misit, idémque ab vxore adultera paulò post interfectus est. Dositheus tertio Italic.

A P. Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & possint emendare, sentiunt se illicò domesticis malis opprimi.

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Hesiodus.

Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit. Attalus apud Senecam, epist. LXXXII.

XXXVIII. Harpaste Senecæ.

Vt nemo in sese tentat descendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca esset, non de amissione oculorum, sed de domicilij obscu-

ritate querebatur. Sic ille ep.50. ad Lucilium. Harpastem vxoris meæ fatuam ſcis hereditarium onus in domo mea remanſiſſe. Ipſe enim auerſiſſimus ab iſtis prodigiis ſum. Si quandò fatuo delectari volo, non eſt mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua ſubitò deſiit videre. Incredibilem tibi narro rem, neſcit ſe eſſe cæcam. Subinde pædagogum ſuum rogat vt migret, ait domum tenebroſam eſſe.

Ap. Apodoſim ſic reddit Seneca. hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo ſe auarum eſſe intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. Heliogabali convivium.

Felicitas vmbratilis.

PARASITIS in ſecunda menſa ſæpè ceream cœnam, ſæpè ligneam, ſæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur videnda de diuerſa materia, quæ ipſe cœnabat, cùm tantùm biberẽt per ſingula fercula, & manus, quaſi comediſſent, lauarent. nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. Ælius Lampridius in Heliogabalo.

Ap. Tales ſunt res opéſque humanæ, vmbræ bonorum & ſimulachra potiùs, quàm vera bona. imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδωλα.

XL. IVPPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MENECRATES medicus eos, quos à morbo sacro curasset, cauere, & scripto polliceri cogebat, futuros sibi obtemperãtes seruos ac comites vbi conualuissent. Ex illis vnus Nicostratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis vestitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius: alius denique Æsculapij. Athen. lib. VII. pag. CCLXXXIX.

A P. Deum non facit vestis, aut comitatus, sed conscientia, & virtutis integritas Deo similes reddit mortales: multi Iouis sceptrum, & fulmina sibi arrogarunt, sanctitatem diuinam pauci expresserunt. πολλοὶ θυρσοφόροι, παῦροι δέ τε μάρτυρες ἄνδρες. 3. Enodot.

XLI. IXIONII AMICI HELIOGABALI.

Aulicæ vitæ lubrica conditio.

PARASITOS ad rotam aquariã ligabat, & cum vertigine sub aquas mittebat, rursúsq; in summum reuoluebat, eósque Ixionios amicos vocauit. Ælius Lampridius in Heliogab.

A P. Præclarus in hac rota typus inconstantiæ fauoris aulici. Palladas καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα, πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει. Τοὺς δ' ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει. Fortuna aulica alios in orbẽ euehit, alios ex nubibus ad inferos deprimit. Idcircò Orõtes rectè aulicos cũ digitis Arithmeticorum comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnũ significãt, καθάπερ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται.

XLII. LYSIMACHVS HASTA COELVM FERIENS.

Superbia.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuiſſet, eò vſque demétiæ euaſit, vt diceret: Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, poſtquam lancea cœlum attigi. Ibi Paſides Byzantius, qui tum fortè aderat, Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. II.

A P. Typus hic erit Thraſonis, ſiue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, ſublimi ſydera vertice, ſed cœlum ipſum haſta configere nitatur. Reſtat vt & illud immurmuret.

Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μηνύει αἰτιόωσιν.

XLIII. MARCELLI STATVA.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS eſt Marcellus apud Tiberium, quod cùm anteà Auguſti Cæſaris ſtatuam conſecraſſet, mox Tiberio poſt mortem Auguſti ad Imperij gubernacula euecto in eadem ſtatua, amputato Auguſti Cæſaris capite, Tiberij faciem indidiſſet. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur per tormenta quæſitam, damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eò proceſſit, vt hæc quoque capitalia eſſent, &c. Vide Cornel. Tacit. lib. I. Tranquill. in Tiberio LVIII.

A P. Eo fermè ingenio ſunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos

colant, mortuorum non modò memoriam oblite-rari sibi patiantur, sed penitùs eradant; pectore aliarum sibi amicitiarum speciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. Marcvs Antonivs Salomon dictvs.

Esto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ ostentationis vel præposteræ adulationis erga principes clarior imago visa est, quam in M. Antonij monumento: qui cùm esset ad omnem propè flagitiosi animi dementiam pessundatus, se nomine sapientissimi Regis insigniri, & quasi religiosum ædituũ sanctissimi templi custodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile est) adulatorum passus est. Refert enim Villalpãdus noster se nummum vidisse peruetustum in cuius facie alterâ esset M. Antonij imago cum hac inscriptione, *Rex Salomon.* Altera facies templum exprimebat Hebraïcis caracteribus insignita, quibus illud esse Salomonis templum indicaretur. Villalpandus tomo 2. in ep. nuncupat. ad Phil. tertium Regem Catholicum.

Ap. Quàm multi in speciosis titulis suas ostentant ineptias, & ea gestant insignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum sanè argutum rectè congruit,

Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.

XLV. Menippi Amasia.

Voluptas hominum deceptrix.

HÆC Menippum spe coniugij demulcebat, omnibúsque obsequiis deuincire studebat, vt se

tandem eius carnibus saturaret. disertè narratur à Philostr. cap. VIII. lib. IV. in vita Apollonij, & à Budæo in philologo. Menippo, inquit, soli aliquando in via iter facieti, qua Cenchreas ferebat, phantasma occurrit specie muliebri: apprehensáque manu eius mulier iamdiu amore eius captam se esse dixit. Phœnissam autem sese origine esse aiebat, sed in suburbio Corinthi habitare, quoddam suburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, si venire constitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinúmque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec vero ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura sum formosa cum formoso. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem se contulit sub vesperam, deinde cum ea modo consueuit, vt solent qui amant. Apollonius autem cum eò venisset, in morem statuarij intués in Menippum, hominem velut pictor oculis perlustrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formose, inquit, quem fœminæ decoræ captant, scito te serpentem sinu fouere, vicissímque foueri à serpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio disseruisset Apollonius, apertè rem prodens. Isthæc bona sponsa Empusarum, inquit, est vna, quas quidam lamias esse, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empusæ ac rebus venereis gaudent, tùm carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comesse statuerunt, eos ante sollicitant motibus venereis. Tùm Apollonij dicta noua sponsa refellente, & comiter, vt fit, in Philosophos cauillante aurea pocula, argẽteaque supellex, vt quidem videbantur, inania & euanida

interim

interim abierunt. Serui etiam vinum miſcentes & concinnatores obſoniorum, atq; omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præſtigias confutaſſet Apollonius.

APODOSIS.

O quantum eſt in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues θησαυρείζων.

MINYAS primus ærarium ad pecuniam aſſeruandam feciſſe dicitur. Pauſan. in Bœoticis pag. cccx.

AP. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites θησαυρείζοντες, qui Plutum illum miſerum in arcis flagellant, vel potius ſtrangulant, nec vſque liberè ſpirare patiuntur.

Nullus argento color eſt auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat vſu. Horat. Od. II. lib. II.

Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cæca miſerum torques ſpiritum?
Phædrus Fabul. 77.

XLVI. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miſeria.

MITHRIDATES Ponticus cum ſomnum caperet, ſui corporis cuſtodiam non modò armis & ſatellitibus excubitoribus committebat: ſed

magis etiam tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ij enim ad custodiã eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quem mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum è somno excitabant. Æl. lib. VII. cap. XLVI.

AP. Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum perquod respublica cohæret, Ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahit, nihil ipsa per se futura, nisi cinis & præda si mens illa imperij subtrahat?* Seneca de Clementia.

XLVIII. MYCERINI NOCTES.

Voluptuaria vita.

MICERINVS rex, cùm accepisset se intra annum septimum periturum, lucernarum magnam copiam sibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex septenis efficeret. Herod. lib. 2.

AP. Hac illustri Herodoti parabola significantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempestiuis conuiuiis assidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis ep. XIX. lib. X. impudenter occinunt.

Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora est tua, cum furit Lyæus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra.

ACCVBANTI in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excuſſit. Philoſt. lib.IV. cap.XIV. σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χερσὶν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ σόματος.

AP. Repentini ſunt mortalium caſus, & *quod quiſque vitat nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.* Horat. Car.II. Od.XIII.

L. NERONIS COPÆ.

Voluptates.

QVOTIES Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum præternauigaret, diſpoſitæ per littora, & ripas diuerſoriæ tabernæ parabantur, inſignes Ganeæ & matronarum inſtitorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet.in Neron.XXVII. Tacitus lupanaria vocat, lib.XV. Crepidinibus ſtagni lupanaria aſtabant illuſtribus fœminis completa.

AP. Baianus ſinus vita eſt: Copæ, voluptates: Nerones, miſeri voluptuarij. Stat igitur in littore voluptas mellita ſirenula, & his verſibus amaſium compellat.

Tu ſi me comitare puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſſi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina ſomnos,
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis

Ardorem Cancri.
Sed current albique dies, horæque serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus latos generauit in vsus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextra. Silius Ital. Verum, *latet anguis in herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NON est iam fabula Icarus Poëtarum, sub Nerone inuẽtus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillũ. Exhibuit & Naumachiam marina aqua innãtibus belluis; Item Pyrrichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrrhicharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsúmque cruore respersit. Tranquill. in Neron. XII.

AP. Typus ambitiosi. Hoc idem fermè ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Comneno. Agarenus quippè præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio exceperat, sua sponte hippodromi turri conscensa, ampla & promissa veste, multísque sinibus vndante, postquam populum variis gesticulationibus elusisset, aëri se commisit, mox decidens magno omnium risu mortuus est.

Icarus Agarenus.

Quæ fuerat fabula, pœna fuit.

Non dissimili facto Testudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in sublime,

Testudo vult fieri volucris.

Et male mercatis dum quærit sidera pennis,
Occidit infelix alitis vngue feræ.
Tum quoque sublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuisse suis.
Nam dedit exosæ posthæc documenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

LII. Neronis piscatio.

Commodum maiori damno comparatum: vel,
Ingenio bene vtendum.

PISCATVS est rectè aureo purpura coccoque funibus nexis. Suet. in Neron. cap. xxx.

AP. Piscantur reti aureo, qui exigua commoda magnis impensis consectantur: Et, vt ait Absalon Abbas serm. 5. de Christi aduentu, *qui ingenium suum ad Poëtas, & Philosophos conuertit, quasi aureum hamum mittit in lutosam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur: nec potest iactura lucro piscis comparari.*

Absalonis Abbatis dictum.

LIII. Nicesias Alexandri.

Adulatorum ineptiæ.

HEGESANDER refert Nicesiam Alexandri assentatorem, cùm Alexander à musca se punctum quereretur, ideoq; muscas grauiter abigeret; dixisse: Aliis profectò muscis, inquit, hæ quæ tuum sanguinem degustarunt, multò futuræ sunt præstantiores. Athen. lib. vi. de adulatoribus.

Ap. Adulator nullum in laudando tenere potest modum, sed frigida etiam & inepta persæpe comminiscitur, quæ quisque sani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiũt omnes titillari & non vident. *Peßimum inimicorum genus esse laudantes.* Cornel. Tacitus.

LIV. Pacvvii fvneratio.

Moriendum quotidie.

Pacvvivs, qui Syriam vsu suam fecit, cùm vino, & illis funereis epulis se sepelisset quasi sibi parentaret, sic in cubiculũ ferebatur à cœnâ, vt inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non se die extulit.

Ap. Hoc quod ille ex malâ conscientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in somnum ituri læti, hilarésque dicamus,

Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi.

Itaque sic ordinandus dies est omnis, tanquam cogat agmen, & consumet, atque expleat vitam. Senec. ep. XII.

LV. Philippi Aster.

Vltio diuina insperata.

Philippvs, cùm noctu sagittis stellas incessere puer soleret, à stella seu astere milite altero oculo orbatus est. ex Ptolomæo Hephestione lib. III.

Ap. Non sunt temere potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem spuere, & stellas sagittis incessere, inde cum minimè putant Nemesis

flagello, veluti cœlesti plaga, percutiuntur:
Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν. aduersus solem ne meito.

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

PHILIPPVS puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit. Ptolom. Hephest. Phot. bib.

AP. Venantur stellas magnanimi & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terræ regionibus spes definiunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diésq; cogitant, atque in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHILOXENVS hîc depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε τὸν γεράνου αὐχένα σχεῖν. De hoc dici potest quod Seneca epist. CXIV. *Mœret quod magna pars suæ fœlicitatis exclusa corporis angustiis cessat.* Idem mullum in Dionysij Tyranni cœna sibi appositum auri admouit, veluti sciscitans aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea scripturus: sed piscem iu-

niorem esse, & nimis paruum dixit, ideò nihil scire: inhiabat enim Dionysij mullo, qui maior erat. Ath. lib. I. pag. VI.

A P. Clara est ex Icone. torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur,

Et quibus in solo viuendi causa palato est. Iuuenal. Satyr. II. hos Aristophanes νέκυας μεστοὺ χένας, *cadauera collo tenus* appellat, quibus offerto præ ingluuie corpore pigris, & iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eosdem dicit ἀποδενδρωθῆναι, quod instar plantarum alimoniam tantum attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRATES auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. Plut. in Fort. Alex. lib. II.

A P. Improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant, ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solum delectant, sed etiam placent.* Senec. epist. XXXIX.

LIX. POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POLYDAMAS clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum

ſum poſteriorum pedum altero taurum conſtrictum diu tenuit, vt vix dilapſis vngulis euaderet. Tandem nimia virium fiducia labenti ſaxo ſe obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. Pauſan. in Eliac. libro poſteriore.

AP. Temeritatis typus, τὸ μηδὲν εἰκῇ. Stob. ſerm. III. cap. XXXIII. Non male exprimit hæc tabula dementem ambitioſum, qui vel ipſo vitæ periculo marceſcentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur & dicat: *Ruina cadere generoſa iuuat.*

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PROCRVSTES qui memoratur à Plutarcho in Theſeo latro fuit omni diritate teterrimus, qui viatores ſuo lectulo applicare ſolebat, & ſiquidem proceriores eſſent, amputatione pedum decurtare, ſi contra breuiores, neruorum extenſione lacerare. Plutarch. in Theſeo.

AP. Tales omnino ſunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis ſacras literas fingant, nunc demunt, nunc addunt de ſuo ſenſu, & hanc carnificinam ſe Spiritu ſancto authore facere dictitant.

Parce ſepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA.

Diligentia nimia vel prolixitas.

APELLES, cùm Protogenis opus immenſi laboris ac curæ ſupra modum anxiæ miraretur, dixit omnia ſibi cum illo paria eſſe, aut illi me-

liora. Sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere. Pl.lib.35. cap.10.

AP. Nocet sæpè nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν ἄγαν με τέρπει. Alphæus.

Lucerna Callimachi. In eodem argumento est Callimachus qui auream Mineruæ lucernã fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob morosam in expoliendis operibus industriam Κακιζότεχνος dictus est. Pauf.in Atticis. Apollodorus quoque fictor, iniquissimus sui iudex crebrò perfecta signa frangebat, dùm artis cupiditatem satiare non posset. Plin. li.34. cap. 9.

LXII. Psaphon, sive Annon.

Vana Gloria.

ANNON Carthaginensis supra mortalitatem nostram fastu elatus, præstantiorem de se famam euulgare statuit, quàm natura pateretur. Itaq; plurimas aues humani sermonis dociles coëmit, & in tenebris domesticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεός ἐστιν Αννων. Quæ cum satis eruditæ viderentur, in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auium carmen de se vulgatum iri. At illæ semel alis solutæ, libertatémque adeptæ, & ad consuetum sibi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto. Ælian. lib.14. cap.30. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes. ὁποῖον ἱστορεῖται περὶ τῶν Λιβύων βασιλέως Αψεφᾶ, διὰ τῶν ψιττάκων

μεμηχανῆσθαι, ἱππαλεκτρυόνων, καὶ κελευθμοῦντων Ἀλφιφᾶς θεὸς ἐστι. In orat. I. de Regno.

APODOSIS.

Nec te quæsiueris extra.

LXIII. PTOLEMÆI CAMELVS NIGER.

Nouitas ingrata.

PTOLEMÆVS Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxiſſet, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter diſtincta atque diuiſa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cum alia multa ſpectacula, tùm inter poſtrema hæc quoque Camelum videlicet, & ſemialbum hominem, putauítq; ſe magnam admirationem iſto ſpectaculo concitaturum eſſe. At illi ad Cameli quidē conſpectum perterriti ſunt: & parum abfuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura inſtrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius aut Cambyſis, aut etiam ipſius Cyri theſauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monſtrum aliquod ipſum auerſabantur. Lucian. contra eum qui dixerat, Prometh. es in verbis.

AP. *Ex ipſo Luciano.*

Ex eo Ptolemæus intellexit ſe illis non adeò laudem conciliaſſe ſibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſa, τὸ εὔρυθμον καὶ εὐ-

μορφον, quod concinnum iustáque forma compositum esset, probari.

LXIV. Sagaris Mariadynus.

Mollicia.

Clearchvs libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynũ præ mollitie ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur. Athen. Dipn. lib. XII.

Ap. Hoc instar adagij in delicatum puppium iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur Satyra III. v. XVI.

At cur non potius teneróque columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lallare recusas?

LXV. Selene Simonis magi.

Religio vna, reliquæ spectra.

Selene mulier erat formosa, quæ cùm se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis præstigiis Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent. D. Clem. lib. II. recognit. & lib. II. constit. Apost.

Ap. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, vna religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide *Quid distent æra lupinis.*

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMÆLEON Ponticus, lib. de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti annis, nec Orientem Solem vidisse, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti existimasse. Athen. lib. 7.

AP. Improbi nec primos Orientis Solis iustitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem sibi vident, sed pectus obstruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras sua flagitia & libidines exercẽt: Κλεπτῶν γὰρ, ἡ νὺξ τῆς δ' ἀληθείας, τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios somno & deliciis marcidos, qui paupertatem inde sibi, & magnas vitæ molestias accersunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij*, nec immerito illis esurientibus postea dicitur:

Χειμῶνος ὄρχου μὴ τροφῆς ἔρα.

LXVII. SOTADES, ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëtæ obscœni typus.

PRIMVS author Cinædi carminis fuit. Ηρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. lib. IV. pag. CCCCXLVI. de eodem Martial. lib. II. ep. LXXVI.

Quod nec carmine glorior supino,
Nec recto lego Sotadem Cinædum.

AP. Sotadeo genere sunt omnes Poëtæ obscœni, qui, quod miserum, Christiani nomine tenus impurissimorum Ethnicorum Cinædias è squallentibus impudicitiæ sepulchris eruere non verentur:

quod capitale esse voluit diuinus Imperator Constantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculósque numeros ad similitudinem Ægyptij Sotadæ conscriptos in lucem edidisset Arius, Constantinus ita rescripsit:

Victor Constantinus Max. Aug. Episcopis, & populo.

Constātini edictū in obscœnos Poëtas.

Cum Arius scriptorum & impiorū hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ, & turpitudinis notam meritò subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionē Christianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiusmodi quidem, vt apud posteriora sæcula non ipse solùm maximis probris vexatus fuerit, & turpissima labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta, sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nuncupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur illud cremandum esse. (Addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & cum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulctetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite. Vide Socrat. lib. 1. cap. 6.

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio impudens.

STASICRATES aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna, & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt

mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextra perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad gloriæ monumentum existimabat, cum & Caucasum, & Tanaim, & Caspium pelagus haberet. Plut.lib.II. de Fortit. Alexandri.

AP. Adulatores alienas prorsus species principibus affingunt. Iuuenal. Satyr. II.v.IV.

Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

CVM Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatũ misisset, quidam presbyter, Themel nomine, sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem, relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserant propulsans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugã versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificãdi munere, postquam non impetrauit veniã ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam minorem peruenit, & quanta

detrimenta intulerit, nec ſcribere quidem nobis fas eſt. Baron. ad ann. Chriſt. 957. ex Curopalate.

A P. Felicior ille ſi fuiſſet

Doctus ſoluere vincla quæſtionum

Et verbi gladio ſecare ſectas. Sidonius.

LXX. THEOPHYLACTVS HIPPOMANES SACERDOS IMPIVS.

Ab ara ad haram.

THEOPHILACTO Patriarchæ Conſtantinopolit. qui ad furorem vſque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorum duo millia habuit, ſacra peragenti magna illa quinta ſacræ Cœnæ die, & preces myſteriorum legenti, miniſtrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commiſſa cura nuntium attuliſſe maxime inſignem illã Phorbantem equam, addito nomine peperiſſe, Et illius præ nimio gaudio quod reliquum ſacrificij vtcumque peracto, curſu ad ſtabulum contendiſſe, conſpectoque nato pullo ad magnum templum rediiſſe vt abſolueret Sanctæ Dei & Saluatoris noſtri paſſionis hymnum. Curopalates, & Baron. ad annum Chriſti 956.

A P. Huic vere mens fuit quod diſertè à Græcis dicitur: ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοτείοις.

LXXI. THOMYRIDIS FACTVM.

Curioſitas & vanitas ſcientiarum punita.

THOMYRIS Nymphæ filius, & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Muſis contendit pignore propoſito, nempè ipſarum Muſarum con-

coniugio, ſed ab iis ſuperatus oculis orbatur. Phot. bibl. pag. CCXXI. ex Conone.

AP. Thomyris, candidatus literarum: Muſæ, ſapientia: ſpes coniugij, curioſitas & timor φιλολόγων: cæcitas, ignorantia eorũ, qui dùm ſe egregiè doctos putant, in maximam deueniunt inſaniam. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς. D. Chryſoſt. de Fato. homil. LXV.

LXXII. THRASYLLVS.

Diues Auarus.

THRASYLLVS Æxoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quúmque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo ſubducerentur, ſuas eſſe putabat, & in album referebat, ſícque dimittebat eas. Quod ſi quæ ſaluæ, & integræ in portum ingrederentur, ſupra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demùm frater eius profectus è Sicilia, tradidit eum Medico vt ſanaretur, atque ſic eum reliquit vecordia. Sæpiſſimè igitur ſuæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & ſe nunquam cumulatius gaudium percepiſſe dictitabat, quàm cùm vidiſſet naues ſeruari, quæ tamen ad ſe nihil pertinerent. Ælian. lib. 4. Var. hiſt. cap. 25.

AP. Icon eſt diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, ſtragulam veſtem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & ſua eſſe opinantur, longè opinione decepti: nam vix

oculos huiusmodi spectaculis pascunt, cùm à se ad alienos heredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsas quærit auarus opes.

LXXIII. Timothei tempestas.

Orator parùm vehemens.

Tempestatem in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. Athen. lib.VIII.

Ap. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementē qui res grandes culpa ingenij & langore styli deterat modeste. Horat.lib.1.Carm.Od.VI.

Nec sæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisque lyræ musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. Triremis Agrigentina.

Ebrietatis typus.

Timævs Tauromenites domum quandam Agrigenti triremem ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi

nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantúmque è mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eiicerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridiè verò profectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi, iis qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibúsque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex iis natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones, sub infimo nauis tabulato, quam maximè licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus. Athen. lib. 11.

AP. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum species, noua monstra. *Cùm vini vis penetrauit*
Acris, & in venas discessit diditus ardor:
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardescit lingua, madet mens:
Nant oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.
Lucret. lib. 3.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vana gloria, seu res humanæ.

CALIGVLA, deficiente belli materia, paucos de custodia Germanos traiici, occulíque trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se cum amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam: truncatísque arboribus,

& in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorũ quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit: comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit: quas distinctas Solis, ac Lunæ, syderumq; specie exploratorias appellauit: &cęt. planè Caligula digna. Postremò quasi perpetraturus bellum directa acie in littore Oceani, ac balistis, machinísque dispositis nemine gnaro ac opinante quídnam cœpturus esset, repentè vt conchas legerent, galeásque, & sinus replerẽt, imperauit. spolia Oceani vocans Capitolio Palatióque debita. Et in indiciũ victoriæ, altissimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo noctibus, ad regendos nauiũ cursus, ignes emicarent. Pronuntiatóq; militi donatiuo centenis viritim denariis, quasi omne exemplũ liberalitatis supergressus: Abite, inquit, læti, abite locupletes. conuersus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoq; procerissimũ quemque, &, vt ipse dicebat, ἀξιοθριάμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac seposuit ad pompam, coëgitq; non tantùm rutilare, & submittere comã, sed & sermonẽ Germanicum addiscere, & nomina Barbarica ferre. Tranquil. cap. 45. 46. 47

AP. Quis risum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Nùm verò similes sunt res humanæ, in quibus & species, & tituli, & tumultus multus, cùm ipsæ sint planè nihil?

Heu primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti
Gemmasque latere volentes
Preciosa pericula fodit? Boët. Metr. 5. lib. 2.

LXXVI. TROPHÆVM THEBANORVM ÆREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas esse non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello superauissent, & ferè mos esset Graiis, cùm inter se bellũ gessissent, vt ij qui vicissent trophæum aliquod statuerent, victoriæ modo in præsentia declarandæ causâ, non vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum sustulerunt trophæum. Accusantur apud Amphictionas, id est apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graiis statuere non oporteret. Cic. 2. de Inuentione.

AP. Pudeat Christianos qui æternæ inimicitiæ scelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus est vltra naufragium velle desæuire. Cassiod. 4. Var. 7.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit, in quam deportata est. Plin. lib. VII. c. XVI.

AP. Exitiales sunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorũ & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum est ne in quãcumque deuenerint ciuitatem aut hominum cœtum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum grassentur, ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἐν ἀνθρώποις ἕτερον κακόν.

LXXVIII. Zoroastres ab astris incensus.

Scrutator maiestatis oppressus.

Zoroastres, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἄστρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab iisdem incensus est.

Ap. Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX. Pes ligneus in aurea crepida.

Vanitas misera, & inepta.

Fvit in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore vsturis vterque pes deperierat. Ille tàm miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. Lucian. aduers. indoct.

Ap. His assimilia facere dicit, qui cùm sint clauda mente, & ficulneis sensibus χωλὴν καὶ συκίνην γνώμην ἔχοντες, vestibus; libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. ÆGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.

AEGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide Herod. lib. IX.

APOD. In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cùm ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait, Plato, Περαιτέρω κόνεως κεκτημένοις τὸ φύσημα. Infra cinerem etiam superbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex primis nobilitate mortuum condientes, seorsum eximebant ventriculũ, eúmque

in arcula ſeponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertiſſet, defuncti nomine Solem cœleſtéſque omnes inſigni elogio conteſtabatur: Sol rerum domine, voſque cœlites, qui mortalibus lucis vſuram largimini, me accipite, & cœleſtibus contubernalem addite, equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonſtrata ſemper dum vixi excolui, genituræ meæ authores ſemper honoraui, hominem occidi neminem, aut depoſito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod ſi quid à me patratum eſt edendo, bibendóve, quod non oportuerit, id omne non mea, ſed huius cauſa commiſſum eſt, ſimúlque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem proiiciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. in conuiuio ſeptem ſapientum. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον.

Ap. Hac parabola gulæ pernicies, & deteſtatio pulchrè ſignificatur.

Obſequium ventris mihi pernicioſus eſt. Horat. Sat. 7. lib. 2.

III. ÆGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Ægyptios inter pocula ſceletus, hoc eſt, corporis oſſea dũtaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Iſidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. Herod. lib. II. Petronius in Satyrico huiuſce moris quoque meminit,

nit, & versus affert non illepidos, qui in hoc spectaculo cantarentur.

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet esse benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philosophiæ mysteriis, quod Romani ex Numæ institutis eandẽ deam nuptiarum simul & funerum præsidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innuerent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoque, simulachrum Veneris sepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπιτυμβίας, cernebatur. Plutarch. in ῥωμαϊκ.

Venus sepulchralis.

IV. ÆTHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα Κόνις.

AETHIOPVM Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modò, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis. Sabell. lib. 4. cap. 4.

AP. Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur *Vas Cinerum.*

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. ÆTNÆVS VENATOR.

Opera irrita.

ÆTNAEI venatores, quaſi inuitâ Dianâ venentur, captant ſemper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus eorumdem fragrantia canis alioqui ſagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur. Vide Cæl. Rhodigin.

AP. Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos, & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum laſciuia, non modo homines oblectati à rebus ſeriis abducantur: ſed ipſorum doctorum langueſcat induſtria. malè cum auſteritate virtutis, & compunctione cordis, congruunt deliciæ. Ἀδύνατον ἀναμῖξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν. S. Chryſoſt. lib. I. de compunctione cordis.

VI. ÆGYPTIORVM SAIREI.

Natalis Chriſti typus.

FESTVM erat apud Ægyptios, quod Sairei ſiue feſtum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur inſtitutum. Hoc, opinor, lucem ſolenni gratulatione ſalutabant. meminit Plut. in Iſide & Oſiride. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα Σαίρει καλοῦσιν.

AP. Verè Χαρμοσύνης lætitiæ feſtum eſt Natalis Domini, quo diſſipatis errorum tenebris, nobis prima Chriſtianæ lucis crepuſcula illuxerunt. Idcircò à D. Chryſoſtomo dicitur hom. XXXI. de beato

Philogono. ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπών, *omnium ſolennitatum auguſtiſsima & maximè ſtupenda, quam haud errarit qui metropolim feſtorum omnium dixerit.*

VII. ÆGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Ægyptiorum, ſi vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum cenſent. Herod. lib. II.

AP. Hæc parabola è ſacris Ægyptiorũ deducta, ſignificat ſinceram cordis munditiem, in quo nihil ſit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piſcis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnoſoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. ÆTHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi oſores virtutis.

AETHIOPES nonnulli Orientem Solem deteſtantur, & eo emergente in paludes ſe condunt. Strab. lib. XVII. num. DLXV.

AP. Improbi lucem virtutis & bonorum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox eſt, lux veritatis. Euripides. Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter

Caussam querelæ quadam tum stagni incola:
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos.

IX. ÆTHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

AETHIOPES exsiccata cadauera gypso induunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt. quid ornatius? imò quid turpius? Herod.lib.III.

AP. Magnificis tectoriis hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet. Martial. epigr. lib. 4.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summam regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur. Solin Polyhist. pag. 23. edit. Pict.

Ap. Illi regem Imperij oculum demonſtrant, quem ἀκοίμητον, & perſpicacem eſſe oportet. Hi omninò barbari, qui ſe à cane regi patiuntur, deprauatos homines oſtendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi conceſſit ratio?

XI. Albanorvm mortvi.

Hæreticorum exequiæ.

Apvd Albanos piaculum eſt, curam ſuſcipere, aut mentionem facere mortuorum. Strab. lib. xi. cap. cccxlvii. num. x.

Ap. Barbaris Albanis ſunt ſimiles, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur*, Machab. Auguſt. lib. i. de Ciuitate Dei cap. xiii. *Non ideò tamen contemnenda & abijcienda ſunt corpora defunctorum, maximéque iuſtorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vaſis ad omnia bona opera ſanctus vſus eſt ſpiritus.* Ad hæc Caſſiod. lib. vi. Var. 8. *Defunctorum quinetiam ſacram quietem, æquabilia iura tuæ conſcientiæ commiſerunt, ne quis veſtita marmoribus ſepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligioſa temeritate præſumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma conſumptos ſcelerata perſcrutatione detegeret, ne corpus, quod ſemel reliquerat moleſtias mundanas, humanas iterum pateretur inſidias.*

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, sed verè dæmoniaco instinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus solus per syluas vagatur, hunc comprehensum sacerdos, sacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem sacram vna cum aliis victimis mactatur vnguentis delibutus. Strab. lib.11. pag.CCCXLVI. num. L.

AP. Impij quasi victimæ Albanorum potant, olent æternis suppliciis destinati. Minutius Felix in Octauio. *Miseri quibus vltimus instat*
Ille dies, festa velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, AINEIANES.

Auari.

ILLI sibi ex oraculo persuadebant fore, vt patriam terram amitterent, si particulam aliquam largirentur. Plut. in quæst. Græc.14.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non secus ac si in vncia donanda ex asse bona essent amissuri. Et ita quidem clausos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod est in sordidi charactere apud Theophrastum, μήτε ἅλας χρώννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque salem aliis commodent, neque ellychnium.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui tristis audis Musicum citharæ sonum,

Quem tibiarum macerat iucunditas,
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Cœlum fatigas sordido periurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum. Phædrus lib. 4. 77.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Cassiopæam bouem ducebant, solebant acclamare:

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

Et id sibi lubenter acclamari audiebant propter terræ duritiem, & sterilitatem. Plut.

AP. In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulteriis cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. Solin. Polyhist. pag. 97.

AP. Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma,

Aliis Rex Iuppiter oris.

XVI. AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconstantia rerum humanarum.

ASTRÆVS oculorum ſuorum incremento atque decremento, lunæ deſignabat alterationes, inde Aquitanis Regibus chariſſimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ viciſſitudines ſuccedebant imperio. Antonius Diogen.

AP. Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconſtantis fortunæ rota. Cuius lubrica ſi ſcire quiſquam velit quam varia ſint & aſſidua, arenarum numerum idem iam deſpiciens, & montium pondera ſcrutari poterit. Amm. Marcell. lib. XIV. Phil. lib. de mundi opificio, οὐδὲν τῶν ἐν γενέσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum eſt: mutationes, & viciſſitudines neceſſarias res humanæ habent.

XVII. ARABIÆ SACRI.

Caſtitas Sacerdotum.

FERVNT non amplius eſſe CCC. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per ſucceſſiones ſibi vendicent. ſacros ob id vocari thurilegos, nec cõgreſſu feminarum funerumq. cum incidant eas arbores aut metant, pollui. Plin. nat. hiſt. lib. XII. cap. XIV. Pene ſimile habet de cinnamomo Æthiopum Solinus.

AP. Caſtos eſſe oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Caſta placent ſuperis.

Ambroſius

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARGIVÆ mulieres cum Telesilla Duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suę vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur. Plutarch. in Argiu. ibidem.

A P. Parabola suggillat viros muliebri animo. ἀχαιΐδας οὐκέτ᾽ ἀχαιοὺς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Labor ante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit, nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio thesauro posita linguam minutatim secans, cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit, & familiaribus ędendam præbet. Strab. lib. xv. pag. D. num. x.

APODOSIS.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. — Hesiod.

Dij inquit, ſudorem poſuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumſpectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non poſtremum habuerunt, quo ante iudicum conſeſſum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore ſanguineo ſedilia leniter reſpergi veteri conſuetudine receptum erat. Vide Sigon.

AP. An idcircò ſanguini inſidebant, vt memores eſſent ſe de vita & ſanguine hominis cernere, quem ſi iniuſtè profunderent, ſcirent ſe ita reſperſum iri hoc cruore vt ſubſellia in quibus ſedebant porcelli ſanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Conſilium malum conſultori peßimum.

BOEOTIS Oraculum ſciſcitantibus, antiſtita reſpondit, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. rebus vſuros ſecundis ſi impiè agerent. quo accepto mulierem in rogum coniiciunt, rati ſi oraculum mala fide ediſſet, hanc pœnam demereri: ſi bona, ſe ex ora-

culo facturos, cremantes ſacerdotem, quod maximè impium videbatur. Strab. lib. VIII.

Ap. Exuritur quæ Colchicum dedit impietatis: ſic *Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.*

XXII. Balearicorum Victus.

Labor ante fructum bonorum.

Balearici funditores ſunt ſupra cæteros inſignes, vt qui tres fundas circa caput geſtant, ad omnimodam iaculorum emiſſionem, neque pueru-lis panem alia conditione dare ſolent, quàm ſi funda ſcopum tetigerint. Strab. lib. 3.

Ap. Vigilando, agendo, benè conſulendo, proſperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui ſegne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus eſt. Saluſt. Philo. ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omníſque virtutis principium, ſi verum dicendum eſt, laborem Deus oſtendit mortalibus: addit, ſicut ſine luce videre non poſſumus, quia nec colores nec oculi ad videndum ſufficiunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter ſuam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τὴν κατ' ἀρετὴν πράξεων ὁπῶν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνέργῳ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem poteſt attrectare, niſi à labore, ſeu luce adiutus. Philo lib. de ſacrif. Abel, & Caïni, edit. Col. Allob. pag. 140. Et hic plura habet de labore.

XXIII. Barbarorvm novi orbis mos.

Illiberalitas erga Deum.

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc est, detritos calceos, montibus & viis dedicant, vt prosperum iter obtineant. Ex hist. de nouo Mundo.

AP. Sordidi sunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quasi veteramenta Deo consecrant. Quid est hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τῦ κάλλυς πωλεῖν. Fecem pulchritudinis vendere.

Vdum & molle lutũ es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus sine fine rota.

XXIV. Brachmanvm Avditorivm.

Modestia discentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui, nec screare, aut exspuere, alioqui per dië illum cœtu excludi vt incontinentem ferunt. Strab. lib. XV.

AP. Ex eo reuerentiam discant adolescentes maximè in sacris, & scholis, quibus calor ætatis non sinit seruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV. Cavniorvm Theomachia.

Impietas.

CAVNII sumptis hastis aërem ferientes ad Calyndices vsque montes se peregrinos Deos ex-

pellere dictitabant, quorum iam sacra erant pertæsi, cum anteà recepissent. Herodot. lib. 1.

Ap. Quid est aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati resistere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum Argonautic. lib. 4.

fuga sub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces, superiue vocati
Pectora nostra mouent: aliis Rex Iuppiter oris.

XXVI. Cercetum Naucularii.

Magistratuum ignauia castigata.

Cercetes, vt rem nauicularíam magnifaciunt, ita in pigros nautas seuerè animaduertũt. Nam si quis scaphã regens aberrarit, & vectores in discrimen adduxerit, hunc singuli accedentes conspuunt, & omni contumelia afficiunt. Nicolaus Damascenus de moribus Gentium.

Ap. Pastores & magistratus significantur, qui si Reip. vel Christianæ vel ciuilis clauum cui sunt affixi benè felicitérque rexerint, magnam laudem consequentur: Sin autem negligentia salutem animorum vel popularium suæ fidei commissam produnt, æternas ignominiæ notas subeunt.

Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iustinian. in authentic. idque ad tutelam & salutem mortalium, non ad socordiam.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia ſplendida.

HEGESANDER refert, Dromeum paraſitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores eſſent in vrbe, an in Chalcide: reſpondiſſe, procœmium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius' eſſe, quam totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Καλχίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

AP. Exordia ſæpe plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque ſplendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum ſuperant: imò multi poſtquam feliciter incœperunt, veluti hebeſcente induſtria media & finem corrumpunt. *In fine ne corrumpas.*

XXVIII. CIMMERII. ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

CIMMERII non modò tenebris oppleti ſunt, ſed & Solem in mundo eſſe, & aliis lucere negant. Plut. de ſuperſtit. 295.

Quod remittebatur ad hunc locũ de Crocodilo, & Scorpio, vide ſuo ordine in animalibus.

AP. *Nemo ſe auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non ſine duce erramus, & dicimus: Non ego ambitioſus ſum, ſed nemo aliter Romæ poteſt viuere.* Senec. ad Lucil. ep. 50.

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & ſeruilis.

SYRIAE mulieres viliſſimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam aſcen-

ſuris dorſum ſternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δι᾽ αὐτῶν ὑποκατακλινόμεναι παρεῖχον. Plutarch. de diſcernendis amic. ab adulatorib. Vide Athen. lib. VI.

AP. In turpiſſimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere ſe putant, aut pati, modo dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant ſatis. Bene Leo apud Auianum cani lauticias herilis menſæ iactanti:

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamuis ieiunus quælibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præpoſuere gulæ.

XXX. CNIDIORVM ORACVLVM.

Nouitatis odium ſeu leges antiquæ ſeruandæ.

CNIDII cum Iſthmum ad inſulam efficiendam perfodere tentarent, reſponſum acceperunt ab oraculo Delphico:

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γάρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Iſtmum ne molibus erigite, ne fodite, Iupiter enim inſulam feciſſet ſi vtique voluiſſet. Herod. lib. I.

AP. Standum Dei ordini, & veteribus inſtitutis: nihilque temere nouandum eſt.

Moribus antiquis res ſtat Romana viriſque,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eoſdem lutilant quos collaudant. hiſce ego te artibus

gratiam

Facio, neu colas, neu imbuas ingenium. meo modo, &
moribus
Viuito antiquis: quæ ego tibi præcipio, ea facito nihil
ego istos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dede-
corant se. Plautus in Trinummo.

XXXI. CORINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ Humilitas.

MEMORATV digna cæremonia est, qua Corinthij sibi Archiducem creant. est patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hic est marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus est, rusticus hereditario iure occupat, ad dextram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi sistitur strigosa, maciéque insigni, frequens circa populus, agrestiúmque turba ingens, dux inde futurus ex aduerso mouet purpuratorum multitudine septus, præcedunt principatus signa, omnésq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum ducem. Is agresti habitu, pileo tectus, calceos & pastoralem baculum gerens, pastorem agit magis quàm principem. hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula est) *Quis hic est*, exclamat, *qui tàm superbè incedit?* Respondet multitudo, *principem regionis aduentare:* tum ille, *iustúsne index salutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignúsne honoris est? Christianæ fidei cultor & auctor?* reclamatur, *est est quidem, & erit.* Rursus idem: *quæro quo me iure hac à sede dimouebit*, ait comes

Goritiæ

Goritiæ Ducalis aulæ magister, *ſexaginta denariis hic abs te locus emitur: iumẽta hæc tua erunt: (ad bouẽ & equã manum intendens) veſtimenta quæ dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis ruſticus malam percutit alapa leniter incuſſa, iubétque ſimul æquum iudicem eſſe. Præmióque inde abducto loco cedit, tum lapidem dux occupat, nudum gladiũ vibrans, populum affatur, pollicetúrque ſe æquum iudicem futurum: ferunt & aquam agreſti pileo delatam potare in futuræ ſobrietatis argumentum: inde operari ſacris in ſacello *Diuæ Mariæ* vicino; quibus peractis humili veſte depoſita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, poſtremo in apertum egreſſus pro tribunali ſedens ius dicit populo. Anno ſalutis 790. dux gentis Iugo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit & agreſtibus ad conſpectum ſuum intromiſſis in vaſis aureis atque argenteis, nobilibus verò, ac magiſtratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus miniſtrari iuſſit: interrogatus cur ita faceret, reſpondit: *non tam mundos eſſe qui vrbes & alta palatia, quàm qui agros humiléſque caſas colerent. Ruſticis, qui Chriſti Euangelium accepiſſent candidas eſſe animas, nobilibus qui ſpurcitias idolorum ſequerentur, ſordidas ac nigerrimas: ſe ergo pro animarum qualitate inſtruxiſſe conuiuium.* breui tempore caſtigati ea re nobiles, Chriſti fidem acceperunt. hinc honos inueſtiendi principis ruſticis datus. Sabell. lib. 5. Enn. 10.

A·P. Præclarè hoc ſymbolo demonſtratur *Ianuam gloriæ eſſe humilitatem*, & pauperum curam, hiſque fundamentis nixam virtutem, ad ſummum honoris apicem euolare.

XXXII. Cretensivm leges mvsicæ.

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδάς, legès numeris musicis conditas. Strab. lib. x. de his legibus Iustin. lib. 1. *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximéque fama celebrauit, Cretensium quas Minos, Spartanorum quas Lycurgus, ac mos Atheniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit.*

AP. Leges musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat: cum præsertim hæc ars nihil iis prætérquam ad amatorias illecebras sit profutura. Pessimum documentum, & quod peruersa naturæ contagione, celerius irrepit animo quàm magistri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace instrumenta, sceptrum esse, & manum iustitiæ, in bello gladium: hæc iisdem regiè tractanda, hæc vtroque tempore vsurpanda prędicabat. Prudentiæ, Iustitiæ, Fortitudinis, cæterarúmque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam esse musicis legum numeris illigatam, quam quisque quadripartito solus canere posset.

Henrici Magni apophtegma.

XXXIII. Dialis Religiones.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam & fabam, neque tangere Diali mos est, neque nominare. capra enim obſcœna eſt, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi inſigne, faba feralis eſt.

A P. Sacerdotes, non modò à Veneris, Bacchíque contubernio puri ſunto, ſed imperfecta quæque, & feralia abhorreant.

Eccleſiæ nunc alma fides ſine fine pudicos
Pontifices iubet eſſe ſuos, & quærit in omni
Cauta tribu, quos ritè probet, nec ſanguinis iſte,
Sed meriti ſucceſſus erit. Aratus Diaconus lib. 2. in Act.

XXXIV. Ephesiorvm Edictvm.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philoſopharetur, de quo ſic Heraclitus. digni ſunt Epheſij qui ad puerũ vſque ſtrangulentur, quod Hermodorum virum inter ipſos frugi eiecerint, addito: Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δὲ μη, ἄλλη τε καὶ μετ᾽ ἄλλων. *Nemo noſtrum frugi eſto, ſin autem is alibi ſit, & inter alios.*

A P. Improbi ſocietatem bonorum non ferunt. Quod poteſt enim eſſe cum tenebris luci commercium? ſimile omnino eſt Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus in quæſtionibus Græcis, μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

per me sint omnia protinus alba,

Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.

Persius Satyr. I.

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas studiosorum.

EQVITES à balneo in Anglia sunt instituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quàm initiarentur post diuinum officium sub noctem secedebant in cubiculũ vbi lectus erat stratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur vt hoc symbolo discerent munditiam animi & corporis studiosissime consectari. Mane votis nuncupatis quibus se Deo & Regi obstringebant ad defensionem religionis & Imperij, lato insignique pallio holoserico coloris hyacinthini induebantur, gladiosque Deo consecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

AP. Simile est quod alibi diximus de pallio Philosophico. ex eo studiosi qui serio incipiũt Deo in studiis militare, intelligant, quanta mentis & corporis castimonia facere debeant.

Casta placent superis, pura cum veste venite.

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas.

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate, impeditis, ventum venalem exhibere, mercedéque oblata, tres

nodos magicos non Cassioticos loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. Olaus Magnus lib. III. cap. XV.

A P. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proiiciebant, puteósque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, iisdem gratiam referre hoc ritu viderentur. Vide Varr. lib. 5. de ling. Latina.

A P. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris, puteum corona.* Et,

Λύχνῳ χρείαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centesimo decimo sexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natiuo) sexcentos habuisse proxi-

ximos, sibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos Σιλοδούνους vocant, Græci εὐχωλιμαίους, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege & vitam agunt & moriuntur. nec est qui dicere possit, ex illis, amisso rege, quempiam mortem vel expauisse vel recusasse tergiuersantem. Athen. lib. VI. pag. CCXLIX. Cæsar. lib. III. comment.

AP. Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus est in Solduriis: quorum vnusquisque suo regi non tam verbis, quàm re prædicare poterat:

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quam fiat meriti gratia vana tui.
Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero nõ tamẽ esse tui. Ouid. IV. de Ponto.

XXXIX. GOTHORVM MOS.

Principium dona & fauores ancipites.

FIDEI integritatem in externis regiis aulis Gothiæ & Suetiæ, nunquam meriti sunt, nisi strictum gladium, vel pugionem, per cuspidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præstito, suscepissent, ne capulo sumpto ipsum gladium retorqueant in viscera porrigentis. Olaus lib. VIII. cap. VII.

AP. Duos admittit sensus: vel enim fidem erga principes commendat, vel ipsa principum dona lubrica esse, & periculosa ostendit, vt quæ aduersum mucronem intentent accipienti.

Pro munere pœnam.

XL. GOTHORVM REGALIS MENSA.

Præmium ex labore.

GOTHORVM regibus erat in more positum, vt liberos sua mensa non communicarent, antequam illi bellico facinore nobilitati ab aliquo exterorum principum adoptarentur. Cassiod. in epist. Iidem adoptabantur per arma. per arma (inquit) fieri posse filium grande inter gentes constat esse præconium, in epistola lib. IV. Olaus Magnus affert ex Paulo Diacono lib. VIII. cap. III. citat Paulum lib. I. cap. XXIII.

AP. Ex labore gloria efflorescit. indignus est Christianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit. Claud. in ep. Honorij.

AP. *Nec quisquam fruitur veris odoribus,*
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio.

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Non ignara mali.

HIPPOCRATES, cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliatum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ clinice vocatur. Plin. l. XXIX. cap. I.

A P. Par est eos aliorum incommodis mederi qui iisdem doloribus affecti fuerunt, secundum illud

Non ignara mali miseris succurrere disco.

XLII. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio,

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis feruentibus arenis toto die pedibus alternis insistentes. Pl. lib. VII. pag. II.

A P. Piorum & sapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretiosaque pabula libant.* Ambros. Serm. LXIIII. in natali Sanctorum Martyrũ Nazarij & Celsi. *Oratio quæ castitatis & iustitiæ, eleemosynarum operibus iuuatur excedit mundum, penetrat paradisum, euolat vsque ad summæ maiestatis conspectum, & in eo suauißime conquiescit.*

XLIII. HIPPONEÆ COROLLÆ.

Labores alieni non vsurpandi.

HIPPONII magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proserpinam ex Sicilia in eundem locum venisse ferunt florum legendorum gratia: Indeque moré esse matronis receptum, vt flores ipsæ legant, coronásque nectant, turpéque iis habeatur ad festos dies serta gestare emptitia. Strab. lib. 6.

A P. Non est honestum alienis laboribus frui in otio atque desidia, & fucorum more laboriosarum

Apum

apum mella diripere, quod Procopius lib. 2. in Belisarij persona affert: οὐ δίκαιον τοὺς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων πόνων μεγάλων ἀπολαύεσθαι· ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδὲ μιᾶς ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι.

XLIV. Iberi Nyctoblepae.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

APVD Antonium Diogenem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolę noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt. Phot. in bibl.

Ap. Nyctoblepæ, improbi: dies, res cœlestes: nox, res humanæ. Ita enim sunt affecti qui se mundo manciparunt, vt in negotiis tractandis, in re familiari augenda toti sint lyncei: in iis, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant: *Proh quantum pectora cæca Noctis habent.*

XLV. Ibericarvm Zona.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam si alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damasc. in Polit. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μεῖζόν τι τῆς ζώνης, ἢ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν· ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρόν, ἡγοῦνται.

Ap. Ibericarum mulierum zonæ leges sunt & regulæ sine vlla distinctione personarum.

Suo quisque pede.

XLVI. Imperatoria Imago non violanda.

Castitas.

De Imaginibus Imperatorũ. vide D. Greg. Naziãz.

SVB Tiberio capitale erat ad Augusti simulachrum seruum cecidisse, vestimenta mutasse: nummo, vel annulo effigiem impressam latrinæ, vel lupanari intulisse: Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæsaris habens ectypã, & eminẽte gemma. rem ineptissimam dixero, si nunc verba quæsiero, quemadmodum dicam illum Metellum sumpsisse. Quod factum simul & Maro ex notis illius temporis vestigatoribus notauit. At seruus eius, cui nectebantur insidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas testaretur, admotam esse imaginem obscœnis, & iam subscriptionem componeret, ostendit in manu sua seruus annulum. Sueton. in Tiberio cap. LVIII. Seneca lib. III. de beneficiis.

AP. Agnosce, homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impressos vultus habeas. Nonne signatum est super nos lumen vultus tui Domine? vt quid igitur Dei speciem ipsismet Angelis tremendam, inquinati corporis contubernio, & fœdis voluptatum commerciis dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr ad Polycarpum,

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. Indi Auriti.

Delatores Otacoustæ.

INDI sunt (si modo Ctesiæ fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeo latæ sunt,

vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν. Cteſ. Indic. Phot. bibl. pag. xciii.

Ap. Prouerbiali figura dicetur, vel in Otacouſtas omnia auribus aucupátes, vel in ſtupidos, quando aures longiores, & laxiores ſtuporis plerumque ſunt indicium. οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicumque aures paruas habent, ſimiales ſunt: qui magnas, Aſinini.* Ariſt. Phyſio.

XLVIII. Indorvm Anchora avrea.

Eloquentiæ ſanctitudo.

INDI anchoram ferunt auream, qua caducæi vice vtuntur. Philoſt. in vita Apollonij lib. iii. cap. iii. τὸν δὲ Ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, ἐπεὶ τὰ πάντα, ἴσχειν. Indum porrò auream ferre anchoram dicunt, quam inſtar caducæi habent, quod omnia coërceat.

Ap. Indus, orator: anchora aurea, eloquentia qua ipſemet orator, vt Mercurius virga

—Animas euocat orco
Pallentes, alias ſub triſtia tartara mittit,
Dat ſomnos, adimitque, & lumina nocte reſignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat. Virgil. 4. Æneid.

XLIX. Indorvm dolia.

Eloquentia.

INDI habere dicuntur in doliis ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exſiccent. Philoſtrat. & Phot. pag. xiv.

Ap. Tales ſunt viri eloquentes qui flexanima illa

facundia, ita dominantur, vt modò animos liquefaciant, modò inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio, dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi *Cui militat æther,*

Et coniurati veniunt ad claſsica venti.

Hoc diſertè Lucanus proſequitur in poëmatio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaque vibrata iaculari fulmina lingua. &c.

L. IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THEBIS imagines fuere Iudicum ſine manibus, Item Præſidiis, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ effigies coniuens oculis, καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Ἄδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα.

Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed,

Aurea nunc vere ſunt ſæcula, plurimus auro
Venit honos; auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. Prop. l. 3.

LI. LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum aliis in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtū conſe-

crarunt, quod ſuo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum vero ſolennitatis eius quotannis ſtatū redit tempus, ſolent alij quidē lychnos nauigiis imponere, & Nilo ad vrbem vſque Saim peruehi, quo vbi peruenerunt ad templū, in quo ſimulachrū Deæ collocatū eſt, inter cætera quæ lex religionis dictat, hoc diligēter curant, vt Lychnos accendāt ſub dio circa ſcenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totā illam noctē ſacro igne quaſi in meridie Sole, illuſtretur. Themiſtius orat. 11. ad Imp. Conſtantinum.

A P. Increato lucis fonti ob cœleſtis ſapiētiæ donum gratiæ à viris mortalibus debētur immortales. Quod ſi Ægyptij Lychnopopœiam celebrāt in honorem lunæ (hęc enim Saitis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vſuram gratulantes: Cur nō Mariæ noſtræ, quę pulchra eſt vt luna, facibus accenſis gratulabimur? Quod φωτὸς παγαῖς πορθμευτὴν (vt ait Syneſius) ſacratiſſimis viſceribus enixa eſt. Nec verendum eſt, ne faculas iſtas laudum, Deus, in quo immenſa eſt claritas, reſpuat.

Vaga cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum ſeruanda.

AESYMNO Megarenſi dum ſuper Republica feliciter adminiſtranda conſultat, reſpondiſſe oraculū narrat Pauſanias, referret ad multos, ſi quid gerere proſperè deſideraret. Ea de cauſa Megarenſes plures mortuos arbitrati comitia ad heroum ſepulchra celebrant. Μεγαρέας δὲ πράξειν ἢν μετὰ πλειόνων βουλεύσονται. Pauſanias in Atticis.

Ap. Hoc vtique consilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum ossa, quid cineres, quid muti sepulchrorum lapides, quid antiquissimarum basilicarum clament marmora. θεὸν σέβεσθαι κατὰ τὰ πάτρια.

LIII. Mellis et lactis prægvstatio.

Concordia & charitas.

Moris erat infantes à lauacro susceptos, lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat. Tertullianus, *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus.*

Ap. Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, iis præsertim qui seriò Christum volunt consectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. Greg. Nazianz. orat. xvi.

LIV. Mexicanae victimae.

Felicitas improborum.

Mexicani nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi, & vnum fermè mensem ante destinatum sacrificium omnibus deliciis proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent. dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam coniicit, ad summũ postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & so-

lennibus epulis comeduntur. Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.

AP. Simile est omnino quod de Sacis ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

NEVRI, vt accepimus (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populis istis Deus Mars est, pro simulachris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum. Solin. Polyhistor. pag. 58. edit. Pict.

AP. Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis cum lemmate:

Κύκλωπες δὲ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS, ΟΝΟΒΑΤΙΣ.

CVMAEI mulierem in adulterio deprehensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constituta ὀνόβατις & tota vita infamis pronunciaretur. Plutarch. in quæst. Græcis.

AP. Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcircò cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & inge-

nij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas. an & riden do dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui ſe à ſua Photide in aſinum transformatũ, & ſexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphoſin, cuius partem ex Luciano deſcripſit. Non omittendum quoque hic exiſtimo Cretenſium ritum qui adulteros ignominiæ cauſſa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulieroſitatem. Ælian. lib. 12. Var. hiſt.

Adulteri lana coronati.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OSCOPHORIA feſtum Athenienſium, in quo præferebantur palmites racemis onuſti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipſum cum poſt Ægæi patris fatum celebraret Theſeus, ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, in doloris gaudiiſque ſignum cani iuſſit, vt eodem temporis veſtigio Athenienſes & patris morti ingemiſcerent, & ſuæ gratularentur inaugurationi. Plut. in Theſeo. ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς Ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι.

AP. Læta triſtibus, triſtia lætis in humanis rebus commiſcentur.

—Sincera bonorum
Pars nulli conceſſa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum Veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra cōdunt, caput abscindunt, inaurant, in sacris collocant. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ. Nicol. Damascenus in Panœbis.

AP. Magno omnibus honori reges esse oportet, qui sunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus esse impressos.

Ἐμοί γε δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν τιμή τις, καὶ χάρις συμπρέπειν ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum seruitus.

POSSIDONIVS libro quinto Regem tanta superbia elatū refert, vt si amicos fortè ad cœnā vocet, tractet indignissimè. non enim mensæ particeps est conuiua, verum humi sedens Rege in sublimi lecto recumbente, quod ab ipso proiicitur, canis instar comedit, ac sæpe ob leuem causam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumeliosæ superbiæ, & indignissimæ seruitutis Cœnipetarum, quam plenius expressam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Omnia ferre
Si potes, & debes pulsandum vertice raso

Præbebis, quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico. Iuuenal. Satyr. v.

LX. Persarvm mos de svbvlcis.

Luxuriæ odium.

SVBVLCI apud Persas à sacris eliminabantur. Herodot. lib. II. nec mirum, quia dum Ægyptij volunt ἀνθρωπον ἐξώλη σημῆναι χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus lib. 2. 35. vnde violæ albæ symbolum.

Ap. Immundarum cogitationum alumni, & Veneris sacrificuli subulci sunt omniũ impurissimi, & sacrorum mysteriorum communione indigni. Tertull. lib. de Pudicitia. *Oportet cum peruenitur ad summum sacerdotem Patris Christum, de domo hominis nostri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt munda sit quæ remanet domus, caro & anima, & vbi introierit eum sermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & viroris, extrahi statim & abijci sensus mortiferos & cruetos, nam & Apocalypsis viridi equo mortem, russeo autem Præliatorem imposuit.*

LXI. Persarvm Oxygala.

Per acida itur ad dulcia,

REX ille Persarum magnificentissimus, cùm inaugurararetur antequam Cidarim ornamentum capitis regibus singulare a Maximo Surena impositam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. Plut. in Artoxerxe.

Ap. *Ordo fuit creuisse malis,* sic calicem doloris

amariſſimum Chriſtus exhauſit antequam in gloriæ ſe reciperet domicilium.

Hunc quoniam calicem non eſt tranſire facultas.
Iuuencus lib.3. de Euang. hiſtoriâ.

LXII. Persarvm sacrificivm.

Pietas vera litat animo.

Persæ, cùm ſacrificarent, carnes hoſtiæ in ſuam rem conuertebant, ſolam animam Deo relinquebant. Strab. lib. xv. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱεροῦ δεῖσθαι.

Ap. Non qui ſumptuoſas diuitias ſine mentis erogat ſynceritate, Deum colit: ſed qui litat animo. Arnob. lib. iv. Aduerſus gentes: *Non eum qui ſollicitè relegit & hoſtias immaculatas cædit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina conſentiendus eſt colere, aut officia ſolus religionis implere: cultus vero in pectore eſt, atque opinio de dijs digna: nec quicquam prodeſt illatio ſanguinis aut cruoris.*

LXIII. Pheneatarvm Petroma.

Litterarum ſacrarum honor.

Est apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna vt apud Athenienſes celebrantur myſteria. propè fanum lapides eminent duo prægrandes apta ſimul commiſſione compacti: hoc Πέτρωμα appellant, & in eodem ſacras literas quibus ritus myſteriorum continentur, aſſeruant, imminente Theſmophoriorum die lapides diſiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in priſtina

ſede noctu reponũt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iuſiurandum religioſè concipiant. Pauſan. in Arcad. pag. CCXLIX.

A P. Multò profectò rectius honor ſacrarum literarum maximus eſſe & religioſiſſimus apud Chriſtianos debet. Iſid. Peluſiota epiſt. CCCXXXIX. ad Cyum. αἱ δὲ ἱεραὶ πυκταὶ τῶν μαρτυρουμένων θείων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα τοίνυν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δέχου χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ Θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides ſacras literas vocari, *ſcalas ad cœlum, Aurum Dei ſpiritu probatum.*

LXIV. PISIDÆ.

Parentum honor.

PISIDÆ primitias in ſuis conuiuiis parentibus libãt vt Diis, quod à Nicolao Damaſceno literis conſignatum eſt, ad commendandam ſingularem erga parentes obſeruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima c. 57. Naſamones propria captare oracula apud parentum ſepulchra.

A P. Secundum Deum honorandi à quibus huius lucis vſuram accepimus. quid quod Scythæ Iſſionides caput purgatum patris inaurant adorántque pro ſimulachro ſolennibus & annuis ſacrificijs venerantur? Herodot. lib. 10. pag. CII.

LXV. PITHOEGIA.

Scientiæ vſus.

PITHOEGIA διὰ τὸ οἰγνύναι τοὺς πίθους feſta fuerunt Athenienſium, quibus poſtquam muſtum

deferbuisset, solemni die puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & seruis impertiebantur, precati anteà, vt vsus vini, & prima illa libatio foret omnibus salutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. Plutarch. tom. 2. Opuscul.

Ap. Scientia donum est Dei, sed tamen vt vinum prodest vel nocet pro vsus ratione, si qui vana gloria stimulati cum nondum deferbuerint æstus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum est ne se, & alios in discrimen adducant. contra bene, sapientérque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà sacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo scientiam in auditorum mentes diuidunt:

Sed fas haud vlli est exire in luminis auras
Non vocitante Deo. Claudius Marius Victor.

LXVI. Psylli inter serpentes.

Viri Sancti in mundo mundi.

Agatharcides dicit, in Africa Psyllorum gentem esse & nihil quidem quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum aliis nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, quæ vel ictu vel morsu venenum relinquunt eis quippiam nocere posse, neque aut serpentis morsu aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpio-

num aculeis lædi ſolere: cum enim venenatũ quiddam ad eos acceſſerit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauſerit, veluti ſoporiferam bibiſſet potionem ſtupore affectum ac ſenſu priuatum ſopitur, & tamdiu debilitatur, quoad ab illo Pſyllus receſſerit. Porrò natos ſibi infantes quomodo germani an ſpurij ſint experiũtur ſerpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri. Æl. lib. XVI. cap. XXVII.

Ap. Tales ſunt qui cum in mediis vitæ periculis verſentur, diuinis tamen inſtructi præſidiis non modo nihil vitij contrahunt, ſed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος. Syneſ. in epiſt.

LXVII. Pythagoræorum cenotaphia.

Apoſtaſia mors animæ.

Pythagoræi cenotaphia extruebant iis qui defeciſſent à Philoſophia. Orig. lib. I. in Celſum. Meminit quoque Clemens Alexãdrinus Strom. l. V. Πυθαγόρειον ἐξελαθῆναι τῆς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ χώννυσθαι οἷα νεκρῷ, διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσοῦντας τῶν δογμάτων.

Ap. Pro mortuo habendus qui ſpreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipſe repudiarat iterum ſe fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem
Mutatoſque Deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Demirabitur inſolens.

Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
Intentata nites, me tabula sacer
Votiua paries indicat inuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo. Horat. Od.l.1. Carmin.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur. cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera, disponi solebat; in quorum quolibet binę è transuerso iunctæ cõuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus dictandæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerẽdi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuę potioris incessus vestigia cernerentur. Saxo 14. hist. Danorum.

AP. Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa

mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere? *Vix te patiuntur vbi acres*
Incaluere animi, ceruixque repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.
ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion. Prusæus orat. IV. de regno, καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα διδόασιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

AP. Minutius Felix in Octauio; miseri in hoc altius tollũtur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperiis ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur elabitur.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum.

Plin. XXXVIII. cap. II.

OMNES qui sub tutela sunt Virginis, eámque vt dominam studiosius venerantur, nihil omninò nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo

quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus serm.11. de Aduentu Domini. *Virgo regia ipsa est via, per quam saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ, mater salutis vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga beatam Virginem: neque enim contentus perpetuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt si quis reus, clam à familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lacrymis profunderetur, & perinde ac ipse reus esset à reo veniam peteret. Ipso auctore ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronuntiatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctę Mariæ familia appellata est.

Gerardi cultus in B.V.

LXXI. SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacumque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cùm vrbs à Persis capta est, aliundè eruperunt, quàm ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus. Herodot. lib. 1.

Ap. Maieſtas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hoſtibus terrorẽ iniicit. Quod Regi Lvdovico inſigni miraculo cõtigit: hic enim poſtquã Henricvs Magnvs cõſceleratiſſimo omnium parricidio de rerum humanarũ culmine ſublatus eſt; cum timore arderet Gallia, expectans quo ſcelus iſtud eſſet erupturũ, vnus infans, Deo auſpice, omnes malorum nebulas diſcuſſit, & ſe in hoc rerum fluctu quaſi sereniſſimum ſidus ſuis popularibus ſpectandum præbuit:

Per patris Auguſti veſtigia currens.

LXXII. Savromatarvm abstinentia.

Sobrietas coacta.

Savromatæ tanta voracitate ſe in cibos ingurgitant, vt ad triduum ſaturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν. Nicol. Damaſcenus de moribus gentium.

Ap. Sauromatis ſimiles ſunt qui propter ſtomachi marcorem ſobrij eſſe coguntur & ieiunant quoties ſunt ſaturi. hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium, corpus enim (inquit) *Putrem reſudans crapulam,*
Obſtrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque ſomni degener diſcordia,*
Libido ſordens, inuerecundus lepos,
Variæque peſtes languidorum ſenſuum.
Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intorpeſcit nobilis,
Animuſque pigris ſtertit in præcordiis.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

SAVROMATÆ non prius Virgini nuptias concedunt, quàm hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ. Nicol. Damascenus.

AP. Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπέσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.* Epictetus Arriani lib. I. cap. 24.

Epicteti dictum graue.

LXXV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traiicitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo nõ dubiũ est quin præcipiti lapsu deiiciatur. Iulius Pollux lib. IX. cap. VIII. refertur à Iunio in adagiis.

AP. Eustathius ἐπὶ δυσχερῆ πάντα ad laboriosa molimina refert: mihi verò videtur in coaulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita Scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus

conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant ad summum opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio. Seneca in Thyeste.

LXXV. Septemtrionalium ethnicorum mos.

Inconstantia superstitionis.

Est nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. Olaus Magnus cap. II. lib. III.

Ap. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhęrescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. Septemtrionalium ritus.

Superstitionis inconstantia.

Septemtrionalium quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit toto eo die, vsq; ad crepusculum pro numine colūt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium

& piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt. Olaus Mag. lib. 3. cap. 2.

A P. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie Deos parturiũt, quibus certè cõueniret istud lemma:

Hodie tu Iuppiter esto,
Cras mihi truncus eris ficulnus inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITÆ in sacris, vbi aliquid in disco puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro opposuerunt, qui vetus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt. Maff. histor. Indic. lib. 6.

A P. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omniũ venerit, nihil cum pauperibus communicat. quod D. Ambrosius egregiè carpit lib. de Nabuthe cap. 1. quousque extenditis diuites insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eiicitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est. cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit

natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: nescit fines possessionum sepulchro includere.

LXXVIII. Spartanorvm lancea.

Virtute decet non sanguine niti.

Dio Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori à natura inustam gererent, qua qui carerent pro spuriis & illegitimis habebantur.

Ap. Ea demùm vera nobilitas est, quæ non tantùm maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχην istam σημεῖον γένους significatur; nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus, Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. Spartanorvm senatorvm mos.

A Deo initia agendi capienda.

Senator apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. Plut. in Lycur.

Ap. Benè sapientérque faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Resp. debent numen, consiliorum fontem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. in prologo. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt:*

mea paruitas eò iustius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide paterno auitóque sideri par videtur. Errat tantum in numine, nimius Imperatorum assentator.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

SVSIDES Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentísque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam detestabantur. Clemens Recog. lib. cap. IX.

AP. Pessimum est Imperium, cum Gynecæa cupiditatum se in dominam rationem effundunt atq; affigunt humi, quod Horatius ait *diuinæ particulam auræ*.

LXXXI. SYBARITAE GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis molesti.

PRIMI Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio multarunt. Athen. lib. XII.

AP. Voluptuarij homines, dùm palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi prȩcones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch. in quæstionibus Græcis:

Μήποτε νοςήσαιτε φίλλω ἐς πατρίδα γαῖαν,
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. Taurorum regum mos.

Amici aures regum.

Apud Tauros rex cùm mortuum luget amicum auriculæ ſuæ partem, nonnunquam totam abſcindit. Nicol. Damaſcenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὤτων.

Ap. Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cùm amittunt, toties partem ſui amittunt. Dion orat. I. de regno: ὁπόσους γὰρ ἄν τις ἦ κεκτημένος ἑταίρους τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *quot quiſque ſibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipſe videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. Thuriferæ regionis iudicia.

Prouocatio ad alium iudicem non debet eſſe temeraria.

Λιβανοφόρος dicitur ab Athenæo

In regione thurifera, ſi quis iudices malè iudicaſſe putet, feneſtram in ſuprema palatij parte catena reuinctam, apprehenſa catena trahit, & reſerat. tum rex hoc vbi reſciuerit, eo, qui conqueſtus eſt, accerſito ius dicit. malè à iudicibus ſi eſt pronuntiatum, occiduntur: ſin rectè, qui feneſtram mouit, interficitur. Athen. lib. XII.

Ap. Hæc parabola reos monet, vt conſultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat,

Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV.

LXXXIV. Thvsca tibia in svppliciis.

Musica importuna.

Alcinivs Thuſcos ad voluptatem eſſe adeò propenſos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm ſontes flagris cædunt. Athen. lib. xii.

Ap. Rectè prouerbiali figura dicetur in muſicam importunam: vel in eos, qui cum dolorem inferant, volunt tamen iucũdum videri, & ſuauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos, corporis cruciatus permulcent. *Satis eſt ſemel perire.*

LXXXV. Tirynthiorvm sacrvm.

Conſuetudinis vis.

Theophrastvs lib. de Comœdia, ſcribit Tirynthios ridiculos, & ad res ſerias inutiles, ad oraculum Delphicum ſe cõtuliſſe, eius monitu ab eo vitio liberari exoptãtes, vaticinatúmq; Deũ fuiſſe, immolatũ Neptuno taurũ ſi continẽtes riſum in mare abijcerent, ceſſaturã eam ridendi conſuetudinẽ. Illos autem metuẽtes, ne quid peccarẽt aduerſus Dei reſponſum, ſacro pueri ne intereſſent, vetuiſſe: vnũ tamen cum id reſciuiſſet, turbæ permixtũ aliis cum clamore eũ aſpellentibus dixiſſe: quorſum hæc? an Sphagiũ, veſtrum, hoc eſt, peluim ad excipiẽdum hoſtiæ ſanguinem, ſubuertam, timetis? Illi continuò riſerunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ, præſertim quæ in profluentem abiiceretur. Athen. lib. vi. pag. cclxi. Deipnoſoph.

Ap. Ex ea parabola diſcimus vim conſuetudinis eſſe tenaciſſimam: *Lex enim peccati eſt violentia conſuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur:* D. Auguſtinus.

LXXXVI. Victima Ivnonis conivgalis.

Amor coniugum.

ANTIQVI Iunoni γαμηλίᾳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

Ap. In connubiis amorem & concordiam regnare, fel omnino abesse oportet. Horat. Od. XIII. lib. I. carmen. *Felices ter & amplius,*

Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimoniis
Suprema citius soluet amor die.

disertè autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in cõiugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίᾳ θύοντες Ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς· ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττόμενος τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. Vitiorvm interitvs.

Confeßio.

PRÆCIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persę conficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis diis, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. II.

Ap. Serpentes, peccata: interitus peccatorum, confessio. Augustin. de pœnitentia. *Confeßio est salus animarum, dißipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obstruit os inferni, & paradisi portas aperit.*

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEXTVS.

AVES.

I. ACCIPITER AB ARDEA SVPERATVS.

Mens antea generosa à voluptate oppressa.

NON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea, nam si hæc supra Accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subiicere, suis excrementis respergit, quò gnaui alioqui alitis pennæ ita hebescunt vt ad pugnam sit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet. Vide picturam apud Camerar. in symbolis.

APOD. Hoc artificio vtuntur dæmones qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur imprimis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facile contabescunt: *nihil enim est* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingeniis quam voluptas*, οἱ γὰρ ἀπολαυσι-

χῶς ζῶντες εὐκαταφρόνητοι γίνονται. Arist. in Polit. Postquam vero his voluptatum sordibus inquinati sunt animi,

Nemo animum summi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit auctorem, nec spem supra aëra librat:
Sed mentem grauidis contentus sternere curis,
Indigno subdit domino, perituraque pronus
Diligit, & curuo quærit terrestria sensu. Prudent. in Hamartig.

II. Acanthis in spinis.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in spinis, quæ tamen summa cantus amœnitate floret. Arist. & Ælian. lib. x. cap. XXXII. φθέγγεται τ' εὐμελὲς καὶ εὔμουσον, ex Aristot. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices.

AP. Studiosi multi suauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitiis affluunt sæpe sunt elingues. Archesilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην, ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Stob. serm. 93. Paupertatem duram quidem esse non secus ac Ithacam, præclaram vero adolescentum nutricem, quæ assuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad summum *Gymnasium esse virtutis efficax.* Quod autem Acanthis appositum sit symbolum literarorum, declarant etiam perpetuæ cum Asino inimicitiæ cuius rei meminit Arist. lib. 9. hist.

Animal. cap.i. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δὲ, ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας.

III. ÆGOCEPHALVS.

Agelaſtus.

Avis eſt quæ liene caret, eſt autem lien riſus ſedes, ſicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὅλως σπλῆνα οὐκ ἔχει. Ariſtot. de hiſtor. Animal. lib.ii. cap.xv.

Ap. Παροιμιακὸν σχῆμα dicitur in eum qui nulla iucundiore conſuetudine corrugatam frontem ſerenare, & ad riſum pellici poteſt. Talis fertur fuiſſe Heraclitus ille de quo Iuuenalis Satyr. x.

Quod de ſapientibus alter
Ridebat quoties à limine mouerat vnum
Protuleratque pedem: flebat contrarius alter
Sed facilis cuiuis rigidi cenſura cachinni:
Mirandum eſt, vnde ille oculis ſuffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

Halcyonis auis eſt paulo amplior paſſere, colore cyaneo ex parte maiore, tantū purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis; nidum, vt putant ex ſpinis aculeatis concinnat, fœtificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratiſſimæ animātis ponunt venti, & mare ſternitur. Vide Plin. lib.x.c.xxxii. & Ar. de animal. lib.ix. cap.xiv.

A P. Inſtar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; ſed apud Deum virtute permagnâ. Color auis Cyaneus ſiue cœruleus originem cœleſtem ſignificat, candidus puritatem, purpureus regalem proſapiam, cantus inter arundineta, lætitiam cœleſtem in vitæ paupertate, nidulus ex ſpinis, ſpeluncæ Bethlemiticæ rigidam aſperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Chriſti in hyeme; maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ naſcente Chriſto, vniuerſo terrarum orbi felix illuxit: *Ver magnus agebat*

Orbis, & immitis parcebat flatibus Euri.

V. ALCYON.

Coniugalis amoris ſymbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem ſapientiſſimum diuiniſſimumq; marinorum animal appellat, non modo ob induſtriã qua cæteris antecellit; ſed etiam quod mariti eſt amans adeò, vt non vno quodam, ſed quolibet anni tempore cohæreat, congreſſuſque huius admittat, non per libidinẽ, vt quæ alteri nulli prorſus miſcetur, ſed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ ſtudio. Eundem grauem iam annis & ægrè ſequentem γηροφορεῖ καὶ γηροτροφεῖ, ſuſcepta cura, fert fouetque ſenem, nuſquam deſtituens, nunquam poſt ſe relinquens, nam & dorſo impoſitum geſtat.

APODOSIS.

Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimoniis
Suprema citius ſoluet amor die. Horatius.

In eo charitatis coniugalis argumento ſpectabilis eſt pietas vxoris Eduardi Anglorum Regis filij: qui cùm itinere ad ſanctum Sepulchrum ſuſcepto, inſanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam accepiſſet; pia coniux Hiſpaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, ſolius amoris melle conditum: vnde illi ſanitatem, ſibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. Rodericus Sancius, pag. CI. Hiſtor. Hiſpan. cap. 4,

VI. ASTERIAS, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

Avis nomine Aſterias manſueſcit in Ægypto, & eatenus humanã vocem intelligit, vt ſi quis huic conuicium faciens vel appellauerit ſeruam, ex ea contumelia iraſcatur: vel eandem ipſam vocauerit pigram, ea ſic dolenter, tanquam ignobilitatis & ſegnitiæ arguta, indignetur.

Ap. Aſterias ſymbolum eſt diligentiæ & generoſitatis. Turpis & homine indigna eſt pigritia: natus eſt homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὴ ϑυέαζ, οὐδὲν, τὸ δὲ ϑυέαϑαι, πόνος. Apollonius Dionyſ.

VII. ALES VENATOR.

Impoſtor.

Mervlis affine genus quoddam eſt venaticum & captioſum, colore atrum, ſplendidè canorum: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas ſui cantus permulſiones ad ſe alli-

cit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur: quod si quando quisquam hanc captam concluserit in caueam, non modo canere omittit, verum etiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis. Æli. lib. VIII. de animal. cap. XXIV.

AP. Typus est impostoris qui propinare solet

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANSER laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. Ælianus lib. 5. cap. 29. Εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

AP. Ingenium à Poëticis disciplinis auersum hoc σχήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilem: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. Herodot. in vita Homeri.

IX. AN-

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coërcenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu ſinguli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim ſilentij fræmos ſibi inijcientes; montem tranſuolant: ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στομίον διαπέτονται. Ælian. lib.v. de Animal. cap.xx.ix.

AP. Anſeres, ſilentij prudentes obſeruatores: lapis ratio ſilentij frænum: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Iſidorus Peluſiota* Cyro monacho ep.cccxxv. l.i. χαλινώσοι τῆς γλώττης τὸ ταχὺ· τὸ μεῖζον γὰρ ἁπάντων τῶν γηίνων μελῶν ἡ γλῶσσα· ὡς δυσκάθεκτός ἐστι! Linguæ celeritatem fræno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua eſt, vt quæ ægrè retineri poſſit. *Infrænis oris vectigal calamitas.*

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis eſt paluſtris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo ſemper pabuli gratia dimicat, dorſo eius inſilit, colla & armos, vellicat, & his armis freta eum plerúmque abigit à pabulo. Ἄνθος τῷ ἵππῳ πολέμιος, ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς. Ariſt.

AP. Robuſta quæque ſæpe vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robuſtorum ferociam compeſcendam.

Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,
A cane non magno sæpe tenetur Aper. Ouidius.

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlcisci.

CORNICIBVS studium est Aquilas irritare: hæ vero illas præclare contemnunt, & deorsum ferri sinunt. Ipsæ sursum subuolantes æthereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt. Quisnam hoc dicat, qui planè sciat Aquilarum vim? sed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus lubenter intuentur. Æl. lib.v. cap.XXII.

AP. Præclarum est symbolum inuidorum, qui generosi hominis adhuc prima face surgentis virtuti obstrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius, & infra se volantes corniculas irridet.

Sola virtute sequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata,

AQVILÆ fel Attico melle temperatum hebescentibus illitum oculis visum efficit quàm acutissimum: Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν ἀετοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται. Ælian. lib.I. de Animal. cap.XLII.

AP. Seuera grauis hominis reprehensio amore & humanitate condita, mentis tenebras dissipat, &

eos qui prius erant solutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

Blando vis latet imperio. Auson. ad Theodos.

XIII. AQVILÆ OVA IN PELLE VVLPINA.

Robur additum calliditati.

ALBERTVS grandem Aquilam esse ait in Septemtrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt Solis calore foueantur.

AP. Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIIII. AQVILÆ IVVENTVS EX SADAIA.

Renouatio vitæ.

SADAIAS Aquilæ iuuentutem ita renouari putat. tradit eam adeò sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atque ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac purum, cuius frigore calor medullarum adaugetur ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescat, & in nouam prorsus auem exeat. Albert. Animal. lib. XXIII.

AP. Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus: Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2. in Acta Apostol. *Nam debilis æuo*

Et declinatis senio iam visibus ales
Flammiuomo sub Sole iacet, pennasque grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaque lumina pandit,
Atque oculos radiis ardentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vltio opportuna.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab iis se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataq; postea occasione obuias perimit. Albert. Mag. Animal. lib. VIII. cap. II.

AP. Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat. vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δ' ἀιάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. ὀδυσ. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi. Plin. lib. X. cap. III.

AP. Effigies est hæc Monarchiæ. *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in annal. εἰ ἐθέλουσι δύο ἥλιοι γίνεσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Cauſam querelæ. Quædam tum ſtagni incola
Nunc inquit omnes vnus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt ſi crearit liberos?

XVII. AQVILA A POLYPO DOMITA.

Deluſit hiantem.

QVVM in ſaxum non admodum è mari eminens Polypus aliquãdo correpens aſcendiſſet, ibiq; cirris explicatis ſumma cũm voluptate à tepore ſolis caleſceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum inſiluit: ſed piſcis & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit hoſtem capitaliſſimum, ſimul & interfecit: Ælianus & Antipater Theſſalus epig. antholog. lib. I. titul. piſces:

Πουλυπος εἰναλίη ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἠῷ πέτρῃ ἴκελος χρόα. τοὔνεκα καί μιν
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δ' εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος. ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Ἀφιλοστοργία.

INIQVISSIMA circa pullorum educationem Aquila eſt: Alterum enim ex duobus quos excluſerit in

terram eiectum pulſu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis abdicato.

A p. Huiuſmodi ſcilicet parentes illi ſunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in diſtribuenda hereditate erga liberos nimium inæquales ſe exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισότατοι περὶ τὰ ἔκγονα. Author Græcus apud Paulum Meliſſam antiquum locorum communium ſyllogiſtam.

XIX. Aqvilæ pennæ.

Societas imparium.

Non modo præſentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum exhorrent: ſed & pennæ eiuſdem ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit, incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum aliis communitatem non ferentes, putreſcunt. Ælian. lib. IX. cap. II. de animal.

A p. Tenues homuli magnorum conſuetudine atteruntur, nec eorum aut faſtus ferre, aut profuſionem pecuniæ adæquare poſſunt. Itaque in vitæ conſuetudine, τὸν κατὰ σαυτὸν ἔλε, ſecundum vetus dictum *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis alicuius mali & calamitatis depulſorem. Nam auctor Geoponicôn lib. I. ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulſum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβὼν, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. Aqvila Imperatoria avreæ Pyræ insidens.

Excelsæ mentis generositas supra omnem rerum humanarum speciem erecta.

IN Imperatorum exequiis statuebatur in campo Martio pyra phari instar, multis tabernaculis cõtignata, quorum superius inferiori semper cõtractius & paulatim gracilescens assurgebat, donec ad summum ventum erat, in quo regina auium Aquila considebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuráque vestitæ, intus lignorum aridorum copiâ fartæ, vi ignis immissa validè deflagrabant; ex summo apice victrix aquila flammas inferiores despectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt animam Imperatoris in cœlũ deferre videretur. Vide Xiphil. in Aug. & Herodia. in Seuero.

Ap. Mundus instar est pyræ deflagraturæ, specie quidem nobilis & opulentus, sed intus ligna putrida, sordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuersarum vitarum gradus & ordines significant, qui quantumcumque speciosi sint & eximij, tamen pereunt: sola in apice aquila deridet flammas & se librat in cœlum. Sic Mariȩ contemptrix mundi anima, supra vitæ humanæ æstus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miserias, eminet, & ad Deum euolat.

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus secundus pinxit in symbolo aquilam in nubibus volantem,

humi vero coronam, gladium, haſtam, mundum, cum lemmate:

Nil humana moror, dum ſuper aſtra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abſtinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auarum animal captu viuit, & carnes appetit: Nam ad ſe explendam lepores, hinnulos, anſeres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit; ſed & ad victum ei herba ſatis eſt: & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit. Ælian. lib. IX. cap. X. Simile de Miluis narrat Pauſanias, qui Ioui olympio conſecrata minimè attingunt. lib. 5. ſeu in Eliacis priore pag. CLXX.

A P. Sanctorum & religioſorum hominum abſtinentia ſignificatur, qui plenius Deo ſe manciparunt, & cœleſti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radiis recreantur. Eſt autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abſtinentia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων κατορθωμάτων ἐστί. Iſidorus Peluſiota epiſt. LII. ad Lampetium Monachum.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat meſſor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatā à ſerpente Aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce ſerpentem diſſecat,

dissecat, & vinculis auem expedit nō ingratam: Cum enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis qui aquilam seruatori vberem reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse vero mirabili casu seruatus. Æl. lib. XVII. de animal. cap. XXXVII.

A P. Gratia opportune reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. Aqvila alba Pythagoræ.

Regis Galliæ fauor in Musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, cōmemorabat se Aquilam albam aduolātem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factū, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν. Ælian. lib. 4. cap. 17.

A P. Aquila est alba animo simul & candore Lvdovicvs Rex, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientiæ studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi Cresce.

XXIV. Aqvila Sesti.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiam: aues primo mox deinde venatus aggerentem. Defuncta

postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. Plin. lib. x. cap. v.

A P. Gratia referenda, nullum officium magis necessarium: hoc vbiq; animantes, hoc muta mundi compages docet: at ingratus est brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἁπάσας

Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.* Lucian. Antholog. lib. I.

XXV. AQVILA STELLARIS TAVRVM VENANS.

Dæmon peccatores capiens.

AQVILARVM genus quod alij Chrusaëton, alij stellarem appellant, non sæpe apparet. eius generis aquilã Aristoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarum maxima hæc existimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modũ narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidiis aquila in ceruicem inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & quâ potest se in fugam confert: Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirum quoad in planiciem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens,

quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à cõmunicando cum aliis se abstinet. posteaquã expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & tetra reliquias imbutas relinquit, aliis iam ad vsum ineptas. Aliæ ab aliis longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ. Ælian. lib. II. cap. XXXIX. de animal.

AP. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb. Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ, lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΥ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæpretium est historiam integram explicare, amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturũ Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans

aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ allideretur, volando subiens eum dorso excepit, & in hortum quendam deportatum leniter deposuit. Cum loci dominus inuentum, forma eius delectatus amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit. is postea in Babylonios regnum est adeptus. Hoc si cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Persam quoque, à quo nobilis Persarum prosapia descendit, Aquilæ alumnum fuisse. Æl. lib. XII. Animal. cap. XXI. Simile refert Pausan. in Messenicis de Aristomene cum in Ceadem Laconum barathrum dimissus esset subisse Aquilam labentem.

A P. Repentinum & insperatum auxilium in rebus desperatis hac Icone significatur, & quod aiunt, θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit iam tum mihi currere visus,
Plus homine est.

XXVII. AQVILÆ VALERIÆ LVPERCÆ.

Auxilium præter spem, seu *Deus è machina.*

VALERIA Luperca, ad auerruncandam pestem, ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum pascenti infixit. Aristid. lib. IX. Italic.

A P. Repentinum à Deo, & insperatum auxilium, turbidis sæpe rebus influit, vt hanc non nisi diuino auxilio factam miremur serenitatem:

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reseruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel *Pietas in parentes*,

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Astures venarentur in densam arboribus syluam penetrasse: illic eminus prospiciunt Asturem auem in stipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præsentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauique senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem sedent in insidiis, duo alij Astures iuniores onusti præda & carnibus veniunt, quas minutatim concisas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse quæ insigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

Hoc verbo Asturis vsus Firmicus Mathes. v. melius opinor asterias nominatur.

AP. Discant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in se viuam erga parentes pietatis effigiem expressam gerere, & cùm illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipse subibo humeris, nec me labor iste grauabit,
Quo res cumque cadent vnum & commune periclum,
Vna salus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana.

ATTAGEN qua potest voce nomen suum loquitur, & decantat; τὸ ἴδιον ὄνομα ἢ ἀθενεῖ φωνῇ φθέγ-

γεται, καὶ ἀιαμέλπει αὐδ'. Ælian.lib.IV. cap.XLII. huius meminit Petron. in Satyrico.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Et pictis Atagen decora pennis.

A P. Attagen ſui ipſius laudator, hominem vanum & ſuperbum ſignificat ſuarum laudum buccinatorem. D. Greg. Moral.23. cap.7. *In hac itaque arrogantiæ quarta ſpecie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere ſe ſingulariter glorietur. In qua tamen ſimilitudine, diabolicæ viciniùs appropinquat, quia quiſquis bonum ſe habere ſingulariter gaudet, quiſquis videri ſublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui deſpecto bono ſocietatis Angelorum ſedem ſuam ad Aquilonem ponens, & altiſsimi ſimilitudinem ſuperbè appetens, per iniquum deſiderium, quaſi ad quoddam culmen conatus eſt ſingularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo ſenſu, aùt in tuo verbo dominari permittas, in ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio.* Tob.

XXX. ATTAGENES ÆGYPTIORVM.

Concionatorum minæ.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Ægyptum deportatas, & in ſyluam demiſſas, primo Coturnicis vocem miſiſſe: poſt cùm fluminis alluuione cœlum peſtilens factum eſſet, quo multi paſſim mortales perierunt, eiuſmodi aues non intermiſiſſe maiori oris expreſſione, quàm quemuis explanatiſſimæ linguæ puerum loqui, & dicere τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Ter mala malis. Ælian. lib.25. de anim. cap.27.

A P. Bonorum eſt concionatorum cum in exteram regionem venerint, non blanditiis, non mi-

nis ab officio deflectere. Sed improbis explicatissimè cœlestes minas denunciare, nisi resipiscant:

Clama ne cesses.

XXXI. Aves Casiæ.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDÆ aues nunquam conspiciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

AP. Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. Publius Syrus.

XXXII. Avis Caspia.

Formosus, absonus & indoctus.

IN maris Caspij insulis cum alias aues peculiares nasci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura affectam, vt magnitudine quidem vel egregium anserem superet, pedes autem habeat grui similes, dorso sit vehemẽter rubro, ventre viridi, collo albo, & disseminatis maculis croceis distincto, non minus quam duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, rostro nigro, ad summum vocem similem ranis emittit. Æl. lib. XVII. cap. XXXVIII.

AP. Symbolum est, formosorum adolescentum, nec non splendidè vestitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce absoni sunt, & semibarbari vt quantam specie sui admirationem conciliarint, tan-

tam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodeſt pulchritudo niſi ſit *Par animus formæ*. Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS, ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

Avis δίκαιος aut δίκαιρος, ſua defodit excrementa ne inueniri poſſint, quia mortales enecant. τοῦτο τὸν ἀπόπατον κατορύσσει ἵνα μὴ εὑρεθῇ, εὐεισχόμενον δ' ἂν ποθῇ αὐτοῦ ὅσον σισάμου ἕωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει, καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ. Phot. bibliotheca. Ælian. l.4. de animal.

A P. Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chryſoſt. tom. 5. in orat. contra concubinarios, tantum ineſſe mali in ſcandalo aſſerit, vt etiamſi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur, ſed impudenter, atque id cum ſcandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEÆ.

Pietas.

Insignes omnino ſunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec ſine ratione: pergẽdi duces duæ ſunt, quę regant agmen, altera agmen anteit, altera inſequitur. Ædem ſacram omni die celebrant ſtudio huiuſmodi. A quis imbuunt plumas, aliſque impendio madefactis confluunt,

fluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant. tunc pennulis superplaudunt: inde discedunt quasi peracta religione. Solin. Polyhistor. pag. 30. & 31. edit. Pict.

A P. Symbola sunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem. Ignei oculi, lumen & ardorem. Congregatio, societatem bonorum significat: frequentatio templi quotidiana, & irrigatio religiosarum ædium, cultum, qui in piis elucet hominibus, non obscure designat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta est,

Ast vbi peccatum regnauerat, aurea templi
Atria constituens texit spectamine morum,
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum solio diues sapientia regnet. Prudent. in Psycomachia.

XXXV. AVES HERCYNIÆ.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obscurum emicant, & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, vt illis vtantur ad præsidium itineris dirigendi, præiactisque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plurimarum refulgentium. Solin. Polyhistor. pag. 68. edit. Pict.

A P. Hæc icon concionatores, & pios scriptores designat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam salutis præmonstrant.

Mundo sua sidera præsunt.

XXXVI. Aves rvta contra felis insidias mvnitæ.

Durum est sed salutare.

Feles pro sui ingenij rapacitate solent auibus insidiari, easque infelices in pabulum suæ crudelitatis vertere: at vero si aues rutæ syluestris folia sub alis habuerint appensa, raptoris (vt aiunt) insidias declinant, & ab eo lædi non possunt: Hoc testatur Sotion, qui citatur Geoponicôn lib. 13. Αἴλουρος ὄρνιθος οὐχ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

Ap. Animæ, quæ rerum cœlestium contemplationi sunt addictæ, dæmonis fugiunt insidias, si se νεκρῶσι, quasi ruta acerbâ quidem illa, sed salutari munierint.

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. Berneca, sev Barliathes.

Resurrectionis typus.

Barliathes sunt aues ex ligno crescentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis insidens, quando successu temporis putrescere cœperit, humorem ex se crassum emittit, ex quo densato formantur paruæ species auium, ad magnitudinē alaudarum. primum sunt nudæ, deinde maturantes plumescunt, ac rostris ad lignum pendentes per mare fluitant vsque ad maturitatem, donec se commouentes abrumpant, sicque crescant ac roborentur, vsque ad debitam

formam. Vincent. Nat.hist. lib.xvi. cap.xc. Gesnerus quoque meminit, & easdem aues *Brantas* & *berniclas* nominari vulgo tradit.

AP. Typus resurrectionis in hac tabula proponitur. ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili specie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura.
Aëriæ nudantur aues cum penna vetusta,
Et noua subuestit reparatas pluma volucres. Dracuntius de opere Dei.

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina seu pauperum oppressio.

CAPRIMVLGI appellantur grandioris Merulæ aspectu, fures nocturni interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumq; vberibus aduolantũ sanctũ propter lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsere, oboritur. Plin. nat. hist. lib.x. cap.xl.

AP. Tales sunt violenti pauperum oppressores, qui miseros exsugunt tanta & tam inexhausta auiditatis crudelitate, vt spirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & spiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus est miserorum. Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales est non modo profundæ, sed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabu-

latur statim digerit, tanta est in eo vis caloris, & inter comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quasi recens, & ieiunus sufficiat. Plato in Gorgia χαραδριοῦ βίον: vbi comment. χαράδριος ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει· inter vorandum alui proluuiem excernit.

Ap. Simile est quod de Gulone animali diximus alibi: torquetur in Vitellios helluones, qui stomachum cibis saburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus ὑπερμαζῶσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπιτηδεύουσι χλιδῆς, τὸν συώδη βίον ἀσπαζόμενοι, libro de virtute actiua. *Non est necesse omne perscrutari profundum, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere: Dij istos Deæque perdant quorum luxuria iam inuidiosi imperij fines transcendit. vltra Phasin capi volunt quod ambitiosam popinam instruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetiimus aues petere. vndique conuehunt omnia vota fastidienti gulæ.* Seneca ad Heluiam.

XL. CICONIA TARENTINA.
Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

Tarentina mulier nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram castamque se marito conseruauit. quippe quæ vt viuentem eum studiosè ac diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessisset, se fidissimam, & ab omni

libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commorationes, & domum in qua mortuum vidiſſet maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad ſepulchri monimentum, vbi ſepultura affectus ille eſſet, miſerrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æſtiuo anni tempore Ciconiis pullorum ſuorum volatum experientibus, vnus & infirmiſſima ætate & alarum debilitate delapſus, alterum crus fregiſſet, eiuſmodi caſum intuita, ſe cognito morbo, miſericordem pullo præbuit. nam & vulnus blandè cautéque obligauit, & medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimiſit. hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans, ſe conſeruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno poſt, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ ſibi benignè fecerat, perſpexiſſet, demiſſo atque humili volatu proximè ad ipſam profecta, in eius ſinum lapidē euomuit: deinde in tecto ſubſedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid iſthuc eſſet. Cum igitur lapidem intus alicubi depoſuiſſet, eum fulgere, & radiatam domum ex eo ſplendere perſpexit. vbi vero Ciconiam comprehendiſſet, & vulneris cicatricem percepiſſet, hanc agnouit eam eſſe quam miſeratione commota curauiſſet. Ælian. lib. 8. cap. 22.

AP. Grati alumni memoriam beneficij diutiſſime retinent, & qua poſſunt animi teſtificatione in beneficiorum auctores perfunguntur.

Χάριτος ἀπομνησθῆναι τὰ ζῶα καὶ κατὰ τοῦτο ἀγαθά, ibidem notat Ælianus. Sed & hoc muti agri

inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt. ex Byzacio Africæ campo Augusti procurator ex vno grano vix credibile dictu quadringenta paucis minus germina Romam misit. Plin. lib. 18. Itaque

Dicit amicus ager Domino, fere plurima reddam:
Si bene mi facias, memini tibi soluere grates. Septimius apud Terentianum.

XLI. Ciconiae.

Sancti.

CICONIAE vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fastigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obsederat expugnaret, visæ siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtusque suos rostris sublatos foras asportare. erectus augurio Imperator, instat acrius & voti compos euadit. Vide Pier. lib. XVII. cap. IX.

AP. Tum demum vrbi calamitas impendet cum sancti & Religiosi homines, qui stant in vigilia eandem deserunt. hos πολιούχους Theodoretus appellat in oratione περὶ μαρτύρων.

XLII. Colvmba gemmis pictvrata. ad idolvm Veneris.

Curationis medicæ symbolum.

COLVMBAS aues esse Venereas, & à Gentilibus Veneri consecratas nemo nescit. hoc & Ælianus in varia historia memorabili exemplo confir-

mauit. Aſpaſia (inquit) Hermotimi filia Phocenſis viri pauperis, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuiſſet, nec haberet vnde ſumptum in medicos faceret, in ſomnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam eſſe iuſſit, & roſea ſerta Veneris iam arida contrita tuberi imponere: quod cum feciſſet tumor euanuit, ipſaque rurſus inter formoſiſſimas puellas numerata eſt, tandem cum in intimam ſe Cyri Darij filij amicitiam inſinuaſſet, ingens Veneris ſimulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

AP. Illuſtrat hæc hiſtoria Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclariſſimum monumentum.

XLIII. COLVMBÆ VNGVENTATÆ.

Boni exempli vis.

COLVMBÆ vnguentorum ſuauiſſimis odoribus delectantur impenſius: Quamobrem vt in ſuis columbariis retinerentur, ſolebant antiqui parietes & feneſtras, opobalſami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas ineſcarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quam cæteræ omnes aſſectabantur: Hoc præter Diuum Baſilium in epiſtolis teſtatur etiam Dydimus Geoponic. lib. 14.

Ἐὰν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς καὶ ἔξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

A P O D O S I S.

Eſt pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emiſſarius.

MARRES Rex Ægyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam ſedula & fideli tabellaria in perferendis epiſtolis vſus eſt, mortuam magnificè ſepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: ἀνθ᾽ ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν, καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. Ælian. de Animal. lib. VI. cap. VII.

AP. Rectè cadet παροιμία in emiſſarios & otacouſtas qui magna celeritate domini ſui nuncios perferentes vltro citroq; permeant, omnia audiunt & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam. Simile eſt quod de columba ſua narrat Anacreon in Odario, ἐρασμίη πέλεια.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Parthenō eſt templū Mineruæ.

Indocti cathedris indigni.

CORNIX in arce Athenienſium nunquam ſedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπιβατόν. Ælian. lib. V. de Anim. c. VIII.

AP. Cornix indoctum locutuleiū ſignificat, qui cum ſit ſapientiæ præſidiis deſtitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris ſcholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per ſe graue eſt, imperitorum

ritorum hominum verbositate puerili deteratur. hoc secus tamen fieri videmus, cum adolescentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola formidanda viris grauibus munia, & appetũt & plerumque non sine suo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu septum esse oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

His animum succinge bonis, sic flumine largo
Plenus pierio diffundes pectore verba. Petron. Arbit.

XLVI. Cornicula Socratis.

Discipulus magistrorum depeculator.

Socrates narrabat sibi dormienti per insomnium Platonem mutatum in cornicem quæ suo capiti assultans glabram caluam rostro κατασκαριφᾶν scarificaret, & peruicacius circum circa tunderet. Athen. lib. xi. pag. DVII. B.

Ap. Tales sunt callidi discipuli, qui magistrorum gloriam depeculantur: si modo is erga Socratem fuit Plato, quem semper obseruantissimè coluit, & in dialogis vbique honoris caussa appellauit, callidius longè Hermodorus, qui conscriptos à Platone libros quæstuosa scientia vendebat in Sicilia. Cicero xiii. ad Atticum. *Placetne tibi librum edere iniussu meo? hocne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitus est diuulgare,* ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII. Corvus marinus.

Ingratus animus.

Est quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi sunt præter pectus, & ventrem, qui-

bus cinereum colorem natura præscripsit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur pisces, tardi sunt volatus, diúque sub aquis manent quando se immergunt. habent rostra dentata vt falces messorum, quibus retinent lubricos pisces. Ingratissimæ sunt aues natura, quia stercoribus egestis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt subito arescant. Olaus magn. lib. XIX. cap. VIII.

AP. Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij suis sordibus inquinat. Ioann. Bodinus scribit Iulianũ Apostatam habuisse in insignibus Aquilam quæ sagittis de suismet pennis concinnatis configeretur, vt significaret commune esse omnibus imperiis vt ab iis euerterentur, quos ad nimios honores euexissent.

Aliud symbolũ Iuliani.

Ἀντ' εὐεργεσίης Ἀγαμέμνονα πῖσαν Ἀχαιοί.

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus Diues.

PRÆGRANDES ac domesticos Sinarum Mandarini habent coruos, piscationi assuetos. Horum colla nodo ita laxato constringunt, vt nequaquam interclusa respiratione, cibos tamen transmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimissi sese admirabili solertia in aquas immergunt: pisciculos minutos ore conceptos, maiores autem rostro apprehensos domum inde cum abiere identidem referunt. Maff. lib. VI.

AP. Typus est auari diuitis, & rapacis, qui dæmonis instinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipse minimè fruitur: ita cacodæmonis soler-

tia præpeditus sine vllo bonorum vsu iacturam futuræ beatitudinis acerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδώς, οὐδ' ὕπνον. Vide ep.ccxxxiii. in qua nobilissima auaritiæ descriptio.

XLIX. Corvi.

Filij parentum negligentiæ vltores.

Corvi vt meminerunt se cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famique expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant. paulò aliter Ælianus lib.iii. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅτε μὲν δύναται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς παρατείνει τροφήν.

Ap. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus male tractati impiè vlciscũtur, hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & iusiurandum Iouis.

L. Corvi Albi Islandiæ.

Adulatores.

Lege constitutum est in Islandia, id est in terra glaciali, vt quicumque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaque Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum captu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum

duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt. Olaus Magn. lib. v. cap. xv.

Ap. Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem beneuolentiæ simulent, simplices viros vt mites agnos depascuntur. felix qui

Coruum delusit hiantem.

LI. Corvi Delphicæ Minervæ.

Inuidi Doctis inimici.

Athenienses, cum Mineruæ signũ inauratum, cum palma aurea misissent Delphos, impetu facto corui rostris aurum morsicantes abraserunt, eo tempore quo Athenienses expeditioné Siculam pararent. Pausan. in Phocicis.

Ap. Inuidi blaterones significantur, qui monumenta doctorũ dehonestare, & aurei pastoris fœtus morsicando corrodere student: sed tandem egregię virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, altą sepulchri
Protinus extruitur, cœloque educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucharistia.

Corvus iam ætate affecta, cum pullos alere non potest, seipsum eis cibum præstat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium esse natum ferunt, Mali corui malum ouum. Ælian. lib. III. cap. XLIII.

Ap. Coruus se pullis senio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noster Christus Dominus non

ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

Δαιτυμόνεσσι γλυκὺν ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Sibylla.

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cum efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis obiiciatur, & ante id laqueus, quod ſpeculum repræſentat, accurrentes tendicula ſe implicant. Athenæ. lib. IX.

AP. Tales ſunt omnes libidinoſi, & voluptuarij, qui vt boni ſpeciem, quam per ſomnium tantum viderunt, aſſequantur, in omnia capitis diſcrimina præcipiti, & effrænato curſu ruunt. Horat. Satyr. II. lib. I.

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter ſæpè pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS, ΗΡΑΣ ΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

IN Iunonis ſceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, ſed degener & timidus. Pauſan. in Corinth. pag. LIX.

AP. Cuculus mulierum reginæ tributus ſignificat in mulieribus conſilij infirmitatem. Iſid. Peluſiota epiſt. CCXXXVI. γυναικεία φύσις ῥαδίως τῷ πάθει ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus lib. III. Annal. *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic ſexus: ſed ſi licentia ſit, ſæuus & ambitioſus.*

LV. CYANVS AVIS.

Solitarius.

AVIS, cui Cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio persequitur, locorum etiam agrestium vbi homines versari soleant insolens est: eis verò locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis & præcipitiis delectatur. non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis & ab hominibus inops delectatur. Ælianus.

AP. Solitarij imago qui insanas hominum substructiones, aureas basilicas & omnes humanæ gloriæ quisquilias fugiens, in solitudine suum fixit domicilium:

Ignatius diaconus.

Ἔα με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει.

Permitte petris me manere desertis:
Domus mihi omnis, visus omnis humanus
Malum reducit omne pristinum menti.

Sidonius Eucharisti & ad Faustum.

Seu te flammatæ Syrtes & inhospita tesqua,
Seu cœno viridante palus, seu nigra recessu
Incultum mage saxa tenent, vbi Sole remoto
Concaua longæuas asseruant antra tenebras,
Seu te præruptis porrecta in rupibus alpis,
Succinctos gelido libantem cespite somnos,
— quæ quamquam frigora portet
Conceptum Christi numquam domat illa calorem.

LVI. CYGNUS.

Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem ferme est argumento. significat enim solitarium vanæ glorię contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus in epistola ad Celeusium præsidem præclara fabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obiiciebant, quod hominum consuetudinem recusarent, neque Musicam publicè canerent: sed prata, & fluuios, & solitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idq; inter se tantum quasi eos Musicæ puderet. Nostræ vero, aiebant, ciuitates sunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas nostras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionem, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, stuprum, linguæ exsectionē, literas & postremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ simus. At Cygni loquacitate earū offensi vix responso dignati sunt, Responderunt tamen: Atqui nostri gratia in solitudinem exire qui velint non desunt vt musicam nostram audiant. Vos vero etiam in contubernio hominum molestæ estis, ita vt merito illi vos auersentur quæ ne linguis quidem exsectis silere possitis. Ad hanc fabulam referri potest quod habet Phædrus de contentione formicæ, & Muscæ. Hæc enim iactat

Exta prægusto Deûm,
Moror inter aras, templa perlustro omnia,
In capite Regis sedeo cum visum est mihi,
Et Matronarum casta delibo oscula. & cæt. Fabul. LXXX.

Deinde, *Est gloriosus sanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur non qui inuisus est.

LVII. Gallus Leonis et Basilisci timor.

Gallorum Rex.

Leo à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus: cum enim eũ videt, tremit animo: cumque eundem audit canentem, timore concussus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua serpentes isti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat. Ælian. lib.3.cap.31. Gallus autem sacer erat Marti, & in templis dedicabatur, vt auctor est Eustathius, quod sit animal προὔχθεν εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pausanias.

Ap. Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio est. ascriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitasse*: cum impuri hominis iugum excussissent. Vide Sueton. in Neron.

LVIII. Gallus Methonensis vites suo cruore expians.

Salus ex victima piaculari.

Methonis ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum laniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea discesserant

cesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. Pausan. in Corinth.

AP. Gallus symbolum est diuinitatis, vt qui solis supra cæteras aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesq; omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciã, mœstis lætitiam cum redeũtis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè cõgruunt, vt qui ferream illam quinque millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐν θνητοῖς πορθμεύσας ἦλθεν φωτὸς παγαὶς, inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio, nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigãs, omnem deinde fructuũ abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. GLOTTIS.

Pigritia vel societas infida.

GLOTTIS vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. reuerti incomitatam piget, & sequi: nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitio deserit. Plin. lib. x. cap. XXIII.

AP. Tales sunt segnes, & infidi socij, qui feruent in principiis, & ad omnia videntur paratissimi, sed ad minimam rerum offensiunculam, totus illico peregrinationis, simul & amicitiæ ardor intepescit, &

amicos, quos ſtudioſè antea complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti. non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate. nihil eſt quod non expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno damno ſapere.

SOLENT Gracculi agros infeſtare, quorum inſultus ruſtici hac ratione reprimunt. vnum ex inſidiis captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀπολαύσοις ἐὰν ἕνα θηρεύσας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται, νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

AP. *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.*

Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δ' ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσταμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituque id ſcio. Gregor. Nazian. ſeu Apollinaris in Chriſto patiente.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

GRVES vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorandum mariane ſuperuolent, an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempeſtati. meminit Ælian. lib. 3. c. 13.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia

ſagaciſſimè explorantis, & inſtabilitatem vitæ grauitate conſiliorum firmantis. *Nam ſi incertè errat animus præter vitam viuitur*, vt eſt Ennij ſententia. Polybius Romanorum tam perſpicacem fuiſſe in rebus gerendis prudentiam aſſerit, vt eorum meditationes acies ſine ſanguine, acies autem & conflictus meditationes cum ſanguine poſſint appellari. Μελέται Ῥωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μετ᾽ αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillum pede ſuſtinentes, qui laxatus ſomno, & decidens indiligentiam corguat. Cæteræ dormiunt capite ſubter alam poſito, alternis pedibus inſiſtentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhiſtorem in deſcriptionib. Plin. lib. x. cap. XXIII.

APODOSIS.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. *Iliad. β.*

Apollonius cum Veſpaſianum nondum Imperatorem diluculo ad tractanda negotia ſurgere compeiſſet, dixiſſe fertur ἀνὴρ ἄρξει. Philoſt. in Apollon.

LXIII. GRVVM PENNA.

Conſtantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem ſemper colore perſeuerant. Vide Geſner. in Grue.

AP. Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Benè compositæ mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* Senec.

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica quæ mox nata euolat ad Orientem versus Solem: & statim secum sol vertit se ad Occidentem, rursus eundem sequitur: annum vitæ non excedit. Kiranides qui & suo more multa vana de eadem aue subiungit.

AP. Lux ista quæ oculis cernitur est μεγάλου φωτὸς ἀντίτυπος vt loquitur D. Gregorius Nazianz. oratione secunda in sanctum Pascha. Heliodromus autem auis imago est sanctorum qui ad illud æternæ lucis sacrarium, & βυθὸν θεολαμπῆ mentis aciem noctes diesque dirigunt.

LXV. HIRVNDINES VOLATERRANI CECINÆ.

Victoriæ nuncij.

CECINA Volaterranus equestris ordinis, quadrigarum dominus, comprehensas in vrbem secum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eundem nidum remeantes, *illito Victoriæ colore.* Plin. lib. x. cap. xxiv.

AP. Non temerè felicitatis & victoriæ symbolum est hirundo, nam vt ait Aristander apud Arrian. de expeditione Alexandri libro primo. σύντροφος καὶ εὔνους ἀνθρώποις ὄρνις ἐστί. Idcirco Alexandro sub me-

ridiem quiescente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus insedisse, turbulentius quam illius auis consuetudo fert canentem: nec prius destitisse quam Regem in profundum soporem demersum excitaret: Quod prodigium Alexander cum ad Aristandrum detulisset, interpretatus est fore illi aduersus arcana inimicorum consilia & insidias Victoriam. ibidem:

Nulla Deum superare potestas.

LXVI. HIRUNDINUM MURUS, SIVE CHELIDONIUS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere symbolorum spectabilis est murus Chelidonius: in Nilo siquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduersus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuastetur. Thrasyllus in Ægyptiacis, & Plutarch. iunior in Nilo. λίθοι κόλλωτες καλούμενοι, τούτους κατὰ τὴν ἀσίβειαν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσι τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνων τεῖχος ὅπερ ἐπέχι τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. meminit quoque Plinius cap. 32. lib. x.

AP. Mirum est quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam pusillis animantibus tam vasto flumini frænum iniici: an vt nos doceat quod paruum quoque animal apud Auianum Leoni inculcat.

Disce tamen breuibus quæ sit fiducia monstris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LVII. Ibis.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægyptiis honori multas ob cauſas eſſe fama eſt; ſed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit cum collum & caput ſub plumis abdiderit. Ælian. lib. x. cap. xxxix. de Animal. Aliam affert rationem de ſuo, vt ſolet Pierius lib. xvii. cap. xix. Iidẽ Perſeæ arboris fructum Iſidi gratiſſimũ putant, quod cordis ſpeciem referat. Plut. in Iſid. & Oſirid. Meminit quoque Ibidis Orus lib. 34. Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Ioſephus Iudaïcarũ antiquitatum lib. 2. x. Moyſen refert in expeditione contra Æthiopas Ibides ſecum detuliſſe, quod non religione auis fecit, ſed vt exercitum aduerſus ſerpentes muniret, quibus Ibis eſt infeſtiſſima. Verba auctoris ſunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε· πολεμιώτατον δ' ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

Ap. Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum eſſe, quod ſibi tam ſæpe in diuinis literis depoſcit Deus, ſignificat præterea Ibis vt ex Ioſephi narratione patet, felicem viæ & conſiliorum auſpicem, qui infeſta inimicorum conſilia amoliatur, & per ardua ſecuri itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. Ibidis nidus in palmis.

Generosarum mentium celsitudo & quies in virtute.

IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat. Ælian. lib. de animalibus cap. XXIX,

AP. Generosi verè sunt, qui in virtute, in excelsis & diuinis cogitationibus, in egregiis operibus, vitiis & casibus humanis superiores conquiescunt. *Quis generosus ad virtutem bene à natura compositus: hoc vnum intuendum est, alioqui si ad vera reuocas, nemo non inde est, ante quod nihil est. A primo mundi ortu vsque ad hoc tempus perduxit ex splendidis sordidisque alternata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Animus facit nobilem, cui ex quacumque conditione supra fortunam licet surgere.* Senec. epist. XLIV. Opportunè vero apud Silium Italicum, virtus de se prædicat:

Casta mihi domus, & celso stant colle penates.
Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio. Deinde,
—Mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. Larus.

Vanitas ostentatorum.

LARVS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtique, ac apprimè pennatos, sed exili carne, vt est in parœmiis de Ceppho & Laro.

AP. Hominem ſignificat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales ſunt omnes oſtentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, re ipſa paleas obtrudunt. Βομβύλιοι ἄνθρωποι.

Larus rapacitas. Cleõ Larus donorum. Morfex auis. Gulæ & rapacit. ſymbolum.

Larus quoque notiſſimũ voracitatis indicium, vnde Ariſtophanes Cleonem rapacẽ Magiſtratum Athenienſium appellat Λάρον δώρων καὶ κλοπῆς. In eodem genere eſt Morfex auis de genere Mergorum quæ ſe cibis ingeſtis ita ſaburrat, vt è nido egredi iterve ſuſcipere non poſſit, antequam vomitorio hanc corporis ſarcinam expulerit.

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVCIAT.

Conſcientiæ ſtimulus ex innocentium oppreßione.

LVSCINIA auium argutiſſima & tranquillo præ cæteris animo, ſuauiſſima & imprimis canora voce ſolitariis in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi verò qui cibo veſcantur huiuſmodi homines nec boni nec ſapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, vt Homero placet, nempe ſomni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. Ælian. lib. I. de animal. cap. XLIII.

AP. Luſcinia ſymbolũ eſt innocentiæ quam qui vi & iniuria opprimit, facile quidem facit: At vero ſi modo vllum ſenſum habet humanitatis, cruciabili poſtea conſcientiæ flagello torquetur; nam oppreſſi innocentis ſpecies obiecta ſomno excutit, atque in furorem agit. Plut. de animi tranquillitate: τὸ συνειδὸς

οἷον

οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.

LXXI. Luscinia Stesichori.

Eloquentia.

Luscinia in ore Stesichori infantis cecinit. Plin. lib. x. cap. xxix.

Ap. Eloquentiæ ſymbolum eſt Luſcinia, aut Siren in ore. Agath. ſchol. lib. vii. Anth.

--Σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κεῖνο τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον.

Et tu mihi iſtam orationem offers
Sirenibus ſuauiorem. Item,

Meneclides de Bacchide. οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς Σειρῆνες ἐνίδρυντο; *Qualis erat oratio: qualis aſpectus? quot in eius colloquiis inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit, Cor Luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. epigramm. lib. i. Anth. 40. de Luſcinia quæ Boream fugiens cum per mare volaret Delphini dorſo ſuſcepta, vectaque ſit, & illum nantem carminibus ſuis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπεπωτώμην ὑπὲρ ἅλμης,
Πνεῖ γὰρ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδ᾽ ἄνεμος.
Ἀλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πλήνην πόντιος ἡνίοχος.
Πιστοτάτῳ δ᾽ ἐρέτῃ πορθμευομένη, τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῷ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. Lvsciniæ Orphei.

Imitatio illuſtrium authorum.

FERVNT Thraces luſcinias quæ iuxta Orphei ſepulchrum nidificant, ſuauius & mollius canere. Pauſan. in Bœotic. pag. cccv.

Ap. Monumenta doctiſſimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur genium eloquentiæ inſpirant. Dionyſ. Longinus lib. xxv. περὶ ὕψους. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόρροιαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει.

LXXIII. Meleagris.

Liberorum neglectus.

CLYTVS Mileſius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc ſcribit: circa delubrum virginis ſunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus paluſtris eſt in quo nutriũtur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt ſacerdotibus illos curare neceſſum ſit. Athen. lib. xiv. pag. dclv.

Ap. Tales ſunt parentes, qui prolem negligunt, ac ſimul voluptatis ardor deferbuit, omnem in ſe charitatis ſenſum intepeſcere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo,

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. Merops.

Absurda seu ordo præposterus.

Merops auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa vero retro ad caudam versus volat, & profecto naturam volatus admiratione & insolétia pleni quem facit hoc Animal summopere miror. Ælian. de Animal. lib. I. cap. XLIX.

Ap. Talis est homo præposterus qui rerum ordinem peruertit: καλὸν τὸ πακλικόν. Xenoph, lib. 2. expedit. Cyri. In eodem argumento sunt Mæander qui solus fluuiorum est retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus iunior.) Araxa planta quæ sola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui solus est aduerso pilo. Paliurus arbor quæ sola cuculo aue lætatur. Idem in fluminibus.

LXXV. Milvi nuncii veris adorati.

Nuncij bonorum.

Mos erat apud populos nonnullos miluos adorare, quod illi post rigentis hyemis inclementiam vernæ tempestatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προσκυλινδεῖται ἰκτῖνῳ, prouoluitur ad miluum.

Ap. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuiis vlnis amplectimur. eximiè conueniet D. Ioanni Baptistæ, qui lucem, & cœlestis veris clementiam prænunciauit. vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Vox late resonat desertis vallibus, amplas
Sternite iam stratas, omnis sit recta viarum
Semita, quæ Domini digne vestigia gestet. Iuuenc. li. I.

LXXVI. Milvvs Iovi sacra non tangit.

Sacrilegio abstinendum.

Milvi ad rapinas incitatissimi, vt nec macelli carnibus parcant, Ioui sacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διὸς ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο. Ælian. de anim. lib. II. cap. XLVII.

Ap. Fures quanquam audaces sacrorum religione mouentur,

Nec facile in furtis timefactæ religiones
Effugiunt animo pauidæ, mortisque timores.

LXXVII. Marsvpivm a Milvo raptvm.

Auaritia punita.

Lvgdvnensis incola vini mercator, vt lucra augeret, aquam miscebat, atque non parum hac arte locupletatus est, cùm aquam pro vino venderet. nauigio igitur ad emporia traiiciens Ararim fluuium, marsupium penes se pecunia oppletum habebat, atque id è pelle confectum: Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum sibi prædam nihil sentiret prodesse, præcipitat in fluuium ex quo nunquam emersit. Greg. Turon. in gloria confess. cap. CIX.

Ap. Auaros & improbos ferit tandem diuina

Nemesis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & scelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Male parta, male dilabuntur.*

LXXVIII. MONOCODIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

MONOCODIATA in aëre absque nido, absque arbore, absque saxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorso maris sui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco considet, semper in aëre subsistens, quod pene excedit omnem fidem, Maximilianus auctor est, qui addit numquam visam fuisse nisi mortuam, quod tunc deficiente vitali spiritu labatur in terram. Vide Gesnerum apud quem prolixa est Melchioris de eadem descriptio: nonnulli putant apud veteres esse Rhynthacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἐστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ἢ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῶον. Nascitur apud Persas exigua auis quæ omni caret excremento, habetque omnia intestina adipe differta: Vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici potest,

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

AP. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt, & in Deo suauissimè conquiescunt, de quibus Theodoret. de Angelis, oratione 3. καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χαλιὼ τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾷν τῇ θεωρείᾳ τῶν νοητῶν.

Iuuat immmenso spatiantem viuere cœlo.

Subiiciam hic pereruditi viri in eodem argumento poëma præstantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS,

Ex Gesneri tabula.

VOS *ô queis cœlum domus est, quos fortior aura*
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu
Heroës pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit. hoc quoque nomen
Indus [a] *alit, Phœbi Indus amor, cui prima Deorum*
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantùm vnigenâ se Nilus alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes,
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut [b] *rostro chelidon, ant mole* [c] *coturnix*
Par fuerit, tamen & pennarum syrmate longo
Crescit in immodicum, quantus Iouis armiger ales

a Nascitur in Moluccis insulis.

b Rostrũ magnitudine & forma simile hirundini.

c Corporis magnitudine & pene forma coturnici similis.

d Pennæ extensæ æquãt fermè aquilam.

Titânum furias, sæuumque Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectat amores.
Principio [e] enodes ceruix lentatur ad alas
Luteolas & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est. infernè virentia currit
Cyaneum [f] per menta decus Thaumatida ceu cum
Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt [g] alæ in caudam, tenuique receptum
Transmittunt sub nube diem, nam [h] fuscus inerrat
Splendor, clementique faces demitigat vmbrâ.
Discolor [i] interea primo sub tegmine pluma
Vellus agit, magnoque minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamque, crocumque
Camporumque oculos, vosque alba ligustra, tuasque
Obscurat Narcisse comas. iam vilior aura
Ceston habet, vincique dolet Cadmcia torquis.
Plus etiam [k] ordo placet; natiuum circinat orbem
Nescia curuari, tergoque immobilis hæret.
Iliacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides [l], & adhuc iaculis pendentibus horret.
Qualis cæruleos [m] caudæ stellantis honores,
Explicat aprico volucris Iunonia Soli.
Iamque superstitio [n] scythicis adiuncta tyrannis,
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, sperant humanis inuia telis
Pectora, & hostili certos de strage triumphos,
Si cristis assurgit Apus, galeamque coronat.
Nec minor est virtus: celeres præuertitur Euros
Aëra per liquidum [o]: prono ratis æquore currat,
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige pennâ
Hospita venturo præsignat littora nautæ.

e Pēnæ à prima ceruicis vertebra ad rostri initiū coloris lutei splendentis auri purissimi modo.
f Quę mentū tegunt mirè virides.
g Pennæ alarū pellucidę.
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascuntur maiorib. minores aliæ multicolores.
k Alæ naturaliter vno & eodē modo consistunt in orbē digestę.
l Tanquam cuti infixa spicula.
m Pauonum fœminarum pēnis ex toto per similes.
n Reguli Mahometani pro cristis vtuntur, iisq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quātumuis celerem circumuolat.

Tellurem p preßisse pudet, frondosa sub auris
Eligitur Dryas, hic tectum paruique penates:
Incumbit ramis, & caudâ prensat obuncâ q
Obsequio fugiente pedum, cœloque propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella, r
Relliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamque vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit ægris.
Hinc illa aërij mellis cœlestia dona,
Et non imparili distentæ nectare cannæ
Fortunatorum nemorum, quà primus in orbem
Circulus it, mediæ dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ limina pullos
Eniti, fragilique dedit committere crusto
Casta venus, non furtiuo de cespite nidus,
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compositi sed mas sinuamina s dorsi
Subdit amans, viuáque thorum de tergore plumâ
Et pater, & natale solum, facit: hic pia coniunx
Spemque metumque locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt indo bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagiit, aut Graiâ qui Porphyrogennitus aulâ
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus;
Dilectásque euertat opes, t mas licia caudam
In gemina extendit, multóque volumine circum
Implicat impositæ socialia membra maritæ.
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas, ô parce quietos

p Terrã viua nunquã tangit.

q Hoc vel ignoratũ vel neglectum Gesnero.

r Rore vescitur.

s Dorsum masculo, vẽter fœminæ cauus. hic pullos fouẽt & excludũt.

t E maris dorso filia gemina prodeunt, quib. incubantem fœminã sibi alligat firmius.

Sollicitare thoros? notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum
Atque animam testâ triplicem pessundet in vnâ
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat.
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnà omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos mea ridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoque arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis.

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosũ animal: hæc enim capta, suos imprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circũgestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigiis & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirũ in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues peradolescentes in admirationẽ raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore perculsæ. Ælian. lib. I. de animal. cap. XXIX.

AP. Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno versatiliores, in sola hæ-

resi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIÆ INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationem omnem, ac si oua essent ὑπηνέμια seu subuentanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuria pietatis cultrix ales se diligentissimè tuetur. Ælian. li. I. c. XXXV.

AP. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἐώρακε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Basilius. Describitur à Prudentio in Hamartigenia huius vanæ sapientiæ supellex:

Ira, superstitio, mœror, discordia, luxus,
Sanguinis atra sitis, vini sitis, & sitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio vitiosa tumet, doctrina superbit,
Personat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis sapientia clauam
Ostentatque suos vicatim gymnosophistas.

LXXXI. NOCTVÆ OVVM.

Sapientia.

OVVM Noctuæ si forte puer coctum comederit antequam vini vsum habeat, futurus est

tota vita abstemius. Philostr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata sit.

Ap. Noctua symbolum est sapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in summa moderatione, in sobrietate, sæpissimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. Ossifraga.

Charitas.

Eiectum à parente pullum Aquilæ ossifraga excipit & alit. Basil. in Hexam. homil. VIII.

Ap. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Naturæ quisquis propriæ non spernis honorem,
In quocumque hominum quæ tua noscis ama.
Namque quod artificis summi fecit manus, vnum est
Quæque auctore bono condita sunt, bona sunt.
Diuinum in nullo figmentum despiciatur,
Sola malis studiis addita non placeant. Prosper Epigramm. 2.

LXXXIII. Otis ad canes.

Concionator terror improborum.

Otis auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægrè sese attollit è terra. hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorrescit: μόνη δὲ ὠτὶς πέφρικε κύνας.

Ap. Inertes animæ quæ terrena sapiunt, con-

cionatores diuini verbi præcones ferre non possunt: sed eorum verba quasi fulgura perhorrescunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. Passerculus Areopagitæ.

Innocentum oppreßio vindicata.

Cum sub Dio iudicia exerceret Areopagus, passer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat sinū: ille, vir vt cætera austerus, necat supplicem. Ex quo Senatus grauissimo iudicio damnatus est, & ordine motus, non ob passerculi mortem, quæ leuis fortasse videbatur, sed διὰ τὸ ἰταμότητος τῶν τρόπων. Helladius Besantinous in Chrestomathiis.

Ap. Innocentes, & supplices, à iudicibus benignè tractandi, in quo, si officio defuerint, vindicare iniustitiam, & iniquitati hominum intercedere superioris est potestatis. *Parce supplici.*

LXXXV. Pavonis Linum.

Pœnitentia.

Pavo Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. Ælian. lib. xi. cap. xviii.

Ap. Lini vsus omnium pene gentium ritu in sacris frequentiss. & Lino olim amicti pœnitentes. Qui opulentia & fastu elati peccauerunt, Pauones imitati ad Linum pœnitentiæ vestem cōfugiant. *Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula digna castigatione punienda.* D. Ambros. ad virginem lapsam cap. viii.

LXXXVI. Pelecanvs.

Amor Sobolis.

Pelecanvs non modo femur vellicat, vt excusso sanguine suos pascat, sed se quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam sobolem ingerit.

Ap. Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides. vide Ælianum lib. 3. cap. 23. Idem φιλοστοργίας symbolũ esse poterit Aquila, quę vt ait Rabbi Salomon, & qui eum sequutus est Caietanus, refert, aliquãdo pullos suos non vnguibus, vt cæteræ solent aues, sed locatos in humeris protegit expansione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipsam potius, quàm pullos vulneret: idcirco Exod. cap. 19. v. 4. dicitur Deus suos portare *Super alas aquilarum.*

Aquilæ φιλοστοργία.

LXXXVII. Pelecanvs.

Crescit de vulnere salus.

De Pelecano notum vt pullis suo sanguine vitam reddere dicitur. D. Aug. in Psal. CI.

Ap. Typus est Christi, qui nos peccatis mortuos suo sanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit. quid? quod in eo ipso loco crucifixus est Dominus in quo sepultus est Adamus, vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiscerent, nosque omnes qui in Adamo tanquam in mortuo stipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubescere. Hæc præter authores quos affert

Baronius, testatur Nonnus Panopolitanus in metaphrasi Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κρανίου,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον αὐτυχι κόρσης.

LXXXVIII. Pelecanvs inter Conchas.

Labor & studium.

PELECANI fluuiatilibus Conchis se complent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt: atque testis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit, sublimes cochleas surripiunt, atque ex alto deiicientes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt. Ælian. de Animal. cap. xx. lib. III. Simile de ardeis cap. xxxv. lib. v.

Ap. Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum esse vult, frangat nucem.*

LXXXIX. Pelecanvs ad ignem.

Conatus irritus.

PELECANVS vbi pastorum insidiis circumseptus est ignibus, flammam alarum quassatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardescit, aliis pennas inuadens, quibus exutus insidiatoribus cedit in prædam. Orus lib. I. 51.

Ap. Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quærunt remedia, quibus foueatur potiùs quàm opprimatur malum. ardet quippe

ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ ſitula opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt, qui flagrantes permotionũ æſtus, leuiſſimâ oratione putant compeſcere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque caſu, vel feræ alicuius incurſu priuata fuerit ouis propriis, inſidiatur alienis, & nidi habitatore pulſo partus inuadit extraneos: quos cum vſque ad ſpem fœtuum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater ſimilis, ſyluas queſtibus replet: tunc adulta iam ſoboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam ſedem læta peruolat, nutrimenta generis ſui conſcia, & adulteri nutritoris oblita. Quid ad hæc dicis ô homo pretioſum vas ſapiẽtiæ, imago diuinitatis & poſſeſſor generoſæ rationis? Quid de creatore tuo ſubſtrahis? ecce etiã bruta cognoſcunt quid proprio debeatur authori, & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum perſuaſprem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus, & raptor orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine poſſidebat, ſed vbi vocem per prophetas vel per ſemetipſum pius auctor emiſit: vbi perditis ſalutifera

charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis*: aduerte quod sub nomine oneris pondus indicat seruitutis. Ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen: Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsq; seculi possessurũ esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit. Eusebius Emissenus hom. 3. de Epiphan.

XCI. Perdix ad casses.

Superbia seu fiducia vana.

Ex perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præfidentes, quod à cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui cœperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt: nimirum cum ab omni alia esca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè alliis vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt quicumque autem ipsos captos decoxerit,

eorumque

eorumque carnes insuaues expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdidisse. Ælian. de Animal. lib. IV. cap. XIII.

AP. Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela submittunt, & ab illa excitatæ fortunæ instabili fiducia, ad moderationem vitæ deflectũt, & si quam habent ingenij, aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores. Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret?

Stridula mox blando respondit canna susurro
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos (inquit) *ventos sæuasque procellas*
* *Despicis, & totis viribus acta ruis:* *Forte excipis.*
Ast ego surgentes paulatim demoror austros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis:
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

XCII. PERDICES PAPHLAGONVM.

Amor Dei non purus.

PAPHLAGONIÆ Perdicum cor geminum reperiri docet Theophrastus & Ælian. lib. X. cap. XXXV. Παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν.

AP. Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero soli Creatori debetur hæc pars corporis

Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. PERDICVM PVLLI.

Ingenium præcox, vel *Vana* Gloria.

PERDICVM fœtus etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem ex ouis minimè expectant: sed per se ipsi tanquam fores pulsantes, oua elidunt: & iam foras eminentes seipsos impulsu suo impellunt: ouique etiamnum tegumento circumuestiti, currunt: atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissimè ad cibi inquisitionem prosiliunt. Ælian. lib. IV. cap. XII. de Animal.

AP. Multi nimis præcoces tempus actionibus aptum non expectant, sed præproperè festinant non sine detrimento. σοφώτατον, χρόνος. *nimis maturè magnum ingenium non est vitale.*

XCIV. PICA.

Imitatio Authorum.

PICA alioqui loquacissima auditis Romæ buccinatoribus siluit è vestigio, tantóque ita silentio dies aliquot meditata, repentè quasi expergefacta, omnem eum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summâ admiratione reddidit. Vide Pier. Hier. lib. 23. cap. 17.

AP. Summorum auctorum imitatores primum quidem silent, cogitatè secum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromũt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICÆ VOX.

Mendax inconſtantia.

PICA voces identidem alias atque alias cõmutat, ſingulis enim ferme diebus diuerſam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας· καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. Ariſt. IX. de Anim. cap. XIII.

AP. Tales omnino ſunt, vani, inconſtantes, mendaces, qui non modo quotidie, ſed per ſingulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in ſola inconſtantia conſtantes.

mille adde catenas
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo ſaxum, & cum volet arbor.

Horat. Satyr. 3. lib. 2.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam ſcriptum eſſe auem quandam quæ Platalea nominetur: eam ſibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ ſe in mari mergerent: Quæ cum emerſiſſent, piſcemque cepiſſent, vſque eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent: id quod ipſa inuaderet. Cicer. 2. de natur. Deorum.

AP. Platalea typus eſt potentiorum hominum, qui alieno ſudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miſeræ aues, ſed non paſcuntur. Sic

inopes grauiſſimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit inſontes
Debita ſceleri noxia pœna.
At peruerſi reſident celſo
Mores ſolio, ſanctaque calcant
Iniuſta vice colla nocentes. Boëtius metro. 5. lib. 1.

XCVII. PICVS MARTIVS.

Amor clauſa recludit.

PICVS Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente roſtro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos ſuos tanquã in nidum imponit: ad nidi inſtructionem non ferulis inter ſe cõnexis eget, neq; domunculis & ſubſtructionibus. Si quis lapide immiſſo, ei foramen obſtruxerit, ille ex his cõiectura aſſequutus inſidias ſibi oppoſitas eſſet, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offenſus, & nõ facile ferens vim herbæ, exilit, atque rurſus foramen Pico aperitur. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. XLV.

AP. Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clauſum, nihil inuiũ putat. Talis dilectio Mariarum in ſacris, quarũ deſiderio velificata virtus cœleſtis, lapidem qui ad ſacroſancti ſepulchri vallum oppoſitus fuerat diſpulit. *Quid non audet amor?*

XCVIII. PLATALEA.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrinæ.

PLATALEA auis ſcribitur conchis ſe ſolere complere, eaſq; cum ſtomachi calore cõcoxerit euo-

mere, atque ita eligere ex iis quæ sunt esculenta. Cicer. 2. de natura Deorum num. 124.

AP. Doctrinam prius meditando concoquere oportet, atque digerere antequam nobis & aliis in optimum esculentum cedat.

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. Publius Syrus.

XCIX. Psittacvs Basilii.

Oratio infantium efficax.

Basilivs Macedo Imperator, cum filium Leonem in carcerem coniecisset oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audiisset, & identidem vociferantem, O Leo! ô Leo! ipse quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo! ô Leo! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit & exorauit. Zonaras in Basilio Macedone.

AP. Oratio infantium, non os disertum sæpe apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.* August. de Cathechiz. rudibus.

C. Psittacvs Senex.

Ὀψιμάθεια.

Psittacvs auis indica plumarum amictu superbiés docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente

ferula diligenter addiſcit: At ſi conſenuerit quaſi intepeſcente vi ingenij, nec blanditiis, nec minis, nec verberibus adduci poteſt, vt aliquid addiſcat, vnde adagium, *Senex Pſittacus negligit ferulam.*

Ap. Diſcendum eſt à puero, ſi modo diſcere auemus. quæ præcipiuntur, tunc addiſcuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra ſenes vt iam langueſcēte ingenio ægrè, & cum tenui fructu addiſcunt, ſi modo quid addiſcunt.

Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis agreſtem
Iam vitulos hortare, viamque inſiſte domandi,
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.
Georg. III.

CI. Psittacorvm cavtio.

Cautio prouidentia paſtorum.

Psittacorvm mira eſt ſolertia & prouidentia, communiſque boni tuendi circumſpectio. Quando etenim gregatim paſcuntur, obſeruatum eſt in Braſilia ſemper in ſummo arboris duos aut ad minus vnum cōſidere ſpectatorem, reliquis in agro depaſcentibus, is ex ſummo arboris cacumine quaſi ſpeculator euigilans proſpectat, ſi quid periculi ſuperueniat ſignum edit, quo reliqui poſſint euolando ſaluti conſulere: ſi nullum cognoſcatur periculum imminere, ſaturatis cæteris, ipſi quoque ſpectatores deſcendunt ex arbore vt ſuas partes agant. hiſt. Indic.

Ap. Paſtores & Reip. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi ſaluti proſpicere debent.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus sub alta nixus arbore excubat,
Solersque vigili prospicit cura suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo consulens pastor Gregi,
Somnos tuetur omnium solus vigil.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Choreæ fugiendæ.

SCOPES aues quarum Homerus in Odyssea mentionem facit, cum earum multas circa Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi benè periti tradunt, cum saltatione cõprehendi. tum genus quoddam saltationis esse, quæ, si adhibenda iis fides sit, Scops appellatur: Nam quod iis auibus iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum verbum est σκώπτειν, id est effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimilatione imitantur. Minor est hæc auis quam noctua: plumbei coloris saturati similitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis distinguntur: à superciliis secundum vtraque tempora duæ plumæ existũt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiscôpas, id est Semperasiones: quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Ælian. lib. XV. cap. XXVIII. Animal.

A. P. Rectè cadit in saltatores qui saltando sæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Christiano nomine indigni Ethnicum hominem qui saltationem postremũ omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. At D. Ambrosius de Helia & ieiunio cap. XVIII. *Illæ* (inquit de mulieribus.) *in*

Plateis inuerecundos viris sub conspectu adolescentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, scissæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, saltantes pedibus, personantes vocibus, irritantes in se libidines iuuenum, motu histrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio spectat corona adolescentium & fit miserabile theatrum, inter saltantium lapsus, oculo impuro & contaminato aspectu, terra turpi saltatione polluitur, quæ obscœnis cantibus verberatur.

CIII. SEMENDA.

Resurrectio vel mors bonorum.

NICOLAVS de Comitibus scribit in vlteriore India auem esse cui nomen Semenda, trifido rostro, sentireque se morituram, mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum suum cantillareque suauiter, atque alarum percussione incendere ligna, ipsam illo igne consumi, indeque vermiculum gigni qui postea in auem crescit:

Combustusque senex, tumulo procedit adultus
Consumens dat membra rogus. Dracontius.

AP. Simile omnino est quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens resurrectionis typus qua corpora nostra tot sæculis absumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeũtem postliminio iucundissimam faciem excitantur:

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν·
Λείψαν' ἀποιχομένων ὄπιθεν δὲ θεοὶ τελέθονται.

Non est decorum harmoniam dissoluere corporis,

Etenim

Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſtea dij futuri ſunt.
Phocyllides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum diſcretio.

STRVTHIO & ſi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

AP. Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandumne:
Expectata ſeges vanis eludat auenis.

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & teſtudines, vt memorat Plinius, ſpectando fouent oua. Plin. lib. IX. cap. X.

AP. Animos ſæpe vel ſoli fouent aſpectus, oculi enim, vt ait Damaſcenus in vita Iſidori, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ, per quæ ipſa anima influit, ἵππων παίγνια Δεσπότου παρουσία. Demetrius Phalereus περὶ ἑρμηνείας.

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS, oua quidem parit, ſed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis ſicut Struthio in deſerto.*

A p. Tales plerique parentes qui ſobolem deſertam eſſe patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorſus foueat, alioqui genus interiret: ſed quod multa pariens non omnia ad frugẽ educat: & fœcunda ab infœcundis ſecernens, tantum frugiferis incubet, ὠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δὲ ἀποκυΐσ. Ælian. lib. IV. cap. XXXVII.

CVII. Tocca.

Deformis facundus.

IN nouo orbe, inuenitur Tocca auis, Cornici ſimilis, pręterquam quod eſt albo pectore & aureo roſtro, cuius longitudo totum corpus adæquat. Ex hiſt. de nouo Mundo.

A p. Belle παροιμιακῶς dicitur in facundum & candidum moribus, ſed nigrũ & deformem oratorem. Roſtrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluẽtis typus eſt, albedo pectoris candorẽ animi ſignificat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis ſpectant:

Sæpe ſub ſordido palliolo latet ſapientia.

Mores ſibi fingere quiſque poteſt, faciem nemo.

CVIII. Trochilvs in favcibvs Crocodili illæsvs.

Ferocia beneficiis manſueta.

CVM his quæ ſibi adiumentũ importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita ſibi malitia remittunt. Cuiuſmodi Crocodilus cenſendus eſt, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os inna-

tantes referciunt & molestiã illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad littus progressus, & solis radios intuens aduersos, maxime hiat: tumque Trochilus in illius fauces rostrum inserens, hirudines extrahit: quod facillime patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat. Ælian. lib. III. cap. XI.

AP. Nulla tam immitis fera quæ beneficiis non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus. Sines. hy. 9.

Φρίξεν σε γέρων ποτε Αΐδας ὁ παλαιγενής,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ανεχάσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

VVLTVRES cadaueribus pascuntur, iisdem mortem affert vnguentorum odor. Ælian. de anim. 7. lib. III.

AP. Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offendũtur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hier. in cap. 4. Oseæ. *Fornicatio & voluptas peruertit sensum animamque debilitat: de rationabili homine brutum efficit animal, vt balneas, & lupanaria, & libidinum castra sectetur.*

CX. VVLTVRES VENTO FOETI.

S. Spiritus inspiratio.

VVLTVRES omnes sunt fœminæ, neque coïtu gignuntur, sed vento insufflante. Basil. in Hexamer. homil. VIII.

AP. Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. epist. LXXXIII. ad Syri. Papam, *quæ autem* (inquit) *est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clausa, & nemo pertransibit per eam, nisi solus Deus Israël: nonne est hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor. hæc porta Iustitiæ sicut ipsa dixit, sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* D. Cyprianus in Symbol. Apost.

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Christo Soteri.

TANAGRÆI eum qui cæteris puberibus forma præstare videtur, festo die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis lustret, hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum. Pausan. in Bœoticis pag. CCXCVIII.

APOD. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentissimo, qui per atrocia supplicia circumductus, humanum genus suo cruore expiauit, & ciuitatem sanctam sempiternis præsidiis muniuit?

inexpugnabile mundi præsidium.

II. ALBAN ANIMAL.

Asper ad monita.

ALBAN animal, vt testatur Albertus, & post Albertum Holcotius lect. 75. supra librum Sapientiæ, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

AP. Præclarus est typus eorum, qui delicatis sunt, &, vt ita dicã, iracũdis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III. ALCES VNGVLA.

Humilitas vtilis.

ALCE animal in vngula infima & abiectissima parte corporis vim habet salutiferam, qua morbo Epilepsiæ & hystericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice gestari solet. Vide Gesnerum in Alce.

AP. In minimis rebus sæpè res magnæ deprehenduntur. *Et infima prosunt.*

Materiæ ne quære modum sed perspice vires. Monet Manilius astronom. lib. 4.

IIII. APER TEVTHRANTIS.

Parce supplici.

TEVTHRAS Mysorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thrasyllum ascendisset, & im-

manem aprum excitasset, cum stipatoribus eum acriter esset insecutus: sed Venatores anteuertens aper supplex in Dianæ Orthosiæ templum confugit, quo cum isti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamasse fertur: φεῖσαι, ὦ βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce ô Rex alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra se raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immisit adeò acerbum, vt ab humano cœtu disiunctus degeret in solitudinibus: Nec prius sanæ menti restitutus est, quàm eius mater Lysippe, Dianæ altari extructo Aprum aureũ humana facie dedicaret. Plut. Iunior in Caico.

Μετεωρ-
αθεὶς.

A P. *Parcere subiectis & debellare superbos.*

V. Asella Ocni.

Mulier prodiga vel labor irritus.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τῆς σχοίνου. Pausan. in Phocaicis, pag. CCCXLV.

A P. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φίλεργον φασὶν ἄνθρωπον. γυναῖκα δὲ ἔχειν δαπανηράν: & de viro, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. Asinvs Ambraciotarvm.

Monumentum infame.

AMBRACIOTÆ, victis nocturna pugna Molossis, Asinum in Apollinis Delphici templo

ad victoriæ memoriam dedicarunt. Pauſan. in Phocicis pag. CCCXXXIV.

AP. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori ſunt, quam honori: ita cæca hominum cupiditas, quid vna quaque re ſit optimum, non videt.

Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis,

VII. ASINVS AMMONII.

Studium indefeſſum.

ASINVS Ammonij ſæpe pabulum licet eſuriens, poëticas audiendo diſciplinas negligebat, ita hoc ſtudio capiebatur, φασὶν ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν. Damaſc. in vita Iſid. apud Phot.

AP. Studium pertinax, vel manſuefacta ſtoliditas. Aſinus infeliciſſimum animal in typum vbiq; ſtoliditatis & dedecoris venit. Hinc illa vexatio aſini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides* de quibus Plutarch. in Quæſt. Græcis, nunc autem laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. ASINVS BALNEATORIS.

Doctor & concionator ſibi infructuoſus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonúmque nigredine deformatus nunquam lauetur. Plutarch. περὶ τῆς φιλοπλουτίας παθῶν ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κα-

πνο-

ταχομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

Ap. Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, aliis ſudant, aliis laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles, & infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* Vide Gregor. Papa. ep. 101.

IX. Asinvs Mavrvsivs.

Feruor in principiis.

Hvic initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres, ſed hic feruor illico intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. Ælian. lib. xiv. de Anim. cap. x.

Ap. Principia ſæpe feruent, tepent media, vltima frigent. quo fit, vt qui ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo ſpatio tamen atque labaſcit.
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentis
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa. Lucretius de rerum natur. lib. 4.

X. Asinvs Navpliensivm.

Gratia inuentoribus relata.

Navplienses in Peloponeſo habitantes de aſino memorant, quod arroſo vitis palmite vua-

rum in posterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de causa, apud eos etiam tum videtur asini figura, vtpotè qui putandarum vitium morem docuerit. Pausan. in Corinthiacis.

Ap. Inuentores & authores rerum sua gratia non sunt fraudandi, & licet inferioris plerumq; sint notæ illi à quibus aliquid discimus, ingenuè tamen beneficium ab iisdem acceptum profiteri sinceræ humilitatis est. *nec pressa est gloria facti.*
Sic Aspasia columbam cuius ope sanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris simulachrum dedicauit. Ælianus in Varia histor.

XI. Asinvs Pictoriensis.

Iudex indoctus.

In oppido Pictoriensi prope horam diei tertiam spectantibus multis, Asinus tribunali ascenso audiebatur destinatius rugiens. Amm. Marcell. lib. 27. cap. 2.

Ap. Indoctus ad honoris apicem euectus.
Quoties voluit fortuna iocari!

XII. ASINVS SARACORORVM. ΟΝΟΣ ΣΑΡΑΚΟΡΩΝ.

Ab externa corporis specie non iudicandum.

Asini Saracororum bellatores sunt, non ἀχθοφόροι. Ælian. de Animal. lib. XII.

Ap. Hoc prouerbio significantur ij qui cum specie duntaxat aut imperiti videantur aut ignaui, rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Αχαιοὶ

ἐκ πύργου μὴ κεῖνε. Epictetus conditione ſeruus, membris mutilus, paupertate Irus, quantas habuit virtutis diuitias?

> Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρός,
> Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. Asinvs Tiberii radios emittens.

Sanctitas humilis.

Hic ſcintillas emittens è corpore domino ſignificauit futurum imperium. τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ παθήματος προεμήνυσεν, hoc eſt, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφείς. Damaſ. in vita Iſ.

Ap. Contemptus antea Aſinus luce circumfundi viſus eſt: ſic multi habentur pro ſtolidis & contemptis, qui intus clariſſimarum virtutum fulgore collucēt, quas licet magnopere abſcondant, in opem mortalium tamen ſuaui luce diffunduntur. hoc eſt,

In tergo theſaurum gerere.

XIV. Asini albi capite pvrpvreo.

Diuites indocti.

Asini albi capite purpureo viſuntur in India, ὄνοι ἄγριοι ἴσοι, ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δὲ εἰσι τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέους. Cteſias apud Photium. Ælian. lib. IV. c. LII. de Animal.

Ap. Tales quidem ſunt diuites fortunis abundantes, & cultu ſplendidi, & omni fortunæ choragio inſtructi, ad ſummum omnis liberalis diſciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. Asini Epei Tribvtvm.

Discipulorum infrequentia castigata, vel Diues ex subditorum bonis.

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei insulæ oppido, agendi canendiq; choros rationem docuit schola procul à mari sita in vrbis superiore parte, iuxta templum Apollinis. aquam verò tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente asino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros similiter diceretur Atridis aquam ministrasse. cum igitur ita hæc se haberet, Simonides sanxit vt si quis discipulorum ad cōdictam horam abesset, Asino hordei semimodium daret: vnde illud epigramma,

> Φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
> Τῷ Πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
>
> *Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,*
> *Luculentem cœnam de Epæo Panopeiadæ.*

A P. Significat ad asinos eos esse ablegandos qui Musarum suauitate frui recusant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in suam rem cōuertunt; nam Epeo Asino exigebatur cœna, cuius lucrum & fructum Simonides capiebat.

> *Sic vos non vobis fertis aratra boues.*

XVI. Astvrco Neronis.

Initia speciosa, finis contemptus.

NERO Asturconem quo maximè delectabatur posteriore corporis parte in speciem simiæ abiisse per quietem videre visus, ac tantum capite in-

tegro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura. Suetonius in Nero. cap. XLIII.

Ap. Asturco capite, posteriori parte simia, significat initia plerumque speciosa, ridiculum sortiri finem. Sic pro Elephantis Culices, pro Leonibus Mures ostendi dicuntur. Synesius epistola 79. ad Anastasium: ἐκκεχαγὼν γὰρ αὐτῷ δίς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς ἐξ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανατεινάμενος, ἅπερ ἂν εἰρῆσθαι, καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ πλουτὸς ἂν ἐπιμησάμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος.

XVII. BOS SVSIS. ΒΟΥΣ ΣΟΥΣΙΣ.

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centum cados in hortos sicciores & minus riguos, hauriunt. Quem quidem laborem, siue quod sit eis certus & constitutus, siue etiã quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissimè obeũt: nullam enim earum ad opus remolescere videres. Ad alterum verò supra quam diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditiis inducere posses. Ælian. de anim. lib. VII. cap. I.

Ap. Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra ordinarios labores nihil omnino volunt assumere, quotidiana tamen pẽsa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. Boves Nevrici.

Calumniatores obliqui.

BOVES Neurici cornua habent in humeris, vt Aristoteles ait, τοὺς δὲ ἐν Νευρεῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ælian. lib. v. de Animal. cap. xxvii.

Ap. Cornua habent in humeris, qui non recta fronte inuadunt, ſed obliquè feriunt, obſcuris dicteriis & ambagibus, alienam carpentes famam.

obliquus ferit ille, caueto.

XIX. Camelvs.

Pueri leniter tractandi.

CAMELVS muſica ac modulatione plurimum capitur: itaque ſi feſſus longo itinere ſubſiſtat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum ſtimulat, ſed ſonitu cantuque demulcet: alioqui ageret fruſtra. Mar. colloq. vii.

Ap. Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, ſed honeſtatis amore, quod potentiſſimum eſt illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par eſt, magnarum rerum grauitati, & ſeriæ vitæ ponderibus ſint impares:

Indulget nemori nimium dum ſtultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque ſoli.
Cedentes oneri ramos, ſiluamque fluentem
Vidit, concuſſas ipſe ſequutus opes.

XX. Canis Æscvlapii.

Pastor fidus & diligens honore dignißimus.

Sacrilegvs primum obſeruato tempore intempeſto, quo dormientes arctiſſimus ſomnus complecteretur, de multa nocte intra Æſculapij templum ingreſſus eſt: deinde vt multa donaria ex æde ſurripuiſſet cum rem iam putaret confectam, ſéque latêre, diſceſſum parabat, at excubitor Canis ad templi cuſtodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad ſacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque inſequebatur, quàm maximè poterat cõmiſſum ſacrilegium horribili fremitu ſuo prædicans. fur primum & ſocij huius ſceleris ſaxis lapidatione facta, canem appetebãt, deinde vbi is latrare non deſiſteret, illum demulcere conabatur, panes & offas canũ illecebras obiiciens: nam hæc quoque prouidè, vt ipſe putabat ſecum attulerat. Verum cuſtos incorruptus canis, vel fur cum euaſiſſet in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, ſe illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non deſinebat. Tandem intellectum eſt vnde canis eſſet, ac ſimul animaduerſum quæ ornamenta deeſſent. itaque ex hac canis vociferatione is eſſe, qui tale furtum feciſſet, in Athenienſium ſuſpicionem adductus eſt: atque vt tormentis in eum quæſiuiſſent, totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremũ dedit ſupplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus cuſtos habitus eſt: nempe qui æditimorum

nulli inferior vigilantia fuiſſet. Ælian. lib. VII. c. XIII. de Animal.

AP. Paſtores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni ſunt, qui Eccleſiam tuentur, & fures qui in veſtimentis ouium veniunt, intus autem ſunt lupi rapaces, à Chriſti grege arcent quam ſtudioſiſſimè. *Vigileſque ſuo pro Cæſare curæ.*

XXI. Canis ad Nilvm.

Cautio in vita humana.

ALII quidem canes, feras tum inueſtigare, tum etiam capere probè norunt: at vero Ægyptij fugaciſſimi ſunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodũ fugitiui ſunt, neque quamuis illuc ſitis ad bibendũ eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipſos potione ſe complere ſinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipſoſque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: ſed vt primum ad ripam acceſſerunt, feſtinanter, & in curſu lingua lambentes, rapiunt, ac certè, vt ita dicam, potionem furantur. Ælian. lib. VI. cap. LIII. de Animal.

AP. Symbolum rectè cadit in eos, qui ſibi prudenter in vitæ periculis proſpiciunt, & neceſſariis etiam voluptatibus ſe non immergunt, ſed leuiter intingunt. Tales ſunt, inquit Theodoretus, Religioſi, qui τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod

Theodoret. ſerm. 3. de Angelis.

Croco-

Crocodilus cani apud Phædrum:

Quamlibet lambe ocyus
Accede, pota leniter, & noli dolos.
(inquit) vereri: *At ille: facerem mehercule*
Ni esse scirem carnis te cupidum meæ.

XXI. Canis vomens.

Venienti occurrere morbo.

CANIS ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in maceriis arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & pristinæ sanitati restituitur. Æl. lib. VIII. cap. IX. Vide multa huius generis lib. I. cap. XXXV.

A P. Tertull. in lib. de pœnitentia. cur cessas aggredi quod scias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas sibi diuinitus attributas in tempore agnoscunt. ceruus sagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, scit sibi dictamno medendum. Hirundo si excœcauerit pullos, nouit illos rursus oculare de sua chelidonia. Peccator restituendo sibi institutam à domino exomologesin sciens præteribit illam quæ Babylonium regem in regna restituit.

XXII. Capra gladium.

Malum sibi creare.

IVNONI Acreæ Corinthij sacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebant, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni desti-

nata victima) pedibus exſcalpens, in ſuam perniciem eruit. Zenobius Centuria prima adag. 27.

AP. Fit ſæpe, vt improbi cum minimè cogitant diuina Nemeſi vlciſcente ſuæ mortis cauſſas procurent. παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι καθ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autē Iunonem illam fuiſſe Acræam cognominatam, non Aſcræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è noſtra ſocietate vir doctiſſimus. Nam præter Liuium, Pauſaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acreæ, à Promontorio ſic appellatæ.

Tertul. lib. ad vxorem.

XXIV. Capra Indica ad Cinamomum.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentiſſimę ſunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & ſi abigantur, ingemiſcunt. Philoſt. lib. III. cap. I. θρηνοῦσι καθάπερ λωτοῦ ἀποστερούμεναι.

AP. Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab iiſdem auocantur. D. Cyprianus epiſt. II. *Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſueuit; & qui pretioſa veſte conſpicuus in auro atque in purpura fulſit ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit; tenacibus ſemper illecebris aſſuetum: neceſſe vt ſolebat violentia inuitet,* & cæt.

XXV. Capra olivam.

Caſtitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctiſſimus ſcribit, quod ſi Capra oliuam primum germinantem tetigerit, ſterileſcit.

AP. Quot præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur. Meminerint Adolescentes dicti illius quod affertur ab Ammiano lib. xxv. cap. v. *Vt egregius Pictor vultum speciosum effingit, ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat.* sine eadem omnes marcescunt Virtutes.

XXVI. CATVS A PICA DEVORATA STRANGVLATVS.

Vltus post fata.

NON illepidum est emblema præsentis vltionis in Cato qui viuus à pica mortua quam ipse deuorauerat suffocatur, quod bellissimis versibus dixit Petronius,

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus,
Catus in obscuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumque vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamen præsens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perenne?
Hostem pica suum mortua discruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILLVD verò mirum in Cerigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ: in iis

catulos circumfert, & quidem adeò pertinaciter suo quemque vberi affixos, vt à perpetuo suctu non auellantur, antequam ad pastum ipsi per se progredi valeant. Maff. histor. Indic. lib. 11. pag. XLVI.

AP. Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta sunt φιλοστοργία, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à suis complexibus diuelli. *Teneroque columbo*
Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.

Calumniator.

CYNOCEPHALVS hominis corpus caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. Agatharcides.

AP. Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat, alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Apelle expressa, vbi pingitur eximiè compta vultu, tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescentem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus, acie oculorum minime hebete: Cæterum planè iis similis qui fontico morbo contabuerunt: hinc facilè coniicias liuorem esse, ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis,

Calũniæ pictura.

quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus manum porrigit venienti calumniæ, ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam. à tergo vero pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit.

XXIX. Elephantvs.

Castitas.

Qvemadmodvm moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt, nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt: sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur. neque id sanè plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cum se iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: sed secedentes, aut sese in arbores densas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum, se abdunt. Ælian. lib. vii. de Animal. cap. xviii.

Ap. Typus castitatis coniugalis; O quantum est pudicitiæ decus quod brutas ipsas allicit

animantes: *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum, integritas ſanguinis, fundamentum ſanctitatis, præiudicium omnis bonæ mentis*. Tertul. lib. de pudicitia.

XXX. Elephas ad aspectvm virginis mitescit.

Incarnatio.

Elephas mole corporis & furore terribilis, ad formoſæ mulieris occurſum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælian. lib. 1. de Animal. cap. XXXVIII. Simile eſt quod de Monocerote narrat Albertus.

Ap. Typus eſt Incarnationis, in qua Deus vltionum in ſinu virginis deferbuit:

proſtrata manſueſcere profuit ira
Imperiumque pati, & Domino parere minori.

XXXI. Elephantis adeps.

Fortitudo inuicta.

Contra omnium ferarum venena, præſidium eſt adeps Elephanti, θηρίων δ' ἀλεξιφάρμακον τῶν ἀγριωτάτων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerũt inuncti, etiamſi nudi contra atrociſſimas belluas confligant, illæſi diſcedunt. Ælian. lib. 1. de anim. cap. XXXVII.

Ap. Non adeps Elephanti, ſed virtutis bonus odor optimum eſt aduerſus mala præſidium. Rectè etiam ſignificabitur Seruator noſter Christus. eſt ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos ſanguine, quaſi adipe, aduerſus cacodæmones tuetur. Nam vt ait

D. Chrysostomus hom. 45. in Ioannem. Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum, sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non sinit.

XXXII. Elephantvs Aiax.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. lib. II. cap. VI. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij annis trecentis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissimè à Poro rege contra Alexandrum pugnata est, eundẽ victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διός, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & non modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitum & monili aureo conspicuum, asseruabant.

Ap. Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissimè pro sua quisque virili decertarunt.

Scire æui meritum non numerare decet. Ausonius.

XXXIII. Elephantvs Aiax honore spoliatvs moritvr.

Æmulationis vis.

ANTIOCHO regi Badum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin dux agmi-

nis ſemper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui tranſiiſſet, auſumque Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor eſt, victuſque errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Plin. lib. VIII. cap. V.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPHANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconſtantia.

HISTORIAM ſatis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere ſolent ſerra iam pœnè ſectam & ſemirutam pertexit Agathareides: Polyhiſtor, è Strabo lib. XVI. τρίτον δὲ ἐστὶ φῦλος ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τραπέσθαι ζητῶσιν οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτοὺς οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, οὗ τὴν ὄπισθεν τοῦ δένδρου τόπων πρίουσιν, ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς· τὸ δὲ ζῶον ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον αἰφνίδιόν τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc ille.

AP. Tales ſunt qui fragili bonorum choragio confiſi, repentina calamitate obruuntur,

Quis ſapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

Δραπέτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chryſoſt. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibuſque

conſen-

consentanea crepundiis, quæ vires atque opes humanæ vocantur, affluunt subito, repente dilabuntur: nullo in loco nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt. Valer. lib. 6.

XXXV. Elephantvs draconem mortvvs occidit.

Vltio præsens.

Elephantis ferunt frigidissimum esse sanguinem, ob id æstu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes mersos insidiari bibentibus: arctatisque illigata manu in aurem morsum defigere, quoniam is tantum locus defendi non possit manu. dracones esse tantos vt totum sanguinem capiant: itaque elephantos ab iis ebibi, siccatosque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. Plin. lib. VIII. cap. XII.

Ap. Saturati odio & sanguine inimici sæpe in eorum funere, quos oderunt cœlesti casu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipsius cineribus vltores resurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει. *Nemesis ad pedes adest.*

XXXVI. Elephantvs gemino corde.

Vir magnanimus, vel duplex.

Dvplici tum corde, tum sensu animi Elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari & leniri Maurorum peruagatum

esse sermonibus. Ælian. lib.xiv.cap.vi. de Animal.

A P. Vel magnanimos viros significat, quos oportet esse veluti duplicis supra alios cordis generositate præditos, & vt ait Homerus, ῥηξήνορας καὶ θυμολέοντας. Vel simulatorem minimè simplicem, & vanum, & inconstantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi instar habens.

XXVII. Elephanti gemitvs.

Pœnitentia.

FERTVR Elephantus noctu miserabiliter immurmurans, deplorare seruitutem, ad quem si homo accesserit sistit querelas quasi verecundus. Philo.c.v. lib.ii.

AP. Gemitus Elephanti suspiria peccatoris significant, cui incussus erratorum dolor miserabiles gemitus & lacrymas exprimit: sed lacrymas quas Deus miseratus suauissimè detergit, mentem cœlestibus lenimentis recreans. sunt omnino illi fletus, vt ait Diuus Bernardus, vinum Angelorum, egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidē in pignus veræ amicitiæ sanguinem de venis extractum ab amicis & asseruatum legimus. hoc imitantur qui amoris vi lacrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionatham in illa mutua animorum complexione fecisse refert Philo, additque lacrymas ipsas in tantæ amicitiæ pignus vasculis exceptas esse, & simul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratissi-

mam libat numini, vnde ipse quoque ex fletu permagnas haurit suauitates.

XXXVIII. ELEPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti sapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortasse præteriisse putet, quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat, hordei partem substraxisset illiusque in locum lapidibus suppositis, ipsi debitam tamen mensuram cumulatè seruasset, vt dominum vtriusque, si quando vidisset falleret: Elephantus videns hunc, qui ipsum debito fraudabat, polentam coquere: primum proboscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniuriis, iniurias sibi illatas vltus est. Ælian. de Anim. lib. VI. cap. LII.

AP. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Linguæ moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentissima. linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἐντὸς· ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. Aristoteles cap. VI. lib. II. de Animal.

AP. Generosissimi quique & prudentissimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem sequuti

Le dire fait rire.
Le faire fait taire.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. Accius in Astyanacte.

XL. Elephanti litteræ.

Honoris cupiditas.

Mutianus author est Elephantum litterarum ductus Græcorum didicisse, solitumque præscribere eius linguæ verbis. *Ipse ego hæc scripsi & spolia celtica dedicaui.* Plin. lib. VIII. cap. III.

Ap. Laudis gustus omnes & brutas ipsas animantes capit. πᾶσιν ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Philo. Neque vero male dicetur de aliquo astydamaste, qui laudes suas prædicet & scriptis mandet.

Bella es nouimus, & puella, verum est,
Et Diues: quis enim potest negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es. Martial. lib. I.

XLI. Elephantus ad musicam.

Literæ cicurant feritatem.

Quæ Indus & Afer de suæ vterque regionis animalibus referunt hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis inci-

tatur animo, neque vllam ſeruitutem perpetitur. At enim Indi variis & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire ſtudent, ille tamen nihil de ſua acerbitate remittens, nihilque ab iis blanditiis miteſcens, iis præclarè contemptis, pergit iiſdem infeſtus eſſe. Quid igitur ij comminiſcuntur & machinantur? inſtrumento quodam muſico, (ſcindapſum vocant) vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum reſpicit & & tametſi omnibus vinculis exſoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur. Ælian. lib. XII. cap. XLIV. de Anim.

AP. Literarum ſuauitate ferociores mitigantur Horat. epiſt. I. lib. I.

Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poßit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

ELEPHANTI ſi quando ſaucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt. Ælian. lib. II. cap. XVIII.

AP. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epiſtola primâ ad Symphorianum. Pigeat ſanè peccare, ſed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, ſed non pu-

deat liberari. quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis sanandis vulneribus inuidebit?

Item, Pastores contra reptilia selenes herbæ succo pedes inungunt, βοτάνη Σελήνη καλουμένη τὸν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρὸν, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. Plut. in Inacho.

XLIII. ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum sed magnum.

ELEPHANTI per octodecim menses vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Aristoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui sæpe hoc dicier solere Elephantum grauidam perpetuo decem annos esse.*

AP. In opus tardum quidem, sed magnitudine tarditatem compensans. Ad opera similiter allusit Plinius partus Elephantorum secũdum Plauti mentem definiens. *Nam de grammaticis* (inquit) *semper expectaui, parturiri aduersus libellos meos, quos de grammatica edidi: & subinde abortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici solet quod habet Hom. Iliad. β. v. CCCXXV.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Serum lenti exitus, cuius gloria nunquam peribit.

XLIV. Elephanti potvs.

Voluptuarij sordes.

Potvs aquæ pellucidæ Elephantis, inimicissimus est, turbulentam & sordidam suauissimè bibunt. Ælian. lib. xvii. c. vii. de Animal.

Ap. Voluptuariis honesta quæque sordent, obscœna placent & ad eorum stomachum faciunt, viuunt enim *Cœno, non cælo.*

Frænentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Sic excitato perspicax acumine
Liberque flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur. Prudent. in Cathemerin.

XLV. Elephanti Ptolomæi.

Sera pœnitentia.

Ex orientem Solem Elephanti venerantur, promuscidem, tanquam manum aduersus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè post partam victoriam eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos, bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit: deinde

cum in ſomniis minis Dei percuſſus fuiſſet, ob inuiſam numini talem hoſtiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt ſupplici facto hunc ſibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, ſit ne Deus necne ſit dubitant: tum ſi ſit, humanáſne res curatione & adminiſtratione dignetur. Ælian. lib.VII. cap.XLIV.

AP. Parabola deſignat eos qui mortuis, quos ipſi interfecerunt inania ſtatuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulciſſimam eripuerint, quam nulla induſtria, nullis opibus reſtituere poſſunt.

Αδου μέλαινα νύκτερός τε ἀνάγκη. Euripides.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Caſta placent ſuperis.

AVTORES ſunt in Mauritaniæ ſaltibus ad quendam amnem cui nomen eſt Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi ij ſe purificantes ſolenniter aqua conſpergi atque ita ſalutato ſydere in ſiluas reuerti. magni ſunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, ſed etiam floribus à ſe collectis extruunt præſepia. Plin. lib.VIII. cap.I. Ælian. lib.XIII. cap.VIII.

AP. Puritas & cultus Dei hac icone pulchrè ſignificatur. Tibul.

Caſta placent ſuperis pura cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ· τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. Philo. de profugis.

XLVII.

XLVII. Echinvs.

Prouidentia.

Μεμνοτιμὸ βίος ὄγχεται

NOVIT terrestris Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidiis canum tueatur, vt se globum sentibus vndique munitum colligat:

Στρόβιλος ἀμφ' ἀκάνθαν ἑλίξας δέμας

Κεῖται δακεῖν τε χαὶ θιγεῖν ἀμήχανος. Plutarch. in libro Vtra. Aristot. de Animal. & Ion Poëta.

AP. Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit & componit, & vt ait politissimus Heliodorus Æthiopicon lib. IV. τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτηρεῖ.

XLVIII. Echini partvs.

In mora periculum.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorũ, & Lucinæ angores pertimescens. Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis, ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat. Diogenianus Centuria 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

A P. Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui ſuſcepto ſemel hexomologeſeos conſilio, inertia interim obrigeſcente differunt, & rem cæteroqui leuem ſibi in dies faciunt grauiorem.

Μελλησμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLÆ.

Honor per vicarium.

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipſis carceribus excuſſo, curſum priſtinum æquè ac ſi ſeſſorem habuiſſet, retinuit, conuertit ſe ad metam, excitauit ad tubam, ſtetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elei autem Phidola victore renuntiato conceſſerunt, vt & equæ ſimulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis Albatis in Claudij Imperatoris Circenſibus.

A P. Prouerbiali caractere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos adminiſtros magnas laureas conſequuntur. *non vltima laus eſt Pro Domino pugnaſſe ſuo.*

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLÆ.

Diues indoctus.

INCITATO equo cuius cauſſa pridiè Circenſes, ne inquietaretur viciniæ ſilentium, per milites indicere ſolebat, præter equile marmoreum, & præſepe eburneum, prætérque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam, & ſupellectilem dedit, quo lautius nomine eius inuitati ac-

ciperentur, Consulatúmque traditur destinasse. Suet. in Caligul. cap. LV.

A P. Quid est aliud equum auro, argento, familia, supellectili, consulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num postquam exciderit illi, merito acclamandum est, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum. *ô Canis, merito iaces*

Qui concupisti subito Regales opes,

Triuio conceptus, & educatus stercore.

LI. EQVVS LENÆI.

ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOC quoque animalibus contigit, inquit Ælianus, quod diis sint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, suo tamen intellectu & conueniente eis sapientia non destituuntur. Quomodo autẽ amentur, dicam: Si non multa è multis, tantum tamen, quantum satis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum possidebat, & forma speciosum, & cursu celerrimum, & animo intrepidum: quique in spectaculis, cursum ad quem institutus erat, egregiè decurrebat, & in bello fortitudinem, tolerantiámque suam cum aliàs declarabat, tum persequendo, si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominũ suum inter cæteros equites quàm celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læsus, cõ-

que captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vacillare videret, (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorumdam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonam pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Ælian. lib. xi. cap. xxxi. de Animal. in quo Serapidis dæmonis in λεχνίαις præstigias licet agnoscere.

A P. Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda non occultanda. Seneca lib. ii. de benefic. *Quidam furtiuè agunt gratias & in an-*

gulo & ad aurem. Non est ista verecundia, sed inficiandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias.

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, *Ingenium locis accommodandum.*

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam venerunt, colorem mutant: ἐκ σποφάρυς ὄντας μεταβάλλειν τὴν χρόαν, ἐοικέναι δὲ τοῖς παρθικοῖς, dixit Strabo lib. 3.

AP. In versatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus in prouerbiis affert in persona Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon.

Πουλύποδος μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων τῶν κεν κατὰ δῆμον ἵκηαι.

Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animosiores reddi & perniciores. Plutarch. in Symp. lib. 2. quæst. 8.

AP. Ex aduersorum conflictu nascitur virtus, &

sustentatur. Secũdæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus histor. lib. 1. *Fortis miles de Confragoso venit.*

LIV. FELIS AFRA. ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

Auarus cumulat bona quibus non fruitur.

GYMNESIAS populos in Hispania Cuniculorum infestâ multitudine vexatos, de sedibus relinquendis cogitasse ferunt, & habitandam terram missis legatis petiisse: Tandem armata in feras industria Afras feles maximè feras conquiescerunt, quarum ministerio ad venandos cuniculos vtuntur: sed non nisi ore obligato in foramina eas immittũt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent. Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50.

AP. Hoc stratagemate dæmon vtitur in auaros quos ille ad bona comparanda propè furioso semper instigat affectu, nec partis libero animo frui sinit. D. Cyprian. epist. 2. *Nec intelligit miser auarus, speciosa esse sibi supplicia, auro se alligatum teneri, possideri magis quàm possidere diuitias atque opes. O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insanæ profunda caligo, cùm exonerare se possit, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. FELIS IN CROCOTO.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis est in crocoto. Est autem Crocotus delicatissima vestis ad vsum elegan-

tiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

A P. Feles igitur sunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indignissimi sunt nati dumtaxat.

Et Veneri, & Cœnis, & plumis Sardanapali.

LVI. GVLO.

Gula.

GVLO animal canis magnitudine, illi aures & facies velut Catti, pedes & vngulæ asperrimæ, corpus villosum. Voracissimum est, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus instar tympani extendatur: Mox inuentis angustiis inter arbores se stringens egerit, vt statim redeat ad cadauer. Olaus lib. XVIII. cap. V.

A P. Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendóque vomunt, redeuntque statim ad mensam. Quod Vitellium factitasse memorat Tranquillus.

Heu cœli terræque pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in suos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis suis excipit, redit deinde acinis onustus (racemum ambulantem diceres) & catulis suis omnia quæcumque colligit tradit decerpenda. Vide Plin. Oppian. ἁλιευ. β. Anth. lib. v.

AP. Patris in liberos, aut præceptoris in discipulos charitas, quibus omnia suo labore parta illi impertiunt. Is amor vt ait Oppianus, στάζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος, instillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ sensum & vt ait tritus senarius,

Ἅπασι δὲ ζώοις ἦν ἄρ' ἡ ψυχὴ τέκνα. Quo in argumento quoque spectabiles sunt Phocæ; nam adeò prolem diligunt, vt vna Ægis capta à piscatoribus fœtum quem in hac seruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abstinuerit cibis animal alioqui voracissimum.

LVIII. Herinacei vrinam tabificam reddunt in extremo discrimine.

Disputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in desperatione, vrinam ex se reddunt tabificam tergori suo spinisque noxiam, propter hoc se capi gnari. Plin. lib. VIII. cap. XXXVII. Simile quod habet de sepia lib. IX. c. XXIX.

AP. Multi disputatores cum premuntur rationibus eructant maledicta, quod hæreticorum ingenio apprimè cõuenit, nam vbi amentatis veritatis hastis obruuntur, continuò se in dicteria aduersus summum pontificem & inclytos sacerdotum religiosorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc sententiam lib. 3. cap. 19. *Sed enim sepiæ isti, (quorum figura illud, quoque pisculentum de cibis lex recusauit) vt traductionem sui sentiunt tenebras, huic blasphemiæ interuomunt.*

LIX. Hyæna.

Hæretica prauitas.

Hyæna, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpequenumero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita dicam, manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, hic vt sine sensu esse videatur. ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: guttur verò & supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, posteáque in latibulum abstrahit. Iam cùm Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram iniicit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio quodam eorum sensus perstringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur. Ælian. de Anim. lib. 6. cap. 14.

Ap. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus serpit, deinde incautos summa crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipsis gregis custodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate desæuiat:

Dij talem terris auertite pestem.

LX. Hyæna ὕαινα.

Inconstantia improba.

Hyæna quotannis sexum mutat, marisque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσί τε

τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος καὶ τοῦ ἀμείβουσι τὸ γένος. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. xv. Aristoteles tamen negat.

Ap. Symbolum inconstantis hominis, qui tunc personam assumit grauitatis, tum mollitie degenerat in fœminam. D. Ambros. *Assuesce vnus esse vt vita tua picturam aliquam exprimat.* hanc tamen de Hyæna historicorum sententiam confutat Clem. Alexand. Pædagogi lib. 2. οὔκουν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστευτέον ποτέ. οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω, ἄρρενος καὶ θήλεος, καθ' ὡς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφροδίτους τερατολογοῦντες.

LXI. Hystrix Ludovici.

Victoria.

Ludovicus XII. post bella Italica, inter insignia sua Hystricem esse voluit, qui ora vrgentium canum figit, & missilibus aculeis inuadit, cum hac inscriptione, *Vltus auos Troiæ.*

Ap. Hac icone victoria de infestis & importunis hostibus reportata, à sapientissimo rege significata est. Echinus haud dissimili admodum symbolo, significat virum sua innocentia fretum, qui maleuolorum obtrectationes facilè contemnat, est enim hoc inditum à Natura ad sui defensioné Animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib. 3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vespasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constátiamque significandam cum hoc lemmate, *Decus & tutamen in armis.*

LXII. LEO.

Perspicacitas.

LEO solus inter animalia apertis oculis nascitur, ἐκπεπταμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς, Animal est lucis amicum cuius magna vis in oculis sita est. Ælia. lib. v. cap. xxxix.

AP. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces. vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis. *Sic inter pullos Aquilæ,*

Exploratores oculis qui pertulit ignes
Sustinuitque acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumque potens, & fulminis hæres,
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

LXIII. LEO.

Vigilantia principum.

LEONVM olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola.

AP. Vigilandum est maximè principibus, qui in Reip. sunt custodia. Rex Persarum matutinum, excitatorem fertur habuisse, qui eum hac voce quo-

tidie excitaret: αἰάζω ὦ βασιλεῦ καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων. Plutarch. ad præsidem indoctum. Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV. LEO CAPTIVVS A LEPORE.

Iudex nummarius.

LEPVS cæteroqui timidissimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt est in adagio, ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ. Lagophalmus erat quispiam, qui principem muneribus corruperat.

AP. Iudices qui se terribiles improbis præbere debent, tum demum à reis leporibus alioqui timidissimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius fasque delent. Iudices mali non attendunt merita caussarum, sed pecuniarum merita: non iura, sed munera: non iustitiam, sed pecuniam: non quod ratio dictat, sed quod voluntas affectat: non quod lex sentit, sed quod mens cupit: non inclinant ad iustitiam animum, sed iustitiam declinant ab animo: non vt quod licet hoc libeat, sed vt liceat quod libet. Innocentius.

LXV. LEONVM CATVLI.

Indoles generosa.

QVID verò de Leonum catulis? qui matrum vteros stimulant, & exarant vnguibus ad lucem festinantes. γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπειγόμενοι. Ælian. de Animal.

Ap. Dicitur de ingeniis generosis, & volucri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me hanc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Dianæ sollicitat manum,
Gestitque in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete præferox,
Primique martis lætus adorea,
Prægestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis æmulus.
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijque pondus.
Nec vis nec ætas sustinet impetum,
Sed præuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas.
De viridi meditatur æuo.

LXVI. Leo ad crucem stratus.

Passio Christi terror dæmonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remediis poterat, cum ecce tibi D. Chrysostomus iubet crucem humanæ salutis vexillũ in eodem campo erigi quem sæpius furor terrorq; indomiti animalis afflabat. mane ad trophæũ Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque præstãtia extinctus. refertur in vit. D. Chrysost.

Ap. Nihil æquè Cacodæmonis furorem & improbissimos conatus frangit ac iugis cruciatuum domini memoria,

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansque truces aquilas
Per vaga nubila perque notos
Sydere lapsa columba fugat. Prudentius in libro καθημερινῶν. Et August. serm. 7. de tempore in illud Esaiæ, factus est principatus super humerũ eius. *Meritò Crux Christi dicitur principatus quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. Leonis edvcatio.

Institutio generosorum Adolescentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philost. in vita Apollonij, cap. XIII. lib. VII. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, alterò enim μνησικάκους altero ἀγερώχους, leones fieri.

Ap. Generosi animi seueritate obdurescunt, blanditiis efferuntur. Plutarchus περὶ παιδ. ἀγωγ. κἀκεῖνό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδὲ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen. Step. pag. XIV. tom. I. Addo oportere pueros ad præclara studiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus, videntur enim hæc seruos potius quam liberos decere. ferula solis Asinis, gratissimum est pabulum, cæteris animantibus præsentaneum venenum. Plinius.

LXVIII. Leo se flagellans.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEO, ne quid ignauè faciat, flagellans ſemetipſum cauda excitat, ὁ Λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter ſe vt ad certamen incendant proboſcide verberant. Ælian. lib. VI. de Animal. cap. I.

ἀλκαία Leonis cauda.

AP. Cruciatus corporis voluntariè ſuſcepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt. *Cos virtutis pati.*

LXIX, Leo Hermiæ.

Rex vigilans.

FERVNT in Cypria inſula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuiſſe inditos oculos ex ſmaragdis ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique piſces terrore afflarentur. Plin. lib. XXXVII.

AP. Leo typus eſt Regiæ maieſtatis, cuius ſmaragdini oculi longè latéque radiantes in gurgitem, diffuſam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodam maieſtatis ſignificant. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλὴν inquit Orus Hierogly. 16. lib. I.

LXX. Leones Megarensium.

Malum retortum in caput auctoris.

MEGARENSES, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hoſtes immiſere:

rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos. sed miseri ab iisdem tristi, & vel ipsis hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier. lib. I. cap. 8.

A P. Insidiæ sæpe reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.* Attalus Stoïcus.

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vltio potentiorum.

LEO ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib. III. cap. I. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων, νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτῷ τὰ κρέα ἰᾶται ταῦτα. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes Leonum morbis mederi.

A P. Leo vir potens, ira morbus, simia tenuis homo. in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mucro, quibus idem est hominem occidere, ac πιθηκὸν βάλλειν βόλον, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLVS.

Illustrium virorum nomen.

LEO non modo viuus obtinet, quod ait Phile in Iambicis, τὴν τῆς φύσεως μοναρχίαν: sed etiam cum mortuo viuit terror: Atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo, cuius eam vim esse aiunt vt sub axilla gestatus cæteris animantibus non leue sit terriculamentum.

A P. Fortium virorum nomen & memoria sola improbis est terrori, & vt ait parœmia Δαφνίνη βακτηρία.

dia. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclarè Statius. *Mansere animi virtusque cadenti*
A media iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, sicut sibi conscius alti
Vulneris aduersum moriens it miles in hostem,
Attollitque manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu solitoque exutus honore
Firmat hians oculos, animamque, hostemque requirit.
Syluar. 2. in Leone mansueto.

LXXIII. Lepvs dono datvs.

Symbolum ignauiæ.

SVB Boleslao 3. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Russos ad Haliciam, sua fuga exercitui reliquo fugæ causa extiterat, cum domum rediisset, rex ei leporis pellem, colum & fusum dono misit, qua ille ignominia ad voluntarium suspendium adactus est. Cromerus lib. 6.

AP. Notantur hoc stigmate, ἐν πολέμοισι λαγωοί.

LXXIV. Lvpvs ad sqvillam.

Vltio præsens.

SQVILLÆ cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet modo serrulæ vncinatæ: hoc inquam animosę illæ bestiolę cum incuruauerint summa leuitate saliunt & tanquam saltatorium versant

orbem. Lupus ore hianti ſquillam ex laſſitudine viribus deſertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. ſquilla primum in gutturis laxitate ſaltat, poſt, aculeos in miſerum venatorem defigit. huic interiora exulcerantur, tumeſcentiaque ſanguinis plurimum mittunt. Denique ſuffocatione lupum interficiens, interficitur.

Ap. Simile quod habes alio in loco de Cato & Pica ex Petronio. *hoſtem mortua diſcruciat.*

LXXV. Lupus Venetus.

Gratia relata præter ſpem.

FERUNT hominem, eo nomine, quod libenter ſponderet, celebrem, & ideo dicteriis hominum obnoxium, incidiſſe in Venatores, qui in caſſibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, ſe lupum miſſum facturos ſi ipſe fide-iuberet ſe ea damna penſaturum: hominem id in ſe recepiſſe, lupum ita dimiſſum armentum equarum, nulla nota inuſtarum, ſatis magnum abegiſſe, atque ad ſponſoris iſtius ſtabulum adduxiſſe, ſponſorem recepta beneficij mercede equas inuſto lupi ſigno notaſſe, & lupiferas appellaſſe. Strab. lib. 5.

Ap. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè ſperabatur. Eſt elegans Epigramma de piſcatore, qui cum caluariam ſepeliret, theſaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τὶς ἀπ' ἠόνος εὐτριχι βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποτριχέα.

Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ἐξ ἀσιδήρου
Χειρὸς ἐπισκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ἀνδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
Naufraga fortè hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
Quæ ſuper hinc fuerat condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoßi terræ graue repperit auri.
Gratia ſic iuſtis nulla, boniſque perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſi verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partim fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur: ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Æl. de Animal. lib. VI. c. LXV. Sic Muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui iiſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Idem lib. XI. cap. VIII. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem de Animal. lib. XVII. cap. XVI.

AP. Interdum improbis condonatur aliquid

ad mitigandam importunitatem, & versuti pectoris insidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. Lupi ad pyram capti.

Cupiditas mortifera.

Βλέμμαοι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἔνιοι προσαγορεύουσι λύκοις.

DIOPHANES scribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, pisciculos marinos quos βλέμμυς & Lupos appellant viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quam possunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus solet esse vehementior hanc succo obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ Lupi certatim aduolant, sed mox vehementi odore quo delectantur impensius capti, & in profundum soporem lapsi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. Martichora.

Improbitas.

HORRIBILE planè monstrum Martichora humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine, auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali

aculeata, & aſperis vndique ſpinis rigente, quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri ſpatium emittit, euulſos quoque vngues infeſta rabie iaculans, obuios quoſque necat præter vnum Elephantum. Addit Solin. Polyſt. pag. CXXXI. edit. Pict. Cauda veluti ſcorpionis aculeo ſpiculata, voce tam ſibila, vt imitetur fiſtularum modulos, tubarumque concentum, humanas carnes auidiſſimè affectat, pedibus ſic viget, ſaltu ſic poteſt, vt morari eam nec extentiſſima ſpatia poſſint, nec obſtacula latiſſima. Phot. in biblioth. pag. LXVII. ex Cteſia indic. libro, meminit item Ælian. lib. IV. cap. XXI. Plin. lib. VIII. cap. XXI.

AP. Hæc dira Martichoræ ſpecies peccatum ſignificat, humanus vultus, blandam imprimis peccati ſpeciem: leonis forma, robur & audaciam: color rubeus, cruentas ſtrages: triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia abſumentis: Cauda cubitalis aculeata, eiuſdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum caſtitatis typum non lædit: neque te Virgo deipara peccati labes, in mortale genus effuſa vſquam tangere potuit.

Diuinæ tanta eſt reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHORA.

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & verſuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ

cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumq; spatium emittit, vngues quoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. Athenæus lib. I.

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsum curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos intabescitque videndo.
Successusque hominum carpitque, & carpitur vna,
Suppliciumque suum est. Ouid. II. Metam.

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS, DEO INFANTI.

Hac sola Numen domabile flamma.

MONOCEROS violentum animal amat Virginem, & ea velut esca, atque illecebra capitur. Albert. de an. lib. XXII. descriptionem vide in hypotyposibus. Cæsar. comment. lib. VI. Monocerotis meminit. Bos, inquit,, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum iis quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius summo, sicut palmæ rami latè diffunduntur. Plin. lib. VIII. cap. XXI. Æl. lib. XVI.

cap.xx. vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

AP. Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiſcens mundum, in Virginis ſinu, imò vtero conquieuit, & amore captus eſt. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Baſilius per vnicornem intelligit filium Dei. Vnicornis generatio, vt docet Ambroſius lib. de benedictionibus Patriarcharum cap.11. à nemine cognoſcitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Chriſti Deus: cuius fortitudo ſimilis eſt Rhinoceroti, Exod. 15. Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit ſicut vnicornis ſanctificium ſuum in terra, quam fundauit in ſæcula, hoc eſt in vtero B. V. Vide Didacum in ſerm. de Natiuitate Chriſti.

Pſal. 77.

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

In Chriſti baptiſmum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoq; conſtat, Monocerotis cornu præſentiſſimum eſſe aduerſus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam ſerpentum multitudinem, ſæpe contingit pellucidos amnium liquores veneni tabe infuſcari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur veſtigia cætera animalia conſectari ſolent, & ad fontem quidem anhela ſiſtere, donec ille intincto cornu labem aquarum

eluerit, id vbi ſenſerunt, depoſito ſtatim omni metu ſalutaribus lymphis ſitim reſtingunt.

A P. Rectè Chriſto baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum noſtrorum ſordes ſcelerum, *omnium fluenta ſanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas melior iam ſuppetit vnda.

LXXXIII. ATHENIENSIS.

Senex emeritus.

ATHENIENSIS mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus eſſet, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, ſtudio exolutus eſſe voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienſes ædificarent, is nulla re onuſtus, nullius imperio, ſed ſua ſponte cum adoleſcentibus mulis tanquam ad iter faciēdum ſocius, & hortator ibat. Et quemadmodum quiſpiam ſenex artifex, per exactam ætatem quidē iam opere dimiſſus, veruntamen experientia, & ſenili doctrina iuuenes ad laborem exacuens: ſic is vltrò citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidem ipſum vt Athenienſis populus intellexit, per præconem declarari iuſſit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur: ſed & expleri, & ſatiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo ſportula illi decreta, ſicut athletæ iam ætate confecto. Ælian. de Anim. lib. VI. cap. XLIX.

A P. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.

ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV. Mvs albvs Armenivs.

Castitas.

Mvs est vili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernę illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

Ap. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam cõtaminetur, sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se coniicere, & cruciabili dolore extingui quam nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum in Demetrio.

Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere caussas. *Iuuenal. Satyr. 8.*

Hoc symbolũ vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragonicæ & Neapolis. Cum maris Armenij icone rectè congruit Taxus, cuius absentis vulpecula, foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem nõ ferens, domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide Camerarij Symbola. *Taxus.*

LXXXV. Mvres Heracleæ.

Calumniatores authoritate repreßi.

Qvantvm est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit. Itaque cum vitis (quæ ibi Deo fron-

descit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures decedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id anni tempus præterierit, ad domesticã sedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. Æl. lib. 6. cap. 40. de Animal.

Ap. Calumniatores quamuis in omnibus audaces gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas sibi irrogari sentiant. *Caue Caue thoracem.*

LXXXVI. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀπέςησε μεγαρέας. Phaselitas vespæ fugarunt. Scolopendræ exegerunt Rhetienses. Ælian. lib. xi. cap. xxviii. Gymnesiæ missis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expelli dicerent. Strab. lib. iii. in Hispania. Plin. lib. viii. cap. xxix.

Ap. *Leo quoque aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido.* Quint. Curt. lib. vii. in Oratione Scyth. ad Alexandrum.

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austeritas salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cum serpente pu-

gnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit. Causa est rutæ odor, serpentibus infestus. Ӕl. lib. IV. de Animal. cap. XIV.

A P. *Hæc mihi sana fames.*

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore similem, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque, humanam figuram habere, dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, Asino persimiles esse, & quemadmodum Asinus sic cinereo colore est. Vide Ӕlian. cap. IX. lib. XVII.

A P. Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam Asininam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit, & spoliis induit ora nouis.
Aptauitque suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto presit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraque præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.

Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusque domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus.
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX. Oves Erycinæ Veneris.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini sacrificant. Ara maxima sub dio est, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, non die tantũ toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est illam ita splẽdere igne, quum nulla subsit pruna, non cinis, nõ vlli titiones, sed rore sit plena, & recentibus herbis, quæ subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus sua sponte accedunt, & aræ astant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram astat, & gutturnium ad sacrificandi vsum: si capram, si hœdum, similiter. Æl. lib. x. de Animal. cap. L.

Apodosis.

Figura obedientiæ Gregorius lib. xxxv. Moralium in Iob. cap. xii. *Sola virtus est obedientia quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit. obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.*

Aspice lucentes vt eat sacer agnus ad aras.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandã & nobis occultam odoris suauitatem olet pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam, cum sibi propriam planè tenet, tum vero cætera animalia hanc eius vim præclarè sentiũt. hæc autem hoc modo venationem capit: cùm horũ quæ ad victum opus sunt eget, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel foliis vestita, ita occultat, vt inuentu difficilis tantum respiret: tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres atq; alia eiusmodi animalia quadã suauis odoris illecebra attrahũtur, & proximè accedũt. illa tum quam mox è latebra exiliens, ad prædam se rumpit, atque eam comprehendit. Ælian. de Animal. lib. v. cap. XL.

AP. Panthera voluptas, odores, deliciæ, crudelitas sub specie suauitatis par est vtrique. Plut. lib. cõtra voluptatem, apud Stob. ser. VI. θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' οὐκ ἄγριον· εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω· νῦν δὲ καὶ ταύτῃ μισητοτέρα, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera est sibi mancipans homines voluptas, sed mitis: nam si apertè pugnaret, citò caperetur. nunc autem etiam ideo inuisa magis, quod celat inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACOÆ.

Voluptatis tenax memoria.

PANTHERÆ odoribus maximè delectantur, iisdemque à venatoribus capiuntur, captam

vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos veneris sensit, relicta regia fugit in montem. Phil. cap. 1. lib. 11. in vita Apoll.

Ap. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimum lenocinantis dominæ auras hauserunt, euolant:

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. Pantheræ amor.

Amici improbi, vel *Amor cæcus vitiorum.*

Panthera diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus vero amat, & auide comedit. Solinus.

Ap. Amicorum est improborum odisse virtutes, vitia in amicis diligere, iisdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου. Τοῦ μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι, τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιπήδωνται. *Vita quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullomodo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. Pantheræ et hyænæ odium.

Odium immortale.

Hyænæ præcipue Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidem resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirum

que dictu si pelles contrariȩ vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. Plin. lib. XXVIII. cap. IIII.

Ap. Odij immortalitas in morte, tale fuit Cadmæorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. Pecora Indiæ melleo succo saginata.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus, eo vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquã epulis iucundè accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. Æl. lib. XV. cap. VII.

Ap. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Aspicis vt teneros subtus vigor excitet agnos,
Vtque superfuso magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam memini semel hac in valle notaui,
Et venisse Palem pecoris dixisse Magistros. Calpurn. Eclog. 4.

XCV. Pecora Pontica ad absynthium.

Consuetudinis vis.

PONTICA pecora ferunt absynthio pasci, vt pulchriora, pinguioraq; reddantur. vid. Pli. l. 24. c. 9.

AP. Tanta est vis consuetudinis, vt noxia ipsa in bonum conuertat. Philo Iudæus lib. de Ioseph. edit. Col. Allobrog. pag. 420. δεινὸν γὰρ ἦθος καὶ ἐξομοιῶσαι καὶ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facilè consuetudo abit in naturæ similitudinem. Eudemus consuetudine venenorum adeò sibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet nō purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die sumpsisse se retulit, cum in foro apud merces sederet, nec surrexisse prius quam esset meridies: tunc vero domo petita balneū ingressum, cœnatumque more solito, nec quicquam euomuisse. Theophrast. lib. 9. de histor. plantarum, cap. 18.

Ellebori 22. potiones bibit Eudemus.

XCVI. Pigritia animal.

Pigritia.

VALDE etiam inusitata, & effigie, & natura, est animal, quod ab re ipsa Lusitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, sed rostro fœdiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus. huic ex occipitio existens coma ceruicē velat, lentoq; ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit. Denique tàm tardè mouetur, vt quindecim ipsis diebus ad lapidis iactum continuò tractu vix prodeat. Victitat arborum foliis, & in earū cacuminibus degit plerumque: quarum in ascensu, biduū circiter, tantumdem in descensu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm,

tùm, aut minis, ſed ne plagis quidem, fuſtibúſve, vel tantillum de inſita ignauia, ac tarditate dimoueas. Maff. hiſtor. Indic. lib. 16. 11. pag. XLVI.

AP. Typus pigritiæ.

οὐκ αὖ δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. Euripides.

XCVII. SCORTI ANIMALIS CONSECRATIO.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Ariſtogitonis & Harmodij conſilia de tyrannicidio celarat, vſque ad mortem excruciatum, Athenienſes ſtatua conſecrarunt. ſed ei honorem habere volentes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere, atq; vt intelligeretur cauſa honoris in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. Plin. natur. hiſtor. lib. 34. cap. 8.

AP. Animal Scortũ dedicare Athenienſes quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera eſt.* Seneca in Hercule Oetæo.

XCVIII. SIMIA.

Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia quæ caſtaneas prunis cineribus obtectas arrepto felis quæ tum forte aderat pede extraxit & potita eſt. Maiol. colloq. VII.

AP. Parabola eſt omnium ſermone celebrata in callidos qui dum ſuis commodis ſtudent impenſius, alienos quibuſcũq; periculis obiiciunt & bona ægrè per miſerorum labores parta deprædantur, nullo co-

rum commodo qui cum multo sudore quæsierunt. hoc est quod dicunt ἀκονιτὶ περιφλυσθαι.

XCIX. Simia capta per vinum.

Ebrietas damnosa.

INDI Simias venantur, & coruos, illas vino ebrias, hoc œnanthis herbæ esu. Athen. lib.x.

AP. Scurriles, & voluptuarij homines ebrietate capiuntur, sæpéque vita, & fortunis cum dedecore spoliantur: πολλάκις ἐν οἴνου κύμασιν τις ναυαγεῖ, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius est, naufragium faciunt.

C. Simia Nutrix.

Imitatio periculosa

CVM cæteris in rebus omnium bestiarum Simia peruersissima est, tum peruersior in iis, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantē in pelui lauare, & fascias primum soluere, deinde è balneo iisdem denuò inuoluere: atque quo reliquisset loco puerū obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinē, fenestella, quæ tum pateret in domū, intrauit ad puerum: quem similiter vt factitari à nutrice viderat, ex lectulo sublatum integumētis nudauit, & aquam, succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit, atq; interfecit. Æl. lib. VII. cap. XXI. de Animal.

AP. Cadit in eos qui praua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum discrimen adducūt, vel qui

ſummam peſtem important iis, quos ſe ſuis afficere putant beneficiis. *Maleficium eſt hoc beneficium.*

CI. Simiæ indicae Dens adoratvs.

Veneratio ridicula, vel *Scurrarum amor.*

IN inſula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam noſtro ſæculo coluerunt, qui cum ad Luſitanorum manus ex præda perueniſſet Rex Peguenſis redemptionis nomine obtulit centies mille aureos. Hiſtor. Sin.

Ap. Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui ſcurrarum quiſquilias tantopere amplectũtur. Sunt enim illi veteris Simiæ hoc eſt dæmonis dentes qui fortium virorum famam vt aliis ſe commendent de meliore nota mordicus appetũt & peſſimè lacerant, ſed tamen quod ait Plutarch. de adulatione. principes viri his aliquando ſcurris vt Hercules Simiis delectantur: vnde Ηρακλέος κέρκωπες, de diſcernend. adulat. ab amic.

CII. Simiae pardalis insvltantes.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præſtet, nõ tamen iis Simias aggreditur: cauſa eſt, quoniam Simiæ non ſe opponunt ei, ſed in fugam ſe conferentes, in arbores altas aſcendunt, & illius impetum declinãtes illic conſident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia doloſior, inſidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram ſe ſub arbore abiicit, & iacet tanquã ventre inflata, tibiis reſolutis, oculos

claudit,&ſpiritu cõpreſſo ſeſe ab anhelãdo continet, deniq; mortua videtur. Illæ vero hoſtẽ ex alto deſpicientes, mortuam ſuſpicantur, & facillimè credunt id quod vehemẽter exoptant, nondum tamen deſcendere audẽt, at experimẽti cauſa vnam ex ipſis, quam audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittũt. hæc quidẽ non omninò ſibi præſidens deſcendit: ſed timidè & pedetentim primo decurrit, poſt metu repreſſa reuertitur. tum vero iterum deſcẽdit, & cum proximè ad Pardalim acceſſit, regreditur rurſus, tum tertio deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiritũ ducat, nécne periclitatur. illa autẽ immotam ſe fortiſſimè præſtans, paulatim huic animos addit. &, iam cum hanc conſtanter permanere circa illã ſine damno, ſublimiores ex ſuperiori loco Simiæ ſpeculantur fiduciã & ſpiritũ colligentes, ex arboribus frequentiſſimę deſcẽdunt, & circũ eam cõcurſantes; ſaltant: ſimul & ſupra ipſam gradiẽtes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem Simiis conuenientem ſaltantes, multifariã ei illudunt, & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. illa autem omnia ſuſtinens ſimul ac illas inſultãdo & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exiliens; earum partem vnguibus lacerat, partem diſtrahit, atque opimũ atque adipale ex hoſtibus prandium ſibi abundè comparat. Ælian. de animal. lib. v. cap. LIV.

A P. Fortes etſi diſſimulant aliquo tempore, indigna patiẽtes, maturè tamen de improbis pœnas ſumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς τὸ γεννικῶς, ſecundũ illud Vlyſſis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νοῦν ἔχειν τὸ τολμᾶν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor ſui.

SIMIÆ obiectis ſpeculis capiuntur à venatoribus quæ ſuę formæ aſpectu delinitæ tandiu aſpiciunt, donec hebeſcant oculi, & cæcutientes faciliorem ſui capturã faciant. Æl. lib. XVII. de anim. c. XXV.

AP. Amor ſui pernicioſus per Simiam quæ ſe & ſuos admiratur innoteſcit. de ead. Syneſ. epiſtola I. Καὶ πιθήκους γὰρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tãquã ſtatuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIÆ AD VISCVM CÆCVTIENTES.

Fidei amiſsio periculoſa.

SIMIAS in India venatores ſic capiunt. cum eas in arbore conſediſſe viderint, peluim aqua plenã in conſpectu ponũt, oculos ſibi ex ea abluentes: poſtea viſco pro aqua poſito abeũt, atque eminus inſidiantur: vbi animal ex arbore deſcenderit, & ſeſe viſco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæſerint, accedentes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores & abeunt, aliis relictis, villoſis & viſco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. Strab. lib. XV.

AP. Hæc eſt ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. orat. de fide: ὅπερ γὰρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ' ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc eſt fides in mente.*

CV. Simiarvm indicarvm piper.

Bona parta sine labore.

Apvd Indos piperis ſunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendum eſt piper, accedunt ad arbores Indi, & areas ſub arboribus deſignãt, in quas piper, ceu rem neglectã, & ab hominibus contemptam coniiciant. Simiæ interim quaſi è ſpecula omnia proſpiciũt, & noctu gratiſſimum hominibus ludum ineunt, auulſos enim ramuſculos arborum in areas deſignatas congerunt, mane viri aſportant bona quæ dormiendo compararunt. Phil. lib. III. in vita Apoll. cap. I.

A p. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumque pertinẽt, virgula, quod aiunt, diuina ſuppeditari videntur. Cic. li. I. offic. vel in eos qui ſudant multum, & nullum ex ſuis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. Sphinx Avgvsti.

Arcana principum.

Avgvstvs ille Cæſar omnium Imperatorum prudentiſſimus literas ſphingis effigie primum ſignabat, donec cauillantibus nonnullis, quod enigmata ſcribere non epiſtolas diceretur, Alexandri imagine ſuos poſtmodum codicillos inſigniuit. Sueton. in Auguſto.

A p. Tecta eſſe oportet Principum conſilia. Nam Ægyptij, opinor, ei ex legũ conſtitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. I. Ἀκόλαστον εἶχε γλῶσσαν αἰσχίστην νόσον.

CVII. SPHINGES ÆGYPTIÆ.

Literarum sacrarum difficultas.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus Sphinges collocant. Plutarc. in Isid. & Osirid. p.DCXXXI. edit. Henr. Steph. Strab. lib. XVII.

AP. Literarum diuinarum magna & multa sunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta est enim scripturæ profunditas, vt non solum simplices & illiterati, sed etiam prudentes & docti non plenè sufficiant ad illius intelligentiam indagandam.* Synesius lib. de Prouidẽtia pag. 101. aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. διὰ τὸ ἔννουν καὶ ἄλκιμον vt discant principes prudentiam esse cum robore coniungendam. etenim Sphinx τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος. *Combinationis bonorum Sphinx sacrum est symbolum, robore fera, homo prudentia.*

CVIII. TAMENDOÆ.

Sophistæ, vel *Hæretici.*

MIRANDVM est animantium genus, quas Tamendoas vocant Brassilenses, veruecis altitudine, colore fusco, prælõgo, ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, sed modicè ad imum inciso. Vnguibus instructa est quadrupes mirè longis, latisque, nimirum ad victum facilius comparãdum. Namque formicis alitur, quarũ latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac fossione detexerit, illicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittit exilem, oper-

támque formicis repentè contrahit, glutitque deceptas, huic vti ſciuro valdè promiſſa eſt, & ſetoſa cauda, ſub ea quippè ita ſe cōdit, vt nihil ex reliquo corpore prorſus appareat. Maff. hiſtor. Indic. lib. II. pag. XLVI.

Ap. Sophiſtæ, & falſi oratores perbenè hac tabellâ deſignantur, qui ſubdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus inſtructi, lingua exili, & fallaci præditi, eadem plebeculam, quaſi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac ſcabie tenemus vngues.

CIX. Svs Salaminensivm.

Calumniatores puniti.

IN Salamine ſi ſus herbeſcentem ſegetem fuerit depaſtus, eius dentes lata Salaminenſium lege exſcinduntur: χλωρὸν σίτου καὶ λήϊον κομῶντος ἐὰν σῦς πεσοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβεσθαι αὐτῆς. Ælian. de animal. lib. v. cap. XLV.

Ap. Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortitérque repreſſo dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX. Tarandvs.

Inconſtantia.

TARANDVS fera eſt apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & ſingularis naturæ, ſi quidem ad omnes locorum & fruticum apparentias ſetarum colores, quibus corpus hirtum conueſtitumq; habet permutat. Ariſtoteles.

teles περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' ὃν καὶ τόπον ᾖ. hæc eadem Philo lib.de temulentia edit.Colon.Allob.pag.206.

A P. Inconſtantis & verſatilis ingenij typus, ad omnes rerum, locorum, temporum rationes ſe mira dexteritate fingentis.

Ἀνὴρ πολίτης πουλύποος ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIÆ.

Gula ignauiæ genitrix.

IN Braſilia, magna vis Tigriumeſt, quæ famelicæ, horribili velocitate ſunt, viribuſque tremendis: eædem paſtæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur eſſe, vt à gregariis etiam canibus confeſtim in fugam agantur. Maff.hiſtor.Indic.lib.11.

A P. Cibi, potúſque ſatietas, etiam nauos anteà homines hebetat.

— Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐκ τοῦ οἴνου ἀναθυμιάσεσι, ταῖς νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη. Nihil poterat dici efficacius. Animam per ſaginam in corporis naturam degenerare. Clemens Alexandr.in Pædag.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi ſuauitate orationis efferati.

TIGRIDEM ferunt ad tympanorum ſonum efferari, ſeipſam dilaniare. Plut.de ſuperſt.289.

A P. Improbi, tantum abeſt, vt ſapientis oratio-

ne quasi musica actione deliniti mulceantur, quin magis efferantur. tales erant Pharisæi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem flectere non poterat.

Intempesta cano citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbative velint audire Leones. Stat. in Glauc.
Proh furor vsque adeò tela ex saturauimus! artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones. Idem Thebaid. lib. 9.

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio.

TIGRIS cum primũ nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant. Philost. lib. II. cap. XII. pag. LXXX.

AP. Simili prorsus ratione sancti viri, vixdum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus.
Ante fidem solis iudiciumque poli.

Indoles bona. Magna pars virtutis bene nasci: Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiã sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. epist. 96.

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius lib. VI. Hexamer. cap. IV. refert Tigres orbas à venatoribus insigni artificio delu-

di quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus obiiciũt, quas illę intuentes, imagine, quam ipsæ reddunt, ita decipiuntur. Nam catulos subesse putant, quod & ipsa sphæra moueatur, ceu viuum animal in se continens, sed cum tandẽ pedibus sphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, delusa, pergit insequi. Illi alias subinde sphæras obiiciunt, eluduntque feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. Extat pictura apud Camerarium.

A P. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos sæpissime hiantes eludunt, dum se cum sint re ipsa inanes vmbræ, pro rebus obiiciunt. Ex quo multum menti, multũ virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictũ refert Paulus Melissa, *vt oculus perturbatus, sic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, delusa, veritatis lucem intueri non potest.* Quam sæpe egregia spe iuuenis ad virtutis apicem contenderet nisi opinione & amore sui quasi pestilenti quodam sidere afflatus impediretur.

Vitreæ tardatur imagine formæ.

CXV. VRSÆ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet: si insequentibus vrgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit: Cum autem eos iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendantur vicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorsum vrsæ adhærescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore,

nec rectà & aperto Marte pugnam committit: sed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit: illa verò deuorando expletur. Ælian. lib.VI. cap.IX.

AP. Amor & cura parentum in sobolem. ὁ φιλότεκνος ἀξιέπαινον πάθος ἐστί. Themistius lib. de moderatione affectuum.

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS,

Voluptas damno empta.

APES plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant. vrsis autem ad rapinam mellis assuetis eo modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilissimum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat. Olaus lib.XVIII.cap.XIIII.

AP. *Nocet empta dolore voluptas.*

CXVII. VRSVS LATENS.

Humilitas.

VRSVS hyberno tempore parit, cum peperit, latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menses catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλεὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi

ſui tractu repit, venatoribus vt veſtigia ſua obliteret: εἰσέρχεται οὐ βαδίζουσα, ἀλλ' ὑπτία, καὶ ἑαυτὴν ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. ibi poſtquam eſt ingreſſa, ſe quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem XIV. (Ariſtotele teſte) immobilis manet, reliquis aliis mouetur: cibo interea per totos quadraginta dies abſtinens, tantum ſolo lingendo dextero pede ſe ſuſtentat: eique inteſtinum eatenus adducitur, vt propemodum cohæreat. Ælian. lib. VI. cap. III.

AP. Humilis latet & veſtigia ſuæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. VVLPES CANIS VOCEM FINGENS.

Diſſimulatio malitiæ.

VVLPES ſi quando inciderit in canes, & nullum ſibi videat effugij locum, ſimulato latratu canem effingit vt imminens mentita voce declinet periculum. Olaus lib. XVIII. cap. XIII.

AP. Non diſſimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus metiuntur, mox euitato periculo ad ſuum reuoluuntur ingenium. *Improbus quoad metuet, omnia eſt promiſſurus, ſimulatque timere deſierit, ſimilis eſt futurus ſui.* Cic. II. Philipp. de Antonio.

CXIX. VVLPES AD ERINACEOS.

Calliditas Veteratorum.

VVLPES fraudulentum animal inſidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cū eos rectos,

quod à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & cautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, excedat, conficiatque; in ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abiiciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè excipiat, nam caudam in aquam deiicit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur. Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aquâ remouet, & repentè se in aridum subducens, eam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Ælian. de animal. lib. VI. cap. XXIV.

A P. Tam frequens est imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis est quod ἀλωπεκίζειν fraudis in se totam officinam recipiat.

Astutam vapido seruat sub pectore Vulpem.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. PISCIS, IMPERII MARIS *Symbolum.*

AVGVSTVS, cùm propè Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnasset, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animum, quàm piscis, vltrò è mari saliens ad pedes eius accidit, atque è vatibus ob eam causam responsum est, Siciliam in eius potestate fore. Xiphilinus in Augusto. Senius quoque lib. 6. Deliadis scribit Atheniensibus in Delo sacrificantibus, lauandis manibus aquam haurientem puerum vrnam demersisse, ac è phiala simul cum aqua pisces effudisse: Oraculúmque ipsis à Deliacis vatibus redditum maris fore Dominos:

Vince mari, iam terra tua est.

II. Pisces Andocidis.

Oratio index animi.

ANDOCIDES Cyricenus pictor, quia piscium erat amantissimus, circa scyllam, quam depinxerat, multos pisces addidit. Athen. l. VIII. p. CCCXLI. A.

AP. Scriptores sui ingenij morúmque vestigia scriptis plerumq; admiscet vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo lib. de sacrificiis Abelis & Caini, ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῳ διανοίᾳ· ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεται φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo assequitur.

III. Pisces Glaciales.

Peccatorum stupor.

GLACIE concretos pisces quosdam, nec sentire, nec moueri, ait Theophrastus, priusquã in patinas coniecti elixentur. Athen. lib. 8. p. 331. 100.

AP. Tantus est stupor improborum, tantus veternosæ mentis rigor, vt nihil sentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit.* Prouerb. 18. Poterit quoque ad stuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium est profundi soporis, etiã illud habet proprium, vt loco fructuũ lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caiço, γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

Aliud. Papauer lapides ferens.

IV. PISCIS LVSIÆ.

Improbi alumni in improbo cœtu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus, pisces nigerrimos procreat. Ælian. lib. x. cap. XXXVIII. de Animal. ἔχει μὲν, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ῥεῖ διαφανέστατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

AP. Cadit in malos discipulos qui ex optima schola processerunt sua malitia deprauati.

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monostichon ex Stob. sermone III.

V. PISCIS LVNA.

Gratiæ diuinæ auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piscatoriæ peritissimus, piscem quendam esse affirmat specie perpulchrum, & appellari Lunā: exigua magnitudine, latâ figurâ, colore cyaneo, pinnis lenibus, quas inter natandum explicat, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficit: Accedit quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit appensus, impleat, eadem decrescente exsiccetur atque intereat, ac si ad plantas admoueris, easdem marcescere faciat. & si hunc eundem in fontem scaturientem, aut in puteum congereris, is ad rationem Lunæ, vel euanescet, vel implebitur. Æl. lib. XV. cap. IIII.

AP. Vt quisque donum habet diuinæ gratiæ, ita crescit, & floret. hac decrescente turpis, miserabilisq; diffluit: hac præsente nō modò se, sed externa quoque fœcundat. hac absente, & ipse mortuus est,

& aliis perniciem effert. hoc idem ſymbolo Aſpalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, ſed non vbique eſt odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, & cœleſti arcu deſuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio, lib. 1. ſymbolorum.

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI, ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ.

Humilitas.

IN mare Indico naſcitur piſciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & ſummis aquis innatat. Æl. lib. VIII. cap. VII. de animal. ζῇ ἀθέατον, inquit, ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖ.

Ap. Humiles latent in vita, poſt mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleſq; glorioſi.

Bene qui latuit benè vixit.

Aliud ſymbolũ, Baaras. Naſcitur in Baara valle. Machærũtis Caſtelli Iudææ.

In eodem Symboli genere eſſe poterit radix Baaras magnæ virtutis aduerſus dæmonum inſidias, lucet autem circa veſperam vibrante luce fulgurans, & prenſantium manus, quaſi agnitam ſe indignaretur, ſubterfugit. Ioſephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, ſed nihil ad hoc argumentum, eius verba ſunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει. quem locum dum hæc ſcriberem indicauit mihi vir ſocietatis noſtræ pereruditus.

VII. PISCIS NORVEGIÆ GVLO.

Helluo diues.

OLAVS Comment. lib. XXI. cap. XXV. in Noruegiæ pelago piscem inueniri ait, cui nulla forma, nulliúsque membri distinctio internoscatur: *caput ventri coniunctum est*, nihil interiacet. omnium piscium auidissimus est vorator: at quicquid glutierit, mox digestum in pinguedinem vertitur, neque vnquam satur videtur, nulli prorsus piscium amicus, exosus omnibus.

A P. Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib. 3.

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem, & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS, ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, posteaquam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tenendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis

pœnam timet, neque Solonem veretur. Ælian. li. 1. cap. XIII.

A P. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respódebunt impuri in genialium lectulorum iniuriis & adulteriis tàm sæpè, tam flagitiosè volutati? Exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι, id est, *ô nobiles vero leges, & respubl. graues quibus libidinosi homines non parere nihil verentur.*

IX. Adonis piscis.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectu flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare, solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim Adonim nominant: alij Exocœton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, is rum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem aliis animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus est, pacémque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat, & tandiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio,

ij appellarunt, qui huiusmodi nomen ei imposuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, vitam inspexerunt. cum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri, fabulantur. Æl. lib. IX. cap. XXXVI.

AP. Imago est hominis mansueti, & lenissimis moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum suauitatem diligunt, nisi fortè quibusdam improbis, litigiosis, rapacibus sit inuisus. Lubet hic admirabile mansuetudinis exemplum in Henrico Imperatore subiicere, quem meritò quẽ propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiusdam monasterij, honestæ possessionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam sublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter suscipiens, suimet vectioni iumentum mancipauit. Cúmque eidem equo insidens, iter ageret, occurrit miles, à quo subreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem. Tu Rex (inquit) qui censuræ debes tenere totius iustitiam, equum modo fraudulenter abreptum cerneris possidere. Cui Rex, si tuus est equus, vt ait, accipe illum cum sessore, & educ tecum quousque tibi fiat satis. Hic miles hærere, putans se illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in suum dominium. Glaber apud Baron.

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTÆ, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

ALPHESTÆ pisces sunt coloris magna ex parte lutei, quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper, sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. Athen. lib. VII. p. 281.

AP. Εἷς ἀνήρ, οὐδεὶς ἀνήρ. *Vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis. μιᾶς χερὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarum robur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ δύω κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. Athen. ibid.

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua consumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm anteà breuissimæ esset vitæ. Albertus Magnus de Animal. lib. XXIV. in Alphora.

AP. Quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modo corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla*

erit deformitas, quam facit incongruentia partium: vbi & quæ praua sunt, corrigẽtur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est, quam decet, materiæ integritate seruata, detrahetur. Coloris verò *suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui,* August. in Enchiridio ad Laurentium.

XII. ANGVILLA PADI.

Vana gloria capti.

IN Eridano anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiuntúrque hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deiicit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur: idẽque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidẽ ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus insertum est. Neque verò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæq; fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in idipsum intestinum defigit, atq; hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator Anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admonet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in Anguillã illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea

non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere, quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus. Ælian. cap. VIII. lib. XIIII. de Anim.

A P. Vt Anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & rumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES.

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideò circa vergilias maximè capiuntur fulminibus, tùm præcipuè turbidis. Plin. lib. IX. cap. XXI.

A P. Mali ciues turbidis rebus delectantur in quibus prædantur facilius. Aristophanes in Equitibus.

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
Ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.

Namque accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta stat palus, nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiuniјque simulatores.

AFFIRMANT qui Anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. Athen.lib.7.pag.298.100.

AP. Cadit in simulatores sobrietatis, qui furtim tamen helluantur; vel in popinones nocturnos, qui interdiu dormiunt. hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS SACER PISCIS.

Christi præsentia.

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinatoribus tutus, itaque eiusdem fiduciâ confirmati pisces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipsi eius præsentiâ exhilarati, tripudiant. Ælian. lib.8. cap.28.

AP. Christus sacer est piscis, cuius præsentiâ nos ab omni dæmonum vitiorúmque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit, vbi ille diluxit agitatæ mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuiis idem sonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. Anthiæ et Scari societas.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent, sunt autem pelagij: ex his quilibet cùm nouerit conuictorem socium captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum adhærescit, incursu impulsúque pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales suos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & sæpe funem concidentes, eum liberauerũt, neque ob id petunt redemptionis præmia: sæpe verò non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat, promptissimè præstiterunt. Iam verò in nassam cùm inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eiicere, reliquos verò, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit, ipsorum quispiam qui foris est caudam ei porrigit, ille comprehensa cauda sequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitiæ. Ælian. lib. 1. cap. IV.

Ap. Indigni hominum societate, qui homines non iuuant.

Ανὴρ μὲν ἄνδρα ϗ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abstinendum.

AROTANVS piscis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, astu sese capi permittit, verum capiens mox ipse febri arripitur, nec desinit morbus, donec piscis dimittatur. Nicol. Corint. in fin.

AP. Fures vbi primùm rem alienam attrectarunt & verterunt in suam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non possunt, nisi prius aliena, quæ vsurparunt, legitimis possessoribus restituant. D. Augustinus in sermone de decem plagis: *Nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno, verbi gratia, qui furatur, acquirit vestem, sed perdit fidem. Ibi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conscientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Æl. lib. v. de Animal. cap. xx. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν.

AP. Helluones omnes egregiè designat, qui asinina sunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quòd omnis eorum cogitatio sit de ventre aut gula.

Esca ventri est, venter escis,
Deus autem &, hunc, & hanc destruet.

Hæc est interpretatio Clementis Alexandrini Pædagogi lib. 2. vbi de Helluone ait, τὸν νῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῷ ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοι-

χώς, ὅν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν.

XIX. Asilus Thynnorum vexator in tranquillo mari.

Felicitatis spinæ.

Asilus piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium vexator, maximè Thynni & Xiphiæ, Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν· ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον· ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δ' ἴσον ἀράχνῃ. ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον, ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος· Διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesiis.

A p. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret. Accius in Bacchis.

XX. Astoiz.

Religio & solitudinis amor.

Astoiz piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cum senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestréque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus noménque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal nuncupatur Astoiz. Albert. lib. xxiv. in Astoiz.

A p. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ

fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille Similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit. *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum, fuit septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. ATTILVS A CLVPEA.

Paruus hostis non contemnendus.

ATTILVS in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras catenato captus hamo, nec nisi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupedine appetens morsu exanimat. Plin. lib. IX. & XV.

AP. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram suam.* Pub. Syrus. & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaque venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit. Ouidius.

XXII. AVRATA PISCIS.

Diues meticulosus.

AVRATA omnium piscium timidissimus est, ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata are-

na ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquantur. Tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus conuestitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, discedunt: post autem rursus accedens mare secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. Quæ vbi æstus reciprocauit & recessit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quiescunt. Adeò nimirum ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant. Quamobrem primo cuique magnum numerum meticulosorum piscium capere & ferire licet: Neque modo ab vsu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere possunt. Ælian. lib. XIII. cap. vlt.

AP. An ideo metuit, quod aurum secum portet? aureo colore subrutila.

Sic timet insidias qui se scit ferre viator,
Quod timeat, tutum carpit inanis iter. contra paupertas. ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALÆNA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALÆNA, non modo est immani corporis vastitate, sed obrutis etiam plerumque graui superciliorum pondere oculis caligat, nesciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia musculum piscem, qui Balænæ oculus dicitur, sibi adhibet viæ comitem, is prænatat, iter dirigit, & infestantia magnitudinem vada demonstrat. Plin. lib. IX. cap. vlt.

Ap. Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ salebras dirigenda. Φύσει μὲν γὰρ δυσχαλίνωτον ὄρεξις. vt ait Plutarch. apud Stob. serm. LX. l. VIII. Ratio autem & prudentia est instar illius musculi quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς dicitur ab Aristotele.

XXIV. Callionymvs.

Iracundus.

CALLIONYMO pisci, ait Aristoteles, in dextra iecoris fibra fel situm est, proportione corporis maximè omnium copiosum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo symbolum est iracundiæ. Menander in Messenia. πιθηκ' ἔχειν χολὴν σε καλλιωνύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, Ἐάν με κινῇς καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

Ap. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV. Cancer.

Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ędes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cùm autem in agros per æstatem Nilus redundaturus est, tum triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Etesiis ventis impulsæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperũt, tanti vt fluminis, tamque operosi quotannis accessionem

non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum sit futurum facilè colligunt. Ælian. lib. v. cap. LII.

Ap. Cancri & Crocodili prudentes significant, qui futura multo antequam veniant animo præsagiunt, & se ab omni periculo remotos tuentur.

Qui sua metitur pondera ferre potest. Martial. Epigr. LXII.

XXVI. CAPITO PISCIS,
Ο ΙΧΘΥΣ ΚΕΦΑΛΟΣ.
Innocentia.

Capito de piscium genere est, qui in paludibus degunt, continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quépiam iacentem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen atringit, quam cauda mouerit. Si immobilis sit hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit. Ælian. lib. I. de Animal. cap. III.

Ap. Vel Capito symbolum est innocentiæ cum se potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hostes, & inimicos significat, qui thrasones agunt, in mortuos ad prædam expediti; at si quis vim vi tantisper repellat, illicò diffugiunt tàm timidi in periculis, quàm in victoria insolentes, vt de

vt de iis dici possit, quod habet Ælian. Ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS. Ο ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddã animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idẽ mare procreari, & Cepum, hoc est, hortum, appositè idcircò nominari, quòd tanquã hortus variis coloribus distinguatur. Cùm est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput, & dorsum, & spina ad caudam vsque valde igneo colore sunt: tùm aurei quidam pili disseminati spectantur. facies alba ad genas vsque inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omninò albi. Mammæ duæ manum implentes cæruleo colore visuntur: venter candidus, pedes posteriores nigri sunt. Ælian. lib. XVII. cap. VIII. τὰ μὲν δὴ (inquit) περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶσαν, ἀκράτως πυρσά ἐστι. θεάσαιο δ' αὖ καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπόν οἱ, μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κάτιασιν εἰς τὴν δέρην. Ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ. γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανες εἰσί.

AP. Cepus typus est elegantis vario gemmarum vestiúmque cultu collucentis, cætera muti. sic apud Auianum:

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras.
Et quod nulla graues variarent terga leones,
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cætera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat:
Hoc arguta nouo gaudentem Vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide iuuentæ,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremúrque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis. Fabula XL.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.
Ὁ ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ἸΧΘΥΣ.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, vt similitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cùm sub aureo est colore tùm lineis à summo capitis vertice ad extremã caudam, nigris sic distinguitur, vt eas citharæ fidiculas contentas esse dicas, vnde is citharœdus appellatur. os ei pessum it & subsidet, idémque nigerrimum est, cingulóque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, & nigris quibusdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda est nigra, præter extrema; ea enim candidissimo colore asperguntur. Alij item Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod

est ante oculos, ad branchias pertinẽte: altero secundum oculos, vsque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili sic collum circumplicante. Ælian. lib. xi. cap. xxiii. Sic Faber piscis qui Gallus marinus & Ζεὺς & Christopharus nominatur, omnia instrumenta fabrilia dicitur in seipso gestare. Vide Gesnerum in Fabro.

Faber piscis.

Ap. Torquetur in vanos simulatores, qui specie duntaxat aut boni sunt aut docti. Citharœdus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta est,
Doctum, & Grammaticum te Philomuse putas?

Iniquum est τεταμιεῦσθαι θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἀργὸν, καὶ ἀκάρπως διώκειν σοφίαν ἀπράγμονα. Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHÆ SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

CARENT conchæ visu, omníque sensu alio quàm cibi, & periculi. Plin. lib. ix. cap. xxx.

Ap. Tantus est stupor voluptuariorum, vt nihil nisi de fuga austerioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honesta quæque & surdi, & cæci. Nam vt plurimum

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS. ΚΟΡΔΥΛΟΣ.

Vita actiua & contemplatiua.

CORDYLVS piscis in terra pariter & aqua degit: solet igitur ex alto quasi ex vmbraculis

prodire in solem: in quo periculum est ne radiis ambustus, extabescat, antequam remeet in mare. Athen. lib. 7.

A P. Cauere sibi debent prudentes religiosi, ne cùm ex cœnobiis, quasi ad solem prodeunt hominum salutem pro virili adiuturi, ipsi periclitentur, & sæcularis amoris labe illiti intereant: sed diu in otio meditentur, quomodo se salutaribus remediis aduersus pericula muniant: ita fiet quod ait Poëta,

Maior post otia Virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis scriptis coërcitus.

COMPERTVM est Crocodilum improbissimum animal, si penna ibidis defricetur, adeò obtorpescere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnémque pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur. Horus Niliacus lib. 2. 77.

A P. Cadit omnino in furiosum hæreticum aut virulentum calumniatorem quem eruditi, & grauis hominis calamus restrinxerit. Talis Pelagium Augustinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis pestiferum Arium πάντοθλος Athanasius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cœlestibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis Victoria.

AVGVSTVS ille Cæsar Ægypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatū in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inscriptione: *Nemo antea religauit.*

AP. Christus Dominus Ægyptum, hoc est mundum vicit, & exitialem generis nostri Alastorem depressit crucis arbore cōstrictum. Augustinus sermo. CXXXVII. de tempore. tunc etenim Dominus noster Iesus Christus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iustos qui originali peccato adstricti tenebantur, absoluit, in libertatem pristinam reuocauit, & peccatorum tenebris obcœcatos splēdida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Isidorus. Enydros inquit serpens siue Ichneumon in Crocodili viscera illapsus eoque perempto saluus exiliens typus est Resurrectionis Christi.

Aliud symbolū.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

CROCODILI cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt, vt si quid catulus simulatque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: sin ignauia eum ipsum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muscam, aut lumbricum, aliámve bestiolam,

aut lacertulam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihílque ad se pertinentem lacerat. atque videntur vt ad Solis radios Aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique scilicet non temerario suos affectu, sed ratione amantes. Æl.lib.IX.cap.III.

AP. Crocodilus suos agnoscit ex rapina, haud dissimiliter parentes improbi germanam sobolem ex vitiorum suorum imagine. Oedipus apud Senecam tales esse filios gloriatur.

Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur, laudo & agnosco libens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara generosam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV. CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CROCODILVS capitur obiecto suis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primùm ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. Herod. lib.II.

AP. Typus est voluptatis de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus,
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excæcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. CYTHARVS.

Charitas.

CYTHARVS piscis habere dicitur καρδίαν λευκὴν, καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. Athen. lib.7. pag 305.

AP. Syncerus Dei amor nullis sordidi animi angustiis restrictus, sed latè in hominum vtilitates diffusus, de quo si amplitudinem respicias merito illud Poëtæ dici possit,

Cor mundi instar habens.

XXXVI. DELPHINVS.

Princeps mansuetus.

DELPHINVS solus inter pisces caret felle. Athenæ. Dipnosoph. lib. VIII. ex Aristotele.

AP. Mansuetudo principum est propria. Seneca lib. I. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & principem decet. Salust. præclarè dixit, Qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida & læta omnia fuisse: etiam hostes æquiores, quàm aliis ciues.

XXXVII. DELPHINVS ANCHORA IMPLICATVS.

Festinandum lentè.

DELPHINVS anchoræ implicatus Augusto, & Tito Imperatoribus pro insigni fuit, quod superiori sæculo Aldus Manutius suis libris præfixit.

habuit item Vlyſſes pro familiari ſigno Delphinum, vnde Δελφινόσημος appellatur à Lycophrone. Δελφινόσημος, κλωψ φοινίκης θεᾶς.

Ap. Hoc ſigno demonſtratur lenta feſtinatio, & modus in rebus, quæ res omnium ſolet eſſe ſaluberrima. Δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

Minus pigraſſe, quam properaſſe eſt nefas. Accius in Chryſippo.

XXXVIII. Delphines Coerani.

Gratus animus morte fortior.

Coeranus quiſpiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimiſit. Non excidit gratiſſimis piſcibus beneficij memoria: hominem enim poſtea cum nauis eſſet ſubmerſa, exceperunt, & placidè collocarunt in portu. Cum verò fato functus eſſet, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec niſi reſtincto rogo quaſi officioſiſſimi amici diſceſſerunt. Ael. lib. viii. cap. iii.

Ap. Beneficij memoria apud ingratos citò conſeneſcit, eandem apud gratos ne lethes quidem fluuius reſtinxerit. *Gratum hominem ſemper beneficium delectat, ingratum ſemel.* Senec. de Beneficiis.

XXXIX. Delphinvs semper movetvr.

Diligentia ſeu Vigilantia.

Delphinvm perpetuo motu præditum eſſe ferunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à mo-

à motione conquieſcit: Cum enim neceſſe habet dormire ex alto ad ſummam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim ſomni expers eſt, atque ita dormiens in profundum tandiu depellitur, quoad imam ſedem maris contingat: ad quam poſtquam funditus delapſus eſt, terræ pulſu è ſomno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito ſomno ſimiliter atque prius ad maris fundum appulſus, expergiſcitur, tum rurſus eminet extra aquam. & hoc ipſum ſæpe facit, eámque ob cauſam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quieſcit. Ælian. lib. XI. cap. XXII.

AP. Præclarum vigilantiæ exemplum maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori*. *Vita ipſa vigilia eſt.* Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad ſomnos, vix totam curſibus actæ
Indulſit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credénſque abſcedere vitæ
Quod ſopor eripiat tempus. Silius Italic. lib. XII.

XL. Delphini.

Amor parentum in ſobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua cauſa conſternatos rurſus excipiunt, & ventre complectuntur. Baſil. in Hexam. hom. 8.

AP. Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui eſt noſter ἱερὸς ἰχθὺς in piſciculos, quos fouet in viſceribus ſuæ charitatis. Accedit quod teneræ ſoboli veteres Delphini tanta manſuetudine & cura adnatēt vt pædagogi videan-

tur iuuentuti propoſiti. Quod fuſius deſcribit Oppianus de piſcatu lib. 1. Id verò Chriſtus facit, & nobis iter vitæ, matris indulgentiſſimo amore non modò complanat, ſed præit, noſtras in ſe ſarcinas recipiens,

Ὡς δ' ὅτε Μουσοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
Ἀθρόοι οἱ δ' ἄρ' ὄπισθεν ἐπίσκοποι ἐγγὺς ἕπονται·
Ὡς ἄρα καὶ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσσι τοκῆες
Ἕσσονται. vide Oppian. lib. 1. de piſc. verſ. 680.

XLI. Draco marinvs.

Indocilitas.

DRACO marinus ſi manu dextra attrahatur, violenter enititur, ſiniſtram ſi iniicias cedit & capitur. Ælian. lib. v. cap. xxxvii.

Ap. Multi æqua ratione regi nolunt ſed viis obliquis trahi, nihil ab iis obtineri poteſt quod non violentis rationibus extorqueatur.

Nolo iraſcaris liberè ſi dixero,
Diis eſt iratis natus, qui eſt ſimilis tibi. Phædrus.

XLII. Thynnvs.

Prudentia.

THYNNVM Ariſtoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exiréque læuo, quòd oculo dextro plus cernat, hebete ſiniſtro. Athen. lib. 7. pag. 301.

Ap. Thynnus prudens, & conſideratus homo: dextrum littus, amica ſecuritas: oculus dexter, recta cognitio, ſeu ratio: Senec. 2. de benefic. 18. *Duce*

ratione per totam vitam eundum est, minima, maximáque ex eius consilio gerenda sunt.

XLIII. Echinvs Laconis.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

Demetrivs Scepsius lib. xxvi. Troiani apparatus, scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum, Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse, ignarus quísnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dùm frangere cùm stridore conaretur, esu offensum, nec intelligenté quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abiiciam, neque posteà sumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρόν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλακιαθεὶς, οὔτ᾽ αὖθις ἔτι λάβοιμι. Athen. lib. iii.

Ap. Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quòd maiori fortasse incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non danunt. Cæcilius.

XLIV. Echinvs Marinvs.

Fide & Prudentia.

Echini marini futuræ tempestatis præscij, lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. D. Ambros. in Hexamero.

Ap. Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei,

quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum salo fluctuemus. Simile quod dictum alibi de sepiis ad saxum adhærescentibus.

Traiectæ syrtes, anchora iacta mihi est.

XLV. EXCOETVS.

Prospera aduersis turbata.

EXCOETVS piscis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli serenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendistæ aues insidiantur, & sæpius inuadunt. Athen. lib. VI. pag. CCCLII.

AP. Tales sunt res, spésque humanæ, nobis cum serenum esse putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cicer. I. de Orat. *Qui locus quietis & tranquillitatis plenißimus esse videbatur, in eo maximè molestiarum & turbinum tempestates extiterunt:*

Nemo confidat nimium secundis. Senec. in Thyeste: *Fortunæ malé fiditur.* Minutius in Octauio. Nota est in hoc argumento Solis viatorem spoliantis fabula, quod Boreas frustra tentarat.

Sol viatorem spoliat. Auianus Fabul. 4.

Protinus impulsus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotos quo trahit aura sinus.
Sed tenues radios paullatim crescere Phœbus
Iusserat, vt nimio surgeret igne iubar:
Donec lassa volens requiescere membra viator,
Deposita fessus veste sederet humi.

XLVI. FASTEN PISCIS.

Bonitas & mansuetudo.

FASTEN piscis est, in cuius ore maritima aqua salsáque mox fit dulcis. Vincent. Histor. lib. 18. cap. 54.

AP. Bonum & mansuetum ingenium amara quæque sua dulcedine temperat. Plautus, *Optimum est ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè id ipsum Christo accommodabitur, quippe piscis est ille à Sybillis prædictus, qui semel haustas vitæ nostræ acerbitates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in posterum nobis omnia faciliora leuioráque viderentur. Memini ita accommodatam parabolam à viro nostræ societatis pereruditO.

XLVII. GLAVCVS PISCIS, ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

GLAVCVS piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge diligentissimè cauet, ne insidiis petantur, néve pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac sine timore natant, tandiu ille custodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc vero non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat.

ille rursus natat. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XVI. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterū matris ingrediuntur & regrediuntur. Ælian. lib. I. c. XVI.

Ap. Hac Icone significatur amor & sollicitudo parentum in teneram prolem; vel certè Dei in homines plusquam materna φιλοστοργία, quos in aduersis tegit, in prosperis gloriosos ostentat.

Sic glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant,
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII. Lucerna piscis.

Apostoli.

Subit in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet. Plin. lib. IX. cap. XXVII.

Ap. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis præditi offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemque nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati male creditur.

MELANVRI cum placidum, & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris, aut algis quiescunt, tegumentóque protegũtur, quocumque corpus occultari potest, contra cum aduersa tempestas est & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descendunt, hi tum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant. nescio enim quomodo pernoscunt quo die, noctéve cum feritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare. Ælian. de Animal. lib.I. cap.XLI.

AP. *Sperat infestis, metuit secundis*
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus. Horat.Od.x.lib.II.carm.

L. MVLLVS GREGALIS, ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges consumere natus.

MVLLVS gregalis dentibus est serratis, totus punctis maculosus, carniuorus, post tertium partum sterilescit, vermiculis quibusdam in vtero genitis, qui concœptum fœtum absumunt. Athen. lib.VII. pag.CCCXXIV.

AP. Monachi aut optimi sunt, qui proficiunt, aut pessimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: sterilitas, virtutis post aliquot actus remissio: vermes, peccata occulta.

D. Augustinus epist.cxxxvii. *Ex quo Deo seruire cœpi, quomodo difficiles sum expertus meliores, quàm qui in monasteriis profecerunt : ita non sum expertus peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. ad summum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi nostri offenduntur, torcularia detestari, vnde apothecæ dominicæ fructu olei luminosiori implentur.*

LI. MVRÆNA.

Ira lacessita.

MVRÆNA plaga vna per ferulam accepta torpescens perstat : sin plures, ira incenditur. καὶ μύραινα ἢ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

A P. *Furor fit læsa sæpius patientia.*

LII. MVRENÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACETI gustu Murenas in rabiem agi ferunt. Plin.lib.ix.cap.xxiii.

A P. Multi seueritatis acrimonia efferantur, qui leuioribus clementiæ remediis ad animi æquitatem, & moderationem possent reuocari, Claud. *peragit tranquilla potestas, Quod violenta nequit.* Procul ille Pescennij Nigri truculentus rigor qui Palæstinis rogantibus vt ipsorum census leuaretur eo quod regio esset grauata, satis inclementer respondit : *Vos terras vestras leuare vultis, ego etiam aërem vestrum censere cuperem.* Quo responso absque dubio miserorum mortalium animos in sui odium efferauit.

LIII. MVRÆNA

LIII. MVRÆNA CRASSI.

Diues fatuus.

PISCES quoque cicures, & mansueti euadunt: & cùm appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt Anguilla sacra in Aretusa. Muræna etiam Crassi Romani omnium prædicatione celebrata, sic inauribus, & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat: Cúmque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat. hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulturæ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset, Stulte Crasse, Murænam fleuisti mortuam. Ad hæc respondens Crassus: Equidem, inquit, de bestiæ morte fleui: Tu verò nullos, ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad sepulturam dedisti, luctus percepisti. Ælian. lib. VIII. cap. IV.

AP. Murænæ sunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiæ.* Seneca epist. 109.

LIV. NERITES, ΝΗΡΙΤΗΣ.

Amor mundi.

NERITES hominum simul, & deorum formosissimus, quo cum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cùm verò

iam tempus fatale aduenisset, & venerem, diis cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque suas delicias secum abducere voluisse, illum verò recusasse, quod inter parentes, ac sorores viuere, quàm cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluisset, ad volandum sibi producere posset, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum, aspernatus neglexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiusdem nominis conuertit: comitem verò, & ministrũ illius loco Cupidinem ipsum quoque iuuenem, & formosum sibi delegit, & alis quas Nerites habuerat eundem induit. Ælian. XIV. cap. XXVIII.

AP. Digni sunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum desiderio inescati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

LV. ORCYNVS.

Salus damno leuiori empta.

ORCYNVS cetaceus piscis prouidens est, & natura non arte quæ sibi maximè conducant intelligit. Itaque cùm hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens, ad solum allidit: & hamum oris pulsatione expellere cupit. quod si id minus fieri queat ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod sibi molestiam exhibet, expuit

abiicítque. ἀῤῥήγνυσι γοῦν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπλύεται τὸ λυποῦν.

A P. Orcynus ſymbolum eſt eorum qui vitam & ſalutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur.* &c. *ne peream, pereo.* Iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, ***Aliquid amittere vt maiora lucreris. Periculo euaſiſſe per ſe præmium eſt.*** Ignatius Diaconus.

LVI. OSTREA AD VNGVENTVM.

Voluptas capiens homines.

INDI piſcatores alabaſtrum vnguenti effundunt, cuius ſuauitate capta Oſtrea, inebriata ferreo ſtylo configuntur. Philoſt. lib. III. c. vlt. παραζήσας ὁ Ἰνδὸς τῷ ὀστρέῳ τὸ δέλεαρ αὐτοῦ τὸ μῦρον ποιεῖται, τὸ δὲ ἀνοίγνυταί τε, καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

A P. Quaſi piſcator eſt voluptas: vnguentum, delitiæ: Oſtreum verò voluptuarius. Quis neſcit vetus Platonis dictum, qui *Eſcam malorum voluptatem* appellat, quod ea videlicet capiantur homines, vt hamo piſces. Cic. de ſenect.

LVII. OSTREI SANIES IN MARGARITAM.

Martyrum Sanguis.

OSTREA ſtylo traiecta ſaniem emittunt, quæ excerpta laterculo concreſcit in margaritam. Philoſt. lib. II. in vita Apoll. cap. vlt.

A P. Mundus, veluti fretum eſt, q pretioſum

Ostreum, martyr; ſtylus piſcatoris, gladius carnificis, ſanies, ſanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chryſoſt. de natiuitate II. Machabæorum: οἷαι μὲν μαρμαρυγαὶ καὶ λαμπεδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαλλόμεναι τούτων, αὗται ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις. *Non margaritas modo ſed fulgores & coruſcationes nominat ex ipſis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos hebetant.*

LVIII. Pagvrvs.

Prudentia.

PAGVRVS Cancri genus, qui tamdiu ſe continet in antro, quamdiu vetere teſta eſt exutus. At poſtquam noua denuo cœpit armari, hoc veluti præſidio confirmatus egreditur: & latebras quas verno tempore tantiſper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigeſcens, aduerſarios contemnit, quos prius ſuis viribus diffiſus declinabat. Vide Iunium in adagiis.

AP. Prudentes ſuas vires metiuntur, nec ſe bellorum aleæ committunt antequam bonis armaturæ præſidiis ſint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ νενικήκαμεν. Gregor. Naz.

LIX. Pastinacæ acvlevs.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus exiſtit, etenim primum vt pupugit ſtatim interficit, quod quidem ipſius telum vel rei maritimæ peritiſſimi exhorrent. Neque enim alius

quisquam, neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam à diis hastæ Pelei concesso. Ælian. lib. I. de Anim. cap. LVI.

Ap. Virulentæ linguæ maledicus Pastinacâ rectè significatur.

Φιλολοιδόρῳ γλώσσης
βέλεμνα κοῦφα. Anacreon.

LX. Pastinacæ fatum.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piscationis studiosi sunt, & desiderio non frustrantur, in hunc modum. saltant & canunt quam possunt suauissimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tum spectanda saltatione se oblectant, & adnatant propiùs. At piscatores sensim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miseras structus apparet, quæ saltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extensis inclusæ capiuntur. Æl. lib. I. de anim. cap. XXXIX. idem de paguris ait & Thrissis lib. VI. c. XXXI. & XXXII.

Ap. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus,

Non vnquam reputant quanti sibi gaudia constent.
Iuuenal. Satyr. 6.

LXI. Pavonis Flvviatilis Cavda.

Finis Bonus.

APVD Indos Pauones sunt pisces cauda aurea insignes. χρυσᾶ δὲ τὰ οὐραῖα. Philost. lib. 3. c. I.

Ap. Bonus finis cauda eſt aurea. Euſtatius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιτιθέναι κορώνην, auream imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem ſuis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Paraſiti.

PEDVNCVLVS piſcis ignauus omníque arte & induſtria deſtitutus, Delphinum ſectatur, & eius præda tanquam locuplete menſa pingueſcit. Ælian. lib. IX. c. VII.

Ap. Typus paraſitorum, qui ſolent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR, ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

PHYSA Ægyptius piſcis admirabili natura præditus eſt, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiúſque iecur cum Luna pariter decreſcere pariterque recreſcere: corporis habitu modo eſſe opimo, modo gracili & tenui. Ælian. lib. XII. cap. XIII. de Animal.

Ap. Affectus hominum pro rerum quas ipſi amant, habitu, vel creſcunt, vel minuuntur & omnino ſe ad rei dilectæ modulum componunt: Mater enim amoris eſt ſimilitudo. Plato in conuiuio ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis eſt ille Lycidas apud Calpurnium Ecloga 3. in exoratione.

Non sic districta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas:
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro,
Te sine væ misero mihi lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.
At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina bibentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscem Leonides Byzantius gygni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullúmque os habentem more piscium: branchias tamen his innatas esse, capitis figuram etsi minus expressam coniectari posse: infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quę smaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris esse idem ait. Ælian. lib. III. an. cap. XVIII.

AP. Os habent cum oculis commixtum, atque confusum helluones: Quicquid vident ad explendam gulam concupiscunt, imo toti pœnè ventres sunt, *Notæque per oppida buccæ.*

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PINNA animal marinum, è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carnuculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam esse circumnatantibus piscibus. Cum cancro

comparandi cibi societatem facit: eamque ob rem cancer cùm piscem quendam adnatare videt, illam leniter morsu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piscis adnatantis caput recipit, comprimítque: & piscem ita captum in cibo consumit. Ælian. lib.3. cap.29.

Ap. Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui simplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quasi in velabro olearij.

LXVI. Pinnoterae.

Nobilitas inanis.

MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cum creuerint migrant in capaciores. Plinius.

Ap. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cum suis diffidant virtutibus.

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. Pneumon.

Voluptuarius.

PNEUMON piscis est ζωόφυτος, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita, sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus. Plato in Phil.

Ap. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, cibóque mancipant, vt humanum

manum sensum exuere, & quasi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id est, *arborescere* videantur.

LXVIII. POLYPVS.

Luxuria.

EX piscibus libidinosissimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incēdi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt postea aliis præda efficiatur. Cùm enim paruuli pisciculi, tùm cancelli & cancri ipsum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminámque etiam propter crebros partus ocyus consumi. Ælian. lib. VI. cap. XXVIII. de Anim.

AP. Imago libidinosi qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Persius, redditur, omnisque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno languescit. *Sæuus criminum stimulus libido est, quæ nunquam manere quietum patitur affectum. nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat.* Ambros. lib. I. de Caïn & Abel cap. I.

LXIX. POLYPVS.

Inuidia.

POLYPVS cum aliis cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudémque & insidias callidissimus) tùm verò sua ipse membra conficit. Nam si venatio deficiat, brachia sua deuorat, εἴτις αὐτῷ λείπηται

ἀδηφαγία, τὴν ἑαυτοῦ πλοκάμων περιέτραγε. ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsa natura. Ælian. lib. I. de Anim. cap. XVII.

Ap. Similiter inuidus aliorum insidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui interfector. Prosper. lib. 3. de vita Contemplatiua cap. v. *Inuidi odia inter se abscondunt, & in suos cruciatus enutriunt.*

LXX. Polypodis caput.

Bona malis permixta.

Polypodis caput cum esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homerica quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Plutarchus, de audiendis poëtis.

Ap. Bonum rarò syncerum est, & nullius mali contagione illitum: sed in rebus humanis omnia malis bonísve, tristibus & lætis permixta. Synesius Hymno IV.

Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrenæ*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis,*
Διχόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκηράσιον,	*Purum autem*
Ἀμιγές τ' ἀγαθὸν,	*Impermixtúmque bonum,*
Θεὸς, ἢ τὰ θεοῦ.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

AVIDISSIMOS esse concharũ Polypos ferunt, sed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltróque escam ex prædante capere. Plin. lib. IX. cap. XXX.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe repellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda. Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἐργ. pessimum vitium calliditas. Πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀῤῥώστημα· χαλεπὴν δὲ καὶ παντῶς ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποθεραπείαν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

EST autem Pompilus amator piscis ζῶον ἐρωτικόν, vtpote Venere genitus, & cœli sanguine: ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγενημένος ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ. Athen. lib. VII.

AP. In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo:
Inque Palestinæ margine sedit aquæ.

Dum latet insonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ
Et Dis auxilium ferte duobus ait.
Nec mora prosiliit, pisces subiere gemelli:
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent. Ouid. Fastor. lib.2.

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiã capitur. Capiendi modus eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt: intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eò pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta fugit escam, quoad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit, vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat. Æl.lib.VII. cap.XXXIV.

AP. Helluones improbi liguriendo persæpè capiuntur. *Plurimus hinc æger moritur vigilando: sed illum*
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens,
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum posis centum dare Pythagoræis.
Est aliquid quocumque loco, quocumque recessu,
Vnius sese Dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRUM CLAMANS.

Clamor inutilis.

RANA validō clamore Hydrum terrere conatur sed ille, clamores negligens prædam arripit. Ælian. lib.XII. cap.XV.

AP. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis comprehendit ac helluatur. Ælian de Anim.li.9.24.

APODOSIS.

Imago prædæ in damna sæpe pellicit. Ignatius Diaconus.

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

EANDEM ob causam factum putant, vt Mœcenas ille Augusto charissimus Rana seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium vt perpetuo

ſilentio torpeſcat. Cyrenis mutæ fuere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ ſunt etiam nunc in Seripho inſula. Plin. l. IX. c. LXIII.

AP. Significat eximiam ſilentij fidem, qua ſibi commiſſa Principis arcana ſeruaret. *Vt quiſque contemptiſſimus, & maximè ludibrio eſt, ita ſolutiſſimæ linguæ eſt.* Seneca.

LXXVII. LAMPAS AD RANAS.

Calumniatorum repreßio.

OBSTREPVNT vt ſolent inſanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipſi moleſtæ ſunt, quæ apud Homerum in Βατραχομυομαχίᾳ queritur, ſibi infeſta ranarum coaxatione caput obtuſum, & ſoporem, quem vel maximè deſiderabat negatum. At ſi lampadem lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percuſſæ conticeſcunt.

AP. *Ranæ calumniatores ſunt, qui ne Mineruæ quidem*, hoc eſt literatis hominibus parcant, & viquequaque tumultuantur, at ſi virtutis fulgor paulatim diſcuſſis tenebris clarior emicuerit, aut illuſtris alicuius viri præſtantia compreſſerit, obtumeſcunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miſer. vitanda eſt improba ſiren
Deſidia, aut quicquid vita meliore paraſti. Horat. Satyr. 3. lib. 2.

LXXVIII. SARGI CAPTVRA.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piſcibus idonea domicilia ſaxa & cauernæ ſunt, quæ non latis luminibus illuminantur, ſed tanquam feneſtellas paruulas habent, tanto interuallo diſtantes, quo pertinere & permeare ſolis ſplendor, earúmque diſtantiam lumen Solis complere poſſit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tùm verò Solis maximè radios ſitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, vicinam proximam & continentem ſe habere gaudent. Capras vehementiſſimè amant. Námque cum caprarum proximè & ſecundum littus paſcentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, ſummo ſtudio adnatant, ac ſaltu non admodum ad ſaltandum idonei, capras attingere fruſtra affectant. Senſum caprini odoris percipiunt, etſi ſub fluctibus natant, itaque voluptate geſtientes, ad eas accedere ſtudent. Quoniam verò circa amorem adeò infelices ſunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè deſiderant. Nam piſcator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, inſidias parat, Sole à tergo relicto: atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem ſpargit, ac abiicit, vbi habitare ſolent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris ſupradicti allectati accedunt, farina veſcuntur, pellis aſſimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piſcator multos hamo robuſto capit: cuius linea alba non

ex arundine appensa est, sed virga de cornu arbore: simulac enim ad hamum adhæserit piscis, subtrahere expeditissimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, à capite ad partem inferiorem reuocando & flectendo declinet, premendóque ex lapidibus in quos ad latendũ se compellunt, extrahat. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XXIII. Sic plumatis tunicibus amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati Taurum, albati Elephantum fugiunt. Plutarch. in Fortit. Alexand. p. 588.

A p. Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim est ars Dæmonis, vt si cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vanissimam ingerat imaginem, & se in ea quæ amamus ipse componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quasi sagena cœcos venatur:

Τόσσος ἔρως καὶ τοῖσιν ἐς ἀΐδος ἡγεμονεύει
Ἐσθορέειν κευθμῶνας ἀνοστήτοιο λόχοιο. Oppianus lib. 4. ἁλιευτ.

LXXIX. SCARI CAPTVRA.

Mors ex luxuria.

SCARVS cum aliis herbis marinis, tùm alga vescitur: omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eámque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum

locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundũ, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, dátque operam, vt nassa in Scarum captum conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circúmque eam concursantes, alius alium peruertere, eíque appropinquare, & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentim, insidiis collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens, fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis. Ælian. lib. I. cap. II. Meminit & Oppianus lib. III. ἁλιευ.

Ap. Obscœni homines libidine in maxima capitis discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant se, Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος. Oppian. ἁλιευτ.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitiosæ.

CALLISTHENES Sybarita XIII. rerum Gallicarum. Nascitur (inquit) in Arari Piscis ab indi-

genis Σκόλοπας nominatus, qui ſecundum aucta Lunę albus eſt, ſecundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à propriis ſpinis confoditur, ὑπεραυξήσας δὲ, διαῤῥήγνυται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

A p. Diues auarus, & inconſtans opportunè hac parabola ſignificatur, cui ſæpè nimiæ ſpinæ, hoc eſt diuitiæ, ſunt exitio:

Hoc habuiſſe fuit, quod periiſſe fuit.

LXXXI. Sepia.

Hæreticus conuiciatur.

Cvm ſe à peritis piſcatoribus captari cognoſcit Sepia, ſuum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, quo circumfuſa, ab oculis piſcantium remouetur, eorúmque perſtringit oculos: piſcatores verò, cùm ſit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumſepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus. Ælian. lib. I. de Animal. cap. xxxiv.

A p. Hæretici poſtquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile eſt quod Plin. lib. viii. cap. xv. habet de Bonaſo. *Tradunt in Pæonia feram quæ bonaſus vocetur, equina iuba, cætera tauro ſimilem, cornibus ita in ſe flexis, vt non ſint vtilia pugnæ: quapropter fuga ſibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus ſequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuſo Sepiæ atramento accendatur, aſtantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. Plin. lib.xxxii.cap.x.

Ap. Sæpiæ atramentum eſt calumnia, quæ lucem, quâ quid purius eſt? inficit, & præclaros alioqui homines tetra ſpecie induit: vnde grauem malorum ſarcinam in ſuum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miſerere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi.
Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque,
Si dolor, & bilis, ſi iuſta coëgerit ira,
Vrſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam poßis rodere carnem. Martial. lib. 6.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

SEPIAM aiunt ſæuiente tempeſtate minora ſaxa prehendere, & in iiſdem vtráque promuſcide velut anchora ſtabilitam quieſcere. Athen. lib. 8. pag. 323.

Ap. Fides eſt ſaxum firmiſſimum, quo fluctuante opinionum ſalo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μέντοι καὶ κρηπὶς ἡ πίστις. Theodor. λόγ. α. περὶ πίστεως.

LXXXIV. Sirenes.

Inuidia.

Sirenes aiunt sæuiente tempestate, quam suauissimè canere, contra sereno cœlo & tranquillo mari tristes obmutescere.

Ap. Inuidos alienorum res aduersæ vehementer oblectant, prosperæ contristant & deiiciunt. Prosp. de vita Contemplatiua lib. III. de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitiis gratuitis ardent, deprehendi pectoris sui malitiam timent, semper amari, nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam sui, omnibus odiosi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique dispersi.

LXXXV. Stella.

Veri amoris vis inextinguibilis.

Stella piscis qui ab Aristotele ἀστὴρ nominatur quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio sit efformatus: Brachiis enim quasi radiis quinque diffusus expanditur. in radiorum medio os est sine gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiscretæ sunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè disrumpuntur. Aspectu pulcherrimus est ob exquisitam partium compagem. Habet autem tàm igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum sta-

tim peragat. Arist. lib. 5. οὕτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν ὥστε ὅ,τι ἂν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

AP. *Æternus est nullisque domabilis vndis.*

LXXXVI. THYMALLVS PISCIS CAPTVS A CVLICE.

Cenodoxus.

PISCEM Thymallum Ticinus Italiæ fluuius procreat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri pisces, pisculentum quendam mittit odorem, imò verò existimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lectam manibus tenere, tanta sanè odoris suauitate fragrat, vt qui eum ipsum non videt, Thymum se gestare putet, atque is cùm talis sit culice vili bestiola cuius esca imprimis delectatur capi solet. Ælian. lib. XIIII. cap. XXII.

AP. Tales quidem sunt præstanti singularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum vanæ gloriolæ aura & rumusculis capiuntur. Num Thymallus tam vili bestia captus iure inclamaret,

Te naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. TESTVDO MARINA.

Prosperitas periculosa.

TESTVDINES tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt singularum superficies habita-

biles caſas integant. capiuntur quidem multis modis, ſed maximè euectæ in ſumma pelagi antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorſo per tranquilla fluitantes. Quæ voluptas liberè ſpirandi, in tantum fallit oblitas ſui, vt ſolis vapore ſiccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. Plin. lib. IX. cap. X.

Ap. Proſperæ fortunæ flatu ſæpe deliniti homines ſui obliuiſcuntur, & in acerbiſſima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet ſtultos facit. Syrus.

O funeſtus multis populi
Diruſque fauor, qui cum flatu
Vela ſecundo, ratis impleuit
Vexitque procul, languidus idem
Deſerit alto, ſæuoque mari. Senec. in Octauia.

LXXXVIII. Thevdites.

Milites ignaui.

Τοὺς Ἐρετριεῖς ἐπισκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ τευθίδας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienſes ſubſannans Themiſtocles, dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere. Plutarch. Apoph. reg.

Ap. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præſidia habent quibus ſe aduerſus hoſtes tueantur, ſed animi imbecillitate, iiſdem vti non poſſunt.

Sine animis nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis.

Sine animo anima eſt debilis.

LXXXIX. TROCTA, ΤΡΩΚΤΗΣ.

Calliditas.

PISCIS Trocta cuius naturam, nomen & os declarant: dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest. hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chorda consumere cupiens. Piscatores contra machinantur magnas ansas: ille verò quoniam quodammodo valet saltu, ansas sæpè transilit, ac linea qua agitur concisa, ad domicilia reuertitur. Ælian. lib. I. cap. 5.

AP. Callidus callidum captans, sæpè hamum perdit: solent enim quod ait prouerbium,

Αλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Contra vulpem vulpinari.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRANOSCOPVS piscis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in summo capitis vertice habet, quo intendens, semper insidias vitat reliquorum piscium. Isidor. cap. VI. lib. XII.

AP. Prudentis Typus est Vranoscopus qui semper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, &

occurſantes in hoc vitæ pelago caſus vigili circumſpectione declinat. Opus, ſi quando alias, hoc lumine

Πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Heſiod. ἐργ. Porro Vranoſcopus, idem eſt, qui ab Athenæo Ἁγνὸς & καλλιώνυμος appellatur, lib. 8. piſcis pedali magnitudine, ſine ſquamis, capite magno, oſſeo, aſpero Ranæ piſcatricis capite haud abſimili.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. SERPENS.

Amor sobolis.

MVLTIS quidem in animalibus cernitur insignis erga suos fœtus φιλοστοργία: sed nihil admirabilius est serpente per ferrum & flammas ad teneram sobolem liberandam traiiciente. Narrat quippe Funcxius se Lostorsij vidisse, cum non fœtus quidem: sed ouum tantum vnius serpentis in fornacem proiectum esset, matrem ipsam cum festinatione accessisse sibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingressam esse, licet astantibus quibusdam viris à quibus partim baculis occisa est, partim igne læsa.

APOD. Ingens est vis φιλοστοργίας:
Sic lea quam sæuo fœtam pressere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta superstat,

Mente sub incerta, toruum ac miserabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morsu
Tela queat, sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumspicit ira. Stat. Thebaid. x.

II. Serpentes Mesopotamiæ.

Exterorum odium.

IN Mesopotamia Syriæ regione, & in Istronte exigui quidam serpentes nascuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere sæuiant. Arist. de admirand. cap. cxlv.

Ap. Veteratores plerique quod populares suos, vt satis callidos decipere non possint, in externos omnia tela emittunt, & si quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iurisperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam disertè describit: Cauenda lex est ξενίας quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio destituti, à callidis & nefariis opprimuntur. Atlas propter morum erga hospites inconditam asperitatem disertè fingitur à Poëtis versus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæque
In syluas abeunt; iuga sunt humerique manusque,
Quod caput ante fuit summo est in monte cacumen,
Ossa lapis fiunt. Ouid. 4. Metam.

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibusdam in locis serpentes sunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt vespertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut sudoris stillas demittunt, quæ non cauentium corpora soluunt in putredinem. Strab. lib. 15.

AP. Dæmones hominibus insidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miseris insultant. atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdissimum voluptatum cœnum, quo si animi fuerint impliciti, humi repunt cœlestium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, felicissimum vitæ cursum tenent; & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè describit Prudentius in Hamartigenia.

Haud secus ac si olim per sudum lactea fortè
Lapsa columbarum nubes descendat in aruum
Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus anceps
Prætendit, lentoque inleuit vimina visco,
Sparsit & insidias siliquis, vel farre doloso,
Inliciunt altas fallentia grana, gulamque
Innectunt auidam tortæ retinacula sectæ,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Ast aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Greßibus innocuis sterili spatiantur in herba,
Suspectamque cauent oculos conuertere ad escam.
Mox vbi iam cœlo reuolandum, Pars petit æthram

Libera sideream, plaudens super aëra pennis:
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura solo: sed suauibus istis
Deuinctæ inlecebris retinentur, & æthera paucæ
Conscendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus, & ad superas procurrere non sinit auras.

Aduers. Marcionitas 870.

IV. Serpens vetvstatem exvens in rima.

Humilitas vitæ.

Sicvt impossibile est vt serpens vetustatem exuat nisi angustam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetustatem animæ, veterisque hominis nisi per angustam & arctam ignominiæ transeamus viam. Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit? & qui preciosa veste conspicuus in auro, atque purpura fulsit, ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit? fascibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officiosi agminis honestatus pœnam putat cum solus est. Tenacibus semper illecebris assuetum necesse est vt vinolentia inuitet, inflet superbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas stimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod

igitur remedium nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? Cyprian. ad Donat.

V. Animalcvla Phoedonis.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam vt ait Phœdon Animalia cum mordent non sentiuntur adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum & in ipso tumore, nullum vulnus apparet.

Apod. Ex ipso Senec. ep. 94.

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. Apes vngventis infestæ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odere fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniuriis infestæ. Plin. lib. xv. cap. xviii.

Ap. Apes studiosos castimoniæ significant, qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur veneri, odere. D. Gregor. Naz.

Οὐδὲ μύρων μαλακή με διέδραμε θῆλυς αὐτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδριώδεις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. Apvm direptio per fvmvm.

Vana gloria spoliat virtutes.

Cvm exiguntur mella, fumo abiguntur apes. Plin. lib. xi. cap. xvi.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoque impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras. Virgil. Æneid. xii.

Ap. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. Φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius in Asceticis. Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίσταται τῷ ἄνω λαμπρότητι. Isidorus

Peluſ. ep. 197. Pompa, & faſtus, & inanis gloria, cum cœleſti luce non bene congruunt.

VIII. Mel Heptacometarvm.

Voluptas fallax.

Heptacometæ ſiue ſeptempagani mel legunt ex ſummis arborum ramis, quod homines adigit ad inſaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinaſſent, à ſenſu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. Strab. l. XII. p. CCCLXXVII. num. XXX.

Ap. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia ſub dulci melle venena latent.

Itaque reſpondendum eſt Voluptati ad ſua lenocinia ſtimulanti, quod Aſinus apud Phædrum hero iubenti ſibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorſus appeterem cibum,

Niſi qui nutritus illo eſt iugulatus foret. Phædrus lib. 5. 85. Videtur planè voluptas ſimilis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Ariſtoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis guſtauerit, continuo moritur.

Fonticulus Gelopum.

IX. Mel Hircaniæ.

Bona humana ſeu voluptates humanæ.

In Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, ſed niſi

ſolis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore ſuccus extinguitur. Quint. Curtius lib. VI.

Ap. Nos in hac vita humanarum quærimus ſolatia miſeriarum bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis inſana tenemur cupiditate. Sed vix cœleſtis gratiæ radius illuxit, cum iſta ſorbentur, & in fumos euaneſcunt, quæ magnam in ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem.

X. Araneæ.

Prouidentia.

Araneæ incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt. Plin. lib. XI. cap. XXIV.

Ap. Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa, quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. Araneæ Apulæ remedium musica.

Philoſophia vitiis medetur.

Araneæ Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicæ ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur. Petrus Hiſpal. Alex. in diebus genialibus.

Ap.

AP. Araneæ morſus peſtiferi ſunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda ſapientis viri oratione quaſi harmonia cœleſti deferueſcunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præſtat Philoſophia non verboſa illa quidem, ſed πρακτική qua qui ſunt præditi, *Veri ſunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Eſt autem Philoſophia nobile illud Nepenthes obliuionem malorum afferens:

Nepenthes.

Ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere eſt lapis παυσίλυπος, qui repertus mœrorem diſcutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. Iaſon Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone.

Lapis. παυσίλυπος.

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & ſcriptores infauſti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. Pauſan. in Bœoticis pag. 287.

AP. Symbolum infelicitatis eſt nigra tela: vnde nigra vitæ, & fati ſtamina dicuntur à Poëtis in re infauſta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad ſignificationem immenſæ felicitatis. Alluſit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulianebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad id vnum natos putent. At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas. At tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt sapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati sunt obliuiscuntur. Vide Epict. Enchirid. xi.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inuenisse fama hominum celebratum

eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpecie diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſimè alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclarè ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

A P. Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6. Metamorph. D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ ſupra Pſalm. 89. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipſa arundine deglutire non poteſt, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Æli. Var. Hiſtor. lib. 1. cap. 3.

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianus: Arundinis, crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit nunquam in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fonte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit. Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit. Plutarch.

A P. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet. Tullius.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoq; apud Athenienſes poſita lex εὐξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi, quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum ſanctitas.

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes, inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur. Ælian. lib. 6. cap. 38.

A P. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert Diodorus Siculus lib. 3. hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experietur. D. Ignatius qui Christi contẽporaneus fuiſſe creditur in ep. ad Smyrnæos: τιμᾶν δεῖ καὶ τὸν βασιλέα· οὔτε γὰρ τις κρείττων ἢ θεοῦ μᾶλλον παραπλή-

σιος ἐν πᾶσί τις ἐστι: Oportet honorare regem, nullus enim præſtantior, aut Deo propior in hac rerum vniuerſitate.

XVIII. Basiliscvs Ægyptivs.

Clementia Dei & ira.

Basiliscvs apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis vt claudi & aperiri poſſent: hunc ſimul atque oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiiſque ſoluta, quod ſi clauſis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auerſos & iratos Deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebras, miſerabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Euſebio lib.1. de præparatione Euãgelica cap. 7. mutuatur Pierius, qui ſuo more locos non citat, adde quod Epïes Baſiliſci non meminit ſed in genere ſerpentis.

Ap. Miſericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auerſi tenebris & luctu funeſtant: *Viget quodcumque videt.*

XIX. Basiliscvs ad specvlvm moriens.

Inuidus ſeu calumniator ſuis telis oppreſſus.

Basiliscvs, vt eſt apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, ſerpens prorſus exitialis; ſolo aſpectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia

ſaxa ipſa diſſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, propriis telis enecatur.

AP. Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur. ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliacæ ſerpens peſtis acerba plagæ:
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus:
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum') ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros conſederat: quo in ſoporem ſoluto eius qui propè aſtabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem beſtiolam, quæ ſenſim ad riuum progrediens traiicere ſeſe vehementer cupere oſtendebat: Armiger illi nudum enſem inſtar pontis ferrei quo traiiceret ſubſternit. Mox cum ad vlteriorem ripam perueniſſet, ſe in ſpecus foramen abdidit, è quo ſtatim rediens iterum in os regis vnde digreſſa erat viſa eſt remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi inſomnis contigerunt, exiſtimabat quippe ſe per pontem ferreum ad radices

montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita? Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit. Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensat bestiola.

Χάλεις βαροῖσιν ὅπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS, ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 35. magnum Ethymologicum, in voce Βούπρηστις, λάχανον esse dicit, Βούπρηστις λαχάνου ἀγρίου γένος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus: Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat sanè, delectebatque auditorem: Accidit

cidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo insidens ruptæ sonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. in epist. ad Ioannem Patricium sumpsit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus in protreptico ad gentes admodum ornatè. ῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ Λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ, τῷ ὀργάνῳ.

A P. Parabola non absurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à summis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus assonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Potest & dici de eo, qui in aliquo opere suscepto languet, & hæret, sed si blanda alicuius voce incitetur, animos resumit, & vincit. Meminit Strab. lib. VI. pag. CXL. vbi statuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Aristonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non errasset, fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter se habent, atque vtrisque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamen cum iis non sentiunt: nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt. huius silentij nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi

ad disserendum sit, temerè audax, intelligit: sola natura nouit. fluuij igitur, & si inter Rheginos, & Locros medij ripæ non iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. lib.v. de Animal. cap.IX. hoc idem Pausanias in Eliacis. lib. posteriore, & Strab. lib.VI. Causam affert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris plenæ non distendunt membranas: alteræ, quia apricantur, membranas habent siccas, & corneas, quæ facilè resonent.

AP. Imago pulchrè designat literatores, qui inter priuatos parietes sunt garruli, sed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quasi siderati conticescunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula thrasonum minas eructant, iidem cum in aciem venerint, muliercula quaq; sunt languidiores.

Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί. Nonn. Dionys. lib.XIIII.

XXIV. CVLEX.

Dialecticus.

DIALECTICOS per culices significari putat Adamantius: hic in aëre volitans sensum penè fugit oculorum. At corpus cum insederit tenui quidem sed acuto stimulo terebrat. Origenes supra Exodum Homil. 4.

AP. Illi minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrant, & tanta calliditate circumue-

niunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella lib. 4. vbi ingenioſo artificio Dialecticam deſcribit his verbis. QVÆ igitur introgreſſa eſt Delio conuocante pallidior paululum fœmina, ſed acri admodum viſu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuoſi, decentique inflexione criſpati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quoſdam conſequentes gradus, ita formam totius capitis circulabant, vt nihil deeſſe cerneres, nihil ſuperfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque veſtitus, ſed geſtamen in manibus fuerat inopinum ac prorſus gymnaſiis omnibus inexpertum. In leua quippe ſerpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus diſcolora venuſtate cæteris ſolerter effigiatæ, latentis hami nexu interitus tenebatur. ſed quoniam eius læua ſub pallio occulebat inſidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis ſi quis aliquam percepiſſet, mox apprehenſus hamo ad latentis anguis viroſos circulos trahebatur.

XXV. CVLICES LEONEM.

Periculum ab inſimis.

CVLICES in India ſub ortum caniculæ tam infeſto agmine oriuntur, vt Leones partim ſtridore, partim aculeis finibus exterminent. Agatharcid. apud Phot. lib. XVI. hæc fusè Amm. lib. XVIII. cap. X.

AP. Nihil tam magnum, cui non periculum

ſit ab infimo infima, quoque ſenſim ad magnas vires excreſcunt.

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primiſque nondum cornibus findens cutem,
Ceruice ſubito celſus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæſo virga de trunco ſtetit,
Par ipſa Matri tempore exiguo ſubit.
Vmbraſque terris reddit, & cælo nemus.
Sic male relictus igne de magno cinis
Vires reſumit. Seneca in Troade.

XXVI. DIPSAS, ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIPSAS ſerpens pernicioſiſſimus cuius venenum ſitim excitat ardentiſſimam quæ nulla potione reſtinguitur, ſed in horas exardeſcit. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 51. Lucianus ſerpentem eſſe ait non admodum magnum, viperæ ſimilem, violento ictu, veneno craſſo, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non ſecus atque illi qui in ignem coniecti ſunt. Quod autem illos vehementiſſimè omnium affligit, & torquet illud eſt, cruciatus ſerpenti reſpondens cognomine. Eius enim morſum mox ſequitur bibendi inexplebilis auiditas, & quod maximè admirandum eſt, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac ſubinde magis atque magis potando creſcit bibendi deſiderium. Neque illorum ſitim extinxeris, & ſi totum Nilum,

aut Danubium epotandum præstiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Lucianus de Dipsadibus. & Lucan. lib. 9.

A P. Dipsas est auaritia quæ inexplebili pecuniarum siti miseros mortales incendit. Isid.l.2. de summo bono: *Nunquam satiari nouit cupiditas, semper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.*

XXVII. Dipsas.

Hæreticus seductor.

QVI rerum historias scripserunt, Dipsadem tradunt quendam serpentem, talem veneni perniciẽ inducere. Etenim in locis quibusdã, vbi fontes sunt in petris, aut venæ, siue riuuli parui aquarũ, quæ à petris funduntur in receptaculũ aliquod, ipsa Dipsas aquam reperiẽs ac bibens postquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum stationes vt omne animal quod accessit & potu se satiauit videatur sibi quidem vtilitatem peperisse ex participatione aquæ: statim vero circa aquarum receptaculum ex veneno Dipsadis suscepto cadat, ac moriatur, quin & si aliquem percusserit eadem Dipsas affectio doloris ex veneno ipsius vehementiori vi vstoria prędito, ad sitim & appetentiã potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vnà cum potu animã emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis. Epiphanius hæres. 34. contra Marcosios.

XXVIII. DRACO AVES, ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Musæ ad belli metum conticescunt.

LEPIDVS in triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium minaciter cum iis postero die expostulauit somnum ademptum, sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci. Plin. l. 35. c. 11.

A P. Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latent in præsidio ac tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescũt. Cicero pro Muræna. Cadit etiã in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus ibi doctorum numerus. etenim Cicadæ eo sunt ingenio vt iis locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissime conquiescunt.

Arist. lib. 3. de animal. c. xxx.

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in solitudine demum à la-

tronibus interceptum audita voce liberat occisis prædonibus. Phot. Bibl. Ælian. lib. VI. de Anim. cap. LXIII. Illustrem de hac materia historiam vide apud Ælian. lib. X. cap. XLVIII.

A P. Multa similia in historiis ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipsis brutis animantibus elucet non obscurus. Nullum est omnino officium in vita referenda gratia magis necessariũ, ex quo nihil ingrato indignius, qui tam sancta humanæ societatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cum hominem ingratum dixeris.* Publius Syrus. *Ingrato homine terra peius nihil creat.* Auson.

XXX. Draco Necans Elephantum et vicissim, a mortuo peremptus.

Vltus post fata.

APVD Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inscij imperitique ex arboribus Elephantos ramos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas arbores primo serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi instar appensam dimittunt. Eò cum accessit Elephantus ad arboris surculos carpendos, Draco in huius ipsius oculos desiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius constringens, posteriore flagellans, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat. Ælian. lib. VI. cap. XXI. de Animal. meminit quoque Apul. Florid. lib. I. Apud Indos im-

mensi Dracones cum immanibus Elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis ex pedire gressum nequientibus vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse sit vltionem à ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

A P. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex oßibus vltor.

XXXI. Draco a formicis consvmptvs.

Princeps à populo oppressus.

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cùm consumptum à formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis anguibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius in Iliadis XXII. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et ostentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designant τὸ λαῶδες πλῆθος.

XXXII. DRACONIS COR COMEDENS,

Linguarum variarum interpres.

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum voces, ſenſuſque intelligere: & hoc Indicis fabulis detur. Philoſt. lib.III. cap.III.

AP. Cor Draconis eſt vigilantia, & pertinax literarum ſtudium: voces peregrinæ & barbaræ, linguæ, quas literati homines magnis ſibi laboribus, & vigiliis comparant. Porro ſimile huic ſymbolo quod habet Kiranides in vanis ſuperſtitioſiſque commentationibus de luſcinia. Cor, inquit, luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem luſciniæ eloquentiam propter cantus ſuauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon ſub Draconis ſpecie variis apud varias gentes linguis dicitur loquutus: Et primum quidem apud Euam,

Hic male blanditam finxerunt ſibila vocem,
Quis ſtupor, ô mulier, mentem caligine merſit
Cum ſerpente loqui? verbum committere bruto
Non pudet, vt veſtram præſumat bellua linguam.

Alcimus lib. 2.

XXXIII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promiſsio arrogans.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollunt. Philoſt. in vita Apoll. lib.III. cap.II. οἱ δὲ δὴ πυρ-

σιται καὶ πυριόνωτοι γίνονται, οὗτοι δὲ καὶ γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὕψος αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσι, δίκην ἀργύρου: Qui verò coloris ignei sunt, & in dorso squamas eminentes tanquam serras habent, iis etiam barba adnascitur, & altius ceruicem attollunt, & eorum squamæ instar argenti fulgent.

Ap. Barbæ neglectæ promissio in piis & sanctis viris, incultam corporis formam, animi verò candorem & decus significat, quibus, vt ait Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. ἀπόχρη τὸ εὔσχημον. Contra in Cynicis veteribus procreatrix fuit arrogantię, qui in boni ponderis barba (quod ait Arnobius) sapientiam collocabant, vulgus hominum Brachmanico supercilio despicientes.

XXXIV. Draconum mala gramina.

Libri perniciosi.

Dracones vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι. Æl. cap. IV. lib. VI. de Animal.

Ap. Mala gramina perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armantur: φεῦγε τοίνυν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiota epist. lxiii. ad Thalelæum Monachum. *Perniciosam istam inanium dulcedinem literarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophagos: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium cantus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse Lotophagos & Sirenas.* Paulinus Iouio fratri.

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri.

VENATORES Indi ſerpentibus inſidiantes quorum in capitibus lapilli ſunt pretioſi, & aſpectu iucundi, veſtem purpuream aureis literis ſed magicis intertextam ante cubilia extendunt, ſuiſque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egreſſa & coccineo pallio inſidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ ſoluat in ſoporem: tum Indi ſecurim capiti iniiciunt, mactant, & diripiunt. Philoſt. lib. III. in Apoll. vitæ cap. II. vide Iſid. cap. XIII. lib. XVI. & Solin. de Dracontiade.

AP. Serpens Catholici imago quem prudentem ſerpentis inſtar Chriſtus voluit: hæretici, venatores: pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres ſed magici, hæreſes ſpecie aureæ, ſed incantationibus magicis plenæ: captura Draconis, dereptio Catholici: direptio lapillorum, fidei ſpoliatio: ſecuris impacta, mors æterna. Origenes tractatu XXIX. in Matthæum. *Quodcumque profeßi fuerint de ſcripturis & de myſteriis quæ ſunt in eis ad demonſtrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim ſimilis eſt fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vſque ad Occidentem, qualis eſt veritas Eccleſiæ Dei: ab ea enim ſola ſonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit ſola vere veritas Dei.*

XXXVI. Drynas cvm hæretico.

Drynas profectò serpens quidam est ita appellatus, qui sanè similis est huic hæresi. Sicut enim Drynas dicitur esse serpens, verum iuxta herbas & quercus frequentissimè latibula sua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapsorum viriditati ac palliditati ipse in medio ipsorum situs seipsum assimilat. Non autem vsque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum si ipse perseueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæresis ipsius se omnibus numeris assimilat, vt qui nomen quidem Christi induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius hæresi.65. contra Paulum Samosatensem.

Latet anguis in Herba.

XXXVII. Formica crescens in Elephantvm.

Concordia.

Ad significandam concordiæ vim, ingeniosa admodùm figura à nonnullis est excogitata, in qua formica ex vna parte in Elephantum crescit opposito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam desinit aqua & igni pro rebus contrariis maximè adiectis. Vide Pier. Hierogly. lib. 1.

Ap. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Nullum aduersus insultantes

hostium vires telum melius, quam mutua animorum consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο πρὸς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρᾳ δὲ μιᾷ καὶ μάχῃ διαρχίσας,
Ἕκαστον ἐκβέβρωκε γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dißidentibus,
Facile seorsim quemque eorum deuorat.

XXXVIII. FORMICÆ INDORVM AVRIFERÆ.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna gens est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea auri fodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumẽtis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. Strab. lib. xv. Vide Plin. l. xi. cap. xxxi.

A P. In auaros, qui pecunias reconditas sine vllo vsu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia aliis denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximę dementiæ. Horat. Satyr. iii. lib. ii.

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò, quid discrepat istis,
Qui numos, aurúmque recondit, nescius vti
Compositis.

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est, aspidis & Ichneumonis: hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit, neque illa trepidantius timidiúsque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinati luti operimento obducitur: sicq; postea se iustis armis tectũ arbitratus in certamen venit, si lutum desit, aqua se alluens, séq; in altum, madidúmque sabulum abiiciés, ex improuisis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat, continuóq; cum capitali aduersario depugnat. summas autẽ nares suas teneras, ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si eas aspis assequi possit, hostem debellauit: sin minus, frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: si ex inopinato fauces comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuerterit. Ælian. lib. III. cap. XXII.

Hoc idẽ Strabo refert lib. XVIII. p. 558. n. 50.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vilitatis

suæ lutum sibi ob oculos ponat, idemque ad prælianđum quasi armaturam assumat: πλάσμα πηλοῦ αὐθέντοι. *Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi per humilitatem: & cui propinquat subditus, ab eo recedit elatus.* S. Prosper.

XL. MVSCA SEPTENNIS.

Vitæ breuitas.

ARISTOTELES apud Athenæum scribit, visam muscam, quæ ad annos sex aut septem vixerit. lib. VIII.

AP. Hæc quidem diutissimè vixisse putabatur, ex quo apparet vitam hominum etiamsi ad millesimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuissimam fore. Seneca in consolatione ad Marciam: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum est? ad breuissimum tempus editi, cito cessuri loco, venienti in pactum prospicimus hospitum. de nostris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui constat. Computa vrbium sæcula, videbis quam non diu steterint, etiam quæ vetustate gloriantur. Omnia humana caduca sunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentiæ salutaris.

MVSCÆ humore exanimatæ si cinere condantur, reuiuiscunt. Plin. lib. XI. c. XXXVI.

A P. Tum demum pestifero voluptatis veneno exanimati hominos reuiuiscunt cum se cineri & pœnitentiæ totos addiderunt, illud recordati, ὅτι

Ὀλίγη δὲ κεισόμεθα
κόνις ὀςέων λυθέντων. Anacreon.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Christianorum maioris ordinis antistitibus nõ crux modo sed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertum præferri solet, vt suæ admoneantur mortalitatis, quam subinde cogitantes ad salutarem immortalitatem contendant. Sabell. lib. 4. cap. 4.

XLII. MVSCÆ IN OLYMPIIS NVLLÆ.

Improbi à sacris eliminandi.

MVSCA etiam silentio nobis prætereunda, & contemnenda non est, ipsa quoque naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum celebratur, veluti inducias cum incolis simul & peregrinis pacisci videntur. Mirum inter tot sacrificia, & sanguinis passim fluentis copiam, & carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte vltra Alpheum flumen discedere. Discedunt, & mulieres, sed lege, & imperio. Muscæ vltro, in eo mulieribus temperantia superiores, & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuocatæ. Itaque cum mulieribus in Elidem, & Muscæ redeunt.

A P. Significat omnem importunitatem, immodestiam, garrulitatem, quæ mulieribus supellex, vt

vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminandam.

Ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός. Callim.

Accipe præclaram de ea re Isid. Pelusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

Παρέργως ποιῇ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡνίκα γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀποτιθέντες ἐσθήματα, στολὰς ἐκ λίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἔχούσας τὸ ἀπόρρητον, καὶ τῶν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονὴν σημαινούσας. *Obiter ac defunctoriè leges diuinas legis, aut etiam lectionem ipsam ignoras. Cum enim Aaron eiusque successores in templum sacrificij causa ingrediebantur, laneis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obsidet, tanta subito Muscarum vis eduliis & poculis insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit vt discedere coactus sit. Dion Cassius.

AP. Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam quod ait Publius Syrus. Porro earum Muscarũ meminit etiam

Xiphilinus his verbis, καὶ ὁπότε δείπνοιεν, μυῖαι τοῖς βρώμασι & τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἄπλυτα ἐνεπίμπλων. familiare eſt Deo, cui eſt παίγνιον hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas, viribus elatos homines viliſſimis animalculis coërcere.

XLIV. Mvstelæ Cavda.

Calumniatores repreſſi.

Pecvliaris hæc etiam in cane natura eſt quod non allatrat illum qui caudam Muſtelæ ſecum habuerit. oportet autem Muſtelam, cuius captæ abſciderit caudam, dimitti viuam, aſinũ autem negant rudere, lapide ab eius cauda appenſo. Æl. l. ix. c. lv.

Ap. Opportunè cadet in eos qui ſupra calumniatorum maledicas voculas ſunt poſiti, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis ſplendorem habent aduerſus calumniæ virus præſens remedium.

Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. Myoxvs.

Hæreticus.

Tradvnt naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus ſuos ſimul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & ſi inuenerit totum latibulum ipſa vipera, cum non poſſit omnes deuorare, pro vna vice ad ſatie-

tatem edit vnum aut duos, reliquorum vero oculos expungit & cibos affert, excæcatosq; enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si vero contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui à viperæ veneno sunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum iis qui tibi crediderunt euomuisti, & factus es ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris. Epiphan. hæres. 64. contra Origenem.

XLVI. Myrmicoleon.

Simulatio improba simplicitatis.

MYRMICOLEON vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis. Vincent. lib. xx. cap. cxxxv.

AP. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honesta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ suæ fraudis inuoluti integumentis repudiant. *Tolle periclum*
Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.
Malus officij magister timor. Cicero. II. Philipp.

XLVII. Myrmicoleon.

Thraso ignauus.

Myrmicoleonis parœmia torqueri potest in Thrasonem ignauum, qui leonem simulat cum sit formica. Diuus Gregorius in moralibus dæmoni accommodat: sicut enim formicis est leo, auibus formica: sic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

Thrasydulum lapis.

Ap. In eodem genere symboli est lapis Thrasydulus, qui vt tradit fabulosus Nicanor, lib. 2. de fluminibus, & post eum Plutarchus iunior, nascitur in Eurota, galeæ similis, audax simul & timidus, nam statim, inquit, atque tubam audit, prosilit in ripam: Atheniensium vero pronunciato nomine, mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει ἐπὶ τὴν ὄχθην προσχωρεῖ, τῶν δὲ Αθηναίων ὀνομασθέντων καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται.

XLVIII. Locustæ Cyrenicæ.

Iustitia vindex improborum.

Infestant Cyrenæos locustæ, vnde lex est etiam ter in anno debellandi eas, primò oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas, desertoris pœna in eum qui cessauerit. Plin. lib. XI. cap. XXIX. Est in Lemno insula certa mensura præfinita, quam singuli enecatarum ad magistratus referunt.

Ap. Iustitia fœcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantem, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat suppliciis, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: Iustitiæ est intercedere iniquitatibus. Plin. in Traiani Panegyr. Apposite Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolum seuerissimæ iustitiæ.

XLIX. Locvstarvm vox.

Mendaces & simulatores.

Locvstarvm vox ab occipitio proficisci videtur. Plin. lib. xv. cap. xxix.

Ap. Mendacium oratio obscura, semper à tergo latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant, vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Εχθϑὸς γὰρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλησιν
Ος χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶ, ἄλλο δὲ φράζῃ.
Qui aliud occultum habet in mente, aliud loquitur
Exosus mihi ille est æquè ac inferorum portæ.

L. Ophiogenes sev Hexagon inter serpentes illaesvs.

Puritas intacta.

Ophiogenes in insula Cypro non læduntur à serpentibus, ex qua familia legatus He-

xagon nomine, à Coss. Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit. Plin. lib. XXVIII. cap. III.

A P. Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpentem domuisset.

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,
Arboris amplexus stipem, quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus, quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quantæ conscindunt Hominem Cuppedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidve superbia, spurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?
Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuûm dignarier esse? Lucretius lib. V.

LI. PAPILIONVM VENATIO.

Honorum prehensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

PAPILIONES cùm volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu moran-

tur: hos autem sequentes cum pueri capere volunt, citò post eos currere satagunt, & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, seque immaniter lædunt: Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt: honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, sed incertis diuerticulis de vno ad alium transuolant.

LII. Ex Phalangiis risus.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum risu necant. Strab. lib. 11. φέρει δὲ ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια· τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

AP. Miseri mortales dæmonis cassibus irretiti, sæpe rident in animorum interitu: Mox autem risus in tragœdias & gemitus totus soluitur. In quo Lapponum choræas ducere videntur. Hæc enim gens Septemtrionalis licet sub rigidissimo cœlo posita, & tenebris immersa, nonnunquam animi molestias lætitia exhilarare conatur. instruit igitur alacria conuiuia citharœdis accitis vt conuiuæ hilariores licet vsu durissimarum dapium effecti exciten-tur ad saltandum: nec mora in saltus & choræas vehementi quodam impetu effunduntur. Hinc in ge-

Choreæ Lapponum.

mitus & alta suspiria reuoluti in terram ruunt? *Hæc mala mentis gaudia.* Vide Olaum lib. 4. c. 8.

LIII. Ponti Ephemeria.

Vitæ breuitas.

IVXTA Pontum nasci animalia quædam memoriæ proditum est, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vigent, vesperi consenescunt & moriuntur. Plut. in consolat. ad Apoll. 113.

Ap. Nulla est vita non breuis, sed illorum breuissima, at solutissima ætas est, qui præteritorum obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futuro timent. Senec. cum hoc symbolo congruit, Hemerocallis flos cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. Præster.

Hæresis.

PRÆSTER serpens est qui vt primum attigit sensus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, post menti obliuionem & tenebras offundit, simul et percussum iam pilis nudatum suffocat. Æl. lib. XVII. de Animal. cap. IV.

Ap. Præsteris morbus est hæresis, & quælibet praua & violenta affectio, qua hebebatur iudicium, ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti à præstere morbum describit his verbis.

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percußit præster: illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miscens cuncta tumor, toto iam corpore maior:
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno. lib. IX.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri sunt, non honori.

MEMPHIDI compertus est aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit. Leonius de rebus Africis.

AP. Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè ostentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam seruiunt. *Diuitiæ apud sapientem virum in seruitute sunt, apud stultum in imperio.* Seneca de vita beata, XXVI.

LVI. PYRALIS.

Charitas.

IN Cypri æerariis fornacibus ex medio igni maioris muscæ magnitudinis volat pennarum quadrupes, appellatur Pyraulis à quibusdam pyrausta. Quandiu est in igne viuit, cum euasit, languiore paulò volatu moritur. Plin. lib. XI. cap. XXXVI.

A P. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ si intepescat, perit ipsa, nec iam est charitas. Eius vero faces tam acres sunt & incensæ, vt solem ipsum possint adurere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.

LVII. PYRAVSTÆ INTERITVS, ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ.

Ambitio.

PYRAVSTA ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur. Ælian. lib. XII. cap. VIII.

A P. Ambitiosi ad honorum fulgorem propius accedentes, decussis temeritatis alis plerumque grauissimo lapsu corruunt. Æschylus ibid.

Δέδοικα μωρὸς κάρτα πυραύστου μόρον, Est sanè ambitio vt disertè dicitur à S. Bernardo subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard. serm. 6. sup. Cantic. 33. At illi miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sunt experti, sero discunt quod abieti proceram illam suam staturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus,

Ambitiosus cũ abiete.

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris imperiosa malis.

Sed cum pulchra minax succidet membra securis,
Quam velles spinas tunc habuisse meas. Auianus Fab. 19.

LVIII. PYRIGONI.

Charitas.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum causa est. Ex igne verò generatas bestias volucres existere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & ali, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, & frigidum cœlum attingunt, statim exeunt è vita. Quæ autem causa sit, igne vt nascantur, contráque aëre, temperato elemento extinguantur, aliis dicendum relinquo. Ælian. lib. 11. cap. 11.

AP. Deus, ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ mentes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est fidei, & spiritus viuificans dilectorem.* August. lib. 10. de spiritu & litera, cap. 17.

Non perit flammis amor. Seneca.

LIX. RVBETÆ RANÆ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertæ medicaminibus, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, ve-

nena tamen ſibi ſemper reſeruantes. Plin. lib. VIII. cap. XXXI.

AP. Improbi bona repudiant, atque ſibi mala quæque & arripiunt ſtudioſius, & retinent pertinacius.

Ῥιγίστοιο δόλου καὶ ἔχης στόμα τοῖο βέβυσται,

Γλώσσῃ ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει πολύφορτον ἀνίης. Apollinaris Pſalm.

LX. Salamandra.

Conſtantia.

Salamandra non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, ſed eum ipſum extinguere. θαῤῥεῖ δ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. D. Gregor. Naz.

AP. Salamandra ſymbolum eſt conſtantiæ quæ inter miſeriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Franciſci Regis cum diſticho,

Vrſus atrox, aquilæve truces, & tortilis anguis
Ceſſerunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Paradinus. Eiuſdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius lib. XII. de gemmis: βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας πυρὸς, αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *Hyacinthi* (inquit) *in prunas ardentes, ab igne non læduntur, ignem autem ipſum extingunt.*

LXI. Salamandræ ortus.

Improborum vita ruina communis.

Salamandra feralis bellua, Ioue (vt aiunt) tonante ſæuientibus nimborum procellis, & fœda

imbrium eluuie longè latéque omnia inundante, prodit in lucem.

AP. Improbi, & ſcelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti, tanquam funeſtiſſima animalia tum demum naſcuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabeſcit.

Hoc ſemine creſcunt.

Vel ſi Salamandram patientiæ imaginem eſſe velis, quod ſuperiore Icone dictum eſt; Rectè dicetur Virtus inſtar Salamandræ per medias tempeſtates in lucem erumpere:

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus, ſacra
Gnatoſque, maturoſque Patres
Pertulit Auſonias ad vrbes. Horat. Od. 4. lib. 4.

LXII. SCARABEI.

Voluptuarius obſcœnus.

SCARABEI viuunt in ſtercore, moriuntur in roſis. Ælian. de Animal. lib. IIII. cap. XVIII.

AP. Turpes in obſcœnis triumphant, in honeſtis languent. Bellè hic cadit quod Theoſterictus in Niceta habet de Conſtantino Copronymo: Tantopere ſordium & impuriſſimæ cuiuſque rei odore malo fertur delectatus, vt animalium brutorum ſtercoribus ſe illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus malè olentibus ſemper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficiis & luxuriis

cruentiſque ſacrificiis, & caballinis ſtercoribus, atque lotio delectatus, μαλακίαις, & dæmonum inuocationibus. Eandem ſcarabæi parabolam Epiphanius hæreſi 40. accommodat hæreticis.

LXIII. SCORPIVS ET CROCODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter ſe odio flagrant, ſimulatque alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian. l. II. c. XXXIII. Scorpium ex Crocodilo naſci ſecundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

AP. Hac Icone ſignificantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Monomachi exagitantur.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis propinquat ipſa
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, Leo, Tigris, vrſus, Aper
Dente petunt iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant quia diſsidentque mores
Iniuſtas acies, & fera bella mouent?
Alterniſque volunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſæuitiæ ratio. Boëtius lib. 4. metr. 4.

LXIV. SCORPIONIS ASSVLTVS.

Dæmonis insidiæ.

SCORPIONES nulli nocent cui non sit sanguis. Plin. lib.XI. cap.XXV.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non insidiatur, sed bonis quibus succus est & sanguis: Sic prædones onustas preciosis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marsupia.

Tutum carpit inanis iter. Ouid.

Accommodari quoque potest calumniatoribus qui solent iis insultare, quorum famam adulta veluti stirpe surgentem sperant se posse deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum speciosum habeant, & plus in pugna sit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus est si satur esse velis. Martialis in Xeniis.

LXV. SCORPIONIS CAVDA.

Lingua maledica.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu est, nulloque momento meditari cessat, ne quando desit oc-

casioni. Plinius lib. XI. cap. XXV.

A P. Lingua calumniatoris ſemper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης. Demoſt. in nobili oratione περὶ στεφάνου. Huius vero peſtiferi veneni vim & damna declarat Martial. lib. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odiſſet Oreſtes,
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas
Et Ledæ poteras diſſociare genus.

ὡς ἄρα σπεύδοντι διαβόλου γλώττης χεῖρον οὐδὲν ἐνέφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν. Nicetas in Manuele Commeno.

LXVI. SCORPIONES IN HVMIDO VIRIBVS DEFECTI.

Baptiſmo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano.

SICVT Scorpij & ſerpentes, qui in ſicco præualent, in aquam præcipitati præualere non poſſunt, aut ſua venena retinere: ſic & ſpiritus nequam qui Scorpij & ſerpentes appellantur, & tamen per vos data à domino poteſtate calcati, permanere vltra in corpore hominum non poſſunt, in quo baptizato & ſanctificato incipit Spiritus ſanctus habitare: hoc denique à rebus ipſis experimur, vt neceſſitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam conſequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Eccleſia viuant.

LXVII. Scorpiis onustus Asellus.

Improbus & illiteratus.

ΠΑροιμιακὸν istud dictum non illepidè de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs est multis intercepta tumulis, qui speciem asini clitellis onusti referant, abundat quoque Scorpiis, vnde facetum hominis dictum. Strab. lib. XIV.

Ap. Non dissimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Asinus stupiditatem, Scorpius malitiam significat, vt patet ex Nicandri scholiaste, qui affert hunc senarium vulgo iactatum in magna improborum & captiosorum hominum multitudine: ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ. *In omni etenim Scorpius lapide excubat.*

LXVIII. Scytale serpens.

Voluptas.

SCYTALE serpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos assequi nequit miraculo sui capiat stupentes. (Dæmonem huius serpentis forma indutum, Euæ imposuisse nonnulli volunt.) Vide Solin. Polyhist.

Apod. Variegata est bellua voluptas, quæ sui amore perditos, & stupentes captat, quos postea deuoret.

Θηλεῖον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' οὐκ ἄρρεν.
Plutarch. contra voluptatem apud Stob. serm. 6.

LXIX. SEPA ANGVIS.

Heracleon hæreticus.

SEPA profectò hic Heracleon meritò dici poterit, qui est reptile quadrupes stellioni similis: cuius morsus detrimentum pro nihilo reputatur, sputum autem in cibum aut potum euibratum, statim mortem assumentibus inducit. Talis est sanè etiam huius doctrina. Epiphanius hæresi contra Heracleonitas.

LXX. STELLIO, ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

TRISTE esse nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penitusque inhæret. Stellio enim, vt Theophrastus ait, simulatque senectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam planè scit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inscius dextrum suum cornu magno vsui hominibus esse, hoc ipsum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vna cum pullo amoris veneficia parere: idcirco simul

atque editus pullus est, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret: Similiter lynx vrinam occultat. Ælian. lib. VIII. cap. XXVII.

A P. Inuidi commoda aliis inuident quibus ipsi non vtuntur:

Φθόνος κάκιστος, καὶ δικαιότατος θεός. Hippotochoon apud Stobæum. Porro hæc Ælianus omnia decerpsit ex Theophrasto in tractatu *de Animalibus quæ dicuntur inuidere.* Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum se videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terrestrem, qui vrina corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῶα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς περιῆψαν τὴν αἰτίαν.

LXXI. Syrtis Angvipes.

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME describitur à Dione Chrysost. or. v. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formosum, lasciue tumentes papillæ, totúmque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis niditissimo, mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & squammarum scabritie asperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset, & mordacissimum, alis minimè præditum, sed Sphingis instar factum, neque tamen

eloqui vt illæ faciunt, ſed draconum in morem ſibilum tantum edere acutiſſimum.

Ap. Typus eſt voluptatis quæ quantumuis pulchra & ſpecioſa: ἐν ἐσχάτοις μελαίνεται·

mediaque tenus deſcenderat aluo,
Cum ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit, ac primo non credens corporis illas
Eſſe ſui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterua canum; ſed quos fugit attrahit vna.

Ouid. Metam. lib. 14.

LXXII. Thamvr.

Salus de ſanguine vermis.

Thamvr dicitur vermis Salomonis: Nam cum marmor Parium ad ædificationem templi è remotis partibus conuehi præcepiſſet, conſcius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quæſiuit experimentum in vermibus, quod ars humana neſciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vaſe recluſit, quem cum videret ſtruthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, ſolitudinem luſtrat, rediensque vermiculum tulit, cuius ſanguine vitrum leuit & diffregit, ſicque fœtum eripuit. quod videns Salomon hoc experimento eodem genere vermis in inciſione duriſſimi marmoris vſus eſt. Vincent. Natur. hiſt. lib. xx. cap. clxx.

Ap. Chriſti ſanguine, qui ſe vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati ſumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic

omnia dæmonum terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias in Bœoticis, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primum Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicumque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Aliud symbolũ.

Lophis.

LXXIII. THERMVTIS, ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Iustitia.

ASPIDIS genus vnum Thermutin Ægyptij nominant. hanc sacram esse aiunt, & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulachra tanquam regio quodam diademate coronant: Eandem in perniciem hominum natam esse negant. Enimuero comminiscuntur eam se à probis abstinere: contra verò impiis necem afferre. Quod si ita est, Iustitiam vniuersi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum à malo discernat, & tanquam illius ministra ac vindex in malos animaduertat. Addunt alij Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. hanc quoque solam in hoc genere immortalem esse Ægyptij referunt, qui aspidum genus in sedecim species diuidunt. in sacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum subter-

ranea sacella ædificant, vbi sanè Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibusdam obiiciunt. Ælian. l.x. c.xxxi.

Ap. Typus Iustitiæ Iamblicus in epistola ad Anatolium de Iustitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ προσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἴη ἄν, ὅσα κανονικὰ καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τῶν δὲ ἐναντίων τῆς ὅλης κατάσχεσιν παρασκευάζοντα. Opera igitur & studia Iustitiæ accepta fuerunt, quæcumque ordinata & tranquilla sunt, composita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atque nos ad contrarios omnino promouent.

LXXIV. Vespa in aceto.

Seueritas vtilis.

Si oleo infundatur Vespa, moritur: aceto autem postea reuiuiscit. Vincent. Natur. hist. lib. xx. cap. lxxiv. Basil. in Hexamer. homil. viii.

Ap. Acria plerumque ingenia nimia mansuetudine deprauantur, quæ si paulo seuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius. *Lenta enim remedia, & segnes medicos eorum morbus*, quod ait Curtius, *non expetit.* Simili modo Sal Agrigentinum, aqua induratur, igne liquescit.

LXXV. Vespæ venenatus aculeus.

Maledicus.

Aculeatæ Vespæ hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perspexerint

inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines diſciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi ſagittas hauſiſſe videntur: cuius in odyſſea Homerus meminit. Ac ſanè Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, ſic Veſpæ viperina acerbitate aculeos inficiunt. Ælianus.

AP. Plerique naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magiſtros legunt, & in iis linguam improbam ſuæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiens calumniator:

σκολιὴν εἱλιγμηδὸς ἔρχεται οἶμον,
Εὖτε μὲν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο,
Ροίζῳ δ', ἔνθα καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει. Apollon. Argon. 4.

LXXVI. LOPYRON.

Appelleianorum hæreſis.

TRADVNT doloroſam veſpam, quam quidam Lopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, ſed qui ſecundum ipſius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perſcrutans ipſius latebras, aut nidum deſtruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & inſtar faui ſibi ipſi capſas quaſdam conſtruit, in quibus capſis ſobolem ſuam deponit, & ſibi ipſi fœtus facit: Si vero quis perſcrutãs virgâ aut ligno pungat fauum & deſtruat, exit indignata ipſa horrenda quidem, verum debilis

vespa, etsi inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum stridore instat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neq; lignum, imò neque hominem, etiamsi momorderit, nisi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & sic perit, petra vero nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc vespacea secta instar Zopyri, paruam inducens vexationem subuertetur, vbi in petram illapsa impegerit, hoc est in veritatem & vbi aculeum amiserit. Epiphan. hæresi 44. contra Apelleianos.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTÆ.

I. Agnvs Herba.

Simplicitas simulata.

NON longè à Cazanensibus Tartaris in quâdam insulâ à grauissimis viris narratur semen quoddam inueniri non absimile peponum semini, paulò tamen majus, & rotundius; ex cóque in terram condito quiddam agno simillimum enasci; quinque palmarum altitudine: Nam & caput, oculos, aures, cæteráque omnia in formam agni recèns editi, pellem etiam subtilissimam habere, qua permulti his in locis ad subducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, si tamen sic dicenda sit, carnem quidem nullam, attamen san-

guinem habere: ſed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni perſimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, ſed pilis quibuſdam ad cornu ſimilitudinem veſtitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu veſtis medium eſſe: viuere autem tantiſper donec depaſtis circum ſe herbis, radix ipſa pabuli inopia areſcit. Odericus lib. I.

APOD. Multi ſpecie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

O vita fallax abditos ſenſus geris,
Animiſque pulchram turpibus faciem induis!
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. Seneca in Hippolyto.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis veſtita ſunt amygdala: Prima quidem amara eſt: ſecunda; dura, & aſpera, quæ fructus in ſe iucundam complectitur ſuauitatem.

APOD. Hoc virtutis eſt ſymbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio ſeductis rigida videtur, & auſtera; mox labore quæſita miteſcit, & ſuorum fructuum copiam facit.

ῥηϊδίη δ᾽ ἔπειτα πέλει.

III. ARBOR, ἄγνος.

Castitas.

PERMVLTAM Serpentium fugam Nepeta irriguis gaudens locis, & Agnos faciunt, & longè latéque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernunt, quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur, ab appetitione veneris prohibere, vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata serpentibus formidabilis est. Ælian. lib. IX. cap. XXVI. de Animal.

APOD. Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus inducit: beata ipsa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. lib. de disciplina & bono pudicitiæ.

IV. ARBOR ANTISTROPHOS.

Contraria ex eodem: vel crucis lignum.

NON procul à Malacâ arbor est, cuius radices cùm multæ sint in varias dispersæ sunt partes quæ enim ad oriẽtem spectant, antidotum præbent

aduerſus venenum quodlibet, febréſque pellunt, aliáſque ægritudines: at quæ vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum. De rebus in hiſt. Sinar. part. 4. c. 17.

Apod. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcuntur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus. D. Gregor. Naz. orat. 25. πρὸς τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐπαναχθέντες διὰ ξύλου τῆς ἀτιμίας.

Origen. de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus; cùm dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum, & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens, mordens, & enecans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.*

Caroli Ducis ſymbolū.

In eodem argumento vnum ſubiungam, Macar. homil. 47. Carolus Rex Neapolitarum dux Calabriæ habuit in inſignibus rupem ferrâ ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, in ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. ARBOR ἄτυφος.

Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborum genus, quod cùm aduritur nullos fumos emittit, quin potiùs suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio gustulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricésque prorsus obducere. Maiol. Dialog. XXI.

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Martyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον δακνόντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίτρεπτοι διὰ πάντων δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente, ac scintillis in vlcera præsilientibus, & quavis fera crudeliùs vulnera vellicantibus, perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè, ac cum ea quæ illos decebat fortitudine in confeßionis verbis constantißimè perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robur inuictum, & Dei gra-

tiam egregiè præ ſe ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum ſole.

Ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος πανταχόθεν αὐτοὺς περιῤῥεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui ſanguinis vndique illis diffluerent, eorúmque corpus multo quàm cælum Sol ipſe ſpendidiùs illuſtrarent.

VI. Arbor Hispaniolæ.

Voluptas.

IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt, cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoque gratiſſimus, verùm peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno. Hiſt. noui mundi.

Apod. Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſunt effectus.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτει λύπην.

Euripides apud Stob. ſerm. 3.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtis μυθολογεῖ diſertiſſimè philoſophatus.

VII. Arbor immortalis.

Verus Philoſophus.

D. Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia, arborem quamdam eſſe

aït in fabulis, quæ resecta pullulat, & cum ferro certat. Et si Poetarum, inquit, verba vsurpanda sunt, tantum abest vt moriatur, quin morte ipsâ viuit, sectione germinat, ac decerpta succrescit. ἔστι τι παρὰ τῷ μύθῳ φυτὸν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται. καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μεμνῆσθαι λόγου, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

Apod. Idem sic parabolam reddit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σαφῶς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρὰ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi verò videtur simile quidpiam esse vir Philosophus qui infortuniis illustratur, & molesta quæque in virtutis materiam transfundit, ipsisque aduersis venustatur.* Hoc voluit Horatius cùm scripsit od. 4. l. 4.

Duris vt ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipso
Ducit opes animúmque ferro.

VIII. Arbor Indica.

Sat citò si sat bene.

Theophrastvs refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον ἐφεξῆς ὑψίκαρπα. τὰ δ᾽ αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. Theoph. de caussis Plant. XXI.

Apod. Periculoſa eſt præpropera prudentia.

φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

Sophocl. in Oedipo.

IX. Arbor medullæ ferreæ.

Crudelitas.

Ferri vim, atque aciem habet arbor in Iaua inſula maiore. Interior enim medulla ferrea eſt, virgæ modo ab imo in ſummum verticem ductæ. Nicol. de Comit. & Marc. Pol. lib.3.c.16.

Apod. Pleraque ingenia adeò dura ſunt, & ſtolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυός, ἢ δ' ἀπὸ πέτρας.

Arbor Musa.

Literæ ſacræ.

Ex palmarum genere eſſe putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cypróque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant Muſam appellant. Iudæi arborem eſſe aiunt, cuius fructus Adamus comedit; quod ego ridiculum eſſe arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per maturitatem quodammodo flaueſcentes, ficuum inſtar cortice contecti: eodem quoque modo, quo ficus, ſpoliantur. Subſtantia pulpa melopeponibus ſimilis, nullo intus oſſe, neque ſemine. Ij principiò guſtantibus, inſipidi eſſe quodam-

quodammodo iudicantur, nec ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, magis ac magis in dies oblectantur, occulta quadam saporis suauitate ita allecti, vt nunquam ijs saturari posse videantur. Huius meminit Auicenna lib. 2. cap. 84.

Ap. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipidæ videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medulla, nihil habent ossis, nihil duri, & morosi; quinimo amatores suos sine satietate oblectant, & solidè nutriunt.

Ferrum mitescit ab auro.

Idcirco Cassiodorus ait ab Orpheo & Musæo Elysios campos carminum suauitate oblectari: quòd postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis sit collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphei filium & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens apud inferos in summa beatitudine constitutum, quòd per Elysios campos felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat; significans summo pretio perfrui, cui disciplinæ huius contigerit suauitatibus epulari.*

Variar. l. 2. epist. 4.

XI. Arbor Theræ.

Intacta per æstus.

THERA Insula per annos septem pluuiam non est experta. Ex quo in torridi cœli in-

clementia omnibus plantis areſcentibus, vna incolumis remanſit, & virides ramos explicans inter cæterarum incendia, gratiſſimâ iuuentute pubeſcere viſa eſt. Vide Herodotum lib. IV. p. CXIX.

APOD. Arboris inſtar fuit ſemper virentis Virgo Dei parens, inter æſtus peccati illæſa. Nullam omnino labem admiſit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Intaminata veſtis illius qui luce non ſecus pallio amictus eſt.*

Elephantinus ager.

Quod autem hîc Theræ arbori contigit, hoc in agro Elephantino vites, ficúſque narrant experiri, quibus ſcilicet folia numquam decidunt. Theophraſtus l. 1. de plantis: περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta inſula in agro Gortynenſi platanum apud fontem quemdam eſſe aſſeuerant, quæ nunquam folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino eſt, Sybari perſpicua, quæ numquam folia dimittit. Idem l. 1. CXV.

Platanus Cretæ & Quercus Thurina.

XII. ARBOR VSPALÆ.

Æternùm virens.

VSPALÆ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentiſſimum, & auro egregiè inductum: quod vt erat in ampla planitie ſitum, ad-

mirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Adstabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hyeme iuxtà virens, etiam in plagâ frigidissimâ. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat. Olaus Magnus lib. III. c. V.

APOD. Virgo inter peccati hyemes intacta: quomodo enim labem tulisset, quæ (vt ait D. Augustinus ad Catechum. l. 4.) *quantum creaturæ conditio patitur luci inaccessibili videtur vnita?*

XIII. ARBORES INDIÆ.

Per pronum cresce.

Humilitas.

ONESICRITVS refert in Musicana terra Indiæ arbores quasdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quousque terram contingant, deinde terram subeant, ac radices agãt veluti traduces, mox rursus in truncum exeant, à quo postquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rursúsque aliam, & sic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti simile.

APOD. Illa demum excelsa magnitudo est, quæ se per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad

Neronem, *Summa magnitudinis seruitus est, non posse fieri minorem.*

XIV. Arbores Lanigeræ.

Inolescunt mollia duris.

SVNT ad Leuidam ciuitatem prope Hiericho arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, testas in circuitu habentia præduras, intrinsecus autem plena sunt lanæ. Et de his ferunt ipsi Iesu Naue solere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ crescunt, in quibus Iosue lauare solebat. Huius generis lanas candore, & subtilitate admirabiles se vidisse narrat Gregorius Turonensis lib. 1. miracul. c. 18. δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophrastus l. 4. de historia plantarum, c. 9.

Apod. Testæ præduræ quæ candidam & subtilem lanam tuentur, è qua tantus Heros vestes petebat, significant illud toties inculcatum per ardua virtutem niti ad solidæ quietis, & iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis.

XV. Arbores Melliferæ.

Primis stat maior gratia pomis.

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius, faciem quercus habet: eius folia

multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. Curt. lib. 6.

AP. Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiantur, statim autem emortua venustate deflorescant. Talis (inquam) esse solet in pueris nonnunquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ facibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturæ iucunditas extinguitur:

Fructúmque exspirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ.

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licèt speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitio tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem. Solin. c. 36.

APOD. Res opésque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil solidæ voluptatis habeant. Senec. de diuitiarum pompa, epist. 110. *Vidistíne quàm intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositúsque transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod totum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque ipsi mihi dico, quoties tale aliquid præstrinxerit oculos meos, quoties occurrit do-*

mus splendida, cohors culta seruorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris? quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, & dum placent transeunt.

XVII. ARBORES SOLIS ET LVNÆ.

Sacerdotium & regnum.

EST in epistola Alexandri fabulosi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo sideris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipsi Solis & Lunæ vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autem in medio luci collocatæ, cupressis frondium genere simillimæ, pedum ferme centenorum. Eas cùm Alexander adijsset, perstricta radijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumina in voces & oracula resolui, magno circumstantium amicorum stupore animaduertit.

AP. Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Ecclesiastici ciuilésque magistratus, qui suorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum administratur. Gelasius Papa Afer in epistola ad Anastasium Imperatorem: *Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas sacra Pontificum, & regalis*

potestas. Et Iustinian. in authent. part. 1. titu. 6. num. 6. μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

XVIII. Asphodelvs solvs Gigoniam petram movet.

Regum potentia.

Est Asphodelus planta, quæ aliter appellari solet Hasta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id est ſceptrum regale; nam haſtæ olim pro ſceptris erant vnde Euripides in Hecuba: dixit λαὸν εὐθύνειν δορὶ, quod eſt, ſceptro moderari. In eodem genere eſt lapis regni, cuius meminit Cteſiphon 3. de plantis: λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος ἀνθρωπόμιμος ἐστεμμένος, & regni conciliator. Aſphodelus autem ſolus Gigoniam petram mouet. Hephæſtio.

Apod. Significat igitur emblema, Regum potentiâ & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis eſt haſta illa regia potentius. *Ille eſt ſpiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipſa per ſe futura niſi onus, ſi mens illa imperij ſubtrahatur*: Seneca de Clementia. Animaduerte porrò in caule Haſtæ regiæ, quæ regum eſt ſymbolum, innaſci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque aſphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exaruerit, tum demum vermis

Vermis Aſphodeli.

co eroso euolat. ἐν δὲ τῷ ἀνθερικῷ συνίσταται σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον πτηνόν, ἀνθινοειδές, καὶ ὅταν ἀνθερικὸς αὐανθῇ, διεσθίων ἐκπέταται. Theophrastus. Talis est plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos significantur, habent in sinu & suis alunt visceribus, postquam eos leuiculis assentationibus ceperunt: interim illi alas assumunt, florent diuitiis, & honoribus, & postquam amplissimorum virorum fortunas eroserunt, tum demum exiliunt.

BAARAS. vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMUM.

Circumcisio.

BALSAMI radix horrida deformis, atque omnino inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint turgentes eius rami, mox suauissimum ac preciosissimum balsami stillat vnguentum. Vide Theophrastum lib. 9. de hist. Plantarum cap. 6.

APOD. Hoc filijs Israël euenisse cognoscimus: cùm primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abstuli opprobrium Ægypti à nobis.*

Vide Villalp. part. 2. cap. 17. pag. 393.

Animaduersione hîc dignum est quod habet Cyrillus lib. 4. super Ioan. cap. 50. moriente Iosue atque sepulto, in eius sepulchro positos esse cultros lapideos quibus circumcidit filios Israël: vt signifi-

ſignificaretur quòd legalis circumciſio ſepulta & tanquam mortua per circumciſionem, & mortem Chriſti: Et vt diſcamus circumciſionis ſpiritalis gratiam Saluatoris morti eſſe affixam, quæ circumciſio mortis atque interitus deiectio eſt, & noſtræ ſanctitatis initium.

XX. Balsama Arabiæ.

Voluptas humana.

In Arabia ſunt balſami arbores, ea, qua myrti ſtirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balſami liquor, ſed ipſa fruticis vmbra delectat. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum comploſione beſtias fugant, occidere enim nefas putant: & ſi quem fortè momorderint, lethalis non eſt plaga: præſtantiſſimi enim laticis odore veneni acerbitas miteſcit. Pauſanias in Bœoticis, p. CCCIII. Meminit quoque Theophraſtus l. 4. c. 6. de Hiſtoria Plantarum; ἐν δέ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ᾽ ἧ συνεστραμμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα.

Apod. Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca de breuitate vitæ cap. XVII. *Quid quòd gaudia quoque eorum trepida ſunt? non enim ſolidis cauſis innituntur, ſed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora eſſe, etiam ipſorum confeſſione miſera, cùm hæc*

quoque quibus se attollunt, & supra hominem efferunt, parum syncera sint. Maxima quoque bona sollicita sunt: nec vlli fortunæ minùs benè quàm optimæ creditur. Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona institutione non mitigetur.

XXI. Basiliscvm.

Lenitas in subditos.

IVSTINIANVS Genuensis historiographus lib. VI. Præclarúmque habet lenitatis in subditos symbolum, Franciscus Marcio (inquit) iurisconsultus egregius, missus à Rep. Genuensi orator ad Ducem Mediolanensem. Cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, captata occasione obtulit eidem duci manipulum herbæ Ocymi: qui admirabundus quid sibi hoc demum vellet, quæsiuit quid rei esset. Cui ille respondit, talem esse huiusmodi plantæ naturam, vt leniter, ac suauiter contrectata gratum odorem spiraret; nimis autem duriter compressa, & attrita, non solùm omnem suauitatem deperderet, sed etiam ineunte tempore scorpios generaret: habere autem se ingenia Genuensium eodem planè modo. Dux hoc ingenioso admodum responso delectatus & sententiam priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. Retulit Camerarius inter symbola.

Apod. *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.

Temperantia.

CAPRIFICO ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum & quantumvis ferocientium naturam vſque adeò compeſcat eorum collo circundata, vt immobiles propemodum eos reddat. Vide Plutarch. Sympoſ. lib. 2.

APOD. Incontinentiæ frænum eſt temperantia. Senec. epiſt. LXXXVIII. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias diſpenſat, & ad ſanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipſas venit. Scit optimum eſſe modum cupitorum, non quantum velis, ſed quantum debeas ſumere.*

XXIII. CAPRIFICVS.

Inutilis ſibi, aliis vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam matureſcit, ſed tamen gignit culices, qui deuolantes ad veram ficum, perfoſſo ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cùm arborem ſtimulant, ψηνίζειν.

APOD. Tales ſunt, inquit Plutarchus, qui cùm nihil ipſi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum ſtimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophraſtus l. 2. de plantis, c. 12. his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων διαδυόμενοι διοίγωσι τὰ ἐπὶ τῆς συκῆς. *Quapropter ficos*

caprificant : quod ea de caussa faciunt, vt culices parui, qui ex caprificis appensis nascuntur, poma fici aperiant.

XXIV. Cerevs spinosvs.

Virtutum gaudia vulnus habent.

CEREI spinosi portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenûm cubitorum, virgatis, & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis totus collucet stellulis, corneis stylis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus : obductus est callosa carne & succo aloes : flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. Vide hist. Ruell. plant. lib. 18. cap. 48.

A P. Quî fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cœlum & stellas referens hastas surrigat, corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat ; flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos, nisi vt ostendat χαλκόδετον πρὸς θεὸν ὁδὸν, ferro & ære stratam ad cœlum viam?

μεγάλου ἀθλητοῦ ἐστὶ δέρεσθαι καὶ νικᾷν.

Maximus Tyrius.

XXV. Chrysopole.

Doctrinæ ſinceræ cultor.

IN Pactolo creſcit herba, Chryſopole vulgò nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino diſcernunt. Nam ipſo tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere ſolent: cuius folia, ſi adulteratum non ſit aurum, inaurantur; quòd ſi corruptum ſit, intingi ſe non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀνόθευτον χρυσίον ᾖ, τὰ φύλλα χρυσοῦται· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τὴν ἠλλαγμένην ὑγρασίαν ἀποπτύει.

Apod. Rectè cadet emblema in ſinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauſerit.

Puróque illimis honore.

XXVI. Cithara herba.

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum refert naſci in Pangæo herbam hac de cauſa. Illæ quæ Orpheum diſcerpſerunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem ceſſit in draconem; * lyra autem inter aſtra relata eſt. At ex cruore ſtillante orta eſt herba Cithara, quæ dum Bacchi ſacrificia pera-

* ἡ δὲ λύρα κατασηρί-χθη. alij, ſtatum non mutauit. Legendū existimo, κατηστερί-σθη.

guntur, citharæ ſonum emittit.

APOD. Fabuloſa hæc hiſtoria inuenitur in Plutarchi iunioris libello de fluminibus, qui iſtis portentis ſcatet. Rectè ſignificabis in emblemate doctorum virorum gloriam & monumenta nunquam intermori.

Non omnis moriar, multáque pars mei
Vitabit Libitinam.

Horat. od. 28. l. 3. carm.

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRADVNT Coriandri naturam penitus ſemini reſpondere, adeò vt ſi ſuccidatur etiam Coriandri ſemen, vim ſuam non amittat, vt ſementi idoneum amplius non exiſtat. Huiuſmodi verbum eſt Dei, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta eſt, ſi mandetur commodæ & bonæ terræ, id eſt animæ. Eſt porrò album etiam; Lumen enim verbum eſt, ídque ſplendidum, ac proinde quoque album ipſum intelligenti ab eóque nutrito. Eſt item ſaxi ſimilē: contortum etenim eſt, & neutiquam flaccidum, neque fluxum, verùm ſaxeum: cœleſte quippe verbum eſt, ac nobis cœleſtia permittit. Non dixit verò, *Verùm etiam in omni verbo:* verùm, *ſiue etiam:* tanquam ſi dixiſſet; non in hoc quo putatis ſolo, verùm in hoc. Manifeſtum eſt autem, quòd manna ex ore proficiſcens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna,

quo docemur, nõ solo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. Procopius in Deuteron.

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria salutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum sepulchris destinata, blattas & tineas non sustinet: atque ideo apud veteres simulachra ex hac potissimùm materia fiebant ad perpetuitatem. Plin.

APOD. Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. D. Augustinus: *Opus est ergo, vt sibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret consummationem. Opus est vt tota vita nostra talis sit in conuersatione, vt liberi mereamur esse in fine: incessabiliter diẽ transitus nostri, & tẽpus iudicij cogitantes.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

ARBOR cupressus altitudine cõspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis euulsa radicitus repentè procidit, ac insequenti die viridior, atque firmior eodem vestigio resurrexit. Suet. in Vesp. cap. 5.

APOD. Symbolum est afflictæ paulisper fortunæ, quæ statim in altam, & excitatam transit. Sublime struitur quicquid ab infimo surgit.

Nunc & damna iuuant, sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

Martial. epigr. l. 1.

XXX. Cynosbatus.

Humilitas.

CYNOSBATUS per diem inter cæteras herbas, à quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit. Ælian. de Animal. xiv. cap. xxvii.

APOD. Humilis Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Cunctis stat terminus æui,
Extremúmque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cœlestum destinat oris.

Silius Italic. l. 3.

XXXI. Dodecatheos.

Sacramentorum vis.

MAXIMA auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorum majestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem

lactucis simillima exeunt è lutea radice. Plin. lib. XXV. cap. IV.

Apod. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam. D. Cyprianus, l. IV. epist. ad Magnum: *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

XXXII. Ficus.

Promissis leuibus abstinendum.

Ficus non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fructus parit. Vide Plin. lib. 16. cap. XXV.

Apod. Πράττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus lib. 2. de plantis, c. 4. de vite quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio, miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὢν καρπὸν ἤνεγκεν· ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τὸν δὲ καρπὸν ἐξήνεγκεν.

XXXIII. Foenum Græcum.

Aduersa augent virtutem.

Foenum Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantóque

peius tractatur, tanto prouenit melius. Plin. lib. XVIII. cap. XVI.

APOD. Viri sancti dum aduersus conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς συνεχὴς φόβου φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. XXVI. Moral. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præstolantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt; sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.*

XXXIIII. GRANADILLA.

NOBILIS est inter plantas Granadilla flos Christi patientis insignibus impressus, cuius meminit Rouillius in historia plantarum peregrinarum. In hunc memini me ita lusisse:

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altiùs vna suos tollit Granadilla dolores,
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortilis hîc nodis, & adunco milite surgit,
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hîc crux, hîc claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hîc rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.

Quis tanta in paruo lusit miracula flore?
Nempe sua hîc pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. Helenium.

Amor impurus, rixarum semen.

HELENIVM herba est, ab Helena sic dicta, quæ rixas prouocat: παρὰ τῇ δρυῒ ὤφθη φυτεία ἀφ' ἧς ἑαυτὴν ἀπήγξατο Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίστανται. Ea è quercu ad quam se Helena suspendit, dicitur emersisse: Ptolo. Hephæst. lib. IIII.

APOD. Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impurus, quo ipsa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

ἐμπίπτων δ' ἀδόκητος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
μίσγεαι, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὁμίχλην,
παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκρίτοισι μανίαις.
δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐσακοῦσαι
βυσσόθεν οἰμωγήν, σπλάγχνοις δ' ὕπο θερμὸν ἔρευθος
φοινίξαι, χρωτὸς δὲ παράτροπον ἄνθος ἀμέρσαι,
ὄσσε τε κοιλῆναι, πραπίδας τε φρένα πᾶσαν ἀέρσαι
μαινομένην· πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
λύσσαν ἄγων, τοίαις δ' ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Oppianus. *Illabens improuisus, sub pectus instar procellæ misceris, spirásque ignis acutam vim, æstuans doloribus & miscellaneis furoribus. Lachrymas verò tibi emittere profusum gaudium est, exaudire ex imo eiulatum: sub visceribus calidum ruborem purpurare, &*

cutis mutatum florem abolere, oculósque cauare, mentemq; totam euertere furentem. Quin multos in mortem prouoluisti, quibuscumque procellosus & ferus occurristi, rabiem afferens: talibus lætaris epulis.

XXXVI. Hecatoncephalos.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM est, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius sexus similitudinem referre, raram inuentu, sed si viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum à Sapph. Plin. nat. hist. XXII. cap. VIII.

APOD. Non longè quærenda Hecatoncephalos: vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè si vis amari, ama.

Magnes amoris amor.

XXXVII. Herba Sabina.

Eucharistiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur sine ferro, dextra manu, per tunicam qua sinistra exuitur velut à furante, candida veste vestito, puris, lotis, nudísque pedibus, sacro facto priusquam legatur pane vi-

nóq;. Fertur in mappa noua: hanc contra omnem perniciem habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse. Plinius.

Apod. Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis animi præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amoris suauitate, piè, purè, & castè suscipienda in illo Angelorum epulo & cœlestis mensæ delitiis, quas nobis Christus comparauit. Origenes aduersus Celsum, lib. 8. Ἄρτους ἐσθίομεν σῶμα γενομένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μεθ' ὑγιοῦς προθέσεως αὐτῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corpus sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui admotione eo vtuntur.*

XXXVIII. Herba Viva.

Virtus.

Ipsa semper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla humectatione superatur; semper eadem, eodem semper vigore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa minuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices humectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco radices figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue in aprico, verè congruéque hoc digna nomine Semperuiua. Maiol. colloq. xx.

Apod. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias,*

iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet extinguitur: nec magis vllam portionem habent incommoda cùm in virtutem inciderint quàm in mari nimbus. Senec. epist. 66.

XXXVIII. Herba viva.

Cæcitas intacta.

ADEÒ mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cùm maximè viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si verò apprehendat, subitò adeò marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. Vide hist. plant. Ruell. lib. 18. cap. 143.

APOD. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit, smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. Albertus Mag. & Ruell. lib. 2. de Gemmis.

XXXIX. Horti tantali.

Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν. Philost. in Sophist. lib. 1. in Isæo & in

Athenodoro. Noti sunt horti Tantali ex Seneca in Thyeste, Choro 1.

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat,
Incuruata suis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquátque oculos, oráque comprimit,
Inclusisq; famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus suas
Demittit propiùs, pomáque desuper
Insultant foliis mitia languidis,
Accendúntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, syluáque mobilis.
Instat deinde sitis non leuior fame,
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit facibus, stat miser obuios
Fluctus ore petens: quos profugus latex
Auertit, sterili deficiens vado,
Conantémque sequi deserit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

Apod. Tantali hortos vindemiare idem est ac corporis voluptates consectari. Isæus Sophista interrogatus quis optimus piscium alituúmve: inter obsonia foret: πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων· ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν· ἐνδεικνύμενος δήπου

τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij*, inquit, *ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd vmbræ essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. epist. 11. ad Basilium, dixit Ταντάλου ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ ὑπερτέλλουσαν πέτραν.

XLI. Iridis frvctvs.

Pœnitentia.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent. Ælian. lib. 1. cap. 35.

APOD. Iris est pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remediis. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem serò pœnitet: ergo
Præsentis spatium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Præbet, præteritæ plangamus crimina vitæ.

Alcimus Auitus, lib. 5.

XLII. Lavrea oestris inimica.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat Sotio in Geoponicis laureas decisas,

Sotio auctor rei rusticæ.

cisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ τὴν ἀντιπάθειαν fugere.

Apod. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus. φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis,
Et finem statuit cupedinis atque timoris.
Lucretius lib. 6.

XLII. Lavrvs Cyzici.

Dulcis gloria.

Ficvs in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

Apod. Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur.
Mamurius apud Ouid. 3. Fast.

ὃ μὲν ἀργύριον ἐστὶ κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· ὃ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. Polybius. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo gloriæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, est bonum.* Idcirco Phryne famæ

appetentiſſima meretrix, Thebanorum muros ſe excitaturam promiſit, ſi ea apponeretur ædificio inſcriptio,

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit.

XLIIII. Levcoion.

Pudicitiæ honos.

Dercyllvs tertio de Montibus fingit Myenum caſtiſſimum adoleſcentem, Hippolyti fato, à nouerca de ſtupro interpellatum, cumq; renuiſſet, apud patrem nefariè accuſatum, voluntaria morte eius furorem anteuertiſſe, Deorúmque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo creſcit Alba Viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine ſtatim marceſſit, quaſi ipſius Myeni honoribus velificaretur. γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκόϊον ἄνθος ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνε).

Apod. In caſtitatis laudem naſcuntur flores: virginibus ipſis in cœlo ſingulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradiſiacas epulas ſua vota canentes,
Iſta legit violas, carpit & illa roſas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum eſt flore comante metunt.

Tanti eſt manſiſſe pudicum.

XLV. Levcophyllvs.
Castitatis typus & luxuriæ pœna.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrãtur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀνόθευτον τηροῦσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurus amoris violentia insolentiùs accesserit, alienatur à mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & insutum culeo in στόμιον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

Apod. Est enim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitruone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur:
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deûm metum, parẽtum amorem, & cognatũ cõcordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regiis duntaxat hortis reperitur, neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum, argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Ctesias apud Phot. p. lix. eius verba sunt: καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, ὃ μέγεθος ὅσον ἐλαία· ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκε[ται] κήποις· οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπόν· πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὼ ἤλεκτρου.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia grassantis ostenditur: foliis quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua tamen vi in hominum sensus irrepit, influit, perlabitur: ad se non modò vulgus quod per iumenta & lapides significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos aurum & aues, & equi designant, illectat. Contra electrum, quod est diuinitatis symbolum, nihil potest: nam cœlesti sapientia mortalis eloquentiæ præstigia deluduntur, & hebescunt. Theodoret. Orat. 3. οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι συλλογισμούς. Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos deuicêre.

XLVII. LILIA INTER CARDVOS.

Virtus floret aduersis.

LVDOVICVS ſecundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem inſtituit, cuius torquis erat aureus ex liliis contextus, interſtinctis æqualibus interuallis Cardui foliis, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES. Ex libell. de ordinibus militaribus.

APOD. Hoc emblemate Dux ſignificare voluit inter aduerſæ fortunæ aſperitates virtutis integrum decus emergere.

Creſcit de vulnere virtus.

Maris cœlique temperiem turbines, tempeſtatéſque commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduerſa ex ſecundis, ex aduerſis ſecunda naſcantur. Occultat vtrorumque ſemina Deus, & plerumque bonorum malorúmque cauſſæ ſub diuerſa ſpecie latent. Plin. in Panegyr. Trajan.

XLVIII. LVPINVM.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum ſole circumagitur quotidie, horáſque agricolis etiam

nubilo demonſtrat: ter floret, terram amat, terráque operiri non vult. Plin. natur. hiſtor. lib. 18. cap. 13.

APOD. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas; inde floret egregiis virtutibus, & ſic in terra eſt, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terram tangentibus, ἡ ψυχὴ τῷ ἄνω ἐνδιατρίβει θεωρίαις. D. Chryſoſt. homil. III. de incomprehenſ. Dei natura.

XLIX. MALVM PERSICVM.

Loci mutatio vtilis.

PERSICVM malum in Perſide veneni fungitur vice (vt aiunt) eáque de cauſſa in Italiam tranſmiſſum, vt noceret mutato ſolo, naturam mutauit, & ſalubre repertum eſt. Columella.

Pomis quæ barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patriis armata venenis:
At nunc expoſiti paruo diſcrimine lethi,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

APOD. Cadit in hominem vitioſum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam ſæpiùs

Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Horat. Theophraſtus, lib. 3. de plantis, c. 5. hanc loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis oſtendit his verbis: Μεγάλη γὰρ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Perſica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vſque flo-

rem duntaxat deuenit. Palmæ apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

L. Malvs Pvnica et vitis frvgifera radice.

Vanæ gloriæ fuga.

INVENIMVS vitem & malum Punicam stirpe fructum tulisse, non palmite, aut ramis. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

APOD. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc est opera iustitiæ occultant, cauentq; maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior sit virtus, & minùs insidiis dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine prosiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantúmque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. Oliva byzantina.

Intacta per ignes.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium, lib. 2. refert lucum Byzantij fuisse, & in eo oliuam, quam stupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundasse. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις· πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πόρθους

πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento est quod habet Pausanias in Atticis, Oliuam Mineruæ, incensa à Persis vrbe conflagrasse, eodémque die in duum cubitum proceritatem germinasse.

Apod. Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina significabit: Attica autem quæ ex ipso damno compendia quæsiuit, fortitudinem inuictam quæ ex ipsis aduersis suæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio est aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Patientia. Vir patiens cœlo similis.

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis.
Astrorum flammæ renouant occasibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. Palma.

Virtus.

Palma (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. Annot. ex Theoph. Ruell. de natura stirpium lib. 1. cap. 118.

Apod. Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hîc de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, cap. 8. lib. 2. de historia plantarum: φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumq; concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt.

LIII.

LIII. Palma.

Sanctorum vita.

PALMÆ caudex interior tenuis eſt, & corticis ſcabritie, perplexitatéque viſu minimè iucundus; ſuperior verò pars viſenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnáque pulchritudine viriditatis expanditur.

APOD. Ita ſanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exſurgit.

Noli Ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus de Celſo puero, pauperes, & contemptos ſpe futuræ gloriæ conſolatur his verbis:

Jamq; expeditis ſarcinis egentibus
Laxate vinculis pedes:
Vt copioſa luce veſtiamini,
Eſtote nudi ſæculo.

LIIII. Palma Augusti.

Victoria ſine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum, enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtq; coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpe factum narrat Plinius lib. 17. cap. 25. Romæ in Capitolio in capite bis bello Perſei enata, ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris.

APOD. Salmacida spolia significantur sine sudore & sanguine. Tale est illud quod Timoleonti accidisse narrat Plutarchus, cui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti sponte in caput defluxerunt.

LV. Palma Persei.

Victoria illustris & facilis.

ROMÆ in Capitolio, in capite, bis bello Persei enata palma victoriam, triumphósq; portendit. Simili modo palma Trallibus in basi Cæsaris dictatoris, circa bella ciuilia eius. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

APOD. Palma sponte domi nata gloriam insignem eandémque facilem significat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi nasci dicuntur. IV. ad Herennium: *Aurum tibi domi nascitur.* Quòd autem palma perpetuum sit victoriæ insigne, testantur & illi versus Claudiani de laudibus Stiliconis.

Cùm totis exsurgens ardua pennis,
Ipsa Duci sacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

LVI. Palma ranis obsessa.

Inuidia Virtuti comes.

PLVTARCHVS in libello de Oraculorum silentio, perhibet inter templi cuiusdam à Cypselo consecrati donaria extitisse palmam æneam,

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & natrices, quos hydros nominant.

Apod. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. Palma Syagros avt Margaris.

Amicitia inuiolabilis.

IN meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximámque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirúmq; de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. Plin. lib. 13. cap. 4.

Apod. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

Te stante virebo.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia subuersa.

PALMA in Persei capite enata tempestatibus prostrata est, & eodem loco ficus enata, M. Messalæ, C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis auctor prodit. Plin. lib. 17. cap. 25.

APOD. Tum demum laborat pudor & pudicitia, cùm attrito virtutis robore deliciarum mollities pectus inuasit. Luxu & insana voluptatis dulcedine victa Roma est, quæ nullis viribus frangi poterat. Iuuenal.

---- *Sæuior armis*
Luxuria incubuit. Et Petronius in Sat.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent superis, detritáque commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

ARBOR Persea sola Nili aqua gaudet. Pausan. in Eliac. lib. 1. p. 161. Eius fructus cordis speciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata est Isidi, & monentur huius oraculum adituri, vt sanctè sentiant, & modestè loquantur.

Plut. in Isid. & Osirid. p. DCLXXIV. Describitur autem Persea pleniùs à Theophrasto, lib. 4. cap. 2.

Apod. Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus est, & egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus viri egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatione quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Aëris immensi superat globum,
Nubésque post tergum videt:
Quique agili motu calet ætheris
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbique coniungat vias. Boët. l. 4. m. 1.

LX. Phrixa.

Improborum osor.

Phrixa herba μισοπόνηρος, rutæ similis, in antro Boreæ prouenit, collectáque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæq; insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas edat: Συλλεγομένη δὲ ἐστὶ ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δέ τινι ἐκ μηνυγᾶς ἐπιβουλὴ γίνηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. Agathon Samius & Plut. in Tanai.

Apod. Homines leui alioqui & placido ingenio, in ſcelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementiùs commoueri ſolent.

LXI. Platanvs Xerxis.

Amor ſtultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

Ridicvlvs profectò Xerxes ille eſt, quòd quum mari terríſque Iouis operibus poſthabitis, noua itinera, & inſolitam nauigationem ſibi paraſſet, ſeruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidiſſet proceram platanum, diem ſolidum ad eamdem exegit nulla poſtulante neceſſitate, & caſtra poſuit in ſolitudine circa platanum; ſed & multiplicem, ac precioſum ornatum ex ea ſuſpendi torquibus, armilliſque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quaſi cuſtodem, & propugnatorem amaſiæ. Ælian. lib. 2. cap. 14.

Apod. Icon humanæ ſtultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, viliſſimarum rerum amore cogitationes inquinant ſuas; ea enim amant, quæ redamare non poſſunt, & ſingularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena ſunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas ſignificat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiuſmodi Perſicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëthon, pro munere poſcis.

LXII. Platani Themistoclis.

Ingratitudo erga amplissimos viros.

Ταῖς Πλατάνοις ἀπείκαζεν αὐτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δ' εὐδίας τίλλουσι περιερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat se cum platanis, ad quos ingruente pluuiâ confugiunt, mox serenitate redditâ, viatores vellicant, & insectantur.

Apod. Platanus, vir amplissimus; tempestas, calamitas; serenitas, prosperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti sumus.

Θρέψαι τοὺς λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τε φάγωσι.

LXIII. Pomvm Cachi.

Vnitas præstans.

Est in prouincia Malaban arbor, cui incolæ nomen indidere, Cachi, siue Cicara: vnicum quotannis refert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, sed à stipite; estq; adeò immensum, vt vnicum oneret quamuis robustum hominem. Continet autem pini more intra se fructus 300. distinctis pelliculis; sunt singuli nostrorum pomorum magnitudine. Rursúmque intra illos continentur & alij, quales in echino castaneæ. Nicol. de Comitib.

Apod. Non multitudine res, sed præstantiâ æstimandæ.

LXIIII. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Vide Baron. ad annum Iustini iunioris II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & spiritu planè ingentem debellauit, æstuariæ fortunæ iactatus inconstantia, postquam Iustinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura spoliatus, etiam probris à Sophia Iustini vxore ita concisus est, vt pensis lanæ trahendis affigi iuberetur. Ille dicto exasperatus, se Iustino & Sophiæ eam telam orsurum dixit quam minimè possent dissoluere. Continuò Longobardos à regionis suæ squallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmissis qui lectissima ex eodem solo poma ferrent; quorum specie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

APOD. Hæc figura accommodari potest in eos, qui ad futuræ beatitudinis spes, & bona æstimanda, per rerum creatarum species alliciuntur à Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vſum Olympicorum ſacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. Pauſan. in Eliacis, lib. I. p. CLXI.

APOD. Candida oportet eſſe pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces excepturа ſunt, & Deo viuo arſura in holocauſtum ſuauiſſimi odoris. Deo enim placemus ἔργῳ, καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα νεύουσιν. Iſidorus Peluſiota ep. CCIV.

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVLEGIVM hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. I. de diuinatione: *Nam & maſculorum iecuſcula brumâ dicuntur augeri, & pulegium aridum floreſcere, ipſo brumali die.* Theophraſtus libro tertio de hiſtoria plantarum, cap. 4. multas enumerat arbores ſemper vireſcentes, quas ipſe ἀειφύλλους nominat.

APOD. *Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpiabili prælio aduerſus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduerſus voluptates, dura ad-*

uerſus illecebras. D. Ambroſius, lib. 1. officiorum, cap. 39.

LXVII. Pyragnus ex Methodio.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis ſponte ſua in montis cacumine ex imo terræ enaſcens, iuxta quem ſtirps, Pyragnus nomine, exiſtit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potiùs nata videatur. Methodius apud Photium: πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον περὶ ὃ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερόν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ἀπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

Apod. Virgo extra peccati originalis labem, quæ in cæteros homines graſſata eſt, ſola intacta permanſit.

Inexpugnabile mundi Præſidium.

LXVIII. Rhododaphne.

Scriptura ſacra.

HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, ſempiterna fronde, roſæ ſimilitudine, caulibus fructicoſa, iumentis capríſque, & ouibus venenum eſt; eadem homini contra ſerpentum venena remedio. Plin. lib. 15. cap. 20.

Apod. Sacrarum literarum prudentibus

viris lectio perutilis; contrà imprudentibus qui abundant in suo sensu, valde periculosa. D. August. epist. ad Volusianum: *Modus ipse discendi quo sacra scriptura contexitur, quamuis omnibus accessibilis, paucissimis tamen penetrabilis. Nam quæ aperta continet, ea quasi amicus familiaris sine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in mysterijs occultat, nec eloquio ipso superbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuscula & inerudita quasi pauper ad diuitem.*

LXIX. RORARIA.

Virtus.

RORARIA quæ vulgò appellatur, planta est: quantumuis æstate ardentissimis Solis radijs sit exposita, nunquam tamen folia ipsius caua instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui ferunt, eorúmque lanuginem admodum tenellam guttulis quibusdam pellucidis semper madere: vnde etiam nomen sortita est, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. Vide Hist. Plant. Rouill.

APOD. Virtus instar Rorariæ inter æstus, & incendia miseriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabescit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo se ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & consilio præstare videbatur, prima sententiam dixit: Sæuire vt plurimùm homines in ligna securibus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re esse arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipsi in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citróque in eandem sententiam iactatis, surgit humilis Rubus,&, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excrescere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores.

APOD. Humilitas sola est, quæ tutos homines à dæmonum insidijs, omniúmque malorum incursibus præstare solet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium personarum prouectio ad honores.

REPENTINO olim prodigio scopæ florere sunt visæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idq; portendebat extollendos quosdam despicatissimæ sortis ad gradus potestatum excelsos. Amm. lib. 28.

APOD. De his Iuuenal. Satyr. 3. agitans Græculos sui temporis:

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuersi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERTA COROLLARIARVM:
στεφανηπλόκων ἔργον ἄκαρπον.
Oratio vana.

ILLÆ florida & odorata sectantes folia opus pertexunt, iucundum illud quidem, sed diarium & infrugiferum: contrà apes prata peruolitantes, violarum, rosarum, hyacinthorúmque copia consita, thymo asperrimo insident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt. Plut. de audit. 72.

APOD. In dulces, sed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipiendum conducens, si rebus applicetur, suauis & copiosa, & cum fastu aliquo atque apparatu, sed omnis fructus, atque vtilitatis est expers: quare syncerus orator omittere debet florida, & luxuriosa verba, résque ad actiones scenicas, aut spectacula pertinentes, eásque habere pro pabulo sophistarum, animo autem in ipsos orationis sensus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta est hederæ similis, perpetuò sursum tendens, subtilibus ramis, quæ proximè adstant, plantas comprehendens, maximè verò paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipsa etiam suo tempore pereat. Huiusmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ suæ retia extendens, vt deprimerentur ab ipsa comprehensi: comeditur tandem ipsa à Persis & Medis. Atqui circumeuntes mare & aridam, vt vnum proselytum faciant, ac postea ipsum filium gehennæ constituant, Similax fuerunt expansa, suffocans sub se comprehensos, ac velut ardua stipula, neque susceperunt descendentem pluuiam, neque aquam salientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur qui charitatem simulantes & complectentes per blanditias proximum, ac quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Absumetur tandem talis similax ipsa à se se: alter enim impostor ab altero fraudulentiore capitur. Theophylactus in Naum cap. 10.

LXXIIII. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, seu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam nasci Sistrum nomine, Erebintho non absimilem,

grana in se conclusa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam si quis gestarit, nullis neque dæmonibus neque spectris teneri, Arist. in veteri codice περὶ θαυμ. α. meminit quoque Plutarch. iunior de fluminibus.

Apod. Diuinum præsidium significat, quo fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facilè contemnunt. Idcirco *ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calceatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuersatio exercet, frontem crucis signaculo terimus.* Tertullianus.

LXXV. Telyphonos.

Virtus inuidiæ victrix.

Telyphonvm herbam Theophrastus narrat, si eam ad scorpij dorsum admoueris, statim perire: ὁ δ' παραχρῆμα αὖος ἐστι. Ælia. de animal. lib. 9. cap. 21.

Apod. Inuidi qui per scorpiones significantur, si se ad florentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfuturi, continuò ipsi contabescunt.

Sed videt ingratos, intabescitq; videndo
Successus hominum, carpitque, & carpitur vnà,
Suppliciúmque suum est.

Ouid. Metam. lib. 2.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depoſitum.

THEOMBROTION herba, quæ & Semnion à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda inſtabilitatémque mentis. Plin. lib. 24. cap. 17.

APOD. Euchariſtia & maieſtate ampla eſt, & ſpecie eximia, vt quæ Deum continet, in quo theſauri omnes ſapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent incluſi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chryſoſtomus in Catecheſi, πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat ποτήριον δὲ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque poſſeſſione pretioſius.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLATV MARIS.

B. M. Virginis fauor.

ATTICVM thymum ex quo apes mel laudatiſſimum conficiunt, non durat niſi in afflatu maris. Plin. lib. 21. cap. 10.

APOD.

Apod. Nulla diu planta stabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id est, maris gratiarum accipiat.

Via sola salutis.

Nec immeritò D. Damascenus eam φυσίζωον & ζωοδότειραν κόρην, *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. Tilia.

Philosophia verbosa.

Tilia cùm habeat calicem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν τὰ φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει· ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός.

Theoph. lib. 1. cap. 20.

Apod. Tilia verbis abundantes, rebus infructuosos significat.

Odi homines ignauâ operâ, Philosophâ sententiâ. Pacuuius.

Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Cùm iudex alios quod monet, ipse facit.

Ouid. Fastor. v.

Tvlipa ad solem.

Fauor cœlestis.

Solémque suum, sua sydera norunt.

Tvlipa flos est, & visu iucundus, & insigni colorum pulchritudine admirãdus, qui ad ra-

dios solares se se pandit: illis verò aut pluuiâ, aut tempestate occupatis, clauditur, & languescit. Eum principis syderis absentiam gemere diceres.

Apod. Dicitur de fauore superioris potestatis in inferiora: sic anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus sancti radios explicat, ijsdem absentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porrò Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capitis quod gestare solent, quòd ei inuersi flores, isti aperti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flos sursum spectans, sex foliolis sæpiùs constans, interdum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo sese in fundo pandens; ex quo sena, aut totidem quot sunt folia, stamina erumpunt, modò lutea, modò pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ stamina sustinent, mirum in modum colorem variantibus. Vide Ruel. lib. 15.

LXXIX. Viscum Gallorum.

Eucharistiæ symbolum.

Est id rarum admodum inuentu, & repertum magna relligione petitur, & ante omnia sexta luna, quæ principia mensium, annorúmque his facit, & sæculi post tricesimum annum, quia iam abunde viriũ habeat, nec sit sui dimidia. *Omnia sanantem* appellantes suo vocabulo, sacrificijs epu-

lísque rite ſub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primùm vinciantur. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit, falce aurea demetit: candido id excipitur ſago: tunc demum victimam immolant, precantes vt ſuum donum Deus proſperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali ſterili arbitrantur, contráque venena omnia eſſe remedio. Plin. lib. XVI. cap. XLIV.

APOD. Hac tabula Euchariſtia rectè ſignificari poteſt. Panacæa ſanat morbos corporis, Euchariſtia animi. Illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus; illa creſcit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò ipſa eſt arbor vitæ: illa candido excipitur ſago, hæc munda conſcientia; illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur: illa denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

In eodem argumento eſt Panis fœderis.

Dæmon quippe ſacrorum & relligionum ſimia, venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo vrbe commentus deprehenditur: nam menſe Septembri & Decembri virgines Soli ſacras placẽtas quaſdã ex farina & ſanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniũt, quaſi magni fœderis cum *Iuga*, hoc eſt, cum rege Sacramentum diſtribuunt; illi verò magna veneratione ſuſcipiunt, iurati ſe nihil contra Solem & Iugã molituros, atq; in ſuæ fidei & ſtudij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & viſceribus teſtabantur. Mittuntur deinde fauſta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de ſtat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus causæ contrarius.

XAQVA arbor Hispaniolæ, cuius fructus papaueris specie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aspergitur, aut oblinitur, nigrescit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur. Ouet. histor. lib. 8.

APOD. Causæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Quî fit vt discipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albescant, sed inde plerumque deteriores fiant: nisi quòd ipsi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cùm ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Naturæ contraria legibus ibit.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMMIS CONFLATA.

ἓν καὶ πάντα.

IVSTINIANVM in magnifico Sophiæ templo, cuius deſcriptio eſt apud Euagrium lib.4.c.30. ſacram menſam feciſſe refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Conſtabat verò auro, argento, omniſque generis lapidibus, lignis, metallis, omnibúſque rebus quas terra fert, mare, & vniuerſus mundus. Ex omni materia precioſa plura, meliora, potiora collegerat: liquatíſque his, quæ fluunt, ſicca illis immiſerat, atque in formam men-

Baron. ann. Iuſtin. 31.

ſæ abſoluerat. Ita varium illud opus contuentibus ſtuporem iniiciebat. In orbem hanc habuit inſcriptionem.

Tua de tuis tibi offerimus ſerui tui, Chriſte, Iuſtin. & Theodora; ea tu propitius accipe, fili Dei Verbum, qui noſtri cauſa carnem aſſumpſiſti, & cruci affixus fuiſti: ac nos in tua recta fide conſerua. Et quam nobis commiſiſti remp. eam ad tuam gloriam auge, & tuere intercedente ſancta Deipara virgine Maria.

Apod. Dici poteſt de re qualibet eminentiſſimæ perfectionis: ſic homo Dei ſedes eſt, ipſe ex omnibus vniuerſi orbis particulis conflatus. Vnde animal multiplex, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος τῶν ζώων. D. Gregor. Nazian. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, οὐδὲ μονοειδὲς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ συνῴκισεν ὁ θεὸς εἰς ἑνὸς ζώου σύστασιν ὄχλον δυνάμενον παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον. Syneſius ad Arcad. Phil. lib. de mundi opificio, hominem vocat omne animal, χερσαῖον, ἔνυδρον, πτηνὸν, οὐράνιον.

Homo omne animal.

II. Pythæ mensa aurea.

Diuitiæ auarorum pulchræ, ſed infrugiferæ.

Inciderat in auri metalla Pythes qui Xerxis ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis ſiti, vt omnes ciues relictis artibus aurum effodere, egerere, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, animum deſpondentibus cæteris, mulieres ad eius vxorem ſupplices ſeſe contulerũt, vt miſeriis ærumnoſorum coniugum ſubueniret. Ea diſcedere his, & bono animo eſſe iuſſis, aurifices quibus maximè

fidebat ad se acciuit, domíque inclusos iussit panes, bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè delectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficere. Iuerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum rediit, cœnámque poposcit, auream ei mensam mulier apposuit, nullo esui apto cibo, sed omnibus aureis instructam. Cùm initio delectatus artificio naturam imitante, satur spectaculi posceret cibum, quodcunque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, & esurire se respondenti, Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauisti; omnes enim artes, omnis vsus aliarum rerum desertus est; abductis cultoribus squallent agri, dum à te virorum robora in aurifodinis occupantur. Hac voce philochrysi cupiditas paulisper extincta.

APOD. Pythes ieiunus in mensa aurea, typus est auari inter immanem opulentiam, & reconditos thesauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna, cuius meminit Martialis lib. 4.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit:
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa; ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. Mons avrevs Pompeii.

Vanitas rerum humanarum.

Pompeivs in triumpho oſtentauit montem aureum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & pomis omnis generis circundata vite aurea: Muſæum quoque ex margaritis, in cuius faſtigio horologium erat. Plin. lib. 37. c. 11.

Apod. *O quantum eſt in rebus inane!* Verè εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebam terræ in alieno littore interfectus deſiderauit, qui montes, vel potiùs mundos aureos oſtentauit in triũphis. ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φαίην, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος· ὡς γὰρ τῶν καθ᾽ ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γευόμενοι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. Philo lib. de Ioſeph. p. 425.

IV. Oliva Pygmalionis avrea.

Diuitijs animoſa ſuis.

Oliva Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificioſiſſimè fuit elaborata, fructus verò ex ſmaragdo lapide quàm opulentiſſimos habuit. Philoſtr. lib. 5.

Apod. Oliua aurea Virgo eſt, *oliua* verè *fructifera* *in*

in domo Dei: fructus ſmaragdini, virtutes, quibus ipſa ſupra mortalitatem noſtram enituit. D. Hieron. in ſerm. de Aſſumpt. Mariæ: *Præcellit cunctos, ſupereminet vniuerſis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto glorioſior, & quanto virtute altiſsimi extollitur ad ſublimia, tanto clarior reſultat in gloria: plena ſiquidē gratia, plena Deo, plena virtutibus, non poteſt non poſsidere plenè gloriam claritatis æternæ, quam pleniſsimè accepit, vt mater fieret Saluatoris.*

V. Pomvm avrevm Fenellæ.

Voluptas ſeu diuitiæ exitiales.

Cvm Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum Fenellæ filium occidiſſet, tum etiam Malconum Druſſum regem & affinem Fenellæ: illa ſtatuam mira arte fabricari iuſſit, iu cuius manu pomum aureum gemmis refertum erat, quod quicumq; tetigiſſet, ſtatim multis iaculis confodiebatur: eo regem nihil ſuſpicantem inuitatum in Feſticarij oppido occidit. Cardan. de rerum variet. l. 12. cap. 56.

Apod. Voluptas blandum quidem, ſed exitiale malum inani quodam fulgore perſtringit, & illectat eorum oculos quos deceptura eſt.

Equo ne credite Teucri.

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recens creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex more, eíque huiusmodi Imperij insigne obtulit. Pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiã diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutũ speciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papam, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum; Nullis, inquit, meliùs hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quã illis qui pompis mundi calcatis, crucẽ expeditiùs sequuntur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum; cui & alia dona plurimorum contulerat ornamen-

Glabri verba.

torum. Glaber apud Baron. xi. anno D. 1013.

APOD. *Emitur virtute potestas.*

VII. TVRDITANORVM ARGENTEA PRÆSEPIA.

Vitia & Voluptates speciosis titulis ornantur.

CARTHAGINIENSES qui Barca duce expeditionem fecerũ Turditanos argenteis præsepibus & dolijs vsos deprehenderunt. Strab. lib. 3. p. 104. in Hispania.

APOD. Præsepi quid fœdius? & tamen argento vestitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.* Sen. ep. 45.

LAPIS ANNVLI IN QVO CASVS PHAETHONTIS EXPRESSVS.

In tenui labor est.

CASVM Phaethontis in gemmâ annuli expressum admirabili vel stupendo potiùs artificio memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filius, comanti radiis capite, vel potiùs flagranti cæsarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant, tanta dexteritate sculptæ vt sedecim pedes equorum minutissimis lineolis distincti emineret.

Hinc rubentis ardoribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis desperatio; & attoniti casus nouitate cœlestes hærebant: Illinc decrescebat mare, ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè latéque sparsa incendia, agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum superiora sæcula viderunt. Galenus l. 17. de vsu partium. Feliciùs tamen Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo descripsit. Maiolius.

A P. *Nec comtemne tuas quasi paruo in corpore vires.*
Quod valet immensum est: sic auri pondera parui
Exuperant pretio numerosos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretiosior auro est.
Paruula sic totum peruisit pupula cœlum,
Quóque vident oculi minimũ est cùm maxima cernãt.
Sic animi sedes tenui sub corde locata,
Per totum angusto regnat de limite corpus.

Manil. l. 4. Astron.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE IMPRESSVS.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, sua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem lapis maximus, teretior ab imo, sensímque fastigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapsum iactabant. Visebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio

fabrefacta. Vide Herodianũ in Heliogabalo. Hoc autẽ simulachrum dicebatur *Alagabalus*, quasi Ala Gabal, Deus montis, quòd in monte coleretur.

APOD. Imaginem Solis, non arte factam, & vt aiunt, ἀνέργαστον, in solidissimo lapide impressam venerati Phœnices, significabãt Reges & Principes, qui Solis symbolo, familiari regiæ majestatis sidere designantur, debere maximè perpetuam in dictis factísq; consectari constantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuisse fertur in Emblemate, VOLO SOLIDVM PERENNE.

εἰκόνα τε ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι θέλουσι.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientiâ leuius fit malum.

MVLIERES diuinæ, hoc est fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem sustollentes, considerant in eo rei super qua quis percontatur, euentum, & quibusdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibusdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè possint. Dion Prus. orat. XIII.

APOD. EX IPSO DIONE.

Anne ita quoque exilium & paupertas, senectus morbíque, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia faciliáque appareant? Illic fortassis iuxta rei differentiã, leue esse pondus Deus efficit; hîc autem opinor tale fit quodque, qualis est vtentis virtus & sententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

Lapis Pietatis.

Vide, *Aetnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. Lapis Sicyonivs.

Cædis ſymbolum.

Lapis Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactando moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: túncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. de lapidibus, & Plut. iunior in Araxe: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλής.

Apod. Occurrunt ſæpe in prodigijs ad ſignificationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei. Lucanus lib. 1. inter cætera cladis Pharſalicæ indicia, mare Siculum repente colore ſanguineo rubuiſſe commemorat his verbis: *Atra Charybis*
Sanguineum fundo torſit mare.
Virgilius in cæde Polydori plantas cruore ſtillantes facit:

Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur ſanguine guttæ.

XII. Lapis Solis.

Conuerſationis vis.

Lapis apud Megarenſes (ad quem Apollo lyram ſuſpendit cùm Alcathoo operâ ſuam eſſet

nauaturus) ſi calculo feriatur, eundem quem pulſæ fides ſonum reddit. Pauſ. in Atticis.

A P. Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit ſonorus: Eum lapide duriorem eſſe oportet qui cum bonis doctíſque verſetur, & nihil ex iſta conſuetudine adiumenti ad literas, moréſque inſtituendos decerpat.

Vſque adeò magni refert ſtudium, atque voluntas,
Et quibus in rebus conſuerint eſſe operati,
Non homines ſolùm, ſed verò animalia cunctà.
Lucretius l. 4.

LAPIS Σωφρονιστὴρ.

Conſcientiæ remora.

LAPIS Σωφρονιστὴρ, quaſi author reſipiſcentiæ appellatur ea de cauſa, quòd Hercules furens in patrem ferebatur infeſtus, eundem occiſurus, niſi iniecto à Minerua lapide repreſſus eſſet. Hic lapis magna ſuperſtitione aſſeruabatur Thebis conſecratus. Alius eſt lapis Σώφρων, qui in fluuio Mæandro naſcitur; per antiphraſin ſic nominatus: in ſinum enim iniectus ſtultitiam parit: λίθος κατ' ἀντίφρασιν σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται. Plutarchus in Mæandro.

A P O D. Lapis reſipiſcentiæ conſcientia eſt, quæ improbos amentia & furore in ſcelus quaſi torrentes effuſos plerumque de medio curſu reuocat. *Alioqui ſcias ſubeſſe animis etiam in peſſima abductis boni ſenſum, nec ignorari turpe, ſed negligi.* Senec. ad Lucil. Epiſt. XCVII.

XIIII. Gemmæ rationalis.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore Pontifex insutas gestat, in bello victoriam pronúciare Deus solebat. Nam priusquam exercitus se moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innotesceret adesse Deum, opémque & auxilium suum, inuocantibus esse allaturum. Vide Ioseph. lib. 3. antiq. cap. 9. Τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπὸ αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

APOD. Tum demum militia Christiana felicibus auspiciis dimicare cernitur, cùm pastores, & prælati cœlestium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum fulgore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile est quod ait S. Epiphanius lib. de 12. gemmis, vbi scribit Adamantem à summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cùm in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pentecoste, & tabernaculorum festo. Quòd si populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & siquidem mortes, & funera portenderet, nigrescebat; si bella, sanguineum colorem induebat; si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additq; Zachariæ temporibus, ipso sacris operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ἐν τῷ Πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus in Achate;

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ
Ἀνθεμόεντι κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.

Arbores enim multas inspicies quemadmodum in horto
Florente ramis aceruatis ornatas.

APOD. Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hîc varios sese in vultus facundia diues
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coercet,
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet
Floribus. Angelus Polit.

XVI. ACHATES PYRRHI.

Sapiens.

ANNVLVS Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cu-

ius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis.

Solin. Polyhistor, p. 38. edit. Pictau.

In eodem genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. in Sagari, matris Deorum effigie sculptus. εὑρίσκεται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

APOD. Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est, & vno pectore vir sapiens multiplices scientias. Talis fuit Basilius ille Magnus de quo D. Gregor. Naz. ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως; μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μεθ' ὑπερβολῆς; ὡς μόνον οὕτω μὲν ἅπαντα διελθὼν, ὡς οὐδεὶς ἕν· οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.

XVII. AETITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

AETITES lapis semper prægnans nunquam parit, sed & Gasidanes lapis, qui in Media reperitur, & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsis concipere dicitur, & intra se partum fateri concessum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria. Plin. lib. XXXVII. capit. IX.

APOD. Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plutarchus

περὶ τοῦ ἀκούειν vocat, ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπηνεμίοις λοχείαις, ventosis ouis comparat.

Numquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus inuictum fuisse videri volunt. Plin. lib. 37. cap. nono. Isidor. cap. 13. lib. 16.

APOD. Alectoria est in omni certamine præsens animus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ' ἐκένωσε τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην· αὐτὸς δ' οὐ κατέπεσεν, οὐδ' ὑπεσκελίσθη. Chrysost. apud Nicetam: *Beatus ille vndique petitus firmiùs stetit, & sexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhausit Dæmonis pharetram, nec concidit, imò ne de gradu quidem tantisper motus est.*

XIX. Amiantos.

Ieiunium.

Ex D. Basilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hîc Amianton Græci vocant, vt inquinari non possit. Hic ab igni non vincitur, sed impositus igni videtur ignescere, & in prunam verti: rursum exemptus igni, perinde quasi fuisset aqua, candidatus apparet purior. Huiusmodi erant trium illorum puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio consecuta vt nullâ vi possent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flammâ, quasi naturâ fuissent aurei, ita apparuerunt illæsi, vtique superiores, qui & auro potentiores declarati sunt: Neque enim illos liquefecit ignis, sed integros, illibatósque seruauit. Basilius homil. I. de ieiunio.

Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Ut turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio.

Prudentius in Cathem.

XX. Amiantus.

Castitas.

AMIANTVS alumini similis nihil igni deperdit, veneficijs resistit omnibus, priuatim Ma-

gorum. Plin. lib. 36. cap. 19.

APOD. Caſtitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc eſt voluptatis veneficijs quã fortiſſimè reſiſtit: vnde à D. Chryſoſtomo propter innumerabiles pugnas quibus aſſiduò diuexantur, μέγα τι πρὸ μαρτυρίου μαρτύριον dicitur in laudatione ſanctæ Theclæ. Baſil. homil. 1. de ieiunio trium puerorum, corpora inter flammas illæſa cum Amianto comparat; quod in ſuperiori ſymbolo liquidiùs explico.

Caſtitas ante martyriũ ingens martyrium. D. Chryſoſt.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

AMNOCHRYSVS arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas. Iſid. orig. lib. XIV. cap. XIV.

APOD. Significat Amnochryſus nullum bonum ex omni parte integrum. Claudianus:

Nulli ſyncera bonorum Pars conceſſa viro.

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incenſum, ſed maculis terreni amoris interlitum.

Terra ſalutiferas herbas, eadémque nocentes
Nutrit, & vrticæ proxima ſæpe roſa eſt.

Ouidius.

XXII. Androdamas.

Sapientia permotionum domitrix.

Androdamas argenti nitorem habet, & penè adamas, quadratus ſemper teſſeris. Magi putant nomen impoſitum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, ſi credimus Iſid. orig. lib. 16. cap. 14.

Apod. Nullus eſt alius Androdamas quàm ſapientia moderatrix animi, expultríxque vitiorum. Hæc incitatas permotiones, & inſtar torrentis fluminis effuſas reprimit, & diſſipata tot affectuum caligine,

Inconcuſſa locat puræ ſacraria menti.

γελῶσα πικραῖς ἄβατον βίον μερίμναις, inquit Syneſius.

XXIII. Anthracites.

Virtus & perſequutio.

Anthracites lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur; at contrà aquis perfuſus exardeſcit. Iſidor. orig. lib. XVI. cap. XIII.

Apod. Virtus ſine aduerſario langueſcit, aduerſis rebus exercita magis ſplendeſcit.

Contraria ſemper Virtuti fecere viam.

Eduardus ſecundus Angliæ Rex pingebat in ſymbolo araneam in tela ſua elaborantem, quam vehe-

mens ventus perflat cum lemmate, *Ardentior ibo.* Octauius de Strada. Sic Alexander apud Plutarchum de fortuna Alexandri, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπεράντῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix custodia recti.

ARVROPHYLAX lapis argento simillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus de fluminibus) hæc est vis: Elidis qui potentiores sunt, ipsum coemunt, & ante thesaurorum suorum limina ponunt; sicque securè illic repositum aurum custodiunt: cúmque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à satellitibus abacti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος.

ἀρουροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.

APOD. Abeant vani cum suis portentis. Non est alius Arurophylax quàm vox diserta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eósque à vi & præda deterret.

Patroni diserti vox pro iustitia & innocentia tuba est argentea.

Vigili stant bella Magistro.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui supra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus esse

creditur, quòd ad maximi ſideris imitationem flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quòd reliquis quidem gemmis ſuam figuram & ſpeciem poſſit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo viciſſim ſuam imaginem poſſit inurere. Rueius lib. II. de gemmis poſt Ariſtotelem.

APOD. Reges & Prælati facillimè ſubditis ſuam ſpeciem & imaginem inurunt, vt qui ſint omnibus in oculatiſſimum exemplum propoſiti. Aliorum autem, niſi ſuperiores ſint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt. φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν. Herodi. in Commodo.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in ſermone.

OCVLVS Indicæ teſtudinis varius & purpureus: per hunc Magi impoſitum linguę futura prædicere fingunt. Iſid. orig. lib. XVI. cap. XIV.

APOD. Non Chelonites, ſed lux prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua poſitus, vt alibi monui, ſymbolum eſt prudentiæ in loquendo, exprimens illud Pittaci, τοῦ νοῦ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res eſt in lubrico faucium conſtitutam veritatis rigidæ tenere menſuram; cui ſi incautè fræna laxentur, frequenter contra ſe loquitur.* Caſſiodorus in Pſal. Dixi cuſtodiam.

XXVII.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Plin. lib. 36. cap. 16. Contrariæ virtutis est Asius lapis cuius meminit Theophrastus libro de igne, qui omnia consumit & in cinerem redigit: ἀφανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ.

Asius lapis.

APOD. Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum seruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium sæculorum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctorum corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vlla corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.* Aug. in Enchiridio.

Vultus, vigor, & color idem
Qui modò viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri.
Prudent. in Apotheosi.

XXVIII. CHRYSACONIOS.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditúrque purum &

immixtum, incorruptúmque numiſma. Hunc indicem ego fideliſſimorum hominum cor dixerim; Nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduerſariorum accipiunt, & in gnomone cordis quaſi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum ſynceram, & puram, prauámq; aliud ſentientium opinionem, & fidem eſſe adulterinam. Chryſoſtomus ſer. aduerſus hæreticos.

XXIX. Cryselectrvs.

Pulchritudo.

CHryselectrvs ſimilis auro, ſed in colorem electri vergens, matutino tantùm aſpectu iucundus. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 14.

Apod. Pulchritudo breuiſſimo tempore delectans ſtatim defloreſcit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non ſic prata nouo flore decentia
Æſtatis calidæ diſpoliat vapor,
Sæuit ſolſtitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:
Langueſcunt folio vt lilia pallido,
Et gratæ capiti deficiunt roſæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nulláque non dies
Formoſi ſpolium corporis abſtulit.
Res eſt forma fugax, quis ſapiens bono
Confidat fragili?

XXX. Chrysoprasius.

Humilitas.

Chrysoprasius Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obſcuritas. Iſid. lib. 16. Orig. cap. 13.

Apod. Humiles in nocte clari ſunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes ſplendorem amittunt. Λάθε βιώσας.

Humili domum memento
Certus figere ſaxo.
Quamuis tonet ruinis
Miſcens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces ſerenus æuum
Ridens ætheris iras.

Boëtius Metr. 4. lib. 2.

XXXI. Dar.

Libertas virtutis.

Celebratur apud Hebræos דַּר lapis, cuius mentio eſt Estheris cap. 1. 6. Hunc Iudæi Doctores lapidem aſſerunt eſſe pretioſum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id eſt libertas. Reges enim eximij la-

pidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, ſed ampliſſimas quoque diuitias poſſeſſoribus largiebantur, vt eum ſibi compararent.

Apod. Non Dat lapis, ſed ſapientia, & virtus, in veram libertatem homines aſſerit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. Dionysias in aqua.

Virtus in aduerſis.

Dionysias lapis fuſcus eſt, rubentibus notis ſparſus. Idem ſi aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum eſt, ebrietati reſiſtit. Solin. Polyhiſt. edit. Pictau. p. 113.

Apod. Virtus inter aduerſa exerit vires ſuas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα ſolent eſſe μαθήματα.

Materiámque tuis triſtem virtutibus imple,
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis noſſet ſi felix Troia fuiſſet?
Publica virtutis per mala facta via eſt.

Ouid. Triſt. lib. 4. el. 3.

XXXIII. Electrvm.

Eloquentia.

Electrvm & Ligurius ſeu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. Iſid. lib. 16. cap. 6. De Electro magna inter veteres diſcepta-

tio: hoc experientia docet, intra marinos ſcopulos generari. In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pauſanias: ἐν τῷ Ἠριδανοῦ τῇ ψάμμοις εὑρίσκεται, ἀνθρωπίζεται τὰ μάλιστα. Inde Phaëtontiadum fabula, iam irriſa. Aliud electrum ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσός, vt habet Pauſanias ibidem, vel vt Suid. ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ.

Apod. Symbolum eſt diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiuſque rei potentiſſimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum foliis mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεή, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIIII. Gagates in aqva.

Aduerſa virtutem excitant.

Gagates accenditur aqua, oleo reſtinguitur. Plin. lib. 36. cap. 19.

Apod. In aduerſis vera virtus feruet, tepet in proſperis, & affuſo voluptatis oleo paulatim langueſcit, ac tandem obruitur. Σῶμα ἀργίη τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τὴν αὐτὴν ἀθειρεύσης πρὸς τὸ θεοειδέστατον. Euſebius: *Otium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo ſimillimam ſpeciem euehit.*

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima ſint, pulchramq; petat per vulnera laudem.

Silius Italic. lib. 9.

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in terra non naſcitur, ſed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos ea comprimi narrant. Plin. lib. 37. cap. 9.

APOD. Non eſt humani ingenij fœtus cœleſtis eloquentia, qualis Apoſtolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accenſa. Hæc cœli germen eſt, hæc magnæ mentis ſoboles, quæ non aduerſus ventos, ſed ſpiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitiorúmque cateruam exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D. Chryſoſtomus de conſubſtantiali, Homil. 22. ὢ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὢ γλώσσης νιφάδας ὑετῶν ἀφείσης! ὢ φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O ſanctum os, cui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bonis innumeris ſcaturientem!* Nec mirum: ſanctus ſiquidem Epiphanius in vita Eliæ eumdem flamma enutritum narrat: Parenti quippe ipſius Prophetæ, dum naſceretur, viſos homines niueæ veſtis candore illuſtres, qui matris vberibus ignem allinerent, & puſioni flammam pro cibo miniſtrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obſcurum præſagium. Longè aliter quàm quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor eſt Euſtathius: eum Ægyptiis

Elias flamma enutritus.

parẽtibus ortum, cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset, ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, sturni, lusciniæ & merulæ.

Homerus melle alitur: nouem voces auium edit.

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM ET IGNEM FVNDENS.

Spiritus Sanctus fons & ignis.

IN Carthaginensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt. Aristot. de Admir. cap. 109.

APOD. Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum sordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno,
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis.
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens
Caucasus, aurito famuli cùm fortia sensu
Corda domat, qui cuncta videt, quem cũcta tremiscũt,
Fons, via, flamma, lapis.

Ennodius Panegyr. in S. Epiphanium.

XXXVII. HEXECONTALITHOS.

Pro cunctis sufficit vnus.

PRÆCIPVAM obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vno gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant, tam diuersis notis sparsum, vt sexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur.* P. CXLVII. edit. Pict. Eadem fermè habet Isidorus Origin. l. 16. cap. 12.

APOD. Commodè poterit comparari cum re, aut persona, in quam sparsa in aliis ornamenta vno veluti agmine confluunt, & præstantissimam bonorum omnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur:

Natura hîc posuit quicquid vbique fuit.

Quo in argumento præclari quoque sunt Claudiani versus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis.

Partitum singula quemque
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
Hunc soboles castique thori: sparguntur in omnes,
In te mista fluunt; & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

XXXVIII.

XXXVIII. HYACINTHVS.

Pietas.

HYACINTHVS cœlum ſequitur, ſentit auras, ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualiter ſemper rutilat, cùm aut nubiloſus eſt aut ſerenus dies; ſculpturis reſiſtit, ſed tamen adamante ſcribitur, & notatur. Solinus cap. 33.

APOD. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur provt ſpiritus intus agit: ad eius radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordiis ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiúſque impreſſiones ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYÆNIA ex oculis hyænæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. Plin. lib. 37. cap. 9.

APOD. Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt, prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem:

ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ:
quod est oculus in corpore, hoc prudentia in mente.

Sæpe illi dixerat Almo,
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

Ouid. 2. Fastor.

XL. IASPIS.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacensis in speculo naturali refert Iaspidem inueniri amœnæ pulchritudinis, in quâ species viri emineat, clypeum è collo suspensum gestantis, & subiectum pedibus serpentem calcantis. Meminit quoque post Vincentium F. Rueius libro 2. de gemmis, vbi alîus quoque Iaspidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito gestasse. Cernebatur in eâ homo fasciculum herbæ collo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos discernebat, sanguinémque restringebat.

APOD. Num verò præclara Iaspis Deipara quæ Christum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum serpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit?

χθόνιον τὸν μεγάλων ὄφιν
παῖδες ἤλασας ὀρχάτων.

Synesius Hymnis.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre credebatur ijs qui illi insiderent. Ptolomæus Hephestio. Consentit cum hoc argumento Romana antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi Amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur, hoc emblemate, ἀντέρως. Ouid. 2. Remed.

Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethæus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.

APOD. Leucas, seu alba petra, Christus est, totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus suo cruore restinguit. Synes. Hymn. 6.

Εὐρίπου περιχοὰν ἱστὰς ἀλῆτιν,
περσαίνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλης.
Euripi æstum sistens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII. LIPARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid. Orig. lib. 16. cap. 14.

Apod. Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membráque Circæis effeminat acriùs herbis.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interiùs fucata genas, & amicta dolosis
Jllecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Claud. lib. 2. de laud. Stilic.

XLIII. Lychnis.

Sapientia.

Lychnis ex genere ardentium lapillorum est appellata, à lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. Isid. lib. 16. Orig. cap. 13.

Apod. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia, hoc est genus humanum, allicit; sed non ante-

quam magni illius Iuſtitiæ ſolis flammas conceperit: tunc enim

Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus;
Sic Deus interiùs ſentitur, & inditur medullis.

Prudentius de S. Cypriano.

XLIIII. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem ſpectat, non trahit. Leander.

APOD. Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui ſyncera mente Deum ſpectant: qui aliam in partem abripiuntur, nec Orientem illum Iuſtitiæ Solem habent in pectore, multum aliquando ſudant, nihil verò proficiunt.

περὶ πάντων σέβου τὸ θεῖον. Pittacus.

Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,
Fontibus eloquij te cœlitùs actus irrigabit.
O niue candidius linguæ genus, ô nouum ſaporem,
Vt liquor ambroſius cor mitigat, imbuit palatum.

Aurelius Prudentius περὶ στεφάνων.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

MAGNES lapis non ſolùm ferreos annulos trahit, ſed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipſis infundit, qua hoc efficere poſſunt. D. Auguſt. de Ciuit. Dei, lib. 21. cap. 4.

APOD. Magiſtri pij & eloquentes vim ſuam deriuant in diſcipulos, vt ipſi viciſſim alios ad amorem virtutum rapiant, omnéſq; Chriſto concatenati feliciter adhæreſcant. D. Ambroſius: *Eſt inſitum bonis vt caſtum pudicus, prudentem ſapiens, miſericors liberalem, affectu pio diligat, & virtutes ſuas in alijs amet!* Rectè etiam dicetur de Deo qui pios ad ſe quaſi amoris ſyderite tactos illicit ſibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

LAPIS Myndan niueo candore circumfuſus, hanc vim habere dicitur, vt à ſe feras longè arceat, & ab earum morſibus ſecurum hominem præſtet. Leont. Byzant. lib. 3. de fluuijs: Μύνδαν καλούμενος πάνυ λευκός, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρείων ἀδικεῖται. Hoc ipſum virginitati tribuetur contra dæmones. In eodem genere ſymboli eſt fons Canathus de quo dixi ſuperiùs. Nam Iuno

quotannis in Canatho fonte totâ virginitatis gloriâ reuirescit, vt Argiuorum ferunt fabulæ. Pausan. in Corinth. pag. 80.

ANTAPODOSIS. Non ita est in mortalibus feminis, in quibus lapsa, numquam redit virginitas: vnde πένταθλος ille Athanasius de Virginitate, eius laudes persequens, ad seriam, & diligentem custodiam tanti thesauri hortatur: ὦ παρθενία, στέφανος ἀμάραντος! ὦ παρθενία, ναὸς θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρίτα τίμιε, παρὰ πολλοῖς ἀφανὴς, ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκόμενος! ὦ ἐγκράτεια φίλη θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἁγίοις σου γνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων στέφανος! μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida sunt vt interpretatione non egeant.

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum sculptum se vidisse refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes significarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, FAB.

Rex Congi equinā caudam pendētem gestat ex humero: hoc solis Regibus datū. Maff. lib. 1. p. 12. edit. Ant.

APOD. In eo numo adumbratæ ſunt boni Imperatoris virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite; prudentiam, ex humano pectore barbato; prouidentiam & cunctationem, atque etiam ſpeculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virgini.

OPALVS diſtinctus eſt diuerſarum gemmarum colore: eſt enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter ſub quadam varietate lucentia. Iſidor. Origin. lib. 16. cap. 12.

APOD. In B. Maria Virgine omnium virtutum ſpecies admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethyſtus temperantia, læto ſmaragdi virore ſpes radiat: omnia denique cœleſtium ornamenta in eam plena Dei manu congeſta gratiſſimam lucis temperiem impertiunt.

Pulchra ſuper gemmas, ſplendorem ſolis obumbrans,
Alta ſuper cœlos, & ſuper aſtra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.
Cara, benigna, micans, pia, ſancta, verenda, venuſta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.

Venantius Honorius Fortunat. lib. 1. de partu Virgin.

XLIX.

XLIX. PANTARBA.

Eloquentia.

LAPIS Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides instar examinis apum ad se pertrahens. Philostr. Apollon. lib.3. cap.14. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ. ἔστι γὰρ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης. εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις. ὃ γὰρ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμ' ἐστὶν ἀρρήτου ἰσχύος. πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ. τί λέγω τὸ ἐγγύς; ἔστι σοι λίθους ὁπόσας βούλει καταποντῶσαί ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν. ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν αἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος. *Noctu diem velut ignis ostendit, quoniam igneus est, ac radiosus: sin verò post diem aspiciatur, innumeris coruscationibus oculos ferit. Id autem quod in ipso lumen fulget, spiritus est potentiæ admirabilis. Quicquid enim propè est sibi conciliat: quid autem dico propè iacentes lapides ipsum congregare? cùm liceat petras quotcumque velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non propè adinuicem, sed sparsim vtcumque contigerit. Postmodum verò hic lapis ad eas demissus sui spiritus distributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi subiaceant.* Addit summam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni verò in concauis terræ, profunditate passuum quatuor. Tantum verò ipsi spiritus inesse, vt intumescat, & plerumque scindatur ter-

ra, vbi eiuſmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipſum nemini licet, aufugit enim niſi ſumma cum ratione trahatur.

Apod. Eloquentiæ verus typus eſt Pantarba, qua nihil ſpecie præſtabilius, nihil forma auguſtius, quæ dicendo tenet hominum cœtus, mentes allicit, voluntates quocumque vult impellit. Cic. 1. de Orat. Aliarum quoque hîc ἑρμηνειῶν latiſſimus poteſt eſſe campus.

Pavsilypos, lapis in Aranea Apula.

L. Phengites sev Domitiani porticvs.

Mundus ſpeculum beneficentiæ diuinæ.

Domitianvs tempore ſuſpecti periculi appropinquante ſollicitior in dies porticuum in quibus ſpatiari cõſueuerat parietes Phengite lapide diſtinxit: è cuius ſplendore per imagines quicquid à tergo fieret, prouideret: quid ſi corda per Phengitem videre potuiſſet; Suet. in Domitiano cap. 14.

Apod. Totus ex Phengite mundus? in ipſo quacumque te vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam variis rebus creatis quaſi ſpeculis vides renidentem.

Iouis omnia plena.

Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ ædem fuiſſe conflatam. Plin. lib. 36. cap. 22. Ne-

rone Principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris candidus atque translucens, etiam qua parte fuluæ inciderant venæ, ex argumento Phengites appellatus. Hoc construxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege sacratam, aurea domo complexus.

Seia Fortuna.

LI. PYRITES EQVITVM VELLERIS AVREI.

Zelus Religionis.

EQVITES velleris aurei à Philippo Bono instituti & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem gestabant auream: huic intextum erat ferrum, quod è venis lapidis flammæ semina elicere, atque excutere videbatur. In summa parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit: *Antè ferit quàm flamma micet.* Velleri autem: *Pretium non vile laboris.*

APOD. Significat egregios animos Deo incitante cœlestes amoris flammas ad defensionem religionis concipere; quibus cùm toti exardescant, præclara obeunt facinora, & sibi ad vellus aureum, an potius ad beatam immortalitatem viam muniunt? *Ardens euexit ad æthera Virtus.*

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Tugere corde Deum.

ADMIRATIONEM omnem superat illa Sapphirus, in quâ visio Moysis, & lex Deca-

logi naturaliter impressa fuisse dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Episcopus Cypri lib. de XII. Gemmis, τὴν τοῦ Μωσεῖ ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει, καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρου πεφυκέναι. Simile est quod de Pyrrhi Achate commemoratum est à nobis superiùs, grauium historicorum literis celebratum. Verùm tanto præstat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum simulachris diuinarum rerum effigies antecellunt.

A POD. Hæc Sapphirus à summo sacerdote gestabatur in pectore. Quo certè symbolo designabat cor eorum qui præsunt Ecclesiæ, debere esse quasi sanctarum legum, diuinorúmque mysteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altissimarum scientiam, præclaro concentu moribus accommodant;

Templum constituunt perenne Christo
In cordis medij sinu ac recessu.

Aurel. Prud. in Cathemerino.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεολογία.

QVEMADMODVM Sapphiri visceribus nascitur lapis sanè pretiosus, & ipso qui genuit pretiosior, lucidus & splendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Mariâ natus est ille lapis angularis excisus de monte sine manibus, matre nobilior, & matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioſcorides, l. 5. 114. Epiphanius in l. de XII. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo inſignis, mater pia, nobile ſemen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu ſancta pio renouaſti fœdera rerum,
Lucidiórque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen ſtatione coruſca,
Floruit interiùs per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi,
Orbem alit, aſtra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleone.

LIIII. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro ſecundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait inſulano cuidam hanc gemmam fuiſſe, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cúmque is fati legibus conceſſiſſet, gemma quaſi domini morti illachrymaſſet, infuſcata nitoris gloria longè obſcurior apparere cœpit.

APOD. Poterit eſſe fideliſſimi amoris ſymbolum in amico qui demortui ſocij memoriam perpetuis lachrymis, & mœrore proſequatur. Lemma erit,

Tecum perierunt gaudia noſtra.

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORUM.

Iudiciorum æquitas.

IUDICES apud Ægyptios ijdem fuere qui ſacerdotes: inter quos princeps erat Iuſtitiæ omnium natu maximus, idem iuſtiſſimus, & æquitatis tenaciſſimus putabatur, qui imaginem ex ſapphiro gemma confectam geſtabat, quæ vocabatur veritas, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. Ælian. variæ hiſtor. lib. 14. cap. 34.

APOD. Veritas non in Sapphiro, ſed in intimis viſceribus & medullis à iudicibus geſtanda eſt, ſine qua, nulla iuſtitia, nulla virtus eſt. Socrates idem dicebat eſſe veritatem & virtutem. Plato non ipſum quidem ſummum bonum, ſed ei adhærere ſicut Soli lucem: eſſe, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipſum ἀγαθόν. de rep. 6. &, οὐδὲν οἰκειότερον σοφίᾳ τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariuſq; ſapientiæ quàm veritatem eſſe.*

LVI. SARDONYX AD CERAM.

Puritas.

SARDONYX conſtat tribus coloribus, ſubteriùs nigro, medio candido, ſuperiùs minio. Hæc ſola in ſignando nihil ceræ euellit. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 8.

APOD. Rari ſunt & illuſtres animi, qui

cùm adhærescant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant

Æthereum sensum, atque auraï simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati, hoc est, primis futuræ gloriæ radiis iam afflati, igneo charitatis rubore purpurascunt.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quò te cœlestis sapientia duceret ires.
Hoc opus, hoc studium. Horat. epist. 3. lib. 1.

LVII. SCYRVS.

Concordia.

SCYRVS lapis qui insula Scyro nascitur, mirum id habet, vt integer enatet, comminutus mergatur. Plin. lib. 36. cap. 17.

APOD. Coniuncta stat & eminet societas, quæ dissipata mergitur. Nam

Defendit numerus iunctæq; vmbone phalanges.

Iuuenal. Sat. 2. vers. 46. *Commune periculum concordia propulsandum.* Cornel. Tacit.

Æterno complectitur omnia nexu
Tot rerum, mistique salus concordia mundi,
Et sacer orbis amor. Lucanus lib. 4.

LVIII. Selenites.

Regum exempla.

SElenites lapis continet in ſe Lunæ imaginem, quam iuxta curſum aſtri ipſius perhibent in dies ſingulos minui atque augeri. Solin. p. 190. Iſidor. lib. 16. cap. 10. Meminit quoque Pſellus de lapidibus, his verbis: ὁ Σεληνίτης, καλεῖται δὲ οὕτως ὅτι ὀφθαλμὸν οἷόν τινα συναυξόμενον τούτου καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι δείκνυται. & Anonymus quiſpiam Græcus ait eſſe in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ σοβὴ συνηύξανεν αὐτῇ, καὶ συνεμειοῦτο. Simile affertur de puteo ad Nilum qui creſcit & decreſcit ad amnis rationem.

Pſellus de Selenite.

Taurus in Ægypto, cuius cauda cum Luna videtur creſcere & minui.

Puteus Nili imago.

A p o d. Vt ſuperiores virtutes influunt, ita ſe habent inferiora. Quales ſunt principes, tales eſſe ſolent populares. Claud. ad Honorium:

In commune iubes ſi quid cenſeſq; tenendum,
Primus iuſſa ſubi. Tunc obſeruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Authorem parêre ſibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

LIX.

LIX. SYNODITES.

Tantus amor cœli.

LAPIS Synodites pusillus Solem habet impressum, & lunam ad Solis varios aspectus crescentem & decrescentem.

Damascius in vita Isidori.

Nonnus Panopolitanus in Dionysiacis eius lapidis disertè meminit, aítque hæc incrementa, & damna secundum varias lunæ facies contingere. Sic autem ille:

τῇ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεράοιο θεαίνης
Λειπομένης μινύθει, καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποστίλβουσα κεραίης
Ἠελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

Illa lunæ
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris sugit primigenium ignem.

APOD. Symbolum esse potest hic lapillus animæ Deo penitus adhærescentis, de qua dici illud potest,

Tantùm spectabat euntis
Ora Dei, vultúsque suos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

SMARAGDVM Virginitatis ſymbolum eſſe alibi oſtendimus: qui adeò impatiens Venereæ conſuetudinis eſſe perhibetur, vt inſignis Smaragdus Reginæ Hungariæ, cùm ipſa marito conſueſceret, memoretur in tres particulas conciſus atque confractus.

Albert. Magnus & Rueius l. 2. de Gemmis.

De hoc lapide Theophraſtus ait: ἔστι δὲ σπανία καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, niſi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum eſt Regi illorum à Rege Babylonio miſſum Smaragdum munere quatuor cubitorum longitudine, & trium latitudine: Item in Iouis obeliſco fuiſſe poſitos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum.

Theoph. de lapidibus.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona ſunt Dei.

BACTRIANI Eteſijs flantibus colligunt Smaragdos ex commiſſuris ſaxorum. Plin. l. XXXVII. c. V. & Theophraſtus de lapidibus: συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

Apod. Aspirante Dei fauore qui per Etesias significatur, omnis non modò terrena, sed & cœlestis in nos influit opulentia, atque ex ipsis rerum asperitatibus summa gloriæ suauitas decerpitur.

O faciles dare summa Deos! Lucan. l. 1.

Et Claudius Marius Victor in præfatione ἀληθείας ad Deum.

Omnia posse tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm est,
Quòd præstanda facis bonus auctor, sed quòd & ipsum
Vt possis præstare facis, causásque secundas
Inuoluis primis: Quòd qui tua munera sentit,
Munus & ipse tuum est.

LXII. Triophthalmos.

Trinitas.

Triophthalmos cum onyce nascitur tres hominis simul oculos exprimens: Plin. lib. xxxvii. cap. xi.

Apod. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianz. in odis appellatur φάος ἓν τελλαμπὲς, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroque ignis coruscat, duo licèt cerei sint: ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo: Ita dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.* Euseb. Emissenus hom. 4. de symb. & Cæsarius Arelatensis homil. 4. de Pasch.

Nicolaus Cussanus Cardinalis in summis montibus stagnum vidit, in cuius medio scaturigo aquæ limpidissimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, sed solo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit hoc ipso symbolo ad sacrosanctæ Triadis veritatem demonstrandam vti: Stagnum (inquit) à scaturigine, scaturigo à fonte differt: tria sunt & vnum sunt: aqua nec influit aliunde nec effluit: eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur.

Hæc ille libr. 2. Cribrat. Alcorani.

Ad idem argumentum refer tres soles, quos Iulius Obsequens, & post eum Suares de Mysterijs in Hispania visos fuisse, & repentè in vnum coaluisse memorat.

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Isidor. lib. XVI. cap. XVIII.

HYDRARGYROS siue argentum viuum, vasa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæteras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poematio prosequutum.

Aliud. symbolum.

Conspicuos inter naturæ splendet honores
Fusilis argenti species, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidum se numine fundit.
Nempe Deus gestit viuis animare metallum

Flatibus, & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infusa micat, lenique fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terrenive hebetant ortus, miniatáque massa.
Quòd si constrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vsque tamen, lucísque cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulciberi cùm vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantémque ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnóque potens domat omnia nisu.
Ast vbi viuaces motus constringere vitro
Fert animus, sentit quassas hoc obice vires,
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cùm flamine rauco
Proludit, tentátque viam, si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus auræ
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Vnde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quamquam fragilis, contagia formæ,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo, labes hydrargyros æui.

LXIIII. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure : Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concreſcit in vnionem, ſed & ipſe vnio, celeriùs Ioue tonante paritur. Ælian. lib. x. cap. XIII. ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, ſi fulguret, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui diſertè hæc tractat lib. IX. c. XXXV. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione, impleri roſcido conceptu tradunt, grauidáſque poſtea eniti, partúmque concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhiſtor: *Conchæ ſunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, ſitiunt rorem, veluti maritum cuius deſiderio hiant: Et cùm lunares maximè linquuntur aſpergines, oſcitatione hauriunt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæque fiunt, & de ſaginæ qualitate reddunt habitus vnionum.*

APOD. D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus ſancti accipit; rorem, puriſſimum ſanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Chriſti.

Vterúmque puellæ
Sidereum mox implet onus, rerúmque Creator
Naſcendi ſub lege fuit. Stupet innuba tenſos

Virgo ſinus, gaudétque ſuum paritura parentem.
Sedul l. 2.

LXV. ANNVLVS HELENÆ, SEV ASTERITES.

Terrena cum diuinis copulata.

ASTERITE lapide, cuius ea vis eſt, vt Soli obiectus accēdatur, Helena ſuas obſignabat literas, impreſſa in eodem piſcis Panis figura. Ptolomæus Hepheſtione, cuius hæc ſunt verba: Πᾶνα ἰχθῦν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ Πανὶ κατὰ τὴν ὄψιν· ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τεθέντα εἶχεν Ἑλένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὸν τὸν ἰχθῦν τὸν Πᾶνα, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο τῇ σφραγῖδι.

APOD. Poterit in eos torqueri, qui cœlum miſcent terræ, & profana diuinis: in eodem enim annuſo, cœleſti lapidi iuncta erat figura Panis: nam & hic Piſcis Pani ſimilis eſt, à quo nomen accepit: eſt autem Pan impurus & ſalax Deus.

Quid facit ſtella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Non bene conueniunt, nec in vna ſede morantur.

Lapis porrò aſterites is eſt, opinor, cuius meminit Hermeſianax Cyprius lib. 2. rerum Phrygiarum: λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præſidia.

ANNVLOS ſeptem Iarcha dedit Apollonio, ſtellarum ſeptem nominibus inſignitos. Philoſt. lib. 3. c. 13. græcè dixit τῶν ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων, οὓς φορεῖν

τὸν Ἀπολλώνιον κατὰ ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apollonius singulos, diebus singulis gestabat. Credibile est, fuisse annulos magicos, quos δακτυλίους γεγοητευμένους appellat Clemens Alexand. Stromat. lib. v. quales Execesto Phocensium tyranno fuisse narrat: ex quibus inter se collisis, sonúmque excitantibus rerum gerendarum opportunitates Rex intelligebat: Malè tamen periit malus cum suis annulis. Aristophanis Scholiastes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium ascribit Eudemo Philosopho. φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philosophus is erat Eudemus, Physicos annulos faciens aduersus dæmona, serpentes, & cætera id genus.*

Execesti annuli.

A P O D. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis insignes, totidem sunt ornamenta virtutum, quarum splendor est maximus, & in regum vita conspicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iustitia, Eloquentia. Nobilitatis hieroglyphicum est luna, quãdo & in calceis patriciorum posita, generis illustris fidem fecit. Pulchritudini respõdet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit symbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit: Mars, fortitudinem suapte natura designat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδησιν vocat, *Iudicem cælestium*, Iustitiæ virtutum reginæ erit indicium. Hermes eloquentię præses, ipsam nobis eloquentiam significabit. Hanc orna-

ornamentorum coronam, septem veluti gemmis collucentem qui fuerit sortitus magna contra vim omnem aduersam præsidia habiturus est.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabulosa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quæ mihi semper visa est ab historiæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuisse, cui vis illa mirabilis sapientiæ tenebatur implicata. Quamobrem cùm ad Iordanis ripas lauandi caussa venisset, Mulierum quæ Regi sanam mentem inuidebant blanditiis inescatus, annulum deposuit; quem cùm sirenes illæ in profluentem abiecissent; repente totum illud sapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur sapientissimus. Verum cùm in exenterati piscis visceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus esset, omnis in eo sapientiæ vigor visus est repubescere. Meminit huius narration. Pined.3. de rebus Salomonis.

AP. Fabula rectè ostendit mentis, consilij, & sapientiæ conciliatriculas esse prædatrices impudicas fœminas, sapientibus remis velísque fugiendas,

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandásque mortes, gaudiúmque crudele. Martial.l.3.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta est industria dextræ.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobilissimorum artificum triumphat industria, nemo

nescit. Sed illud omnem admirationem superat, quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere?

AP. Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu:

Felix cui cœlum, terræque patebant
In digitis.

LXIX. SICLI SANCTVARII.

Sacerdotum & religiosorum exempla.

SICLI legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoque deprauasset, ad typum illum reformaretur. Leuit. *Accipies 5. Siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.*

AP. Similes omnino sunt Siclis Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario constituti, eam debent præferre in moribus integritatem, quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cæterorum sit *perpetua quædam censura & disciplina*: quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DVODECIMVS.

THECNICVS SIVE DE MANVFACTIS.

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.

IN Academia Promethei Musarum,& Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensæ conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio: quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur. Pausan. in Atticis: meminit Oppian. lib. II. de venatione vers. xxx. Herod. in Vrania. Scholiast. Aristophanis & Lucretius.

APOD. Ex optimis Gymnasiis tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μϐσαγέτου sa-

crario lux ſapientiæ petitur cuius ductu ſi quis vitæ curſum inſtituat, næ ſibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam ſternit viam: At qui ſemel acceptam lucem ſua nequitia patitur extabeſcere, ignominiæ & calamitatis futurum eſt mancipium. Felix igitur quem hæc ſapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, orat. 6. de vita contemplatiua, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα σχολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπλαστος.

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS, ΑΜΦΩΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium ſenſus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphotidas ſiue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum eſt, pateant. Plutarch. de Audit. initio.

AP. Amphotides munimen ſanctæ doctrinæ aduerſus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epiſt. XXXI. *Ad ſummum ſapiens eris ſi clauſeris aures quibus ceram parum eſt obdere, firmiori ſpiſſamento opus eſt, quam vſum in ſociis Vlyſſem ferunt.* Athenienſibus oraculum de optimo Reip. ſtatu conſulentibus reſponſum eſt, fore beatam vrbem ſi puerorum auribus quod optimum eſſet, & pretioſiſſimum appenderent. Hoc de ſalubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata erroris anſa. *Dixi alibi fuſius ex Dione Pruſæo.*

Oraculũ de inaurib.

III. AMPHIARAI TELVM.

Ἐκ πόνου κλέος.

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch. in parall. τῶν ἅμα πολυνείκει διωχουμένων λοχαγῶν, ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἴασε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

AP. Labor nobis instar teli est, gloriæ autem velut lauro vestitur à Deo.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄτερ πολλῶν πόνων·
Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.

Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus:
Solet laborantem Deus pariter adiuuare. Euripid. in Andromeda & Æschylus apud Stobęum serm XXIX.

IV. ARA PVRA.

Sanctitas.

VNAM duntaxat in Delo aram fuisse puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris stilla aspersam, ad quam solam in orbe terrarum Pythagoras solebat accedere. Clemens Alexandr. Strom. lib. 7. pag. 515. Ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τεθρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν προσελθεῖν φασὶ φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur suffimenta.

Interpretatur idem Clemens Alexandrinus, & sanctam animam esse dicit ac orationis Thymiama. τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virginis à *sanguinibus*, hoc est peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM.

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt. Philost. in Apollonio.

AP. Homines parciùs colunt eos à quibus nihil commodi ſperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant. οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει. *Non cano vetera, noua, ſi quæ ſunt eadem quoque meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile eſt quoque exemplum Attici qui Herodis opulentiſſimi Sophiſtæ Pater fuit: Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuiſſet, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempſit, vt eorum hernias, hoc eſt ſtatuas quas in ſuarum ædium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author eſt Philoſtratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. IX. acute dixit in hanc ſententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον, ἄνθεα δ᾽ ὕμνων νεωτέρων.

VI. ARBOR XERXIS AVREA.

Diuitiæ infrugiferæ.

AVREA fuit regis Perſarum ſella, χρυσοῦς δίφρος, vt habet Tzetzes Ilia. IV. cap. 32. & aureus lectus, in quo dormiebat: Ioſephus antiquitatum Iudaicarum lib. II. ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδουσι. ad hæc offuſa platanus aurea, ſmaragdinis racemis diſtincta,

imminebat capiti, cuius meminit Athenæus lib. VII. & Aristides apud Phot. p. XVI. imago quædam huius rei in Conopæo Holophernis de quo sacræ literæ. videns autem Iudith Holophernem sedentem in Conopæo, quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidib. pretiosis intextum, adorauit eum. ex eo vsus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad nostros reges manauit. fuit omnino non modo Persis sed & aliis regibus familiare, vt rarò in conspectum prodirent, & si quando darent se in publicum, id quam magnificentissimè facerent. Cypriorum reges, quod testatur Athenæus Thronum habuere spectabilem, quem columbæ quattuor suauissimis vnguentis delibutæ circumuolitantes, ventulum faciebant.

AP. Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem: homines similiter, dum in vmbra diuitiarum quiescunt, ex his nihil præter vmbram, hoc est exilis voluptatis simulachrum, si modo voluptas est, capiunt.

Stant sola nominis vmbra.

Ex quo vanissima res est, istis rebus neglecto summo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falsa graui mole parauerint,
Tum vera cognoscant bona. Boët. Metro. 9. l. 3.

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidiæ.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machinatus, Arcam elegantem fabricauit, quam inter

pocula ei proposuit minimis, qui eandem corpore impleret suo. Osiris nihil mali suspicatus arcam accipit, & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinatam Osiride infuso proiici iussit in Nilum. Plutarch. in Osiride.

A P. Rectè παρyιμακῶ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipsi qui capiunt capiuntur nec tam dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ specie obducti quibus homines velut pisces illigantur.

Munera quod senibus, viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras. Mart. Epigr. lib. 4. 45.

VIII. Archytæ columba.

Conatus irriti.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spiritus inclusâ atque occultâ concitum, vt ipsum euolaret. Gell. lib. 10. cap. 12.

A P. Archytæ columbæ similes sunt, qui non Spiritu sancto afflati, sed vanissimæ gloriolæ & fauoris humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggredi videntur, Verum vt hic motus debilis est, statim deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt, & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur. Quamobrem rectè monet Arrianus

Epicteti

Epicteti eos qui nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere per solidum, vt in hominum congressu, atque consuetudine sint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo solis ictæ radio repente liquescunt. πάντα γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν. Εἰ δὲ μὴ, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴτινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγγράφετε. At sine perseuerantia nulla Virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίην victoriam à perseuerando nominarunt. Ανδρίας μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.

IX. Asbestos lvcerna.

Fortitudo inconcussa.

Tegeæ in Arcadia templum Veneris, atque in eo lampas sub dio, quæ quod mirum est, patenti aëri semper exposita, nullis ventorum flatibus, aut pluuiis extingui potuit, sed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Asbestus, seu lucerna inextinguibilis est appellata. Authores, Athenæus lib. 16. Deipnos. Strabo. lib. 9. D. August. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Isid. lib. 16. cap. 15.

Facundo stat sacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ primæ vidit nascentia cornua Lunæ.
Hîc domus vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidaliis vnxisse madentia succis:
Hanc decor, & florens Hebe, multusque Cupido

Peruolat, & faciles spirat clementior auras,
Dum roseo temone vehit per sydera matrem,
Et liquido sudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuóque sub aëre pendet
Lychnus sidereæ retinens commercia lucis,
Quo sacer aßiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla æoliis tempestas obruit alis.
Non si prorumpant effracto carcere venti,
Et diras acuant longis stridoribus iras,
Non si tristis hyems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœlique furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit,
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes.
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amorum
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis
Certatim inuitant stellæ, quærunt que vicißim
Quas cœli velit illa plagas, quem postulet axem.
O digna æthereis consurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Talis est fortitudo inter aduersa. Virtus non potest cerni, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi exerceatur aduersis. Lactant. lib. 5. In eodem genere est ara Erycinæ Veneris sub dio semper ardens. Ælian. lib. 10. cap. 60.

X. BABYLONII MVRI.

Castitas.

BABYLONII muri à Semiramide structi quadringentorum & octoginta stadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria semiiugera tollebantur, cum essent paulò minùs iugeris crassitudine. Philost. Apollo. lib. I. c. XVIII.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τεῖχον Σεμιράμιδος appellat, quæ pectus humanum aduersus cupidinis tela, & libidinis assultus præmuniit, effecitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes suppliciorum immanitates corpore exceperint, priusquam pudicitiam proderent. D. Chrysost. lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὖθις παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITÆ.

Fraus peruersa.

HIC excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repente scipionem in quo erat aurum collocatum tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. Conon apud Photium.

AP. Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudu-

lentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis offundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. Calceus Rhodopes ex quo formam rex Ægyptiorum Virginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis coniicitur.

RHODOPE puella dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs est regia) deportat Aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarum, inuentamque Rex vxorem ducit. Strab. lib. XVII. Ælian. lib. XIII. cap. XXXIII. Var. hist.

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & amœnitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Quantus est, & quam magnificus in cœlo, qui hæc largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quàm pulchra sunt cœli interiora, si exteriora tantum habent dignitatis? D. Augustin. tractatu IV. in Epist. Ioann. *Visuri sumus quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem quandam, visionem præcellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atque camporum, pulchritudinem maris & aëris, pulchritudinem Solis & Lunæ, pulchritudinẽ stellarum, pulchritudinem Angelorum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt omnia.* Cadit præterea in nobilem scri-

ptorem, cuius vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

SCIPIO Africanus iunior notâ censoriâ adolescentem dignum iudicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset cœnam, simul ex melle apposuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iusseratque per ludum, vt facto impetu perinde ac in præliis fieri assueuit, Carthaginem μελίπηκτον diriperent. Quærente autem eo, quódnam ob suum peccatum equus adimeretur, Quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hostium diripuisti. Cælius lib. 9. cap. 13.

AP. Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amant πρωτοβολίζω, vel in ignauos milites qui in vino duntaxat, & super mensam vrbes capiunt.

In lucem prælia differ.

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, *Amantium prælia.*

PETRO Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludicrum commenti sunt, vt castellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum destinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus æquales

arcem oppugnarent, miſſilia poma eſſent, muſcatæ nuces, roſæ, lilia, aliique flores in pilarum ſpeciem conglobati, ſubitæ ad hæc roſaceæ aquæ ſparſiones, variaque alia odoramentorum exquiſita genera. Sabell. lib. 8. dec. 1.

A P. Rectè hac pugnâ poſſunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non toroſa (quod ait ille) argumentorum robora, ſed picturata veluti ad laſciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Diſcordia fit carior concordia. Publius Syrus.

XV. Clava Leoni insidens.

Fortitudo & indomita.

IN Numiſmate Traiani cernebatur Claua Leonino inſidens capiti.

A P. Vir fortis & ſapiens πολυδαμάτωρ. Non poteſt ergo quiſquam aut nocere ſapienti, aut prodeſſe, quemadmodum diuina nec iuuari deſiderant, nec lædi poſſunt.

Sapiens autem vicinus, proximuſque Diis
Conſiſtit, exceptâ mortalitate ſimilis Deo. Seneca lib. de Conſtantia ſapientis, cap. VIII.

XVI. Clypeus Herculis aureus in Templo sapientum.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCULES cum Hyphaſidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti cauſa in templo ſuſpende-

runt. In eo ſcuto Hercules ſculptus erat, terræ terminos iuxta Gades collocans, & montibus quaſi columnis Oceanum excludens. Philoſt.l.11. hoc vetus dedicandorum clypeorum inſtitutum conſequuta poſteritas, nam inter honores Caligulæ decretus eſt clypeus aureus, quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu proſequente, nobilibuſque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus. Suet. in Caio 16. Athenienſes quoque Alcei clypeum dedicarunt Cæſiæ Mineruæ. Strab. li. 13. Similiter Cambyſis acinacem, pulcherrimum Athenarum monumentum memorat Pauſanias in Atticis. Antoninus quoque pius clypeum Hadriano magnificentiſſimum poſuit. Iul. in Anton. Pio.

AP. Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum ſapientia fortitudo*. Contra vis *Conſilij expers mole ruit ſua*. Horat. Od. 6. li. 3. Carm.

XVII. CLYPEVS LACONIS MVSCIFER.

Vanæ gloriæ fuga.

CVM Thraſones clypeos horrifica leonum draconumque effigie ſignarent, Lacon quiſpiam Muſcam & eam valdè exiguam in ſcuto effingi curauit; hoſti vero obiicienti quòd latitandi cauſa id feciſſet, acutè vt fert hominum ingenium, reſpondit, ſignum eſt me tam propè ad hoſtes accedere vt muſca ab eis internoſci poſſit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muſcam quidem pinxit in ſymbolo ſed tabulam raſam, cum lem-

mate. *Melior fortunâ notabit.* Octauius de Strada.

AP. Strenui milites non in dictis Megabysiis, aut armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. Corona Dauidis ex auro Moloch.

Sacrum est quod fuit sacrilegium.

DAVID sibi ex auro quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit. vbi enim Regum 2.12.30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de cap. eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid.* Regem illum apparet fuisse Moloch qui Dominum & principem sonat, & sæpe septuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disiiciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cum neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

AP. Nihil vetat ex spoliis profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit Diu. August. li. de doctrina Christ.) *Quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilareus, vt de viuis taceam, quanto innumerabiles Græci, quod prior ipse famulus Dei Moses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus

Iouio

Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur. *Tibi satis sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quædam de hostilibus armis spolia cœpisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquiis; fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis placitura auribus, sed & mentibus hominum profutura mediteris.*

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum ansæ variæ.

PAVSONEM pictorem aiunt, cum quidam iussisset sibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspersa; Cumque is qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum fecisset picturam, respondisse, verte tabulam & volutabitur equus qui non currit. Ælian. li.14. variæ Histor. meminit quoque Lucianus.

AP. Parabola varias esse rerum ansas, & modos ostendit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingenio.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui excursionem ex vrbe repentè faceret, & furore quodam correptus in hostes repentè irrueret, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocasset, quem iussit carmen Orthium ca-

nere quàm acutissimum. simul igitur atque classicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ longè plus habuit admirationis. Ælian. l. 2. de varia hist.

A P. Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem aptam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Horat. in arte.

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS. ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Mensis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido similem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum sacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vsque adeo autem id fanum sunt reges venerati, vt iusiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & Mensem pharnacis. Strab. li. xix.

A P. Magna semper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν Πυθίῳ χρεῖττον χέσαι. Pisistratus Pytheum Apollinis templum construxit, ad quod tripodas afferre solebant qui vicerant Thargelia: in eo inscripserat, *Sacer est locus Extra meÿte.* Ex quo deprehensum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexisset. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ Πεισιστράτου γεγονός εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ

θαργήλια. At περὶ χέρσεως de qua Erasmus in prouerbio, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Pleniùs omnia explicat Suidas voce, ἐν Πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι. in Pythio satius fuisset deambulare. Καταφρονούντων γὰρ τινῶν Ἀπόλλωνος, καὶ ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, Πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Despicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipsius templo deambulantibus, Pisistratus Legem sanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Christiani (si modo sunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel speluncam latronum.

XXII. FISTVLA GRACCHI RHETORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explicat, libro de Cohibenda ira. Γαΐῳ μὲν οὖν Γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ περιπαθέστερον λέγοντι, διηρμοσμένον ἦν συρίγγιον, ᾧ τὴν φωνὴν οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ' ἀμφότερα διὰ τῶν τόνων ἄγουσι· καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Graccho, qui & moribus esset austerioribus, & in dicendo vehementior, fistula fuit cōcinnata, quali musici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astabat, tonumque lenem suggerebat. Hoc ipsum præstare debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, argentei præterea lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accusatores sedebant, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας. proxima ædes Eumenidum τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile: denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti. Pausanias in Atticis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum est clementiæ: Sedilia argentea quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites: Sella contumeliæ est accusatoris, rei verò impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accusando hic impudens in negando: templum Eumenidum, conscientiæ stimuli, qui conscceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ simulachra quibus sacra faciunt absoluti, significant reum à morte ad vitam reuocatum salutem debere eloquentiæ.

Hanc quoque seruati contingit gloria Ciuis,
Altaque victrices intexunt munera palmæ. Lucanus ad Calpurnium Pisonem.

XXIV. Gladivs Caroli Magni.

Rex iustus & bellicosus.

Carolvs Magnus gladij capulo præclaris insignibus decorè cælato edicta signabat, eiusdem enim esse dicebat, & confirmare & defendere leges. Corroz. de dictis mirabilib.

Ap. Hoc symbolo præclarè significabitur princeps, qui *Marti* simul vacet & *Themidi*: Βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ', αἰχμητής. Non dissimile est quod Fridericus tertius habuit in symbolo. Erat in mensa explicitus liber, cui manus armata superponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. Hasta Constantini erecta in Crvcem.

Clementia.

Memoriæ proditum est hastam illam Constantini magni bellorum fulmen, cum ipse animum ad Christianam mansuetudinem traduxisset, in crucem fuisse erectam, vt quæ antea telum extitisset plenum terroris, eadem esset asylum benignitatis. Baronius.

Ap. Talis est præstantissimorum Imperatorum gladius, qui si necessitate in hostes stringatur; Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit Zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam; quæ maxima natu
Cælicolum, Nam prima chaos clementia soluit

Congeriem miserata rudem, vultuque sereno
Discußis tenebris, in lucem sæcula fudit. Claud. de laud. Stilic. l.2.

XXVI. Imago Antigoni.

Adulatores tegunt vitia.

PINXIT Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitatâ ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur. Pl. lib 35. cap.10.

AP. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, si rectum minxit amicus,
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo. Iuuenal. Satyr.3. Non immerito Themistius vt est apud Nicephorum Callistum l. x.c.42. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβεσθαι. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. Imago Demi zeuxidis.

Populi inconstantia.

PINXIT Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter

ostendere. Plin. lib.35. cap.10.

A P. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis: qui ἀψίχορον, ὠμὸν, βάσκανον, ἀπαίδευτον dixit, fastidiosum, crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENÆ.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVM in pingendâ Helenâ artifex præstantissimorum pictorum desudaret industria, fertur quispiam è Tyronum grege adolescentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expressisse, sed totam auro tabulam obleuisse. Apelli deinde quasi grande aliquod opus confecisset, ostentauit, & quid censeret exquisiuit, at ille moliter subridens, ὦ μειράκιον, εἶπεν, μὴ δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. ô adolescens, inquit, pulchram facere non potuisti, diuitem fecisti. Pædagogi l.2.

A P. Τοιαῦται τοίνυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δὲ πλουσίως. Tales sunt Helenæ quæ nunc sunt mulieres, non verè pulchræ, sed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio sapientiæ inimica.

PROTOGENES pinxit Satyrum ad columnam stantem, & in columnæ fastigio perdicem, cuius

cum tabula eſſet propoſita ita inhiabant perdici, vt illius admiratione Satyrus quanquam elaboratiſſimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipſum operis caput poſthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. Strab. lib. xiv. num. x.

A P. Homines ſæpe contempta ſacrarum literarum, aut philoſophiæ grauitate, neſcio quibus verborum floſculis animum illigant. *Quære quid ſcribas, non quemadmodum: & hoc ipſum, non vt ſcribas, ſed vt ſentias, vt illa quæ ſenſeris magis applices tibi, & veluti ſignes: cuius orationem videris ſollicitam, & politam, ſcito animum quoque non minus puſillis occupatum.* Senec. ep. cxv. vide Plutarc. de Audit.

XXX. IMAGO TERPSITHEÆ.

Hypocriſis.

TERPSITHEA cum eſſet toto corpore deformis, imaginem ſibi venuſtiſſimam fieri curauit, oris ſui turpitudinem falſis tabulæ pigmentis honeſtare cupiens. Theophyl. in epiſt. Græcis.

A P. Quam multi licet omni ex parte improbi, ſpecies affectant virtutis, & Poëtarum, hiſtoricorúmve vaniſſimorum hominum penicillis, alij prorſus quam ſint depinguntur. οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι. contra Amphiarai mentem. Non diſſimilis huic Terpſitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quæ cum eſſet deformis & calua, lubenter à Poëtis, quibus certamen de ſuis laudibus talenti mercede

cede indixerat, ſuas comas hyacinthinas prædicari audiuit: ὑακινθινῷ ἄνθει ὁμοίας. Lucianus in imaginibus.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Caſtitas dilecta Deo.

ORDO equitum liliatorum inſtitutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vaſculum geſtabat in pallio, è quo amœniſſimi liliorum flores erumpebant. In medio deiparæ Virginis radiabat effigies. Ex libello de ordinibus militaribus.

AP. Virgo inter lilia, ſignificat gratiſſimam ſibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen paradiſi. In eodem genere ſymboli eſt columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens:

Emicat inde columba repens,
Martyris os niue candidior
Viſa relinquere, & aſtra ſequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus. Prud. περὶ Στεφ.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri ſed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denariis, ſperans futurum ſcilicet vt ſi noctu ad iſtam lucernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur venerando ſeni. Lucianus aduerſus indoctum.

AP. Torquetur in eos qui ſe pulchros & beatos

putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes:

Plena omnia gypso
Chrysippi inuenias: Nam perfectißimus horum
Si quis Aristotelem, similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas. Iuuenal. Satyr. 2. Porro in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus indoctũ, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia æditúo sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent.

Orphei Lyra à Neantho empta.

XXXIII. LYRA TIMOTHEI.

Nouandum nihil.

LACEDÆMONII Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multantes, quod septem Lyræ fidibus quatuor addidisset: καταγνόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς. Pausan. in Lacon.

AP. Significat parabola nihil in rep. nouandum, vel ex ipsius Plat. interpretatione in Dialogo de Iusto. Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam ne musicæ formam introducamus, omnino cauendum: in quo periculum summum est. Nunquam

enim musici numeri immutantur, sine legibus Ciuitatis, iisque maximis.

XXXIV. Mensæ Iarchæ.

Bona sine labore.

IARCHAS Brachmanum antistes mensas habuit αὐτομάτους, quæ sua sponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitasset, subitò processerunt mensæ dapibus instructæ in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati stabant, qui vinum & aquam conuiuiis miscerent. Philost. Apoll. li.III. cap.VIII.

AP. Multi sunt quibus adeo bona sine labore contingunt, vt videantur ipsæ dapsiles mensæ cibis refertæ, & omni apparatu instructæ, in eorum triclinia influere. hi sunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia consequi. Verum hoc minime est expectandum: *Vt sementem feceris, ita metes.*

Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Horat. Satyr. IX. lib. I.

XXXV. Modivs Indorvm.

Deus humani ingenij modulo non restringendus.

INDI aureum modium illi similem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc se aquis modum ponere existimant, ne terras inuadant. stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. Philost.

AP. Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subiicere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cœlo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? Longior terrâ, mensura eius, & latior mari.* Iob XI.

XXXVI. NIHIL AD ALEXANDRVM PARIDIS LYRA.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. Plut. in fortit. Alexandri.

AP. Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit. Seneca epist. LI.

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de Fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλέων ἀτρώτων καὶ ἀναιμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ, καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. NAVIS SALAMINIA.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. Plutarch. in Pericle.

AP. Cadit in res, & viros magnos, qui non,

nisi in seriis rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos seruatur in vsus.

XXXVIII. OSSA MORTVORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

ABRAHAMVS Ortelius refert, nonnullis populis in more positum fuisse, vt mortuorum ossibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, æréve impressis, sed re ipsa mortuorum reliquiis. Non dissimile est, quod affert Herodotus lib. 2. legem fuisse aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui sibi mutuo dari pecunias postularent, cadauer patris depositum fidei creditoris tradere.

AP. Mortis memoria crebrò vsurpanda. *Quid hoc est, inquam, tam sæpe mors experitur me? faciat. At ego illam diu expertus sum. Quando inquis? antequam nascerer. Mors est non esse, id quod ante fuit. sed quale sit iam scio, hoc erit post me, quod ante me fuit.* Seneca.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη instrumentum est, quo collo inserto, serui impediebantur ne molentes polentam comederent. Iulius Pollux Onomast. lib. 7. cap. 4. Meminit quoque Eustat. ιλ. Κ. Παυσικάπη, κατ' Αἴλιον Διονύσιον, μηχάνημά τι βροχῷ ἐμφερὲς, δι' οὗ τὸν τράχηλον διεῖργον τῶν ὑποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησί, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

A P. Seruus inter polentas esuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præsepi, famelicum propter impositam collo *Pausicapen*, Symbolum est diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quasi cœlesti remora iniecta, bonis suis frui minimè potest.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. PICTVRA EQVI.

Spes præter spem.

FERTVR quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat, lineis & coloribus rectè expressisse, spumam tantum quæ fræno concusso cum anhelitu efflabatur, non æque pinxisse: quam cum sæpius reformare conatus esset: ad summum spongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non sine admiratione, operi, quod desiderabat, addidit. Plut. in libell. de Fortun.

A P. Facit aliquando casus repentinus, quod ars & sapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidisse: παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι, Rectè in illum casum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis,

Si non errasset fecerat illa minus.

XLI. PICTVRÆ ZEVXIDIS.

Opus immortalitate dignum.

ZEVXIS pictor fuit elegantissimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipsas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ insumeret, se æternitati pingere dicebat. Contra Agatharcus celeriter conficiebat, sed quæ breui tempus aboliret, & nulla memoraret posteritas. Plutarch. in Pericle.

AP. Ea diutius opera sunt limanda, quæ ad æternam posteritatis memoriam scribuntur,

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ᾽ ὀλεῖται. Homerus Iliad. β.

Scribit iurà senex (χρόνος) numero qui diuidit astris,
Et cursus, stabilesque moras quibus omnia viuunt:

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod si quis non expectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, sæpissime deflectit à vero, Nam vt ait Boëtius:

Quod præcipiti via
Certum deserit ordinem,
Lætos non habet exitus, L. 1. met. 6.

XLII. PIXIDES ATHENIENSIVM VNGVENTARIORVM.

Parte sui meliore latet.

FERVNT vnguentarios Athenienses, Pixides habuisse in quibus in parte exteriori Sileni &

Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissimæ effigies. Synesius in Epistola τῇ φιλοσόφῳ. ὥσπερ ἐποίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σιληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

A P. Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: si sensus & mysteria, nihil magnificentius: *Mira eloquiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas Deus meus, mira profunditas, horror est intendere in eam, horror honoris & tremor amoris.* August. l. XII. Confess. c. 14.

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantißimum

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis; quibus qui potauerint, eo die neque ferro, neque igni, neque venenis sunt obnoxij. Philost. lib. 3. cap. 1. vide Ælian. de Animal. cap. 41. lib. III. Disertè hæc scribit Phile in Onagro vbi apostrophen facit ad Indorum regem huiusmodi cratere vtentem.

Τί δή ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ἐξ οὗ πίνεις;
Καὶ γὰρ διαυγὴς καὶ περιμήκης εὑρέθη,
Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόν τε, μέλανά τε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀναιρεῖ τὴν κακὴν, ἣν δ' ὅς, μέθην,
Τοῦ τε πότου ἀντιφάρμακον μόνον,

Hν

Ἣν ἱερὰν καλοῦσι καθαίρει νόσον.

Quid ſibi vult crater tuus dic obſecro
Ex quo bibis, præ altus & pellucidus
Ceu venulis diſtinctus orbe triplici,
Albo nigroque atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hoc temeti iniuriæ,
Obſtat venenorumque peſtilentiæ,
Morbique depellit ſacri tentamina.

Ap. Cadit in amuletum quodlibet præſtantiſſimum. Rectè Euchariſtiæ poculum ſignificabitur, quo aduerſus improbi Alaſtoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem conſequimur ſanctitudinem. Clemens Alexandr. Pædad. lib. II. cap. II. Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλή, ἧς οἱ κατὰ πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχήν· τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνῶντος μυστικῶς. Euchariſtia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide ſuſcipiunt ſanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas myſticè commiſcet.

XLIV. Pocvla ex taxo.

Doctrina malis moribus coniuncta peſtilens.

Taxvs arbor eſt non modò funeſta, ſed & venenata, ex hac ſi fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis ſuaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & inſalubre. Plinius lib. 15. cap. 11.

Ap. Eloquentia ſi prauum hominem nacta fuerit, & animam flagitiis inquinatam, fit noxia,

quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantùm mali permittant, vt cadat eloquentia, quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.* Senec. Controuers. lib.1.

XLV. Porticvs Heptaphonos.

Garrulitas.

OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant. Plinius lib.36. cap.15.

Ap. Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt, multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sexcenta regerunt. Talis est natura mulieris, cuius supellectilem Comicus dicit esse garrulitatem:

Sola laboranti poterit succurrere Lunæ.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. Pyramis XII. Regvm.

Beatitudo, seu Quies post laborem.

DVODECIM maiores Ægyptij, qui regnum à Sabaco Ægyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contiguationem tecti, quę vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insi-

gniuere, ad quæ ſcilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm eſſent. Vide Herod. in Euterpe: & Diodor. Sicul. lib. I.

AP. Poſt diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice reſidet amœniſſima fœlicitatis quies.

Suprema eſt meta laboris.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miſeris patens Aſylum. Boëtius lib. 3. met. XI. In eodem porro genere ſymboli præclarus eſt fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, ſanguineum, viridem, & limpidum, ternis menſibus in anno tenet ex iis colorem vnum. Iſidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur poſt ſpolia ſudore & ſanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidiſſimam bonorum ſynceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir Bonus.

CVBICÆ figuræ ſpecies quoquo verſum iacta, verſataque fuerit, recta ſemper conſiſtit, quatuor lineis, & totidem angulis ſemper inſignis.

AP. Vir bonus ad omnia fortunæ tela ſemper idem. *Ad ſummum Sapiens vno minor eſt Ioue. Diues,*
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.
Horat. Sat. I. lib. I.

Nota in eandem ſententiam perinſignem Iuliani

locum, apud quem Marcus Antonius in Cæſaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Ludouici ſymbolũ inſigne.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in ſymbolo ſceptrum figurâ obeliſci, ab annulo exiens, ſummo deinde ſceptro inſidentem coronam cum lemmate: *Volo ſolidum perenne.* Octauius de Strada.

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANVS à Rege Franciæ Ludouico II. Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere viſus eſt, itaque rex ei qui effuſum riſum Soldano excitaſſet, aureum munus promiſit. Cum autem quidam Regi narraret vidiſſe ſe Soldanum ridentem, teſtémque rei produxiſſet, Rex captiuum accerſiri iubet, cauſamque mutationis inquirit, Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiuſque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in ſummum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconſtantiſque hominum fœlicitatis imaginem ſentiens riſi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm inſtabili nos de re ſuperbiremus, tum ſimul hoc fieri poſſe iudicans, vt quo modo ex ſummo infimus ſum factus, ita ex humili rurſum loco ad prius attollar faſtigium. his auditis, rex de ſuo quoque ſtatu cogitans, Soldanum virum iudicans ſapientem, liberè ſecum verſari permiſit. Cedrenus Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα.

ſic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ Φεράγκων ἀρχηγός.

XLIX. Sagitta Abaridis.

Mens Deum contemplans, vel, fama.

ABARIS Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula compoſuit, cuius fabuloſum iaculum à Græcia ad Hyperboreos, vſque Scythas fertur tranſuolaſſe. Suidas in voce Ἄβαρις, μυθολογούμενον ὀϊστὸν nominat. Præterea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis deſcriptionem inuenies in Photio.

AP. Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis ſubnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis ſagitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τί γὰρ Ἀβάριδος ὀϊστὸν, τί αὖ λέγοιμι τοῦ ὑπερβορείου ἢ τὸν ἀργεῖον πήγασον, οἷς οὐ τοσοῦτον ἦν τὸ δι' ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere. Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapitur.

L. Sceletvs Hippocratis.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

HIPPOCRATES Sceletum Æneum Apollini Delphico dedicauit, medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. Pauſan. in Phocaicis.

A P. Diſcipuli commendatur gratus animus erga præceptorem. Seneca lib. VI. de benef. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcuſſit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupijt ſi poſſet, vniuerſa transfundere. ingratus ſum niſi illum inter gratiſſimas neceſſitudines diligo.* Adde etiam quod habet idem auctor. lib. de benef. cap. 8. de Æſchine paupere quidem illo Socratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit.

LI. SIMVLACHRVM DIANÆ BVPALI ET ANTHERMI.

Virtus inter dura ad ſummum facilis.

OSTENDVNT & Iaſij Dianam manibus eorum factam, & in ipſa Chio narrata eſt, operis eorum Dianæ facies in ſublimi poſita, cuius vultum intrantes triſtem, exeuntes exhilaratum putant. Plin. lib. 36. cap. 4.

A P. Ad virtutem aut philoſophiæ ſtudium qui accedunt, moroſam imprimis arbitrantur: diſcedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur: -- ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται.

Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα. Heſiod. ἐργ. καὶ ἡμερ. v. CCLXXXIX. Tunc virtutis vultus & habitus talis videbitur, qualis à Maximo Tyrio oratione quarta deſcribitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγ-

φθέγμα μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη ἄνετος. Decora aſpectu, inceſſu quieta, ſermone Muſica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLACHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

IN Pellena (parua eſt inſula in Laconica regione) ſimulachra Caſtorum pedalia, ſub dio ſunt, poſita in ſaxo, quæ mare nuſquam loco dimouere poteſt, licet in petram exundet. Pauſan. in Laconicis

Ibidem Ithomatæ Iouis ſignum immune, in flagrante ſylua. Item Mineruæ ſigna nullum ictum valent ſuſtinere, nec ardente templo conflagrarunt. Pauſan. in Attic.

A P. Hæc & multa variis locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis ſanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia ſignificant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas ignes & ſtrepitus ſemper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctiſtus, καθορμίζουσαν.

Portus Apathiæ.

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI.

Vulgus argumentum peßimi.

POLYCLETVS eodem tempore duo ſimulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artiſque normam. Gratificatus vero plebi hoc modo eſt: Ad ſingulorum acceſſum tranſpoſuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuſcuiuſque voluntati, & dictationi: Itaque propoſuit

vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus, At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos fecistis: quod suspicitis, ego. Ælian. l. 14. Variæ histor. c. 8.

AP. Quæramus quid optimè factum sit, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit, ξύμπαν τὸ λεωδὲς πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. Nicetas Choniates.

LIV. SIMVLACHRA SILENORVM.

Scriptura sacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIVINÆ scripturæ similes sunt Silenis Alcibiadæis quæ sub tectorio sordido ac pœnè ridiculo merum numen claudunt; Alioqui si sine Allegoris legeris Adæ historiam, si nihil vltra superficiem quæsieris, non video, quid ita multò magis operæpretium sis facturus, quàm si cantaueris luteum simulachrum Promethei, ignem dolo subductum, & simulachro inditum lutum animasse: imò plusculo fructu legitur fabula poëtica cum Allegoria, quam narratio sacrorum librorum. Chrysost. de fat. serm. 21. Vide Dadræum in sacris similitudinibus qui affert ex S. Chrysostomo.

LV. SYPHONES NILIACI.

Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGYPTVM fœcundat aquis Nili inundatione leonis sydus. Ægyptiis ergo propter eam aquarum redundantiam, quàm se quotannis leonis beneficio

neficio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & siphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solita, aquam admittant, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur. Vide Sidon ep.11. lib.11. & Orum supra lib.1.

Ap. Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam, ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Ægyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. Speculum Achaiæ.

Cognitio sui.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum: Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet, non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & ritè Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus periturus, an victurus æger esset, diuinabant. Pausan. in Achaicis lib. vii.

Ap. Speculum cuique conscientia est, quam si quis ad diuinum exomologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam in suauissimi odoris sa-

crificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν. Periphanes in Plauti Epidico

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum, vbi os contemplarent suum:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ,
Igitur perspicere possent vt cordis copiam,
Vbi id inspexissent cogitarent postea,
Vitam vt vixissent olim in adolescentia.

LVII. SPECVLVM INSVLARVM FORTVNATARVM.

INTER fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ historiæ lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum fertur maximum supra puteum positum. In puteum si quis descenderit omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum defixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac si ipsis interesset.

AP. Quis non videt hîc expressam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus est æternarum salientium, è quo qui hauserint cuncta cognoscunt. Num speculum est lucidissimum quod intuentes beati, omnia simul quæ ad suæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNÆ.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo ſpeculum fuit, quod egregias quaſque ſpecies admodum deformes, & aſpectu horribiles reddebat. hæc ſpecula ἐπερόχημα & παράχροα à Græcis appellantur.

A P. Calumnia optimos & ſanctiſſimos mores turpiſſimos & teterrimos fingit; πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Hiſtoricos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorſus depingunt coloribus. Plutarch. in lib. de Malign. Herodot. ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δικαιός ἐστι, τῶν δ' ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς, λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubiis vero omnia in meliorem partem interpretari potius, quàm in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilium diuinum in re perplexa.

MALACENVS apud Imperatorem Baſilium falsò accuſatus, quod Bulgarorum partibus fauiſſet, deinde precibus ſancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam exceſſerat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, iſti Niconis vultus, habitum, cultum, ver-

bis deſignat, ad ſummum depingi iubet. Pictor domum reuerſus, fruſtra laborat hominem inuiſum ex narrantis ſermone depingere: in hac ei cura verſanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, ſtatura procerus, habitu eremitico, obſoletâ veſte amictus, comâ ſqualens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro ſimillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem deſinebat; qui pictore comiter ſalutato mœroris ſollicitudiniſque cauſſam ſciſcitatus eſt: ille verò & cauſſam ſtatim aperuit & operis difficultatem demonſtrauit. Tum leni ad eum voce Monachus, me, inquit, aſpice frater, mihi per omnia ſimilis eſt quem depingis; acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus deſignarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! ſacram ter beati effigiem in tabula ſuis lineamentis ſuapte expreſſam ſponte videt. nec mora ex oculis Sanctus abſceſſit, pictore cum horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante. mox ad delineatam diuinitùs formam reliqua colorum pigmenta adiiciens, perfectam imaginem, qualis hodie quæ in ſacro beati templo ſuſpenſa viſitur, omnibus numeris abſoluit. Curopalates in Baſilio & Conſtantino.

APODOSIS. *Caſuſne, Deuſne, Attulerit?*

LX. Tabula Theodosii.

Regis virtutes.

IN Theodosij, & aliorum qui eo sæculo fuerunt Imperatorum insignibus, Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabariis quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præscriptum habent. supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie, Genij duo latum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius hæc inscriptio est. *Diuina prouidentia.* In angulis verò tabulæ, quæ descriptos libros continet, singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextrâ inscriptionem circumductam ostendit, *Virtus.* Alterum à læuâ, *Scientia.* inferius à dextrâ, *Authoritas.* quartum à læuâ, *Felicitas.* Vide notitiam Iuris Romani. Pierius notat lib.xxxi. c.x.

Ap. Leges & magistratus Dei primum auxilio, deinde virtute, scientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuersa, indigent.

LXI. Tabulæ Timantis.

Scriptura sacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormiētem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes, atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus semper quam pingitur. Pl, li.25. cap.10.

A p. Tales ſunt ſacræ literæ, verbis parcæ, egregiis ſenſibus plenæ. Tale opus omne non diffuſum verbis. ſed rebus & ſententiis efficax contra verboſæ redundantiæ, opera quid aliud ſunt, quàm vt ait Comicus ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα, vel vt Claudianus Mamertenſis, *puerilium ſpuma verborum*.

LXII. Templvm Apollinis ex Plvmis inchoatvm.

Parua principia magnarum rerum.

Apollinis templum ex plumis & cera cœpit initium: Ἀπόλλωνος νεὼς κηρῷ καὶ πτερῶν ξυντεθείς. Apollonius lib. vi. cap. vi. Apollo, inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congeſſiſſe dicuntur, qui poſtmodum μεγάλα καὶ ἑκατόμπεδα fana habuit, templa pulcherrima, & ampliſſima, donariiſque referta. Pauſanias in Phocaicis. Ædem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obiter Strabo lib. ix.

A p. Parua latè manant incrementis, & temporis longinquitate excreſcunt in elephantos muſcæ, eadem elephanti deſinunt in muſcas:

Hunc numina rebus
Creſcendi poſuere modum.

LXIII. TESSERÆ IVXTA MÆNADEM.

Tesserarum ludus dementiæ proximus.

TESSERAS primùm à se inuentas Palamedes in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænadis monumentum. Pausan. in Corinth.

AP. Tesseræ Fortunæ imperio subiacent, & ad furorem cui sunt proximæ, sæpe lymphatum hominem rapiunt. Diuus Cyprianus de aleatoribus libro singulari ostendit, aleatores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *In hoc ludo sæpe, vt ait Doctor suauissimus, est mentis furia, venale periurium, serpentinum colloquium, rabiosa amicitia.*

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus.

POMPEIVS Magnus solo theatro suo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxisset, veritus quandóque memoriæ suæ censoriam animaduersionem, Veneris ædem superposuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum sed Veneris templum nuncupauit, cui subiecimus, inquit, gradus spectaculorum. Ita damnatum, ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & disciplinam superstitione illusit. Tertull. lib. de Spectaculis.

AP. Duplex occurrit. Primùm ostenditur

qualis res ſit hiſtrionia, in qua Venus ſcenæ ſuperpoſita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines, quæ religionis prætextu ſe velent. Seneca Epiſt. 45. *Vitia nobis ſub nomine virtutis obrepunt. Temeritas ſub titulo fortitudinis latet; Moderatio vocatur ignauia: pro cauto timidus accipitur.*

LXV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maieſtas liberalitate opportuna ſuſtinetur.

HVNC horæ duæ & totidem gratiæ ſuſtinebant, à ſiniſtra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis aliis emblematis. Pauſan. in Laconicis,

AP. Hac Icone regia maieſtas ſignificatur, cuius Thronum horæ & gratiæ ſuſtinent, hoc eſt beneficia opportunè data. horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus (qui per Typhonem & viperam ſignificantur) fruſtra regno fœlicitatem inuidentibus. Rex talis eſſe debet, qualis à Niceta in Manuele Comneno depingitur: λημμάτων αἰσχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρείας, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ ſordibus ſolutus, mare liberalitatis, miſericordiæ abyſſus, comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI. Tzangiæ Imperatorvm.

Ad imum demiſſa poteſtas.

GEORGIVS Codinus in officiis, vbi de Imperatore diſſerit, ait eum calceatum Tzangiis, in quibus Aquilæ ſunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

AP. Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Chriſtus, qui ad eius commercium deſcendit. Erat in Tzangiis regalis maieſtas Aquilæ demiſſa ad calcei vilitatem, & in hoc myſterio Dei natura ad noſtram humanitatem. Verba autem Codini talia ſunt: Ἐςι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται Τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅτινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεὺς, εἴς τε τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVIII. Tvba Phinees.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samaritanorum refert rem planè fabuloſam, ad ſymbolicos tamen emblematum vſus non ineptam, Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copiis aduerſus Iſraëlitas aciem direxiſſe: Ioſue qui tum ſummæ rei præerat, cum florentiſſimo exercitu prodiit illi obuiam, vt incitatiſſimum furorem reprimeret. Mater vero Armeni Naga veneficiis famo-

ſiſſima, filio velificata, ſuis carminibus Hebræos iuxta ſeptem turrium ferrearum ſepta dicitur concluſiſſe. Quo ſpectaculo Ioſue territus, conſilium à neceſſitate petiit, & alligata ad columbæ alas epiſtola, eandem ad ducem Ianiali & ſacerdotem Phinees auxilij implorandi cauſa demiſit. illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à Ioſue fuerat monitus, reflexa tuba clariſſimè perſonat: Hoc ſonitu, mirum! ad ſingulos clangores ſinguli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro labyrinthus, quo Iſraëlitæ tenebantur vndique circonuallati, diſſoluitur. Vide Serrarium in Ioſue cap. 24.

AP. Rectè accommodaretur concionatoribus, & ſacerdotibus, qui columbæ hoc eſt Spiritus ſancti ductu, tuba verbi Dei, ſeptem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles aſſerunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDAPANALI.

Vanitas rerum humanarum.

SARDANAPALVS monumentum habuit in quo ſtatua conſertis digitis ſonum editura videbatur. Strab. lib. XIV. Athen. lib. XIV.

AP. Significat humana omnia eſſe quod ait D. Gregorius Nazianz. in odis Ψόφοι χερὸς κροτούσης. *Strepitum manus plaudentis.* πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιστα.

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Ecclesia.

SAPIENTES Indiæ ad hyphaſidem amnem turrim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnaſſent, ita & cœleſtibus præſidiis erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem paucis fulminauit cum infeſto agmine in eam aſſilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit. Philoſt. in Apollon. lib.2. cap.16.

AP. Hyphaſidarum præſidio longè præſtantior turris Eccleſia, quæ ſapientes incolas & moderatores habet Epiſcopos. hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementiſſimos impetus frangunt.

Crebras Eccleſia vera procellas
Suſtinet, & ſæuis nunc diuexatur ab vndis:
Hinc gentilis agit duros ſine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoque hanc impetit ore.
Hæreſeon veſana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graiûm ſapientia ſtulta ſophorum,
Sed clauſam vacuo pulſant impune latratu. Alcimus Auitus lib.4.

LXX. VAS ECHINVS.

Fori moleſtia.

ERANT apud veteres vaſa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis ſpeciem illis

ſpinis armatam referrēt. Eorum in iudiciis vſus. ἐχῖνος δ', οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod teſtimonia immiſſa ſignabantur. Iulius Pollux in Onomaſtico.

A P. Iudiciorum ſeueritas & forenſis operæ moroſæ difficultates ſignificantur. Syneſius in Epiſtola ad Ioannem deterret eum à forenſi opera, & multa habet de hoc argumento: ad ſummum vocat, ἀγορῶν περιεχομένην ἀνθρωπάρια ἀναιδῆ καὶ παμπόνηρα, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς· ἀλλὰ λοίδορα καὶ κακόρραφα εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrin, Styx appellatur, homini, pecudibuſque mortifera, cuius tanta eſt vis, vt vaſa vitrea, Cryſtallina, myrrhina, teſtacea, cornea, oſſea, ferrum item, æs, plumbum, ſtannum, argentum, electrum, aurum ſoluat, vt acetum vniones, & adamantem lapidum omnium peruicaciſſimum hircinus ſanguis. Sed tamen cum omnia ſtyx diſſoluat, ſola equi vngula continetur, vt vaſculum nec ſuperare, nec vllomodo findere poſſit. Pauſanias in Arcadicis.

A P. Peccati originalis labes in terras quaſi Styx effuſa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omnino ferreum, quod eius retardaret impetus. Inuentum eſt Mariæ vaſculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, ſed à Spiritu ſancto communitum, quod ſolum intemeratum permaneret, & nihil peſtiferi liquoris ad ſuam labem inſtillari ſibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia Nuptiarum effectrix.

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vnguentum stillat, quo nisi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ veneri existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. Philost. in vita Apoll. lib. III. cap. I.

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή. Homerus Odyss. 2. vers. 82.

Non enim eo quicquam præstantius quam cum concordes consiliis rem familiarem administrant, vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera dicatur Machimus, id est, pugnax, altera εὐσεβής, id est, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis opibus fructum ex terra capere, sine aratris, & bobus: agricultura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à morbis immunes vitam peragere in

ſuauiſſimo riſu, & voluptate, Adeo verò ſine controuerſia iuſtitiam colere, vt perſæpe dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio. Ælian. lib. 3. Var. hiſt. cap. 18.

Ap. Icon eſt religioſæ vitæ, in quam ob morum ſingularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

O niueas luces! ô tempora dulcia! vere
Aurea Saturni ſæcla fuere ſenis.
Nunc ferrum erupit, rabieſque aſperrima ferri.

Cornelius Gallus.

LXXIV. Vrbs Machimos.

Belli ſtudium vel militia Religioſa.

Silenvs eodem loco meminit ciuitatis, quæ μάχιμος, hoc eſt, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipſi bellicoſiſſimi ſunt, & arma induti bella ſemper gerunt, finitimoſque in ſuam poteſtatem redigunt. Atque hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet. Ælian. lib. 3. Var. Hiſt.

Ap. Typus eſt bellicoſæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Euſebes, & Machimus in ipſa religione ſunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandum, cum quibus bellum inteſtinum eſt, & perpetuum, at iiſdem domitis, lux ſuauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὕτη μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia eſt cuiuſque vita, & diuturna quidem, ac varia.* Arrianus Epicteti lib. 3. cap. 24.

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

MARONEÆ cum quibuſdam ſodalibus potans Stratonicus, ſi per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis eſſet, cogniturum ſe dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam eſſet: in caupona, reſpondit, tanquam caupona foret tota ciuitas. Athenæ. Deipnoſoph. l. VIII.

AP. Maronea typus eſt temulentæ ciuitatis, & cauponis addictæ, quod per ſe genus eſt nequiſſimæ leuitatis, & grauibus viris indigniſſimum. In caupona bibere, & comeſſe, ne frugi quidem ſeruum ſuſtinere refert Iſocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pranſus eſſet. Athen. lib. XIII.

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effoſſo vetuſti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque ſummis labris fere palmæ ſpatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua ſcriptum continebatur, eum qui ſepulchrum aperuiſſet, neque repleuiſſet vrnam peſſimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iuſſit infundi, nunquam tamen, licet ſumma vi niteretur, explere potuit. Ælian. lib. 13. cap. 3.

APODOSIS.

Auaritiæ insatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem sibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo signanter oleum sitit, nec vlla ratione expleri potest, quod inexplebilem cupiditatis sitim significat. *Multo concitatior est auaritia in magnarum opum congestu collocata: vt flammæ infinito acrior vis est, quo ex maiore incendio emicuit.* Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 27.

FINIS.

INDEX HISTORICVS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

B.

C.

F.

I.

L.

Leones

FINIS.

INDEX MORALIS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

D.

G

H

Hominis

L

M.

N.

O.

P.

R

FINIS.

LECTORI.

HÆC Symbolorum syntagmata dum feruidius vrgentur, & per varios exscribuntur amanuenses; deinde me absente prælo cõmittuntur, aliquot vt video κακογραφίας errata contraxerunt; nonnulla obiter hic notaui, cætera æqui lectores pro sua prudentia facile emendabunt.

ERRATA.

SCRIBE pagina 4. Romæ pro Roma. 7. ad annum pro amicum, 10. in demortui pro inde mortui, 13. munere pro munera, profert pro offert ibidem. 20. Canopus pro Cœnopus. 26. virorem pro viuorem. 28. Mos est pro Mosem 60. in titulo symboli 73. l. 1. pro *in eodem argumento est*, repone *incorruptum*. hoc symbolum debebat esse 77. 64. lenes pro leues 65. mœrentes pro merentes 106. depone *lex*. 145. agno pro à quo 149. ἀέθλων pro ἀεθλῶν 151. Nasamones pro Nasamines 159. Gargeticus pro Bargeticus, 175. obedisset pro obsedisset, 179. in fine omissum ad. 184. Phœnicopteri pro Phœnicopterii, 185. cesset pro esset, 190. Curop. pro Europ. 202. trahunt pro trahit, onus pro cinis, subtrahatur pro subtrahar, 205. reti pro rectè, 212. puppum pro puppium, 224. perniciosius pro perniciosus, 250. Matellam pro Metellum, 279. permulsione pro permulsiones, 299. aduolant suctum pro aduolantu sanctum, 358. luculentam pro luculentem. ibidem det pro de. ibid. ἐλείπει pro ὀλοῦται, 384. conquisierunt pro conquiescerunt, 400. seipsam pro seipsum, 402. in titulo *Mulus*. omissum, 403. muris pro maris, murium pro murum, 423. mentiuntur pro metiuntur, 427. conieceris pro congereris, 428. ex pro &. 431. quis pro quem, 437. γαστρὶ pro τῷ, 465. escam pro esse, 474. tuniculis pro tunicibus, 484. εὐξενίας pro εὐενίας, 485. setæ pro sectæ, 510. apposito pro opposito, 517. euoluti pro inuoluti, 537. Zopyron pro Lopyron. 542. Macar. homil. 47. transpositum est repone post *Conquiescunt*, 568. castitas pro cæcitas, 617. vanos pro vauræ, 645. Ionace pro Cumonice, 656. Hermas pro Hernias. 688. inter pro initio. 703. paucis pro Panes.

SVMMA PRIVILEGII.

AVCTORITATE Regia ſancitum eſt, ne quis librum de Symbolica Ægyptiorum ſapientia cum Polyhiſtore Symbolico, Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecenſi è ſocietate IESV, imprimat aut alibi impreſſum in hoc regno diuendat per ſexennium, præter Romanum de Beauuais Bibliopolam Rothomagenſem, aut eos quibus ipſe id iuris conceſſerit: hocque omnibus perinde clarum, notum, indictum, habeatur, ac ſi Regij diplomatis ſententia operis initio præfigatur finive poſtponatur. Qui ſecus faxit, librorum confiſcatione, & pœnis Regio diplomate declaratis mulctabitur. Datum Pariſiis vigeſima XIX. Aprilis M. DCXVIII. De conſilij ſententia,

Signatum, RENOVARD.